Catacomba
Boris Druță [Inereanu]

BORIS DRUȚĂ

PE INSULA ŞERPILOR SIRENELE CÎNTĂ... ROMÂNEŞTE

POVESTIRI ŞI NUVELE

PREFAȚĂ

Cu trecerea vîrstei ajungem să obținem dreptul moral la o analiză a celor trăite, să ne exprimăm opinia, să presupunem ce s-a întîmplat şi ce se întîmplă cu noi, actul contemplării oferindu-ne retrostecții tot mai clare şi o mai calculată perspectivă. În vreme ce evenimentele se gîlcevesc contradictoriu, marcînd pe răbojul timpului istoria vieții fiecăruia, ea, viața ne lasă loc şi pentru bucurie şi pentru necaz, ca sț învățăm momentele tragice.Odată ce te-ai născut, neapărat eşti legat de palma de pămînt unde ți se crează universul Patriei, iar în decursul vieții doreşti o claritate, o limpezire ale istoriei ce s-a petrecut şi se petrece odată cu destinul tău. Doreşti a pătrunde în esenăa unor evenimente, fenomene neclare, ce nu le-eau lămurit predecesorii, poate din motivul, că nu le-a permis factorii subiectivi şi obiectivi ai zilelor petrecute cu ei. Şi fiecare caz în parte se topeşte în destinul unei generații, înainte de a înregistra un salt calitativ la o altă spirală a infinitului. Într-o bună zi începi a te întreba mai insistent, filosofic: cum se face că unii în orice împrejurări, adună bogății fabuloase, reuşesc a le camufla (pe cînd alții abia de-şi duc zilele în mizerie) nici să le pese (ba chiar se bucură!) cînd fură obraznic şansele multor semeni de-ai lor.Se pare că o piază rea sau o gigantică mînă din umbră rînduieşte în tainăă nişte lucruri pe care raționalitatea umană încă nu le poate clar, explica... Încerc şi eu a încerca sî-mi expun punctul de vedere asupra unor observații, analize efectuate pe experiența de viață în decursul vieții trăite. Am avut o copilărie magnifică în satul de baştinț, Ineşti (Ineasca) de lîngă Teleneşti, apoi după ce abia lăsasem mantia adolescenței acasă, mă pomenesc elev la o şcoală profesională din inima capitalei republicii. Dacă pînă atunci crescusem în leagănul limbii române, educat de tradițiile populare, modul de gospodărire al părinților, deodată, la Chişinău m-am pomenit în altă lume. Peste tot se vorbea ruseşte, graiul matern erai nevoit să-l ascunzi în buzunare pentru a-l scoate, atunci cînd te întorceai în sat.Chiar nacealnici moldoveni, dacă te adresai la ei cu vreo întrebare, îți răspundeau ruseşte. Credeam atunci că este o joacă, nepricepînd că în realitate aceasta înseamnă ceva mai serios.Apoi am fost mobilizat în armată şi acolo, fusesem obişnuit să însuşesc o limbă străină, limba lui Lenin, precum au făcut-o toți contemporanii mei la acea vreme. Ofițerii sovietici, la orele politice, ne convingea cu toată seriozitatea, să ne gîndim la viitor: dacă dorim să devenim ceva în viață, este necesar să intrăm în rîndurile Particului comunist al URSS. Pe atunci, în primul rînd mă gîndeam, după armată, să-mi continui studiile superioare la facultatea

de drept din Chişinău.În orele de răgaz, fiindcă, părinții îmi trimesese manuale în limba maternă, mă pregăteam intens, însuşind programa de studii, pentru a mi le continua mai departe odată cu revenirea la baştină. Spre sfîrşitul serviciului militar, la insistența comandamentului, am dobîndit recomandare din partea a doi ofițeri, să devin candidat în membrii partidului comunis, .Dar n-am izbutit să-mi ating scopul. Termenul de candidat în membrii de partid era aproximativ un an, dar sosise ora de revenire acasă. După demobilizare, din armata sovietică fireşte, revin la Chişinău, susțin cu dificultate admiterea, mă pomenesc student la facultataea de Drept.Am prezentat secretarului organizației de partid acele recomandări din armată, dar acesta m-a privit suspect, după care mi-a zis:

- Asta încă nu înseamnă nimica. Ele, documentele, se anulează. Este nevoie să te cunoaştem, apoi numai după aceia te vom putea recomanda în partid...

N-am dat nici o însemnătate acelui refuz, păstrînd doar o amintire personală, că odată avusem şansa de a deveni membru al pcust. Eram fericit că-mi împlinisem visul, mergeam zilnic la bibliotecă, fascinat de lumea cărților.Deprinsesem a mă descurca în limba rusă, citeam cu rîvnă manualele editate la Moscova bucurîndu-mă că am ocazia de a pătrunde în tainele jurisprudenăei.Chiar, în sine îi compătimeam pe mulți dintre colegii mei rămaşi la sat, care nu izbutiseră să devină studenți.Şi îndată, de la primul curs observ că toate prelegerile, cu exepăia celora de la istoria pcus fie de lectori autohtoni, fie de alte naăionalități ni se citeau în exclusivitate în limba rusă.Cu toate că ne socoteam grupe moldoveneşti.Profesorii moldoveni, uneori vorbeau pocit, necărturar, în limba rusță, dar o făceau cu o ambiție şi o insistență vădită, convinşi că aşa stau lucrurile. Niciunul dintre ei nu dorea să facă vreo abatere, cu exepăia celuia de la istoria pcus, şi încă al altuia de la teoria statului şi al dreptului, față de care sunt recunoscător şi azi.Setos de cunoştințe cercam a mă abate de la toate cele văzute, convins că este nevoie de a acapara cît mai multă informație.Asaltam biblioteca universitară, de altfel, bogată, secundat pururi de dicționarul explicativ al limbii române, la care avea acces liber orice student.În orele facultative studiam suplimentar, în manualele ruseşti, cîte ceva din istoria poporului român, creîndu-mi-se unele concepții față de această problemă. Deprins încă de la şcoala medie din Teleneşti, unde am învățat doi ani, oricînd, dacă chestiile se refereau la istoria Moldovei, citeam unele concluzii printre rânduri. Mai ascultam sistematic radio Bucureşti, unica sursă de informație vie de peste Prut, cu celebrii ei comentatori sportivi, predilecțiile filologului A.Graur, referitor la limba română, astfel, începînd a formula o părere paralelă despre farmecul şi dulceața limbii materne.Oricît de multe osanale nu cercau lectorii, studenăii din grupele ruse, ai duce limbii lui Puşkin, studiind, am ajuns la ferma convingere că prin nimic ea nu întrece frumusețea şi bogăția limbii noastre... Am mai avut nişte părinți care au apucat vremile cînd trăiau în țara Românească, povestindu-ne viața tinereții lor şi, pe la mijlocul anului, începuseră în mintea mea să apară multe semne de întrebare. Pasionat a studia viața popoarelor din Europa, care de altfel în decursul dezvoltării lor, au trecut prin grele cumpene, totuşi şi-au păstrat integritatea teritorială, identitatea limbii. Făcînd aceste grade de comparaăie, citind literatură despre Napoleon, Janna d, Arc, Ian Jijca, Juzepe Garibaldi, Hristo Botev, Minin şi Pojarski ş.a.ajung la convingerea că popoarele, cînd a cerut intemperiile timpului, au creat personalități, care şi-au asumat responsabilitatea la situația concretă de au dus neamul spre lumină, s-au ivit şi mai multe semne de

nedumirire. Sî de ce, adică, la noi, în Moldova, care este pămînt romînesc, să se ignoreze limba maternă, fiind abuziv înlocuită peste tot cu cea rusă? De ce lectorii, profesorii noştri, nu se stimează cît de cît ca să ne citească prelegerile în maternă?De ce acei de la conducerea republicii, cînd îşi ţin discursurile în faţa poporului, la radio, la televiziune, vorbesc o limbă străină lor. Oare nu au mîndria naţională, oare dînşii nu înţeleg că avem şi noi o limbă veche, bogaţă şi foarte frumoasă? Cineva din profesori, dacă şi îndrăzneau sţ spunţ ceva, româneşte, parcţ scoteau cuvintele cu fărîmituri, din buzunar, deoarece, din mijlocul aulei, neapărat, cineva striga enervat: Govorite, ctiobî vsem bîlo poneatno! (Vorbiţi ca să fie pe înţelesul tuturor!). Era de ajuns ca între o duzină-două de moldoveni să fie prezent un vorbitor de limba rusă, că toată convorbirea din acea companie să fie... pe înţelesul tuturora. Adică, în ruseâte.O mare contribuţie o aduceau profesorii. Atunci, cînd făceau referire la istoria statului şi dreptului, de ce nu vorbeau adevărul (adeseori întîlnit în manualele ruseşti, de altfel!)despre istorias relaţiilor dintre URSS şi România.Mai ales în perioada de la începutul secolului şi cea de la 1940? Ba, dimpotrivă. Unii lectori, mai ales de naţionalitate română, vorbeau cu mare dispreţ despre România, despre istoria ei, despre tot ce era românesc. La istoria RSS Moldoveneşti, referindu-se la anul 1917-1918, cînd se petrecuse actul Unirii, lectorul flutura monografia semnată de el, despre trădătorii neamului din Sfatul Ţării, apoi despre lupta poporului moldovenesc împotriva regimului român şi despre multrâvnita eliberare de către tancurile ruseşti ale Basarabiei la 28 iunie 1940. În susţinerea profesorului, cu referate eşeau la tribune studenţi, şi cu mult elan, convingere condamnau pe duşmanii români, care au îndrăznit în acea perioadă istorică să înrobească poporul moldovenesc...Acest lucru, de rând cu unii studenţi capabili, îl făceau mai ales acei colegi, care nu prea asudau pe băncile aulelor la celelalte obiecte.Uneori eram invitaţi, după lecţii, într-o sală mare, ca vreun poftit de la societatea de ştiinţă, să ne citească unele date suplimentare din actualitatea internaîională, referindu-se numaidecît la politica României, al căror conducători, evident, tînjesc după teritoriile Basarabiei şi Bucovinei retrocedate la 1940. Şi tot acea persoană ne avertiza, ca printre altele, că unii dintre studenăi, prea serios studiază istoria Moldovei, ca în unele discuţii să-şi exspună punctul lor de vedere. Eram avertuizaţi, că aceste chestiuni se depistează uşor, iar un viitor jurist nu poate avea loc în societatea sovietică, dacă contravine intereselor teritoriale ale statului în care trăieşte. Lectorul cu pricina aducea exemple despre unele evenimente pentrecute la Chişinău cu participarea naţionaliştilor, care au adunat florile de la postamentul lui Lenin şi le-au dus la cel a lui Ştefan cel Mare; cum în capitală au apărut într-o noapte nişte inscripţii antisovietice, proromâneşti pe frontalul unor edificii, cum se rşspîndesc uneori foi volante, cu chemări vădite la ameninăarea Puterii Sovietice în ţinut..Ni se mai amintea că nu demult au fost arestaţi duşmanii Puterii Sovietice al-de oarecare Ghimpu, Usatiuc, Graur, Şoltoianu care au mizat unirea cu România, dar s-au ales cu ani grei de închisoare... În cele din urmă cel de la tribună ne chema să fim vigilenţi, iar dacă vom afla cîte ceva din acest domeniu, neapărat suntem datori să anunţăm decanatul. Iar cine v-a îndrăzni să camuffleze adevărul, este sortit exmatriculării... Îi chema în primul rînd să supravegheze climatul politic la facultate pe membrii de partid.Mi-am dat seama de ce aceştea se bucurau de favoruri. Evident, ei aveau totdeauna loc în cămin, bursă, note exagerate la examene, ei deveneau preşedinţi ai organizaăiilor obşteşti, capi prin sindicate, comsomoale, incluşi în componenţa unor delegaţii ce plceau în voiajuri peste

hotare... Tot aceştea, adeseori lipseau de la lecţii, fără a li se făce mizerie.În impresia mea, vedeam tot mai conturat un fel de castă favorizată, ce crea revolta în sine.N-am îndrăznit a mă indigna în public, decît mi-am destăinuit păsul prietenului familiei noastre, fost economist de prestigiu din Republica Moldova

– Asemenea lucruri se petrec nu numai la facultatea sau Universitatea voastră, ci peste tot, în orice colectiv, îmi confesionă el în timpul discuţiei solitarte.De ce? Moldova dintre Prut şi Nistru este o colinie rusească, iar colonizatorii sunt datori s-o menăină mereu în pîrghiile lor de fier, făcînd acest lucru prin oamenii lor din centru, de la Moscova, dar şi mai ales... cu mâinele autohtonilor, ale cozilor de topor... La Moscova, sau prim pădurile Rusiei sunt amplasate instituţii speciale care se ocupă, în exlusivitate, de studierea regiunilor Impreiului sovietic, acolo unde acuma îşi au zona de interese.Se studiază şi se ştie foarte bine tradiţiile, obiceiurile, dar mai ales slăbiciunile poporului din zonă.Tot acolo sunt pregătite persoane din originea acestui neam, care ulterior sunt trimise cva lideri ai organizaţiilor de partid, care conduc masele şi supraveghează minuţios climatul politic în ăinut, sistematic raportînd despre aceasta în Centru.Pentr a se exercita activitatea pe teren este nevoie de oameni afiliaţi la interesul serviciilor secrete...Statul sovietic este un neobosit supraveghetor de noapte, care veghează pulsul vieţii prin oamenii lui selecţi...Aceştea sunt chemaţi, mai ales din interior, să distrugă orice încercare de uzurpare al idealurilor socialiste în RSS Moldovenească, dar mai ales, crearea nucleului de intelectualitate ce ar trezi conştiinţa naţională în mase, cemîndu-le să se consolideze în lupta pentru reîntregirea ţării noastre, România.Pentru aceasta ocupanţii sovietici şi-au creat servicii speciale, cu ajutorul cărora angajează, converteşte persoane din orice sferă a vieţii publice.. Aceste persoane autohtone, mai ales, sunt obligate să colaboreze cu serviciile speciale.Adică, ei angajează turnători, mai ales persoanele cu anumite vicii.Metehnele acestor cozi de topor, care, uneori cu plăcere acceptă colaborarea, preventiv le sunt studiate de către serviciile speciale de la o vârstă fragedă; de cînd insul e şcolar, sau student... La această categorie se convertesc în primul rînd linguşitorii, bădăranii avizi după bani, carieriştii, cei care nu au nici un simţ naţional, afemeiaţii, beţivanii, homosexualiştii, cei care s-au compromis cu legea.De exemplu, a comis o fraudă, l-au depistat, apoi, organele respective, prin manierele lor bine chibzuite, îl pun în faţa dilemei: ori va colabora cu ei, sau este predat justiţiei.Omul, cu metehne, în asemenea cazuri, cedează... şi intră în colaborare, în cîrdăşie cu aceste servicii, de unde nu mai poate să iasă din joc, sau să se autodivulge.Dacă încearcă s-o facă, el poate s-o păţească rău: ori nimereşte la închisoare (în cel mai bun caz), dar cel mai frecvent – nimereşte la ţîntirim!.. Prin aceleaşi metode, mai sunt angajaţi şi persoane deştepte, care au simţul patriotic de român, naţional, sunt chiar poeţi, pictori, scriitori, dar care de asemenea au vicii de altă natură: sunt bolnavi de grandomanie, sau doresc s-ajungă cu orice preţ, în rolul de lider, pe care nu-l pot obţine, decît cu ajutorul unor factori externi, subiectivi, chiar şi prin intermediul unei soţii rusoaice, care demult este afiliată la KGB....În această tagmă se poate de inclus şi mulţi lucrători ai bisericii.Mulţi dintre preoţi au colaborat şi colaborează direct cu structurile KGBului... Nemaivorbind de persoanele care sunt legate de politica statului. Crezi că există în RSSM vreun politician român, vreun artist renumit fără ca soţia lui să nu fie rusoaică? Nu generalizez, dar... Bănuiesc că există şi alte modalităţi de angajarea turnătorilor, de a-i infiltra dibaci în sfera deservirii sociale, prin uniunile de creaăie, organe ale justiţiei,

pedagogice, financiare, bisericeşti, chiar şi printre puşcăriaşi, nemaivorbind de grupele studenăeşti. Aceşti turnătiori sunt mereu în supraveghere. Încă din timpurile cele mai vechi, dar mai ales pe timpul lui, Napoleon Bonaparte (în Franța), Bechendorf(în Rusia țaristă) existau mai multe structuri secrete, care aveau menirea să se controleze unele pe altele cum păstrează turnătorii confidențialitatea.Serviciile secrete ale pcus, au menire diferită; de a răspîndi diferite zvonuri, anecdote, a dezinforma masele referitor la un oarecare eveniment ce prezintă interesul zilei, de a provoca vreo persoană cu viziuni progresiste, care are spirit revoluîionar, iar dacă necesită cauza, ei pot recurge foarte fin la lichidarea individului.Procedeele de exterminare sunt abominabile;rezultatul decesului persoanei poate fi trăsnetul cerului, accidentul rutier, o moarte stupină, cînd acesta încearcă să repare firul electric defectat în casă, să se înece într-o piscină ş.a... Turnătorii cunosc acest lucru şi, odată angajați, nicicînd nu se descoperă, orice nu s-ar întîmpla. Dacă vreun apropiat încearcă să-l bănuiască în colaborarea lui cu KGBul, pentru a-şi nega apartenența la serviciile secrete, turnătorul poate să iasă în public, să se jure pe Biblie, pe copiii lui, pe tot ce are mai sfânt. Despre faptul că el este agentul KGBului, e dorit să nu ştie chiar celălalt soț.Chestiunea este cunoscută doar de un cerc restrîns al conducerii.Adică cei ce reprezintă Pueterea, vârful pirtamidei.Cu ei, edilii conduc activitatea din umbră, mai cu seamă spiritele maselor. Este adevăratul mecanism de realizare şi menținere a Puterii.Eşti băiat bun, mi-a spus amicul familiei noastre, şi nu este exclus să fii atras şi tu în mreaja acestor jocuri, care este cel mai abominabilă armă al ideologiei pcus.Posibil e ca să ți se propună vreo călătorie într-un detaşament studențesc peste hotare. Să ştii, că în componența oricărui colectiv, care pleacă peste graniță sunt infiltrați mai mulți colaboratori ai KGBului, nemaivorbind de turnători, despre existența cărora unul despre altul nici nu pot şti. La facultatea voastră, poate mai puțin decât la filologi, sau bibliotecari, istorici, dar totuna sunt mulți turnători, din rândurile studenților, provocatori mai ales de discuții pe tema națională.Persoanele în cauză, precum am spus, sunt atât de camuflate, încât nici nu poți bănui apartenența lor la categoria despre care vorbim... Nu m-a încîntat destăinuirile amicului, bănuiond că este o pură imaginație aproape bolnăvicioasă asupra unor lucruri care nu există. Serviciile secrete ale securității, la părerea mea sunt benefice în cadrul unui stat la menținerea ordinii, combaterea crimei organizate, prevenirea actelor teroriste, menținerea ordinii publice în cadrul frontierelor, lupta ci diversiile, contra spionilor... Dar de ce mi-a spus omul nişte lucruri cu totul senzaționale, despre care el vorbea doar analizîndu-le ca pe nişte presupuneri? De unde putea face asemenea deducții un om, care fusese deportat împreună cu părinții în Siberia, pe timpul lui Stalin, neavînd, precum a zis el, o cît de mică atribuție la natura serviciilor respective. Nu i-am luat cuvintele în serios, dar, într-un fel oarecare m-a făcut să fiu mai prudent. Deja la anul doi de studenție, devenisem exemplar la purtare şi la învățătură, am observat că începusem să trezesc interesul deosebit al unor profesori şi colegi.Unii profesori, întîlnindu-mă ocazional prin coridor la recreațiile mari, mă provocau la discuții de felul: ce atitudine am față de România, dacă mă încîntă succesul selecționatei româneşti de gimnastică; ce cred despre copilul-minune Nadia Comăneci... de sunt pasionat de literatura română, observînd că-l citesc pe Eminescu în original, ce alte cărți recente am mai citit.Un cunoscut de la facultatea de matematici, moldovean de oraş, cu o limbă maternă cizelată, cult, bine educat, mă invita adeseori în compania sa, mereu

indignîndu-se despre faptul cum sunt scrise firmele pe străzile Chişinăului – în ruseşte, cercînd mereu să afle de la mine: de ce nu

avem mîndrie națională, de ce nu ne răzvrătim contra rusificării în RSS Moldovenească...Întreținîndu-mă cu ei, mă străduiam să fiu atent la răspunsuri, menținînd firul convorbirilor într-un făgaş ''oficial''.Am făcut-o cu bunăştiință, dorind să aflu dacă amicul familiei noastre avuse dreptate, atunci cînd mă prevenise.

Efectul s-a petrecut. La finele anului de învățămînt, am fost declarat de la tribuna universitară student exemplar, un potențial candidat în membrii de partid, iar ca o mulțumire, din partea rectoratului, varta am fost inclus în rîndurile detaşamentului studenăesc ce pleca în Bulgaria.

M-am bucurat, fireşte. Învățătura oricînd mi s-a dat nespus de greu, nicicînd nu m-am considerat un student capabil. Doream să devin şi membru de partid, cunoscînd, că astfel voi putea obține o perspectivă în viața de mai departe .Era un mare noroc să ai posibilitatea ca la mijlocul anilor 70, cînd URSS îşi păzea frontierele cu străşnicie, să mergi în vizită peste hotare, în Europa.Mai ştiind că voi avea ocazia să trec prin România. În ajunul plecării noastre am fost instruiți de nişte persoane, ca să fim prudenți atunci cînd ne vom afla în străinătate şi să fim exemplu de student al țării sovietelor.Ni s-a anunțat restricții cînd ne vom afla în treacăt prin România. În țara trandafirilor am, petrecut-o foarte bine. Eram tînăr, dornic de lucruri frumoase, cîntam la chitară, încîntam bulgăroaicele cu vocea mea.Cu toate-acestea acolo, am surprins vreo cîteva persoane din detaşamentul nostru, care hojma ne provocau la discuții cu tentă politică, cu referință la frații de peste Prut. Făcînd în sinea mea o analiză al fiecărui individ din componența acelui grup de studenți de la toate facultățile Universității din Chişinău delegat acolo, am intuit vreo şase persoane, care aveau legături cu organizația, numele căreia îl pronunțam cu frică nu numai noi, studenții: KGB. După absolvirea universității anume acei suspectați de mine au devenit angajați oficiali ai acestei organizații. Vreo opt la număr. Nu ştiu cum, dar după acea vară, n-am mai vrut să fiu exemplar la toate. Aşa este caracterul meu, ca să nu depind de voința cuiva şi am început să-mi spun deschis punctul meu de vedere față de multe

chestiuni delicate; chiar şi despre părerea față de România.

– De ce se vorbeşte atît de arogant față de o țară sociealistă? m-am revoltat odată la o lecție acomunismului ştiințific. Doar împreună avem acelaă ideal, construirea societății noi...Iar pe lîngă toate avem aceiaşi limbă, aceiaşi istorie!?..

Aflînd despre acesta bunul nostru prieten, bolnav deja, m-a privit plin de compătimire, doar ziciîndu-mi:

– Ți-ai pus în pericol viitorul. Deacuma, oricît de bine n-ai termina facultatea, nu mai poți deveni anchetator, avocat, notar, procuror, decît un simplu consilier juridic...Păzea! Doar nici membru de partid nu eşti.Iar întru cimentarea intelectualității naționale, decapitată de ruşi după 1940, ar fi fost bine, întru renaşterea ei, să recurgi la acest compromis de camuflare... Ulterior, regretam că n-am continuat să fiu artist al timpului. Tristețea s-a adîncit şi mai mult pe chip, într-o zi de primăvară timpurie, cînd prietenul familiei noastre a decedat, plecînd în lumea celor drepți...Aşa şi n-am mai putut afla de unde cunoştea dînsul toate cele care mi le-a povestit. Am rămas pe unda vieții, pentru a medita toate cele auzite de la el, ca în decursul multo ani să cuget independent, şi să fac unele deducții de la distanță, chibzuind că ele pot fi şi o pură

fantezie, iar odată ce societatea noastră a păşit pe făgaşul democraţiei, ai dreptulconstituţional la cuvînt: şţ teexprimi eşa cum gîndeşti, fără a pune în pericol uzurparea puterii timpului. Amicul a fost o exepţie din puţinii reprezentanţi ai timpului, ce constituiau încă atunci intelectualitatea autohtonă, intelectualitate, care parcă o aveam, dar a cărei activitate era anihilată şi nu prea se observa.

Fenomenul de renaşterea intelectualităţii basarabene după 1940 îşi are miracolele sale istorice.

Oamenii în vârstă mărturisesc că imediat după război, după ce o parte din intelectualitatea naţională fusese deportată, sau nimicită prin împuşcări masive de către ncavedişti, iar altă parte nevoită să emigreze peste Prut ca să nu fie masacrată definitiv, înm enclava Basarabiei au năvălit puhoaie de populaţie rusofilă, care îndată au ocupat posturi de conducere.Acele persoane, imediat au întrodus peste tot limba rusă, stabilindu-se cu preponderenţă cu traiul prin oraşe şi orăşele, centre raionale.Într-un singur deceniu, prin contribuţia ocupanţilor sovietici, oraşele complect au devenit rusificate. Se creau în masă familii mixte, copii cărora, fireşte, deveneau...ruşi.membrii acestor familii au şi fost de atunci încoace favorizaţi cu posturi înalte, favorizaţi.Anume acei moldoveni rusificaţi foarte curînd au şi devenit platforma de bază pe care s-a creat nucleul burgheziei compradore.Îndată după război s-a făcut o tentativă de a-i plasa prin majoritatea instituţiilor de conducere pe transnistreni, care încă de la 1790 erau cu ruşii, dar foarte curînd Moscova a înţeles că este greu de mizat pe ei, fiindcă sărmăneii, din cauza politicii staliniste din anii 30, le fusese şi lor decapitată intelectualitatea, iar în afară de aceasta ei nu prea cunoşteau realitatea din ţinut. Politica de cotropire rusească după 1940, a fost orientată în primul rînd spre anihilarea elementului romînesc prin intimidările susamintite, iar la oraşe şi sate, de schimbat procentul demografic, în favoarea naţionalităţilor rusofile. O mare contribuţie în această privinţă, de denaţionalizare a Basarabiei şi Nordului Bucovinei şi-au adus-o ucrainenii, care au reuşit foarte multe în acţiunile lor şovine.Toate-aceste măsuri criminale se înfăptuiau cu bunăştiinţă al Moscovei, care cu anii obţineau un sprigin din partea moldovenilor convertiţi uşor la politica de expansiune al şovinismului velicorus.Lucrul ei îl înfăptuiau, la părerea mea, prin intermediul serviciilor speciale secrete, punînd în capul localităţilor cozi de topor, trădători ai neamului, cei care alcătuiau listele oamenilor ca să fie condamnaţi, nimiciţi, deportaţi în Siberia.

Desigur, metropola avea în punctul ei de vedere şi convertirea economiei la interesele ei.RSS Moldovenească a fost unită la sistemul economic, dar mai ales energetic unic al URSS; toate căile ferate s-au standartizat, spre deosebire de întreaga Europă, la acel

sovietic. Ca un eşalon de vagoane să treacă Prutul, era şi este nevoie de a li se schimba roţile, ceia ce mai constituie şi azi o procedură costisitoare şi incomodă. În acea perioadă postbelică s-a efectuat, la părerea mea, şi o masivă angajare ale persoanelor autohtone, la serviciile secrete ale URSSului care ocupase Basarabia şi Bucovina de Nord.În afară de acest factor, întru schimbarea procentului demografic, de la 1940 încoace, n-au încetenit să curgă peste Basarabia, din toate colţurile imperiului Sovietic puhoaie de specialişti de înaltă calificare, care îndată, prin lege, obţineau posturi cu salarii bune, apartamente pe gratis la oraşe, mai ales la Chişinău.Ocupanţii se instalau de minune în casele acelor sute şi mii de români, deportaţi în Siberia, de altfel, la o

adică, naționalizate .Deci, pătura birocrației rusofile fusese create, iar la muncile grele erau amplasați băştinaştii. Sute de mii de săteni, erau aduşi prin oraşe ca să construiască uzine, fabrici, apartamente, pe care mai apoi le luau sub aripa lor specialiştii veniți din fundurile Rusiei.La sate, cu agricultura şi muncile grele se ocupau robii băştinaşi, ca toată producția lor să fie vîndută de către centru...Evident, URSS, nu declara această chestie ci o făcea parcă fin, prin intermediul serviciilor unor organizații afiliate la cele secrete ale regimului comunist (sistema de paşaportizare cu renumita şi odioasa viză de reşedință, prin care era stăvilit accesul băştinaşilor cu traiul în oraşe), ce avea misiunea de a transforma întreg globul într-un singur stat, într-o singură națiune (sovietică, dar de fapt, rusă!..).În ansamblul geopolitic, am impresia că Basarabia la acea vreme, era în situația unei domnişoare întemnițate, spre care au accces liber criminalii, care o violau, şi nici nu-i dădeau voie să se plângă sau să mizeze pe ajutorul cuiva. România, socialistă şi ea, cu lingăii ei de la putere, păstra neutralitate prin declarațiile lor fariseice, că nu au nici un interes sau pretenție teritorială față de vecinii de la răsărit. În acea perioadă s-a demonstrat încă odată lumii întregi calitatea noastră națională: dă-mi o pace pentru două... Am fost de părerea că există la o anumită etapă istorică noțiunea de popor eliberator. De exemplu, fiind în Bulgaria, poporul de acolo, consideră Rusia că este poporul eliberator al lor de sub jugul turcesc. Mi se pare că ruşii o perioadî îndelungată a istoriei se por de considerat față de romîni un popor cuceritor, ocupant, invadator.De ce spun aşa? Doresc ca cititorul să se întrebe: de cînd Basarabia a fost sub călcîiul rusesc, cine din marile minți ale Rusiei, s-a împotrivit politicii ei de cucerire față de români? Ați întîlnit undeva ca Puşkin, Tolstoi, Dostoievski, Cehov, sau altcineva să condamne acest lucru? Eu unul nu am întîlnit nicăieri. Dar ce păcat, că asemenea minți lucide, progresiste, care chiar au şi călătorit în timpul vieții lor pe aceste meleaguri vitregite, şi nu şi-au exprimat opinia în nici un fel. Deci, ei au trăit împăcați cu faptul că este normal de a batjocori pe memoria şi demnitatea unui popor mic de la porțile

Europei... După războiul trecut, în Basarabia, ruşii prin politica lor de denaționalizare, au recurs ca niciodată de pînă atunci, la crearea coloanei a cincea.Coloana a cincea o formează un stat, pentru a avea sprijinul care se cuvine pe un teritoriu ocupat, pentru a-l menține cît mai trainic în pîrghiile sale de dominație.Ea este alcătuită din progeniturile cuceritorilor, precum şi din naționalii convertiți, infiltrați la posturile cheie, de Miniştri, şefi de secții, prin toate structurile procuraturii, judecătoreşti, secretari de partid pe la întreprinderi, radio, televiziune.telecomunicații, arhive, notariat, sistemele de paşaportizare şi toate celelalte, care potriveşte metropola că este necesar de a o avea.Aceste structuri erau spriginite pe venetici şi cozile de topor autohtone.Pentru a cimenta coloana a cincea, spre Moscova erau trimişi la învățătură studenți capabili, dar săraci la buzunar. Acolo ei primeau instrucțiunile necesare, de rînd cu arsenalul de cunoştințe, apoi erau trimişi din nou la baştină ca să slujească intereselor Moscovei.Pe vîrful puramidei Puterii, neapărat plasau un național, de-al nostru, doar ca să fie născut şi educat peste Nistru. Al doilea om în RSS Moldovenească, pentru mai multă siguranță, neapărat era adus din Rusia. Studiind evoluția intelectualității basarabene, nevolnic mă opresc la perioada, cînd un grup de tineri entuziasmați, cu studii obținute în oraşele Imperiului Ris, au fost capabili ca să înfăptuiască actul Unirii de la 1918.Mă încîntă capacitatea lor de a crea într-un timp record cadrul juridic al Sfatului Țării, iar mai apoi, în baza legilor internaționale de

atunci, să fie capabili de a mobiliza populația în ținut, într-o perioadă nespus de complicată a istoriei, din punct de vedere social-politic, şi în baza principiilor democratice, să realizeze visul de un secol al românilor basarabeni. De ce s-a putut face acest lucru atunci? Impresia este că la momentul cela, imboldul unirii a fost creat în nucleul spiritualității naționale, din interior, unde domina conştiința națională de neam, dorința după adevărul istoric, deşi trecuse un secol de la răpirea din 1812. Intelectualitatea de atunci nu era total convertită la serviciile speciale ale Imperiului. Nici Imperiul nu crease, fundamental coloană a cincea, care ar fi fost în stare să distrugă din interior imboldul orientat la renaşterea conştiinței naționale. Acest lucru nu s-a petrecut la 1988-1991, cînd, se părea că în fruntea mişcării naționale în Basarabia, venise un grup şi mai solid de intelectuali autohtoni.Dar, despre aceasta voi vorbi mai jos. Revenim la timpurile, cînd intelectualitatea basarabeană îşi lua elan, după calvarurile prin care trecuse. Pe la mijlocul anilor 60, începutul anilor 70 Moscova admisese prin coloniile ei, care se numeau republici unionale, ca intelectualitatea băştinaşă să-şi ee avînt. Se petrecea acest lucru, sub presiunea opiniei publice mondiale, în peruioada dezgheţului hruşciovist.Cîțiva ani s-a permis de a face vizită la frați şi surori în România. La Chişinău începuseră a se edita operele clasicilor literaturii, se deschisese un magazin de carte românească, de la Moscova se întorsese o pleiadă de talentați actori, fondînd teatrul Luceafărul, s-au creat primele filme naționale... Tot atunci a luat avînt, însă, şi o mişcare de eliberare națională, încheiată tragic, cu arestările acelor lideri politici, care aveau ideal reîntregirea țării.Înspăimîntată de trezirea conştiinței naționale, serviciile secrete ale pcus, la mijlocul anilor 70, a stopat principiile democratice, străduindu-se prin toate mijloacele massmedia, să ponegrească în fel şi chip tot ce poate fi românesc.România, devenise necondiționat o țară ostilă pentru ghenerația de atunci. În viziunea Moscovei, implantată populației din Basarabia.Rusificarea s-a dezlănțuit la maximuum.În acelaşi timp, Moscova avea grijă, iarăşi coordonînd cu serviciile secrete ale pcus, ca să pregătească, pentru orice eventualitate, cadre talentate, naționale, pentru a fi paraşutate în republicile unionale, la momentul cînd va fi nevoie.Acuma, privind atent la cei din capul piramidei, al Puterii din Republica Moldova, putem observa persoane cu şcoală solidă obținută la Moscova. Cunosc un confrate de condei, care se află acuma pe vârful piramidei, cel, care odată ne reprezenta la o vârstă foarte fragedă scriitorimea, în Metropolă. Acuma Domnia sa se consideră că atunci, mai că era prigonit de către edilii de la Chişinău, în vreme ce la

teatre i se jucau piesele destul de mediocre. Iar la Moscova avea apartament şi toate favorurile necesare. Cînd a venit momentul, în mod urgent Domnia sa a apărut ca un Luceafăr salvator pe firmamentul politic al țării.Acest fenomen poate şi ar fi benefic, dacă, persoanele în cauză n-ar fi marionetele Moscovei. Desigur, ei, oficial, acest lucru nu-l vor recunoaşte niciodată, orcît de mult nu ar cereo posteritatea.Poate că şi în asemenea situație lucrurile sunt mai potrivite. Fie ca în fruntea noastrț să stee şi securişti, dar deştepți să fie. Doar nu a fost bine la momentul, cînd în fruntea conducerii republicii stăteau cu preponderență absolvenții institutului agricol. Un agronom era şi Ministru de interne, şi cel al culturii, şi acel al ocrotirii sănătății...

Moscova oricînd a manivrat cu factorul uman în ținut, realizînd planuri mari, de perspectivă. Astfel, colonizarea latentă la noi a continuat vertiginos pînî la finele anilor 80, mai ales în partea stîngă a Nistrului, construindu-se combinate economice,

întreprinderi gigant, de cele mai multe ori, de însemnătate unională, ale complexului militar. Tot acolo, de rînd cu schimbarea capitală al procentului demografic, Moscova a mai construit toată infrastructura, necesară de a forma, pentru orice eventualitate, un stat-fantomă. Acolo erau primiți la munci grele băştinaşii, iar conducerea toată, ca peste tot, străină.Cei care manifestau o cît de mică nemulțumire, erau trecuți de către colaboratorii serviciilor secrete, pe un invizibil registru negru. Chiar specialiştii cu talent, dacă nu corespundeau criteriilor regimului, nu puteau să se angajeze la o fabrică sau întreprindere de prestigiu, din oraşele noastre.Ei erau trimişi, marginalizați prn locuri complect lipsite de perspectivă.Cîți tineri şi tinere talentați, au fost marginalizați, încît nu s-a ales nimica din ei, findcă asupra lor se năpustea burghezia locală, complect convertită la interesele serviciilor secrete. Adeseori am avut impresia că atunci, ba chiar şi acuma, în societatea noastră sunt la modă... proştii, fiindcă aceştea sunt mulți, amplasați cu putere în fotolii, se susțin unul pe altul şi, astfel convețuiesc de minune şi le este bine. A fi deştept, cu viziune prea progresistă, totdeauna a fost o stăvilă pentru progresul prostănacilor. Iar conaționali proşti la putere, era un luxs pentru Moscova.De ce? Era mai uşor de manevrat. Pe cînd o țară, care se stimează pe sine, îşi promovează intelectele, le stimulează în cadrul ascensiunii lor. Regimul de-atunci se înfricoşa să concentreze la Chişinău prea multe minți lucide, limitîndu-le accesul prin renumita viză de reşedință... Şi acuma să dăm răspunsul vizibil: cine a poluat cu intelectualitate Chişinăul, Bălțul, Tiraspolul, Tighina, Cahulul, ş.a., dacă nu majoritatea vorbitorii de limba rusă, denaționalizații.Naționalii erau amplasați chiar şi la posturi de cele mai înalte, numai dacă acceptau convertirea la coloana a cincea.Ei erau, cu prioritate secretari de partid, de comsomoale, adjuncți ai miniştrilor, miniştri. Aceştea nu s-au pierdut cu firea în

orice împrejurări. Spun acestea, revenind iarăşi la finele studenției mele, cînd, trebuiam să fiu repartizat în cîmpul muncii.La vîrsta primăverilor albastre, pe la ultimul an de studii, fiind încă celibatar, mă îndrăgostii de o fată simpatică şi deşteaptă.Mă simpatiza şi dînsa, încît păru că țin fericirea pe podul palmei. La un moment, însă m-am pomenit îndepărtat de ea, ca foarte degrabă să descopăr că dînsa se căsătoreşte cu un june cu studii la San-Petrburg. Revenit la Chişinău, el, împreună cu tînăta soție, au devenit lucrători oficiali ai KGB-ului. Poate e o simplă coincidență, dar apare întrebarea: de ce bănuielile mele se intercalează cu prea multe coincidențe de acest fel? Să fie o imaginație bolnavă? Undeva am citit, că serviciile secrete, mai ales cînd e vorba de o persoană cu pondere, ce are autoritate printre masele largi, îi aleg consoarta, cu care acesta va călătopri prin viață. Presupunerea mea trezeşte un mare semn de întrebare: oare acele familii sunt cu adevărat fericite? La sfîrşitul studenției, am simțit că, deja, nimeni nu mai manifesta nici un interes față de persoana mea, deşi încheiam învățătura potrivit de bine.Bănuiesc eu, că principalul moment a fost biografia tatălui meu, combatant pe frontul românesc, care la finele războiului din 1944 s-a aflat în lagțrele suferințelor, în prizonierat la ruşi, timp de trei ani. Tata adeseori plîngea, amintindu-şi, zicînd:

– Acelaşi lucru făceau ruşii cu prizonierii, cum se arată în cronicele germane, folosite ca probe delicte la procesul de la Nurenberg... Dragul tatei, dacă vreodată o să fie război şi vei lupta pe front, mai bine să te împuşti, decît să fii prizonier la inamic...

Şi tata îmi aducea numai un exemplu.Ruşii, au adunat pe un cîmp din regiunea Vladimir, de lîngă Moscova, într-o iarnă vreo 1500 de prizonieri români, nemți, italieni, unguri de i-au ținut în baracuri fără de încălzire. Mîncare le dădea sorean, fără de apă âi-i punea la lucru într-o carieră, ca să tragă înhamați la vagonete cu nisip, pe o

mare distanță pînă la fabrica de sticlă... Oamenii care mureau ca muştele, tot ei îi îngropau în troiene. Spre primăvară, dintr-o 1500 de prizonieri, au supraveţuit în jurul la o sută.Cîns s-a dezgheţat pămîntul, urgent au fost de-acolâo evacuați, deoarece cadavrele îngropate în troiene începuseră a răspîndi epidemiile...Apoil tatăl meu, a evadat din prizonierat, a venit acasă şi nimeni nu l-a căutat niciodată.Paradoxal, dar bunul meu părinte, revenind la baştină, s-a făcut brigadir în colhoz, şi s-a aflat în rîndurile pcus peste treizeci de ani... Probabil faptul că eram fiul lui a creat cuiva rezerve în sensul avansării mele pe scara ierarhică a societății de-atunci.Regimul politic, precum am mai spus, îşi crează cu rîvnă propriile straturi de populație, care să-i accepte şi să-i sprigine viabilitatea.Iar ca aceste straturi (atunci şi azi) să fie ascultătoare, docile, este necesar de convertit miezul intelectualității, singura care mai poate gîndi lucid şi care mai poate tulbura, detona liniştea de mlaştină. Adică trebuia ca nucleul intelectualității basarabene să devină în perspectivă, pentru mulți ani înainte docil Moscovei, Rusiei. Abea acum citim în literatura de memorii despre anumiți agenți ai securității ruse, desoperiți prin Franța, Anglia, America, pe care Rusia i-a infiltrat încă de pe timpurile lui Petru I.Abia în zilele noastre am făcut cunoştință cu odiosul Testament a lui Petru I, nemaivorbind de protocolul adițional secret

al pactului Molotov-Ribentrop. .. Nu-i exclus ca sămînția de turnători să fi fost scăpată tot de pe timpul țarismului în solurile fertile ale principatelor româneşti, după cum vorbeşte patriotul nostru Paul Gore, în monografia editată la recent Chişinău cu titlul "Anexarea Basarabiei", sau Mărturisirile lui P.halipa în cartea sa "Testament pentru urmaşi". Cert este că în deceniile 5-8 ale secolului XX, pe teritoriul Moldovei sovietice, Rusia a renovat coloana a cincea, prin activiştii săi convertiți imediat după război, cei care şi-au adus contribuția esențială prin pîrile lor, la deportările consîngenilor în Siberia, apoi ştafeta a fost cu succes preluată prin anii 70 de către progeniturile lor şi sunt sigur că această coloană a cincea, va determina " climatul politic" încă pentru cel puțin un secol înainte în favoarea "intereselor fratelui mai mare". Această opinie la fel este o presupunere, care nu se bazează de unele probe concrete, însă ajung la concluzia, că orice stat, chiar şi atunci cînd îşi schimbă regimul politic, se modifică situația istorică păstrează cu strictețe secretele sale în arhive care, în interesul existenîei lui pentru perspectivă nu le divulgă niciodată. Ca argument mai pot servi mărturisirile sincere ale lui Leonid Şebarşin, general al KGBului rusesc trecut în rezervă, oferite într-un interviu din ziarul moscovit "Komsomoliscaja pravda" de la 3 aprilie 1998, în care spune:" În centru (la Moscova, n.a.) probabil că se cunoaşte cea mai mare parte din numele agenților de pe loc, dar cei din afara țării (al Rusiei - n.a.) sunt cunoscuți uni cerc restrîns de persoane. Numele agenților din această categorie sunt ocrotite cu cea mai mare strictețe, iar divulgarea lor, practiv este imposibilă." Deci, intuind, încă pe la terminarea învățăturii universitare că nu mai pot fi acceptat de nici un clan birocratico-administrativ, am decis ca să mă dedic...umorului.Fusesem repartizat cu serviciu, ca tînăr specialist la unul din cele mai mari complexte agroindustriale de creşterea porcilor din raionul Donduşeni, în calitate de...inginer pentru tehnica securității... Văzînd raua

am luat documentele şi am revenit la Chişinău, ca după mari peripeţii şi falsificare de acte (mi-am făcut clandestin vinză de reşedinţă într-un sătuc din preajma capitalei), cu mare dificultate, prin susţinerea lui Simion Margine, un bun moldovean-gestionar, am devenit consilier juridic la un trust care avea menirea... supravegherea funcţionării tualetelor publice în toate centrele raionale ale republcii. În acest trus erau angajaţi în marea majoritate oameni în vîrstă, cu medalii multe în piept, veniţi de pe întinsurile Rusiei, ca să ne...supravegheze funcţionarea veceelor publice.Eram adeseori trimis în deplasări prin toată Basarabia, petrecîndu-mi timpul în compania unor oameni nespus de interesanţi, cu inimă mare, de la care aveam inspiraţie. Începeam în mare taină să fac

primele încercări literare, mai ales că un cunoscut de al meu, de la ziaristică, de cum absilvise facultatea, vertiginos, se pomenise aproape în fruntea celui mai prestigios ziar al scriitorilor.El publica articole kilometrice despre toate şi despre nimicuri.Devenise foarte curînd trufaş, ca un fiu de popă, încît nu- ajungeai nici cu

stâlpul de telegraf la nas. Membru de partid, chiar din primul an de serviciu obţinea cu uşurinţă de la comitetul central al pcm deplasări în ţările capitaliste. Era un adevărat mesager al plaiului nostru.Ca s-o închei cu acest tip, faţă de care n-am avut niciodată probe de aparteneţa lui la serviciile respective, dînsul şi astăzi prosperă în busines, iar cînd voievodul face călătorii în occident, colegul este inclus în componenţa delegaţiei de stat! Atunci, la începutul anilor 80 aveam impresia că cea mai fidelă, neconvertită organizaţie ce poate fi în RSSM este, neapărat Uniunea scriitorilor.Eram convins că anume scriitorii constituie "frişca societăţii", iar în fruntea lor, indiscutabil este amplasat patriarhul literaturii noastre originale basarabene, ce fusese prigonit de regimul lui Bodiul, şi locuieşte pe malul Moscovei. Deci, începusem a face primele încercări literare.Într-o zi treceam timid pragul redacţiei "Femeea Moldovei", şi, spre surprinderea mea, redactorul Greta Arapu-Bostan, şi-a asumat răspunderea ca să-mi publice prima nuvelă "Lumina umbrelor." Era anul 1981.Pe acele timpuri era un vis astral ca să devii Membru al US, deoarece ei se bucurau de mari privilegii: primeau apartamente fără de rînd, onorariile le erau stabile şi bune, toţi ca unul cîntau cu bucurie şi fericire regimul comunist, îl omagiau pe Lenin şi partidul - stea îndrumătoare. Se făceau zilele culturii în diferite zone ale URS, în cadrul delegaţiilor cărora erau neapărat incluşi condeerii...Pe teritoriul întinsei URSS scriitorii aveau case de creaţie, înde-şi zămisleau cărţile, adunate cu vreun jubileu rotund în volumele operelor alese. Deci, în concepţia mea se crease impresia: dacă vrei să huzureşti în viaţă este neapărat nevoie să fii rus, membru de partid, ori rusificat, fiu de ministru, iar dacă nu poţi fi nici una nici alta, n-ar fi rău să te faci nu atîta scriitor, cît membru al organizaţiei lor.Sincer să fiu, în inima mea, prevala dragoste faţă de cuvîntul scris şi mai puţin favorurile ce le poate obţine un scriitor cu titlu.Avînd concepţia mea faţă de lucrurile reale din jurul nostru, am presupus că în această uniune sunt demult infiltraţi nu numai scriitori sadea, ci şi pseudoscriitori, care averau menirea să exercite unele misiuni ale serviciilor spesiale ale statului.Treceam, însă, peste această mentalitate şi mi-am pus în scop să scriu cît mai bine. Curajul meu crescuse după acel debut.Scriam necontenit nuvele, povestiri, începusem primul roman.Aveam nevoie să mă familiarizez cu tagma scriitorilor. Odată, încă avînd doar titlul de tînăr literator, am plecat cu mari cheltuieli financiare (Membrii Uniunii scriitorilor plăteau un preţ iluzoriu) la casa de creaţie din Piţunda, Abhazia.Atunci, cu adevărat, m-am convins în ce rai îşi creau operele scriitorii

sovietici.Condeerii nimeriți acolo, locuiau luni întregi în apartamente luxoasde, aidoma celora din hotelurile cu cinci stele. Piscină, jocuri sportive, distractuive, filme, dansuri, domnişoare drăguțe, plajă cu nisip auriu în preajmă, aer curat de munte, trapeză de patru ori pe zi de care puteau visa doar oamenii cu mijloace materiale considerabile.Şi toate-acestea aproape pe gratis.Din contul fondului literar unional.Acolo se împrieteneau scriitorii din diferite republici, se convenea pentru a- şi publica reciproc operele, prin traduceri, în schimb de valori culturale între republici, care pe atunci, erau obligatorii...Acolo, fiind, am aflat pentru prima oară, prin prezența unor persoane de la noi, că dînşii sunt... scriitori. Nu doresc să fiu obiectiv, dar în anii 70-90 al secolului nostru, literatura basarabeană nu s-a manifestat prin opere ce ar fi capabile să iasă din cadrul hotarelor noastre.Ce poți scrie, cînd ramazanul ți-i plin şi-n fiecare zi eşti ghiftuit? Tocmai asta o fi explicația, că la momentul cînd s-a declanşat restructurarea, s-a prăbuşit imperiul sovietic, dacă unii din scriitorii ruşi, aşa zişii desidenți, au scos din sertare manuscrise curajoase, cu care au produs senzații literare, apoi scriitorii noştri, s-au mărginit doar la nişte mărturisiri lacrimogene, motivînd că nu au putut crea opere de valoare numai dinâ motivul că prea dură era cenzura.Dar cine le-a încurcat să scrie pentru sertare? Sau ce avea la momentul destrămării impreiului generația de literați scris despre foamea organizată din 1946-1947, despre bestiile staliniste?.. Timpuri, de altfel prin care au trecut acea pleiadă de scriitori basarabeni, care au fost martorii oculari şi erau datori să o facă... Astăzi, cînd privilegiile scriitorilor s-au dus la fund, se vede cu ochiul liber cine scrie, a fost cu adevărat scriitor, şi cine, bănuiesc eu, au îndeplinit anumite funcții de exepție.Este respingător a urmări în ziua de azi, cum scriitorii s-au grupat în găşculițe şi, uitînd aproape cu certitudine despre procesul de creație, se batjocoresc unii pe alții, demonstrînd care mai de care cît de talentat a fost şi este... Crtică literară, ca şi literatură în genere mai că nu există.Iar dacă pe firmamentul literar îşi face

apariția vreun talent cît de cît, gaşca cea mai în vîrstă se năpusteşte asupra lui cu toate armamentele pentru a-l distruge. Scriitorii de eri, în convulsii, îşi caută balia pierdută a

privilegiilor.Se omagiază unul pe altul, fac demersuri către conducere de a li se da medalii. Nici să bănuiască că din urma lor vine un val de tineri talentați, care, cu adevărat o să-i măture din cale şi, tot ce este posibil, nici nu-şi vor aminti nimeni de ei.Printre scriitori, bănuiesc eu, au fost mulți turnători, care mereu au destabilizat climatul literar sănătos, pe care cercau să-l păstreze unii talentați de atunci.Sunt sigur că mulți dintre confrații mei de condei, după ani intuitiv i-au depistat, dar acei colaboratori ai KGBului, nicicînd nu se vor dovulga, din motivele expuse mai sus.Şi azi, în virtutea intemperiilor timpurilor, statul nostru le garantează taina acelei colaborări, prin litera codului penal, articolul 72, care menționează: "Divulgarea informațiilor, ce constituie secret de stat, de către o persoană, căreia acestea i-au fost încredințate s-au i-au devenit cunoscute în legătură cu serviciul sau munca sa..., se pedepseşte cu privațiune de libertate pe un termen de la doi la opt ani." Oare nu este cazul să medităm asupra unor nume, eventual angajați în caluitate de informatori, turnători sau alte funcții din serviciile speciale de atunci şi de acum? Am convingerea că multe din persoanele, care astăzi se află la cîrma conducerii de vîrf, în virtutea faptului că s-au aflat în fruntea frontului ideologic al pcus, au colaborat evident cu organizația KGBlui.E

un adevăr incontestabil. Odată convertiți, angajați în rîndurile coloanei a cincea, ei au contribuit activ la marginalizarea unmor intelectuali, chiar au contribuit prin acțiunile lor "nevinovate" la privarea unora de liberatate, au combătut mereu naționalismul basarabean, la vremea respectivă aceşti colaboratori, au dat semnătura că vor sluji cu fidelitate idealurilor comuniste ale statului URSS. Astăzi, acele persoane se află pe vîrful piramidei, îi ştie toată lumea.Succesorul Imperiului de eri, azi este alt stat, Rusia.De aici mă frămîntă întrebarea, care nu cred să îi lase indiferent pe mulți dintre noi. Oare aceşti impostori ai vremilor noastre, s-au dezis de acea obligațiune dată prin iscălitură, la îndeplinirea anchetelor de membri ai pcus, de a fi pentru totdeauna fideli idealurilor comuniste?.. Parlamentele Poloniei, României, cele din Țările Baltice, încearcă barem a depista colaboratorii fostului KGB, iar în Republica Moldova, independentă şi suverană, se tace, de parcă nu i-am fi avut şi nici pomină să-i şi avem în toate sferele de activitate? Chiar ei nu există nici printre diferitele grupări criminale (la părerea mea, tot create, cu acordul tacit al serviciilor speciale, pentru a destabiliza societatea), care activează semilegal pe teritoriul republicii intimidînd pe acei capi ai agenților economici, care, poate şi doresc prosperarea țării? Grupările criminale, despre a căror existență cunoaşte de la mic la mare, au devenit (nu fără de bunaştiința conducerii de vîrf) un fel de mediatori dintre masele largi şi persoanele de vîrf, cei mai activi lobişti în promovarea legilor favorabile unor cerc concret de persoane.Convingerea mea este că majoritatea celor din capul piramidei Puterii au ce au cu aceşti "mediatori". Au ei ce au cu cele mai puțin de 10 la sută din populația republicii, care s-a îmbogățit de-a binelea, pentru totdeauna şi, după ce s-au adăpostit în faimoasele lor conacuri prin Valea Morilor, şi-au asigurat viitorul economiceşte şi nu-şi prea doresc probleme de prisos. Adeseori conducerea de azi vorbeşte de la înalta tribună, că îşi doreşte în țară cît mai mulți oameni bogați. E o dorință bună, dar şi-a pus oare cineva întrebarea, de unde s-au iscat la noi, peste noapte atîțea băştinaşi bogați? Analizînd evenementele politice din

ultimii ani, am ajuns la următoarea presupunere. Cînd pe la 1988 lumea la Chişinău, eşea buluc în stradă, revendicînd limba marternă, alfabetul latin, tricolorul, în fruntea coloanelor, ca în orice revoluție de pe glob, păşeau nişte romantici, ghidați de entuziasmul patriotic şi revendicări politice, mai puțin gîndindu-se la cele economice.Desiguri, mai apoi s-au infiltrat printre acei lideri şi mulți provocatori, securişti de toată mâinile, însă Moscova, la acea vreme, prin intermediul instituțiilor sale era preocupată de altele...Ştiind că odată şi odată strada se v-a potoli, iar gloata v-a cere demîncare, serviciile speciale ale Moscovei, au avut grijă, de urgență să scoată la iveală burghezia compradoră. Adică să o îmbogățească, să concentreze în mînile unor grupări capitalul financiar, iar apoi, cu ei, să poată dirija țara, care va apărea pe harta globului.Serviciile speciale ale Moscovei, avînd la îndemînă banii partidului, eşiți de la controlul şi evidența societății, i-au repartizat printre agenții secreți ai regimului, persoane de încredere, fidele, de altfel, acaparîndu-i cu întreg patrimoniul național. Apoi, îndată, au recurs la devalorizarea rublei, lipsind

masele automat de avere. Pe acei, care o viață au agonisit din sudoare un comînd la bătrînețe. Lipsind masele de mijloace, nomenclatura nouă, care s-a amplasat în fotoliul conducerii, au declanşat privatizarea masivă în țară. Cine a putut atunci să cumpere uzinele, fabricile, celelalte bunuri patrimoniale? Desigur, că acei care dispuneau de bani. Într-un cuvînt, agenții secreți, peste noapte au devenit masivii agenți

economici.Cu banii partidului, cu susținerea celora de la Moscova ei au furat cît au putut. Aceste persoane îmbogățite peste noapte, pe la începutul anilor 90 şi-au luat o revanşă extraordinară, demonstrînd cu bogăția lor, în mod cinic, poporului prostit, că acei cer i-au înlăturat prin revoluția străzii de la puterea politică nu sunt, în comparație cu ei, doar nişte coate-goale, incapabili să asigure viitorul țării cu o viață normală... În acea perooadă, serviciile speciale ale Moscova, au izbutit să mai convertească, dîndu-le ceva patrimoniu lor, personal şi pe unii, care se făcuseră prin talentul lor, lideri ai mişcărilor maselor în străzi. faceți, vă rog o analiză abstractă şi cercați a da răspuns, unde sunt amplasați la ziua de azi acei oratori, care strigau slogane patriotice, cîndva la tribunele improvizate de la Teatrul verde... Veți descoperi, cu siguranță nişte lucruri uimitoare.Toate-acestea s-au făcut foarte ştiințific, astfel, că într-un scurt timp, Moscova, prin mass media, prin bani şi slăbiciunile noastre tradiționale de a ne bucura cînd se mulge vaca bine, a compromis definitiv, tot nu fără de concursul conaționalilor noştri, idealul basarabenilor de a exercita la finele secolului nostru unirea cu Patria mamă, România. Este cazul ca să fac o paralelă dintre intelectualitatea din cadrul "Sfatului Țării", cea care a unit Basarabia cu Patria şi intelectualitatea din perioada 1988-1991. Dacă la 1918

intelectualitatea noastră, precum am menționat anterior s-a încadrat în lupta pentru eliberare națională din propriul ei elan, entuziasm, avînd o conştiință patriotică ; dorință de a se vedea liberi, independenți de Imperiul rus, apoi cu intelectualitatea zilelor noastre a fost cu totul altă poveste.Ajungînd la perioada de restrişte, cînd Imperiului îi fugea pămîntul de sub picoare, Moscova a apelat la structurile speciale ale pcus;la turnătorii, colaboratorii ei activi, organizînd cu ei nucleul de "Mişcare pentru restructurare" Serviciile speciale de la Moscova au organizat în Basarabia, la părerea mea, partide politice, după ce a fost anulat articolul 6 din Constituția URSS, fronturi de diferite orientări, amplasînd în fruntea conducerii acestora oamenii lor. Aceşti oameni dirijați de ei, de altfel capabili, buni organizatori, oratori, au contribuit mai întîi la distrugerea mişcărilor patriotice caatare, apoi, lent, neînsemnat, cu ajutorul susținerilor financiare ale magnaților financiari (banii partidului comunist, dar în esență, banii noştri), prin intermediul voturilor la alegeri, se rînduiesc şi se amplasează în fotoliile puterii de la noi. Observați, că masele populare astăzi, în mocirla sărăciei nu mai aspiră spre idealurile reunirii. Iar liderii de atunci, din capul mişcărilor, prosperă şi se bucură în cele mai solide fotolii ale puterii. Acei lideri pseudopatriotici, astăzi sunt ba capi ai agenților economici, ba au posturi cheie, sunt ambasadori, referenți, sunt amplasați acolo unde bine se plăteşte, unde le sînt create condiții bune pentru ei, copiii lor, pentru viitor. De la 1991 încoace, serviciile speciale se ocupă intens cu distrugerea sistematică ale celor create la 1989. Observați cîte antemişcări ale serviciilor speciale au apărut în cadrul asociațiilor cum ar fi, celor ale

regimului totalitar, ale ostaşilor ce au luțptat pe frontul romînesc.. În fruntea organizațiilor pronaționale au fost amplasate persoane mediocre, care le-au compromis, iar dacă au apărut organisme internaționale de prestigiu, acolo, neapărat s-au amplasat persoane bine controlate şi instruite ale Moscovei. Ar fi o greşală de a afirma că intelectualitatea de la noi nu a încercat să procedeze revoluționar, mai altfel şi înainte. Dar, în asemenea caz, la vîrful instituțiilor colective, neapărat era amplasat omul necesar pentru a destabiliza situația.Chiar şi în ceia ce se putea de ignorat... Am în vedere unele

chestiuni ale culturii noastre. Televiziunea, precum a fost comunistă, cu emisiunile ei sovietice, aşa a şi rămas, neschimbată. Doar o uşoară imitare al emisiunilor de tip moscovit, arareori dăinuie şi astăzi, fiindcă în vîrful conducerii ei au venit îndată oamenii, care ani în şir au condus ideologia la comsomoale şi pcus. Altă durere a noastră a fost şi, din păcate, pînă astăzi, rămîne cinematografia. De la sfîrşitul anilor 60, în cinematorgrafia noastră nu s-au abordat niciodată tema dureroasă a deportărilor basarabenmilor, ale foam, ei organizate, ale faptelor bandiţeşti, comise de către comunişti în ținut.Nici vorbă despre unele cercuri politice din perioada postbelică, care, au avut loc în Basarabia. Nimic, la acest compartiment! Dacă şi au fost unele încercări, s-a recurs ca înainte la unele opere clasice, în cel mai bun caz, dar aşa, iarăşi ne-am adîncit în tematica lui moş Ion, mătuşa Mărioara, sau filme cu prilegul onomasticii a vreunui artist, care a cîntat din belşug cîntece de felul" Mulțumim partidului.." Poate că cineva a şi vrut să filmeze alte realități, dar, cu siguranță, din cauza lipselor financiare, care trebuia să i le dea oamenii Moscovei, proiectele au rămas pe hîrtie...

Un bastion al primăverii revoluționare a încercat să fie Alma Mater din Moldova, cu profesorii ei progresişti, naivii de ei! Corpul didactic a mizat să aducă în fruntea ei un rector cu viziuni progresiste. Munca de amplasare în fruntea Hramului ştiinței de la noi se desfăşurase democrafic, cinstit. Dar, personal ex-prim ministrul, a curmat această inițiativă, aburcîndu-l voluntar, abuziv, în stilul pcus pe unul, persoană, care îndată de cum a luat sceptrul în mâină, a şi început să se răfuiască cu oponenții de aici, concediindu-i, nelegitim, sub orice pretext.Folosind ca armă senatul, la cîrma cărora erau amplasați oamenii lui, în calitate de matematicieni, filologi, intendenți, puteau efectua epurarea de cadre, față de un micobiolog... Adevărat, e, că revolta celora persecutați a fost din cea mai neaşteptată. Pîndindu-l pe rectorul cu pricina, i-a atins în veceul public, un ciocănaş la scăfîrlie. Este primul caz, cînd un cap de specialist al istoriei pcus în ținutul nostru a fost ciocănit.Cu toate-acestea Alma Mater s-a izbăvit de profesorii neconvenabili. Lectorii prestigioasei instituții s-au pomenit umiliți, ponegriți, înfricoşați, dezmembrați. Le-a pierit în scurtă vreme orice

inițiativă, acum, asemănîndu-se unei turme de zebre, care, hăituite de lei, cînd una din consoarte cade pradă şi este sfîşiată în apropiata vecinătate, privesc tăcute, tabloul devorării, fără a mai arăta vreo împotrivire. Iar satrapul jubilează pe la forumuri şi

simpozioane, reprezentîndu-ne victorios cu faimoasele lui cunoştințe în ale partidelor, deja noi şi democratice. Nu zadarnic cînd am încercat, în virtutea profesiei, să contribui la curmarea tuturor porcăriilor de-acolo, acest arhiduce s-a şi interesat dacă nu cumva vreuna din odraslele mele învață la Universitate. Cu ce scop a întrebat el? Cred că în cazul dat comentariile sunt de prisos...Ceia ce se mai face şi la alte instituții de învățămînt superior din Republica Moldova, mai ales la Universitatea de medicină, la acest sfîrşit de mileniu, unul Tată ceresc ştie...

Dar cine face toate aceste schimbări în istoria noastră națională? Cine-s dacă nu copiii şi nepoții acelei intelectualități, plăsmuite de Moscova neoimperialismului rusesc? Plăsmuite de către cozile autohtone de topor. Rusia, fără nici un obstacol, avînd amplasați prin serviciile speciale oamenii ei, leger îşi promovează politica de

neocolonialism în Basarabia.Mai întîi, cu directul concurs al KGBului, cozilor de topor de felul lui Maracuța, Caraman, Iacovlev, şi & au scindat Republica în două state

banane: Transnistria şi Găgăuzia, iar acuma nimicesc premeditat a tot ce este național şi de istorie. Se găsesc peste noapte pseudosavanți, care publică monografii cu argumentări de defăimarea istoriei băştinaşilor. Chiar şi patriarhul literaturii noastre, avînd să plătească polițe ocupanților ruşi, acest simbol al conştiinței naționalede eri, azi, arareori se lansează în mass media cu articole, ce ponegeresc aspirațiile românilor basarabeni . Domnia sa, neluînd nici o atitudine față de atrocitățile ruseşti din Moldova în perioada ocupației lor, despre invazia căzăcimii ruse în Transnistria, politica lor expansionistă asupra republicii noastre, trîmbițează mereu în publicistica sa, încercînd a ne convinge: ce nu s-ar întîmpla, dar tot mai bine cu ruşii o să ne fie! Azi, la noi toate persoanele aflate pe valul Puterii plăteşte, la părerea mea, tribut serviciilor speciale ale Rusiei. Or, cum se poate de înțeles că fiecare campanie electorală este finanțată de-acolo, iar apoi, venind la conducere, liderii noştri manifestă o totală incapabilitate de a scoate acest popor atît de chinuit din impas? Cum se lămureşte faptul că odată cu trecerea zilelor cădem în prăpastia dependenței față de Rusia, mai ales din punct de vedere economic? Conducerea de azi, la noi nu se observă. Nu se vede ca vreun politician, să facă o propunere concretă, să-l auzim (cu exepția promisiunilor din campaniile electorale) cum vrea să facă ceva, să muncească.Ajungi fără să vrei la convingerea că marea politică în regiunea noastră, la poalele Balcanilor, pe care chipurile ar trebui s-o facem noi, este totalmente dirijată şi controlată de Mocova. Conducerea de vîrf este impotentă totalmente. Suntem specialişti în faptul de a zîmbi elegant şi frumos la televizor. Au fost cazuri cînd liderii noştri au demonstrat şi orgolii, mînie pe oponență, pînă ei înşişi au nimerit în...opoziție. Dar aşa a dorir "fratele mai mare": Dacă tu ai condus țara oleacă, mai lasă să conducă şi alt fanariot. Apropo, tradiția fanarioților la noi continuă şi atîta timp cît nu va apărea o personalitate cu adevărat patriotică, la noi, ceia ce au fondat turcii, cu foarte multe succese vor continuao ruşii. Poate de-atîta conducerea de vîrf de la noi se eschivează de la orice inițiativă de a promova pe arena politică internațională, față de vecinul nostru Ukraina, problema retrocedării teritoriilor ocupate de ei, cu ajutorul fraților lor de sînge al Bucovinei de Nord şi eşirii la Marea Neagră. De ce adică Republica Moldova de azi n-ar cere

retrocedarea sudului şi nordului Basarabiei? Nu sunt ele oare teritorii ale Moldovei istorice? Poate că la momentul istoriei de azi retrocedarea lor, cînd Ukraina este o putere atomică în regiune, lucrul caatare constituie un plan ireal. Dar, la părerea mea, lucrul acesta, necesită de perspectiva negocierilor, ar fi bine ca problema să existe la convorbirile frecvente dintre cele două state.Liderii noştri nu sunt preocupați de lucruri sfinte.Pare-se că ei au ca totdeauna misiunea de a supraveghea, a compromite şi a deturna vreun talent național care, eventual apare, vreo mişcare progresistă, care

poate veni în contradicție cu interesele oligarhiei financiare, deja autohtone. Pentru a abate spiritele, conducerea de la noi mai emite şi nişte legi, care, în esență ele nu lucrează. Mă refer la cadrul legilor cu privire la reabilitarea victimilor regimului totalitar. Este o mare tristețe să urmăreşti cum bieții oameni, după jumătate de secol sunt batjocoriți, atunci, cînd încearcă a-şi cere casa părinților, ce le-a fost răpită cîndva în mod barbar de către ocupația rusească. Mai mult ca atît, în aceste misiuni sunt atraşi acuma fii şi fiicele ale acelora care au servit cu pietate sercviciilor speciale ale Rusiei (considerată deja intelectualitate de gradul doi), plăsmuite în anii 40-80 de imperiul sovietic.Aceste progenituri, păşesc spre un nou salt calitativ al istoriei. Deja obțin studii

peste hotare, unii dintre ei s-au făcut cu cetățenie şi paşaport român.Pentru orice eventualitate. La convingerea mea, KGBul a rămas acelaş, fiindcă nomenclatura

comunistă, de orientare, în exclusivitate rusă, este la conducere.Şi se va menține încă foarte multă vreme, deoarece, s-ar părea că noi nu avem personalități îndrăznețe, deştepte în Basarabia. Să se înțeleagă măcar de cineva dintre noi, că are un simț patriotic, decît interesul buzunarului său.Aşa, precumo au majoritatea liderilor țărilor

africane... Nouă nu ne rămîne decît să sperăm la ivirea unui geniu al națiunii noastre.Doresc ca el să apară fulgerător, neconvertit, neasociat la interesele "fratelui mai mare", al KGBului, şi să servească aserțiunilor şi intereselor neamului. Să fie un Făt-Frumos de poveste, care, îndată ajuns la tronul țării să trăiască conştiincios că el nu aparține propriilor lui ambiții, ci el aparține neamului, istoriei. Avem nevoie acuma ca niciodată, ca în locul gozului politic ce ne-a fost impus, să vină un Napoleon Bonaparte, un Dudaev, un Danco. Vreau să ştiu că generația mea, în afgară de lichele, asociați la cutra kaghebistă, este capabilă să dee şi personalități notorii. Acuma, la hotarul dintre două milenii e foarte dificil să-l găsim, chiar dacă nasc şi la Moldova oameni.Este interesant să observi cum, în zilele de azi, apare cîte un Ministru de interne, care face colb, cu unele depistări ale vreunei grupări mafiotice, se bate cu

pumnul în piept, că uite, ce a făcut, apoi... dispare de la conducere. Adică, îşi crează aură, ca mai apoi, să aibă un imidge, pentru ca să fie 'catapultat' într-un foroliu cu pondere. Jocul respectiv este cunoscut şi poate să-l ghicească nu numai un profesiopnal, ci chiar oamenii de rînd. Oare de ce de la 1989 încoace nici un ministru, nici un om de rang înalt, nici o grupare mafiotică nu a fost depuistată şi pusă la respectul legii? Răspunsul îl pot da doar organele speciale ale regimului de eri şi de azi. Iar nouă nu ne rămîne, decît să sperăm că vom avea în mileniul trei un... Napoleon.Un Napoleon, care ar întruni ca personalitate concepția națională, economică şi idiologică, ce ne-ar prezenta în lume o națiune independentă cu adevărat, care cît de cît se respectă. Să nu ne reprezinte ca o colonie rusească, ca pe nişte oameni fără de creer şi mîndrie națională. Să nu mai purtăm ruşinea robilor, în țara unde nu este conducere, justiția şi toată puterea este coruptă, convertită la interesele de clan; cu două stătulețe marionete, construite din mila şi comanda "fratelui mai mare", cu o criminalitate asemănătoare celei siciliene, dacă nu şi mai anapoda. Într-o republică-vasală, fără de un viitor pentru copiii noştri. Da, suntem în aşteptarea unui Napoleon autohton, dornic, să exprime voința poporului, de a întreprinde fapte concrete întru debarasarea Basarabiei de ruşinea colonialistă sub al cărui căcîi de aflăm la porțile Europei. Chiar dacă-i o utopie să crezi că apariția unui eventual vîrf de aisberg va fi capabil să sfarme însuşi temelia aisbergului, clădit de două secole şi mai bine cu o bunăştiință al invadatorilor externi cum nu s-au clădit nici piramidele egiptene. Basarabia, în decusuilâ multor ani, poporul ei de pe această palmă de pămînt, în decursul veacurilor a avut şi mai are foarte mulți procurori pe capul ei. Cred că a venit vremea ca să aibă şi avocați, întru apărarea ei de acei monştri care au pîngărit-o ca pe o domnişoară lipsită de prihană.Să fim conştiincioşi cu ce dorim să plecăm din acest mileniu în celălalt, care, cu certitudine v-a fi altul, cu alți oameni.Să trecem în mileniul viitor nu cu ruşinea de-a te afla lîngă conacurile din Valea Morii ştiind cu siguranță că acolo locuiesc hoții, tîlharii, prostituatele politice, convertite pînă în măduva oaselor la serviciile tenebre care-i favorizează.N-am fost nicicînd condamnat, deținut politic, nu doresc concret de arăta pe

cineva cu degetul. Sunt un simplu cetățean, cu dreptul la opinie, conştiincios de faptul că din urma noastră, pe arena vieții sociale vin copii, urmaşii noştri. Doresc ca să le lăsăm cît mai puține gunoaie în casă, să păşim altfel, oneşti, mai realişti, mai curtați în mileniul trei; să avem măcar o sută de chilometri de cale fierată, standart european, ce ne-ar lega cu patria strămoşească. Să ne conectăm cît de cît la sursele energetice ale României şi să ne izbăvim măcar pe jumătate de agenții serviciilor secrete ruseşti, de fapt, care nu vor

renunța niciodată la ideia lor revanşardă de a reveni sau cel puțin a ne menține pe veşnicie în stricta lor sferă de influiență. Doresc, dacă Dumnezeu ne v-a bucura cu norocul de a avea în viitorul apropiat o personalitate care să ee inițiativa istoriei neamului în mâinile lui, să fie un om energic, mîndru că s-a născut român pe această palmă de pămînt cu istorie milenară; conştient că această istorie trebuie scoasă la lumină, după ce barbarii ne-au pîngărit-o cu atîta zel de reavoință.Or, structurile secrete sunt tot mai mult absorbite de structurile criminale ce se consolidează, de tip

mafiotic, iar acele persoane care nu pot fi convertite, sunt pur şi simplu ținta exterminărilor de aceeaşi lume interlopă. Sper că în viitorul apropiat oamenii vor înțelege multe şi vor avea curajul să se pocăiască, doar se schimbă lumea, politica şi mentalitatea.Să ne conducem de Sfînta Scriptură, care la capitolul 9, vers.3 al Ecleziastului se spune: " Este un rău în tot ce se face sub soare: anume că aceiaşi soartă au toți. De aceea şi este atîta nebunie în inima fiilor oamenilor, tot timpul cît trăiesc. Şi după aceea? Se duc la cei morți." Acsete sfinte ar trebui să le cunoască toți, căci la dispariția noastră începe judecata cea mare, pe care o fac urmaşii, pe care va face-o bunul Dumnezeu. Abia după ce omul pleacă de pe pămînt, se cunoaşte cu adevărat cine a fost şi ce umbră a lăsat el în viață. Şi după el nu rămîne decît o piatră de mormînt (dacă are cine i-o pune), pe care are opi o năpădesc ploile, vînturile, şi aducerile aminte, ori o cruce de lemn, putredă şi părăsită, peste care din vreme-n vreme, se urinează cîte-un câîne hoinar. Şi dacă mai sunt dintre acei, care cred că se poate de trăit o viață în plăcerile minciunii şi falsului, ocrotiți de unele servici speciale ale statului, mai devreme sau mai tîrziu totuna urmează descoperirea tuturor nedreptăților, în judecata generațiilor.Dar atunci s-ar putea sa păcatele lor să le plătească, ferit-a sfîntul, nepoții. Sunt mîndru că în locul generației noastre vine alta mai energică, mai realistă, mai optimistă.Deci, nouă ne-a rămas doar să ne pocăim într-un oarecare fel, pentru a lăsa mai multă lumină şi căldură în urmă. Şi s-ar putea ca ora pocăinței să fie deja trecută de miezul nopții. Cineva încă ne mai aude, ne mai doreşte să ne-asculte păsul. Involuntar, deschid geamurile casei noastre şi vă chem, oameni. Opriți jazzul deşertăciunilor lumeşti şi identificați ora regăsirii de sine, ora împăcării şi pocăinței. Astfel nu se poate, oameni, pe care vă iubesc. Doar suntem nevoiți să murim destoinic, mîndri, .. tot oameni!iale oamenii ei, leger îşi promovează politica de neocolonialism în Basarabia.Mai întîi, cu directul concurs al KGBului, cozilor de topor de felul lui Maracuța, Caraman, Iacovlev, şi & au scindat Republica în două state banane: Transnistria şi Găgăuzia, iar acuma nimicesc premeditat a tot ce este național şi de istorie. Se găsesc peste noapte pseudosavanți, care publică monografii cu argumentări de defăimarea istoriei băştinaşilor. Chiar şi patriarhul literaturii noastre, avînd să plătească polițe ocupanților ruşi, acest simbol al conştiinței naționalede eri, azi, arareori se lansează în mass media cu articole, ce ponegeresc aspirațiile românilor basarabeni . Domnia sa, neluînd nici o

atitudine față de atrocitățile ruseşti din Moldova în perioada ocupației lor, despre invazia căzăcimii ruse în Transnistria, politica lor expansionistă asupra republicii noastre, trîmbițează mereu în publicistica sa, încercînd a ne convinge: ce nu s-ar întîmpla, dar tot mai bine cu ruşii o să ne fie! Azi, la noi toate persoanele aflate pe valul Puterii plăteşte, la părerea mea, tribut serviciilor speciale ale Rusiei. Or, cum se poate de înțeles că fiecare campanie electorală este finanțată de-acolo, iar apoi, venind la conducere, liderii noştri manifestă o totală incapabilitate de a scoate acest popor atît de chinuit din impas? Cum se lămureşte faptul că odată cu trecerea zilelor cădem în prăpastia dependenței față de Rusia, mai ales din punct de vedere economic? Conducerea de azi, la noi nu se observă. Nu se vede ca vreun politician, să facă o propunere concretă, să-l auzim (cu excepția promisiunilor din campaniile electorale) cum vrea să facă ceva, să muncească.Ajungi fără să vrei la convingerea că marea politică în regiunea noastră, la poalele Balcanilor, pe care chipurile ar trebui s-o facem noi, este totalmente dirijată şi controlată de Mocova. Conducerea de vîrf este impotentă totalmente. Suntem specialişti în faptul de a zîmbi elegant şi frumos la televizor. Au fost cazuri cînd liderii noştri au demonstrat şi orgolii, mînie pe oponență, pînă ei înşişi au nimerit în...opoziție. Dar aşa a dorir "fratele mai mare": Dacă tu ai condus țara oleacă, mai lasă să conducă şi alt fanariot. Apropo, tradiția fanarioților la noi continuă şi atîta timp cît nu va apărea o personalitate cu adevărat patriotică, la noi, ceia ce au fondat turcii, cu foarte multe succese vor continuao ruşii. Poate de-atîta conducerea de vîrf de la noi se eschivează de la orice inițiativă de a promova pe arena politică internațională, față de vecinul nostru Ukraina, problema retrocedării teritoriilor ocupate de ei, cu ajutorul fraților lor de sînge al Bucovinei de Nord şi eşirii la Marea Neagră. De ce adică Republica Moldova de azi n-ar cere retrocedarea sudului şi nordului Basarabiei? Nu sunt ele oare teritorii ale Moldovei istorice? Poate că la momentul istoriei de azi retrocedarea lor, cînd Ukraina este o putere atomică în regiune, lucrul caatare constituie un plan ireal. Dar, la părerea mea, lucrul acesta, necesită de perspectiva negocierilor, ar fi bine ca problema să existe la convorbirile frecvente dintre cele două state.Liderii noştri nu sunt preocupați de lucruri sfinte.Pare-se că ei au ca totdeauna misiunea de a supraveghea, a compromite şi a deturna vreun talent național care, eventual apare, vreo mişcare progresistă, care

poate veni în contradicție cu interesele oligarhiei financiare, deja autohtone. Pentru a abate spiritele, conducerea de la noi mai emite şi nişte legi, care, în esență ele nu lucrează. Mă refer la cadrul legilor cu privire la reabilitarea victimilor regimului totalitar. Este o mare tristețe să urmăreşti cum bieții oameni, după jumătate de secol sunt batjocoriți, atunci, cînd încearcă a-şi cere casa părinților, ce le-a fost răpită cîndva în mod barbar de către ocupația rusească. Mai mult ca atît, în aceste misiuni sunt atraşi acuma fii şi fiicele ale acelora care au servit cu pietate sercviciilor speciale ale Rusiei (considerată deja intelectualitate de gradul doi), plăsmuite în anii 40-80 de imperiul sovietic.Aceste progenituri, păşesc spre un nou salt calitativ al istoriei. Deja obțin studii peste hotare, unii dintre ei s-au făcut cu cetățenie şi paşaport român.Pentru orice eventualitate. La convingerea mea, KGBul a rămas acelaş, fiindcă nomenclatura

comunistă, de orientare, în exclusivitate rusă, este la conducere.Şi se va menține încă foarte multă vreme, deoarece, s-ar părea că noi nu avem personalități îndrăznețe, deştepte în Basarabia. Să se înțeleagă măcar de cineva dintre noi, că are un simț patriotic, decît interesul buzunarului său.Aşa, precumo au majoritatea liderilor țărilor

africane... Nouă nu ne rămîne decît să sperăm la ivirea unui geniu al națiunii noastre.Doresc ca el să apară fulgerător, neconvertit, neasociat la interesele "fratelui mai mare", al KGBului, şi să servească aserțiunilor şi intereselor neamului. Să fie un Făt-Frumos de poveste, care, îndată ajuns la tronul țării să trăiască conştiincios că el nu aparține propriilor lui ambiții, ci el aparține neamului, istoriei. Avem nevoie acuma ca niciodată, ca în locul gozului politic ce ne-a fost impus, să vină un Napoleon Bonaparte, un Dudaev, un Danco. Vreau să ştiu că generația mea, în afgară de lichele, asociați la cutra kaghebistă, este capabilă să dee şi personalități notorii. Acuma, la hotarul dintre două milenii e foarte dificil să-l găsim, chiar dacă nasc şi la Moldova oameni.Este interesant să observi cum, în zilele de azi, apare cîte un Ministru de interne, care face colb, cu unele depistări ale vreunei grupări mafiotice, se bate cu pumnul în piept, că uite, ce a făcut, apoi... dispare de la conducere. Adică, îşi crează aură, ca mai apoi, să aibă un imidge, pentru ca să fie 'catapultat' într-un foroliu cu pondere. Jocul respectiv este cunoscut şi poate să-l ghicească nu numai un profesiopnal, ci chiar oamenii de rînd. Oare de ce de la 1989 încoace nici un ministru, nici un om de rang înalt, nici o grupare mafiotică nu a fost depuistată şi

pusă la respectul legii? Ră spunsul îl pot da doar organele speciale ale regimului de eri şi de azi. Iar nouă nu ne rămîne, decît să sperăm că vom avea în mileniul trei un... Napoleon.Un Napoleon, care ar întruni ca personalitate concepția națională, economică şi idiologică, ce ne-ar prezenta în lume o națiune independentă cu adevărat, care cît de cît se respectă. Să nu ne reprezinte ca o colonie rusească, ca pe nişte oameni fără de creer şi mîndrie națională. Să nu mai purtăm ruşinea robilor, în țara unde nu este conducere, justiția şi toată puterea este coruptă, convertită la interesele de clan; cu două stătulețe marionete, construite din mila şi comanda "fratelui mai mare", cu o criminalitate asemănătoare celei siciliene, dacă nu şi mai anapoda. Într-o republică-vasală, fără de un viitor pentru copiii noştri. Da, suntem în aşteptarea unui Napoleon autohton, dornic, să exprime voința poporului, de a întreprinde fapte concrete întru debarasarea Basarabiei de ruşinea colonialistă sub al cărui căcîi de aflăm la porțile Europei. Chiar dacă-i o utopie să crezi că apariția unui eventual vîrf de aisberg va fi capabil să sfarme însuşi temelia aisbergului, clădit de două secole şi mai bine cu o bunăştiință al invadatorilor externi cum nu s-au clădit nici piramidele egiptene. Basarabia, în decusuilâ multor ani, poporul ei de pe această palmă de pămînt, în decursul veacurilor a avut şi mai are foarte mulți procurori pe capul ei. Cred că a venit vremea ca să aibă şi avocați, întru apărarea ei de acei monştri care au pîngărit-o ca pe o domnişoară lipsită de prihană.Să fim conştiincioşi cu ce dorim să plecăm din acest mileniu în celălalt, care, cu certitudine v-a fi altul, cu alți oameni.Să trecem în mileniul viitor nu cu ruşinea de-a te afla lîngă conacurile din Valea Morii ştiind cu siguranță că acolo locuiesc hoții, tîlharii, prostituatele politice, convertite pînă în măduva oaselor la serviciile tenebre care-i favorizează.N-am fost nicicînd condamnat, deținut politic, nu doresc concret de arăta pe cineva cu degetul. Sunt un simplu cetățean, cu dreptul la opinie, conştiincios de faptul că din urma noastră, pe arena vieții sociale vin copii, urmaşii noştri. Doresc ca să le lăsăm cît mai puține gunoaie în casă, să păşim altfel, oneşti, mai realişti, mai curtați în mileniul trei; să avem măcar o sută de chilometri de cale fierată, standart european, ce ne-ar lega cu patria strămoşească. Să ne conectăm cît

de cît la sursele energetice ale României şi să ne izbăvim măcar pe jumătate de agenții serviciilor secrete ruseşti, de fapt, care nu vor

renunța niciodată la ideia lor revanşardă de a reveni sau cel puțin a ne menține pe veşnicie în stricta lor sferă de influiență. Doresc, dacă Dumnezeu ne v-a bucura cu norocul de a avea în viitorul apropiat o personalitate care să ee inițiativa istoriei neamului în mâinile lui, să fie un om energic, mîndru că s-a născut român pe această palmă de pămînt cu istorie milenară; conştient că această istorie trebuie scoasă la lumină, după ce barbarii ne-au pîngărit-o cu atîta zel de reavoință.Or, structurile secrete sunt tot mai mult absorbite de structurile criminale ce se consolidează, de tip

mafiotic, iar acele persoane care nu pot fi convertite, sunt pur şi simplu ținta exterminărilor de aceeaşi lume interlopă. Sper că în viitorul apropiat oamenii vor înțelege multe şi vor avea curajul să se pocăiască, doar se schimbă lumea, politica şi

mentalitatea.Să ne conducem de Sfînta Scriptură, care la capitolul 9, vers.3 al Ecleziastului se spune: " Este un rău în tot ce se face sub soare: anume că aceiaşi soartă au toți. De aceea şi este atîta nebunie în inima fiilor oamenilor, tot timpul cît trăiesc. Şi după aceea? Se duc la cei morți." Acsete sfinte ar trebui să le cunoască toți, căci la dispariția noastră începe judecata cea mare, pe care o fac urmaşii, pe care va

face-o bunul Dumnezeu. Abia după ce omul pleacă de pe pămînt, se cunoaşte cu adevărat cine a fost şi ce umbră a lăsat el în viață. Şi după el nu rămîne decît o piatră de mormînt (dacă are cine i-o pune), pe care are opi o năpădesc ploile, vînturile, şi aducerile aminte, ori o cruce de lemn, putredă şi părăsită, peste care din vreme-n vreme, se urinează cîte-un câîne hoinar. Şi dacă mai sunt dintre acei, care cred că se poate de trăit o viață în plăcerile minciunii şi falsului, ocrotiți de unele servici speciale ale statului, mai devreme sau mai tîrziu totuna urmează descoperirea tuturor nedreptăților, în judecata generațiilor.Dar atunci s-ar putea sa păcatele lor să le plătească, ferit-a sfîntul, nepoții. Sunt mîndru că în locul generației noastre vine alta mai energică, mai realistă, mai optimistă.Deci, nouă ne-a rămas doar să ne pocăim într-un oarecare fel, pentru a lăsa mai multă lumină şi căldură în urmă. Şi s-ar putea ca ora pocăinței să fie deja trecută de miezul nopții. Cineva încă ne mai aude, ne mai doreşte să ne-asculte păsul. Involuntar, deschid geamurile casei noastre şi vă chem, oameni. Opriți jazzul deşertăciunilor lumeşti şi identificați ora regăsirii de sine, ora împăcării şi pocăinței. Astfel nu se poate, oameni, pe care vă iubesc. Doar suntem nevoiți să murim destoinic, mîndri, .. tot oameni!

Patrea 2.
BASARABIA – CARTE DE JOC ÎN MÎINILE PATRIOȚILOR ŞI PSEUDOPATRIOȚILOR

După zece ani de peregrinări ale românilor basarabeni prin labirinturile întortocheate ale democrației, şi independenței statale, iată-ne la revenirea fulminantă a locului, unde, precum a zis marele Sadoveanu, nu s-a întîmplat nimic.Adică, la putere au revenit, în mod spectaculos comuniştii!Aspirațiile românilor basarabeni de a se reîntregi cu țara, se amînă pentru o vreme nedeterminată şi neclară.În aceşti ani, de la

1989 am observat, fără nici o excepție, cum patrioții în persoanele poeților, scriitorilor, politicienilor veniți din nomenclatura veche—aviditatea după avere!Putem concluziona că, după acele porniri răzlețe, majoritatea dintre cei care au venit prin Parlamente, s-au avîntat cu toată lăcomia la acaparare.Ori ei personal, ori prin intermediul cumătrilor, rudelor. Au făcut-o cu abilitate mai ales acei care au reuşit să monopolizeze patriotismul! Adică, icoanele bojicele noastre naționale alde Grigore Vieru, Ion Hadîrcă, Valeriu Matei şi alții, devenind pe valul revoluționar al maselor la vîrful puterii, evident au început să aibă grijă în primul şi în primul rînd de buzunarele şi prosperarea lor personală.S-au implicat în diferite afaceri, despre care presa noastră a scris în repetate rînduri. Grigore Vieru, ca un bărbat tipic de la nordul Moldovei, a acceptat mai întîi să fie deputat la Moscova, apoi deputat la Chişinău, academic la Chişinău şi Bucureşti, prieten cu Snegur, apoi cu Lucinschi... Fiul lui din medic a devenit businessman, obținînd prin numele lui taică-său credite de la Preşedintele țării, deschizînd magazine şi oficii chiar în centrul capitalei...Acțiunile acestor patrioți în ghilimele, prin nimica nu se deosebeau prin acapararea lor de acelaşi Voronin (actualul preşedinte) ale lui Snegur, Sangheli, Moțpan...Ei continuau, doar arareori cu cîte-o poezie patriotică pe care, din cauza sărăciei nimeni nu o mai citea, dar ei maşinal mai mătăhăiau cu manipulările lor din cadelnița națiunii, totodată, tăcuți şi şmecheri, ruşinoşi uneori vîrau binişor mîna în buzunarul poporului... Astfel, dacă ei ar fi supuşi unei anchete serioase, nu s-ar deosebi prin nimica nici de găşculițele afiliate la un partid creat de securitate, nici de clanurile administrate din umbră de către... "hoții în lege".E un adevăr pe care ne facem cu toții a nu-l observa, astfel, societatea devenind în ansamblu o filă falsă a istoriei noastre contemporane. Aceştea ne sunt patrioții şi pseudopatrioții, care se vor şi nu se doresc.Mi se crează uneori impresia că majoritatea intelectualilor de la noi stau tupilați în tufişuri şi, de cum apare situația, sar, vociferează slogane, urlă cu tricolorul în mînă, dacă e nevoie de a obține favoruri dinăuntru sau de peste Prut sau ridică steagul cu secerea şi ciocanul, dacă există posibilitatea de-a se pricopsi cu un ciolan două de la Moscova.Iar cînd au obținut ceea ce le trebuie şi sunt sătui, ei devin cuminți şi povățuitori ca bătrînii față de nepoții naivi. Priviți unde au aterizat, pe fotoliile căror firme şi organizații, unde se plătesc salarii neimpozitate, secrete ei şi odraslele lor –patriotarzii de eri şi de azi.Iar dacă e nevoie să se îndreptățească cu mii de argumente ei au la îndemînă nu zidurile puşcăriilor, ci fotoliile, microfoanele, ecranele şi ziarele.Cinismul şi falsul a luat o asemenea amploare, încît nu sunt convins dacă o v-a putea cuprinde vreodată toată întunecimea cronicilor barbare ale neamului.Şi este cel mai straniu lucru că ei sunt convinşi de faptul, că adevărul îl intuiesc numai ei şi nu-l pricepe nimeni.Doamne, Doamne oare de ce avem parte să trăim un timp atăt de neghiob! De la 1989 nu avem personalități nici în politică nici în cabinetul salvării naționale. Analizați politica lui Mirecea Snegur, a lui Petru Lucinschi şi, priviți nițel în jur, la țările care se află în aceiaşi perioadă de trecere şi veți înțelege multe.Sărmanii de ei.Proştii de ei! Istoria le-a oferit o şansă atît de mare să se manifeste, dar ei... Dacă despre Mirecea Snegur se v-a aminti că a fost (bun rău!) primul Preşedinte, apoi despre Petru Lucinschi, ce se v-a spune peste un an doi? A fost un zîmbăreț, un intrigant şi nu şi-a lăsat o amprentă cît de cît pe fila istoriei neamului. Iar el a avut atîțea "admiratori" cît din stînga cît şi din dreapta. Cu cît lirism şi cît patos a fost omagiat el în repetate recepții şi întîlniri de către bojica noastră națională, Grigore Vieru!Oare acele favoruri care le-a obținut el şi feciorii lui, ar fi trebuit

să-l determine să meargă la un asemenea compromis?! Dacă acesta se numeşte patriot, înseamnă că nu înțeleg nimica!

Numai din cauza hapsîniei şi interesului fiecăruia în parte, egoist, în clipa crucială de la 1991, din luna august, cînd în Piața Marii Adunări Naționale se putea, intelectualitatea de vîrf aflată la curma țării, cu pîinea şi cuțitul în mînă nu a votat reîntregirea țării. A fost o vreme ale Timpurilor mari şi a oamenilor mic!Jocul Moscovei îi contaminase demult, pînă la 1989.O parte din intelectuali au fost convertiți de serviciile specieale ale KGB-ului, dar cea mai mare parte, care nici în ruptul capului nu au colaborat cu odioasa organizeție ghestapovistă, s-a dat pradă ademenirii şi momelii acaparării avutului personal…M-am convins încă odată că "profesia" a doua a moldovenilor este să fii prost!Această categorie de inşi s-a aflat în preț totdeauna, mai ales de la 1990 încoace.În asemenea situație, îți vine să te arunci de la etaj sau să te spînzuri, că totuna nu poți să le dovedeşti neghiobilor că ei au o țară, un popor, o istorie, care nicidecum nu ar trebui să o trădezi de dragul acaparării şi bunăstării personale…Şi aceste gafe, intelectualitatea noastră le face cu convingerea că are dreptate, cu îndîrjire, neacceptînd mai pe nimeni să le dea sfaturi.Securiştii sovietici V.Matei, M.Ghimpu, I.Hadîrcă, Gh.Mazilu, V.Senic, liderii şi lideraşii partidelor de eri şi de azi; consilierul lor… Grig Vieru, şi alții… şi toată tîrla kagebistă de calibru mic, din fața lor de intelectuali, au deprins şi mai continuă să tragă foloase personale, gîndindu-se la cît mai puțin …"bunul lor popor". Desigur acest adevăr îi supără şi, principala lor datorie acuma este de a nu recunoaşte nimica. Dar parcă ați întîlnit vreodată vreun apostol de-acest fel ca să recunoască deschis că a fost colaboratorul KGBului sovietic (rus), care a contribuit masiv la rusificarea şi îndobitocirea pentru mulți mulți ani înainte al basarabenilor.Şi eu acuma nu văd nici o lumină în fundul tuneluluii, prin care cineva dintre intelectualii autohtoni antrenați în politica de azi, de a manifesta patriotism în adevăratul sens al cuvîntului.Eu, spre marea mea dezamăgire constat că nu am Patrie, ea în Basarabia nu-mi aparține.Ea, Patria mea, e în ocupație spirituală, politică, gerografică de către străini şi ei dictează totul, intimidîndu-mă, înjosindu-mă, cu ajutorul cozilor de topor, care demult demult au ajuns să stea într-onați la capul Puterii. Poporul romîn din Basarabia, cred eu că deja nu mai este capabil, ca să pună la bătaie o aşchie de generație, pentru a face o sanitarie a patriotismului, istoriei lor milenare, ca să nu mai admită falsul în conştiința generațiilor care vin şi vor veni după noi. Şi teamă-mii că acest lucru este anihilat la părinții şi copiii celora ce astăzi se rînduiesc la putere, monopolizînd de facto şi de iure…patriotismul. Şi totul se face pe spatele bietei Basarabii, care este o carte de joc pentru aceşti pseudopatrioți naționali. Mai ales cînd merge vorba să-şi amelioreze cumva traiul spre bine. Iar banii, bogățiile, precum am spus sunt demult demult în mîna cotropitorilor şi progeniturilor lor ce au obținut deja şi masa şi scaunul şi pîinea şi cuțitul şi glia şi cetățenia…

ABATORUL

(I se dedică lui Vasile A. Țapoc)

A fost o scânteie
Din rugul durerii
Ce-a vrut să lumine
Oglinda tăcerii...

Vara a fost secetoasă şi el n-a izbutit să adune nutreț. A stat mult la îndoială, dar, cum veni toamna, luă vaca de funie şi porni la iarmaroc cu ea.

Era o zi cu soare. Drumul care urma să-l facă şerpuia printr-o vale, trecea prin mijlocul lanurilor de tutun, ce se întindeau până hăt sub costişa împădurită. Valea cândva fusese păşune, apoi arată şi în locul aromei de ierburi se simțea un miros greoi, amar, încât chiar buruianul înalt, care creştea pe margine, oamenii se fereau să-l

cosească.

Joiana călca încet înaintea stăpânului, copitele uscate sunau uşurel pe pietrişul drumului, lăsând în urma punctişoare argintii, iar de asupra coarnelor uscate se zbânțuia un fluture.

– Hai, Joiană, hai! îngâna din când în când Tudose Roman, strângând subsuoară capătul funiei de câlți, cu împletitura grosolană.

Uneori dobitocul se oprea, îl măsura cu nişte ochi mari şi senini, apoi, fluturând din cap, ca să sperie fluturele, începea să pască iarba mustoasă, ascunsă, unde şi unde, printre tufele de tutun de la marginea drumului.

– Ce-i, Joiană? o întreba Tudose, ca şi cum n-ar fi avut ce face altceva, mătăhăind mâneca goală a vestonului. Iaca vreme ce-am mai ajuns...Oamenii, de când sunt, au grijile lor, Joiană... Cu ale voastre împreună...

Soarele se ridica peste vale, rărind ceața uşurică şi subțire. Fluturaşul se abătea o habă printre rândurile florilor prăfuite de tutun, apoi, aşezându-se pe un corn al Joienei, zvâcnea obosit cu aripile.

– Nu-s vrednic, se jeluia Tudose dobitocului. Să fi avut sănătate, putere...

Vântul hăulea dinspre codri, aducând printre tufele cu frunzele uscate de tutun mirosna toamnei şi un țiuit răzleț de pasăre care-i trezea lumea din adâncul amintirilor. Ca tot omul avusese, şi el parte de o viață, de un destin. O caldă înfiorare îi învăluia ființa într-o uşoară maramă de tristețe, dar şi de mângâiere pentru ziua ce o trăia şi pentru cea care o trăise.

Înțelept a fost cel care a zis că omul trăieşte o viață pentru că o poate trăi în fiece zi. Trăise şi el o zi dintr-acestea. Încurcată. Ghinionistă. Dă. Nimerise pe drumul acela, încleştând dinții şi râzând de nenorocul său, căci cine s-ar simți bucuros, ajungând să-şi piardă brațul şi să-şi primejduiască viața prin şovăieli şi tărăgăneli? Nimeni. El, însă, a pățit-o.

Nu purta pică vieții, deşi necazurile ei l-au pus la încercare chiar de mic, când rămăsese orfan. Vremea a fost cînd mai crudă, cînd mai îndurătoare – mă rog, ca vremea... A avut parte de multe şi a trecut prin multe. Amărăciunea i-a tot dat târcoale, s-a ținut scai de dânsul.

Obosise să-şi tot caute dreptate. La drept vorbind, demult pierduse orientarea şi încrederea că ea, dreptatea izbăvitoare, are o cale, fie şi anevoioasă, ce duce spre nişte

porți, la care bătînd nu veți fi bătuți, ci ai putea obține un permis în Împărăția Adevărului. Îl îngrozea gândul că a îmbătrânit şi singura bucurie ce mai dăinuia în sufletul lui era că trăieşte, adică are grija dobitocului, pe care azi... trebuie să-l vândă. Ori poate se înşală?Tudose Roman chibzui un răstimp, urmărind zborul fluturelui, ascultă a mirare tusea sufocantă ce o pălise de la o vreme pe Joiana şi îşi făcu socotelile lui. Leaca de parale ce le va căpăta azi la iarmaroc, n-o să-i strice. O să-şi poarte în voie de grijile bătrâneții. Dar poate că n-a îmbătrânit? Ce fel de moşneag este el? Ia, a slăbit cole oleacă de puteri – ei, şi dacă? Bătrânii arată cu totul altfel. Au neveste, copii, nepoți, pensie, pe când dânsul n-are nimica. A trăit o viață de om singuratic şi n-a fost vrednic să-şi adune de un comând cât de cât. Vina o poartă chiar el şi nu-şi poate ierta. Cu toate acestea...

Amintirile îl împresoară din nou. Un amar la locul unei bucurii, bucuria se schimbă cu o îngrijorare, ca nişte adevărate valuri ale unei mări în zbucium, care tot dau năvală peste dânsul şi nu-l cruță. Acum, când s-a hotărât să vândă vaca (unica lui bogăție), acum cearcă să te descurci, să te îndreptățeşti, să te dumireşti dacă asta ți-e drumul hărăzit de soartă.

Ține bine minte flăcările vrăjmaşe, împleticite cu nori uriaşi de fum de asupra dughenelor ovreeşti ale târgului de peste dealul satului. Pe şoseaua de la margine goneau căruțe încărcate cu bulendre, iar oamenii, sprijinind buclucurile agonisite să nu cadă din loitrare, căutau îmspăimântați spre cer, unde prinseră a roi avioane, deschizând foc fulgerător din mitraliere. Caii se zmunciră în largul câmpiei, răsturnând căruțele, risipind alandala încărcăturile. Salvându-se de gloanțe, oamenii fugeau prin hățişuri, prin hindichiuri, de unde, peste câteva clipe, exploziile şi țipetele sinistre răzbucneau amestecate cu sânge. Mâini neputincioase, ridicate spre cer, cadavre înțepenite. Atacurile se produceau pe neprins de veste şi destul de des, încât sătenii nici nu izbuteau să vină răniților în ajutor.

Trupele înaintau tot mai adânc. Armatele lăsară satul în mare învălmăşeală. Retrăgându-se, soldații, cu torțe în mână, aprindeau grânele, fânațurile din coclauri; vântul stingher potolea focul, acoperind valea râului din preajmă cu fum. La crama lui Trifan s-au desfundat stoienele şi vinul curgea pe râpa satului, colorând în roşu malurile hleioase . Un soldat grămădise, la nimereală, vitele, şi, fără zăbavă, le-a "cosit" cu arma, apoi a turnat ceva negru şi puturos în două fântâni din apropiere, şi, urmărindu-l cum urcă la volanul maşinii, oamenii auziră o asurzitoare bubuitură care aruncă în aer podețul ce lega aşezarea cu şoseaua dinspre orăşel.

Îngroziți, cu privirile pline de spaimă, țintuite spre cerul unde stăruia mugetul avioanelor, oamenii, pe furiş, cercau să dăvăsească ceva rezerve de pâine pentru zile negre. Soldații, încrâncenați şi mândri de sine, executau ordinele mai marilor. Pe urmă, hăt, avea Tudose să afle că ceea ce văzuse el se chema "tactica pământurilor

pârjolite".

A doua zi, spre seară, începu să plouă. Canonadele se mai potoliseră, dar se tulburase vremea. Iar când drumul satului se desfundase de-a binelea, începu să curgă un torent de ostaşi în mantale lungi şi capele țuguiate. Ici-colo se zărea câte o țeavă de tun, tras de cai. Apărea şi câte un faeton. După toate semnele, în el se afla vreun "major", deoarece grosul coloanei se oprea şi prezenta onorul. Când "majorul" se

îndepărta, soldații reveneau la ale lor. Cineva îngîna câte un cântec de dor, altcineva, căruia i se desfăşurase molitiera prin glob, înjura de mama focului.

Spre seară au făcut popas. Capele țuguiate, pline de trufie, mişunau prin coştereţe, poieţele, şoproane, găbjind, mai ales, găinile, pe care, înainte de a le pune cu capul pe trunchi, le căutau numaidecât de ouă. Un caporal smolit, slăbănog, netezindu-şi murgul şarg pe frunte, i se destăinuia în auzul tuturor:

– Şoimuleţule! Păşim din victorie-n victorie! Degrabă ajungem la Moscova, la Stalini!

Murgul întindea gâtul lung după frunzele din salcâmul ce creştea în hăţişul gardului şi atunci călăraşul, nemulţumit, întrebă de-o nevăstuică ce zăbovea pe prispa casei:

– Ţaţo, mai e pân-la Moscova?

Nevasta nu-i răspunse, ci numai se oţărî la el. Caporalul zâmbi larg şi o iscodi înadins:

– Bolşevico, lapte speriat cu bâtul ai?

Femeia a strâns nedumerită din umeri.

– Aha, pentru bolşevici ai avut, iar pentru soldaţii Patriei-mume n-ai?! glumi el, văzând cum roşeşte biata femeie până în vârful urechilor.

Tudose trăia atunci la bunel. Era toiul secerişului şi, cum numai încetini ploaia, ieşiră în câmp. Legară, cu bunelul împreună, snopii şi cercau să-i scârtuiască, când de coliba de pe ţarina lor se apropiară câţiva călăreţi ce escortau o brişcă trasă de doi cai negri, plini de spume. Ordonanţa, un militar cu favoriţi roşcaţi şi ochi de zmeu, sări iute de pe scara trăsurii, deschise portiţa – să iasă şeful – şi porni să aştearnă drumul, pe unde acesta trebuia să păşească, cu frunze mari de brusturi, ca ofiţerul să nu-şi întineze ciubotele lustruite. Ofiţerul, un tânăr cu nas coroiat şi puternic la rădăcină, privi cu nepăsare la glujile de snopi, apoi descheindu-şi nasturii de la haină, îl lovi uşurel pe Tudose cu vârful codiriştei în burtă:

– Mă, cotânganule, eşti gata să slujeşti Patriei-mume ori trăieşti cu neneacul, cu gândul s-o ştergi în Rusia?

Băiatul se sfii să răspundă şi în locul lui vorbi bunelul, om cu ce-i în guşă şi-n căpuşă.

– Noi, domnule ofiţer, nu ne-am sfădit cu nimeni şi tot cu nimeni n-avem nimica de-mpărţit. Trăim cum dă Domnul, cu ce ne dăruie pământul.

– Patria-mumă, bravii ei ostaşi au nevoie de pâine, continuă ofiţerul, ostoindu-şi ordonanţa printr-un gest scurt. Şi responsabil pentru faptul cum vor fi hrăniţi feciorii Patriei sunt eu, locotenentul Stângă. Şi cei care vor să mă ajute.

Şi a lucrat împreună cu bunelul în câmp. Aveau doi juncani, un plug, seceri şi îmblăcie. Îşi făcuseră un bordei şi nu prea dădeau prin sat. Când terminau de strâns roada, ca la comandă apărea brişca, urmată de o căruţă trainică. Ofiţerul, în propria persoană număra sacii cu grâu, dădea ordin să fie încărcaţi în trăsuri. Zece saci ordona să fie puşi într-o parte, pentru familia bunelului şi pentru "plugarii" armatei, apoi declara trufaş:

– E pâinea şoimilor ce din victorie-n victorie luptă ca leii tocmai la cotul Donului!

– Am tocat toţi bolşevicii! clămpănea ordonanţa din dosul umerilor locotenentului.

Iarna, ca să le fie zilele pline şi cugetul împăcat se aciuau la mănăstirea din apropiere. Ascultau cu evlavie rugăciunile părintelui Vasile, un preot costeliv, cu cearcăne sub ochi şi obrajii brăzdaţi de urmele unei boli grele, dar care ştia să strecoare în vocea-i

predicătoare şi câte-o zdreanţă de adevăr:

– Iartă, Doamne, păcatele celora care mor de frig şi gloanţe în câmpiile geroase ale Rusiei...

* * *

– Hai, Joiană, hai! o îndemnă Tudose.

Vaca, zmulgându-se din păscut fără tragere de inimă, porni la drum. Fluturele îşi reluă şi el zborul, săgetând aerul de deasupra capului vitei, de parcă acesta ar fi fost vârful unei făclii.

Tinereţea lui, sireaca... Undeva, în depărtarea înăbuşită a dealurilor, răsuna canonada, adunându-se într-un vuiet prelung, de parcă ar fi plâns pământul. Apoi să făcea linişte. Locotenentul superior Stângă se fălea cu cele câteva ordine de la piept şi nici nu-i păsa de canonadă.Dinspre Malul Galben, sub o plapomă greoaie de pâclă, porni să curgă torent de armate, ce băteau în retragere. Un soldat, răzmuiat de ploaie, înotând cu cizmele prin ţârfăiala drumului, slobozi o voce plângăreaţă şi monotonă:

"Vine trenul "Principesa"
Cu răniţi de la Odesa, Vine trenu-accelerat
Cu răniţi din Stalingrad..."

Un călăreţ, cu gulerul mantalei ridicat, lipindu-şi mâna bandajată la piept, îndemna înfuriat gloaba roşcată ce tot dădea îndărăt, speriindu-se de stropii flioşcăielii:

– Noa, boală, la Regat, C-am luptat de ne-am ...! Noa!

Coloane fără capăt, cu soldaţi flămânzi, nedormiţi şi nespălaţi, înaintau anevoie prin sat, să ajungă la pădure. Caii se opinteau, trăgând căruţele pline cu răniţi şi cu muniţii.

– Ce căţea de vreme! răbufnea câte-o voce supărată.

Alături de drumul pe care se mişcau armatele, la o distanţă respectabilă, prin mocirlă, cu aripile slobozite, păşeau aliniate într-un rând de invidiat, nişte ciori. Tudose urmărea păsările celea negre, înotând prin glob. Păi da, cât ar părea de anapoda, visase şi el să zboare în înalturi, să se deprindă măcar pentru o clipă de pământ, să se înfrăţească cu înalţimea. Visase la nişte aripi mari, desfăcute puternic. Cu ele ar fi asaltat cerul. Răscolit de visuri, a doua zi, meşteri zmee, lansându-le spre tăriile albastre şi urmărindu-le zborul până la orizont.

Acum, când ostaşii băteau în retragere, nici păsările nu puteau să zboare. Îl cuprinse neliniştea. Îl încerca o presimţire grea. Două lacrimi mari, grele şi sărate îi podidiră ochii. Căpitanul Stângă, posomorât, cu cizmele pline de noroi, cu siguranţa în mişcări şi în voce, îl trezi din înnegurarea tristeţei:

– Patria-mumă are toată speranţa în tine şi cere să-ţi faci datoria.

Tudose Roman se pomeni înconjurat de soldaţi cu baionete, se chiti şi el în haină militarească şi, luându-şi rămas bun de la bunel, a purces spre pădure. Acolo, în doar câteva ore, avea să înţeleagă cum să ţintească în inamicul care le paşte urma.

În pădure au stat câteva zile. Nimeni nu îndrăznise să vină în sat. Ochii celor înrolați, setoşi de tabloul unei bătălii vitejeşti, uitaseră parcă drumul satului. Priveau doar la bravii şoimi ce din victorie-n victorie luptară, la armele strălucitoare şi la soarele

ce-şi urca roata pe bolta coborâtă deasupra pădurii şi care apropia clipa plecării la bătălie.

Se îngălbeneau frunzele. Ostaşii mai puteau rămâne puțin timp în pădure. Unii îşi căutau o gazdă potrivită în sat.

– Domnilor, se frăsuia un gradat mai tinerel, s-o luăm la trap, că ne ajunge Ivan din urmă. Dacă nu-i dăm zor, păpăm mardeală, fraților...

– Ține-ți moaca, individule, că-ți scot inima din piept şi ți-o pap eu, striga la el căpitanul Stângă. Lângă Orhei trupele de sacrificiu vor ține piept, apoi când îi vom lua pe ruşi în proțap, să vedeți cum îşi vor pierde bolşevicii potcoavele...

Vorbele căpitanului fură înăbuşite de vuietul asurzitor al avioanelor apărute în zare. Pădurea i-a ocrotit de primejdie. Înrolați în coloane, cum erau, şi-au continuat drumul.

Odată cu revărsatul zorilor, Tudose, băieții de seama lui şi soldații cu experiență şi botez în lupte, au ajuns în lunca largă a Prutului.

* * *

– Hai, Joiană, hai, mititico, bâigui el, când vaca se opri locului, cutremurându-se la zgomotul avionului cu reacție, care trecu sus, de asupra lor. Fluturele, înspăimântat şi el, o luă la nimereală spre rândurile de tutun, ca multă vreme să nu se mai arate.

De vreo zece ani de-asupra câmpiilor mănoase din preajma satului, ce se pomenise cu un aeroport militar, se antrenau zilnic piloții... Tudose Roman locuia la marginea satului, şi, de fiecare dată, când avioanele îşi luau zborul, i se cutremura casa. De cum venea ora prânzului, nu mai am un picuț de tihnă. Oamenii din sat se plânseră instanțelor superioare, dar toate au rămas ca mai înainte. "N-aveți decât să vă obişnuiți...", fusese răspunsul oficial, iar într-o bună zi, un colonel, supărat, le-a trântit-o pe şleau:

– Dacă nu vă convine, luați-vă castrafusele şi plecați unde-i linişte!

– Hai, Joiană... căci dobitocul nu vroia să meargă mai departe.

Tudose îi netezi spinarea roşcată, scoase din buzunar țesala şi o scărpină între coarne, la picioarele noduroase, pline de bătături pe la genunchi. Animalul slobozi în colțul gurii o şuviță lucitoare de salivă, mirosi iarba înaltă, dar nu se atinse de ea, căci o năpădi din nou setea. Flutură necăjită din cap şi, când stăpânul o îndemnă, ea păşi supusă alături de dânsul.

* * *

Aranjați în linie dreaptă, militarii, sub supravegherea căpitanului Stângă, s-au apucat să sape tranşee. Țărâna neagră se înşiruia printre sălciile bătrâne, aidoma unei lipitori puse pe rană. Era forfot mare. Tunarii îşi instalau tunurile şi chesoanele pe poziții, baionetele prinse la arme sclipeau prin stuful înalt şi foşnitor, care camufla în parte tranşeele adânci. Numai caii fuseseră lăsați în voie să pască pe malul râului, cu hamurile scoase de pe ei şi fără căpestre.

Căpitanul Stângă stătea în fața tranşeelor ca la paradă: în eghileți, cocardă nouă, cizme lustruite, nasturi argintii. Şi-i umbla gura ca o morişcă, tot instruindu-şi răcanii proaspăt mobilizați:

– Mă, pui de lele, să ochiți în țință!.. Duşmanul va apărea, probabil, dinspre viile de pe costişă.

* * *

– Hai, Joiană, hai!..

Răscolit de povara amintirilor, Tudose Roman se văzu ajuns în piscul dealului. Aici lanul de tutun se termina. În văgăună se zărea orăşelul ca în palmă. Cercetă cu privirea zarişte a după care se desluşeau ruinile fostei mănăstiri.

Cu câteva primăveri în urmă se ponorâse dealurile. Stihia a smuls din rădăcini copaci, a făcut mari stricăciuni, încât oamenii s-au văzut nevoiți să părăsească locurile. Acum era ponoară, iar drumul ce ducea spre lunca Ciulucului, unde se ridicaseră case noi, devenise pârloagă. Cândva în copilărie, împreună cu bunelul, se ducea acolo în fiece duminică... Un fior rece îi săgetă inima.

* * *

Stând îngropați în tranşee pînă la gît, Tudose avea strania presimțire că oamenii se joacă de-a mijatca. Ortacii săi îşi mai îngăduiau să glumească. Numai don'căpitan Stângă nu-şi găsea locul, tunând şi fulgerând:

– Mă pui de lele, mă! Dacă veți lupta ca leii, vă voi avansa în grade...

– Curaj găină că te tai! îşi permise un glas din tranşee în timp ce din dosul costişei apăru primul tanc inamic.

Apoi totul se învălmăşi ca într-un coşmar. Mai întâi pe cer fulgerară câteva rachete, după care, pe de-asupra capetelor şuieră un proectil şi, nu zăbavă, pe malul Prutului izbucni o exlozie asurzitoare. Un val de pământ, negru ca tăciunele şi umed, astupă tranşeele. Căpitanul Stângă, cum stătea pe poziție, desfăcu de odată brațele neputencioase în părți. Schijele îi sfârtecară burta, iar intestinele îi zburară până la şiragul de sârmă ghimpată din fața lui. Urlând de durere, cerea cu voce stăpânită, totuşi, ca cineva dintre soldați să tragă în el. Nimeni, însă, nu-l mai lua în seamă. Caii, nimerind în bătaia obuzelor, nechezau sălbatic, dând năvală în apa tulbure, pe care începuse să plutească pete roşietice. Doar capetele animalelor mai stârceau cu îndârjire la suprafața apei. Apoi, cu mişcări lenevoase, începeau şi ele să se cufunde, lăsând pe oglinda apei bulbuci albicioşi. În fața lui Tudose Roman nu se vedea nici în cer, nici în pământ. Simți că pierde arma din mână şi că o durere năprasnică îl fulgeră cu săgeată în brațul drept şi lângă tâmplă.

* * *

– Hai, Joiană, hai!..

* * *

Când îşi reveni, văzu soldați în haine murdare, un gard înalt din bârne, în jurul căroia se plimbau santinele, ducând dulăi de frâu. Toată lumea zăcea pe pământul jilav şi, dacă cineva încerca să se scoale, mai marele pe santinele, ațintea spre ei arma, strigând:

– Lejati, rumânschie mordî!..(La ămînt, mutre române!, rus.)

– Suntem basarabeni, încercă cineva să-l dumirească.

– Odin ciort... (E tot un drac..., rus.)

O zi şi o noapte, cât a stat nedezlipit de pământul reavăn, îi înțepeniră picioarele, iar brațul rănit i se umflase butuc. Prizonierii căpătaseră învoire să aprindă foc în mijlocul ogrăzii. Li se dădu şi un sac de ştiuleți de păpuşoi în lapte, pe care i-au copt,

potolindu-şi cât de cât foamea... Câteva zile au mai stat străjuiți, în ocolul de vite din mahalaua de jos a Undreştilor. Puteau vedea cum printre scândurile gardului, soldații inamici cearcă să strecoare, drept momeală, câte o sticlă cu votcă. Chefurluiți, iar alții chiar beți de-a binelea, aveau chef şi de omoruri. Cete de soldați, îmbrățişați câte trei-patru grămadă, cântau zgomotos cuplete sinistre, aduse cu ei din fundul Rusiei şi purtate din loc în loc, ca pe-o molimă ce năzuia să lase urme. În ograda din vecinătate, ostaşii jertfiră câteva oi, cercând să le pârpâlească cum se pârpâlesc purceii cu nişte paie, smulse din streaşina casei. Pe prispa casei, o nevastă tinerică, cu un copil în brațe şi cu altul de mână, plângea şi mereu cerca să scape de pierzanie găinile cotcodăcinde şi un călcâi de pâine, învelită într-o basma albă. Un soldat tinerel, roşcat şi cu mustața pe oală, trăgea rafale continue peste acoperişul casei, hlizându-se satisfăcut. Tudose auzea strigătele copiilor şi ale femeii, mai apoi văzuse cum ieşi victorios roşcovanul din tindă şi fugi vesel în beci, de unde îl scoase, îmbrâncindu-l, pe traducător:

– Şanti... spunele dobitoacelor de dincolo că trebuie să-şi țină limba după dinți de ce-au văzut acuma, iar să şi-o scoată de acolo pentru a povesti cum armata salvatorilor v-a eliberat pe toți, pe voi toți, de români...

– N-am avut nevoie de nici o eliberare, plângea năpăstuită femeia.

– Închide-ți pliscul, târfo!

"Ce grea este soarta omului lipsit de apărare, gândi atunci Tudose Roman. Poți face cu el orice doreşti. Te poți purta cum te-ai purta cu o vită. Vrei, o hrăneşti, vrei, o tai. Nimeni nu-ți cere socoteală".

Târziu, înspre noapte, un soldat întră în ogradă cu un godac în spinare. Îl trânti jos şi, cu un pumnal, potrivind cam cât i s-ar cuveni, tăie din spinarea godacului o haşchină de slănină. Porcul, însângerat, coviță ia, alergând printre oameni, iar santinelele se stricau de râs:

– Lovite, jrite!(Prindeți-l, crăpați-l, rus.)

Cineva izbuti să prindă porcul de un picior.

În seara ceea s-a mâncat carne din belşug. Carnea se dădea pentru laude şi pentru încuviințare. Unul dintre consătenii lui Tudse Roman îi declarase chiar:

– România este mama noastră, iar rusul este tatăl nostru!

* * *

Ajungând pe costişa, de unde mai apoi începea târgul, Joiana îl smunci, repezindu-se spre o postată de trifoi din preajma unei fântâni.

– Nu te grăbi. Azi ai vreme să te saturi.

* * *

Ograda, în care mânaseră vreo câteva nopți senine de toamnă, fusese cândva ocol pentru vite. Țânțarii foiau puzderie. Pe ulucul răsturnat se urcă, într-o dimineață, un omulean josuț, în pantaloni de porosină şi în veston militar, şi cuvântă:

– Şanti, rumunii păn-amu au fost duşmani, basarabenii – tot, iar de la o bucată de vreme treaba s-a cârligat pe dos: rumunii s-au dat de partea noastră. Şi traducătorul zăbovi o clipă, apoi cu aceeaşi voce piți găiată continuă: Basarabenii să facă un pas înainte!..

Odată cu majoritatea se alinie şi Tudose. Prin fața lor trecu un lipovan scund, cu un nas mare, pe vârful căruia stăteau cocoțați nişte ochelari cu lentile groase. Examină

prin ele pe fiecare în parte, apoi prinse a-i scoate câte pe unul mai în față. Numai Tudose rămase în urma tuturora. Cei din față erau tineri, neatinşi de vreo schijă sau

de vreun glonte. Spre mirarea lui, aleşii au fost echipați în haine militare inamice.

– Voina prodoljaetsea! (Războiul continuă, rus.) rosti avântat lipovanul, după care traducătorul le vorbi pe un ton foarte patetic: – Rodina nujdaetsea v solatah-hrabreţov! Vî, vopreki vsemu, prizâvaetesi v readah slavnoi krasnoi armii, zaşcişciat eio cesti!(Patria are nevoie de ostaşi curajoşi. Voi, în ciuda toturora, sunteți înrolați în rîndurile glorioasei armate roşii, ca să apărați onoarea ei, rus.)

După câteva zile de instrucțiuni (Tudose le urmărea prin crăpătura gardului), ortacii cu hainele înlocuite s-au încolonat şi, însuflețiți de un cântăreț stăruitor, aflat în fruntea coloanei, au dispărut după muchia dealului, dincolo de Prut.

* * *

Pe cerul de deasupra orăşelului lunecară cu vuiet năprasnic două avioane argintii, cutremurând văzduhul. Pe aerodromul din zare ba aterizau, ba îşi luau zborul zeci de alte maşini zburătoare. Joiana ridică capul, privi în jur cu ochi mari, senini, apoi se gheboşi pe picioarele din urmă şi un pârâiaş galben, înspumat porni sfios spre picioarele stăpânului. Țărâna înfierbântată de arşița zilei înghiți pe loc pârăiaşul.

Curând se auziseră lopăind câteva "plăcinte", animalul flutură a uşurare din cap, după care, mai făcând câțiva paşi, se tolăni pe iarba mustoasă din preajma unei case cu pereții vopsiți cu chinovar. Peste o habă – nici să-i pese de grijile stăpânului – prinse a rumega în voie, arareori tuşind înăbuşit şi clipind din pleoapele ochilor mari, la colțul cărora se prelinseră vreo două boabe de lacrimi cât mazărea.

Ştia Tudose că ochii sunt oglinda sufletului. Iar acum, privind la ochii dobitocului, dădea dreptate celui ce iscase vorba asta, căci, socotea el, mai frumoți ochi ca ai Joienei cine ar putea avea? Ținea mult la vitişoara lui, ținea ca la ochi din cap.

Apoi începu să se mire că oamenii, în goana lor după bogăție, au strâmtorat păşunile, cultivând suprafețe întinse de tutun. Bietul animal se vedea şi se simțea strâmorat din toate părțile. Dacă ar fi putut, dobitocul s-ar fi împotrivit, neapărat s-ar fi împotrivit. Dar parcă depinde de dânsul... Şi sufletul Joienei, este mare, chibzuia mai departe Tudose, căci privirile ei parcă-i destăinuie necazurile, gândurile, simțirile...

– Dar ce-a fost mai departe, Tudose Roman? se pomeni că se întrebă pe sine. Mai departe? A fost o minciună...

* * *

Într-o noapte de septembrie, santinelele i-au însoțit de-a lungul Prutului, până au ajuns la gara Undreşti, ticsită de prizonieri. Pe linie moartă stăteau câteva eşaloane cu vagoanele găurite de gloanțe, luminate de nişte proiectoare puternice.

Excortați de privirile obosite ale santinetelelor şi de lătratul de câine, au fost îmbarcați în vagoane şi, după ce au zăngănit zăvoarele, s-au aşezat care cum putea pe podeaua de scândură, aşternută cu paie. Prin crăpături răzbea de afară un vântuleț de toamnă timpurie.

Spre zorii zilei următoare, înainte ca eşaloanele să se urnească din loc, pornind într-o direcție necunoscută, de afară se auzi o voce răstită, care îi prevenea pe cei din vagoane, că în drumul ce urmau să-l facă nu carecumva să-i dea cuiva prin minte să dezerteze.

– Țara e în stare de război, aşa că nu ne jucăm...

Trenul porni. Nimeni nu ştia încotro se duce şi nici ce va fi mai departe. Nici nu vorbeau despre asta. Numai roţile trenului îşi îngânau ritmic melodia lor monotonă: "Te duc, te duc!.."

Trecu o zi, trecu o noapte. De afară numai adia mirosna toamnei, în schimb tot mai vârtos îşi făcea loc frigul. Uşile vagoanelor se acopereau spre dimineaţă cu o plapomă de promoroacă. Foamea începu să chinuie oamenii, iar drumul părea să nu mai aibă capăt, lunecând parcă într-o noapte lungă, rece şi plină de taine. Nimănui nu-i păsa dacă e noapte ori e ziuă, unde este miază-noapte şi unde e miază-zi, unde sunt celelalte părţi ale lumii. Din când în când deschideau oblonaşul din podeaua vagonului, oblon ce servea drept latrină, ca să-şi facă nevoile, zărind tot mai multă şi mai multă zăpadă peste traversele căii ferate. Gerul se tot întetea, urletul locomotivei anunţa întinderea fără sfârşit a drumului. Nici tu vorbă, nici tu mâncare, nici tu somn. Se încălzeau, lipindu-se unii de alţii. De la o vreme Tudose simţi că vecinul de alături înţepenise cu un zâmbet abia întrezărit în colţul gurii. Duse mâna până la ochi afundaţi în orbite, până la fruntea ortacului şi simţi că era rece. Se sculă, cum putu, în picioare, păşi peste ceilalţi, se apropie de peretele vagonului şi prinse a bate în scândura acoperită de promoroacă.

– Deschideţi, a murit un om! E mo-o-rt!!! dădu să strige cu voce lipsită de vlagă.

Strigătul a fost reluat de ceilalţi, dar trenul continua să gonească întârâtat, neascultător, urmându-şi necruţator calea spre o lume necunoscută şi geroasă.

Abia peste şase zile locomotiva şuieră a oprire. S-a deschis uşa vagonului şi în prag apăru o santinelă în cojocică miţoasă, cu un surâs iscoditor pe faţă. Zise:

– Nu cac, budete eşcio voievati protiv nas?

La acea haltă au descârcat vreo zece cadavre, fiind lăsate claie în preajma vagonului. Captivilor rămaşi în viaţă li s-a dat de mâncare, ceva uncrop, apoi iar au scrâşnit zăvoarele şi trenul şi-a văzut de drum.

Toată viaţa Tudose s-a temut de-o moarte ticăloasă. Îl înspăimânta şi atunci gândul că, murind, va fi aruncat jos ca un buştean, la una din halte şi îngropat ca nimeni să nu ştie de el. Avea strania dorinţă să roage pe Dumnezeu, că dacă va muri, trupul să-i fie dus acasă. Acolo, în satul lui, în colţul cela de pământ şi de ţară. Gândul i se întorcea tot mai mult la casa părintească, la zilele însorite de la baştină. Oamenii de alături mureau pe un cap. Nimeni nu mai striga de spaimă, nu bătea cu pumnii în pereţi, nici la foame nu se mai gândea nimeni – toţi se deprinseseră cu morţii. Pe cei rămaşi în viaţă îi chinuia frigul. Când cineva îşi dădea duhul, se repezeau la cadavru să-l dezbrace. Odată, stând zgribulit la locul său, Tudose simţi cum o mână îi pipăie vestonul, apoi îi atinge fruntea.

– Îs viu, îngână el parcă îndatorat. Mai trăiesc încă...

Zilele şi nopţile îşi ştiau doar ele socoteala. Trenul se opri într-o fundătură. Prin uşa largă a vagonului se năpustiră nămeţii. Nimeni nu-i grăbea să coboare. Oamenii eşeau singuri, ajutându-i pe cei ce nu puteau merge. Pe Tudose Roman l-au coborât, sprijinindu-l de subţiori.

Afară spulbera. Lângă calea ferată ardea un butoi cu motorină, răspândind un miros înecăcios şi topind fulgii jucăuşi. Fiind descărcat, eşalonul părăsi imediat locul, şi oamenii, împreună cu santinelele încotoşmonate, rămaseră în mijlocul câmpiei, sub cerul liber. Unica inscripţie: "Kilometrul 20" nu le spunea nimic. Când se mai limpezi

vremea, zăriră pe muchia unui deluşor un colţ de pădure, iar în lungul văii – nişte stuhării înalte, galbene ca ceara.

– Veţi trăi aici! cuvântă unul din însoţitori, încototoşmonat şi el ca o babă. Le spuse că el este căpitanul Budeaghin. Şi pentru început îi preveni: Cum vă veţi aşterne, aşa veţi dormi!

Fiecare a primit care câte o secure, care târpane. O parte s-au dus în pădure, alta – spre stufării. Până în amurg au ridicat nişte adăposturi-şoproane, au aprins focul. Un sâmbure de speranţă, totuşi, exista. Morţii se împuţinau. Pe Tudose nu-l puneau la lucru – avea sarcina să îngroape cadavrele, să le ducă la depărtarea de trei kilometri de tabără. Îi ducea puşi într-o sanie cu oplene, săpa zăpada, şi, împreună cu încă două-trei ajutoare, zgârâiau pământul cu tărnăcopul, acopereau groapa cu nămeţi, fără a lăsa vreun semn, fără a pune vreo cruce la căpătâi.

Peste o săptămână au ridicat un adevărat sătuc, înjgebat din bârne. La câteva zile apăru din nou căpitanul Budeaghin, însoţit de nişte femei, cu braţe puternice, îmbrăcate în pufăici negre. Femeile îi examinară pe cei aranjaţi în coloane, apoi, trecând printre rânduri, le pipăiră muşchii. Fiecăruia în parte. Ajungând în dreptul lui Tudose, una dintre ele îi înşfăcă bărbăteşte şi-l zgâltâi puternic. El se oţărî de durere, iar căpitanul îi spuse că e rănit, că are în umăr câteva schije. Femeia luă parcă aminte la ce spuse de Budeaghin, dar dădu a lehamite din mână, zicând:

– N-ai dreptul la reabilitare. Bărbaţii noştri au pierit răpuşi de gloanţele voastre.

Totuşi, sorţii i s-a făcut milă de el. Ceilalţi confraţi de suferinţă au fost duşi într-o carieră, la scos nisip pentru o fabrică de sticlă, iar el s-a văzut lăsat la vechea "îndeletnicire", să-şi înmormânteze tovarăşii în câmpia îngeţată.

Sosi primăvara. Se topeau zăpezile şi la suprafaţă au prins a se dezveli cadavrele. Apăru primejdia unei epidemii şi au fost de urgentă evacuaţi în altă parte, într-un oraş provincial de pe Volga. Din cele vreo zece mii câţi fuseseră la început, rămăseseră doar câteva sute – moartea îşi făcuse în voie mendrele, mai ales cât ţinuse iarna.

Tudose Roman trăia cu nădejdea că mult nu mai are până a se reîntoarce acasă, la plug. Într-acolo îi zburau zi şi noapte gândurile. Zburau acasă şi toate suferinţele i se topeau în acea nădejde.

* * *

De undeva dintre rândurile de tutun, rămase în urmă, răsări fluturele zglobiu, aşezându-se din nou pe coarnele Joienei. Vaca, la porunca stăpânului, se sculă, flutură uşurel din cap, mirosi troscotul pătulit şi deodată înţepeni cuminte, când Tudose, scoţând ţesala din buzunarul vestonului, începu sâ-i cureţe şi să-i netezească părul.

– Hai, Joiană, hai!..

Porniră cătinel la drum, tot mai departe. Tot mai departe se torceau ca dintr-un caier gândurile şi firul vieţii lui Tudose. "La mijloc totdeauna este adevărul, îşi zise. Oricât de înalt ar zbura el, oricât de adânc s-ar ascunde, adevărul totdeauna coboară din înalturi sau iese la suprafaţă şi merge mai departe cu noi, pe pământ".

– Hai, Joiană, hai!..

* * *

Lucrau la fabrica de sticlă. Lui Tudose Roman i se obrintise mâna, se făcuse butuc şi nu mai putea munci cu ea. Fu învinuit de sabotaj şi eschivare de la muncă. O lună întreagă un anchetator cu faţa pistruiată l-a tot descusut: cine-i sunt părinţii, ce

grad a purtat în armata activă. El mărturisea purul adevăr, iar anchetatorul, fixându-l cu privirea încruntată, lua spusele lui drept minciună. Văzând atâta încăpățînare, Tudose era gata să născocească orice fel de mărturii, numai se scape de povara întrebărilor chinuitoare, numai să-şi poată alina cumva durerea din braț. Anchetatorul, de fiecare dată termina cu una şi aceeaşi frază:

– Trăieşti în altă țară, omule, şi, trebuie să te supui puterii.

– Dar cine-i puterea asta? – îndrăzni să întrebe Tudose.

– Statul.

– Cine este statul?

– Noi, poporul.

– Şi dacă nu sunt de-acord cu puterea statului? Eu mă gândesc că...

– E puțin ce gândeşti tu... S-au gândit pân-acum alții pentru tine. Ție ți-a rămas ce-i mai uşor – să te supui molcom puterii.

Până la urmă a fost dus la spital. Începu să-i putrezească brațul infectat. Pe masa de operații i s-a dat să bea un pahar plin ochi cu spirt. Băutura nimeri în stomac ca pe o vatră de jăratic. Pe la rădăcina ochilor au prins a se prelinge lacrimi măşcate, gura începu să-i clămpănească, bolmojind aiureli. Un doctor cu bisturiu în buzunarul de

la piept şi alți doi oameni în halate albe îl legară de pat, acoperindu-i fața nebărbierită cu o pânză murdară. Nu trecu mult şi Tudose Roman simți cum în braț, ceva mai sus de cot, hârcâie nişte dinți de oțel.

Din spital ieşi cu o mânecă în buzunar. N-a mai fost pus la îngropat morții. Fu numit numărător de vagonete cu nisip. Tot mai des se prindea la gândul că mai bine ar fi murit în eşalon sau ar fi înghețat iarna, când îşi îngropa tovarăşii. Numai gândul la casă era în stare să-l mai ogoiască.

Când se văzu, peste o săptămână, acasă, avu presimțirea că s-a trezit dintr-un coşmar.

– Bine că ai venit, dar mai bine nu veneai, îi zise o mătuşă, văzându-l în pragul uşii, gheboşit cu o torbă de rufe în spate. Bătrâna şedea la gura sobei şi cu o mână tremurândă ducea polonicul spre ceaunul cu o ciorbiță chioară, din care sorbea îndelung, închizând ochii umflați.

– Iartă-mă că n-am cu ce te primi...

Era anul patruzeci şi şase, la fiecare cerdac fâlfâiau barizuri negre. Nu ajungeau gropari. Iar dacă se învoia cineva să sape groapa, o făcea doar pentru o lipie din făină de păpuşoi. Lumea mânca ghindă, rumeguş de lemn, iar de la centru tot soseau şi soseau căruțe. Oamenii erau chemați la sovetul sătesc să dea postavcă la stat. Sub malul din coasta dealului răsăreau noi şi noi cruci. La intrarea în sat, lozinci scrise cu litere de-o şchioapă proslăveau viața îmbelşugată ce dăduse peste țărănime. Frunzele cădeau de pe ram fiindcă trebuiau să cadă, dar căzând nu se mai mişcau din loc.

În doi ani de pârjol – '46 şi '47 – în sat au pierit mai mulți creştini decât în tot timpul războiului. Tudose Roman avu norocul să rămână viu. Înspre vara lui '47 foametea cedă încetul cu încetul; în inimile oamenilor se înfiripa dragostea de viață. S-au apucat cu tragere de inimă să muncească. Cine şi cum putea.

Cu glasul Tudose Roman îndemna boii, cu o singură mână stăpânea plugul de coarne. Peste o iarnă oamenii prinseră a-şi reveni. În sat s-au jucat câteva nunți.

Îndrăgise şi Tudose o văduvă, iute la treabă şi bună gospodină. Trăiau în deplină înțelegere şi viața le era dragă. Dar apăru, ca din pământ invidia cuiva:

– Uite-l măi, e ciunt, dar a prins la cheag! Îmbogăteşte văzând cu ochii. Are apucături de cheabur, culac!

Apoi... într-o noapte de vară s-a pomenit că îi bate cineva la uşă... Convoiul i-a dus până la gara Luceferi şi, fără să li se explice nimic, i-au silit să urce în vagon. Vagoanele semănau cu cele în care călătorise ca prizonier. Acum călătorea în postură de duşman de clasă! Ce-o mai fi şi asta? Drumul, de astă dată, a fost mult mai lung. Şi avea să îndure acum pentru doi – fusese ridicată şi soția-sa, biata femeie.

Fură duşi tocmai în fundul Siberiei. Pentru cinci ani. Pe toate le-au luat de la capăt. Cei deportați au izbutit să înfiripe câte o mică gospodărie, să-şi agonisească ceva dobitoace, să dea pâine statului.

Când primiseră învoire să se întoarcă acasă, pe capul lui Tudose Roman se abătu altă nenorocie. I-a murit soția. S-a întors singur. Vremile se schimbară. Țăranul era chemat să țină ceva pământ, să crească vite.

Şi Tudose îşi cumpără o văcuşoară. Era om în toată puterea, hârtoapele şi podişurile din preajma satului încă nu erau arate. Coasa, când avea nevoie de nutreț, o putea ține şi cu o singură mână, stăpânindu-i coada subțioară.

Sufletul îl îmbia să se bucure de viață, puterile, însă, îl părăseau, nu-l mai țineau ca înainte. Uneori încerca insistent, pentru sine, să caute... vinovatul. Potrivea că de vină este adevărul, adevărul care nu-i permitea să se scuze pe sine însuşi. Zbuciumul din el se înverşuna mai tare atunci, când se lovea nas în nas cu prezentul. Pârloagele, hârtoapele şi pajiştile începură să se împuțineze – toate fură arate. Într-o primăvară, peste tot s-a semănat porumb. Porumb şi iară porumb! La păscut, vaca putea fi scoasă doar de funie şi numai pe margine de şosea. Cu o țâră de lapte, un ban agonisit, Tudose lega tei de curmei. La mai mult nu râvnea.

Mai rău stătea cu teatralizările pompoase, cu "festivalurile" în viața de toate zilele pe care nu era deprins să le suporte. Leații lui? Cei care fuseseră atunci, în ograda din satul de pe malul Prutului, mulți muriseră, dar şi mai mulți se întoarseră din război acoperiți de slavă! La sărbători erau poftiți pe scenă, copiii le înmânau buchete mari de flori, rugându-i să le povestească despre faptele vitejeşti. Iar dânsul? Dacă nu luptase pe front cu ruşii, nu era nici veteran. Adevărul vieții lui era altul. Sămaşii lui, veteranii, urcau în marşul escortei, în camionul colhozului şi plecau la pădure, unde

erau aşteptați la sărbătoare. El, lua vaca de funie şi pornea, gârbovit, spre păşune, trecând ruşinat parcă pe lângă porțile gospodarilor cu steluțe roşii prinse la colțul casei...

* * *

– Hai, Joiană, hai că trece ziua...

La marginea orăşelului strada principală era închisă. Un semn pe o tablă arăta o altă direcție. Merseră cât merseră pe un drum mai îngust, iar la o răscruce un milițian îi îndreptă pe o hudiță ce ducea spre iarmaroc. Pe lângă gardurile înalte, învechite creştea cătină, creşteau copaci neîngrijiți, pe tulpina cărora se îndeseau buruienile. În mai multe locuri apa de ploaie lâncezea în băltoace. Fluturaşul dispăruse pe undeva. "Ia ființă şi asta, se gândi Tudose. Trăieşte doar câteva zile, dar ajunge să poată zbura". De odată

vuietul asurzitor al unui avion îi săgetă gândul. Îşi zise: "Numai că omul, iaca nu poate face o maşină care să zboare ca fluturele, fără gălăgie, fără zgomot..."

Vaca îl zmunci uşurel, trăgându-l spre o tufă de iarbă crescută lângă gard.

– Hai, Joiană, hai, mititico!..

* * *

...S-a dus şi dânsul să ceară pensie. Nu mai avea încotro. Când hârtoapele fuseseră semănate cu păpuşoi, avea, cel puțin, unde paşte vaca: de ici un cioclej, de dincolo un ciocălău. Dar cu timpul pământul a fost sădit cu tutun.

Pensie nu i-au dat. I s-a spus că n-are zile-muncă trebuitoare pentru aşa ceva, ş-apoi... Ş-apoi, trecutul. Nu uita cine-ai fost... Mai cauți privilegii? A vrut să-şi caute dreptate, dar cineva din centru i-a spus aşa, tovărăşeşte:

– Ia seama să n-o încurci mai rău.

Tudose scuipă cu necaz în pământ şi se lăsă păgubaş – mai avea puteri să stăpânească coasa şi, în timpul unei veri, pe îndelete, de unde oleacă, de unde mai mult, a sclipuit câteva căpițe de fân. Vreo două veri a păscut-o de funie pe margini de drum, iar când toate islazurile au fost şi ele arate şi sădite cu tutun, a înțeles că – gata, nu mai are cu ce întreține vita. Şi, împletind o funie aspră din câlți, se hotărî s-o ducă la iarmaroc pe Joiana.

– Hai, Joiană, hai!..

* * *

Soarele se oprise parcă în dreptul amezii. Ograda mare, încinsă cu corlate, era plină. Oameni şi vorbă înfundată. Legă vaca într-un colț, unde se mai aflau şi alte dobitoace de vânzare, şi se puse pe aşteptat cumpărători. Câteva cotarle lenoase se ițeau printre lume. Vite nu se cumpărau. Aproape deloc. Anul fusese cam secetos, gospodarii, în lipsa nutrețului, căutau în fel şi chip să se izbăvească de griji pe vreme de iarnă...

Joiana, rumegând şi clipind din ochi, îşi întorcea câte odată capul spre oameni care treceau pe alături, pipăindu-i vâna laptelui. Dar de cumpărat nu cumpăra nimeni. Şi ar fi fost cum ar fi fost, dacă cineva, chiar la intrarea în iarmaroc, nu ar fi afişat în văzul

tuturora o placardă categorică şi banală: "P.C.U.S. DĂ CARNE!"

Într-o clipită peste tot prinseră a mişuna vorbe, şuşoteli "miliția", "procuratura", "securitatea"... L-or fi găsit sau nu pe răufăcător, Domnul ştie, dar fapta era de față. În magazinele de carne fluiera vântul, iar oamenii nu se prea grăbeau să-şi dea vitele la tăiat, fiindcă statul plătea ieftin. Spre chindie, la poarta iarmarocului a fost afişată înştiințarea oficială, în care lumea citi: "Toate vitele – la abator!"

Oamenii prinseră să se împrăştie. Când se răriră cu totul, porni şi Tudose Roman spre casă, dar doi milițieni îi tăiară calea chiar lângă poarta iarmarocului.

– Credem că ai înțeles unde trebuie să duci vita, îi vorbi unul. Politica partidului!

A chibzuit o habă, n-a zis nimic, apoi porni pe drumul ce ducea spre abator. I s-a mai spus că acolo plătesc parale bune şi... Să vezi c-o să rămâi mulțumit!

Străbătu mahalaua veche a orăşelului, ridicându-se spre fosta mănăstire:

– Hai, mititico, hai!..

Joiana se arătă neascultătoare. Ceva nu-i convenea, căci nu vroia să păşească mai departe. Un roi de gâze şi bondari roiau de asupra ei, soarele înfierbânta de sus, ea

flutura supărată din cap. Tudose o linişti cu vorba, apoi scoase țesala din buzunarul vestonului şi prinse a o netezi.

– Hai, mititico, hai frumuşico!..

Ieşiră din hudiță şi o apucară pe un drumeag mărginit cu nişte plopi înalți şi uscați, pe scheletele cărora stăteau la taifas ciorile:

– Car-r-r! Car-r-r!

În sfârşit, ajunseră la abator. Mai trebuia să-l găsească pe şef. Îl află într-o fostă chiliuță, întins pe o canapea, sforăind zgomotos. Era o făptură rotofeie, cu ochi şmecheroți, grasă, cu picoarele scurte. Gâfâia din cauza zăpuşelei, dar mai mult îl da de sminteală greutatea trupului.

– E cam puțuntică văcuşoara dumitale, zise el, căscând alene după somn, şi îi puse mâina pistruiată pe umăr. Ai adăpat-o azi ? Tudose Roman strânse din umeri.

– Eşti un om de condiție, îi dădea înainte şeful abatorului. Primim la tăiat numai vaci grase, dar fiindcă dumneata eşti om cumsecade, vreau să te ajut. Că oameni suntem, nu-i aşa? Până deseară mai ieste oleacă. Du-te în şopronul cela, din altar, hrăneşte-o, adap-o – las-o să bea cât i-i sete... Pe urmă vedem noi ce facem.

Trecu, ducând-o de funie pe Joiana, prin curtea mare a fostei mănăstiri. Ziduri prăvălite, biserica-n ruini. În copilărie fusese aici cu bunelul Nică. Curățenie, toate aşezate la locul lor... Au intrat şi în biserică, taman când se făcea slujba. Lume multă, dar nimeni nu ridica glasul. Acum... Acum totul era părăsit, sălbăticit. În locul sfântului locaş s-a făcut abator de căsăpit vitele. Ce vremuri, ce oameni anapoda a născut pământul la ora asta!

Lăsară în urmă cireşul târş din fața trapezei şi ajunseră la şopron. Pe jos stăteau uluce împrăştiate cu silos, droburi mari de sare. Joiana se avântă înfometată la mâncare. După ce se săturără, adunând de pe jos toată mâncarea şi lingând droburile de sare, merse cu stăpânul până la fântâna din preajmă la adăpat pe săturate.

– Aşa mai zic şi eu. Acuma vii de-acasă, omule! îl întâmpină şeful, care cântări mulțumit animalul. Mie îmi plac oamenii pricepuți şi de condiție. Aşa că ieşti de adălmaş, că, fără adălmaş...

Tudose, neînțelegând încotro bate şeful, luă chitanța, îi mulțumi, gata să se îndrepte spre gereta casei, pentru a primi banii. Atunci grăsanul ținu numaidecât să-i amintească, clătinându-se de râs şi zgâlțâindu-se ca un poloboc:

– Treaba odată făcută, nu-i păcat, zic să te odihneşti, iar pentru odihnă e nevoie de mâncare, parale, băutură şi muieri.

La ghereta casei un contabil ce tot scotea din buzunarul vestonului un ceasornic nichelat, privind la oră, numără din safeu nişte bancnote noi-nouțe. I le puse apoi, în mână, încât palma bătătorită a lui Tudose abia de le putea cuprinde şi-i spuse:

– Şeful a zis să intrați pe la dânsul.

Când ieşi, Joiana nu mai era unde o lăsase. Cineva aninase funia cu împletitura groasă de ramura unui copăcel, lăsând-o să se clatine în vânt.

– Sarea de drob, se chifnea în sânul cămăşii şeful asudat, poftindu-l pe Tudose să se aşeze. Văd că eşti om cumsecade, de treabă.

Îi socoti şi el paralele, spunându cât ar fi primit de fapt, dacă nu hrănea şi nu adăpa vaca. Ieşea că a câştigat la cântar şi întrucât Tudose nu prinsese înțelesul

vorbelor ce le auzea, şeful numără câteva bancnote şi cu mâna sa groasă le vârî îndesat în buzunar. Restul banilor i-i întoarse.

– Mai plimbă-te colea prin curte, apoi vino la mine în cabinet, şi şeful îi întoarse spatele.

Băgând din obişnuinţă banii subsuoară, îşi făcu semnul crucii în pragul fostei chilii, unde acum era "cabinetul" şefului, apoi se aşeză pe o bancă din două scânduri. Şi auzi atunci un muget înfundat şi se cutremură. Un fior rece îl străpunse. Ceva-ceva nu-i venea la socoteală. Avea în buzunar câteva grăunţe rătăcite şi pe loc i se făcu dor de Joiana, care dispăruse din curte, fără ca el să-şi ia rămas bun de la dânsa.

Intră pe o uşă înaltă, murdară, într-o încăpere mare, betonată pe jos. Pereţii înalţi, cu urmele chipurilor roase, erau împroşcaţi până hăt sus cu sânge, acoperit cu pojgiţe de mucegai. Pe tavanul unde fusese cândva catapeteasma, atârnau scripete, purtate pe şenile unsuroase. În lumuna geamurilor arcuite trei căsapi cu pestelci negre dinainte, împoşcaţi şi ei cu sânge din cap până-n picioare, mânuiau îndemânatic nişte cuţite mari, jupuind fiecare în parte câte-o vacă spânzurată de tavan. Prin ungherele fostei săli de rugăciuni stăteau claie capete, piei, picioare, măruntaie aburinde. Pe jos – şiroaie vâscoase se rostogoleau învolburate spre gura largă a unui şanţ de scurgere. Mâcelarii fumau întruna şi încăperea era îmbâcsită cu fum.

– Nu-i vreme de pierdut, băieţi, făcu unul dintre ei, ascuţind dibaci cuţitul pe roata polizorului. Au mai rămas patru capete.

– Parcă erau trei? făcu a mirare altul.

– Păi a mai venit un pâclişit cu vaca...

Au sărat pieile proaspăt jupuite, le-au aruncat la nimereală în alt colţ de sală, apoi cu furtunurile, au spălat podeaua, strămutând murdăria spre gaura şanţului. Un casap apucă cu mâini vânjoase un baros de fier, iar altul se apropie de uşa unei foste chilii, ce mai păstra la întrare o jumătate de chip al unui sfânt rămas pe tencuiala peretelui. Deschise larg uşa – de acolo ţâşni un buhai cât un munte. Vita, apropiindu-se de colţul sălii, unde stăteau mormanele de capete însângerate, picioare şi măruntaie, holbă ochii, pufnind zgomotos. Între timp doi măcelari zdraveni îi prinseră picioarele în lanţuri înţinate în nişte cuie groase de metal, îngropate în podeaua betonată, şi buhaiul se pomeni căzut ca într-o capcană. Cel cu barosul în mână se apropie atunci dintr-o parte, îi netezi crupa mare cu dosul mâinii şi, pe neprins de veste, îl lovi între coarnele ciunte cu barosul. Bourul tresări, icni înfundat, apoi sări în sus ca o minge, încât lanţurile de la picioare se întinseră strună, scânteind în locul unde erau prinse de podea. Mai urmă o lovitură – în acelaşi loc şi cu atâta putere, încât măcelarul icni singur, umflându-i-se venele la gât, iar vitei – zburându-i cât colo un corn. Până la urmă, animalul îngenunche, întinse gâtul vânjos, iar din cap ţâşni un şuvoi de sânge. La colţul gurii apăru limba vineţie şi muşcată, sângerând şi ea. Urmă apoi a treia lovitură şi picioarele de dinainte ale buhaiului se îndoiră, trăgând lanţurile sub dânsul. Măcelarul veni chiar de asupra capului şi lovi iară ca într-un bostan pus pe trunchi. Buhaiul slobozi neputencios copitele din urmă, prăvălindu-se la picioarele măcelarului cu barosul în mâini. Văzând că nu mai suflă, alt casap se apropie cu băgare de seamă, chiti beregata boului şi înfipse cu toată puterea o baionetă în ea. Un izvor gâlgâind roşu-aprins, năvalnic, fierbinte, porni se bolboroşească, închegându-se cum numai ajungea la gura mare a canalizaţiei.

Al treilea măcelar, care ascuțise până atunci cuțitele, apăsă butonaşul din perete şi spre picioarele din urmă ale dobitocului prăvălit coborâră două cângi, prinse de scripete, ridicându-l, numai peste câteva clipe, spre bolta largă a tavanului în toată mărimea şi greutatea lui de taur. Ochii mari ai animalului rămăseseră deschişi şi, spânzurat cum era cu capul în jos, sângele continua să i se scurgă din rană, oprindu-se pe o clipă la colțul pleoapelor stufoase, de parcă ar fi plâns cu lacrimi de sânge...

– Ce te zgâieşti aşa, fârtate? făcu un măcelar spre Tudose, care parcă împietrise lângă perete. Ce n-ai văzut cum se taie? Vita e pentru mâncarea omului. Ea nu poate să se apere aici. Facem din ea ce dorim: şuncă, mezeluri...

Tudose nu răspunse, dar nici măcelarii nu-l mai băgară în seamă. El se furişă spre chilia unde stătea Joiana. Vaca, cum îşi zări stăpânul, întinse gâtul lung spre geamul arcuit, cu sticle murdare şi pline de păienjeniş, adulmecând gratiile negre, ruginite. Afară, dincolo de sticla geamului, la lumina zilei, roia un fluturaş neliniştit în zborul lui. Joiana se apropie şi începu să miroase hainele lui Tudose Roman. El încercă s-o țesăle, dar dobitocul se feri, fluturând din cap. Mirosi grăunțele din palma lui, fârnâi prin nările dilatate, dar nu se atinse de dânsele. Şi iar se apropie de geam, întinse gâtul, lăsând pete de aburi pe suparfața sticlei apărată de gratii. Scoase un muget înfundat pe care îl auziseră doar ei doi.

– Ce-i Joiană? întrebă Tudose buimac. Am prăpădit frânghia şi, iaca, n-am cum te scoate de-aici... Am pierdut legătura.

Urmă o tăcere apăsătoare, după care Joiana mai scoase un muget. Avea priviri înspăimântate, iar pe la colțul ochilor i se prelingeau câteva lacrimi fierbinți şi tulburi. Continua să miroase vestonul, pălăria, mâna ciuntă cu mâneca prinsă în buzunar şi banii pe care stăpânul îi strângea subțioară.

– Ei, tovarăşe! îi strigă un măcelar. Te caută şeful.

Tudose îşi scoase mâneca din buzunarul vestonului şi, deodată o cuprinse pe Joiana de gât. Îşi lipi fruntea uscătivă, brăzdată de încrețituri asudate, de botul ei aspru, lucios şi şopti abia auzit:

– Iartă-mă. Mă rog de mă iartă.

– Te-ai țicnit, omule?! rânji un casap în uşa larg deschisă. Ieşi şi du-te, că te caută şeful. Vaca nu-i a ta. Ne lămurim noi cu ea.

În curte se simți deodată vinovat şi slab. Privea încruntat în jur şi nu se putea dezmetici unde se află şi încotro s-o apuce.

– Încoace, încoace! îl striga cu un zâmbet larg pe față şeful abatorului. Cât să te aştept, intră, hai.

În cabinet răsuna muzica. Un magnetofon japonez, cât o cutie de țigări de mare, unit cu două amplificatoare puternice veselea lumea. Pe masă se afla şuncă proaspătă, aromitoare, carne fiartă într-un lighean înflorat, sticle cu băutură. La masă aşteptau trei bărbați şi o duduiță, care chifnea mereu:

– Guleai, Vasia! rosti fata fericită, aproape tolănită în capul mesei, într-un jilț de catifea roşie, ros pe la colțuri.

– Fă-ne plăcerea şi ia loc... cu noi, îl pofti şeful pe Tudose Roman, care stătea derutat şi descumpănit în pragul uşii. Hai, să fim sănătoşi şi să mai creştem vite... Mai rar vaci ca cea adusă de dumneata!.. Bem coniac!

– Nu "coniac", Vasia, ci "cogniac", se alintă fata, muşcând dintr-o bucată de păstramă, după ce dădu băutura pe gât.

– Ba să avem iertare, sări cu vorba un bărbat îngrijit la strai şi la frezură. I se zice, de fapt, altcumva.

– La noi i se mai spune spirt dres cu ceai, interveni celălalt în scurteică de piele neagră, cu fermuarul descheiat să i se vadă cravata albastră.

– Cum i-aţi zice, dar este bun! exlamă fata solemn şi iar întinse pocalul să-i fie umplut.

– Să ne toarne stăpânul mesei, şi şeful arătă cu ochii spre Tudose Roman, care stătea împietrit pe scaun, neatingându-se de nimic.

– N-am fost şi nici nu vreau să fiu paharnic, răspunse el. Să-şi toarne fiecare, după chef...

Nimeni nu scoase un cuvânt, însă pocalele au fost duse la gură şi golite în tăcere.

– Se vede că eşti veteran de război, – a spart tăcerea omul în scurtă neagră. Ai luptat pe front? Unde?

– Lăsaţi omul în pace, zise cel cu frezura îngrijită. Ador oameni modeşti care nu se bat cu pumnul în piept şi nu strigă în gura mare, că uite, eu, eu am luptat pe front!

– Modest şi de condiţie! ridică a atenţie un deget în sus şeful, izbutind să acopere cu poalele o coapsă descoperită a fetei din jilţ.

– Primeşti o pensie bunicică?

– Baba-ţi trăieşte? Masaj seara îţi face?..

Tudose tăcea întărâtat, cu sufletul şi gândul la Joiana.

– Bea coniac, bea! îl îndemna bărbatul în scurtă. Dacă eşti vădăoi, te însurăm. Noi pe multe le putem face. Avem la serviciul nostru o Joiană, fată stătută, mare şi tare... Deputată! O să te giugiulească până la adânci bătrâneţe. Să vedeţi ce bine o să vă prindă banii de pe vacă.

Mesenii se întărâtaseră la băut. Dădeau de duşcă paharele şi rupeau cu dinţi puternici carnea. Tudose stătea nemişcat pe scaun, urmărind chipurile sfinţilor, răzbătând pe ici-colo prin negreaţa pereţilor.

– Închină, omule, paharul! îl probozi şeful abatorului, cu mâna scurtă şi grasă, netezind coapsa dezvelită a duduii din jilţ. Ai pus adălmaş, noi cinstim, iar dumneata te uiţi în pod şi taci.

– Şeful ştie ce spune, rosti împleticit cel cu frezură linsă.

Nerăbdătoare, fata sări din jilţ, schiţă un zâmbet cu subânţeles, veni în spatele lui Tudose, îl cuprinse cu mâinile, susurându-i la ureche:

– Bea, puiule, coniiac. Co-ni-iac!

În jur răsunară hohote, căci fata îl sărutase, lăsându-i pe obraz o urmă grasă de ruj conabiu.

– Eu beau numai spirt! zise de odată Tudose Roman, ştergându-şi pata roşie de pe obraz.

Şeful abatorului aşteptă ca fata să se astâmpere la locul ei, în jilţ, apoi cu un zâmbet chefliu, sughiţând, scoase cheile din buzunarul adânc al pantalonilor în carouri, deschise mândru safeul şi, dând nişte hârţoage la o parte, scoase de acolo un borcan.

– Spirt curat! preciză el. La dispoziţia dumitale!

– Ura-a-a! izbucniră fericiţi mesenii cu ochii sticliţi şi obrajii aprinşi.

Şeful îi turnă într-un pahar mare băutură din borcan, iar celorlalți coniac. Se făcu liniște. Tudose Roman stătea la îndoială. A vrut să refuze iar, să se scoale şi să plece, dar de-odată îl împunsese ceva la inimă, oprindu-l. Îşi aminti de clipa îndepărtată a tinereții, când, după ce băuse un pahar cu spirt, rămăsese fără de o mână. Luă, neîndemânatic paharul plin şi, închizând ochii mici, dintr-o răsuflare dădu băutura peste cap. Pe obraji i se prelinseră câteva lacrimi. Totul înțepeni, capul începu s-ăi vuiască. Gheboşit, cum stătea la colțul mesei, simți că-şi revine. "Am s-o iau pe Joiana înapoi acasă, îi veni un gând. De bine, de rău mă mai poartă picioarele şi cumva oi scoate-o din iarnă... Am s-o iau...".

Mesenii, lăudându-l unul mai tare decât altul pentru felul cum a băut spirtul, dintr-o răsuflare, se întreceau acum la golit paharele.

– Ei, ce zici? îl întrebă mai marele pe abator.

– Dă-mi vaca înapoi şi n-ați banii! rosti aproape limpezit Tudose Roman, răscolit de o durere ascuțită în stomac. Toată ziua nu pusese nafură în gură. Se aşternu tăcere. În chilie bâzâiau muştele. Muşte grase, obraznice. La un moment dat, mesenii prinseră, care mai de care, să râdă până la lacrimi de hotărârea lui Tudose.

– Du-te şi ți-o ia! zise şeful, hlizindu-se cel mai tare şi ținându-se de burtă. Poftim, îți dau voie s-o iei!

– La casapi du-te să ți-o deie...

– Unde mi-i funia? întrebă Tudose.

– Iat-o, îi întinse fata o funie nouă-nouță, pe care o scoase dintr-un sac de alături.

Clătinându-se, Tudose băgă frânghia subțioară şi, încordându-se, îi încercă trăinicia cu o mână. Îşi aşeză pălăria pe cap şi se întoarse spre uşă să iasă. Şeful, ajuns cu scaunul şi mai aproape de fotoliu, îi spuse:

– Suntem chit, aşa-i?

Tudose clătină aprobator din cap. Ieşi afară. În urma lui auzi clănțănitul lăcății. Bătut ca de vânt, abia ținându-l picioarele, ajunse la uşa înaltă şi lipoasă a abatorului. O deschise vraişte şi, neluîndu-i în seamă pe măcelari, păşi peste mormanele de măruntaie, capete, picioare însângerate, prăvălindu-se cu tot trupul în uşa chiliei, unde o lăsase pe Joiana.

Încăperea era pustie. Holbă ochii într-o parte şi în alta, dar Joiana nu se vedea. Măcelarii, cu țigările în dinți, oțărâți de iuteala fumului ce le dădea în ochi, urmăreau zvârcoleala lui Tudose, care venise de acum în mijlocul sălii. Se opri şi, ridicându-şi privirile, înmărmuri. Cineva îl lovise în moalele capului parcă. "Joiana..." O recunoscu. Stătea cu picioarele din urmă aninată în scripetele murdare, iar un măcelar, încordându-şi muşchii, se muncea să scoată pielea de pe ea.

* * *

În amurg, când aerodromul din valea râului se pregătea de culcare, Tudose Roman se întorcea acasă. Păşea anevoie, ştergându-şi cu dosul mâinii fruntea asudată.

De după creasta împădurită se ivi luna mare şi senină de început de toamnă, vărsând lumină peste panglica şerpuitoare a drumului, care se ridica dinspre târg şi cobora, de partea cealaltă, în sat. Un vântuleț blând, cu miros de nuci cojite şi de poamă busuioacă, amestecat cu iz de tutun, îi ațina calea. În depărtarea zării, pe dealul Lipăgăului, cu o clipă în urmă asfințise soarele şi cerul în locul acela mai păstra roşeața

astrului de ziuă.Ce minunat e că natura totdeauna alină durerea şi împăcarea destinului, chiar şi atunci cînd el îşi găseşte asfinţitul…

Omul înainta câţiva paşi, după care se oprea, se întorcea, trăgând lung cu privirea spre siluietele îndepărtate ale fostei mănăstiri. Fără să vrea i se rupse îndemnul duios şi amar:

– Hai, Joiana, hai, mititica!..

În vârful dealului, de unde se vedea satul, baştina lui dragă, se opri. Se aşează jos să-şi mai tragă sufletul.

Se sfârşea încă o zi. O zi grea – din cale afară de grea! – din viaţa lui. O crimă să fi făcut, că nu s-ar fi simţit astfel. O vânduse pe Joiana. Pentru el asta însemna o mare nenorocire, o faptă nechibzuită, o crimă, la urma urmelor. Una făcută de dragul banilor. Multe de toate au avut de învins oamenii până s-au văzut izbăviţi, dacă le-a fost scumpă viaţa. Dar scăpând de una, dădeau peste alta. Pe semne, aşa i-i dat omului şi toate prin cele care trece tot viaţă se numeşte…

Banul, încă o boală. Pacă agonisirea lui neînfrânată nu-i tot o năpastă pe capul oamenilor? În goana după bani omul adesea pierde omenia, sinceritatea. Căpătuiala cu orice preţ în zilele noastre e o boală – boala avutului şi fălitului, de care omul se va izbăvi, ca şi de alte metehne de până acum, numai la judecata lui Dumnezeu. Şi cum stătea aşa, lăsat în voia gândurilor, i se năzări ceva. Tresări. În văzduh plutea fluturaşul în zborul lui săltăreţ, tot mai aproape şi mai aproape. Tudose Roman scoase banii din buzunar. Vântul îi învâlvoie smocul de păr ierupt de sub borurile mici ale pălăriei, iar când deschise ochii, în jurul lui zbura fluturaşul. Privirea lui scruta fiinţa mică care nu-şi căuta odihnă în clipa amurgului. Desfăcu palma şi vântul isteţ prinse a desprinde – una câte una – bancnotele, mânându-le în văzduhul văii. Un vuiet înfundat îi cuprinse fiinţa.

Deschise ochii. În largul câmpiei se cotileau, suflaţi de vânt, banii, iar în jurul palmei goale, fâlfâia, în zvâcnet domol de aripi, neogoitul fluture. Trecându-şi palma peste buzele crăpate de arsură, Tudose Roman îşi adună ţâra de puteri care îl mai ţineau, se ridică şi porni cătinel să coboare dealul.

* * *

În vale satul îşi aprindea luminile…

MĂDĂLINA MANOLE

Nu împlinise nici doi ani, cînd a rămas să fie crescută de bunica. Tatăl ei, de cum divorţase, plecase cu traiul la părinţii lui la Reni. Mamă-sa a comis o fraudă şi, nimerind la zdup, nu s-a mai întors acasă. Bunica, femeie rămasă văduvă de cînd fusese deportată în Siberia şi răzleţită de soţ, era severă, mereu îşi educa nepoata într-un spirit spartan. Bătrîna a trăit mereu cu teama ca Mădălina să nu crească mare şi să ia drumurile mamei sale. Nepoata îndreptăţea speranţele bunicii. Era eminentă la învăţătură, se purta exepmlar şi îngrijit. Participînd la olimpiadele şcolare, de fiecare dată obţinea premii. La adunările părinteşti, bunica era lăudată… Viaţa fetei a fost obişnuită pînă cînd bunica se îmbolnăvi grav. Zăcu la pat bolnavă de ciroză vreo doi ani şi în primăvara, cînd Mădălina absolvi şcoala medie din Ineasca, decedă. Stresul pe care-l trăise, pomenindu-se singură în casa buncii, nu-i permise să-şi continuie studiile. A rămas singurică-singurea între

pereții casei, adumbrite de un tei bătrîn, rotat şi de doi nuci. O vreme se mai ducea cu fetele la culesul vişinilor, la prăşit, dar de cum ajunse în toamnă, colegele plecară la învățătură şi aveai impresia că mahalaua Bordocenilor a rămas doar cu păsările ce nu se călătoriseră în țările calde.

Mădălina părea o floare proaspăt înfloritâ uitată în largul cîmpiei. Se făcu frumoasă: avea obrăjorii mereu rumeni, ochii negri cu străluciri vii, sprîncenele pronunțate, bine conturate, genele lungi, iar zîmbetul ei puțin melancolic, puțin vesel ademenea bărbații. Sînii fragezi jucau sub pieptarul rochiei albastre, unica vestimentație bună rămasă de la bunică. Serile zăvora uşile, se culca înfricoşată de flăcăii care, uneori, încercau să bată pe la ferestre, cînd se întorceau de la club după miezul nopții. O înspăimîntau înjurăturile lor deochiate, supărați că nu găseau uşa descuiată.

Dar într-o seară, vicleneşte, în casa ei a pătruns vecinul Alioşa Surdu, un celibatar trecut de prima tinerețe, care, îmbătat de frumusețea fetei, o dorea tot mai nestăvilit. Văzînd-o că se împotriveşte cu înverşunare, Alioşa de furie mai n-a stragulat-o. I-a rupt cămaşa, lengeria, a lovit-o dureros peste față, pînă cînd, plin de disperare, a lăsat-o şi plecă înjurînd. Cîteva zile Mădălina a umblat buimacă, străină de toate. Consolarea şi-o află în lecturi. De mică îi plăcea să citească şi deveni apropiată cu bibliotecara satului, Serafima, o femee grasă molcăluță la vorbă, mereu bîrfitoare cu dorința de a trage foloase din oricare sfat…

— Păcat de tine, copila mea, zise bibliotecara ascultîndu-i păsul. Eşti frumoasă, deşteaptă, în stare să dobîndeşti multe, dar nu te poate nimeni ajuta în mizeria timpului în care ne-am pomenit cu toții… Ori poate… Serafima făcu o pauză apoi o întrebă: N-ai dori să pleci la lucru în Cipru? Iaca idee! Vara mea, Anastasia, de-acum al patrulea an se află acolo şi-mi telefonează că o duce bine, are de toate… Iaca idee!

— M-aş duce oriunde, numai să ies la liman, căzu de-acord Mădălina. Dar e nevoie de bani…

— Am să vorbesc cu Anastasia, Mădălino. Iaca idee! Cum de nu m-am gîndit la tine mai înainte?! regreta întruna bibliotecara. Vino la mine poimîine.

Peste o zi, Mădălina veni la bibliotecă plină de emoție, întrebînd-o pe Serafuma:

— Aveți careva noutăți?

— Şi numai bune, draga mea. Am primit un fax de la Anastasia. Ea cere fotografia ta en fas şi en profil, cîteva date biografice şi adeverința de naştere.

La numai o săptămînă, după ce toate cele solicitate au fost trimise prin acelaşi fax în Cipru, Serafima primi o telegramă, la care erau anexați banii necesari pentru ca Mădălina să se deplaseze pe insula dragostei…

— Voi face oare față? întreba Mădălina plină de naivitate.

— Nici o problemă, draga mea, răspundea Serafima. Cîte fete au plecat la muncă în străinătate niciuna nu s-a plîns din această pricină. Eu, dacă n-aş avea familie şi patru copii, demult nu mai stăteam acasă… Dar aşa, mă ocup cu sfaturile, şi o privi cumpătată, după care îi aminti: Pentru că te-am ajutat, o să-mi dai toată roada grădinii din toamna asta. Tu doar nu ai nici un chip de a o strînge…

* * *

Doar cu o geantă, în care avea ceva demîncare şi ceva haine, Mădălina Manole veni la aeroportul învăluit de ploae de la Chişinău. I se părea că totul se petrece în vis. Zbura pentru prima oară în viață. Controalele vamale, ochii severi ai polițiştilor,

perfectarea actelor, toate-acestea i se păreau coborîte de undeva de pe ecranele filmelor văzute la televizor. Pomenită în salonul lainerului, privea prin hubloul avionului, care se avînta în nori, luînd calea spre meleaguri necunoscute, casele oraşului care se perdeau tot mai mult după plapoma norilor. În salonul avionului călătoreau vreo două duzine de fete. Frumos îmbrăcate, majoritatea înzestrate cu celulare, fardate, mereu se rînduiau la uşa veceului din coada avionului ca să fumeze. Din vorbele lor se înțelegea că dînsele călătoriseră nu odată pe acest traseu aerian... Mădălina privea cu admirație, închipuindu-şi că jos e sudul Basarabiei, Insula Şerpilor, delta Dunării, apoi văzu, departe în jos, crestele albe ale valurilor Mării Negre. Zărea, în bătaia soarelui ce răzbătea tot mai mult printre norii zdrențuroşi, corăbii miniaturiale ce se îndepărtau ori se apropiau de țărmuri. Apoi, zburară de-asupra Anatoliei, Turciei centrale... Straniu dar dintr-o dată se trezi cu gîndurile acasă, la cele lăsate în ogradă... Îşi aminti de toți vecinii cu care a copilărit, au spriginit-o, şi au ajutat-o. Îşi imagina că vorbeşte cu bunica, se sfătuiesc ca întotdeauna în serile lungi de iarnă, cînd bătrîna stătea la pat. Bunica adeseori îi vorbea despre calvarul deportărilor, despre foamea grea, despre cum a salvat-o pe mamă-sa pe acea foamete... Ochii bunicii de fiecare dată lăcrimau şi se adînceau în orbite, pînă cînd, într-o dimineață de mai, s-au închis pentru totdeauna... La acea clipă, Mădălina avea impresia că sufletul bunicii zboară alături de ea, spre țara lui Isus Hristos. Citise undeva că sufletele creştinilor, după patruzeci de zile de la deces, se ridică spre ceruri, trec toate vămile, ca mai apoi să ajungă la Ierusalim, unde vor aştepta ziua judecății de-apoi...

Curînd avionul zbura iar de-asupra mării şi la orizont se iți cornul insulei Cipru. În salon, domnişoarele începură să se agite, să cînte cu veselie, creînd o atmosferă de relaxare şi sărbătoare. Una dintre ele, cînd avionul porni spre decolare, parcă nerăbdătoare, o privi trufaş pe Mădălina şi-i zise obraznic:

— Arăți bine cocoto! Ai să fii o marfă de preț pentru cei setoşi de dragoste!

* * *

Găsi aeroportul Larnaca ca o poveste. Lumea frumos bronzată, veselă, lumini de diferite culori peste tot. Vitrinele magazinelor cu tejghele bogate şi vînzători amabili ofereau servicii trecătorilor. Briza caldă a mării o făcu să creadă că a nimerit în mijlocul verii. Trecu controlul vamal şi, ieşind în fața aerogării, privea întruna fotografia Anastasiei care trebuia să o întîlnească. Nu o văzuse niciodată. Se aşeză pe o bancă străjuită de doi palmieri, cercetînd cu privirile strada aglomerată de maşini luxoase, peste care se aşternea tot mai pronunțat voalul amurgului. Urmărea mirată cum au fost întîlnite celelalte fete venite de la Chişinău: ajutate să pună bagajele voluminoase în maşini, de către bărbați simpatici, plecau rînd pe rînd, vesele, în direcții necunoscute.

De la o vreme Mădălina, simțind cum se scurge timpul şi nimeni nu vine, fu cuprinsă de îngrijorare. Nu cunoştea nici oamenii, nici locurile, nici limba. Uşor descumpănită, aşteptă vreo oră şi jumătate. Doi polițişti se apropiară de ea şi-i vorbiră amabil în limba greacă, apoi, văzînd că nu-i înțelege, unul din ei îi vorbi în engleză. Mădălina studiase la şcoală engleza. Înțelesese că i se cer actele la control. Unul din polițişti, studiind minuțios paşaportul, i-l întoarse şi-i surîse ironic, măsurînd-o din cap pînă-n picioare şi concretizînd pentru orice eventualitate:

— Turist? Relax?

— Yes!. . şopti Mădălina, mirată că polițiştii o privesc zeflemitor.

Trecea timpul. Se întunecase de-a binelea. De frică începură să-i tremure picioarele. În spate se afla aerogara cu sala de aşteptare, unde putea să înopteze dar ce va face mîine, cum se va descurca?!. Strada din vecinătate devenise aproape pustie, pe aeroport avioanele decolau tot mai rar. Pe cer licăreau stele mari şi clare. Marea Mediterană cu valurile ei domoale se pregătea de culcare.

Cînd pierdu toate speranţele şi ochii i se scăldau în lacrimi, în dreptul ei frînă un "jeep" întunecat. O recunoscu pe Anastasia, care stătea pe banca din urmă între doi bărbaţi. Fără să coboare din salon, o pofti să urce pe banca de lîngă şofer. Cînd Mădălina, încă înfricoşată, urcă sfioasă în maşină, Anastasia o bătu prieteneşte peste umăr, zicîndu-i:

— Aici mă numesc Bubuzi. Aşa să-mi zici şi tu…Deprinde-te! Pe insula Afroditei ziua de lucru începe odată cu lăsarea amurgului. Nu te îmbufna dacă nu te-am întîlnit la vreme. Am avut multe trebi…

— Mădălina. Îmi zice Mădălina Manole, aproape şopti fata urmărită de ochii lacomi ai bărbaţilor…

Maşina o luă din loc iar între Bubuzi şi cei trei bărbaţi începură a discuta gălăgios. Femeia le explica ceva în limba greacă, iar bărbaţii dădeau afirmativ din cap, continuînd neîncetat s-o măsoare cu privirile iscoditoare.

— Auzi, Mădălino, îi zise veselă Bubuzi. Dracii ştea vor chiar în seara asta să se trîntească pe rînd cu tine în pat. Ce zici te dăruieşti oleacă fanteziei lor, sau ieşti obosită?

— Cad de pe picioare, ţacă. Nu te văd cu ochii…

Maşina înainta pe străzi înguste, bine luminate pînă ieşi din oraş, nimerind pe un drum lat, cu linii demarcaţionale la mijloc. Unul dintre bărbaţii ce stăteau alături de Bubuzi începu să-i lămurească Mădălinei că este boxer, a încruţişat mănuşile pe ringurile din Moldova…ieşind învingător în mai multe meciuri…Acuma n-ar fi împotrivă să lupte în pat cu o domnişoară fermecătoare precum este ea…

— Acesta e Spirus, patronul meu, zise Bubuzi. Toţi castraveciorii care vin pe insulă, neapărat îi încearcă dînsul la gust…

— Încotro mergem? întrebă deodată cuprinsă de o nelinişte stranie Mădălina.

— La Limasol, răspunse Bubuzi, ca toţi laolaltă să se hlizească către ea.

Comportarea oarecum suspectă a bărbaţilor şi a femeii, o făcu să bănuiască că a nimerit în mijlocul unei… pegre. Mădălina încercă să-i vorbească cîte ceva de-acasă, să lege cu ea un capăt de discuţie, dar femeia îmbrăcată c-am extravagant, cu braţele şi gîtul pline de bijuterii se dovedi complet indiferentă faţă de veştile de acasă… Într-un sfîrşit limuzina staţionă în preajma unui edificiu cu trei niveluri, cu multe balcoane, pe care fîlfîiau întinse pe funii, uscîndu-se, costume de baie femeieşti. Chiar alături – o terasă mare, cu mese de biliard. Răsuna muzică grecească. La mese, la acea oră tîrzie, era mult tineret. În cealaltă parte a străzii, de unde se vedea marea, Mădălina descoperi surprinsă o grupă de fete, ce păşeau nestingherite în slipi, fără de sutieni. Reflectoarele puternice luminau crestele valurilor şi perechile, doritoare de a se scălda în nocturnă.

— Să mergem, o trezi din contemplare Bubuzi. Te cazez, te hrănesc, apoi…

Depărtîndu-se de maşină şi de bărbaţii gălăgioşi, Bubuzi o conduse la cantină. După cină, îi arătă odaia unde va dormi, baia, veceul.

— E bine, zise Mădălina. Numai de-aş fi în stare să fac faţă muncii care o să mi se ceară…

— Copila mea, fii liniştită. De mîine totul va începe în chip normal. I-ai căzut tronc la inimă patronului, iar asta... E o chestie!. . Eşti obosită, de pe drum...Odihneşte-te, iar de mîine seară, pleci la muncă!

Ultimile cuvinte sunară în vocea Bubuzei soldăţeşte. Mădălina, după bae, se strădui să adoarmă, dar nu putu închide un ochi. Din curte, perechi-perechi, plecau pe plaja semiîntunecoasă. Se dezbrăcau în mod demonstrativ intrînd gălăgioşi în apă. De ici-colo răzbăteau gemetele de extaz al tinerilor care se îmbrăţişau şi se zvîrcoleau în valurile mării şi ale plăcerilor. Pe la miezul nopţii, chiar sub geamul ei, două fete se luară la harţă între ele, într-o românească clară, cu dialect de Durleşti. Apoi sfada lor trecu într-o încăierare, învinuindu-se una pe alta că i-a suflat clientul bogat de sub nas... Se numeau cu vorbe urîte, scîrboase şi, după ce s-au flocăit reciproc, veni Bubuzi să le astîmpere cu cîteva fraze apăsate, despărţîndu-le cu înjurături şi ameninţări...

Cîntecele şi veselia nu conteniră pînă la răsăritul soarelui. Urmări o vreme un bătrînel chel, la volanul unui "Cadilak" descoperit, înconjurat de domnişoare, numai în slipi transparenţi, ce dansau în jurul lui şi cîntau "Katiuşa", rînduind fericite o sticlă mare cu şampanie. Bătrînul le tot achipuia pe rînd pe la locurile ruşinoase, pornea din loc şi oprea mulţumit maşina... Continuau să se audă strigătele şi chiotele fericite ale perechilor ce se aflau în apă... Cînd soarele se ridică de-a binelea peste întinsurile azurii ale mării, toată lumea se astîmpără şi viaţa parcă încetă. Doar o echipă de bărbaţi cu maşini-unelte aduceau plaja în ordine, curăţînd-o de o mulţime de prezervative, despre care Mădălina crezuse că-s meduze, pe care valurile înalte le aruncau peste nisipul auriu al litoralului. Abia după ce liniştea cuceri totul în jur, Mădălina adormi buştean...

* * *

Bubuzi o trezi în faptul serii.

— Scoală, că uite trece ziua, o zgălţîia ea să se trezească. Doar n-ai venit aici să te pun la îngrăşat... Degrabă începe să pice clienţii. Trebuie s-arăţi cît mai proaspătă...Patronul deja te-aşteaptă!

Mădălina sări, învălmăşindu-se. Cuvintele Bubuzei o făcură să vadă din nou clar şi crud doar într-o cîtime de secundă tabloul din noaptea trecută. În aceeaşi clipă îşi dete seama la ce "munci" va fi impusă.

— Ţacă, eu n-am venit aici să practic prostituţia, îi spuse cu voce înfrigurată Mădălina şi singură se sperie de curajul său.

— Eşti tare-n clanţă?!. Închideţi pliscul, răspunse rece şi obraznic Bubuzi. Uite la ea... Am cheltuit o groază de bani pentru tine. Cum ai de gînd să mi-i întorci?

— Încredinţează-mi orice lucru. Am să mătur străzile, am să spăl blidele... Eu sunt deprinsă cu greutăţile... Dă-mi orice de lucru numai nu vreau să ştiu de toată murdăria văzută noaptea trecută...

Mădălina vroi să-i riposteze, iar femeia cu ochii de corb, nestăvilită, începu a-i enumăra pe degetele-i inelate:

— Oamenii vin pe insula Afroditei să se odihnească şi să se iubească cum vor şi cu cine vor!Aici sexul se practică numai pe bani! Se exclude orice act de binefacere!În seara asta vei deservi patronul şi cei doi tipi care ne-au adus de la aeroport. Fără nici o discuţie! Vei fi în supravegherea mea şi doamne fereşte să faci un pas în lături...E momentul să ne înţelegem în privinţa remunerării. Doar ai venit în Cipru la cîştig... Închide gura!. . După această seară, venitul tău va fi repartizat în felul următor: Cincizeci

la sută le dai îndată celora care ne ocrotesc. Doar te afli aici ilegal. Douăzeci şi cinci de procente o să-mi revină mie, pentru că sunt proxeneta ta şi mai ai să-mi recuperezi cheltuielile suportate pentru aducerea ta pe insulă. Cu zece la sută acoperi cazarea şi mîncarea zilnic... Din venitul rămas, cinci la sută o să verşi în caznaua diasporei, care se numeşte "Fondul curviştinilor". Se are în vedere dacă te îmbolnăveşti, sau apare necesitatea să te trimitem de urgenţă în patrie – înţelegi... Deci vei avea curat zece procente. Aşa e stabilit de clanurile mafiote ale Ciprului. Pe întreaga însulă, pentru toate curvele ce vin din toate ţările la cîştig. Ţi-i clar, fetiţo!?

Şi Bubuzi o fixă iar crunt şi rece, cu ochii ei sticloşi de corb. Mădălina simţi că a nimerit în capcană, într-un sarcofag şi nu găsea nici o ieşire. Privirile-i i se încruntară, pe faţa ei se aşternu tristeţea şi mahna. Îi vuia capul învăluit de furtună, îşi muşca nervoasă unghiile. Era gata - gata să izbucnească în hohote de plîns, pînă socoti că lacrimile n-o pot ajuta cu nimica şi se răsti cu vocea ei îndîrjită:

— Cum pot face eu dragoste dacă sunt încă fecioară!? Oare nu ţi-i milă de mine? Şi la urma urmei am nevoie şi de un cît de mic răgaz...

Cum numai Mădălina termină vorba, stînd cu pumnii încleştaţi de parcă se gătea să se încaiere cu inamicul, Bubuzi...înţăpeni. Privirile ei de gheaţă deveniră mai blînde. O măsură atent din cap pînă în picioare, precum se face cînd vezi un om pentru prima oară, duse mîinile în plete, îşi răsfiră părul vopsit în galben auriu.

— Glumeşti sau spui adevărul?. .

— Oare cu dumneata are rost să glumeşti...

— Cu adevărat eşti virgină? o întrebă Bubuzi cu insistenţă, fără ca să o slăbească din priviri, dorind să mai precizeze: Nu glumeşti nici un pic?. .

— N-are nici un sens...

Bubuzi, după o lungă pauză, îşi reveni, ieşi iute din odaie. Curînd reapăru însoţită de o femeie în halat alb, cu bonetă medicală pe cap. Mai adusese cu ea un vraf de reviste "Pleyboi", cu erotică şi sex. Femeia în halat alb îi porunci, nestingherit, să se dezbrace... Mădălina fu supusă unui control riguros şi după ce o îndemnă prin gesturi să-şi îmbrace hainele, îi lăsă Bubuzei un certificat iscălit, ştampilat. La plecare, femeia în alb rosti încîntată:

— O key!

Cînd au rămas singure, Bubuzi îşi cuprinse fericită săteanca.

— Eşti o adevărată comoară, puiculiţo! Ne-ai căzut ca o mană cerească... şi începu atent să-i explice: În Cipru întreg anul e sezon estival. Aici vin oameni foarte bogaţi care doresc să facă sex cu domnişoare virgine. Ei plătesc bani nebuni!Chiar mîine vor veni peţitorii la hotel...Ce fericire, doamne!

— Deci, azi sunt scutită de patronul dumitale, întrebă Mădălina cu voce stinsă, înghiţind restul frazei, luminmată de o scînteie de speranţă.

— Ei, cînd vor afla noutatea o să înnebunească de fericire... Fii pe pace, deocamdată n-au să se atingă de tine. Ei preţuiesc mult profitul!

Bubuzi deveni parcă alt om. Era veselă şi blîndă. Dori, ca printre altele, să afle şi ceva noutăţi de acasă. Apoi prinse a-i ciripi întruna ca să stea în odaie cît pofteşte, să se liniştească, căci astăzi nu se va întîmpla nimic rău cu ea. Luă certificatul medical, lăsat odineaori de femeia în ahalt alb, se fardă înaintea oglinzii, netezindu-şi ridurile bine conturate pe la colţurile grurii şi ieşi grăbită fredonînd o melodie grecească.

* * *

Încă o noapte plină de zbucium şi mister. Avînd acest răgaz neaşteptat, Mădălina începu să-şi frămînte mințile, cum să evadeze din locul blestemat unde nimerise. Nu o interesau nici revistele "de specialitate", precum i le recomandase Bubuzi. Căuta cu febrilitate o ieşire din această situație stupidă. Cum de nu a priceput dînsa ce ocupație va avea aici, cînd s-a hotărît să vină în Cipru?! " Iată unde nu este nevoie de o mentalitate kolhoznică, îşi zise ea. Cine, cine mă poate salva acum? Doamne, Dumnezeule! Apără-mă şi scoate-mă de la nevoie!. . " Îşi mai aminti atunci de bunica ce o smotrea pururea să nu ajungă depravată... Îşi aminti de Alioşa Surdu, de Anastasia... Toate gîndurile roiau haotic în capul ei. Nu-i venea nici o ideie ingenioasă. Îi trăsni un gînd: să se înnece, sau să se arunce în stradă sub roțile unei maşini... Prinse să se îmbrace cu grabă, dar de cum dădu să iasă pe uşă, fu întîmpinată de Bubuzi ce tocmai picase cu cei trei bărbați. Vlăjganii cu piepturile păroase, pe care luceau lanțurile de aur în care erau prinse cruci grele, îi zîmbiră larg, prietenește. Pretinsul patron o netezi chiar cu dosul palmei pe obrazul palid şi-i vorbi într-o românească stîlcită, silind-o să nu-şi facă emoții că totul va fi în ordine.

— Eu garantez totul bine la tine! o încheie el.

— Ia-ți catrafusele, căci te mutăm în altă parte, îi ordonă veselă Bubuzi. Deseară o să fii prințesa balului!

* * *

Mădălina avu ocazia să vadă oraşul în plină zi. Bubuzi, care cu fiece clipă devenea tot mai antipatică şi mai respingătoare, în vizitele făcute prin magazine nu o slăbea din ochi nici pentru o clipă. Revenind cu toate cumpărăturile la noua locuință, un apartament cu două odăi, Bubuzi îi ordonă să se băiască, să-şi schimbe toată lengeria de corp. Spre chindie o coafeză făcu din părul ei bogat şi negru o adevărată capodoperă. Fu condusă apoi într-o odaie separată şi două femei, în ritmul neîncetatelor încîntări ale Bubuzei şi ale patronului, Mădălina se pomeni îmbrăcată într-o rochie de mireasă. Încălță pantofi albi ca neaua. În păr îi prinseră o ghirlandă din mergeluşe sidefii; în lobii urechilor străluceau cercei cu pietre rubinii, iar pe mîinile ei plăpînde, înmănuşate – două inele de aur. Femeile îi vopsiră ochii, obrajii, o parfumară. Tocurile pantofilor o făceau mai năltuță, rochia îi contura talia subțire şi sînii robuşti. Mădălina, privindu-se în oglindă, uită parcă de toate care o aşteptau. Sufletul ei se îmbătă de admirație şi frumusețea pe care o vedea. Chiar şi Bubuzi părea că regretă că nu e în locul Mădălinei.

— Nici n-am luat de seamă, fată hăi, că eşti atît de frumoasă! făcu ea, în maniera unei mahalajoaice de la Ineasca.

— Prințesa! murmură patronul. Frumoasa la mine ca Afrodita!

Dar evenimentele principale aveau să înceapă pe la mijlocul serii. Mădălina, escortată de cîțiva bărbați tineri, de o parte în haine albe, de altă parte – în negre şi cîteva domnişoare îmbrăcate şi ele elegant, ce-i țineau din urmă trena rochiei, fu condusă într-o sală largă, spațioasă, cu scenă luminată. La mesele bogate stăteau în aşteptare bărbați, cu ochii curioşi, majoritatea în vîrstă. Răsuna o muzică lină, aproape solemnă. Cînd cortegiul ajunse în mijlocul scenei, de unde se vedea toată lumea din sală ca în palmă, cîțiva dintre bărbații ce stăteau pe scaune la mese s-au sculat în picioare, aplaudînd uşor apariția prințesei. La un semn al Bubuzei, în fața tuturora îşi făcu apariția doamna în halat alb, care-i făcu examenul medical, şi, cu o ținută severă, se

adresă asistenței în limba engleză. Îi informă pe toți că Mădălina este o studentă din Moldova, studiază artele frumoase, îi plac călătoriile maritime, e calmă, preferă acțiunile de caritate, are înălțimea cutare, greutatea cutare, volumul sînilor, numărul piciorului, este virgină, doreşte şi visează să devină soția unui prinț, obligîndu-se prin lege şi credință să-i fie fidelă... Prezentatoarea, în cele din urmă, scoase demonstrativ certificatul medical, demonstrîndu-l sălii. Îşi încheie discursul afirmînd că ea, ca patroana acestui celebru restaurant unde se află acum, garantează veridicitatea informației... După ce încetiniră aplauzele frenetice ale sălii, reîncepu muzica. Bubuzi, preluînd certificatul medical, însoțită de patronul ei, prinse a se plimba printre mese. Majoritatea bărbaților care o solicitau, erau cu chelii şi aveau favoriții cărunți. Bubuzi, ca un bun cunoscător al meseriei, dialoga agitată, scotea din poşetă un calculator, socotea şi explica ceva. Sala era agitată. Tinerii şi tinerele care o însoțeau, îi ajutară Mădălinei să coboare de pe scenă şi să meargă printre mese, ca s-o aprecieze mai îndeaproape bărbații. Fata era tristă, sufletul ei se zbătea ca o pasăre rănită, prinsă în colivie. ” Curînd cineva din boşorogii iştea cu buzunarele pline mă va cumpăra ca pe o vită la iarmaroc, mă va duce în luxurile lui ca să-şi satisfacă plăcerile animalice...Doamne, Doamne! Cît e de greu să fii fată neapărată, neocrotită de nimeni... Unde sunteți voi, bărbaților?.. Coboară, Doamne, din împărăția ta un înger păzitor şi salvează-mă! Doar tu, Doamne eşti atotputernic, salvatorul nostru la nevoi...”

Emoțiile o luară pe deasupra. Nu se mai putu stăpîni şi lacrimile prinseră să-i şiroiască pe obraji. Plînsul ei tăcut, puțin ascuns sub voalul de pe față, o făceau şi mai frumoasă. Avea un şarm deosebit, care atrăgea atenția, stîrnind şi mai mult admirația... Bubuzi negocia, luptîndu-se pentru fiecare cent. Purtase convorbiri cu aproape toți bărbații bogați din sală. “Dar poate că e mai bine că sunt pețită de bărbați bătrîni, nu contenea să se frămînte Mădălina. Voi încerca să le explic, ca unor bunei că nu sunt ceea ce cred ei... Par a fi înțelegători...Voi încerca...”

După vreo două ore de chinuri şi aşteptări, timp în care Bubuzi negocia mereu, părea că lucrurile încep a se limpezi... Deodată în sală îşi făcură apariția doi tipi în straie lungi, albe ca neaua, cu turbane pe cap, cum poartă arabii. Se apropiară de cei aflați în negocieri cu Bubuzi şi prinseră a dialoga între dînşii, tot furînd-o cu privirea pe mireasa fermecătoare. Unul dintre ei o chemă pe Bubuzi şi după un scurt schimb de fraze, îşi strînseră mîinile... Mădălinei i se păru că se prăbuşeşte într-un hău negru şi adînc. Se simțea cu sufletul tot mai deşert, pustiit de orice zvîcnet. Era convinsă că de voința ei nu mai depinde nimic. Privi încruntată la arabii care, înțeleseseră că au plătit bani buni pentru ea, dar se pomeni în acelaşi moment față în față cu mutra radioasă a Bubuzei.

— Se vede că eşti norocoasă, fată hăi! O asemenea bogăție din afacerea asta nici nu visasem...Trei procente din venitul total este al tău. Dar ce venit! Acum mergi sănătoasă şi bucură-te de viață!...

Mădălina nu mai simți nici cînd cei doi arabi, în veşminte albe, cu turbane pe cap i se alăturară, luînd-o cavalereşte, fericiți de braț, nici cum ieşiră cu ea, petrecuți de aplauzele sălii. În prag mulțime de fete ce nu avuseră acces înăuntru, la fel o aplaudau, dar mai reținute, scînteindu-le ochii de invidie...Chelnerii cu fețele binevoitoare, îi presărară calea cu flori, apoi îi deschiseră portiera superbului “Rols Rois”, în care se scufundară Mădălina, călăuzită de cei doi bărbați care vorbeau între ei melodioasa limbă arabă. Cînd maşina porni din loc, aproape fără să se audă, fata nu dorea să se gîndească

la nimic. Privea absentă televizorul, condiționerul, telefoanele, barul cu băuturi şi toate celelalte luxuri ale maşinii. Se simți o stafidă uscată, ce călătorea pe rînd de pe lozniță într-o magazie, din magazie în cîrciuma unui negustor, de acolo în buzunarul unui cumpărător mai bogat, iar de aici va fi lăsată în mîina unui copil alintat ca ostință, ca acesta să o pună în gură, să o sugă o vreme, apoi să o scuipe printre dinți ca pe o scamă. Nu mai auzea nici strigătele frenetice şi complimentele celor de-afară la adresa ei:

— Fain, prințesa! Fain!. .

Drumul fu scurt. Pe cer apăruse luna, mii de stele dansau vesele pe bolta neagră, încercînd să o mîngîie cu razele lor sfioase. Dar Mădălina nu vedea decît perdeaua lacrimilor uscate.

Maşina se opri într-o ogradă pustie, cu havuz şi piscină, cu palmieri şi flori exotice, înconjurată din toate părțile cu ziduri albe şi înalte. Doi valeți, răsăriți din pragul clădirii frumoase în două niveluri, îi ajutară să coboare, apoi văzîndu-i pe patroni luară poziția de drepți, dîndu-le onorul... Îndărătul uşii înalte Mădălina descoperi un interior bogat şi luxos, mirosea a ierburi proaspete şi a cafea. Călăuzită de cei doi bărbați, ridică scările la etajul doi şi se pomeni într-un dormitor superb, cu mobilă albă ce avea mînere de fildeş, candelabre de cristal, condiționere. Un pat larg, cu perine şi multe perne, cu un acoperemînt din mătăsuri fine, străvezii. Bărbații o aduseră la braț în mijlocul dormitorului, îi zîmbiră supuşi, cu ochii trişti, făcură o plecăciune de respect, ca în fața unei divinități şi o lăsară singură. Numai la cîteva minute după plecarea celor doi, întră o femeie în vîrstă, urîtă la față, cu cercei mari jucînd în urechi, care-i oferi lengerie de noapte într-un pachet lucitor. Îi vorbi pocit englezeşte ca Mădălina să înțeleagă că este liberă să-şi schimbe hainele şi să se culce, iar dacă doreşte, în odaia vecină, la bucătărie poate servi ce-i doreşte inima...

Stresată, într-o încordare de două zile, Mădălina îşi dezbrăcă aproape furioasă rochia de mireasă şi probă lengeria şi halatul de catifea noi-nouțe. Îi veneau întocmai. Îşi făcu mai întîi o baie, ştergîndu-şi toată spoiala de pe față, apoi simți că-i ruptă de foame. Nu vroia să se mai gîndească la nimica, obosise de atîta frămînt. Fie ce-o fi! O soartă are omul !

La bucătărie găsi frigiderul ca un adevărat corn al abundenței. Din toate bunătățile ea alesese roşii, castraveți, ceapă, sare şi ulei. Făcu liniştită o salată, ca la Ineasca, mîncă cît potrivi, apoi, pentru prima oară în viața ei, umplu un pahar de rachiu şi îl dete peste cap. Bănuind că foarte curînd va fi supusă unor chinuri morale şi fizice, se cufundă în saltelele de pene şi adormi buştean.

* * *

Cînd se trezi, soarele se juca prin geamul mare cu perdele albe de mătasă fină. Dindată privi speriată în jur. Nu era nimeni în odaie. Nici noaptea nu fusese nimeni. Uimirea deveni şi mai mare, trecînd într-o curiozitate copilărească. Îşi punea o sumedenie de întrebări. De cum se spălă auzi la interfon o voce de femeie într-o curată limbă românească: " Bună dimineața cuconițo! Pregăteşte-te de plecare..."

Uşile înalte, albe, cu ghirlande ornamentate cu frunzulițe aurite, se deschiseră şi în prag apărură cei doi bărbați de-aseară şi o femeie, care traducea vorbele în româneşte.

— A fost linişte? Ați dormit bine, domnişoară?

— Mulțumesc!. .

— Trebuie s-ajungem cît mai curînd, adăugă al doilea, apoi se adresă femeii: Să se îmbrace în haine verzi.

Zicînd acestea, bărbații cu privirile triste, ceea ce o punea pe Mădălina în cumpene, dispărură.

— Unde-o să plecăm? Ce se întîmplă ? încercă Mădălina să afle de la femeia rămasă alături. Aceasta însă o privi cu ochii absenți şi clătină din cap, ca şi cum ar fi spus:"Aici întrebările sunt de prisos. Totul este deja hotărît…"

Curînd îi aduse un costum exact pe ea, de culoare verde, îi ajută să se îmbrace, o servi c-o ceaşcă de cafea şi o sili să iasă în prag. Aceeaşi maşină îi aduse la un aerodrom, unde urcară într-un avion mic, confortabil şi peste cîteva clipe zburau de-asupra Mediteranei. Absorbită de priveliştea dimineții, Mădălina admira frumusețea valurilor, apoi în față i se deschise panorama deltei Nilului, zări piramidele faraonilor, caravane de cămile, abia mişcîndu-se prin nisipuri. În depărtare desluşi multe sonde de petrol, făclii uriaşe care ardeau în locul unde probabil se dobîndeau zăcăminte de gaz natural. Mii de conducte argintii se ramificau haotic prin deşerturile Egiptului, pînă ajungeau la Marea Roşie, unde staționau în porturi multe nave maritime. Călătoria se desfăşura ca o plimbare prin miracol şi vis. Ochii ei încă de copil zglobiu admirau acum frumosul, superbul pămîntului, despre care atît de multe auzise la lecțiile de geografie. Nu-i venea să creadă că avea ocazia să vadă locurile, unde s-au născut şi au decăzut civilizațiile antice …

La cîteva ore de zbor, avionul aterizâ în preajma unui oraş cu multe moschee înşiruite pe crestele munților golaşi, de unde începeau întinsurile pustiului. În vecinătatea pistei de decolare se înălțau construcțiile impunătoare ale combinatelor de desalinizare a apei din mare. Printr-un sistem complicat, împrejurimile oraşului erau irigate pe zeci de hectare cu livezi şi vii. Mădălina fu iarăşi cuprinsă de nelinişte. De ce au adus-o aici oamenii aceştea necunoscuți, fără măcar să-i verifice actele? Oare dînsa a devenit a tuturora şi a nimănui?!… Cei care o însoțeau erau însă tăcuți, deşi destul de eleganți şi atenți cu ea.

La aeroport îi aştepta o maşină bogată, care îi duse la un palat alb ca sarea de lămîie de sub stînca unui munte, poalele căruia erau acoperite cu plantații de palmieri. Palatul avea geamurile mari, dar cu sticle întunecate şi toate amprentele unui edificiu somptuos, cu inscripția "Şeraton" pe frontispiciu.

— Am ajuns, îi dădu de înțeles unul dintre bărbați, conducînd-o într-o sală cu multe amfore, pline cu flori vii. Acante şi arabescuri ornamentau tavanul semioval şi geamurile cu persiene.

* * *

Soarele dogoritor ajunsese demult în dricul amezii, cînd Mădălina se trezi după un somn adînc şi obositor. În încăpere condiționerele răspîndeau o mireasmă de flori proaspete. Răcoarea ce venea parcă de la perdelele albe ale ferestrelor arcuite, cu jaluzele ornamentate, o calma. De-afară răzbătea aerul uscat al pustiului, ferestrele erau întredeschise, dar nu se auzea nici un sunet, decît, rareori, freamătul talazurilor mării din apropiere.

Reveni cu gîndul la situația în care nimerise. Vroia să creadă că are un vis urît, că degrabă se va trezi şi nimic rău nu i se va întîmpla. Doar pînă acuma a avut prilejul de a vorbi numai cu oameni galanți, atenți, binevoitori şi buni. " Poate e adevărat ceea ce-mi

tot spunea bunica: pămîntul, cît ar fi el de mare, totdeauna se sprijină pe înțelegerea şi bunătatea dintre oameni... “ Încerca să-şi amintească tot ce a studiat la şcoală din domeniul arabisticii. Învățase ea silitor, citise multe cărți, dar... prea puține îi rămăseseră în memorie despre meleagurile acestea, unde cu vreo două săptămîni în urmă, nici nu-şi putea imagina c-o să ajungă. Era într-o aşteptare chinuitoare. Ce se va întîmpla, în posesia cui se va afla? Îşi mai aminti de haremul musulmanilor şi o luară iarăşi tremuricii. Deocamdată se simțea, oricît de confortabil era anturajul, că este pur şi simplu o ostatecă, într-o țară miraculoasă şi străină. Se spălă pe față, bău un ceai în bucătăria splendidă. Cugeta că şeihii arabi, fiind stăpînitori peste mari zăcăminte de țiței, au devenit din mila lui Allah, cei mai bogați din lume. Dar ce are bogăția lor cu soarta ei, o fetiță neapărată de la țară, din îndepărtata Inească, despre care aici nu auzise nimeni? În clipa cînd îşi făcu toaleta şi se ghiduşea de necaz în fața oglinzii, uşile de la intrare se deschiseră larg. Strînse pumnii, oțărî ochii, silindu-se să-şi păstreze calmul în aşteptarea unei noi şi enigmatice întîlniri cu oameni străini, necunoscuți. În încăpere intrară trei femei în feregele roze, în lobii urechilor purtau cercei cu petre de briliant, pe mîini inele scumpe. Tustrele erau în vîrstă. Cea mai mare, cum se vede medic, o sili să se supună controlului de virginitate. Mădălina trecu iarăşi clipe de înjosire şi dezgust... După un control riguros, medicul o bătu prieteneşte pe umăr şi, întorcîndu-se cu ea, la cele două femei, zîmbi zicînd:

— Madam, fain!

Una din ele dispăru şi reveni îndată cu un cărucior pe care erau diferite atribute de vestimentație. Femeile o puseră să-şi facă un duş, să-şi schimbe toată lengeria, hainele şi să probeze altele noi, ca în cele din urmă s-o îmbrace într-o rochie albă, cu poalele fine şi lungi, de mireasă. Îi împodobiră urechile şi degetele cu bijuterii scumpe, la gît îi puseră o podoabă cu briliante, iar pe frunte, în loc de coroniță, o diademă, prefăcînd-o într-o adevărată prințesă. Cînd toate pregătirile fuseseră încheiate, cea bătrînă o mai privi dintr-o parte, din alta, o aduse în fața oglinzii mari şi o aprecie cu tristețe în voce:

— Prințesa Raiana! Fain !

Mădălina rămase iar într-o grea aşteptare şi avea presimțirea că acuş-acuş o să se întîmple ceva, ceva nespus de trist. Îi mai stăruia în fața ochilor chipul femeii cu voce tristă care i-a ajutat să se îmbrace şi acel “fain”, nu însemna pentru ea decît durere şi necaz. Nu putea ierta gestul uneia dintre ele, care, înainte de a pleca, aruncă cu neglijență vădită rochia şi pantofii scumpi, în care venise aseară aici...

La cîteva momente de aşteptare uşa se deschise din nou şi, însoțit de cele trei femei, apăru un bărbat josuț, neberbierit, cu buzele late, ochii şireți dar trişti, obrajii scofîlciți de insomnie. Pe degetele lui îngălbenite şi zbărcite străluceau cîteva inele groase... Avea mustăți stufoase, bătute de bruma căruntelii, la fel şi favoriții. Urechile lui i se părură Mădălinei nespus de mari. Purta zăbun alb, pe cap avea o scufiță roşie, precum poartă palestinienii. Bărbatul se apropie mult de dînsa, îi cercetă cu luare aminte ținuta şi, spre surprinderea Mădălinei, lăcrimă uşor. Făcu un semn uneia dintre femei – era traducătoare, şi spuse în arabă:

— Lea – illi – lea illi Alla! Translatoarea îi traduse în româneşte: Nu există alt Dumnezeu decît Allah! Tot atunci execută un ritual islamic, ridicînd privirile şi spălîndu-se parcă pe față. Apoi urmă o pauză. Bărbatul în vîrstă iar o măsură cu privirile triste şi-i

zise: Bine-ai venit în casa noastră cuprinsă de nenorocire, draga mea! Mă numesc Yasir... Semeni leit cu cea care trebuia să-mi fie noră. Cu prințesa Raiana, logodnica fiului meu Muammar... Săptămîna trecută, aflîndu-se într-o călătorie prin Europa, sub un pod pe o magistrală franceză, din cauza unor paparați, au suferit un accident rutier. Raiana a decedat pe loc, iar unicul meu fiu, neştiind nimica despre soarta iubitei lui, se află într-o stare deznădăjduită pe patul suferințelor. Mereu o chiamă la el pe Raiana, socoate, probabil, că-i vie... E unica speranță a lui, care-l mai ține în viață...Nu pot suporta chinurile lui...Fii ajutoarea lui, copila mea! Am să te rog să-l străjuieşti cît o să fie posibil, poate i-a fi mai uşor...

Sfîrşind cu aceste vorbe, bărbatul nu-şi putu stăpîni bocetul înnăduşit în palme. Mădălina stătea pală, dezorientată, şocată chiar de noutatea pe care i-o spuse şi de întorsătura lucrurilor. Deodată izbucni în hohote de plîns...

Bărbatul în vîrstă, condus de femei, ieşi din cameră. Peste puțin timp, una din ele, cea mai bătrînă, reveni la Mădălina şi prinse a-i şterge cu o batistă lacrimile. O luă apoi de mînă şi coborîră la parter într-o sală tot aşa de mare, cu dormitor, dar care semăna mai mult a spital. Oameni în halate albe îngrijeau de un bolnav. Mirosea a leacuri. Ea fu aşezată pe un tron, cu spetează albă, înaltă, care se afla pe un stativ cu roticele şi fu apropiată de patul bolnavului, străjuit de aparate moderne. La porunca lui Yasir şi cu învoirea medicilor Mădălina a fost ridicată cu ajutorul scripetelui automat pînă la nivelul capului bandajat al tînărului galben ca ceara. Bietul tată îi spuse ceva în şoaptă lui Muammar, care în agonia febrei, deschise greoi pleoapele şi o privi pe fată. În acea clipă Mădălina fu involuntar cuprinsă de milă şi compătimire adîncă pentru acest tînăr şi impresionată de povestea dragostei lui, de tragedia care l-a nenorocit. Îi atinse cu gingăşie şi blîndețe brațul vînăt. Din ochii lui se prelinseră două lacrimi, iar pe buzele-i crăpate de arsură se înfiripă, abia-abia, un zîmbet. Răsuflă adînc şi scoase un geamăt slab.

— Muammar! Scumpul şi neprețuitul meu fecioraş! zicea Yasir. Princesa Raiana a venit să te vadă, Muammar, nu înceta să se bucure tatăl îndurerat. După o îndelungată aşteptare, ca feciorul să mai deschidă odată ochii, îi zise fetei în şoaptă: Cît vei străjui patul lui, ai să te numeşti...Raiana... Te rog, pentru Allah!. .

Buzele suferindului se crîmpoțiră în semn de aprobare. Emoțiile părea că-l readuseră la viață dintr-un coşmar. Medicii începură să se agite şi îi siliră pe toți să părăsească sala.

* * *

În fiecare dimineață, cele trei femei o îmbrăcau superb şi o conduceau pînă în sala de reanimare. Mădălina străjuia fidelă la patul bolnavului. Muammar slobozea din vreme în vreme gemete prelungi iar buzele lui, pe care i le uda cu apă, încercau să rostească unul şi acelaşi nume:"Raiana". Ea îi netezea cu dosul palmei mîinile şi observa că la fiece atingere tresărea abia simțit, vădind că în corpul lui mai palpitează viața. Yasir stătea pururi alături, cu fața în palme, străduindu-se din răsputeri să-şi înnăbuşe plînsul. Uneori încerca să dialogheze cu medicii, dar aceştia îi răspundeau la fiece întrebare zgîrcit şi scurt. Oamenii în halate albe insistau ca el să nu stea mult lîngă bolnav, dar de fiecare dată Yasir îi asigura că va fi liniştit şi n-o să le încurce...

Pe zi ce trecea devenea tot mai clar că viața lui Muammar atărnă de un singur fir şi acela subțire, ca pînza de paiangen. Uneori avea impresia că în clipa următoare

sufletul îl va părăsi. Pînă la urmă unul dintre medici îi comunică lui Yasir că feciorul lui nu are nici o scăpare şi îl mai ține în viață doar prezența Mădălinei... Sufletul lui se avînta în ceruri, se desprindea din corp, iar atingerea, suflarea fetei, parcă-l reîntorcea... El murea cu iubirea alături, deşi Raiana demult nu mai era printre cei vii, aşteptîndu-l să se ridice în înîlțimile cerului.

În dimineața ceea Muammar şoptea mereu aceeaşi frază acum nedesluşită. La un moment dat făcu cîteva sforțări de a se ridica în capul oaselor, ochii i se închiseră şi pe la colțuri începură să şiroiască lacrimi. Un medic îi făcu o injecție şi Muammar se mai linişti. Deschise încă odată larg ochii tulburi, parcă privind cu mirare lumea întreagă, pe care Allah i-o lua în clipele celea, mai şopti odată numele "Raiana" şi, parcă dorind să întindă brațele spre fată, printr-un oftat surd îşi dădu sufletul.

* * *

Toate zilele de doliu Mădălina l-a plîns sincer. O săptămînă întreagă a mers cu Yasir la mormîntul lui, stînd acolo ore în şir. Se purta în negru şi alături de tatăl răposatului simboliza durerea unui părinte – o durere irecuperabilă, care, dacă n-ar fi fost dînsa, avea să-l sfîşie demult. Deşi misiunea ei părea să fi luat sfîrşit, Mădălina avea o presimțire că e nevoie să stea lîngă acest bărbat nenorocit de durere, sincer şi bun. Era în totală descumpănire. Deprinsese araba în limitele de a înțelege ce i se vorbeşte, dar nu prindea de la cei care erau alături nici o aluzie referitor la destinul ei de mai departe. Aceleaşi femei o îngrijeau, o ocroteau. Cerca să intre cu ele în discuție, dar nu se apucau să-i explice nimic, dîndu-i de înțeles doar că trebuie să fie răbdătoare, pînă se va alina cumva durerea din inima lui Yasir, patronul lor. Yasir nu era bătrîn de tot – dar nici tînăr şi în casa ceea mare, impozantă locuia cu cele trei femei şi Mădălina...

Veni ziua cînd se limpeziră chinurile fetei. De dimineață femeile o îmbrăcară iarăşi într-o roche superbă, îi aşezară diadema pe frunte şi o poftiră să stea pe tron, după care ele dispărură şi în odaia luminoasă apăru Yasir, cu obişnuita-i tristețe în ochi, abia mişcîndu-şi trupul slăbit. El se aşează în fața ei, o privi îndelung, ca în cele din urmă să-i vorbească:

— Ți-ai îndeplinit cu cinste misiunea pe care ți-am cerut-o, copila mea... Mi-ai alinat durerea la un mare necaz... N-am greşit că am trimis soli în Cipru ca să găsească o domnişoară care să semene cu Raiana... Socoate că tot ce-ți doreşti deja ai obținut... Te simt ca pe o fiică în casa mea, dulce copilă. Dar nu am nici un drept să te mai opresc aici. Te simți ca un ostatec...Nici eu nu mai pot rămîne aici. Nu pot... Am hotărît să-mi găsesc refugiu la baştina mea, de unde am venit aici cu mulți ani în urmă...Plec la locul strămunilor mei, în oaza din pustiu... El o învălui cu privirea-i tristă, tăcu îndelung, ca să continuie cu o propunere ce o surprinse: Mi-ar fi sufletul împăcat, dacă te-ai decide să mă urmezi în acel drum ce-l voi face cu caravana pînă la oraşul din inima deşertului... Aş învinge mai uşor necazurile, singurătatea... Iar de-acolo, cu avionul vei pleca unde vei dori... Nu am nici o putere să-ți ordon. Nu te grăbi să refuzi. Gîndeşte-te pînă mîine. Dacă nu te vei hotărî, o să pleci acasă cu toate darurile mele pe care le-ai meritat.

Propunerea lui Yasir a făcut-o să se frămînte toată noaptea. Îşi aminti de Ineasca, de calea ce o făcuse în Cipru, de Alioşa Surdu, de Bubuzi, şi descoperi că nimeni din toți aceştea nu i-au dorit niciodată binele. Toți au nărăvit să o aibă numai pentru a-şi satisface propriile interese şi plăceri, a se îngriji de propria bunăstare. Dorea să se întoarcă. Bogăția ce i-o dăruia Yasir îi ajungea pentru o viață fără de lipsuri pe mulți ani

înainte. Ea se va întoarce, va repara casa bătrînească a bunicii, va pleca la învățătură. Şi mai departe ? Cine ştie ce se mai poate întîmpla? Deocamdată însă traiul de aici o satisface. Se deprinsese cu viața şi oamenii binevoitori de-aici. Ce să facă acum cînd devenise liberă?

Nici nu prinse de veste cînd noaptea se prefăcu în ziuă. După micul dejun apăru Yasir. De data asta era într-un zăbun întunecat, scump, cu fața proaspăt berbierită, cu privirile într-un fel potolite după durerea şi necazul ce-l ținuseră în lanțuri ultima vreme.

— Am înțeles că pleci, zise el cu vocea tremurătoare. Pleci acasă, în patria ta?

— Dacă gîndiți că vă voi fi de ajutor, merg să vă însoțesc, răspunse fata.

***

La cîteva zile din oraşul luminos de pe malul mării, spre inima pustiului, ieşi o caravană de cămile, escortată de beduini în burnuzuri albe şi echipată cu tot necesarul pentru un drum de lungă durată. Pe una din cămile călărea Yasir, iar pe cea din urma lui, îmbrăcată asemenea femeilor arabe, Mădălina…

Calea a fost lungă şi anevoiasă. Ziua se năpustea cu arşiță cumplită, cu vînturi seci, şfichiuitoare. Cît cuprindeai cu privirile, pînă la orizont, pluteau doar vîrtejuri de nisip şi aer dogoritor. Doar călăuzele, cu toate suferințele ce aveau a le îndura, lîngă cămile erau liniştite şi se țineau bine. Cînd însera, opreau caravana şi, după ce înjghebau un cort, aprindeau un primus şi beau împreună cafea din feregele. Una din călăuze, un tuareg înalt, slăbănog, cu urechile mari şi gura largă cînta frumos la rebecă, nici să-i pese cînd alături de ei trecea speriat cîte un cîine fenec. Mădălina era tot mai încîntată de eroismul acestor oameni ai pustiului, cărora Allah le hărăzise să locuiască pe aceste locuri virgine şi sălbatice, unde viața se ținea cînd pe un firicel de ață, cînd pe un fir de nisip. Cămilele, încet, dar perseverent continuau calea prin deşert, fără a da vreun semn de oboseală. Yasir avea mereu grija să o îmbărbăteze, cînd Mădălina se speria de arşiță, de şerpii veninoşi care cercau să se încolăcească în jurul picioarelor cămilei, sau de lătratul sinistru al şacalilor la miezul nopții…Ca să se simtă liniştită îi punea mizică la casetofon, o servea necontenit cu ceai, încît ea începu să simtă tot mai mult căldura şi ocrotirea unui înger păzitor. De la o vreme i se păru că îl adoră. Realiză că-l salvase şi-l readuse pe făgaşul dragostei de viață.

Îşi amintea des de locurile natale, înfloritoare şi doldora de rod. Dar o chinuia un gînd, poate prea matur pentru vîrsta ei: de ce acolo unde însuşi Dumnezeu a dat din cer ape cristaline, verdeață şi ierburi mustoase, soare blînd şi umbră răcoritoare, fructe şi struguri plini de dulceață, zarzavaturi şi alte nenumărate bogății, Mădălina n-a cunoscut decît lume vitregă şi rea, lacomă de avere şi indiferentă la necazurile aproapelui, dacă nu chiar duşmănoasă? Şi iar, se perindă în memorie chipul buget şi sălbatec al lui Alioşa Surdu, privirile viclene şi gîndul hidos al bibliotecarei Serafima… Bubuzi, cei trei inşi din “Jeep”, care o doreau în pat din prima seară de cum sosi în Cipru… La un moment, scrutînd orizontul, avu impresia că-i vede aevea şi că e destul un semn al ei, ca Yasir, bătrînul şi bunul ei ocrotitor, să-i pună pe frigare în plin deşert, să-i…

“Br-r-r!” se cutremură la acest gînd şi deschise ochii. În depărtare zări o oază cu palmieri şi geamii cu turnuri.

Ajunseseră degrabă într-o localitate nu prea mare, unde Mădălina era prezentată mereu prietenilor atît de mulți ai lui Yasir. S-au stabilit cu traiul într-un palat – cel mai impozant din mijlocul orăşelului, cu mult lux, avînd chiar şi o cascadă de apă. La Yasir

veneau întruna vizitatori să-i exprime sincere condoleanțe în legătură cu moartea tragică a fiului. Mădălina simți că este primită între oamenii ceia cu multă simpatie şi căldură. Yasir o prezenta mereu ca pe o prințesă adusă de amicii lui din Europa într-o clipă de grea cumpănă a destinului său. Mădălina îşi dădea seama că Yasir se simte stînjenit față de ea, sfios oarecum. El încerca să afle dacă cineva ar dori s-o ia… în căsnicie…Numai ca să nu plece. Mai trecură cîteva săptămîni şi Mădălina, care deja vorbea binişor araba, îi zise într-o zi:

— Mi-i bine alături de tine… N-aş vrea să plec de-aici…pentru oricine altul…

Bătrînului (care nu i se mai părea acum atît de vîrstnic) i se umeziră ochii. Brațele lor se împreunară …

– Ahamdulillah – Slavă lui Allah, zise el plin de bunătate.

Într-o moscheie, cu turnurile înălțate spre tăriile cerului, Mădălina, în haine verzi, cu voal peste față, asculta plină de emoție sura rostită de mulla, care stăpînea cu divinitatea coranul şi în cele din urmă, ea rosti privind cu sinceritate în ochii lui Yasir care stătea alături:

– Aşhadu an-la ilaha illa-Allah wa Aşhadu anna Muhammadan Rasulu-Allah (Mărturisesc că nu există alt Dumnezeu adevărat decît Allah şi că Muhammad este trimisul lui Allah) (Mărturisirea de credință, formula prin care se trece la islam, dacă o rosteşti. În arabă se cheamă Şahadda, nota autorului)

Cînd Mădălina simți că este gravidă, Yasir se bucură nespus. O strînse dulce la piept, apoi după ce-şi mai stăvili emoțiile, o întrebă:

— Plecăm înapoi la civilizație? Sau trăim aici, în deşert? Bismillahi Rrahmani Rrahim – (În numele lui Allah, cel Milostiv şi Îndurător)

Mădălina nu răspunse imediat. Îşi aminti – singură nu pricepea de ce – iar de Ineasca, de casa bunicii, părăsită şi neîngrijită, de chipurile celora care o obijduiseră. Straniu, dar nu o păli dorul de baştină, ca altădată. “ Să fi îndrăgit atît de uşor deşertul, se întrebă ea ruşinată parcă. Sau poate pe oamenii aceştea curajoşi şi vrednici, care întrețin viața şi suflarea naturii în pustiu?”

Privi lung în ochii lui Yasir şi, descoperind în privirile lui o umbră de teamă, se grăbi să-i răspundă:

— Oriunde… Îmi place şi vreau să fim mereu alături…

– - Allahu Akbar – (Allah este mare), zise Yasir făcînd înaintea soarelui temenele.

Oraşțul din oază se pomeni un rai adevărat. Curînd toți locatarii o cunoşteau şi o stimau ca soția înțeleaptă al bătrînului Yasir, acel om care adusese cu el bunătatea şi înțelepciunea. Vîntul uscat al deşertului bîntuia mereu peste casele lor. Pe pereții de argilă se aşternea cîte un strat uşor de nisip. Doar la izvorul adînc, cu apă limpede şi rece era linişte . Oamenii se adunau acolo ca prin rugăciunile lor să cheme ploaie, tot rostind cu mîinile întinse către tăriile cerului:” Salat al-istisqa “ Rugăciunea pentru ploaie”. (arab.)”. Mădălina îndrăgise această lumea cîndva cu totul necunoscută şi străină.Deprinsese limba arabă şi i se părea că după graiul romînesc este cea mai frumoasă limbă din lume.

… Copilul se născu sănătos. Mădălina era cea mai fericită mamă din lume. Pe băiețel l-au numit Muammar. Semăna leit cu cel care a murit şi nu şi-a împlinit dragostea cea mare. Poate de aceea Allah le-o dăruise lor?

PE INSULA ŞERPILOR SIRENELE CÂNTÂ ROMÂNEŞTE

Copiilor mei Petrică şi Ilenuța

Gheorghe Popovici, care toată viața rătăcise prin închisorile ruseşti ce împânzesc piscurile Uralului de Nord, stătea ore în şir la poartă rezemat în coate, ba privind cu tristețe ramura nucului puternic de la căpătâiul mormântului unde-şi dormea somnul de veci soția, ba admirând frumusețea păsărilor cu zborul lor măreț pe care a visat să-l revadă toți anii de detenție. Trecutul i se învâlvora tulburându-l, dar conchise cu amărăciune că, oricât l-ar dojeni sora şi ceilalți consăteni, nu mai poate schimba nimic. Chiar Dumnezeu, care este atotputernic față de prezent şi viitor, n-are nici o putere de a schimba trecutul omului.

După absolvirea Universității, fiu de țăran plin de ambiții şi elan, se căsătorise cu o fată din Băneşti, pe cât de frumoasă şi drăgălaşă, pe atât de bolnăviciosă. La numai cinci luni de la naşterea fiului Anatol, într-o zi de hram, muri în tinda casei, pe brațele lui.. A înmormântat-o în cimitirul vechi din dealul Călugărului, a sădit la căpătâiul ei un nuc şi toată viața a avut în fața ochilor movilița de sub ramura copacului. Decesul soției îl descumpăni şi câțiva ani n-avu grijă de gospodărie, lăsând-o de izbelişte. Marea lui grijă era feciorul, căruia vroia să-i dea o educație aleasă, să-l învețe toate

câte le ştia şi le putea. N-a cutezat să se recăsătorească . Revenindu-şi din coşmarul tinereții se părea că toate trebuie să-i meargă bine, dacă nu dădea peste el pasiunea pentru politică.Un grup de colegi universitari, rămaşi cu serviciul la Chişinău, l-au atras în sfera intereselor lor de a lupta ilegal contra politicii coloniale de rusificare masivă. Îi plăcură ideile prietenilor şi îşi spuse că viața n-are rost dacă nu arzi ca o făclie pentru dreptatea poporului tău umilit şi batjocorit de către cotropitorii ruşi.Le explică țăranilor că Moldova este pământ românesc şi că trebuie de luptat ca să fie retrocedat țării noasrte, România. La prelegerile lui, le vorbea elevilor despre Bucovina de Nord şi Sudul basarabiei, despre Insula Şerpilor din Marea Neagră...

– Noi, românii din Moldova, de aproape două secole, spunea el sântem rupți de matca românească, suntem supuşi unui adevărat genocid, călcați în picioare de slavi, dar nu opunem nici o rezistență bestialității cotropitorilor. Nici lumea latină n-are grijă de noi. Sântem ostatici ai lumii civilizate. Poate de aceea nu ne vede, nu ne ştie, nu ne respectă Europa, că nu suntem capabili a opune o rezistență cât de cât. Misiunea generației noastre e de a începe marea, grandioasa bătălie contra colosului de la răsărit, pentru obținerea Reîntregirii... Cuvintele lui sunau solemn, clar, de parcă erau citite de la tribuna congresului PCUS.

Feciorul Anatol creştea, sub aceste cuvinte, isteț şi ingenios. Încă de pe când nici nu învăța la şcoală se interesa despre epoga glorioasă a lui Ştefan cel Mare, Burebista, Decebal. Dacă țl întreba cine-i este idealul vieții, spunea nestingherit că doreşte să devină marinar la unul din porturile Basarabiei la Marea Neagră... Cu aceste idei feciorul şi termină clasele primare. Dar într-o dimineață patru agenți ai KGB-ului trecură pragul şcolii din Ineasca şi în văzul tuturora, semănând panică, îl încătuşară, luându-l sub arest. Duba neagră aştepta la poarta cu vişinii dați în floare, în privirile curioase,

înspăimântate al şcolarilor... Pedagogii ce nutreau aceleaşi idei au fost concediaţi, transferaţi la alte şcoli, înlocuiţi cu alţii loiali regimului, care, de regulă, vorbeau pocit limba maternă şi nimiceau în sufletele elevilor tot ce era legat de adevărata istorie naţională. Ba chiar istoria Moldovei a fost pentru o vreme suspendată. În timp ce tată-său se afla în penitenciarul securităţii din Chişinău, Anatol a fost transferat la şcoala specială, cu predare în limba rusă, din Soloneţ. Tânjind după tatăl său, aşteptându-l să vină să-l ia acasă, la vârsta de numai unsprezece ani, suferea cumplit. Adeseori se rezima de fardul din cărămidă albă, înalt şi privea îndelung prin crăpăturile mici, lungul zariştii, la drumul care venea din depărtări. Camarazii deaicea

erau majoritatea cu anticidente penale, aduşi de la sala de triere, îşi permiteau să-l obijduiască, îl băteau făr nici un temei, şi mereu umbla cu ochii plânşi, fără ca cineva să-l întrebe dacă are sau nu nevoie de o susţinere.Îşi pierdea timpul prin bibliotecă, sala de lectură, medita în sinea lui.Îndrăgise harta, geografia şi dacă semenii lui stăteau nemişcaţi ore întregi la tabla de şah, dânsul urmărea atent harta politică a lumii, călătorind imaginar spre ţărmuri necunoscute ale tuturor continentelor. dar timpul trecea. Anatol creştea şi, în timpul cât părintele a stat la închisoare, s-a deprins cu şcoala rusă şi cu noii pedagogi. era deja convins că românii şi moldovenii vorbesc limbi diferite şi constituie popoare străine prin origine şi istorie unul faţă de altul. Limba moldovenilor, ziceau ei, este de origine slavă, iar cea română – de origine latină! Moldova dintre Nistru şi Prut în decursul istoriei, a trecut prin mari cataclisme şi numai Rusia, eliberând-o, a ajutat-o să progreseze, să prospere, să renască...Dascălii şcolii speciale, de la tribune, tocmai le săreau balile, fiind convinşi că plaiul mioritic, să nu fi venit tancurile eliberatoare în "40, basarabia cu siguranţă cobora pentru multe secole în haos şi beznă...

Aşa trecură anii. După ispăşirea pedepsei pentru naţionalism în catacombele închisorilor ruseşti, Gheorghe Popovici se întoarse la Ineasca. Veni după o depărtare de ani, când mulţi oameni ai mahalei între timp decedase. Se ridicase pe locul celor vechi şi demolate, case mari, luminoae şi altă generaţie de săteni erau acuma de frunte.

Părintele a rămas surprins, când nu-şi recunoştea feciorul, ascultându-i cum îşi exprimă concepţia sa politică faţă de problemele stringente ale neamului.Anatol vorbea cu preponderenţă ruseşte sau cu un accent bine pronunţat, confunda mereu cuvinetele.

– Ce-i cu tine, fecioraş?

– Nimic deosebit, papaşa! răspunse Anatol cu fruntea apăsată spre pământ.Aşa vospitane am căpătat cât ai stat la tiurma.

Auzindu-i graiul pocit, sufletul părintelui se umplu de amărăciune...

Cunoştea vinovatul tuturor releleor, dar n-avea cum să-l pedepsească. El era încă foarte puternic, cu autoritate menţinută cu bâtca mare a culturii într-o mână şi cu bomba atomică în cealaltă, pe cea mai mare suprafaţă a pământului.Deprinsese din locurile de detenţie să citească postulatele biblâice, a doua după sfânta scriptură era istoria Românilor, din care cerca mereu să-i citească şi să-i dea învăţăminte feciorului. Acolo căpătase adevărata credinţă în Dumnezeu.Vreo doi ani a fost într-o stare de stres; simţindu-se umilit, neocrotit şi singuratec.Apoi a fost întâlnirea lui cu Dumnezeu, înţelegând că omul oriunde nu s-ar afla - în oricare împrejurări nu este singur.Lângă el se află duhul sfânt...

Nu gândise că reîntors acasă, feciorul îi va crea probleme atât de mari.Anatol tot mai insistent începu să-l învinuiască, că trecutul lui i-a creat mari discomforturi. Nu poate nicidecum să se angajeze marinar pe o corabie transoceanică de pescuit.De îndată ce prezintă documentele, securitatea îl depistează că taică-său a fost judecat pentru politică...

Gheorghe a încercat să-şi dumirească feciorul, dar, negăsind înțelegere, căuta alinare în pahar. Avea grijă de cu toamnă să umple poloboacele. Cobora în beci şi, vorbind de unul singur, parcă făcând instrucție cu butoaiele, se îmbăta criță. Ieşea apoi în mijlocul ogrăzii, anina pufoaica adusă din puşcărie în ramura nucului de lângă cuptoraş şi începea a o bombarda cu bulgări scormoniți din caldarâmul ogrăzii. Înjura şi plângea cu sughițuri ca un copil pînă cădea mort de oboseală, adormind unde se nimerea. Revenindu-şi asculta tăcut dojana fiului care-l învinuia mereu că din pricina concepțiilor politice ostile n-are nici o trecere în viață.Peste tot are numai restricții şi

obstacole, de parcă este un cetățean de categorie inferioară față de ceilalți. Băiatul se făcuse lat în spate, purta mustăți groase, o alunică măşcată lipită de pleoapa ochiului stâng îi dădea o privire puțin încruțişată, dar severă, iar când vorbea, vocea-i de bas îți

provoca o uşoară senzație de intimidare.Da, copiii sunt pentru părinți cei mai severi judecători la bătrânețe, cugeta în sine Gheorghe. Totuşi, mai cerca uneori să-i citească vreo frază din Istoria românilor, amintindu-i că pe timpuri, în copilărie, fusese un ascultător pasionat al narațiunilor despre vitejiile strămoşilor noştri.

– Cu românii dumitale mi-ai stricat cariera, ținea morțiş Anatol. Du-te şi declară organelor că te-ai lăsat de politică, precum ți-au propus nu odată... atunci mi-oi aranja şi eu viața ca lumea, chiar n-ai înțeles, dumneata că noi, moldovenii, avem o țară mare...

– Care e țara ta, băiete ?

– Oare nu avem o țară comună...? făcea nedumirit băiatul într-o clipă de ezitare. De la Prut până la Pacific... Eu altceva vroiam să spun. Dejeaba urlăm peste tot că ne trebuie Patrie. Sântem o turmă de oi, dar nu popor. Cui nu-i lene vine şi ne ocupă şi ne împărțeşte, iar noi, unde ne scuipă în suflet - lingem! Sântem o nație care nu meritățm stima şi respectul în fața altor popoare pline de demnitate. Eu, nu vreau nici să aud de politică, de români, nici de gândurile matale, tată. Oare nu-ți dai seama că vrei să şopteşti povețe în timpul când în jur se dezlănțuie furtuna.Degeaba de strădui. Degeaba.Când o să înțelegi?..Noi n-am avut niciând Patrie şi tot ce nutreşti mata, teoretic este un miracol...

Lui Gheorghe i se împăienjeneau ochii de lacrimi. La auzul unor asemenea vorbe el se dezlănțui de cătuşele răbdării.Venise chiar acum de la crama lui Faur de după Vii şi avea priviri ingectate, ca de taur doborât.

– Mi-am schimbat actele stării civile, zise deodată feciorul. Şi te rog să nu te mai amesteci în viața mea. Nu mai sunt "Popovici", ci "Popov", iar în buletinul de identitate am acceptat să fiu rus de națională tate.

– De ce ai făcut aceasta ?

– Pentru a mmă putea angaja la Odessa pe o navă de pescuit transoceanică.

Nu reuşi Anatol să-şi termine explicațiile, când un urlet de fiară îl făcu să tresară. Se dădu îndărăt, împiedicându-se de nişte boarfe împrăştiate prin mijlocul ogrăzii.

– Degeaba te-am născut, țâncule ! strigă taică-său. Fac caltaboş din mațul tău spurcat. Ai ridicat mâna contra legilor venite de la Dumnezeu care a hărăzit fiecărui neam o țară a sa.

– Toți pârnăiaşii devin mari credincioşi după zăbrele, zise Anatol hăbăuc. Şi să mă laşi în pace cu românii dumitale.Toată lumea le zic țiganii Europei şi mai murdară țară ca a lor nu găseşti nicăieri...

Tatăl său îşi ieşi din echilibru. Făcu spre el un salt de felină şi-l apucă tot atunci de beregată, izbindu-l puternic de tulpina nucului.Îl lovea cu o furie cumplită cu pumnii şi picoarele unde se nimerea.

– Te omo-o-o-or! Unde-i toporul, oameni buni!?.

Nimeni dintre măhălenii care priveau scena printre nuielele gardului nu se încumeta să se amestece. Numai soră-sa veni speriată să-l înşface cu mâinile-i puternice:

– Ai căpiat, nebunule!!! Ține-ți mintea în ocol. Apoi îi ordonă nepotului : Fugi, c-o să te omoare cu adevărat. Ia-o şi pleacă unde te-or duce ochii!"

Anatol se ridică greoi, împletucindu-şi picioarele, dar nu reuşi să iasă din ogradă când simți vîjîind pe alături de tâmplă bărdiîa ce se izbi zgomotos cu tăiuşul în poartă.

– În numele Domnului te rog! mai țipă odată femeia înmărmurită de

groază. După ce feciorul dispăru, două lacrimi mari se prelinseră pe fața lui Gheorghe Popovici, lunecând în brazdele adânci de la colțurile gurii, ezitând un pic pe bărbie, ca să cadă pe palmele lui bătătorite, uitate pe genunchi...

***

Toată noaptea Anatol stătu ascuns în hățişurile de salcâm din dealul Lipăgăului. Îi era frig, îi ardea sufletul ca jăratecul, tot corpul îi era năsădit. Numai dinspre cimitirul vechi, unde era mormântul mamei, cu nucul înverzit la căpătâi, de unde adia o alinare uşoară, pe cerul senin sclipeau înfrigurate două steluțe.Îl străpungea un dor, dar şi mai mare îi era durerea de halul în care ajunsese, încât hotărâse ferm să părăsească baştina şi iluziile care-l măcinau zile şi nopți nedormite.Pentru prima oară de când se ştia pe fața pământului, începu să se frământe, întrebându-se în sinea sa: de ce i-a trezit atâta furie şi urmă comportamentul lui, în inima părintelui.Cerca să se întrebe, să găsească răspuns, dar clipele se depănau lent, ca şi plutirea răcelei înmiresmate peste satul ademenit de somn.Dimineața trecu pe la Ionel Târsână, prietenul său de copilărie, împrumută nişte bani şi-l rugă să-l repadă cu maşina până la răscrucea de lângă cafeneaua "Ciocârlia", de unde o luă cu un camion de ocazie spre Chişinău. O indiferență totală pusese stăpânire pe el. Nu i-a păsat nici de mătuşă, nici de taică-său pe care îl zări în dimineața ceea în ogradă aplecat asupra unei valize negre ca smoala, de unde avea obiceiul să scotă Biblia sau Istoria românilor pentru a citi cu atenție sau a face pe marginea cărților nişte notițe cu creionul. La Chişinău înnoptă la gară. Oamenii din jur erau ajitați. Ruşii declanşaseră războiul antiromânesc în Transnistria şi Tighina, găgăuzii se îndrăciseră în "autonomia" lor. Toți erau în forfotă şi clocot, revoltați că Moldova e pusă iarăşi pe cântarul istoriei de către străini, toți veneticii vor să rupă teritorii din trupul ei, ca şi cânii dintr-o buncată delicioasă.Pe străzi şi în piețe se desfăşurau mitinguri de protest contra banditismului rusofon, din când în când poliția făcea drum limuzinelor luxoase în care circulau mesagerii, diriguitori de la Ankara şi Moscova.Iar dregătorii autohtoni, în loc să iasă în avanscenă cu mândria națională,

făceau în fața lor adânci temenele, parcă ruşinându-se că i-au pus în situații când vin să se roage cu bâta la spate, cerând ceia ce nu le aparținuse nicicând.Se hotăra totul la nivel înalt, iar cei care stăteau în piețele oraşului, sperau că patriotismul lor este orientat spre consolidarea mândriei naționale de neam şi de țară... A lucrat câteva zile la descărcatul vagoanelor şi din banii agonisiți porni într-o doară spre Cetatea Albă, sperând că acolo o să-şi poată realiza mai uşor visul dintotdeauna - să devină marinar. Ajunse în oraşul de la gurile Nistrului la un miez de noapte, însă avuse noroc, căci nimerise fără multe căutări în gazdă la un bătrân pe nume Petru, care locuia într-o casă cu două odăi, în vecinătatea cetății.A doua zi ieşi în orăşel să admire limanul şi la cetate se pomeni în mijlocul unui grup de turişti japonezi, care filamu înarmați cu camere de luat vederi zidurile ruinate şi turnurile din preajma veceului obştesc, ce-şi avea locaşul în schitul unui fost domnitor moldovean... Ghidul povestea istoria cetății fondată de...ucraineni pe pământul străbun al...Ukrainei. Cineva îndrăznise să întrebe dacă Cetatea Albă mai păstrează urmele lui Alexandru cel Bun, Ştefan cel Mare, Petru Rareş, dar ghidul se încreți nedumirit şi cu mină caraghioasă mormăi:

– Moldovenii n-au nimic comun cu istoria oraşului.La o perioadă a istoriei, ei au cucerit cetatea...

Se întâmplă că moş Petru, un bărbat scund, puțin aplecat din umeri, cu obrajii încă rumeni, cărunt, dar având ochi vii cu sprâncene stufoase, care îşi consacrase viața mării, acum era lucrător în port, mai marele pe hamali. Fusese cândva ajutor de căpitan pe o corabie, dar la vârsta pensionării se îmbolnăvi de inimă şi trecu la o muncă mai pe puterile lui. Era un moşneag vesel, încă puternic, deşi ochii adeseori i se măcinau în tristețe şi nostalgie după vremile tinereții.După o zi de muncă avea să meargă cu Anatol, proaspăt angajat în echipa de hamali, pe terasa barierei, mai mult de dragul discuțiilor decât al băuturii. Într-o seară de septembrie, cu cerul potopit de stele, bătrânul se avântă în mărturisiri legate de frumoasa lui tinerețe:

– Cândva era aici o poveste cu romanțe şi flori, iar după ce au venit ruşii, dar mai ales au pus stăpânire ukrainenii... Îşi bat joc de moldoveni cum pot. Ne-au schimbat chiar şi originea. Acuma pe mine, m-au trecut fără să ştiu la naționalitatea lor. Adică, sunt

ucrainenea. Peste tot cer să le vorbeşti numai limba lor, iar satele moldovenilor din jur, jem de mizeie şi sărăcie.E uncolț de lume uitat!

– Parcă înainte n-a fost tot aşa? întrebă naiv Anatol.

– A existat cândva o marină moldovenească, băiete, de mai mare dragul.

Cu porturi basarabene la Marea Neagră. Marea molovenească a fost stihia mea.Dar au venit răufăcătorii şi ne-au trunchiat în mod barbar țara cum le-a dorit ramazanul, ştiind din capul locului că nimeni nu le-a cere socoteală şi-i va pedepsi...

– Ce contează istoria care a fost, zise Anatol cu un vag fior în inimă. Importă ceea ce este acum. Din cauza naționalismului taică-meu a stat la dubală, apoi avea să-mi curme viața... Ard de dor să călătoresc în lume pe o navă oarecare, fără a mă gândi că aparțin unei țări concrete. Marea, oceanul sunt ale tuturora...

– Nu-i chiar aşa, băiete, se încruntă bătrânul. Oriunde s-ar afla, omul trebuie să aibă şi să țină la pământul strămoşilor, la Patria sa. Altfel nu se poate.Priveşte ce fac evreii. După atâțea ani de lipsă de Patrie, ei au găsit-o, poate e cu răni adânci, fără glas, fără ureche, fără priviri - ca un corp schilodit, dar ei o renasc, o fac şi mai frumoasă

decât a fost, căci e a lor, e mama, e Patria sufletului de neam.Să fim şi noi aşa de patrioți, ca evreii... Dar care ste Patria mea acum ? exlamă contrariat băiatul. Eu nu simt că am Patrie sub picioare.

– Patria se simte în sufletul omului şi nicidecum sub picoare, băiete.

..Dacă vei avea ocazia să călătoreşti în larguri, apoi, acolo, în mări şi oceane neapărat simți puterea cuvintelor "Țară", " Neam".Adeseori vei plânge cu inima însângerată după baştină.

– Iaca găgăuzii, zici, că sunt venetici pe aceste meleaguri, dar nu se hotărăsc nicidecum să se repatrieze, precum nici ruşii.

– E o poveste aparte.Atât găgăuzii cât şi rusofonii, totdeauna şipe veşnicie vor fi aici venetici cu ambiții.Dar ei îşi vor putea găsi cu adevărat rostul pe pământ, numai dacă îşi vor regăsi Pământurile străbune, ca să se întoarcă la meleagurile ce le va implanta energia spiritului care va avea justificare pentru cei din nmur şi ingeniozitatea umană... Multe seri la rând după discuția aceea bătrânul îi povestea din cele ce ştia. Băiatul, dacă la început simțea că asemenea vorbe le-a auzit de la bunul lui părinte, acuma devenea din ce în ce mai convins în justețea şi puterea lor.

– Marinarii moldoveni erau curajoşi, mărinimoşi, plini de veselie, de viață, continua moşul.Dar în "40 ukrainenii au distrus tot ce era al nostru. Ei se consideră, precum am zis, stăpâni la gurile Nistrului de când lumea... Am supravețuit numai datorită iscusinței de a mă camufla cu fraziologie goală pe care dânşii o acceptă. Altfwel nu era chip. Avem pământuri frumoase în basarabia, cu cimitire vechi şi noi, care se prefac în humă osemintele strămoşilor noştri. Sânt şi ele, cimitirile, osemintele lor, parte a sufletului nostru, dragă Anatol, vorbea bătrânul, fericit că are un ascultător activ. Va veni o zi când le vom recupera, le vom readuce la țara cu munții Carpați şi Marea Neagră, pierdută în gurile hrăpărețe, ale Viforului roşu de la Răsărit.

Eu, poate n-am să apuc ziua ceea, dar tu... Tu vei ajunje neapărat. Iar până atunci trebuie să te înfrățeşti cu marea...

– Numai mata poți să mă ajuți. Poate după ce voi ieşi în larguri voi înțelege unele lucruri neînțelese acuma, altfel. Bătrânul se zbuciumă pe la uşile instanțelor, izbutind până la urmă să-l angajeze pe Anatol pe un cargobot în calitate de ucenic la secția de maşini şi turbine. Era greu pentru băiat, dar se străduia să nu rămână în urmă de colegii experimentați. Evita cu dârzenie replicile celor care tindeau să-l atragă în discuții politice privind sudul basarabiei. Fără a se adânci în discuții, Anatol - sfătuit de moş Petru - se obişnuia cu serviciul de pe corabia ce staționa de ani de zile, ruginită, acoperită de pete de coral, țn port la reparație. Ştia că pe viitor avea să capete accesul de a ieşi în mare. Fie pe o corabie ukraineană fie pe una rusească. Avea paşaport cu un nume de familie slav. Dorul de călătorii maritime trezi în el patima cititiului literaturii oceanistice. Înghiți o sumedenie de cărți despre aventuri şi călătorii. Îşi procură o chitară havaneză, învață să interpreteze melodii latinoamericane. Când avea răgaz, făcea sport la bară şi cros la distanțe mari. Şi numai într-un colțişor al sufletului său tânjea după Ineasca, după oamenii de acolo, după nucul de la căpătâiul mamei. Tânjea şi după tata.

..În portul Cetatea Albă se zvoni că Republica Moldova închiriază un cargobot transoceanic ce urma să plece spre țărmurile Americii Latine, Anatol - la îndemnul bătrânului - înaintă cerere şi fu inclus în echipa navei "Dumbrava Roşie".Corabia urma să transporte substanțe eterouleioase în schimbul salpetrului de Chile. În secția de

cazangerie mai erau un cecen, un albanez din stepele Bugeacului şi doi bucovineni de la Nouăsuliți, care lucraseră anterior marinari în Estonia... Încărcarea navei se tărăgăna din cauza blocadei căilor fierate de către găguzi la Comrat şi de rusofoni la Tiraspol...

Căpitanul cargobotului "Dumbrava Roşie" Mihai Movilă era un bărbat înalt, blond, încet şi chitit la vorbă.Continua de zor să formeze echipa, sperând că la finele lunii mai să poată ridica ancora. Obliga toată lumea care lucra pe corabie să studieze geografia itinerarului, să cunoască în loimba engleză frazele în care au nevoie marinarii în larguri. Între timp căile ferate se deblocaseră şi echiparea era pe sfârşite. Numai moş Petru, căruia Anatol îi devenise atât de apropiat, se chinuia în sine la gândul că-l va pierde pentru cel puțin jumătate de an, cât avea să dureze deplasarea "Dumbrăvii Roşii" în statul Chile.

– Mă laşi singur, dar sunt fericit că am pregătit o nouă generație de marinari moldoveni.Dar cu toate că eşti fericit astăzi, să ştii că marea nu întotdeauna aduce noroc.

– După ce-ai văzut toată lumea, zise Anatol cu ironie, vrei să mă dezic de visul meu ? Dar... ce-ar fi să fii şi mata inclus în echipă?

– Am îmbătrânit deja, fața bătrânului la rostirea acestor cuvinte se însenină parcă.Cineva îşi aduse aminte de el. Înseamnă că el nu mai este chiar bătrân?De bună seamă, ce-ar fi să se întoarcă la prispa de vise?..

A doua zi îşi puse costumul de marinar şi împreună cu Anatol se înfățişă înaintea căpitanului Movilă, care-l ascultă cu bunăvoință.

– Să alcătuim o marină autohtonă, zise bătrânul. Deocamdată, până vom

pregăti băieți tineri, poate şi eu voi fi de folos?

Căpitanulträgând cu poftă fumul din ciubuc şi meditând un timp, îi zise în cele din urmă:

– Ştiam eu că un lup de mare n-o să rămână indiferent la renaşterea marinei naționale.

Bătrânul a fost angajat matelot, ajutând căpitanul la intense pregătiri pentru plecare în larg.

**

Gheorghe Popovici coborâ la liman şi noaptea întreagă îşi imagină cu nostalgie un drum lung şi anevoios, pe care urma să-l parcurgă. Se legănă involuntar în tălăzuirea valurilor cu crestele atinse de licărirea diafană a lunii." O țară e mai frumoasă când îşi are pământurile întregite", gândi el cu amărăciune, constatând cu surprindere că marea e fermecătoare chiar şi atunci când se află sub străini.

Când zorii se luptau deznădăjduiți cu întunericul, trecură pe-alături în direcția portului doi bărbați: unul tânăr, cu mers hotărât, altul aplecat din spate, grăbit să păşească într-un pas cu celălalt.Inima i se strânse de durere, se cutremură şi din pieptu-i răbufni o voce chemătoare, fricoasă şi tristă:

– Băiatul tatei, băiat...

– Tată! aproape strigă Anatol plin de uimire, întorcându-se spre omul care-i stătea în cale şi pomenindu-se curând unul în întâmpinarea altuia.

– Hai acasă, băiatul tatei, zise taică-său cu o voce de mucenic. Mâine, poimâine plec la maică-ta şi n-o să mai vezi.Iartă-mă, feciorașule, pentru bestialitatea mea...Atunci

a intrat în mine un duh rău...Am înțeles că omul trebuie s-ajungă singur la calea lui greşită, singur să se dezmeticească şi să caute ieşire...

– Lasă tată, lasă.Au fost aşa ca în viața de toate zilele.Lasă... După ce se mai potoliră emoțiile, Anatol făcu un gest spre vaporul ancorat şi stăpânit în otgoane la debarcader, pe catargul căruia fâlfâia tricolorul:

– Azi ieşim în mare...

– Da...viața ți-a dăruit şansa ca să ai o altă cale decât mine şi străduie-te să faci față şi să porți cu cinste frumosul tău nume... Alături de părintele de care i se făcu oarecum milă, avea senzația că respiră aerul moale şi dulce din câmpiile Ineascăi.

– Voi fi priceput la cele ce se vor întâmpla După o pauză ce păruse că durase o veşnicie tata repetă iar cu vocea stinsă: – Iartă-mă, Anatol, pentru tot ce s-a întâmplat. Dacă ai înțeles ceva din chinul vieții mele, te rog... După legea creştinească, la despărțirile mari oamenii îşi iartă unul altuia păcatele... Să nu uiți de Ineasca, oriunde te vei afla...

"Dumbrava Roşie" îşi ridică ancora după chindii. Moş Petru, alături de Anatol, care-l flutura tatălui a rămas bun, potrivi să-i spună:

– Ai un tată minunat. Fii îngăduitor, înțelegător şi iertător cu el şi ia aminte pentru ce şi-a trăit viața.

– Pentru mine...C-a s-ajung a trăi bucuria zilei de azi, răspunse Anatol şi-l netezi pe umăr, ştergându-şi o lacrimă prelinsă pe obraz.

***

Corabia moldovenească îşi luă avântul din limanul Cuciurganului spre mare.Coborâse deja amurgul, când moş Petru îl chemă pe băiat sus, pe covertă, să-i arate în zare un istm calcaros cu vârfuri de rachete.Era Insula Şerpilor pe care jonglau siluietele uriaşe ale antenelor militare de recepție.

– Până la "40 Insula a fost a noastră, a românilor. Acolo unde acum stau rachetele era un cătun de pescari şi pescărițe români.Adeseori când treceam prin vecinătate, ne fascina cântecul pescărițelor ce stăteau pe mal cu părul despletit, aidoma unor sirene.Era o privelişte fantastică, mai ales că femeile cântau frumos, româneşte...Într-o

seară de vară am debarcat mai mulți marinari pe insulă.Acolo erau multe flori, ierburi grase şi sălcii pletioase.Cu învoirea părinților am intrat în vorbă cu fetele, şi am făcut un joc în mijlocul cătunului, veselindu-ne din suflet.Căpitanul nostru, Gore Viorel, un flăcău din Ardeal, era şi el dornic de veselie şi ne-a dat voie....Atunci am îndrăgit-o pe Anda, viitoarea mea soție. Cu ea am făcut casă la Cetatea Albă, cu dânsa petreceam cele mai fericite clipe când reveneam acasă din largul mării, unde pescuiam luni întregi. Dar a venit anul 40 şi pe insulă s-au instalat grănicerii ruşi, deportând toată populația de-acolo.Atunci nu ieram acasă.Nava noastră pescuia sub coastele Sardiniei... Biata Andă atunci s-a hotărât la o aventură care a costat-o viața.Fiind evacuați la Ovidiopol, dânsa, a chitit şi într-o noapte a plecat într-o luntre cu părinții, să mai ia ceva din averea casei devastate de cotropitori pe insulă, dar ea nu s-a priceput că acolo s-a instalat o nouă putere, o nouă ordine.Au fost împuşcați cu toții. Azi nici nu se ştie unde li se află mormintele. Ori de câte ori treceam pe aici lăcrimam ca un copil. Azi revăd aceste locuri după mulți, mulți ani.Am senzația că Anda, acea femeie tânără, mândră, iese în calea mea în chip de sirenă şi cântă...cântă româneşte... O rumoare tânguitoare adia dinspre locul de uscat unde stăteau înfipte în cer vârfurile rachetelor ruseşti şi unde erau

înhumate visele şi speranţele lui moş Petru. În ochii lui mici sclipiră lacrimi pe care cerca să le şteargă pripit, dar ele şiroiau pe cicatricele obrajilor. De multe ori a făcut demers să viziteze cimitirul de pe insulă, dar de fiecare dată autorităţile, în chip de santinele al rachetelor strategice îi stăvileau calea. Pentru Anatol totul era nou şi neobişnuit.Citea în chipul bătrânului un suflet plin de tânguire, tânguire pe care o simţea şi el cu gândul la Ineasca lui, odată cu înaintarea "Dumbrăvii Roşii" în iureşul valurilor.Ajungând spre zori în preajma strâmtorilor ce despart Europa de Asia, pe sub renumitul pod de la Istambul, căpitanul Movilă

evenise mai sever.Ordonase ca marinarii să se abţină de-a eşi la proră.Ca să-şi mai potolească curiozitatea, Anatol se lipea adesea de hublou, urmărind la trecerea prin Bosfor şi Dardanele a crucişătoarelor ruseşti care pluteau sinistre parcă, pe-alături, fără a da creun semn de amiciţie...

După mările Marmara şi Rgee, în azuria Mediterană, într-o dimineaţă înnourată, cargobotul ajunse în strâmtoarea Gibraltar, aruncând obosită ancora în portul Tanger.

– Marea preferă oamenii calmi ca valurile în zilele senine, îl iniţie bătrânul în ziua când obţinuse permisiunea să coboare pe ţărm pentru câteva ore. Să iei aminte la obiceiurile marocanilor din partea locului. Sânt nişte oameni frumoşi, plin de mândrie, deşi cam neobişnuiţi...

Au fost împreună la iarmarocul oriental al oraşului.La un abator era mare îmbulzeală. Cumpărătorii ieşeau de-acolo cu berbecuţi tăiaţi. Pe un medean o caravană de cămile, străjuite de tuaregi, adusese droburi de sare de la lacul Ciad pe care băştinaţii le cumpărau cântărindu-le preventiv la terezele.Un băieţel smolit, zdrenţuros, ce purta ca toţi bărbaţii turban verde pe cap, se luă din urma lor, cerându-le ceva de pomană.Anatol şi-a desprins de la haină insigna, explicându-i micuţului marocan prin semne că este din Republica Moldova. Băieţelul ştia toate ţările lumii, marinarii cărora poposeau la Tanger, dar de Moldova auzea pentru prima oară.

– Pe vremuri, Moldova era o parte din ţara Românească, îl miră pe băiat şi mai tare explicaţiile lui moş Petre într-o arabă schimonosită.

– Alah s-o ocrotească, zise băiatul respectuos, împreunând la piept mâinile, făcând o temenea.

Întorcându-se în port, la corabie, bătrânul zise cu vocea-i obosită:

– În oraşele portuare, băştinaşii cunosc aproape toate ţările lumii. E cunoscută aici şi România...

– Da mai slăbeşte-mă odată, moş Petru, cu românii dumitale! Doar noi suntem, moldoveni din Moldova şi nicidecum români!

***

La patru zile după ce părăsi ţărmurile Africii de nord, "Dumbrava Roşie", străbătea cu fălnicie Atlanticul, îndrptându-se spre canalul Panama. În vecinătatea insulelor Azore, presimţind curenţii calzi ai Gulfstreamului, comanda era în aşteptarea furtunilor frecvente formate în golful Biscaia, frecvente la această latitudine. Ele dezlănţuindu-se

mai apoi, marinarii moldoveni le-au suportat anevoios, dar cu demnitate. Anatol era harnic, silitor, înfrunta greutăţile ca un leu, uimind pe toţi membrii echipei.Era poate unicul care n-a suferit de boala de mare.Apoi se lăsă o vreme blândă, liniştită. În zori, în întâmpinare apărură corăbii străine. O navă franceză i-a salutat prin semnale

convenționale, pe catargul cel mai înalt fâlfâind drapelul țării, iar prin amplificator, o voce triumfa:

– Vive la France! Que Dieu la sauve!..

Alături de Anatol, cecenul Johar, înțelegător la toate, admira străduințele şi frământările băiatului, dar ştiindu-i atitudinea nihilistă față de neamul său de origine, îi zise:

– Vezi cum îşi slăvesc oamenii Patria! Patria, fiule, e una dată de la Dumnezeu pentru om.Iar când ți-o răpesc duşmanii socoare că eşti în pericol de moarte, iar tu... Pe noi, cecenii, în ultimile secole, ruşii au încercat să ne lichideze de pe fața pământului, dar nu le-a reuşit. Poporul meu s-a ridicat de la mic la mare împotriva lor şi, deatâta ei n au ochi să ne vadă...Cică ei zic:" Un bun cecen e acel mort!"Sântem dați de la Dumnezeu cu un pământ unde am îngropat şi trebuie să cinstim străbunii. Oriunde te vei afla, dacă nu ai mândria de țara ta, să ştii că trezeşti bănuială pentru cei din jurul tău. Socoate că eşti un om ratat.

– Vorbele acestea m-au obosit din faşă, se oțără băiatul, amintindu-şi iarăşi de ambițiile tatălui atunci, la Ineasca, când mai nu i-a curmat zilele...

– Şi dragostea exagerată față de țara ta, e adevărat, uneori aduce şi necazuri, zise amicul cecen. Pentru Patrie oamenii suferă cel mai mult în viață, dar cei care suferă mult, mor fericiți.La ceceni, dragostea de țară este strâns legată de păstrarea purității neamului, datinilor, obiceiurilor şi cine încearcă a le ignora, oamenii, neapărat îl pedepsesc...Prin vendetă.Cândva, o fată frumosă cu numele Ramila, a încercat să scuipe în fântâna din care se bea apă...Era semeață, frumoasă, glumeață şi neascultătoare de povețe.Fără consimțământul părinților, sătenilor, părăsi locurile natale, fugind cu un cazac rus din Budeonovsc.Cazacul venise cu traiul în cecenia de un secol şi din tată în fiu, se prea întârzia, uita să plece acasă, de unde a venit. Şi iată, când s-a hotărât a se repatria, a luat-o cu el şi pe Ramilea. Deci, a plecat duduia cu iubitul în lume, întru vânarea plăcerilor vieții, în Rusia nemărginită, uitând să ceară consâmțământul bătrânilor din aul."Ramila a trădat Patria, conchiseră consângenii. Să fie pedepsită de propria ei familie! Supusă pedepsei "Trandafirul negru"...

Răzbunarea i-au încredințat s-o înfăptuiască fratele ei drept, Ascar. Găsind-o în Rusia s-o pedepsească aşa, precum a socoti el de cuviință. Numai să n-o omoare.Şi a plecat fratele ei în căutare. După jumătate de an, într-un miez de iarnă, Ascar reapăru în aul . Îi crescuse barbă mare, mustețe, ochii îi erau încruntați şi sălbatici ca de vultur de munte.În mijlocul aulului se adunară lume şi băiatul, după ce vorbi despre marile lui peregrinări în Rusia, scoase dintr-un pachețel de celofan palma mânii Ramiliei... Locuitorii aulului îi aprobară fapta de răzbunare, iar numele ramilei fu blestemat şi supus uitării pentru totdeauna, dânsa nemaiavânt nici un drept de a reveni vreodată în Patrie.

– Ce bestialitate! făcu Anatol.

– Orice răzbunare a trădării de țară este onorabilă, răspunse demn Johar.

***

"Dumbrava Roşie" îşi continua calea spre America Latină. Marinarii lucrau cu sârg la locurile lor. Bătrânul Petru nu închisese ochii toată vremea, iar când fu înlocuit adormi buştean, sforăind ca un cuptor de locomotivă. Fața lui avea o paloare tristă, suferindă, perii albi parcă i se învinețeau în creşterea lor. Anatol se mai afla sub impresia

celor povestite de către amicul cecen. Stătea de planton în cazangerie, cu gândul la starea bătrânului, tot ascultând peripețiile marinariloe cu stagiu îndelungat de aflare prin străini.

Nichifor Obrejanu, colegul de secție, un bărbat josuț, dar lat în spate, cu ochii vii, şmecheroşi, pistruiat şi cu părul bălai, român de prin părțile Hotinului, fusese cândva angajat pe o corabie comercială în Marea Barenț.Apoi, o vreme, lucrase la o mină de cărbune de pe una din insulele Arhipelagului Spitzbergen, iar când trecu după bani grei pe o platformă norvegiană de extracție a țițeiului în Marea Nordului, împreună cu alți doi români, avu să se întâmple următoarele:

– Când se dezlănțui furtuna pe mare, relată el cu voce meditativă, pe la un miez de noapte, în jur, chiar dacă cerul era împestrițat cu stele, iar printre zdrențele norilor se ivea ruşinată luna, nu puteai desluşi nimic.Platforma plutitoare fu izbită de un iceberg, înclinându-se până la valurile negre ca smoala... Atunci am înțeles că suntem alături de stihie numai cu unul bunul Dumnezeu.Ca prin minune eu şi cu ceilalți doi pământeni izbutirăm să ne agățăm de vârful ghețarului polar, lăsându-ne duşi în voia soartei... După o zi şi o noapte în largul Oceanului Înghețat de Nord, eram convinşi că pământul este inaccesibil. În jur, cât cuprindeai cu ochii, numai zăpadă, şi creste uriaşe de ghețari.Ne-am adunat puterile şi am pornit la drum, în căutarea salvării, căci numai mişcarea îl scapă pe om de primejdie. Sergiu, confratele de năpastă, n-avea pâsle şi îi învălătucisem picioarele în cârpe, ducându-l mai mult în spate eu şi Bogdan. Am mers fără hrană şi adăpost, până am înțeles că suntem sortiți peirii. Oprindu-ne, ne-am găsit sălaşul dupăo stâncăde gheață, în aşteptarea sfârşitului. Moartea nu ne părea groaznică. O aşteptam ca pe o izbăvire.Mai straşnică este presimțirea imposibilității de-a găsi evitarea ei. Stând aşa dezolați, descoperim pe neaşteptate că în vecinătate îşi avea bârlogul un urs alb cât un munte. Avea blana gălbuie şi gura roție ca focul. Se mişca greoi, căci era sătul (alături de el zăcea o focă devorată pe jumătate). Ştiam că urşii sătui sânt indiferenți şi leneşi...

Bogdan scoase pumnalul din centură şi cu mişcări precaute, urmărindu-i nările, mişcarea pleaopelor, se apropie de dihania albă.Apucând cuşitul cu ambele mâini, tăbărî asupra ursului cu toată puterea, lovindu-l în moalele capului, izbutind să facă salturi în lături pentru a nu fi înşfăcat de ghearele-i puternice. Sânjele țîşni din scăfârlia lui ca din havuz.Ne-am apropiat tustrei, când animala îşi dăduse duhul, să sorbim vlaga caldă.Bogdan, fiind mai în putere, a jupuit ursul tot atunci, hăbuci blana în trei ca să ne înfăşurăm cu ea. Mâncarăm pe săturate carne crudă şi ne pornirăm mai departe... Dar ştiți de ce vroiam mai mult să supraviețuim? Eram tustrei cu gândul la casa noastră, la Moldova şi, amintindu-ne de ea, peste obrajii noştri năboiau şiroaie de lacrimi. Visam atunci s-o putem vedea, Moldova, măcar o singură oară, înainte de moarte.Vroiam să murim, dar să fim găsiți, şi îngropați la baştină... Pe Sergiu n-am putut să-l salvăm. Dase peste el febra, bîiguia mereu. Înainte de a muri ne-a rugat să-i zicem o doină de-acasă, de la Arțâzul lui natal... L-am îngropat în ghețarii polari, vechi, precum zic savanții, de vreo două mii de ani. Aşa e, fraților. Un marinar bătrân, moldovan de-al nostru, ne spusese că pământul întreg e presărat cu oase de-ale românilor, dar sufletele lor din orişice colț al lumii caută în cele mai grele clipe calea spre glia strămoşească, acasă... După înmormântarea lui Sergiu, când ne aşteptam ceilalți sfârşitul, au dat peste

noi membrii unei expediții din Argentina.Două elicoptere s-au chinuit jumătate de zi până ne-au ridicat la bordul lor.

***

Străbătând în cinci zile îi în cinci nopți Atlanticul, "Dumbrava Roşie" aruncă ancora în portul Havana. Cuba era în ceață.Mirosea a trestie şi citrice.Oraşul avea străzi larji, clădiri cu praf de istorie, moderne, apoi avea şi cartiere sărăcăcioase, cu stradele înguste, cu alte nuanțe arhitectorale din timpul conchistadorilor. La uşile magazinelor, bodegilor, buriqurilor se întindeau cozi enorme la pâine, însă fețele oamenilor exprimau demnitate.

– Cubanezii sunt oameni cu totul deosebiți, zise moş Petre, când se plimbau prin oraş cu alți camarazi de pe corabie. Pot să trăiască în cea mai neagră mizerie, numai Patria să le fie liberă, să nu fie dependenți de bogații americani, sau alți colonizatori.Libertatea este cultul lor național. Împreună cu alți confrați Anatol a călătorit până la Finca Vihia, localiltate năvălită de verdeață, miros de peşte sărat şi freamăt de palmieri. Alături se simțea parcă prezența răscititului Hemingwey.

S-au scăldat în ocean, îi în acea clipă i se făcu un dor nebun de casă, de tatăl său, de nucul rotat de la căpătâiul mamei. Moş Petre, admirând frumusețea din jur, zise zâmbind:

– E totul de la Dumnezeu, deşi... mai apropiată sufletului meu este Patria mea, cu Insula Şerpilor. Acolo sirenele cântă româneşte...

– Hm... surâse Anatol. Dar Ineasca? Unde-i Patria noastră nimeni nu ştie cu adevărat...

După ce "Dumbrava Roşie " părăsi Havana, şi trecu prin canalul Panama, îndreptându-se spre Polul Sud, Anatol simți suflul iernii. Câteva zile nu ieşise din cazangerie. Era trist, dorul de casă îl măcina tot mai mult. Voia să ierte totul ce s-a întâmplat, să revină la acea văgăună cu ierburi şi flori de la Ineasca, la râul Ciulucului şerpuitor din vale, la mireasma serilor de deasupra satului. pentru prima oară un fior îl cutremură şi începu să-şi închipuie necazurile tătâne-său, care apăra cu dinții tot ce ține de glia strămoşească. Se cutremură oarecum privind în jur şi parcă i se făcu ruşine de nechibzuința lui copilărească, pe care a dat prilej părintelui să i-o simtă.Era însă târziu. Cargobotul lor era la alt capăt al lumii. Revenind într-o dimineață la proră, urmări împreună cu moş Petru şi căpitanul Movilă prin binoclu un portavion american nu departe de Arhipelagul insulelor Galapagos. Portavionul îi salută cu focuri de artificii, iar insulele - cu nemişcarea broaştelor mari țestoase şi a coloniilor de yaguane.

– În ocean nicicând nu te poți simți singur, zise bătrânu, citind în ochii lui Anatol dorul de casă. El e mai bogat şi interesant uneori decât uscatul, dar unica diferență, pe care n-o poate echivala nici o putere este că acolo, pe uscat e Patria. – "Dumbrava" noastră e un colț de țară, interveni în discuție căpitanul Movilă. Prea v-ați lăsat pradă tânguielilor şi tristeței. Băiate, nu fi trist, adă chitara! Curând se adunară în cerc marinarii şi profitând că au o clipă de răgaz, prinse să-i țină hangul lui Anatol:

– La Nistru la mărgioară, Of şi iară of, Stau flăcăii grămăjioară, Of şi iară of...

Până au staționat în coastele oraşului Valparaiso din Chile, unde aveau să descarce marfa, Johar îi ceilalți marinari de neam străin însuşise cuvintele şi melodia cântecului pe care-l intonau cu toții ca pe un imn. Dinspre capul Horn bătea un vânt tăios şi rece. Iarna îşi făcea mendrele în toată puterea. Ieşind afară la proră, unde

ningea, Anatol nicidecum nu înțelegea în care punct al itinerarului parcurs s-a pierdut vara. Din locul ancorării se zăreau vărfurile vinete, împestrițate de ninsoare rară, ale Cordilierilor. Locurile i se păruseră sălbatice şi pustii.Abea după o noapte de aşteptare "Dumbrava Roşie" primi permisiunea să se instaleze pe platforma de debarcare... La sfărşitul descărcăriilor au fost informați că încărcarea cu salpetru de Chile se amână pentru pentru un termen indefinit din cauza grevelor docherilor. Căpitanul Movilă permise marinarilor să iasă în oraş pentru o zi întreagă.Urbea portuară părea într-o stare de asediu. Peste tot mitinguri, manifestații şi cuvântări cu slogane antiguvernamentale. Lăngă clădirea municipalității stăteau soldați înarmați care nu permiteau celor revoltați să se apropie de pragul de marmură roție al edificiului.Mulțimea exaltată chema conducerea la negocieri, iar când edilii oraşului se înfățişară înaintea clădirii, din rândul celor adunați zburară în adresa lor vorbe de ocară. Anatol şi moş Petru erau gata să se întoarcă în port, când de ei se apropie un moşneguț cui tichie pe cap, alb la cap, care se amestecă în discuție într-o limbă românească impecabilă:

– Aşa e în Chile. Țara aceasta totdeauna trebuie să aibă un nerv activ, o mişcare dinlăuntru pentru a prospera şia progresa înainte. Demnitarii oraşului nostru prea s-au întrecut cu măsura. Trebuie puşi la respect...

Moş Petru, auzindu-l pe omulean vorbind atât de clar româneşte, întrebă cu şfichi:

– Bănuiesc că nu sunteți ambasadorul României în statul Chile?

– M-am născut la Chilia, înainte de război. Când s-au început pogromurile evreeşti, am fost nevoit să apuc lumea, pentru a mă salva de moarte. Deşi totdeauna m-am considerat în inimă român.

– Țiganii, armenii şi evreii sânt trei neamuri care s-au împrăştiat peste toate țările lumii, zise moş Petru.Cât de minunat că aici, peste mări şi oceane, sunt soli ai limbii noastre.Te-ai deprins cu lumea de-aici?

– Tânguirea după România mă chinuie în fiecare zi. Pe moşneguțul evreu îl chema Iegudin. Ospitalier, i-a invitat în ospeție la el acasă, pe litoral, nu departe de localitatea Isla Negra. Şi-au amintit de tradițiile şi cântecele de-acasă.Pe peretele odăii

atârnau covoraşe cu ornamente dunărene, şi un mic tricolor.

– E o țară de vis şi de dor.Ce păcat că nu voi avea ocazia s-o mai revăd vreodată.Am îmbătrânit şi n-am nici bani dar nici sănătate.Unica mea speranță e s-ajung în țara făgăduinței. Israelul mai mult de o mie de ani a fost un pământ cotropit de străin, văduvit pentru evreii din toată lumea, dar oricând a rămas sufletul, durerea şi speranța

noastră.Barbarii au răpit, au distrus totul acolo, dar sufletele noastre au rămas întregi. Sufletul evreilor oricând s-a tras la origine.Chiar în clipele cele mai tragere, țara noastră ne-a chemat şi ne-a plâns. Ce minunat e atunci, când simți că pe lume ai Patrie!. Patria nu e numai a strămoşilor sau ale contemporanilor unui neam.Ea este mai mult al urmaşilor.Ferice de acei oameni care o pot menține şi păstra pentru cei care vin după noi. Anatol parcă tresări. "Ca să vezi, gândi el. Totuşi, oamenii au dreptate când mor, se jertfesc pentru prosperarea țării lor... În ochii bătrânului evreu licăreau scântei de nădejde când a numit odată numele Patriei sale, Israel, pe care o simțea din faşă dar n-o văzuse niciodată.Pământul făgăduinței îi chema sufletul.

– Ai avut o Patrie, acuma ai alta, iar mâine vei dobândio şi pe a treia, zise netacticos băiatul. Care totuşi e crezul Dumitale?

– Aşa e soarta omului să se zbuciume pe diferite căi întortocheate ale vieții.Dar, ca să mă înțelegi corect...Pentru noi, evreii, e o mare fericire, ca să fii înmormântat în țara strămoşilor.Fiecare om pe pământ are steaua sa, care se cheamă Țară. Țara întotdeauna are nevoie ca fiii ei s-o revendice, s-o ocrotească atunci când e la grea cumpănă să n-o lase de izbelişte. Ca pe un copil gingaş, drăgălaş, curat dar fără ocrotire - neputincios!patria mea dintotdeauna a fost Israelul şi de-aceia mă reîntorc la ea peste o mie de ani...

La despărțire bătrânul Petru deveni tăcut, răsufla tot mai greoi. Simțea că prea şi-a permis ca să se obosească şi la lucru şi în discuții.Boala din piept în zilele celea începu să-l supere mai frecvent. Regreta că dânsul nu areo educație şi un cult al Patriei ca şi semenul său evreu.Atunci i se iscă ardoarea ca ceea ce n-a izbutit el să dobândească în decursul întregului destin, să-i implanteze mai adânc, să-l facă pe Anatol să înțeleagă cu adevărat acest lucru sacru. Şi a fost plăcut surprins, parcă îl mai slăbiră durerile corpului, simțind că după întâlnirea avută cu evreul, Anatol îşi exprima mereu tânguirea după Patria rămasă pe alte locuri mai frumoase decât cele ce

le vedeau acuma în fața ochilor.Gândul îl ducea mereu la taică-său, la dealurile pitoreşti din preajma casei părinteşti.

– Mii dor de tata, mii dor de oamenii de la Ineasca, zise el şi lăcrimă.

***

Căpitanul Movilă adună într-o dimineață toată comanda corăbiei şi le zise calm:

– Guvernul chilian doreşte să arendeze pentru o săptămână-două corabia noastră.Până se vor face toate investigațiile de-a primi marfa cuvenită.Ne roagă să dăm acordul, pentru a ne încadra în transportul peştelui de pe şalupele care stau ancorate în mijlocul Arhipelagului Cianos.Să transportăm de-acolo peştele la Valparaiso, la combinatul de prelucrare...Altă posibilitate de a evita reținerea nu există.

– Suntem de-acord! răsună aprobarea marinarilor ca la comandă.

– Dacă-i aşa, v-o prezint pe domnişoara Lucia Batisti de la Torre, adăugă căpianul, arătând spre o fată smolită, cu păr blond, în ponco alb cu dungi verzi şi albastre. A absolvit anul trecut Universitatea "Alexandru Ion Cuza " din Iaşi. Va fo translatoarea noastră, a tuturor.

Calea spre insulele sudice a fost anevoioasă şi neobişnuit de grea. Furtunile cu stropi de ploaie şi gheață se dezlănțuiau fără încetare. Marinarii moldoveni munceau fără somn îi răgaz.Poate unica mângâiere era domnişoara care confrunta deopotrivă cu ei greutățile, venind la fiecare în parte, cercând să-i consoleze.În discuția cu Anatol, află

că dânsul iubeşte poezia, a scos de sub poncio o plachetă de sonete, citindu-i cu deosebită pasiune din Pablo Neruda şi Gabriela Mistral. Citea parcă în şoaptă cu intonație deosebită, provocându-i dorul nespus după plaiurile natale, după domnişoara de la Cetatea Albă cu care avuse câteva promenade pe malul nocturn al golfului nistrean. Înțelegea şi mai profund ce înseamnă un dor, mai ales dorul de casă.

– Cât m-am aflat la Iaşi, am îndrăgit România, ca pe o mamă.E o țară neobişnuit de frumoasă, cu oameni minunați.Vă invidiez că sunteți români... Băiatul vru să-i reproşeze ca de obicei că el nu e român ci moldovean. Numai că un nod i se ridică în gât, făcându-i-se ruşine.Iar fata nu-l slăbea din priviri, continuînd să-i vorbească:

– E o țară frumosă şi foarte veche.La Biblia care o am acasă, sunt anexate totdeauna hărțile lumii antice.Acolo, este menționată şi patria voastră, a românilor de pretutindeni: România! Anatol, care nu ținuse nicicând în mâini Sfânta scriptură, auzind mărturisirile Luciei că Moldova nu este altceva decât o parte a, vechii Dacii, că acolo locuiesc oameni de un sânge cu latinii, se ului.

– De-ar mai fi şi bătrânul sănătos, zău, că la întoarcere acasă, îmi voi rezerva concediu şi am să călătoresc prin întreaga țară pentru a mă convinge dacă e aşa, precum ziceți. Numai sănătatea bătrânului Petru îi provoca băiatului mari îngrijorări.Nu se putea astâmpăra vremea cât au ieşit în larg să pescuiască, nici atunci când cargobotul "Dumbrava Roşie" reveni în Valparaiso.Lucia măsurându-i tensiunea arterială, făr nici o expolicație, porunci căpitanului să fie chemat medicul de pe mal. Până în de seară, bătrânul a fost internat la spital.

***

Lui Anatol i se permisese în fiecare zi, împreună cu Lucia, să-l viziteze pe bătrânul Petru la spitalul din oraş.Fata era veselă, sociabilă, plină de fermitate.Îi vorbea mereu despre țara ei, despre cauza poporului de jos, care mereu luptă pentru dreptate. Întâlnirile lor îi apropiară. Într-o seară geroasă de iulie, sub smochinul rotat din preajma spitalului s-au sărutat.Îar străzile oraşului, chiar şi la ora ceea, erau aglomerate de tineri care scandau slogane şi cântau frenetic "Venseremos". Când au ajuns în dreptul monumentului ecvestru al lui Miguel de Cervantes y Saavedra, Anatol o apucă de mâna gingaşă ca să-i spună:

– Hai cu mine, în Moldova...În drum spre casa mea vei vedea Insula Şerpilor şi vei auzi cum cântă sirenele acolo româneşte... Cuvintele lui parc-o luaseră prin surprindere, dar după o pauză mică îl privi în ochi îngânând:

– Nu pot să-mi las Patria, oricât de greu n-ar fi cu ea.Nu pot, Anatolo!

– Sântem la o vârstă când trebuie să fim hotărâți în alegerea viitorului, Lucia.

– Aici e Patria mea, continuă fata. Patria, din păcate, nu poate fi trasă la sorți.

– Ce-aş mai putea face ca să accepți propunerea mea ?

– Să rămâi tu la Valparaiso.

Vorbele din urmă al fetei răscoli deodată întreaga lui ființă. Într-o clipă înțelesese şi aflase răspunsul la o întrebare zbuciumată care-l chinuise viața trăită până atunci.Prin fața ochilor i se perindau dealurile îngemănate ale Ineascăi, nucul de la mormântul mamei, chipul oropsit de vremi al tatei, cocostârcii cu zborul lor falnic de-asupra Ciulucului. Se cufundă parcă într-o mare de tăcere, fără a mai continua vorba cu Lucia.În sfârşit s-au despărțit lăsând între ei o uşoară regretare şi părere de rău.

***

"Dumbrava Roşie" se întorcea acasă. Bătrânul Petru încă bolnav fusese adus pe targă şi supus îngrijirii medicilor de bord.Mereu se ridica în capul oaselor, tot urmărind prin

ferestruică țărmul de aramă al țării unde fusese de mai multe ori dar de unde pleca acuma pentru totdeauna şi-i era scumpă, dragă deoarece era ultima țară pe care o vizitase în viața lui. Sute de oameni au ieşit pe chei să petreacă cargobotul moldovenesc pe catargele căruia fâlfâiau tricolorul.Corabia făcu un marş de-a lungul țărmului împestrițat de lume, salută cu onor minunată țară a lui Neruda şi Mistral, ca după ce trecură pe-alături de Isla Negra, unde se zărea casa genialului poet al mărilor, să rămână

singură față-n față cu sublimul ocean. Pe cerul Americii Latine, deasupra Anzilor se lăsa înserarea, licăreau stele neobişnuit de mari. Se apropiau tot mai mult

de ecuator, iarna dispăruse iar undeva pe neobservate, căldurile tropicale deveneau tot mai evidente.În serile lungi, după vahtă, Anatol venea la patul de suferințe al lui moş Petru să-i asculte vocea stinsă.Ochii i se adâncise, obrajii i se făceau vineții.Vorbea mereu despre moarte.Că ar vrea să ajungă până la Insula sirenelor romănce ca să le audă vocile care i-au mângâiat tinerețea, întrega lui viață. La trecerea prin strâmtoarea Gibraltar, starea lui se agravă considerabil, dar vocea-i continua să fie limpede, clară.Refuza mereu propunerea căpitanului să fie coborât pe țărm, la un spital din Tanger sau Seuta.

– Să n-aveți grijă de mine. Să păstrați mereu, unde veți fi, în oricare parte a lumii, demnitatea țării nioastre, România... L-am cunoscut în tinerețe pe Alexandru Marinescu, cel care l-a uimit chiar pe Hitler şi Germania de-atunci. El a ştiut să sufere şi să moară destoinic. Cu capul îinut sus... Ce oameni curajoşi se nasc în România şi mor în străinătate!

În apele azurii ale Mediteranei aveau presimțirea că sunt deja acasă. Tot mai multe corăbii întâlneau în cale, corăbii care îi salutau cu respect, aflând că pe glob este o țară frumoasă şi mândră cu numele Moldova.Corabia moldovenească înainta fără să oprească în porturile aglomerate ale Europei şi Africii de Nord.Căpitanul Movilă dorea să ajungă mai curând la clipa când cargobotul cu tricolor pe catarg va atinge țărmul Patriei, simțind mândria că este prioma navă națională ce a făcut o cursă atât de lungă.

– Mi-am trăit traiul cu destoinicie, vorbea bătrânul cuprins de febră. Am văzut, am simțit lumea şi mor fericit că am avut norocul să admir stelele de-asupra țării mele atât de chinuite. Am avut o tinerețe frumoasă, cu cea mai frumoasă fată din lume, de pe Insula Şerpilor... Dacă voi muri să mă îngropați pe Insula Şerpilor, lângă fata tinereței mele...

Au fost ultimile cuvinte ale bătrânului, rostite la trecerea prin Bosfor. Era io zi liniştită şi înnourată.Marea cu valurile domoale îi mângâia cu un vântuleț călduț, cu adierea mirosului plăcut al Patriei.

..

Corpul neînsuflețit al bătrânului Petru fusese înfăşurat în pânza tricolorului şi fiecare marinar îşi luă rămas bun de la el, dându-i onorul ca unui brav semen de-al lor care a acumulat toată experiența vieții. Căpitanul Movilă se adresă administrației de pe Insula Şerpilor, lămurind testamentul bătrânului decedat, dar stăpânii rachetelor strategice, cu vârfurile ascuțite îndreptate spre balcani, îi rspunseră în mod ulimativ că pe acest teritoriu ucrainean nu există loc de cimitire. Morții care se consideră trăini nu pot fi dați pământului Insuklei Şerpilor...

În lumina soartelui crepuscular marea deveni roşie. În vecinătatea Insulei, dinspre care adia o rumoare de tristețe, corpul defunctului marinar fu coborât şi dat valurilor . Crestele înspumate îl luară în brațele lor şi, spre mirarea tuturora, duceau corpul neînsuflețit, înfăşurat în pânza tricolorului, spre țărmul calcaros al Insulei Şerpilor...

– Totdeauna după moarte sufletele se caută unul pe altul şi până la urmă se găsesc.zise căpitanul Movilă. Chiar dacă în calea lor încearcă

să strea minciuna şi rachetele atomice...

Pe la miezul nopții "Dumbrava Roşie" se apropia de farul de la Cetatea Albă. Dinspre insula ce rămâsese în imperiul valurilor şi întunericului adiau ca prin vis nişte voci nostalgice de sirene... Frumoasă, falnică, dar tânguitoare este Marea neagră cu valurile şi țărmurile ei răpite de străini. În jocul valurilor ei, îşi revarsă mereu căldura peste pământul Basarabiei, ducând pe crestele-i înspumate nostalgia şi tristețea unui copil rătăcit, care plânge şi caută drumul spre mama.Marea ne cheamă întruna să o admirăm, să ne îmbătăm de frumusețea ei şi s-o salvăm.Valurile ei vin şi se retrag în albia dată de Dumnezeu, cu anii cercând tot mai mult să pătrundă în sufletul strămoşesc plin de mândrie şi demnitate al românului pătimit.

***

Gheorghe Popovici s-a stins în aşteptarea feciorului, ca făclia unei speranțe neîmplinite. Despre moartea tatălui său Anatol află în clipa când "Dumbrava Roşie" ancoră la Cetatea Albă.Tot atunci porni fără de răgaz spre Ineasca.În calea lui găguzii, rusofonii, care deja făcuseră hotare cu vămi îngrădite cu sârmă ghimpată, cu santinele înarmate, i-au umilit şi i-au rănit inima.Înțelegea tot mai mult că taică-său avuse dreptate când îşi jertfise viața pentru a menține, a păstra ceea ce el, feciorul lui drept, n-a fost în stare să priceapă la vreme.Se simțea umilit din cauza percheziționării minuțioase, sărac şi înstrăinat în propria lui țară. Şi-a amintit încă o dată, cu lacrimi de durere, vorbele celui care deja îşi dormea somnul de veci lângă Insula Şerpilor: străinii pot oricând să izbutească a-i ciopârți, dar sufletul – niciodată. Vroia să creadă că are dreptate totală. În clipa aceea simți dureros justețea acestul adevăr. Se pomeni singur îi amăgit de unele drumuri parcurse de el în viață.Sufletul lui plângea... Tata fusese înmormântat în cimitirul vechi, lângă mamă-sa, cu două săptămâni până la întoarcerea lui. Te-a dorit întruna la patul lui de suferințe, îi spuse mătuşa despre părintele lui când îl întâlni la marginea satului mătuşa Ana. A murit cu numele tău pe buze.Te-a rugat să-i îndeplineşti unica lui dorință. Să citeşti cu atenție cărțile acestea, şi-i întinse Istoria românilor şi Biblia, iar din ceea ce vei înțelege să-i faci o inscripție pe crucea mormântului. Asta-i tot ce ți-a mai rămas de la el... Stând singur lângă acel cufăraş negru al tatălui, cu acele cărți jerpelite de vreme, Anatol prinse a le răsfoi nerăbdător.Pe filele îngălbenite de vreme, file pe care atât de frecvent le-a citit tatăl

său. Într-un târziu, când venise lângă mormintele părinților la cimitior, el descoperi pe prima pagină a Bibliei, câteva cuvinte scrise de mâna neîndemnatică al tatălui.Erau scrise cu creionul şi purta amprenta unei sforțări al unui suflet din gura morții. El le citi de nenumărate ori, până când vocea lui, involuntar, tremurător dădu glas de emoție

"DUMNEZEUL BASARABENILOR PE ACEST PÂMÂNT ESTE ȚARA NOASTRÂ - ROMÂNIA."

Anatol se uită în jur, de parcă se înfricoşa că l-o fi auzit careva ca să-l judece aspru pentru anii ce-au trecut. Ceva mai târziu începu a plânge în voie, fără a se stingheri de ochii celor curioşi.

– Aceste cuvinte le vom scrie pe mormântul părinților, îi spuse el mătuşii în amurgul serii.

CÂMPIA TRANDAFIRILOR SĂLBATICI

Sorei mele, Ana

Pe drumul colbăit bărbatul păşea anevoie. Se opri apoi pe muchia dealului, lângă cireşul înflorit, puse mâna streaşină la ochi, privi în largul câmpiei rămasă în urmă, apoi la pădurea din vale, unde cobora drumul, şi făcu un gest a mirare. Zăbovi cu răsuflarea obosită până ce fata cu mâna bandajată îl ajunse din urmă, apoi se aşezară împreună, sprijiniți unul de altul, la umbra uşoară a copacului.

– Mai este pân' ajungem, Serafim? Nu mai am puteri...

– Mâne, pe la chindie, răspunse bărbatul la vocea ei îndurerată.

Dinspre câmpie adia o boare de vânt împrospătată cu miros de ierburi şi flori. Părul lor lung, neîngrijit, se încâlcea unul în altul. Bărbatul scoase mantaua de pe umăr, arma cu patul crăpat, apoi descălță cizmele colbăite, aşternu obielele murdare şi jilave să se zvânteze la soare. Fata ofta înfundat, în ochi i se citea paloarea chinuitei oboseli a drumului parcurs de dimineață, de când au părăsit gara. Se întinse pe iarba veche, de anul trecut şi privea cerul înalt, senin, pe care undeva spre orizont rătăceau nişte păsări albe.

Serafim bolmoji câteva cuvinte neînțelese, netezi şi el iarba uscată, moale cu mâinile şi adormi în curând. Liniştea, vântulețul călduț înmiresmat de primăvară potoli oboseala fetei şi peste o vreme ațipi cu capul culcată peste mantaua aspră ce mirosea a praf şi tutun. S-au trezit când deja amurgea.

– Să mergem, Serafime, să mergem, îl îndemnă fata, aproape înspăimântată că peste ei vine noaptea.

Bărbatul încălță ciubotele, aşează mantaua, arma pe umăr şi cu mişcări greoaie o luă pe fată în brațe pornind mai apoi să coboare drumul îngust, şerpuitor ce ducea în pădurea din vale. Locurile începuseră a-i fi cunoscute. Le ştia din copilărie, când venea pe-aici cu bunelul, după vreascuri. Fața i se însenină, recunoscând locurile natale, pe care le regăsea aşa cum le părăsise cu câțiva ani în urmă, când plecase la război. Avea să treacă pădurea, un cătun adâncit în codru, şi după cale de câteva verste va ajunge la câmpia Ciulucului. Răcoarea serii, după o zi de arşiță, îi împrospăta puterile. Simțea alături de inimă căpşorul domnişoarei, care se lipise cu urechea de parcă-i asculta bătăile, mersul îi deveni mai semeț, doar că schija de-asupra genunchiului începea tot mai mult să-i macine durerea în os.

Făcea popas tot mai des, trăgând aer proaspăt în plămâini. Fata cerca să păşească singură, însă el simțea că iată-iată se va prăbuşi ca o păpădie şi o lua în brațe.

– Valentin a fost sincer cu tine? îl întrebă fata. El se va întoarce de la război să mă ea acasă?

– El e amicul meu şi niciodată n-a mințit. Te iubeşte şi eu mă voi strădui să-i ocrotesc idealul.

– Jură, Serafime, jură!

– Niciodată n-am trădat prietenii, Linela...

Dinspre asfințit, peste aripa înserării, se arătau pe cer nori negri şi grei, înghesuind tot mai mult stelele cu sclipiri stinghere spre orizont. Fata devenea tot mai grea. Lui Serafim îi înțepeniseră mâinile. Se străduise ca să parcurgă o cale bunicică din dealul cireşului uscat până în desişul proaspăt înverzit al pădurii. Pe potecile adumbrite

de amurg se lăsase liniştea, nu clinteau nici frunzele. Răsuflarea lui obosită se auzea la distanță. Ramurile copacilor parcă se închinau în calea lui, netezindu-i fața păroasă, cu o cicatrice adâncă pe obrazul stâng. Două brațe mlădioase îl cuprindeau pe după gât, urmărindu-l cu ochi mari, senini şi cu un zâmbet îndurerat al buzelor crăpate. Fata avea febră, ardea în brațele lui ca para focului, ofta reținut şi cerea mereu să fie lăsată să meargă singură.

– Mai rabdă, copila mea. Răbdare, draga mea Linela...

Pe cer aproape că nu se mai zăreau stelele sclipitoare. Norii se făceau tot mai grei şi degrabă, cu o prevestire de tunete şi fulgere, parcă se contopiseră cu pădurea, începând să bureze, cu rafale de vânt, apoi să plouă năpraznic.

Liniştea din jur plecă undeva în noapte. Frunzele păreau că vorbesc, lovite de picăturile măşcate, tulpinile groase ale stejarilor se înnegreau de umezeală. Oamenii oropsiți de drum rămaseră fără acoperiş, se răzmuiaseră până la piele, dar îşi continuau calea.

După multă vreme, alunecând prin mâzga amestecată cu frunze jilave şi crengi, Serafim ieşi la o margine de pădure. În lumina fulgerelor el zări tupilată sub nişte nuci scorburoşi o căsuță, iar în depărtare, în vale – luminile abia desluşite ale unui sat. Fata cu fața acoperită cu o foaie de cort, se încleştase de-a binelea de gâtul lui, de parcă părea înțepenită. Doar oftările ei adânci îi trădau durerile, care-i chinuiau corpul firav. Serafim stătu o habă aşezat pe o buturugă, trăgându-şi sufletul şi hotărâ să se dea la adăpost în căsuța lui Vele. O cunoştea din copilărie şi era pentru el mai mult decât un mister. Presupuse că acuma e părăsită şi în ea nu mai locuieşte nimeni. Împinse uşa cu umărul, intră în tinda întunecoasă, păşi pragul iatacului cu două ferestre mici. Aşeză fata pe o laiță fără de saltea, o înveli cu mantaua, apoi scotoci prin buzunar un căpețel de lumânare şi cu chibriturile învelite într-o cârpă de prelată, ascunse în sân, îl aprinse. Lumina se împrăştie peste pereții înnegriți de funingine, peste peretarele colbăite şi icoanele abia desluşite din colț. O jighiuță de fum desprins din mucul lumânării se strecura spre tavanul răzmuiat, acoperit cu picături de ploaie. Jos era aşternută o veretcă de feştilă, țesetura căreia se destrămase şi prin ea creşteau fire de mohor; un lăicer mâncat de molii atârna țarțam de asupra laiței, iar în alt colț de perete era un orologiu cu pendulul stăpânit de paiangeni mari şi colbăiți. Lângă uşa tinzii o zolniță tunchită la gardină răspândea iz de apă bâhlită.

Înfometat, zgribulit de frig, Serafim scurse hainele fetei, se aşeză apoi în pirostrii lângă căpătâiul ei şi, cu obrajii cufundați în palme, urmărea îndelung ochii uscați, adânciți în orbite. O purtase pe brațe atâta cale, dar abia acuma înțelegea că chipul ei poartă pecetea morții.Se apropie de fereastră, printre picăturile mici de ploaie, zări luminițele triste ale satului din vale, care abia se vedeau, şi îi zise fetei:

– Acolo e satul Inescar. Am să plec după o căruță. Poate voi găsi ceva de mâncare.

– Mă laşi singură, şopti ea. Dar, du-te, vreau s-ajungem mai repede la Cartal, la spital...

– Linişteşte-te, zise bărbatul, netezindu-i părul lung ce-i cădea peste obraz. Îl cunoşteam odată, la Inescar, pe bătrânul David. Un moşneag ce vindecă rănile cu ierburi de leac. Dac-o mai fi în viață...

– Să-l cauți şi să-l rogi frumos... Ceva de mâncare...

Serafim deodată aţipi, ascultându-i vocea, dar tresări îndată. Vreo câteva zile în şir nu pusese nafură în gură şi grozav îl ispitea arma agăţată în cui, spre care zadarnic se chinuia s-ajungă un paiangen spânzurat pe un firicel lucitor.

Ziua, când intrase în pădure, chiar pe dinaintea lui le trecuse un mistreţ. N-a fost dibaci şi vrednic să-l împuşte. I-ar fi prins bine, neapărat, dar acum, simţind că nu poate învinge ispita armei atârnate în cui, prinse a cotrobăi la întâmplare prin cotruţă. Răscoli nişte cioburi de găvan, zolnice murdare, un opaiţ ce răspândea miros de gaz. Dădu peste o fotografie a unei familii necunoscute, care probabil locuise cândva sub acest acoperiş. O înlătură supărat. Nu-l slăbeau privirile iscoditore ale acestora, parcă întrebându-l pretenţioase: "Dar tu ce cauţi pe la noi?" El nu avea de unde şti că în această căsuţa părăsită, în delăsare, au trăit cândva pădurarii, mai târziu un sihastru, doi călugări maziliţi de la mânăstirea Hârbovăţ, apoi ...un trădător. Cele două uşi, din dos şi din faţă, dădeau de înţeles că au sălăşluit cândva aici şi haiducii, iar acum, în urma războiului, a rămas a fi locul tuturor şi al nimănui. Mai luă o dată aminte la fotografie, când prin geam răzbătu lumina orbitoare a fulegerului, izbucnit din tăriile negre ale cerului. Alt fulger urmă după un bubuit al tunetului rostogolit peste pădure şi el, încordându-şi privirile, desluşi în mijlocul ogrăzii, mai departe de nucii bătrâni, două cruci înalte, care semănau mai mult cu două spânzurători fără ştreanguri. Priveliştea de-o clipită îl sufocă, răsuflarea-i se făcu nervoasă. Fata stătea tăcută întinsă pe laiţă, continuând să-şi muşte buzele crăpate de arsură.

Trebuia să plece spre satul din vale. O căruţă i-ar fi prins bine, ca până peste revărsatul zorilor s-o ducă la vreun medic, dacă nu vroia ca dânsa să moară. Nu mai avea nici un rost să vorbească cu ea. Luă arma în spate şi ieşi. Ocoli nucii din ogradă, cu ramurile înşirate în părţi ca nişte aripi de vultur răpus, dar ajungând la pârlaz, se opri. Stătu o vreme neclintit înaintea crucilor înalte, apoi, cu paşi anevoioşi, se adânci în pâcla umedă a nopţii. Era chinuit de grijile drumului, înaintea ochilor se aşternea un întuneric gras. Numai chipul fetei, pe care deja a doua zi o dusese în braţe îi ferecase parcă sufletul şi mereu dorea s-o aibă alături. Îi plăcea cum ea răsuflă lângă inima lui, îi plăceau capriciile ei copilăreşti, îi plăcea cum o îngrijea, ocolind ruşinea şi incomoditatea. Mereu se impunea cu gândul că trebuie să-şi ducă obligaţiunea până la capăt, ca prietenul Dinu să rămână mulţumit de fapta lui şi sentimentele care i se născuseră ca din senin în pieptul lui faţă de prietena amicului; dorea ca toate acestea să constituie o mare taină personală. Era convins că fata îl va aştepta şi fără de el, în puistietatea asta umedă a primăverii nu se va întâmpla nimica. Numai să-l servească picoarele. Dacă la început, în gara Luceferi, se înspăimântă de rana fetei din umăr, acuma era hotărât s-ajungă cât mai curând în sat, să înăimească de la cineva o căruţă şi dacă va da-o pe mâna doctorilor, o să doarmă liniştit că şi-a făcut datoria cu cinste.

Răsfoia felurite peripeţii ale vieţii lui din ultimii ani, revenind a câta oară la zilele de până la război. Atunci parcă era altul. Visa, cu mintea lui tânără, să construiască oamenilor case, ca şi bunelul lui, să fie sobar, botnar, fântânar... Chibzuise, după absolvirea şcolii, să înveţe mai departe, apoi să revină la baştină şi să construiască cu

ajutorul oamenilor un pod peste râul din preajma satului. Un pod trainic, arcuit, din piatră albă, cu ghirlandă de lumini, ca sătenii lui să poată trece cu căruţele în largul câmpiei unde creşteau tufari de măcieşi, iar primăvara la răsăritul soarelui mai ales, câmpia căpăta veşminte strălucitoare, îmbrăcată în hlamidă rozã a trandafirilor sălbatici.

Poate că acest gând spre frumusețea satului l-a menținut de-a lungul anilor grei în viață, cu optimism, ademenit sprea a se întoarce la baştină. Acuma era în drum spre casă şi era cu totul aproape. Şi ar fi ajuns de-acum, dar mai avea o povară plăcută – să o salveze pe fata prietenului său, care se întorcea şi dânsa din evacuare. I-a fost dat să fie în ultima vreme martorul oraşelor şi satelor în ruini, iar acuma gândul de a reconstrui, mai ales de-a zidi podul peste râul din preajma satului, îl înaripa, mai nici să simtă rana din picor, nici oboseala. Doar ploaia cu stropii ei măşcați şi reci îşi făcea mereu mendrele în drumul lui. Până la război se bucura când începea să plouă. Îi plăcea cum după semănat încolțea grâul, porumbul, înverzeau copacii, viile. Acuma o ura. Glodul îi flioşcăia sub cizmele răzmuiate, aluneca, abia izbutind să-şi țină echilibrul, agățându-se de tufele ghimpoase care împânzeau marginea drumului. Aproape de primele case mici ale satului, când începu a desluşi luminile salbe din geamuri, în urma sa, dinspre dealul împădurit unde se afla căsuța lui Vele, parcă auzi lătrat de câine. Pentru o clipă i se opri răsuflarea. Inima începu să-i bată puternic. Ezită puțin. I se păruse? Apoi iar începu să tune şi să fulgere undeva în depărtare. Şovăind în fața unei porți înalte, în cele din urmă, intră într-o ogradă cu pomi. Apropiidu-se de pragul casei cu deregi şi prispă înaltă, dădu să bată la uşă, când, de undeva de după o glugă de ciocleji țâşni o javră de câine, încolțându-i tureatca ciubotei. Speriat, Serafim scoase arma de pe umăr şi plesni javra peste bot. Câinele schelălăi îndurerat şi-nfricoşat, strângând coada între vine, dar continuă să latre, dăvăsindu-se sub cuptoraşul din mijlocul ogrăzii.

Curând în tinda casei se auzi hodorogind. În prag, cu un poponeț în mână, apăru o bătrână, care-şi lumină fața cu flăcăruia roşietică. Era îmbrobodită cu un şal negru, dedesubtul căruia îi stârceau pletele lungi şi sure. Nişte ochi tulburi stăruiau să-l privească pe sub streşina mâinii ei butucănoase. Bătrâna continuia să poarte în cerc, neîndemnatic lumina poponețului, apoi duse mână pâlnie de sub frunte la ureche, ca să audă ce spune drumețul la acea oră târzie.

– Am nevoie de-o căruță... Mi s-ambolnăvit nevasta şi trebuie s-o duc la spital.

– Du-te la bâdița David, răspunse răguşit bătrâna, cu mâinile tremurânde. El e moaşă la noi şi i-a primi sarcina. Cole, pe malul heleşteului... Serafim şovăi, dori s-o întrebe ceva, dar dânsa se răsti la el de-acum supărată: Cărăbăneşte-te!

Fără să-i mai zică o vorbă, femeia intră în casă, trântind uşa şi hodorogind zăvorul. Sub cuptoraş câinele continua întruna să mârâie supărat.

La casa de pe malul râpei ardea lumina. Uitând să bată în uşă, Serafim îl surprinse în cămară pe un bătrân cărunt, ce stătea, îmbrăcat în cojoc, pe laiță cu mâinile prinse pe glezne. Văzând omul intrat pe neaşteptate în casă, el îl privi la lumina felinarului cu ochi obosiți, măsurându-l din cap până-n picoare, şi-i făcu semn să se aşeze pe scaunul lung de lozie împletită din preajma hormului.

– Îmi trebuie o căruță, taică, zise bărbatul aşezându-se, fără a-şi scoate arma de pe umăr. Vin de pe front şi... Ai auzit despre exlozia vagonului cu muniții din gara Luceferi? Fata prietenului meu a fost rănită în umăr... Şeful haltei mi-a dat arma asta s-o aduc pân-acasă, dar fata s-a îmbolnăvit şi trebuie... Trebuie urgent s-o duc la spital.

Ploaia le încurcă pe toate. I s-a obrintit rana şi vremea nu mai aşteaptă. La spitalul din Mândreşti doctorii au s-o lecuiască. Eu nu pot să o ajut cu nimica. Poate mata-mi spui ceva...

Moşneagul îl ascultă calm, tăcut. Cu un cuțit fără plăsele încerca să închipuie un fluier cu două găuri, împrăştiind aşchiile de lemn prin casă.

– Fata e în greutate. Am lăsat-o în casa din dealul de la Chitca. Poate să moară, dacă n-o dăm pe mâna medicilor.

– La Mândreşti, după bombardamentele din an-avară nu mai lucrează nici un spital.

– Atunci, trebuie s-o ajuți dumneata, zise grav Serafim, îndreptând țeava armei spre bătrân.

Liniştit, moşneagul feri arma în lături, cu dosul palmei

– N-o fă pe grozavul... Azi, oamenii se lecuiesc numai cu buruiene...

"Războiul e de vină în toate, medita în clipa ceea Serafim. Îi face cruzi pe oameni, să nu mai aibă încredere unul în altul."

– De ce n-ai adus-o dindată în sat, dar ai lăsat-o în bârlogul lui Vele, bombăni bătrânul.

– N-o mai pot duce în brațe. Mi-au secătuit puterile... Ş-apoi dânsa ecolo e la dos, n-o plouă şi nu am a mă teme de-o casă părăsită. La război, în Balcani, am văzut felurite grozăvii şi-am rămas, precum vezi, teafăr...

– Nici eu n-am vlaga tinereții tale ca să mă pot urca tocmai în dealul de la Chitca, pe glodul şi ploaia de-afară, băiete. Toți care terc pe-aici de la front au nevoile lor, iar eu îs unul.

– Este-n satul ista vreo căruță la cineva?

– Mâine s-antoarce nepotul Ion de la Varnița. Directorul şcolii l-a trimis după var acolo, în sat se repară şcoala. Pân-atunci încearcă s-aduci fata aici. Voi încerca să-i astâmpăr durerile... Nu te-ncăpățina. Adă fata încoace, până n-a dat acolo Grişaca Smirnov peste ea. Când pronunță numele "Grişaca", ochii bătrânului prinseră să-i sticlească nervos. Grişaca Smirnov izbutise să bage frica în sătenii lui. În ziua când invadatorii au dat busna ca o haită turbată pe drumurile satului, el, împreună cu soția, le-a eşit înainte cu pâine şi sare. "Măcar o dată în viață vreau să simt puterea, zicea el, pomenindu-se peste noapte primar. Acuma sunt stăpânul vostru. O să fac ce vreau, că am susținere de la cer şi de la stăpânitori, care-s înarmați, iar voi să mă iubiți ca pe un frate. Ha-ha!... Dac-o să-mi ieşiți din cuvânt, păzea! – vă belesc pe toți dintr-o lovitură!".

Şi Grişaca foarte curând şi-a mutat familia cu traiul în căsuța lui Vele, din dealul Chitcăi, în marginea pădurii. În sat îşi făcea apariția călare pe un cal sur şi o stână de câini din urma-i, care speriau şi bâgau panică cu lătratul lor peste tot. Nu avea nici un obstacol, căci oamenii se înfricoşaseră de moarte. O bună parte dintre bărbați fuseseră trimişi în lagăre de concentrare, altă parte la război. În sat rămâseseră doar bătrânii, copiii şi femeile. Noaptea Grişaca îşi făcea de cap. Dădea târcoale la vădănile satului şi, amenințându-le cu moartea, le batjocorea... Pângărite, bietele femei, mai apoi se furişau în taină la doftoroaia satului, baba lui moş David, care le izbăvea de sarcina spurcată şi de ruşinea pe ce puteau s-o tragă în față bărbaților, aşteptați să se întoarcă din război. Dar în ziua de Sânzâieni, când bătrânul David se întoarse acasă de la călcat strugurii, găsi nevasta strangulată de o grindă în casa mare. Bătrânul amenințat c-o să-l omoare, dar Grişaca îl întemniță într-un zămnic, ținându-l acolo din iarnă până aproape în toamnă şi hrănindu-l prin răsuflătoare, pe unde răzbătea doar lumina zilei. Mai apoi au

urmat zile şi mai straşnice. Grişaca apărea în pragul uşii, tăbârcind câte-o femeie apucată de chinurile naşterii! Se proțăpea, beat criță, în gura gârliciului, cu automatul de-a gata, iar când auzea plânsul pruncului nou-născut, rânjea satisfăcut: "Aceştea sunt urmaşii mei! Oamenilor, chiar de mă veți strivi pentru cele ce le fac acuma, stau împăcat cu gândul că sugacii aceştea vor creşte şi mă vor răzbuna. Baistrucii mei vor trăi cât pietrele de azi înainte! Ha-ha!.."

Războiul trecu prin sat, purtându-şi urgiile spre asfințit, şi bătrânul David fu eliberat de femeile care ştiau că se află acolo. Moşneagul se simțea vinovat de multe, vroia să-şi pună capăt zilelelor şi numai credința în Dumnezeu, care spune că e păcat să-ți curmi viața cu mâinile proprii, îl opri de la gândul păgân. Rămase să se chimuie mai departe. Peste tot unde se ducea, simțea privirile acuzatoare ale nevestelor care-l mai căzneau cu câte-o vorbuliță, învinuindu-l că a fost laş şi nu i-a ajuns îndrăzneala să omoare baistrucii lui Grişaca, atunci când le primea naşterea în întunericul zămnicului. Azi, în locul celor căzuți în focul războiului, se ridică baistrucii trădătorului! Femeile pângărite odată, sunt nevoite a trece peste umbra păcatului, să se împace cu legile crude ale vieții – să crească acei copii, să-i educe frumos, să nu audă despre numele şi faptele lui tats-o. Şi cum, doamne, poți acoperi acest crud adevăr?

– Grişaca a fost achitat? întrebă Serafim, ştergându-şi picăturile de ploaie de pe chica roşcată, cârlionțată, prin care i se vedea o chelicuine evidentă pe creştet.

– A şters putina la țanc, răspunse amărât bătrânul. Oamenii n-aveau să-l cruțe. Nici invadatorii nu l-au salvat. Ba chiar retrăgându-se, i-au asasinat copilul, nevasta şi i-au îngropat colea, în deal, lângă casa lui Vele, punându-le la căpătâi, în semn de "recunoştință", două cruci înalte, ce se aseamănă cu nişte spânzurători. Iar Grişaca?.. El dă semne de viață. Umblă fugar prin codru. Iese la drumul mare şi tâlhăreşte în stânga şi-n dreapta.

Bătrânul îndreptă velința patului, apoi luă de pe masă, stângaci, tocitoarea, suflă spuma şi sorbi cu lăcomie băutura acră de borş umplut. Îşi şterse mustața scurtă, aprinse țigara de la un jăratec scos din vatră, slobozi câteva rotocoale de fum şi continuă:

– A împuşcat neghiobul mai toate căprioarele din pădurea noastră. Mai ieri ne-a pângărit neamul, iar azi tot el ne striveşte frumusețea. Numai ca mațul să-i fie sătul. Mai rău e decât fiarele. Nici de cum nu-l pot oamenii găbji, ca să-l dee la lege. E greu de prins cu mâinile goale. Are armă, patroane, iar puterea încă nu s-a dezmeticit până la urmă, ca să stârpească rămăşițele. Dar, ține minte, băiete! făcu moşul ridicând un deget spre tavan a povață. Bietul pământ totdeauna îşi are socoteala judecății lui şi el ne suferă până nu-i stârnim furtuna valurilor sale negre, ca după aceea tot el să ne acopere toată prostia într-o singură clipire. L-om prinde, neapărat, pe Grişaca, dar până atunci păzeşte-te tu şi păzeşte-o pe fată, ca să nu dee peste dânsa. Mare-i măreția, dar mare-i şi josnicia omului! Mergi până la Chitca şi ad-o pe fată, să vedem, poate i-oi găsi vreun leac până una alta...

Vorba moşneagului îl făcu să tresară. Când ieşi în pragul căsuței, un fulger spintecă întunericul, orbind ograda plină de băltoace scânteietoare, gardul de nuiele, cu portița josuță, şi carul cu proțapul îndreptat spre cer. La al doilea fulger se văzu drumul şerpuitor şi argilos care şerpuia spre dealul Chitcăi, la căsuța lui Vele.

– Să te-ntorci curând, îl ajunseră din urmă vorbele bătrânului, când Serafim păşea anevoie prin hleiul răzmuiat al drumului.

Cu încetul ploaia se mai domoli, casa moşneagului se pierdu în pâcla nopții, iar cele auzite odinioară despre Grişaca Smirnov îl readuse cu toată simțirea la grozăviile războiului. Amintirile prinseră a-l strânge în spate. Vedea aevea primile zile, când invadatorii năvăliră în târguşorul din preajma satului lor. Peste tot fumegau clădiri şi

câmpii aprinse de cei care se retrăgeau. Pârjolul domnea peste tot şi noii stăpânitori abia dovedeau să stingă incendiile. Pentru ca focul să nu se lățească cu limbile aprige peste câmpia de dincolo de râu, au mânat oameni cu pluguri înjugați la boi şi au tras de-a lungul apei brazde adânci, astfel salvând tufarii trandafirilor sălbatici. Părea că era unica frumusețe salvată în acea vară. Noua stăpânire începu să se răzbune şi pe oamenii neapărați, care n-au izbutit să se retragă spre răsărit. Persoanele bănuite au fost făcute prizonieri şi închise în ograda Mochilesei. Arşița verii usca totul în jur, dogorând şi părul de pe cap. Cel mai mult au avut de suferit evreii. Istoviți şi chinuiți de sete, erau străjuiți după gardul înalt din bârne de santinele înarmate, fără a li se explica pentru care greşeli s-au pomenit acolo şi ce-i aşteaptă mâine. Mâncare li se dădea sorean fără nici un strop de apă. Un băietan, care-şi recunoscu prietenul evreu după gardul înalt, îndrăzni să-i arunce câteva mere, dar a fu zărit şi executat pe loc. Călăii i-au legat de gât o tăbliță cu inscripția "Trădător" şi i-au lăsat cadavrul câteva

zile însorite să se descompună pe caldarâmul străzii...

O lună încheiată s-au chinuit prizonierii, după care au fost scoşi în cârduri, ca vitele la marginea satului şi puşi singuri să-şi sape groapa. Bieții oameni, secătuiți, nici nu puteau ține lopețile în mâini. Cei care nu puteau să se țină pe picioare, fură aruncați de vii în şanț. Tot acolo erau îmbrânciți şi cei care cădeau neputincioşi, săpând la groapă...Unii, mai având o boare de putere în trup, se agățau cu mâinile tremurânde de malul hleios, cercând să iasă, dar călăii apropiau țeava de tâmplele lor şi trăgeau răsunau rafale de mitralie-automat, prăbuşindu-i în groapă...

Măcelul dură până seara târziu, ca răcnetele celora aduşi pe marginea gropii să se audă peste dealurile şi satele din jur. Călăii se pasionaseră într-atât cu executarea oropsiților, încât nici nu au observate cum dintre prizonieri s-au deprins doi copilaşi – o fetiță şi un băiețel – care s-au ascuns în largul câmpiei trandafirilor sălbatici. Fetița era mai mare şi cerca mereu să-şi liniştească frățiorul, ce tot scâncea înspăimântat de cele văzute.

A doua zi, pe hudițele satului cei doi copii se abăteau pe la porțile oamenilor, cerşind adăpost şi demâncare. Erau amândoi slăbiți, speriați şi roşcați. Sătenii le dădeau şi demâncare, şi ceva de îmbrăcat, dar simțind că sunt evrei, nimeni nu cuteza a-i adăposti sub acoperişul casei lui. Numai Tudose Țurcanu, care trăia sub pădure, spre seară i-a chemat în casă şi, înțelegând că au scăpat din gura morții, şi-a făcut semnul crucii şi i-a ascuns în şura din preajma stejarilot înalți ce străjuiau în coastele grădinii. Având mai mulți copii şi o duzină de nepoți, Tudose multă vreme i-a ferit de ochii călăilor. Împreună cu baba lui, le făcea mâncare, îi plimba prin pădure, culegând flori şi ierburi de leac, dar spre iarnă află despre această chestie Grişaca şi într-o dimineață Tudose Țurcanu se pomeni cu o grupă de oameni înarmați la poarta gospodăriei. Fără multe explicații, a mânat țăranii moldoveni, împreună cu micii evrei la cordonul din

lunca pădurii şi i-au împuşcat pe tuspatru, fără a avea grijă ca să-i îngroape. Numai peste câteva zile, copii şi nepoții lui Tudose au înmormântat victimele în acelaşi țântirim, alături pe tuspatru...

Neliniştea nu-l părăsi pe Serafim nici pe drumul care îl apropia tot mai mult de căsuță şi de Linela. Mocirla îi îngrelase picioarele, îl supăra rana, şchiopăta abia trăgându-şi cizmele găurite, răzmuiate. Din clipa când nu-i mai rămase decât câțiva metri până la pragul căsuței, reveni la o deprindere din vremea războiului – să numere paşii. Să treacă mai repede calea ce-o avea de făcut. Credea că astfel scurtează din povara timpului. "Unu, doi, trei, patru...", până ajunse la zăvorul uşii. Răsufla greu, fruntea i se scălda în stropii de ploaie şi sudoare, iar la un moment, curmându-şi răsuflarea, desluşi chemările răguşite ale Linelei:

– Ajutor!.. Pereții casei miroase a paiangeni însângerați...

Serafim, aplecându-se asupra ei, îi văzu buzele cuprinse de arsură. O înveli cu mantaua zvântată, îi şterse gura cu o batistă umedă ce o ținuse în buzunarul de lângă piept. Cercă să-i explice despre cele aflate în sat, însă fata bâiguia ceva neînțeles. Avea febră şi, i se păru că pierduse conştiința de durere. Stătu o vreme în cumpene, ascultând țârâitul monoton al ploii care ba contenea, ba se năpustea la geam, apoi o luă pe fată în brațe şi, deschizând uşa din tindă cu picoarele, ieşi afară, pornind spre satul din vale, la casa bătrânului David.

...Ajunseră după miezul nopții. Bătrânul, la lumina felinarului, spălă rana fetei cu fierturi de ierburi, o învelcu un iorgan de şiac şi privea întristat, ținând în mâna butucănoasă schija vineție scoasă din umărul ei.

– Linela... făcu dânsul în cele din urmă. Ce nume frumos are fata. Acest nume, în tinerețe, l-am auzit într-un sat de pe malul Dunării.

– La Cartal, strecură în şoaptă Serafim. Domnişoara e românсă, de la gurile Prutului.

– Doamne, doamne, oftă moşneagul, continuând a ține schija în mână. Cum mai trec anii! Parcă mai ieri am fost şi eu tânăr... Se începuse războiul cu turcul, în Balcani. Ne-am adunat cete de tineri, pe moşia boierului Râşcanu, împreună cu frații bulgari. Țara lor era în nevoie. Aveam numai nouăsprezece ani. Am mers în marş pe jos vreo două zile, pân' am ajuns la gurile Prutului, unde se varsă în Dunăre. Ce râu minunat avem noi, românii, dar de câte ori duşmanii ne stăvilesc calea spre el. Parc-ar fi o mană cerească pentru toți invadatorii, ca să ne văduvească de frumusețea valurilor albastre. Țin minte, parcă văd înaintea ochilor, zborul fantastic al pelicanilor albi... Când am trecut Dunărea la Cratal, am luat câte-o cuşmă de humă strămoşească, de-am adunat pe malul unde trecusem, la Isaccea, un gorgan ce se vedea la depărtare, pe toată Dobrogea... La Plevna şi la Şipca am luptat cot la cot cu bulgarii, care ne ziceau nouă, românilor, "bratuşki", până l-am răpus pe Osman Paşa. Şi bătrânul David îşi răsuflecă iții, descoperind o cicatrice lăsată de tăişul iataganului la pulpa picorului. Multă lume a murit de boli, foame şi frig pentru libertatea pământurilor bulgarilor. O țară şi un popor mai minunat ca bulgarii n-am văzut în viața mea îndelungată... Când ne-am întors acasă de la bătălia din Balcani, cei rămaşi în viață şi-au adus țărâna gorganului de la Isaccea înapoi, adunând pe malul de la gurile Prutului altă moviliță, pentru a compara câți au plecat şi câți s-au întors. Aşa a fost... Numai după măcelul războiului se descoperă grozăviile pe care le comite omenirea... Când am văzut cât de mică a rămas

moviliţa, am aruncat armele în Dunăre, jurând ca urmaşii noştri să nu ştie de ele, să nu pârjolească cu ele nicicând pământurile tihnite şi mănoase ale Balcanilor...

Bătrânului tăcu. Sorbi cu lăcomie încă o dată borş din tocitoare, iar Serafim înghiţea mereu noduri. Demult nu pusese ceva în gură, vroia şi el să încerce gustul băuturii din tocitoare.

– La noi s-a stârnit foamea, zise bătrânul David. Dac-aş fi cu tinereţea în mădulare ca şi tine, aş încerca să vânez, colea în preajma casei lui Vele vre-un bursuc. Ai armă doar... Ai face o treabă bună. Untura de bursuc e de leac şi i-ar prinde bine atât fetei, cât şi dumitale.

– Ce-ar fi să încerc?

– N-ai de cât. Odihneşte-te, lasă fata în supravegherea mea şi până-n zori mai e vreme.

În vreme ce bărbatul şovăia, Linela, revenindu-şi, privi cu ochi jalnici la el:

– Nu mă lăsa, bade Serafime. Ia-mă cu tine, înapoi acolo, la casa ceea. Nu mă lăsa...

Chemarea fetei venea scuturată de pe aripile sufletului ei îndurerat şi Serafim nu mai putu să se opună. O luă în braţe şi se întunară la căsuţa din marginea pădurii.

– Cum se-ntoarce nepotul, vin să vă iau cu căruţa, zise bătrânul David în prag, petrecându-i. Pe la amează el trebuie să se întoarcă de la Varniţa.

Serafim abia auzi. Chinuit de foame şi de boală, soldatul deveni ursuz şi tăcut. Alunecând prin mâzga drumului, continua să numere paşii cu îndârjire. Câte-un fulger răzleţ îi lumina cărarea şerpuitoare printre ciriteii boschetului. Se străduia să uite de povara ce o ducea pe braţe, luându-se cu gândurile, revenind la o altă lume a sa. Vedea aevea podul arcuit peste râul din preajma satului natal, pe care avea de gând să-l construiască când v-a ajunge acasă: măreţ, cu ghirlande de lumini elecrice în noapte, care din depărtare, reflectate în apa lenoasă, se vor asemăna cu stele de pe cer. Şi-n acea clipă căuta în înalturile cerului, printre zdrenţele de nori, poate vede vreo stea, dar picăturile de ploaie îl încurcau. Ajuns în preajma căsuţei, la marginea pădurii, în ogradă la lumina fulgerelor, deodată desluşi urme, urme de om şi de animale. Răzmuiat până la piele, se grăbi să intre cu fata în casă. După ce culcă fata pe laiţă, mai chibzuind că are vreme de răgaz, se apucă înfrigurat să strice velniţa cu iz de apă bâhlită, bâcşind gura cuptorului cu doage. Scăpără un chibrit, ducând fărâmitura de foc spre vatră şi în curând cămăruţa se înviora cu limbile scânteietoare de pară şi niţică căldură. Pe peretele dinaintea hornului juca un petic roşietic de lumină peste o rumbă învechită. Din hainele înşirate pe horn se ridicau aburi spre tavan, iar prin geam nu se mai vedea nici cenuşiul cerului, nici perdeaua de ploaie.

– Mai e pân-acasă, bade Serafim? fata îşi trecu mâna uscăţivă peste faţa trasă şi buzele acoperite cu o pojghiţă albicioasă, apoi vorbi ca în vis: Era vară... În ziua când a plecat la război, Valentin mi-a dăruit un puişor de pelican, poruncindu-mi ca să-l cresc până el se va întoarce. Dar au venit invadatorii... Peste casa noastră a căzut o bombă, omorând puişorul, părinţii, fratele, lăsându-mă singură-singurea.. Chiar şi liliacul din preajma casei a fost zmuls din rădăcini şi de-atunci n-a mai înflorit niciodată.

– Curând alte flori vor da în floare, încercă Serafim s-o abată de la gânduirile triste. Peste râul din preajma Ineascăi, satul nostru, se întinde o câmpie, iar acolo cresc multe tufe de trandafir sălbatic. În luna lui mai e o frumuseţe şi un miros, ca în rai.

– Degrabă ajungem?

– Voi zidi un pod, cu ajutorul sătenilor şi vom pleca acolo cu căruța. De-aş ajunge, pe dată m-apuc să construiesc podul.

Acel pod de piatră albă, arcuit, ce urma să lege dorurile oamenilor cu marea de trandafiri din largul câmpiei. Fusese cândva acolo pod de piatră, dar cum veneau primăverile cu apele mari, era smuls din parii lui adânci şi dus spre bulboanele din depărtări, peste cotiturile Malului Galben.

Se vor potoli ploile, că doar n-au să țină cât lumea ca la potop, vor ajunge la Ineasca şi totul va fi bine în viața lor, iar dacă va da domnul pace, totul se va face frumos şi trainic, că doar bine-a zis cine-a zis: Omul sfințeşte locul prin munca lui.

* * *

Ploaia conteni cu totul. Dinspre miază-noapte se stârni un vântuleț jucăuş, iar printre zdrențele mari ale norilor surâdeau stelele, ce urmăreau parcă ochiul mare al lunii.

Stând la gura vetrei în pirostrii, Serafim mototolea glodul desprins de pe tureatca ciubotei, îl făcea tololoț, apoi îl arunca în foc. Scânteile desprinse de pe lemnele încinse dispăreau pe gura largă a hornului, iar de afară, prin geamul spart, adia o boare înmiresmată de vânt primăvăratec. Văzduhul îmbălzămat de erburi şi flori îi împrospăta puterile. El nu mai putea sta locului, mai ales că Linela închise ochii şi dormea furată de somn. Se va duce în pădure să vâneze ceva. Luă puşca din cui, controlă cartuşele şi zăbovi o clipă. O înveli cu mantaua pe fată, apoi grămădi jăraticul în vatră şi îşi zise: "Degrabă vom coace carne pe cărbunii iştea. Răbdare, Serafime, răbdare... Unu, doi, trei, patru..."

Mergea prin pădure, căutând necăjit spre stelele cerului, care licăreau printre ramurile înverzite, presărate cu stropi de ploaie. "Fericite sunt stele acolo în tăriile cerului gândi, urmărindu-le sclipirea. Ele sunt libere oricând, căile lor sunt lipsite de primejdii. Bine-ar fi ca oamenii să deprindă liniştea lor năzdrăvană! Astfel ar fi totdeuna înțelegere, pace între ei..." Şoaptele nopții îl încurajau din toate părțile şi simțea o frumusețe şi o linişte care iată-iată se va revărsa peste umerii lui împovărați cu farmecul naturii după multe zile şi nopți de zbucium. "Totuşi, drumurile oamenilor sunt mai interesante, mai frumoase! stătu Serafim în cumpene. Viața noastră zbuciumată ne este cunoscută, interesantă; după o durere vine o bucurie, apoi se încep chinurile de-a păstra această scânteie de fericire... Da! Aşa e. Drumurile oamenilor sunt mai interesante şi mai bogate căci sunt ale lor..."

Cărarea îl duse departe în pădure şi el hotărâ să se oprească la o încrucişare de poteci, abia desluşită la lumina nopții. Mai făcu vre-o câțiva paşi, ajungând pe malul unui smârc. Mirosea a apă stătută. Cercă să-l ocolească, însă îl ademeniră iar razele stelelor, care coborau pe oglinda apei ca nişte încrucişări de săbii. Licărirea tremurătoare în cercurile apei îl opri şi el se aşează pe o ciotcă de-alături. Oboseala parcă-i pierise de pe față. Frumusețea şi curățenia naturii îl aduceau a câta oară la clipa reveriei de moment. Puse arma pe genunchi şi se lăsă copleşit de tihna care se domolea peste toate din jur. Nu vroia să-şi continuie calea. Avea presimțirea că numai în locul acesta poate să aştepte şi să vâneze ceva. În apropiere de el se auzea murmurul unui râuleț venit de undeva din măduva pădurii, răzbătând semeț printre ierburile păioase şi înalte spre

bahnă şi aducând cu sine ecoul nopții pe sfârşite. Undeva la mijlocul apei, acoperită de mătasă, un broscoi îşi umflă bojocii.

Vremea trecea lenoasă. Serafim îşi lăsă capul pe genunchi şi, prinzând între ploape lumina stelelor, ațipi... În vis îi apăru o căsuță luminoasă, îngrijită, împrejmuită de un gărducean de nuieluşe, cu o portiță mică ce slobozea din ogradă o cărăruşă şerpuitoare prin troscot spre izvorul de unde venea în întâmpinare Linela cu o cofă de apă. Înaltă, cu tot cerul unei zile de primăvară adunat în ochii mari, cu obrazul neted, rareori muşcându-şi sfioasă buzele rumene, ca nişte vişine coapte. Păru-i negru, puțin răsfirat de vântulețul amestecat cu petalele florilor de măr, o făcea şi mai zveltă, mai tănără, fermecătoare...Numai o gălăgie, parcă din marile depărtări ale timpului, făcu să se spălăcească chipul ei vesel şi el, cu zâmbetul pe față şi cu o zvâcnire caldă în piept, se trezi. O cunoştea pe Linela a patra zi, a patra noapte, dar părea că de-o veşnicie se infiltrase şi trăia în inima suferințelor lui.

O pâclă lăptoasă mai continua să se aştearnă printre copacii pădurii. Gândul la fată îl mai stăpânea în mrejele liniştii, cu şipotul pârăiaşului din preajmă, când de undeva, din inima codrilor un crâmpei de gălăgie începu a se strecura spre apa smârcului şi care, cu fiece clipită, ca valurile, se făcea tot mai desluşită. Frunzele stejarilor, ce-i păziseră somnul, începură să se zbuciume pe ramuri. Dintr-odată o larmă asurzitoare izbucni cu putere, parcă atunci coborâtă din cer, buimăcindu-l prin surprindere. Zări de partea cealaltă a smârcului, țâşnind din tufişuri unul după altul, nişte dulăi mari, slăbănogi, gata-gata să înhațe prada. Spre dânsul, şontâcăind prin iarba uscată şi înaltă, făcea salturi o căprioară. Pomenindu-se cu el în față, sări cât colo disperată în apă. Serafim, scuturându-şi oboseala de pe umeri, ridică în cumpene arma încărcată. În vreme ce căprioara se bălăcea împotmolită în matasa broaştei la mijloc de apă, din toate părțile mai continuau să dea năvală copoii, care, sprijiniți cu labele lor în malurile hleioase, lătrau furioşi, întărâtați, fără a îndrăzni să sară în baltă. Colții ascuțiți luceau în saliva veninoasă la lumina pală a dimineții, speriind cu lătratul lor liniştea pădurii. Serafim strânse arma în mâini, vrând să țintească, dar de-odată desluşi arătarea unui călăreț care apăru pe malul celălalt. Părea cioplit dintr-un mal de piatră şi clădit în şa anume pentru a-i speria pe cei ieşiți în cale. El o rupse o ramură dintr-un copac, o sfâşie parcă în dinți, curățind-o de lăstarii frageți, după care aruncă ceatlăul cu toată puterea, icnind chinuit, spre mijlocul smârcului. Huiduma mai scoase un hârcâit dogit, din care închipui un fel de comandă copoilor înrăiți:

– Ia-lă, măi!

Căprioara, simțind alături cum căzu ceatlăul, se împotmolea şi mai mult în tină. Tot atunci din haită săltă în apă o copaucă grivă cu ragilă la gât, porni să înnoate cu gura larg deschisă, vrând parcă să înghită toată împrejurimea înverzită. Înotă cu uşurință, plioscăind apa cu labele, pe care se vedeau ghearele desfăcute, până lângă căprioara împotmolită, dar foarte curând se încâlci în mătasa broaştei, care-l încurcă să se arunce în beregata victimei. Pe mal câinii prinseră a se încăiera între ei în cerc, aşteptând să împartă furioşi prada.

– Lioarbele-e-e!!! răcni la haită grosomanul cocoțat în şaua dintr-un sac peticit umplut cu paie murdare.

Ogarii îndată se ogoiră şi alergară spre gloaba tărcată, ținând cozile între picoare, gudurându-se în ochii stăpânului, care căuta mulțumit spre copauca grivă, ce-şi înfipse deja colții în gâtul căprioarei de la mijlocul smârcului şi o trăgea cu furie spre mal, împotmolindu-se tot mai mult în tina verde.

Pitit după crengi, Serafim se pomeni ca pe jăratec, cu ochii pe huiduma din şa, care devenise, autoritar, mai mare pe haita de câini. Mâinile i se făcuse neascultătoare, când copoii îl neglijase pe stăpânul lor, repezindu-se la mal, încăierându-se, dându-şi ghes, care primul va hăpăi prada adusă la mal.

Nestăvilit, Serafim îndreptă de-odată arma în direcția mijlocului smârcului şi trase un foc. După răsunetul detunăturii, țeasta copaucei se făcu țăndări, valurile din jurul căprioarei începură să se înroşească de sânge.

Totul încremeni pe o clipă. Părea că şi vântul se ascunse undeva sub tufişuri, neclintind măcar o frunză, măcar o creangă.

“Unu, doi, trei, patru...”

O singură clipită! Îndată namila ceea de om şuieră din harapnic, dădu pinteni gloabei tărcate şi dispăru cu tot alaiul câinilor înspăimântați din urma sa...

Trezit parcă din somn, Serafim, se apropie de malul galben de lut şi privi îndelung căprioara însângerată şi încâlcită în lintiță. Pe beregata ei se vedea o rană adâncă. Căprioara strănuta, împroşcând bale însângerate.

Bărbatul stătu o vreme locului, savurând străduințele neputincioase ale animalului, apoi, ca din senin, începu să hohotească până la isterie, slobozind o voce chinuită printre buzele crăpate:

– Iată unde ieşti! O bucățică de cărniță proaspătă! Iaca unde erai! Ha-ha! O halcă de cărniță, coaptă pe jăratec! S-s-s-s... Bujeniță!..

Îi tremurau mâinile, picioarele i se cârceiau nesupuse şi, stăpânindu-se de un ciritel, se prăbuşi de-asemenea în apa însângerată de la malul smârcului. Mişcând din mâini şi din picoare, înnotă până la ciută, o înşfăcă de un picior şi porni să tragă spre mal, dar tina deasă îi înghițea picoarele. Copacii de pe mal de odată, în ochii lui, parcă se încinseră într-o horă vertiginoasă cu multe cerculețe multicolore, care se topeau în apa murdară de sânge. Hainele păreau că-i sângerează şi ele, iar rămăşițele copaucei se bălăceau pe toată suprafața apei. Serafim scrâşni înfuriat, când căprioara se zbătuu, voind să se sloboadă din mâinile lui, îşi încordă toate puterile, se avântă spre malul hleios şi vâscos, iar când apucă să se agațe de buruiene, căzu în nesimțire.

“Unu, doi, trei, patru...”

Revenindu-şi, privi cu luare aminte ciuta. Zăcea alături, cu picioarele dinainte răşchirate în părți, iar cele din urmă spânzurând de pe mal în apă. O trase mai apropae de el, apoi îşi rupse cămaşa cu dinții înnegriți şi-i bandajă beregata pe care se închegase sângele. Trase aerul adânc în piept şi, privind în jur, unde domnea liniştea şimirozna primăverii verzi, îşi aminti de Linela. Trebuia să se grăbească. Avea senzația că cele petrecute cu el odinioară n-au fost decât un vis de coşmar, care nicidecum nu se încadrau în feeria acestei frumuseți. Va duce căprioara la casa lui Vele, în ogradă va aprinde focul şi la razele soarelui care răzbăteau tot mai proeminent printre copaci, prevestind o dimineață frumoasă, are să coacă frigărui...

“Unu, doi, trei, patru...”

Se bucura în sine, pe față i se înfiripa un zâmbet, nici să-i pese de ciuta, ce încerca să se descurce de tina în care i se împotmoliseră picioarele, în pofida rănii ce-i mai sângera încă.

– Asta e, auzi de-odată Serafim, ne pedepsesc tainele pădurii şi le suntem de folos oamenilor la nevoie de foame.

Omul mijii mirat ochii. Făcu roată cu privirile, dar nu descoperi țipenie în jur. Decât privirile limpezi, ca de fecioară ale ciutei, care-i spuneau clar aceleaşi cuvinte, auzite acum câteva clipe. Nu se aşteptă ca o căprioară să-l înfrunte.

– Aşa e... Viața ne dă drumuri diferite, deşi trecem prin aceleaşi primejdii, cu necazuri şi bucurii. Dacă ne salvăm fiarele pădurii, dăm peste oameni, care trag foloase chiar şi din moartea noastră.

Omul se bunghi la ciută şi bâigui nedumirit:

– Păi... n-aveți de ce vă îngrijora: noi, oamenii, nicicând n-am fost

în stare de război cu ciutele...

– Când omul poartă armă pe umăr, cuvintele lui de pace te înspăimântă. Spre această taină a adevărului tu, omule, anevoios de greu ajungi. Poate nici nu ți-i dat norocul s-o afli vreodată...

Omul se încruntă, simțind cum strânge puşca la braț.

– Cu arma asta te-am salvat de-o haită, ce voia să te sfâşie în bucăți, şi ni văd de ce n-ar putea să mă intereseze taina drumurilor ducând spre adevăr, pe care socoți că le ştii!

– Teme-te de timp, omule! El, timpul, poate oricând să-ți ceară socoteală: în cine ai tras şi încotro zburat-au gloanțele.

– Şi-apoi? se uimi cel cu arma.

– Nu fi naiv, atunci trebui-va să fii sincer, omule. Vei fi silit să spui adevărul, aşa amar precum îl ştii... Sinceritatea e o povară grea pentru cine poartă armă pe umăr. E o chestie mai grea decât adevărul şi dreptatea...

Omul rămase iar surprins. Răspunse într-o doară:

– Nu s-ar cuveni să se amestece şi căprioarele în viața omului! Fiecare cu tainele lui! Fiecare la locul lui pe pământ şi în ceruri: oamenii sunt stăpânii pământului, voi faceți frumusețea pădurilor, stelele aparțin cerului... Iată crudul adevăr!

Căprioara mai făcu o încercare zadarnică să se ridice, dar îndată se prăvăli lângă el, întinzându-şe neputincioasă pe pătulul de frunze jilave, hârcâind şi lungind gâtul bandajat. Serafim simți iar o săgetare dureroasă în inimă, capul i se îngrelă ca o ciutură. Făcu şi el o încercare să se ridice, aducând țeava spre gât, să împuşte animalul, dar zăbovi...

În depărtare se auziră strigăte de oameni, lătrat de câne, care se topiră şi mai adânc în tainele pădurii. Răsunară câteva focuri de armă în depărtare, după care iarăşi se făcu linişte. Răsufla greoi, acompaniat de hărcâitul căprioarei. Trase ciuta pe loc drept, lângă un frasin, o prinse în brațe şi privi spre seninul cerului, care se înălța tot mai

luminat peste liniştea umedă a pădurii. Rupse o ramură înrourată, o trecu peste fața păroasă, să-şi alunge oboseala din ochi. Căprioara prinse a-l măsura cu privirile ei limpezi dinn ochii mari, apoi mirosi atent țeava armei din brațele lui.

– Ce bine-ar prinde acuma carnea ei! îşi zise omul, clătinând îngăduitor din cap.

Îşi aminti că undeva pe o laiță, în casa lui Vele îl aşteaptă fata cu demâncare din pădure. Se ridică, rezemându-se de un frasin, săltă arma pe umăr. Chibzui că ar fi mai potrivit să plece la casa Linelei cu ciuta vie, să-i arate ce frumusețe a descoperit în acel răsărit de soare... Luă căprioara pe brațe şi porni anevoios spre casa de la Chitca. Ciuta, aidoma Linelei, îşi lipi căpşorul de pieptul lui, îl privi curioasă, după care închise ochii mari, frumoşi şi parcă ațipi.

“Unu, doi, trei, patru...”

Scuturând roua de pe ramurile tinere, Serafim se apropia de casă. Se opri într-o poieniță, să-şi mai tragă sufeltul. Rana din picior mai închipuia o umbră de durere.

“Unu, doi, trei, patru...”

"Răbdare, îşi zise el. Noi, oamenii, pe toate le trecem cu răbdarea. Un greu, o bucurie – cu răbdarea vom ajunge la ziua de mâine, la veacul de-apoi. Cu răbdarea!.. Vom sădi un copăcel, vom zidi un pod peste râu...

Cu răbdarea şi îngăduința... Doar să avem până atunci liniştea pădurilor, câmpiilor, stelelor..."

“Unu, doi, trei, patru...”

Ciuta părea că desluşeşte gândurile omului cu fruntea înfierbântată şi nu se mai temea de cel cu arma pe umăr.

Ajungând în preajma căsuței, Serafim se aşeză iarăşi jos, pentru popas. Se făcu ziuă de-a binelea. La orizont, peste dealul cu linia crestelor de copaci, se ridica soarele, îmbrățişând cu razele-i întinderile răvăşite şi podişurile acoperite cu podgorii năpădite de pârloagă. Roua sclipea argintie pe smaraldul ierbilor. Picioarele nu-l mai ascultau. Vrând să se ridice iar, îşi pierdu echilibrul şi se prăbuşi la pământ. Ciuta scăpată de pe brațe, săltă speriată într-o parte, ca după o vreme, privind curioasă, să se apropie de el, mirosindu-i şi încălzindu-i cu răsuflarea fața lui păroasă.

“Unu, doi, trei, patru...”

Apoi, ciuta prinse a flutura din cap, să scape de pansamentul murdar ce-i înfăşura gâtul. În ochii tulburi ai bărbatului văzu suferință, slăbiciune, puțină îndârjire. Ea porni cătinel, puțin alignind de-un picior, spre potica ce ducea în pădure, spre casa primejdiei şi salvării ei. În aceeaşi clipă Serafim se dezmetici că ciuta îl părăseşte. Încordă puterile şi prinse a se târâ din urma ei, apucându-se cu mâinile tremurânde de iarbă, de flori, de tot ce-i sta în cale, numai ca s-o ajungă.

– Decât să te mănânce copoii, mai bine adă-mi mie folos. Oamenilor... E foame, doar!.. strigă omul răguşit, izbutind în sfârşit s-o apuce cu putere de beregata rănită.

– Omule! se sufocă ciuta. Odinioară ziceai că suntem în stare de pace: voi şi noi, căprioarele!?

Reamintindu-şi de cele spuse mai înainte, omul plecă ruşinat capul în jos, iar mâinile îi sloboziră trupul cu blana roşcată, lucioasă şi umedă de roua dimineții. Scăpată din mâinile încordate şi cârceiate, ciuta, tuşind sufocată, nu se grăbea să-l părăsească, ascultându-i atentă bolmojelile.

– ... în stare de pace, în stare de pace...

– Voi, oamenii, prea repede vă uitați promisiunile. Poate de-aceea uitați că frumusețea pământului e pe seama, conştiința şi deplina voastră stăpânire. Deocamdată...

– Pentru totdeauna, e pe stăpânirea noastră!

– Nicidecum pe totdeauna, omule! Dacă veți încerca s-o nimiciți, ea, natura, se va răzbuna, nimicindu-vă pe voi. Stăpâni, atunci, vom deveni noi, animalele. Iată crudul adevăr pe care voi, oamenii, deocamdată nu doriți a-l recunoaşte!

Şi ciuta se propti de luciul ierbii, alunecă, şi după o sforțare, se ridică iarăşi pe picioruşe. Privi lung la omul lungit la pământ şi, înainte de a o lua razna pe poticele adumbrite ale pădurii, zăbovi să-i asculte durerea:

– Totuşi, drumurile noastre sunt diferite, iar calea spre frumos doar ne-ntâlneşte arareori. Ce-ar trebui să facem ca să fim mereu alături?.. Rămâi să convețuim împreună. Îți dăruiesc viața, toate favorurile...

– Fii îngăduitor cu rolul pe care ți l-a încredințat natura, omule! Şi toate vor fi mereu alături de tine. Totdeauna!.. Natura ne-a plasat pe fiecare la locul lui şi trebuie să ne împăcăm cu aceste locuri...

Durerea rănii prinse iar a-l sfredeli, ascuțit, până la os. Oboseala drumurilor îl țintuia la pământ.

“Unu, doi, trei, patru...”

"Ce animal naiv, gândi el. Îl îndemni să rămână aici cu noi, în neprimejdie, iar el se duce înapoi, la pericolul pe care i-l aduce pădurea... Ori poate acestea-s drumurile existenței sale? Doar fiecare trăieşte la locul pe care i l-a dat natura, iar istoria, ultimul şi necruțătorul judecător, are să ne prețuiască şi binele şi răul.

“Unu, doi, trei, patru...”

Oare toată existența noastră constă în binele pe care putem să-l facem într-un destin? Aceasta e fericirea pentru care suntem chemați a ne închina – oricât de scurte, nesfârşite şi chinuitoare ne-ar părea – nopțile într-o viață?.. Atunci, ce să facem cu furia, cruzimea, pizma, ura? Doar e ştiut: dacă jeleşti pe unul, la o anumită situație, poți muri tu în locul lui. Lupta pentru viață! Ce-i de făcut cu acest adevăr? Şi unde e adevărul: de o parte sau de alta? Lumea există, iar omul trăieşte! O, dac-am avea noi, oamenii, răspuns la frământările noastre de-o viață – unde şi cum să ne găsim locul, în sânul şi în afara naturii. Nimeni, nicicând nu l-a aflat, oricât de mare şi diferit ar fi zbuciumul nostru şi căprioarelor. Ceea ce se aşterne veşnic în fața noastră sunt drumurile vieții, interminabile şi pline de taine, ca şi taina stelelor de pe cer..."

Se ridică să pornească spre casă, dar nu se putu sprijini până la urmă pe picioare şi căzu doborât de durere. Corpul lui se rostogoli peste flori, ca mai apoi să se cufunde într-o lume necunoscută, umedă şi rece, prinzând cu urechea nişte strigăte – lătrat de câine, hărmălaie, împuşcături.

Căprioara dispăruse în desişurile pădurii. A fost tot ce-a mai dovedit el să audă în dimineața frumoasă şi însorită, în preajma casei lui Vele de la Chitca.

***

Pe la amează în dreptul căsuței de la Chitca se opri o căruță trasă de doi cai înspumați. În loitrar erau aşternute paie uscate şî fân mirositor. Bătrânul David hățuia caii. Aşezat pe pataşcă, nepotul Ion nu-l slăbea din ochi pe grosomanul cu mâinile legate la spate, cu capul vârât în paiele din căruță. Apoi, bărbosul săltă din umeri, străduindu-se a se slobozi din legătoare, se rezemă într-o rână de fundătoarea căruței, se tot întindea spre tăiuşul coasei cu hreapcă să taie funia ce-i lega mâinile.

– No, Grişaca, no! Ți-a venit sorocul să dai seama în fața oamenilor şi-a legii! îl zădăra Ion ca pe un animal bestial. Eşti deja al nostru, no!..

***

...Serafim şi Linela au stat la pat în spitalul de la Mândreşti până peste iarnă. De răul tifosului.După ce eşiseră din spital, Linela a rămas să locuiască în satul lui Serafim, Inescar. Au reparat casa împreună şi, însănătoşiți de-a binelea, lucrau amândoi la zidirea şcolii din sat. Linela, de la o vreme prinse a duce dorul lui Valentin, iubitul ei şi prietenul lui Serafim, de la care nu avea nici o veste. Plecase la război, dar trecuse un an de la încheierea bătăliei şi el nu se mai întorcea. I se uscase în zarişte timpului toate speranțele şi se liniştea cu schimbările ce veneau de la sine. Erau vremi grele, se sfârşise foametea şi, la îndemnul lui Serafim sătenii începuseră să construiască podul peste râu. Înainte de război oamenii ieşeau în largul câmpiei să lucreze ogoarele peste râu, trecând pe podul de lemn, dar apele din ultimii ani îl rupseră, distrugându-l şi acuma pe tot întinsul şesului creşteau tufe de trandafir sălbatic. Linela, Serafim, ca şi ceilalți, cărau cărămizile pe şantier cu tamaralele în spate. Până în primăvară, când s-au topit zăpezile, fu dată în folosință şi calea ferată care venea dinspre Luceferi şi ducea spre Dunăre, la Cartal. Curând, eşalon după eşalon, staționau în halta Inescarului, ca după un mic răgaz, să plece mai departe, în zarişte câmpiei trandafirilor sălbatici.

Seara, rupți de oboseală, se aşezau amândoi pe malul priporos al râului şi multă vreme urmăreau în tăcere înălțimile înstelate ale cerului, depărtările câmpiei de dincolo de ghioluri, de unde adia miros îmbătător de trandafir. Cândva pe câmpia ceea creşteau livezi, podgorii. Acuma numai trandafirii mai păstrau frumusețea locului...

Serafim era absorbit de proiectul său. Nopți în şir îşi frământa mintea asupra schițelor, iar Linela, care dormea de-o parte, în căsoaia de la poartă, singură, abătută cu gândul la dragostea frântă de război, la pelicanii de pe malul Dunării, la Valentin, ofta necăjită şi disperată. Se făcuse mai drăguță. Urmele bolişteі i se şterseră de pe față. După tunsura brebenel din timpul maladiei, părul acum îi crescuse într-o gâță mare şi deasă. Bujorii din obraji şi tinerețea din priviri o făceau să pară mult mai tânără decât Serafim, care avea mereu o înfățişare obosită şi preocupată. Sătenii aveau impresia, când îi vedeau alături, că pe drum merge tata şi fiica.

– De-aş avea şi eu o fată, ca Linela, să prietenesc, atunci aş socoti cu adevărat că omul poate fi fericit, zise într-o zi zidarul Nicolae, un băiat în tunică militară, cu cicatrice pe mâini şi obraz, deschis la vorbă. La auzul acestor cuvinte o săgetare de gelozie îi împunse undeva în adânc inima. Şi atunci Serafim îşi zise: "Terminăm construcția podului şi îmi iau inima în dinți... Valentin, Dumnezeu să-l ierte, şi să fiu ertat şi eu... Mă însor cu Linela!"

– La nunta noastră vor înflori trandafirii? făcu fata naivă, când el cuteză să-i ceară mâna. Am să fiu mireasă. Îm loc de văl am să-mi pun pe frunte coroniță de flori vii. Nunta mea are să pară o poveste de frumusețe după un trecut plin de chin şi necaz.

Când cerca să afle dacă ea îl acceptă sau ba pe Valentin, Linela îi răspundea doar printr-o tăcere visătoare, amestecată cu nostalgie. Ambii trăiau mai mult cu nădejdea. Într-o zi, când el dori totuşi să afle dacă podul zămislit de dânsul este pe placul ei, fata zise cu o mină de regret:

– Pare a fi totul gândit bine, dar am impresia că gândurilor tale nu le ajunge tinerețe, zbor, învățătură. Înțelegi? Învățătură...

"Războiul poate să pună capăt la toate într-o clipă, rezervându-ne fiecăruia în parte crucea lui, dar pacea lasă totdeauna loc pentru alte gânduri, mai ingenioase mâine decât azi". În în sinea lui se mira, repetând cuvintele Linelei: "Învățătură! Oare drumrile ce le-am cutreierat atâta vreme nu-mi sun destulă învățătură?.."

– Calea vieții noastre a fost întreruptă pentru o habă de război, dar ea, calea, abia începe şi n-are să se termine aşa, dintr-odată, continuă meditările Linela. Azi sau mâine, deoarece s-au terminat căile vechi şi curând avem a le începe pe cele noi, vom sădi doi copăcei. În largul câmpiei, dragul meu Serafim...

"Învățătură! surâse iarăşi Serafim în sinea lui, când sădise câțiva copăcei în ograda pustie până atunci. Vasăzică, avem şi noi un drum veşnic, aidoma stelelor? Asta e... Dar câte drumuri o fi pe lumea asta? Oricare drum nou te pune la încercare grea: drumul destinului, al râurilor, câmpiilor, florilor, al dragostei, drumul învățăturii... Straniu, cât timp a trebuit ca să ajung la drumul cel nou al pătimirilor? O viață întreagă.."

În tumultul schimbărilor şi Serafim cerca să şteargă din memorie necazurile trecutului. Era ferm convins că amicul Valentin a căzut în lupte undeva departe de meleagurile natale, că drumurile destinului său s-au contopit cu veşnicia înainte de vreme. Şi Serafim era obligat să-şi găsească adevăratul rost al vieții lui, ca să ducă spre acea veşnicie şi amintirea despre Valentin. Trimise deja cuvânt bătrânului David să vină duminică la nunta lui, cu lăutari. Arvoni, din puținul agonisit, conocari, vornicei, druşte şi toatele erau cuprinse de forfota pregătirilor, pe potriva timpului.

– Au înflorit trandafirii, Linela! îi zise dânsul, cu câteva zile înainte de ziua căsniciei. Ne-aşteaptă în larg câmpia trandafirilor sălbatici...

Şi totuşi trebui să se întâmple imprevizibilul. La numai două zile până la nuntă, de la Cartal, Linela primi o epistolă. Era de la Valentin. Se întoarse din război schilod, fără ambele picioare... Zace pironit la pat şi mereu – ziua şi noaptea – cheamă numele fetei dragi, să-i vină în ajutor...

Reciti răvaşul poate sute de ori, în cele câteva zile, furişându-se să n-o zăpcească Serafim şi stropind rândurile cu lacrimi. Până sosi ziua de duminică, ziua nunții...

– Plecăm în largul câmpiei, Linela? Trandafirii ne aşteaptă să ne felicite cu povestea nunții noastre.

De când era Inescarul, tinerii însurăței, în ajunul nunții, obişnuiau să treacă râul şi să întâlnească prima zi de viață comună în largul câmpiei. În verdele ei îşi semănau culorile florile. Vântulețul zmulgea petalele şi, jucându-se cu ele, le ducea până la apa tulbure a râului. Linela voia să pară fericită, dar ochii ei trădau o tristețe mută. Prindea petale roze, sângerii în palme, le săruta, apoi le arunca în vânt, ca să zboare, să se spulbere. O tângă apăsătoare îi sfâşia totuşi pieptul.

– Serafime, Serafime... sopteau şopteau buzele ei printre sărutările usturătoare ale bărbatului. Aşteptările-i fură lungi şi dezamăgitoare... Bărbatul se dovedi neputincios să-i dăruie clipa de patimă fierbinte, pe care o aştepta trupul ei tânăr şi mlădios. Nopți întregi, proiectând castelul celei mai fericite clipe, Serafim nu se gândi niciodată la consecințele războiului. Acum îşi dete seama că în tot acest răstimp nu simți vreodată să-i străbată trupul fiorul subconştientului. Dar nu-şi făcea griji, căci din noaptea ceea, când o duse pe Linela în brațe, rănită, nu a mia strâns la piept vreo fată.

Acum încerca din răsputeri să ascundă trauma adâncă ce i-o lăsase războiul în suflet şi trup, scrijelându-i toată ființa, tinerețea cu toată dulceața ei. Probabil secătuise încă în ziua când a fost rănit grav ultima dată şi fu trimis la vatră...

Iar fata îl chema, îl chema... El o asculta tăcut, zâmbind ruşinat că nu mai este bărbat. Îl stinghereau mâinile ei cu două degete însângerate – împletind o coroniță din rămurile ghimpoase de trandafir, care urma în seara ceea să le lege soarta, viitorul, se înghimpase din neatenție...

Dar până la urmă chemările ei rămâneau surde şi neogoite. Florile începură a se scutura şi petalele cădeau de-a valma în colbul drumului. Pe cerul înserat tremurau nedumerite stelele. În ograda lor sosiseră deja lăutarii, bătrânul David îi aştepta să se întoarcă din largul câmpiei. Se înfiripase calea unei veselii prevestitoare de nuntă mare şi frumoasă, de nuntă cum nu mai fusese prin locul celea încă din ajunul războiului.

Şi nu era vreme pentru nuntit, căci în largul câmpiei se scuturau trandafirii. Numai Serafim nu-şi găsea astâmpăr, căutând, printre cuvinete de regrete, o cale de justificare a unui nou şi crud adevăr, decoperit acum, în largul câmpiei trandafirilor sălbatici. Care-i adevărul, unde-i dreptatea?..

Linela îi asculta vorbele, îi mângâia răsuflarea, chemându-l cu inima şi sufletul să admire câmpia înflorită. În acele clipe era decisă ca să rămână la el, să uite cu desăvârşire tot ce-a fost odată – promisiunile date èăiatului drag, aşteptările, chipul iubitului care nu se mai întorsese din focul bătăliilor... Se decise să-i fie credincioasă şi fidelă bărbatului care i-a savat viața şi care a încălzit-o în tot acest răstimp cu raze calde de omenie.

– Nunta noastră nu mai are culorile unei istorii de poveste, îngână într-un târziu Linela cu ochii în lacrimi.

– Seara e liniştită, plăpândă. Stele-s multe şi frumoase, ca şi atunci, în calea noastră, ce o străbăteam de la gară spre casa astâmpărului...

– Stele-drăgănele, făcu fata cu tristețe. Vorbeşti aşa de parcă-am fi cei mai fericiți de pe fața pământului.

– Păi nu suntem? zise Serafim şi se miră, descoperind că se întreabă mai mult pe sine însuşi. Copacii noştri din ogradă, deşi încă fragezi, dar prins la putere primăvara, au slobozit rădăcini şi seva pământului le-a dat frunze. La anul vor înflori şi vor da rod. Vorbea mai mult pentri sine, încercând să spulbere realitatea crudă pe care o descoperi aici, în largul câmpiei. E pace, e linişte, Linela. Am să merg la orice sacrificii, numai să te fac fericită alături de mine, Linela mea.

– Tu vreai fericirea mea cu adevărat? îl fixă de-odată cu priviri hotărâte, de parcă punea la îndoială sinceritatea lui.

– Eşti unica mea speranță pentru care mai are rost să trăiesc, Linela... Şi sunt gata să fac orice pentru tine...

– Să-mi îndeplineşti oricare dorință? se îndârji fata.

– Oricare!..

– Chiar şi imposibilul?

– Chiar şi imposibilul...

– Atunci... lasă-mă să plec la Cartal. La fântâna cu cumpăna înaltă, din poarta cu doă lebede, la Dunărea albastră, la pelicanii din deltă. La dânsul, la Valentin...

Şi fără să mai aştepte consâmțământul lui, o zbughi spre halta în care pufăia un tren de rută lungă, lăsându-l cu nedumirirea scrisă pe chip, cu brațele întinse în gol, şi cu o nouă rană, adâncă, în suflet... Se gândi să fugă în urma ei, să o ajungă, dar ceva îl ținea locului, de parcă slobozise rădăcini. Dar nici aici, în largul câmpiei înflorite, singur nu mai putea să rămână..

“Unu, doi, trei, patru...”

De acolo, din fereastra vagonului, fata îi flutura cu vălul alb, în semn de rămas bun, în semn de pace între ei. Serafim, ajuns în sfârşit în mijlocul drumului, cu picioarele înfipte în colb, ca şi atunci când aştepta lângă copacul uscat din vârful dealului, vlăguit şi pustiit, urmări nouraşul de fum albicios, lăsat în haltă, apoi nuieluşa neagră a garniturii, până dispăru, şerpuind printre dealuri. O steluță năzdrăvană răzbătând în clipa ceea prin nouraşul alburiu, îi surâdea, solitară, din tării.

Rămase singur cu propriul său destin, cu propriele sale dureri. Simți, ca atunci, că-i lunecă pământul sub picioare şi gândurile năvăleau încâlcite la poarta creierului. “Iată care-i taina vieții noastre. Prea departe de noi sunt deocamdată stelele... Tot ce poate fi cu temei şi adevărat în lumea noastră se află aici, pe pământ..." Şi surâse îndurerat.

“Unu, doi, trei, patru...”

“Poți rupe câți doreşti – aceşti trandafiri, plini de tandrețe şi cu ghimpi, dar nu poți culege nici o stea din cer. Oricât ai dori... Cum poți face un pod frumos peste râu, spre această câmpie de trandafiri sălbatici, dar nu poți face o scară spre tăriile necuprinsului...Dar poate că...”

Undeva, între conştient şi neştiință, un glas străin şi dulce îi vorbea în depărtări ceva neclar, despre elan tineresc, despre învățătură, despre un pod de vise şi o împărăție de stele deasupra unei câmpii de trandafiri de un roşu sângeriu, cu ghimpi.

Bărbatul mai făcu vreo câțiva paşi, apoi, trecându-şi mâna peste fruntea înferbântată, se opri. Luat cu gândurile, nici nu văzu când trecu podul. Privi îndărăt şi surâse, încordându-şi muşchii feței asudate. Puse mâna streaşină la ochi, urmări câmpia nemărginită de pe cealaltă parte de râu, podul cu ghirlandele ce-şi reflectau luminile în apă, satul cufundat în verdeața proaspătă a verii şi făcu un gest a mirare. Urcă dealul spre geana pădurii şi mai privi o dată de pe creasta lui căsuțele satului adunate pe malul şerpuitor. Desfăcu brațele, năzuind să cuprindă pământul cu toate bucuriile şi patimile lui, dar în clipa următoare auzi un foşnet uşor de vreascuri uscate. Din desişul codrului la luminiş, chiar în spatele lui, se opri o căprioară. Îl urmări câteva clipe curioasă, apoi, parcă înțelegând că omul nu are armă şi nu o amninţă nici o primejdie, începu să pască liniştită în zarişte asfințitului.

Pleca la oraş. Să învețe. Îşi descoperi capul în amintirea celora care nu s-au întors din măcelul mondial al omenirii şi se încăpățină să mai treacă o cale – grea şi anevoioasă, poate mai grea decât drumurile răsboi spre pace – cale spre veşnicie. "Oricât ar fi de aspre măcelurile, oricât de salvatoare ar fi zilele de azi şi de mâine, pentru o căprioară, pentru o iubire, pentru un om dornic de-a aduce bucurie oamenmilor, calea cea mai potrivită este neastâmpărul zbuciumul. Şi dacă el nu se stinge, ca flăcările unui rug şi luciul stelelor, odată cu revărsarea zorilor, înseamnă că în tot ce mişcă şi răsuflă

există visul veşnic al drumurilor spre ceea ce căutăm şi sperăm, spre veşnicie. Altfel cum ar exista viață?!"

“Unu, doi, trei, patru...”

BĂTĂLIA COCOŞILOR

La Andijan, terasa unde aveau loc lupte de cocoşi era considerată cel mai animat punct al oraşului. Aici se puneau pariuri crâncene, mize împunătoare, martori fiind copiii străzii care făceau servicii boşilor ce contau pe victoria cocoşului favorit. Orice izbândă aducea stăpânului sume mari de bani, dar mai ales autoritate în lumea înterlopă. În Valea Fergana un cocoş de luptă se creşte şi se gresează ani în şir. Cine deprindea măiestria dresării putea ajunge victorios nu numai la competițiile orăşeneşti, dar să-şi încerce puterile şi la Toşkent, unde sumele dobânzilor deveneau astronomice. Aksacalii nu în zadar glumeau că aici banii, se "măsoară" nu la număr, ci în kilometri.

De mici, kembohol bollalar, ceea ce aici înseamnă copiii străzii, visau să aibă un pintenog pentru bătălii, care le-ar aduce glorie. În mahalaua de jos, adumbrită de verdeața smochinilor şi caişilor, începu să-şi câştige tot mai multă autoritate tânărul Dâlşot, un adolescent smolit, cu părul creț şi priviri naive. Despre kembohol bollalar la Andijan se spunea că tatăl le este cerul, iar mumă strada. Dâlşot îl mai avea pe bunicul Nabakea, mereu sprijinit în toiag, care, văzându-l că se ridică flăcăuandru, îi dărui un cocoş pe care se şi apucă să-l dreseze. Cu o barbă albă, rară, ce semăna mai mult cu un caier ordonat, în dopî, ceapan închis cu balboh, bătrânul strălucea de înțelepciune. Cocoşelul de bătaie, adus de la târgul din Oş, avea pene sure, gâtul gol, mare, ochi cu sclipiri sălbatice şi picioare lungi, puternice, asemănându-se mai mult cu un struț african.La scurt timp pasărea lui Dâlşot fu scoasă pe arenă. Bunicul îl

deprinsese pe cocoş să-şi istovească de puteri rivalul, să pareze atacurile, iar în momentul decisiv, printr-o lovitură fulgerătoare cu ciocul, să-şi răpună adversarul ori să-l silească, de cele mai dese ori, să părăsească arena. Acest joc de hazard avea o lege strictă: dacă pasărea părăsea arena înainte de vreme, stăpânul se acoperea de ruşine, iar carnea ei era servită numai câinilor.

Dresând cocoşul, Nabakea îl învăța pe nepot cum să se comporte în timpul antrenamentelor şi luptelor. Construise în grădina lor un scripete, nişte instalații speciale din scânduri, cu funii şi sârme, ca mai toată ziua pintenogul să fie silit a însuşi comenzile şi îndemnurile. Când li se sfârşeau banii, nepotul pleca la abatorul orăşenesc, la Ulukbek, amicul bunicului, care-i da măruntaie de bovină să hrănească cocoşul. Numai aşa poate deveni un pintenog puternic şi sălbatic în bătălii.

– E dibaci cocoşelul, zise într-o zi bunicul, întorcându-se de la rugăciuni la geamie. Dac-o să ne ajute Allah, o să-ți ducă slava departe.

– Pare a fi c-am fricos uneori, îşi dădu cu părerea Dâlşot. Ar fi bine să-l deprindem a se bate cu săbiuțele.

– Nu te grăbi. Deprinde-l cu vacarmul din jurul teraselor şi fii precaut. Dacă vor afla despre el mafioții din Toşkent...

Chiar de la primele victorii Dâlşot punea tot căştigul la dispoziția semenilor săi: cumpăra orez, carne de berbecuț pentru pilaf; făcea rost la negru de puțină marijuană,

pe care o fumau dintr-o țigară, pe rând, în timpul sindrofiilor. Mai totdeauna aveau grijă să mai rezerveze bani şi pentru aventuri nupțiale. La hotelul "Andidjon" din centrul urbei făceau naveta duduițe din Ucraina, care îşi vindeau trupul pentru sume iluzorii, indiferent cine plăteşte. Prostituția şi adulterul la Andijan era un lucru obişnuit şi copiii străzii puneau mână de la mână pentru a îndulci cu câteva clipe, prin rotație, pe câteşi-unul-doi dintre semenii lor.

* * *

La Andijan familiile, de regulă, sunt numeroase şi castele de rudenii trec în clanuri cu influență, având din moşi-strămoşi o pondere şi răspândire clară. Apariția lui Dâlşot era un eveniment ce tulbura nițel tradițiile marilor potentați din lumea mondenă, dar şi a beylor din lumea interlopă. Bătrânul simțea că nepotul cu timpul poate rămâne fără de sprijin, dar se liniştea cu gândul că pintenogul nu va deveni favorit, decât numai la Andijan. Dâlşot parcă cimenta în jurul lui toți copleşii din mahalaua de jos, ba chiar din întreg oraşul. Era modest, docil când i se încredința vreo misiune de mediere. Diferitele clanuri se străduiau să-l aibă de partea lor, dar băiatul rămânea fidel ciracilor din piața Andijanului. Mergea des la mormântul părinților, care i se stinseseră tineri de tot în împrejurări miraculoase, la piața din Namangan, unde vindeau rodii. Înainte de-a intra în cimitir, împreună cu camarazii lui îşi spălau mâinile, dinții, fața, precum e obişnuit la Andijan, şi clipe îndelungate comemorau lângă movilițele de sub coroana piersicului pe cei trecuți din viață. Mulți nici nu ştiau de mormintele părinților, căci cu anii movilițele se făceau una cu pământul, iar la capătâiul răposaților nu se obişnuieşte a pune un semn cât de cât. Dar veneau laolaltă să se închine, instituind între ei o tovărăşie rară şi fidelă. Alături se afla mai totdeauna cocoşul mut, cu pinteni mari şi ochi fulgerători. Numele lui deveni curând un simbol al vagabonzilor, care îl îmbărbătau la rândul lor în luptele de pe arenă prin strigate asurzitoare.

* * *

Evenimentul s-a produs într-o după-amiază, când pe terasă a fost să se confrunte, contrar voinței bătrânului Nabakea, pintenogul lui Tuberghen-kirghizul şi cel al lui Dâlşot. Tuberghen era campionul oraşului şi se considera capul cocoşilor cu simbrie. Avea trecere şi la groaznicii negustori de haşiş şi la clanurile care dictau numirea şi retragerea din post a procurorului, a judecătorilor şi a şefului pieței centrale. Biruind, deveni groaza pintenogilor din Andijan, ca un gladiator căruia i se permitea să-şi nimicească sau să-şi grațieze rivalul. Dâlşot ajunse pe neaşteptate nu numai stăpânul celui mai neîntrecut pintenog, dar şi persoana a cărui nume era tot mai des pronunțat în cele mai diferite cercuri.

– E prea devreme, dragul meu, era nemulțumit bunicul. Lucrurile mari trebuie făcute încet, cu mare chibzuială. De data asta te-ai grăbit...

Vestea că la Andijan se ridică un rival serios, cum era de aşteptat, ajunsese la Toşkent. La numai o săptămână, stârnind colbul drumurilor de ocoliş, întră în piața centarlă un "Mercedes" negru, strălucitor. Frână strident, derapând de asfalt, şi din limuzină ieşi Gafor, unul dintre marele autorități ale mafioților din Toşkent. Purta costum gri şi cămaşă verde, un lanț gros de aur pe gâtu-i păros. N-avea urechea dreaptă, iar în cea stângă spânzura un cercel cu piatră de diamant. Era considerat hoț în lege – aripa sa ocrotea toți delicvenții din Valea Fergana – şi îşi avea reşedința în capitală. Aflase despre pasărea lui Dâlşot şi venise să vadă cu ochii lui pe cel care se infiltra în

lumea interlopă fără ştirea sa. Praful, abia se risipi în văzduhul incandescent, când kembohol bollalar, care înconjuraseră deja "Mercedesul" luxos, văzură pe proprietarul limuzinei, stăpânind trufaş de curmei un lupan, gata în orice clipă să sfâşie victima. Îl însoţea, ca bodgyard, Idrihon, o namilă cu mustăţi încovoiate şi cravata înflorată, ce se aşternea ca un trotuar pe burtoiul aproape gol, care se ţea de după cămaşa cu nasturii descheiaţi, şi Mustafa Arabek, şoferul cu egretă la turban şi priviri scăldate în răutate. La un semn al patronului Idrihon deschise o valiză, din care se rostogoliră la picioarele curioşilor pachete cu bani.

– Unde-i ţâncanul care a stârnit cu spurcăciunea lui atâta gălăgie? Glasul lui dogit şi dispreţul cu care se adresă nu prevestea nimic bun. Toaia de copii nu se grăbi să-i răspundă, continuînd a-l urmări plini de curiozitate copilărească. Până una alta, Idrihon, din îndemnul patronului, făcu parte dreaptă din conţinutul valizei. Câţiva copii luară banii şi aduseră în mijlocul semenilor bere şi alte

bunătăţuri.

– Cine-i Dâlşot? repetă întrebarea Gafor, mai domolindu-şi vocea după ce înţelese că nu-i va fi chiar uşor să-i cumpere pe aceşti zdrenţuroşi murdari, dar mândri.

– Adorăm trapeze pe gratis, strecură în loc de răspuns unul mai răsărit, ronţăind apatic fistaşte şi făcând un pas înainte. Era Dâlşot.

– Auzi, cotânganule! acum aproape că se răsti Gafor. Adu încoa biblica, să văd cu cât aş putea-o cumpăra hrană lupanului.

– Dumitale, pare-se, n-ai venit la menajerie. Ai în faţă un gighit care doreşte, poate, să se târguiască.

Gafor se lăsă pe bancheta din spate, slobozind portiera larg deschisă. Un tic nervos îi săgetă tâmpla stângă şi păru a se grăbi să-şi scoată din buzunar narghileaua. Lupanul se lungi la picioarele lui, mârâind.

– Cât ai vrea să-ţi plătesc? rânji el, slobozind fumul în cercuri.

– N-ar încăpea în valiza dumitale.

Gafor înţepeni la răspunsul obraznic al băiatului. Idrihon căscă gura, dând semne de nerăbdare.

– Atât? privi Gafor chiorâş, dar încă plin de trufie.

– Pintenogul meu nu se vinde, zise Dâlşot după o pauză. Dar cum eşti oaspete în oraşul nostru, trebuie să ştii că la Andijan musafirul e un cult. Vino la chindie pe terasa din piaţa centrală. Cocoşul meu se bate cu al amicului Durdi. Vă mulţumim de servirea ce ne-aţi făcut-o. Şi... adunaţi-vă paralele, că se murdăresc...

– Ridică banii tu, ţâncanule! se răsti Idrihon, dezvelindu-şi hangerul de la şold. Dacă mai încerci să vorbeşti aşa cu excelenţa sa, te papă lupanul cu tot cu borheie.

– Bine, făcu docil Dâlşot. Copiii trebuie să asculte pe cei mari. Apoi adună cuminte banii în valiză şi o întinse stăpânului. Gafor aruncă valiza în maşină şi curând "Mercedesul" dispăru într-un nor de praf, nu înainte ca Idrihon să-l ameninţe:

– Când o fi nevoie, o să ne joci cum vom cânta noi.

* * *

Către chindie, piaţa centrală de la Andijan ajungea epicentrul oraşului. În toate colţurile ei numai dughene şi tarabe, numai larmă şi haine pestriţe. La margine, nu departe de intrare, se îmbulzeau femei cu feregele albe, care se descopereau doar când

vindeau tiubiteici, tichiile tradiționale ale uzbecilor. La câțiva metri de ele îşi desfăceau tarabele vânzătorii de ceapane şi tuşacuri, iar peste tot domnea un miros plăcut de arome variate. Culorile pânzeturilor – tot atât de multe şi frumoase în lumina soarelui ca şi fețele minunatului popor uzbec!Apoi urmau negustorii de piei, de mături şi tinichigiii. Aici se concentrau multe discuții de afaceri, iar ca mediatori erau de cele mai multe ori kemboholl bollalar, care fie că cerşeau, fie că vindeau fel de fel mărunțişuri. Aici se făcea politică, aici se discutau prețurile, aici se măsura etalonul vieții din întreaga Vale Fergana. Nu departe de ieşirea din piață, într-un colț dosit se făcea o mică pieţişoară de pui-cocoşi, care puteau fi cumpărați spre a fi dresați pentru arenele de luptă. La ieşirea cealaltă din piață, înşiruiți de o parte şi de alta a drumului, îşi desfăceau marfa olarii, meşteşugarii de tandâruri – cuptoare de copt lipii. Pe străzile oraşului, la fiece colț, copiii vând struguri, cumâs şi fel de fel de citrice uscate.

Dâlşot i-a povestit bunicului cu sufletul la gură despre confruntarea cu Gafor. Bunicul smârci supărat:

– O s-avem de la el surprize. Păzea! Dar să mergem la piață.

La terasă în acea duminică se adună lume multă. Poliția interzicea luptele de cocoşi, ca şi oricare joc de hazard, dar interesul era mare, încât apărătorii ordinii publice se camuflau în civil, iar procurorul general, judecătorii asistau şi ei, amestecați printre suporteri, în ceapane şi tiubiteici. Iar în jur, ca de obicei, muzicanții cântau din surle şi

loveau iscusit dairelele şi tumbelekiurile. Câte un bufon sau un jongler, cu o nuia mare în mâini, îşi menținea echilibrul păşind pe funie. Lupta se anunțase cu cele mai mari mize, iar acolo unde miroase a mulți bani interesul este şi el mare. Mulțimea se scindase în două tabere. Stăpânii din umbră ai primei tabere erau chiar procurorul oraşului şi judecătorii. Tot ei au pus cele mai mari sume pentru victoria lui Durdi. În tabăra adversă mizele le punea şeful anchetei şi de comisarul de poliție. Ambii se gândeau că acest copilandru le cam ieşea din calcul. Cocoşul lui Dâlşot crescu o pasăre mândră, neînfricată. Iscusința lui, chiar din primele clipe, uimea nu numai mulțimea de gură-cască, dar şi pe cei mai temerari cunoscători ai luptelor de cocoşi. Dar lupta dintre cei doi rivali s-a încheiat foarte repede. Pintenogul lui Dâlşot îl zdrobi pe rivalul său numai dintr-o lovitură de plisc, lipsindu-l de un ochi şi făcându-l să părăsească arena înainte de vremea stabilită.

Dâlşot deveni vestit şi... bogat. Nu mai era docil ca înainte şi chivernisit cu banii. Parte din sumele câştigate se strecurau chiar printre cordoanele de temniceri spre delicvenții de după zidurile penitenciarului municipal, asigurându-i cu multe din cele necesare, iar parte le-o dădea ca mai înainte semenilor lui nevoiaşi. Autoritatea sa creştea amenințător în toate păturile sociale, iar mahalaua de jos îl avea drept adevărat bey, lucru care nu prea convenea oamenilor legii. Dacă se auzea vreun zvon cu amenințări asupra lui Dâlşot din partea autorităților "subterane", se făceau a nu le înțelege. Nu le convenea deloc văzând că tot mai multă lume necăjită şi săracă, întâlnindu-l, făceau în direcția lui îndelungi temenele.

Iar la Toşkent Gafor fuma la narghilea şi răsfoia în memorie întâlnirea cu bătrânul Nabakea.

– E musai să te mai căpătuieşti şi cu această pasăre care aduce satisfacție nepoțelului? încercă atunci să-l ia cu binişorul bătrânul.

– Cu banii care vi-i propun i-asiguri viitorul, pufni Gafor.

– Nu banii fericesc omul, băiete. Copiii au nevoie de-o mângâiere. Hudo gheaşciur!

* * *

La Andijan spiritele continuau să fie încinse. Cârdăşia stâlpilor justiției cu elefanții din lumea delicventă era cunoscută guvernanților de toate rangurile, dar nu deranja pe nimeni, căci tot ea asigura şederea lor în cele mai moi fotolii, iar la mijloc mai erau

şi nişte tradiții: autoritățile criniturilor dobândite pe diverse căi. O mare influiență la situația edililor Andijanului la acea vreme putea să exercite, desigur, Gafor. Cocoşii lui, vreo zece, erau deopotrivă de puternici, sălbatici în luptă, încât nici nu ştia pe care să-l arunce uneori în bătălii. Ştirile frecvente despre rivalul de la Andijan îl iritau. Sporise şi numărul celor din anturajul său care începură să-i scoată ochii de ce nu-şi pune pintenogul față în față cu cel al bastardului din Andijan. Ajiotajul ajunse să provoace de vreo câteva ori încăierări clandestine între grupările delicvente din Toşkent, cu vărsări de sânge. Se ajunse până la aceea că organele de drept i-au dat de înțeles – dacă şi se va decide o bătălie decisivă a cocoşilor, ea poate să aibă loc oriunde, numai nu în preajma bazarului din Toşkent, socotit şi el centrul lumii.

Toate erau în socoteala lui Gafor, cu excepția faptului că pintenogul-favorit nu accepta nici o arenă de luptă dacă alături de el nu era prezent stăpânul Dâlşot. Se obişnuise acum să lupte şi cu săbiuțele. Rănile căpătate în lupte bătrânul Nabakea i le vindeca cu zamă de cânepă. Cu plisc ca de vultur, în ochi i se aprindeau sclipiri sălbatice de îndată ce ieşea în arenă. Nu scotea un sunet, nici de furie, nici de durere chiar şi în cele mai crâncene momente de bătălie. Îşi dobora duşmanul calm şi aproape în tăcere, sporindu-şi şi mai mult faima. Dar pe cât de sâlbatic era în competiții, pe atât era de prietenos cu semenii lui Dâlşot. Dacă-l îngrădea prea mult în cotețul lui, făcea salturi enorme şi nu zăbavă stăpânul se pomenea cu el alături. Băiatul nu se mâinia tare – devenise nespus de întrebat. Tot mai insistent era chemat la stațiunea Arslan Bob, unde se adunau vilegiaturişti din toate colțurile lumii şi unde se câştigau bani mulți. Şi totuşi cei de la Toşkent nu se puteau împăca cu noua rivalitate a Andijanului...

Într-o seară de august lângă hotelul "Andidjon" staționară trei limuzine luxoase. Dâlşot fu chemat printr-un curier... Nici nu reuşi să cotească în strada largă, că fu răpit cu tot cu pintenogul său, aproape din goana limuzinelor, care se îndreptară cu o viteză nebună spre aeroport. Peste o oră şi jumătate era în fața lui Gafor, la Toşkent.

– O să ieşi pe-arenă, dar pasărea ta trebuie să piardă...

– Tarapul* (cocoş de luptă) meu nu ştie să piardă, răspunse îndrăzneț flăcăul.

– Să nu-i mai prinzi săbiuțe la gheare, îl avertiză Gafor. E unica favoare pe care ți-o pot face.

– Chiar de-aş vrea să-l înarmez, n-aş putea. Săbiuțele lui au rămas la Andijan, zise Dâlşot.

Lupta urma să aibă loc a doua zi. Băiatul a mas până în zori într-o încăpere plină de păiangeni colbăiți, ploşnițe şi căpuşe, pe o saltea slinoasă, străjuit de mândrul său cocoş.

Bătălia se dădu pe o terasă improvizată din vecinătatea turnului de televiziune. Era un năduf teribil. Publicul părea exaltat şi foarte agitat de ritmul tumbelekiurilor, dairelelor, surlelor... Gafor, într-un costum negru cu fir aurit şi lampasuri, rânjea excitat, dar pe chipul lui se citea o doză de nervozitate. Pe degetele-i groase luceau inele

mari, scumpe. Huiduieli şi fluierături asurzitoare încurajau păsările încă înainte să fi început lupta. Cocoşul lui Gafor era mâan, cu penetul sidefiu, pe alocuri zburlit şi rebel. Lupanul, cu doi dinți de aur, având botniță, mereu se smucea din legătoare. Stăpânul l-a ținut câteva zile flămând şi acuma se izbea, ştiind că una din păsări după bătălie va fi prada lui. Urletul animalului înspăimânta auzul şi asmuțea mai abitir publicul. Gafor trecea cu priviri disprețuitoare peste bufonii în costume colorate, jonglerii ce dansau pe funia întinsă deasupra terasei, peste mulțimea ce savura dinainte actul sfâşierii. Lupanul lui va sfârteca spectaculos această cobaie provincială. "Mai greu va fi cu țâncanul de Dâlşot", gândea în sinea lui tâlharul. Dâlşot se arăta calm, netezindu-şi pintenogul pe care nici nu avuse posibilitate să-l hrănească. Mai spre începutul luptei, secundanții se apropiară de el şi-l întrebară dacă este gata să-şi

avânte voinicul în luptă.

– Care-i onorariul? făcu băiatul tot atât de calm, dar cu glas tare. Amicul vostru (şi arătă către Gafor) m-a răpit şi acuma vrea să câştige, cu vicleşuguri.

Primele rânduri prinseră a-l huidui pa Gafor, acuzându-l prin gesticulări furioase. Printre mulțime Dâlşot recunoscu fețele procurorului şi judecătorului din Andijan şi băiatul prinse şi mai mult la curaj.

– Iar acuma, continua Dâlşot, deoarece Gafor m-a făcut ostatic, în numele kembohol bollalar de la Toşkent, condițiile remunerării le voi dicta eu.

Indrăzneala flăcăului îi lăsă trăsniți şi derutați pe secundanți.

– Ce vrei, mucegaiule? crişcă unul dintre ei.

– Vreau, ca în caz de victorie, copiii străzii de-aici să primească un milion de dolari. Iar pentru că Gafor a recurs la mişelie, suma se dublează. "Mercedesul" va deveni şi el proprietatea kembohol bollalar de la Andijan...

Mulțimea mai întâi muți, apoi peste mesele lungi pline cu lămâi, portocale, rodii, smochine, nuci şi alte bunătățuri se revarsă un val de aplauze. Idrihon şi ceilalți adepți ai lui Gafor încruntară privirile, până când unul dintre ei potrivi să-l dea la socoteală:

– Tu, de ce nu garantezi miza?

– In afară că sunteți obraznici, dragii mei gighiți, mai sunteți şi neînțelepți. Eu cer ceea ce-am zis, iar în caz dacă pierde tarapul meu, miza o vor plăti oamenii de la Andijan pe care-i aveți în tribune.

Spectatorii, reluară vacarmul fluierăturilor, de astă dată în susținerea băiatului, ghicindu-i pe cei doi de la Andijan şi potrivind că anume ei au pariat clandestin cu Gafor.

– Bine, condițiile se vor respecta, căzu de-acord Gafor, stăvilind spiritele incandescente ale tribunelor.

– Ba! nu se lăsă băiatul, zâmbind încurajat. Banii şi cheia de la "Mercedes" – în centrul arenei. Altfel cocoşul meu n-o să lupte.

Tâlharul n-avu încotro. În terasă, pe o tavă, fuseseră aduşi banii, iar cheile maşinii transmise secundanților, doi burtoşi în vârstă, cu tiubiteici colorate, cusute cu fir aurit pe creştet. Dâlşot trase cu coada ochiului la movilița de bani nou-nouți, care, în pachete, acum erau numărați sub privirile încordate şi lacome ale mulțimii de gură-cască.

Începu bătălia. Cocoşul lui Gafor era puternic, dârz, dar Dâlşot observă că din cauza că era masiv, mişcările îi erau cam greoaie. Pliscul pintenogului său lovea ca o

săgeată în gâtul gol al rivalului, însângerându-l, apoi se retrăgea dibaci pentru a evita loviturile ghearelor îmbrăcate cu săbiuțe. Tarapul lui Gafor se apăra cu aripile grele şi de câteva ori atinsese cu săbiuțele ascuțite ca briciul pintenii rivalului. Pentru prima oară pintenogul lui Dâlşot slobozi un cârâit de nemulțumire când simți cum peste colbul terasei, se scurg şuvițe de sânge...

Lupta egală dura deja de câteva ore. Mulțimea obosită dorea ca unul din cocoşi să cedeze. Mai proaspăt părea a fi cocoşul lui Gafor, şi acesta, înfoindu-şi pieptul, aştepta să fie foarte curând declarat învingător. Gafor nu se reținu să-şi anunțe gaşca:

– La Andijan i-am propus bani fabuloşi, iar el, canalia, nu numai că nimiceşte un cocoş atât de iscusit, dar se va mai întoarce acasă cu sărăcia în sac...

Creasta însângerată semăna cu un coif deformat, iar solzii picioarelor murdare nu mai străluceau la soare. Lui Dâlşot i se făcu milă de pintenogul său, dar simți că şi rivalul, gigantic, e sleit de puteri.

– Hai, frățâne, nu te da bătut!.. Ori învingem, ori... De-aici nici Allah nu ne scapă...

Intr-un tron la o margine a terasei, cu doi bărbați din spate care-i făceau răcoare cu evantaiele, Gafor strecură către cei doi demnitari de la Andijan din tribune:

– Să vedeți cum va papă curând lupanul meu.

Dâlşot era singur-singurel. Publicul nu mai ținea cu el. Îşi aminti o vânătoare de bizoni africani văzută la televizor. Hăituiți de tigri, după ce earu răpuşi şi devorați, resturile hoiturilor erau târâte de hiene. Era o scenă lugubră şi el simți cum fiori de gheață îl strâng din spate. Îşi netezi fruntea şi şopti:

– Mai îndrăzneț, frățâne! Fii prudent! Acum trebuie să te descurci singur... Singur... Atâta îi mai spuse.

Deodată, spre surprinderea tuturor, pintenogul lui Dâlşot deveni cu mult mai prudent. Para cu dibăcie orice încercare a rivalului de a-l lovi cu săbiuțele. Aşa îl mătăhăi până spre amurg, când publicul, de plictiseală, nu mai fluiera de plictiseală. Pintenogul lui Gafor începu să dea semne de surmenare. Cocoşul lui Dâlşot, viclean, tot atunci îşi înteți salturile, țintind cu pliscul ochii. O săgetare fulgerătoare îi scoase un ochi, şi pe terasa plină de noroi amestecat cu găinaț, țâşni şuvoi sângele. Orbit, pintenogul lui Gafor începu să-şi piardă orientarea. Arena învie, când dintr-o dată cocoşul lui Dâlşot, făcând ultimele sforțări, realiză un salt enorm şi căzu cu toată greutatea peste beregata rivalului, prinzându-i-o strâns în gheare. Corpul masiv se răsturnă răpus şi de propria-i greutate – cocoşul lui Gafor se zbătea în agonia morții. Pasărea doborâtă întinse gâtul; ghearele ridicate, în convulsii tot mai rare, se strânseră încet, semn că îşi dădea duhul. Publicul înfierbântat striga să fie slobozit lupanul din curmeiul stăpânului. Secundanții siliră cocoşul lui Dâlşot să se astâmpere lângă stăpân şi cu o antingere de

mână către el îl declarară victorios.Lupanul, slobozit, în sfârşit, pe arenă, îşi înfipse colții în corpul neînsuflețit, dar încă fierbinte al pasării şi o tăbârci jos. Începu să o sfâşie lacom, mârâind înfuriat, ferindu-se de săbiuțele însângerate. Flămânzit prea tare, spectacolul nu avu farmecul aşteptat de Gafor.

– Idrihon, transmite-i "Mercedesul", rosti cu voce stinsă Gafor. Şi banii. Şi să plece... Să se ducă acasă! Să se ducă...

Dâlşot surprinse un gest al mâinii inelate, amenințând parcă ceva şi pe cineva. Huiduielile şi fluierăturile păreau nesfârşite. Băiatul rămase oarecum stingherit, înconjurat de copiii străzii din localitate, care-şi primeau cota promisă, în umbra terasei cuprinse de mrejele amurgului...

* * *

Deja a patra săptămână copiii străzii la Andijan erau în derută. Nu aveau nici o ştire despre Dâlşot. Numai bunicul Nabakea începu să-şi dea seama că nepotul se prea poate să nu fi ajuns atunci la hotel. Presimțirile lui de mai demult trecură acum într-o teamă de fatalitate. Se căina că nu l-a învățat pe nepot la vreme că victoriile sunt cu primejdie, şi nu rareori se plătesc scump. Acum, dacă trecuse luna şi nepotului i se pierduse urma, bătrânul adună copiii străzii, şi le spuse, adresându-se mai mult lui Numan Taşmatov, cel mai chipeş şi îndrăzneț gighit dintre toți:

– Am fost cu declarație la procuror. "N-a trebuit să-l caute pe dracul cu pasărea lui" mi-a zis... Apoi vorbi către toți kembohol bollalar: Cred că-i treaba lui Gafor. Voi trebuie să-l găsiți pe Dâlşot. Viu ori mort... Şi după o pauză lungă, adaugă cu glas stins: Nu pot să vă dau mai mult nici bani, nici sfaturi. Decât să vă urez: Sub steaua lui Allah!

– Besmilea Rahman Arahim! duseră toți mâinile în semn de rugăciune, gata de plecare.

La gara Andijan se adunară o droaie întreagă. Fără a da ascultare celor mai mari, s-au aruncat prin vagoane şi-au plecat spre capitală. După o noapte de călătorie alaiul defilă prin tot Toşkentul, întrebând de renumitul hoț în lege. Peste tot li se spunea că nu le este cunoscută o asemenea persoană. Şi nu că n-ar fi ştiut nimic despre unii, nici despre alții, dar tot mai bine era să se țină departe de gloata cu intenții de vendetă. Ceea ce au putut afla de la copiii străzii de-aici fu că la începutul toamnei, în vecinătatea turnului de televiziune avuse loc o luptă de cocoşi, unde un tânăr de la

Andijan i-a făcut bogați. Tot de la ei aflară că Gafor şi clica lui, după acel fiasco, au plecat undeva în direcția Ucikuduk, spre Marea Aral...

Mai multe zile kembohol bollalar au mas sub cerul liber, încălzindu-se unul de altul. Chiar a doua zi câțiva dintre copiii pieții Alai se oferiră să le ajute, şi acum erau nedespărțiți.

– Unde să-l căutăm? se întreba mai mult pe sine decât toaia de zdrențăroşi Numan, cel mai cu autoritate acum printre toți.

– Poate la morgă, făcu Kamaletdin, fiul unui proprietar de cazino clandestin din Toşkent. Un pui de geruleț se strecură printre zdrențele alaiului de copii. Dacă s-ar fi întâmplat ceva cu Dâlşot, doar în acest loc mai putem afla vreo informație... Şi se îndreptară cu toții spre morga oraşului, care era pe malul râului, într-o clădire mare, cu ferestrele largi, pe alocuri fără sticle.

În morgă li s-au permis să intre numai la patru băieți, cu Numan în frunte. Pe mesele de marmură albă, lungi şi grele, cadavrele zâceau aruncate haotic. Pretudindeni domnea un miros greu de formalină şi greață. O femeie înaltă, grasă, aflându-le păsul, le propuse să cerceteze şi albumul fotografic.

– V-aş putea ajuta, îi şopti lui Numan cu subînțeles femeia, văzându-l căpetenie peste toți. Am un ginere, fără droguri nu poate, adaugă ea după o pauză scurtă. Dar nu găsiră nimic printre cadavre, nici printre poze.

În a treia zi intrară în conflict cu însuşi medicul-şef. Gloata de afară, nerăbdătoare, asediase pragurile intrării centrale şi se iscă un bucluc între cotângani şi pază. Cearta se incinse într-atât, că fu chemată direcția. Şeful morgii ieşi supărat foc şi nu dori să asculte pe nimeni şi nimic.

– Să vă căraţi de-aici toţi, până la unul! Altminteri chem poliția. Cocoşul mamei voastre de borfaşi!!!

Sudalma avu efectul unei împuşcături. Urumbek, cel mai apropiat prieten al lui Dâlşot, se repezi ca o panteră spre beregata directorului şi, începând să-l zgâlțâie cu putere, zbieră la el:

– Care cocoşi? Unde-i? Spune chiar acum!

Galben ca ceara, slobozit un pic din strânsoarea tipului, izbuti să scoată doar două vorbe:

– E-ra c-cât o c-cămilă... Ce vreți de la mine?

La zurba de afară, ieşi şi Numan cu ceilalți.

– Unde-i tarapul, te întreb, canalie?

La auzul acestora, femeia se lumină la față.

– Lăsaţi-l pe director. Vă spun eu, tot acum.

Şi grăsana le povesti cum o lună în urmă nişte gunoieri descoperiră într-o dimineață un cocoş de luptă, scormonind ceva la marginea oraşului. Au încercat să-l prindă, dar zadarnic. S-au priceput oamenii că e ceva la mijloc şi la două rânduri de hârleț au descoperit un cadavru. Cât l-au adus la morgă, au avut a lupta cu pasărea. Le-a făcut bătaie de cap şi lucrătorilor de-aici, directorul chiar voi să împuşte pintenogul buclucaş. Dar cineva din personal îl opri – semăna să fie înțeleaptă într-adevăr...

Acum lucrurile se limpeziră. Negreşit, era vorba de cocoşul lui Dâlşot. Femeia le mai arătă o dată o fotografie a mortului găsit lângă gunoişte... Un cadavru umflat, cu fața mutilată şi țeasta zdrobită, încât era imposibil să recunoşti pe Dâlşot. Jumătatea din urechea dreaptă era sfârtecată.

– Cum putem să-l găsim? întrebă, tresărind, Numan pe grăsană.

– Şi aici e o problemă. Trebuie să întrebaţi de groparii de la cimitirul central. La noi cadavrele neidentificate se păstrează câteva săptămâini, medicii legali stabilesc cauza decesului, după care le expediază la cimitir, unde-s înhumate într-un sector aparte... Groparii de-acolo nu-s totdeauna constiincioşi. Ei fac un cotlon comun şi aruncă toate cadavrele la un loc...

– Mergem la cimitir! ordonă Numan.

Era o dimineață însorită de început de iarnă. La poarta cimitirului au fost întâmpinați cu ostilitate. Doi polițişti le stăviliră calea şi unul mai barosan îi amenință:

– Dacă până la amiază nu vă căraţi la Andijan, nu veți avea zile bune. Accesul în teritoriu este interzis, să nu mai provocați vreo epidemie.

După lungi negocieri, Numan reuşi se îmbuneze străjerii morților cu ce aveau nevoie cei vii şi intrară. Unul din gropari îi conduse la sectorul unde erau înhumate cadavrele neidentificate.

– Iată-l! strigă deodată Kamaletdin. E cocoşul care a câştigat bătălia cu Gafor...

De departe la umbrişul unui dud, lângă o moviliță de humă roşietică, copiii străzii zăriră pintenogul lui Dâlşot... Până în amurg, din ultimele achiziții, au comandat un TIR-refrigerator, au exhumat cadavrul lui Dâlşot şi au pornit cale întoarsă.

La Andijan procesiunea funerară decurse cu mare pompă, participând şi mic şi mare. Bătrânii păşeau în urma cortegiului, vorbind de curajul kembohol bollalar, care şi-au găsit liderul şi acum îl înmormântează după toate ritualurile şi obiceiurile islamice. La

mormântul lui Dâlşot, chiar lângă poarta cimitirului, au sădit un smochin. Cocoşul a fost alături de stăpânul lui toate aceste zile.

După înmormântare Nabakea îl luă acasă. Dar până în zori pintenogul se strecură printre nuieluşele cotețului, revenind la cimitirul din marginea oraşului. Groparii nu l-au alungat, ba chiar prinseră a-l ocroti când slăbi şi câinii vagabonzi începură să-i dea târcoale. Aşa a ținut-o pintenogul câteva săptămâini în şir. Până către mijlocul iernii, când la Andijan se zvoni că undeva, la Ucikuduk, lângă Marea Aral, a fost încendiată o maşină "Mercedes", în care arsese stăpânul ei, o autoritate mafiotă fără urechea dreaptă, cu tot cu paza de corp şi un lupan cu dinți de aur. Se usca, refuza să mănânce. Stătea obelisc în picioare, pe mormânt în văzul tuturor celor care vizitau cimitirul, parcă nedorind ca cineva să-l consoleze. Ochii lui nu mai erau fulgerători şi nu mai semănau atât de sălbatici ca odinioară. El nu mai visa să se avânte în lupte pe terasa copiilor străzii.

În prima zi de februarie, când la Andijan fulguia domol, iar vântul rece bătea dinspre crestele Tean-Şanilor, pintenogul se prăbuşi peste mormântul lui Dâlşot. Vântul, din ce în ce mai năpraznic, răsfira penetul îngălbenit al cocoşului, apoi i-l peptăna înapoi, răsfoind parcă ultimele pagini triste ale unui epos oriental.

*****

CATACOMBA

În tabăra afaceriştilor, proxeneților şi prostituatelor fu o mare bucurie când, după zece zile de arest, Mihai Cănățuie a fost pus în libertate. Justiția fu nevoită să recunoască alibiul. Mihai, stăpânul cazinoului din chiar preajma pieței centrale, deveni dintr-o dată şi mai autoritar în lumea interlopă. Trebuia să fi dovedit o nemaipomenită dibăcie dacă a reuşit să convingă, fără a mitui sau fără ravagii de-ale amicilor săi asupra anchetatorului de la procuratura oraşului, că nu el este vinovat de sinuciderea Catacombei.

Mihai era considerat dintotdeauna autoritar şi puternic. Întreg oraşul îl admira când ieşea la plimbare cu familia, în zilele de odihnă: un landou cu doi gemeni înainte, alți doi fecioraşi de vreo cinci anişori, tot gemeni, pe care nu-i slăbea din ochi nici pentru o clipă, iar în brațe-şi ducea fiiculița cât un boboc. Soția, gravidă, venea pe urmele lui, ducând de mânuțe alte două fiice gemene... Drept că parte de cunoscuții lui se amărâseră când l-au văzut liber. Erau datori cu sume mari şi acum urma să le întoarcă repede cu "dobânzi" grase. Alții au prins a se linguşi cu osârdie pe lângă el, deşi ştiau că Mihai nu suferă lingăii. Acum însă îi lăsa să se bucure, mulțumit şi el de această confruntare directă cu puterea. Considera că a trecut un important examen al vieții, care-l plasa în lumea delicvenților pe treapta superioară. Devenise deja "şefu'" cazinourilor, unicul om de afaceri care în toată urbea nu plătea tribut grupărilor mafiotice, în capul cărora se afla Ghivi Zerghin. Avea el ce avea cu acest georgian înalt şi

lat în spate, cu părul negru şi nasul acvilin, de vreme ce l-a scutit pentru un an întreg de taxa pe care o încasa de la firmele şi oamenii de afaceri mai barosani.

* * *

Ameţitoarele succese ale lui Mihai Cănăţuie din ultimii ani nu erau nici miraculoase, dar nici nu şi le putea explica doar cu acea sosire în oraş la vârsta adolescenţei, după care întâmplarea l-a prins într-un ostropăţ vertiginos de evenimente. La numai şaisprezece ani venise în megapolisul moldovenesc la o şcoală de şoferi. Toate avea să le pecetluiască o simplă întâmplare. Singur într-o mare de străini, neştiind pe nimeni, profită de adresa pe care i-o dete un sătean, sfătuindu-l unde ar putea să închirieze o odaie. Stăpâna, o femeie de vreo 40 de ani, aflând că e de la Ineasca, satul

ei natal, tocmai se cutremură. Privindu-l piezişş pe sub streaşina mâinii, după ce află al cui e, şovăi încurcată. Dar avea mare nevoie de bani şi când băiatul îi întinse bişţarii, dânsa căzu de acord.

– Credeam că sătenii m-au uitat, zise ea într-un târziu, parcă pentru sine. Dar ca să vezi...

Era văduvă, avea o casă cu trei odăi. De veche ce era, se aşezase straniu oarecum pe o coastă. De jur-împrejur numai bălţi cu stufării înalte, şi numai la poarta curţii mici se rupea spre una din străzile noi o cărăruşă străjuită de câteva sălcii bătrâne cu două bănci sub pletele lor. Avea trei fiice, una mai mică decât alta. Cea mai mare era aproape de vârsta lui, cea mijlocie venea din urma el la un an şi ceva, şi doar mezina abia trecuse în clasa a cincea. Erau una mai frumoasă decât alta. Citeai pe feţele lor contururile mamei, pe care le avuse, probabil, la cea dintâi tinereţe. Erau tustrele zbânţuite, şi maică-sa obosea să le tot strunească atunci când se întorcea de la fabrica de mezeluri, unde lucra în sudoarea frunţii pentru un salariu de nimic. Chiţa, căci aşa îi zicea gazdei, îi spuse din primele zile că toate cele trei sunt rodul unei dragoste fugare cu bărbaţi diferiţi. Dânsul era primul bărbat în casa ei de la părăsirea Ineascăi, căci de atunci le purta o ură incurabilă. Mihai însă se dovedi cuminte şi gospodăros. Dis-de-dimineaţă pleca la lecţii, şi după prânz, venind acasă, găsea pentru toate preocupări şi nu le slăbea o clipă. Copilele îi purtau frica, punându-i mai apoi şi o poreclă: "Jandarmul Europei". Întorcându-se de la serviciu, Chiţa găsea ordine în casă, în grădină şi curte. Pentru Mihai femeia rămânea multă vreme o enigmă, până într-o duminică seara, când avea să i se destăinuie singură. Îl chemă în odaia ei şi, neaşteptat de binevoitoare, îl servi cu plăcinte şi vin. După o lungă ezitare, oftă, îşi aruncă cu un gest rebel părul despletit pe spate şi prinse a-i mărturisi:

– Crud a glumit viaţa cu mine... Bărbaţilor le place frumuseţea, dar n-am întâlnit vreunul care să o poată păstra cu adevărat. Vorbesc cuvinte frumoase, dar... Ori poate că n-am fost eu prudentă? Şi pe faţa ei, atinsă de riduri, se prelinseră două lacrimi amare... După prima dragoste am născut-o pe Maria. Copil din flori... Tata n-a putut

suporta ruşinea, a reparat în grabă casa din păduricea Stănica, cea de după crestele Lipăgăului, şi m-a trimis acolo. Când Măriuţa se ridică copăcel, cu ea în braţe lucram ca mulgătoare la ferma de vaci. Apoi mi-am încurcat viaţa cu un şofer. Băiat bun, dar căsătorit. Mă ajuta la toate. Să nu fi fost el, o pierdeam pe Măriuţa. Mi-aducea şi de mâncare, mă ducea cu maşina unde aveam nevoie, dar ce folos. În Crăşnăşeni avea familie, doi copii, şi când veni ziua, plecă la cuibul lui, lăsându-mă însărcinată... Pe Anişoara am născut-o de-acum având un mic comând. Mă ajuta Măriuţa la legănat. De

la o vreme mă luasem soră dreaptă cu viața şi credeam că am s-o pornesc de la început, că am să le dovedesc pe toate...

Îndrăgisem pădurea. O descoperii atât de frumoasă! Ascundea parcă o lume de miracol şi taine şi mă legăna serile cu o chemare tinerească, cu un dor nesecat, neexplicat de patimi şi de viață. Sub acoperişul casei mele se adăposteau oamenii pădurarului, drept răsplată îmi aduceau vreascuri şi la portiță nu lipseau niciodată stivele de lemne. Sunt mulți ani de când am plecat, dar scârta de lemne trebuie să fie şi astăzi... Să nu mă fi părăsit şoferul de la Crăşnăşeni, poate că aş fi avut o viață fericită la Stănica. Ne iubeam, dar el... plecăâ definitiv când Anişoara împlinise abia doi ani.

Într-o zi mă întâlni cel mai de seamă gospodar al satului. Mă luă din drum cu limuzina şi... se îndrăgosti de mine. Pe cât era de bogat şi mare, pe atât de fricos. Îmi dădea târcoale numai în puterea nopții, pe furiş, ca să nu-l zăpcească cineva... Cum a aflat că am să nasc un copil, s-a făcut mort în păpuşoi şi nu l-am mai avut alături. Se temea ca de moarte să nu-l divulg. De la el am născut mezina. Surorile au poreclit-o, nu ştiu de ce, Catacomba. Şi bună botezată a rămas... La Stănica am mai locuit încă trei ani. Gospodarul major al satului, de câteori mă întâlnea, mă silea să părăsesc Stănica, Ineasca. M-am împotrivit cu înverşunare, dar când mi-a cumpărat bojdeuca asta la

Chişinău şi m-a asigurat şi cu serviciu, n-am mai rezistat ispitei. Iată aşa m-am pomenit cu toată familia aici. De atunci au trecut aproape zece ani, dar nici un ajutor, nici sprijin nu mai am de nicăieri. Deşi... nu mai murim de foame...

Stelele încremeniseră la geam, lumânările din candelabru se căzneau să se stingă când Chița sfârşi povestea vieții ei. Repetă acelaşi gest rebel, şi câteva şuvițe ce-i lunecaseră peste frunte, peste sâni, se rânduiră într-o unduire duioasă în lanul de secară ce lunecă domol pe spate. Şuvița de lumânare tremură ruşinată, mai clipoci de câteva ori şi se stinse. Mihai simți cum îl învăluie o aromă dulce de câmpie şi un fior enigmatic îi mişcă brațele spre mâinile femeii. Degetele se învolburară uşor şi o vagă compătimire fu absorbită de flăcările unui dor crud şi năvalnic. În odaia de alături fetele dormeau duse. Chița se prăbuşi ca altădată în fântânile dragostei, lăsând patimile să inghită corpul fierbinte şi vânjos al tânărului. Un basm de altădată se strecură în bojdeuca ei de la marginea oraşului şi numai petecul de cer străjuia la geam, aducând miros proaspăt şi aproape real de pădure...

– Nu mai aştept nimic de la viață, şopti dânsa târziu către zori, când focul patimilor se mai potoli şi veni vremea să plece la serviciu. Tot ce a avut să-mi dăruiască deja mi-a dăruit... sfârşi ea, urmărind cu patimă ochii băiatului îmberb, care-i fulgerau năpraznic

tinerețea ascunsă şi vămuită de vâltoarea anilor. Buzele ei, încă rumene, musteau şoapte de blândețe, parcă felicitându-l că din acea noapte el a devenit bărbat...

Pe cât de simple par lucrurile uneori, pe atât sunt de încâlcite. După noaptea ceea Chița îl ocolea şi nu-i mai permisese să se strecoare în aşternutul ei, deşi privirile flăcăului o chemau lacom, o seduceau. Venea obosită de la serviciu, şi doar că îi mai ajungeau puteri să-i mărturisească câte ceva din marile taine ale vieții sale. Mihai continua să le pună la respect pe cele trei fete ale ei. La un an de când stătea în gazdă, Maria se făcu domnişoară de-a binelea şi, când îi întâlnea privirile, roşea de fiecare dată până în măduva oaselor. Anişoara era o zgâtie turbulentă, năstruşnică în felul ei, fără a da cuiva ascultare. Numai Catacomba îndeplinea ca o şcolariță poruncile lui. Maria

mereu îi căuta ochii, mereu se aşeza alături de el. Într-o zi îi spuse deschis că îl iubeşte. I se mărturisi şi maică-si. Urma în acel an să dea admiterea la şcoala Normală din Orhei, dar patima pentru Mihai îi întuneca orice judecată. Se îndrăgostise pentru prima oară şi Chița îi dete frâu liber acestui dor crud. Nu s-a mirat deloc când i-a surprins pe amândoi în aşternut... Numai că dragostea Mariei se dovedi efemeră. Până la urmă deveni studentă şi, plecând la Orhei, se acomodă repede cu viața de acolo, se

amoreză a două oară de un băiat din anii superiori şi se căsători în acelaşi an. Locuiau într-o cameră la cămin, venea acasă rar şi se străduia să nu dea ochii cu Mihai...

Curând şi Mihai trebuia să absolvească şcoala, să se aganjeze în serviciu şi nu-l mai înfricoşă răceala Mariei. Chița nu reuşi nici ea să se dezmeticească atunci când simți că găzdaşul o curtează deja pe Anişoara. Dar când îi declară că Anişoara trebuie să-i devină soție, fiindcă e gravidă, femeia se împotrivi înverşunat. Ruptura se produse brusc. Mihai îşi găsi de urgentă altă gazdă şi plecă de la Chița şi de la Anişoara, care între timp începu să vânture cavaler după cavaler. Îi ademenea serile pe banca de sub sălciile din poartă, fumând şi spunând bancuri pipărate. În ziua când i-a părăsit, unicul suflet care regreta plecarea lui era Catacomba. Plângea de se cutremura cămaşa pe dânsa. Avea deja un trupuşor mlădios şi sânii începeau să-i împungă cămăşuica de satin.

– Rămâi la noi, bade Mihai, sughița fetişcana. Rămâi, "Jandarmul Europei"... Vreau să mergem împreună la Ineasca, la casa noastră de la Stănica. Mi-i dor...

– Să se ducă, o întrerupse poruncitor Chița. Destul că şi-a bătut joc de surorile tale.

După plecarea lui de la Chița, viața-i luă brusc o altă întorsătură. Întâlni o fetişcană de la ziaristică şi se căsători. Avea socri bogați şi obținură degrabă un apartament. În numai cinci-şase ani soția îi aduse pe lume şapte copilaşi. Era şofer de curse lungi şi situația trebuia să-l mulțumească. Se părea că nu mai poate schimba nimica. Doar undeva în străfundurile subconştientului îl mai rodea din vreme în vreme o insatisfacție mută şi confuză. De aceea când Basarabia fu cuprinsă de mişcarea de eliberare națională. Mihai se scufundă chiar în inima evenimentelor, fără să ştie clar ce vrea şi încotro îl duc ele.

* * *

Rămaseseră în urmă mitingurile numeroase, asaltul Ministerului de Interne, grevele rusofonilor, şi confruntările cu căzăcimea rusească şi unitățile armatei sovietice. Poliția acum mai că nu se solidariza cu demonstranții, rusofonii luaseră frica atestării privind cunoaşterea limbii de stat; cei mai tari de fire şi cei naivi au avut răbdarea să manifeste la aerodromul de la Mărculeşti şi să petreacă trupele unității de paraşutişti din Chişinău. Mulți dintre liderii evenimentelor de stradă se catapultaseră de la tribunele din piață în cele ale Parlamentului. Sfârşi subit şi cu un rezultat absolut neaşteptat războiul de la Nistru... Senzația unei mari trădări cuprinse toată suflarea românească, acea care, într-un fel sau altul, mişca odinioară carul restructurării.

Mihai Cănățuie se pomeni într-o vreme absolut derutat. Incertitudinea unei răscruci de mai multe drumuri, toate ducând în neunde, puse stăpânire pe întreaga lui fire. Patrioții de ieri schimbară mândria lor națională pe patima businessului. Toată republica, de la conducerea de vârf şi până la cel mai simplu căruțaş de la țară, se

transformă într-o bişniţărie gigantică. Porţile Europei se deschiseră în faţa fostei închisori a popoarelor socialiste, şi acum în vama de la Leuşeni cozile se lungeau până la kilometrul zece.

La început Mihai se pomeni absolut nepregătit pentru această viaţă, în care totul se vindea şi totul se cumpăra. Înt-un timp visa să devină fotoreporter. Foarte degrabă, aşteptând noi evenimente stradale, se pomeni absorbit ba de jocurile de noroc, ba de intermedierea unor afaceri. În sfârşit, îndemnat de Emil Coşuleţ, un prieten isteţ şi neinfricat din Transnistria, câştigă încrederea a două doamne impozante, practicând vreo două luni proxenetul. A codoşit mai întâi pe Calea Victoriei din Bucureşti, apoi pe podul ce leagă Europa cu Asia, spre Istanbul. Pricepu îndată că e un business prolific, dar periculos. Au fost, de fapt, cele mai triste şi mai grele luni din viaţa lui. S-a întors acasă cu puţini bani şi stors de oboseală. O vreme nu dorea nimic. Numai când puterea locală aproape că legaliză prostituţia şi o duzină de ziare de bulevard împânziră urbea cu anunţuri ce propuneau duduiţe pentru masaj în orice oră a zilei şi

nopţii, lui Mihai îi veni în gând că cea mai veche profesiune a umanităţii poate fi şi profiabilă. Nu avu nevoie de prea multe sfaturi cum să-şi deschidă un cazinou – ştia pe la ce uşi să umble, cum să anticipe răspunsurile afirmative ale funcţionarilor. După numai câteva luni fu în stare să arendeze clădirea vechiului comitet municipal de partid, în care îşi stabili curând cazinoul "La botul calului". Ajunse deja să aleagă din mulţimea de fete tinerele care urmau să deservească bărbaţii de toate vârstele. Concurenţa deveni mare şi avea chiar dificultăţi la angajare şi concediere. Ca să se mai debaraseze de grijile suplimentare, o angajase pe Foniculeasa, o gâgăuţă stătută de la Ceadâr-Lunga, cu faţa aspră şi prudentă, care supraveghea duduiţele să nu prindă în adaos, să nu se molipsească de boli venerice. Tot ea mai supraveghea sala video, unde erau instruite nou-venitele cu filme erotice, sexy, deprinzându-le marea artă a farmecelor. ŞI tot Foniculeasa recepţiona comenzile la telefon, trecând în registru adresele şi alte date necesare pentru verificare şi control. Treptat devenise inima cazinoului, lui Mihai revenindu-i misiunea de patron şi parlamentar cu vârfurile lumii interlope.

Uneori Mihai era ademenit de vreo duduiţă nouă. O proteja personal, având grijă să o supună mai întâi testelor Foniculesei. Dar de la o vreme renunţă cu totul la clientele cazinoului său – nu dorea să se compromită în ochii subalternilor. I se duse faima de om bogat, purtându-i-se respectul. Avea un adevărat conac la marginea oraşului cu pivniţă, frigidere pline cu bucate gustoase, garaj pentru limuzină. Copiii şi soţia şi-i îmbrăca după ultimul cuvânt al modei. Nu ducea lipsă de nimic şi-şi putea permite orice. Numai că de la o vreme, pe măsură ce afacerea prospera, Mihai simţea cum i se atrofiază instinctele amoroase. Trecea nepăsător pe lângă atâtea gagele care l-ar fi potopit cu gingăşii şi dezmierdări. În ochii lui femeia se devalorizase şi nu era decât o marfă, nici măcar prea căutată. O recunoştea doar pe buna lui soţie, gospodină minunată, care îl înţelegea şi-l susţinea în ceea ce făcea şi agonisea.

* * *

Într-un noembrie mohorât, prin Foniculeasa se ceru în audienţă o femeie. Mihai n-avea nici o plăcere s-o primească, îi era silă de rugăminţile clientelor care se vroiau angajate la "firma" lui. Dar insistenţa femeii precumpăni şi el se pomeni în biroul său modern cu Chiţa. Îmbătrânise, încât era mai să n-o recunoască. Faţa-i scofâlcită era

pământie, brăzdată de riduri, mişcările – obosite, câțiva dinți îi lipseau. Mihai se cutremură – nici să creadă că odată anume această femeie l-a făcut bărbat.

– Ce-ai venit? o întrebă, simțind un gust amar în gură.

– Să te rog... Două fiice s-au măritat şi au emigrat cu familiile dincolo de Ural, iar eu cu Catacomba... Ne prăpădim. Am auzit că ai o firmă bogată... Pe lângă toate, eu mai sunt şi cu un picior în groapă, n-am bani pentru leacuri. Catacomba e frumoasă, fragedă şi are nevoie de supravegherea dumitale. Ea nu-ți este străină...

– N-am să-ți aranjez fiica la mine, zise Mihai hotărât, netezindu-şi frizura. Ieşi de la birou, scoase din costumul de catifea o pereche de chei şi deschise un safeu. Scociorî de acolo un şomoiag de bancnote şi i le întinse. Ține, pentru tot ce ai nevoie. Ajutor umanitar de o singură dată. Dar pe Catacomba las-o în pace...

Femeia încremeni. Fixă cu o privire tâmpă şomoiagul de bani şi părea să fi pierdut darul vorbirii. Expresia neroadă în care încremeni Chița îl străpunse cu fiori de geață. El se repezi spre ea şi o atinse uşor cu mâna în care ținea banii.

– Ține...

Chița tresări din încremeneala tâmpă şi se aruncă în genunchi, repezindu-se să-i sărute mâinile. Gestul îl enervă la culme şi el o ridică de subsuori cu o smucitură bruscă:

– Dacă nu termini, o pățeşti rău... Pleacă. Am terminat discuția... Şi pe Catacomba s-o laşi în pace.

– Mulțumesc, şopti Chița printre lacrimi. N-am să te uit nicicând. Împreună cu fiică-mea vom aprinde lumânări la biserică întru sănătatea dumitale...

Şi dispăru ca să n-o mai vadă niciodată. Muri chiar a doua zi în brațele Catacombei. Ultimele ei cuvinte au fost ca ca s-o înmormânteze la Stănica, la acea margine de pădure, lângă casa veche, străjuită de o scârtă de vreascuri uscate. Cu banii de la Mihai, Catacomba rândui tot ritualul înmormântării, ieşind şi din alte datorii în care intrase Chița.

La câteva săptămâini după moartea mamei veni totuşi la cazinoul lui Mihai. Răsări în biroul lui parcă pe nepusă masă. Era frumoasă, ca lacrima. El n-o văzuse câțiva ani încheiați, şi acum o privea uluit, fără să poată rosti un cuvânt. Avea trăsăturile feței foarte cunoscute şi totodată nespus de atrăgătoare. Fata îi povesti cu tristețe despre ultimele zile ale Chiței, care au coincis cu plecarea cocostârcilor de la cuibul din preajma casei lor, şi... îl rugă s-o ia în serviciu.

– Ştiu să dansez, recit, cânt la chitară... Cred că am să-ți fiu de folos şi am să atrag clienții... termină ea cu o naivitate vădită.

– Ştii tu ce se petrece aici? dori Mihai s-o descoase. Eşti un copil încă...

– Înainte de moarte mama m-a încredințat că numai dumneata ai să mă salvezi în vremea asta încâlcită. Că ai să mă ocroteşti de orice murdărie. Şi eu am crezut-o, sfârşi ea printre sughițuri.

Mihai simți cum îl învăluie furia, dar umerii firavi şi tandri, săltând în ritmul sughițurilor, îl înmuiară. Îi luă căpuşorul în palmele lui mari şi cu degetele ştergându-i lacrimile, i-l ridică de pe birou. Doi ochi negri de tăciune, nu prea mari, îl priveau prin

miriadele de lumini ce jucau în lacrimi, implorând ajutor. "Unde mai văzuse aceşti ochi?" se întrebă. Şi în clipa aceea simți că-i deveniseră scumpi şi dragi. Îi dădu un pahar cu apă şi-o aşeză într-un fotoliu să-şi mai revină. Căzu pe gânduri. Apariția

neaşteptată a Catacombei, frumuseţea ei verde şi crudă, amintirea Chiței, doi ochi prea cunoscuți – îi atinseră nişte coarde de mult amorțite, dar nemâncate încă de rugina lacomă a banului. Să arunce această copilă fragedă la moara plăcerilor? Îşi dădea seama că ar face o crimă, un mare păcat.

Şi el o angajă ca secretară în biroul său. Acum Catacomba era zilnic alături. Se obişnui s-o vadă citind romane de tot soiul, să-i asculte balivernele despre visul de a se face scriitoare sau cel puțin ziaristă.

– Ce milă mi-i de cocostârci, îi spuse odată ca din senin. Şi-au părăsit casele şi au plecat în țările calde. Acuma cuiburile lor sunt reci şi pustii, de parcă n-ar fi fost în ele viață niciodată... Aşa e şi casa noastră de la Stănica...

În altă situație asemenea mărturisi l-ar fi enervat cel puțin. În cazul Catacombei, cu fiecare destăinuire copilărească a fetei, Mihai simțea tot mai mult, că devin apropiați. Îşi aminti că în tinerețe asemenea lucruri îl frământau şi pe el. Deveni complect ataşat de copilă. Îi plăcea s-o aibă în preajmă când pleca în deplasări mai îndelungate. Prezența ei îi înlesnea rezolvarea multor chestiuni, mai ales când acestea depindeau de unii funcționari înalți. O învăță chiar să conducă şi maşina, provocând astfel şi mai mult ura clientelor cazinoului. Ele ar fi vrut s-o aibă alături în nopțile de orgii, să se tăvălească în aşternuturile cazone cu mutre buhăite, cu clienți antipatici, uneori fiind nevoite să satisfacă nişte instincte de-a dreptul sălbatice, numai să nu aibă vreo reclamație şi să nu ajungă în stradă.

Toate acestea însă treceau pe lângă Mihai.

Doar când într-o zi unul din demnitari îi făcu aluzie că o doreşte anume pe Catacomba, Mihai simți o înjunghiere uşoară tocmai la rinichi. Refuză delicat, dar un vierme îndărătnic prinse a-i roade din acea zi sufletul. Catacomba, prin felul ei de a fi, îi trezi în subconştient ceva uitat parcă de mult. Simțea tot mai aprigă dorința de a o avea, de a o poseda. Dar când găsi un moment prielnic să o seducă, fata se împotrivi înverşunat.

– Vrei să-ți bați joc de sentimentele mele? Nu m-ai pregătit pentru o dragoste mare, domnule patron.

– De unde ştii tu ce-i aceea dragoste? întrebă Mihai, simțind cum fierbințeala sângelui îi umple de patimă întreaga ființă.

– Poate nu ştiu ce-i o dragoste mare şi adevărată, dar visez să o am anume aşa. Atâta ştiu – că nu poate fi frumoasă şi sinceră, dacă nu este reciprocă. Altfel, e un simplu instinct animalic. Mama îmi spunea: "Să te fereşti, draga mea, de bărbații care vorbesc cuvinte frumoase. În spatele lor totdeauna stă ascunsă minciuna..." Vrei să spui că nu-i aşa?

Şi până ca Mihai, năucit de îndrăzneala copilei, să-i răspundă, Catacomba şopti:

– Aş vrea să iubesc şi eu aşa precum ar dori cineva să mă iubească...

Nu-şi putea explica furia care-l cuprinse. Se întorceau de la Orhei, stăteau pe malul râului, şi bărbatul la picioarele căruia cădea orice femeie dintre cele mai frumoase ale cazinoului, anticipându-i cea mai mică dorință, acum era refuzat de o fetişcană. Îşi dădu seama pentru prima dată că el nu le avea, pe angajatele cazinoului, decât ca pe nişte vite de muncă. Parcă citindu-i gândurile, Catacomba mai adaugă:

– Oare nu înțelegi că nu sunt o vită, ci domnişoară. Un om, poate... cel mai scump pentru tine. Şi cu o mişcare rebelă, îşi aruncă părul pe spate. Unde mai întâlnise gestul acesta Mihai? Ah, da, la Chița, în acea prima seară a lui de bărbat.

– "Eu nu-ți permit să te îndrăgosteşti de mine..." Nu-ți permit, sfărâmă el cuvintele cu buzele încrețite.

Fierbea. Să se lase păgubaş? Asta însemna să nu fie el primul bărbat în cazinourile oraşului. Să o posede cu forța? Însemna să dea dreptate fetişcanei. Dar nu dorea să posede o vită. S-ar fi considerat şi el o brută. Şi un gând de răzbunare încolți în străfundurile creierului. Până la Chişinău conduse "Mercedesul" ca un apucat, şi tot drumul nu scoaseră amândoi un cuvânt.

A doua zi furia lui trecu în panică. Se gândi să o dea pentru câteva zile pe mâna Foniculesei, pentru "prelucrare". Găgăuzoaica fu bucuroasă să învețe minte o puştoaică ce veni aici cu gândul să se facă bogată. O supuse mai întâi procedurii din sala video. Fata privea cu greață imaginile pornografice, tot mai nădăjduind că patronului îi va trece mâinia. Foniculeasa era tot atât de respingătoare ca şi cadrele video. Trebuia să fi trecut de 40 de ani, avea trupul ca din topor şi o față mare, cu mustăți negre şi priviri seci. Comenzile le trecea într-un registru, ținut pururea subsuoară. La şold, asemeni unui temnicer, purta un portchei, cu cheițe lucitoare de la camerele hotelului. Mai avea şi un clopoțel argintiu pe care-l ştergea întruna cu o batistă, ca să lucească. În toiul zilei, bărbați bine, parcându-şi maşinile luxoase lângă cazinou, intaru la matroană. Ea scotea un album cu fotografiile amazoanelor, clienții făcând singuri alegerea. Unii îşi comandau din timp clienta pentru seară, cei mai mulți însă se tocmeau ad-hoc. Şi atunci Foniculeasa scotea fata din odaia lor, o mai prezenta o dată, "pe viu", în fața clientului, şi după ce se înțelegeau din preț şi timp, perechea dispărea dincolo de numărul aurit al unei uşi de hotel. Totul era calculat şi supravegheat minut cu minut. Îndată ce uşa se închidea în urma lor, Foniculeasa punea deşteptătorul. Când camera se nimerea alături de biroul Foniculesei, la urechile Catacombei ajungeau gemete de plăcere, râsul fals sau țipetele caragioase, masochiste ale celor dedați desfrâului. Prima zi îi stârniră un soi de curiozitate, mai târziu însă începură să-i provoace grețuri. Când ora fixată expira, Foniculeasa suna strident din clopoțelul argintiu, silind clientul să iasă şi să plătească pentru plăcere până la un cent. Banii erau mistuiți de safeul cazinoului, al cărui stăpân era Mihai. În urma perechilor camerele luxoase mai păstrau fum de țigară, iar pe masă – savarine, sticle cu rom, pahare cu frişcă. Uneori într-o singură odaie intrau mai multe fete şi mai mulți bărbați în vârstă...

Munca Foniculesei era grea, deşi pe fața ei citeai o satisfacție severă şi importanță. Despre toate acestea Catacomba mai ştia şi din discuțiile pe care le purta şeful cu clienții mai barosani. Dar până nu de mult toate păreau să nu o privească pe ea. Acum însă se lovi nemijlocit de scenele oribile ale cazinoului. Se gândi cu groază cât de uşor era se accepte atunci, în prima zi, rolul de amazoană. Acum începu să-şi amintească limpede şi alte lucruri, cărora, fiind în anticameră, nu le dădea importanță. Adeseori bărbații care intrau la Mihai o scrutau din cap până-n picioare, îi făceau complimente. Catacomba flirta cu ei, ceea ce o amuza deosebit. Când ieşeau, bărbații îşi luau rămas bun cu priviri pline de subînțelesuri. Acum aceste amintiri o dezgustau. Într-o zi la cazinou intrară trei adolescenți. Au discutat îndelung cu Foniculeasa, care le refuza categoric serviciile. Până la urmă îi strecurară câteva bancnote verzi şi dânsa se mai îmbună, spunându-le să

treacă mâine pe la aceiaşi oră. A doua zi flăcăuandrii sosiră fără întârziere şi Foniculeasa îi conduse în odaia cu televizoare de unde ieşiră în compania a trei adolescente fragede, pe care Catacomba le vedea întâia oară.

– La sigur, sunt toate virgine? întreba cel mai răsărit dintre ei, descoperind lipsa unui dinte dinainte. Noi plătim pentru marfă nouă.

– O să plătiți mamelor, ele aşteaptă în hol, strecură scurt Foniculeasa. Ele au dat consimțământul.

– O.K., plioscăi lunganul şi dispăru după întreaga ceată în odaie.

Catacomba căzu în friguri. Încerca să-şi stăpânească cumva clănțănitul dinților, dar tremuriciul insuportabil nu o slăbea. Găgăuzoaica o fixa cu cătături reci şi fata îşi dădu seama că nu are nici o scăpare. "Te aşteaptă acelaşi lucru", rânjeau privirile ei de gheață. Se opri din tremurat imediat ce din odaia care-i înghiți pe tineri străbătu un țipăt ca de cuțit, care se mistui degrabă într-un oftat molatec de plăcere... Foniculeasa tresări pe ascuns şi iar aruncă o privire îngrijorată în hol. Inima Catacombei se făcu cât un purice. De cum se întronă tăcerea, clănțănitul o cuprinse din nou. Abia după ce sună deşteptătorul, iar tinerii îmbujorați şi rumegând gumă părăsiră cazinoul, se opri din tremur. Ieşi glonț din biroul găgăuzoaicei şi o zbughi săgeată pe coridorul lung. Scările le urcă dintr-o răsuflare. Izbi uşa şi se năpusti ghiulea în biroul lui Mihai. Înlemni la mijlocul încăperii, neizbutind să-şi ostoiască răsuflarea sacadată. Părea că inima va să-i spargă pieptul şi să se avânte, ca un vulturaş în zări nemărginite, undeva, în urma cocostârcilor...

Mihai păru să fie mirat, dar numai pe o clipă. Aprinse calm bricheta şi o duse întâi la capătul țigării oaspetelui din cabinet. Catacomba îl recunoscu pe Ghivi Zerghin, naşul celor mai influente grupări mafiotice din metropolă. Era unul dintre primii mafioți căruia patronul îi căuta insistent prietenia. Auzise despre el la una din întâlnirile pe care Mihai le avu nu demult în Pădurea Taberei şi la care o luase, pentru prestanță, şi pe ea. Din discuția pe care o avuseră atunci înțelese că Mihai încerca să scape de câteva grupări influente, care-l storceau de prea mulți bani, şi să obțină oblăduirea lui Zerghin. Era de acord să-i plătească o soldă solidă numai lui, pentru a fi sigur că îl ocroteşte de țopârlani.

După o pauză lungă, în tăcerea căreia Catacombei i se păru că aude cum urcă fumul de țigară spre lustrele luxoase ale biroului, ea şopti inconştient:

– Sunt gata, bădiță Mihai.

Bărbații schimbară câteva sclipiri de priviri. Mihai trase adânc din lulea – o lulea cu c.. de leu drept ornament – şi, slobozind fumul în inele, zise calm, cât putu de dulce:

– Bine. Vino-ți în fire...

Catacomba păru să fi reacționat neaşteptat de calm, şi asta îl făcu pe patron să-i dăruiască chiar în zâmbet, ca pe vremuri. Ieşi în anticameră. Găsi biroul cum îl lăsase acum aproape o săptămâna. Toaleta tânjea după ea şi toate păreau că-i zâmbeau bucuroase că s-a întors la ele.

Nu avu nevoie de prea mult timp pentru sulemeneli. Învățase a-şi îngriji fața de dimineață, peste zi doar corectând câte ceva din puținele farduri pe care şi le aplica. Ținea mult la frumusețea ei naturală.

Foniculeasa trecu grăbită în biroul patronului. Uşa întredeschisă lăsă să ajungă la urechile ei fraza scurtă a lui Mihai:

– Camera 13. Lux. Pentru mine personal.

Ieşind, matroana îi aruncă de la uşă o privire plină de ură. Reveni peste un sfert de ceas cu cheile.

– Urmează-mă, ordonă ea scurt, şi fără să aştepte porni spre odaia din celălalt capăt al coridorului, cu un etaj mai sus. Îi deschise uşa şi, după ce o introduse, îi intinse cheia:

– Sper că patronului n-o să-i pui deşteptătorul, nu se reţinu s-o înghimpe Catacomba.

– A fost ordin cu rezervă de şampanie pentru noapte...

Pe măsuţa josuţă o sticlă de şampanie şi două pocale de cristal făceau companie unui sfeşnic negru în stil clasic. Foniculeasa aprinse lumânarea şi ieşi izbind uşa.

Ceasul de pe perete bătu ora zece. Dincolo de întunericul de peste geam, lumini şi claxoane scurte se căzneau să menţină iluzia unei urbe civilizate. Noaptea căzuse peste oraş înghiţind spaţiul pieţei, al gării. Mii de geamuri luminate încercau zadarnic să-i sfârtece giulgiul negru. Întunericul îşi instaura legile, misterele sale de taină.

Abia îşi dăduse frâu liber visurilor, când uşa se deschise şi din semiîntunericul holului îngust, la lumina lumânării, apăru figura masivă şi grosolană a lui... Ghivi Zerghin. Catacomba mai păstră câteva clipe zâmbetul splendid, pregătit special pentru Mihai, apoi înlemni. Cât pe-aci să scoată un ţipăt, dar se abţinu. Un tăiş rece de cuţit îi spintecă creierul.

Înţelese totul. Mihai o vânduse... Un ţiuit strident îi împunse auzul, îi luă picioarele şi fata căzu secerată pe canapeaua moale... Cât se află în leşin, nu putea să ştie. Se trezi în braţe vânjoase – bătrânul lup nu se pierdu cu firea, ştiu cum s-o aducă în simţiri – şi Catacomba ar fi dat mult să nu mai ţină minte nimic din ceea ce urmă...

Sună miezul nopţii când Mihai închise uşa biroului. Se simţea obosit şi cu o povară pe suflet, după o zi suprasolicitată în afaceri şi evenimente. O zdreanţă de ţipăt de fetişcană răzbi până la urechile lui de undeva din celălalt capăt al coridorului. Şovăi un moment-două, după care întoarse de două ori cheia în broască şi porni hotărât spre

ieşire...

Noaptea târziu, după orele trei, un bărbat zdravăn, cu faţa grosolană, ieşi din camera 13 a celui mai vestit cazinou din oraş, coborî măsurat şI satisfăcut scările şi se lungi obosit pe bancheta din spate a unei "Volgi" negre, nou-nouţe, care-l aştepta jos. Un hârcâit scurt de motor, două şuviţe de fum albiu însoţite de muzica turaţiilor şi limuzina se smuci din loc, pierzându-se peste numai câteva clipe în pânzele tuciurii ale nopţii...

* * *

Dimineaţa Mihai fu mirat când găsi uşa biroului deschisă. Cheie avea doar Catacomba. O găsi sporovăind la samovar.

– Luaţi o cafea, domnule patron? Avea glasul calm, cu o pronunţată doză de răceală.

– Cu plăcere, îi răspunse. Dacă se poate, două linguriţe de zahăr şi mai puţină zeflemea.

Fata surâse. Răspunsul lui o dezarmă. Cu acelaşi gest rebel îşi aruncă părul pe spate şi zise:

– Am aşteptat să fii tu primul bărbat... Cât de mult am aşteptat. Deşi ştiam că e cel mai mare păcat...

– Iubirea nu e un păcat, puicuțo. E cea mai mare şi cea mai frumoasă taină pe care Dumnezeu a uitat-o pe Pământ...

– Era să fie un mare păcat, desigur... Fiindcă... tu eşti fratele meu.

De această dată glasul ei sună stins. Şi îi povesti cum Chița, cu limbă de moarte, i se spovedi că ei au acelaşi tată. Anume el, tatăl lui, a silit-o să părăsească acea casă de la Stănica. Se temea de vorbele lumii şi trebui să pună capăt bănuielilor din familie. Chița n-a dorit niciodată să plece de la Stănica.

– De-aceea te-a acceptat în gazdă, socotind că ai să ne fii mai mult ca frate. Şi tu...

Un munte de linişte începu să apese spațiul de câțiva paşi dintre cei doi din biroul luxos. Samovarul prinse a fluiera, dar nici unul nu îndrăznea să facă primul mişcarea.

– Lasă-mă singur, rosti Mihai într-un târziu. Să nu mă deranjeze nimeni.

Trecu cam la vreo oră când o sună să intre. Stătea la biroul mare nucăriu, într-o poză resemnată şi cu capul scufundat între umeri. Scoase din sertarul mesei un şomoiog de dolari, iar din buzunarul drept cheile de la "Mercedes" şi le puse peste bancnotele verzi.

– Ține. Şi pleacă... Nu vreau să răspund pentru ceea ce-a făcut un părinte în tinerețea lui. El a avut tinerețea lui şi el deja... a îmbătrânit... Deaceea ... pleacă!

– Numai împreună cu dumneata. Vreau să mi-l arăți pe tata.

– Tu nu mai ai dreptul să-i spui aşa. Tu aparții altei lumi şi în cercul meu tu nu mai poți avea un viitor onorabil. Mama ta a fost pentru plăceri şi tu, după Zerghin, aparții tuturora...

– Eu sunt sora ta, bade... Sora ta pe care n-ai avut grijă s-o aperi de mârşăveniile bordelului tău!.. Unde e prea mult întuneric, viața nu mai poate avea lumină...Curajul fetei păru să-l scoată din starea de depresiune:

– Pleacă... Nu-mi încerca răbdarea. Şi niciodată să nu te mai văd pe-aici!

De astă dată glasul era hotărât şi străin. Catacomba luă banii, abia cuprinzându-i în palmă, cheile, se răsuci brusc şi cu obrajii înşiruiți de lacrimi, ieşi fără să spună un cuvânt.

* * *

Era o zi uscată de toamnă, cu nori tulburi. Un "Mercedes" luxos cu o fetişcană oacheşă la volan traversă dintr-un capăt în altul Ineasca, apoi coti spre pădure şi stopă la casa de la Stănica. O vreme fata se plimbă pe potecile cenuşii ale pădurii, mângâind ramurile stejarilor scorburoşi. Apoi intră în casa cu două odăi şi o sobă mare în mijloc. De câți ani nu mai trăise nimeni în ea? Reveni apoi la mormântul din ogradă, străjuit de o cruce şi o piatră de marmură la căpătâi...

Din depărtare, peste colinele Lipăgăului vântul mâna o îngânare duioasă de cântec slobozit dintr-un fluier de la stână. De acolo, din dealul stânei, ai fi putut vedea cum fata tăbârci o scară şi o rezemă de scârta de lângă poartă. Aburcă cu greu pe scârtă o canistră plină cu benzină, o destupă şi o prăvăli. Lichidul se prelinse repede printre vreascurile uscate cum se strecoară soarta omului prin catacombele vieții. Scăpără o brichetă în mâinile ei... O flacără uriaşă se repezi îndată spre cer, mistuind făptura firavă din vârf. Două brațe se încolăciră într-un gest de salvare zadarnică. Peste sat cădea amurgul şi sătenii au luat lumina focului drept zariştea înserării. Abia dimineață, când oamenii pădurarului se abătuseră, după obicei, pe la casa din Stănica, găsiră în locul scârtei o moviliță de cenuță la poalele nucului. Pe unul din ramurile pârjolite ale nucului

bătrân se legăna o brățară de aur, care trebuia să fi împodobit brațul unei femei deosebit de frumoase. Vântul mâna aşchii de cenuşă în două cu smicele de bancnote arse. La poarta aproape putredă stătea un "Mercedes" luxos, cu portiera deschisă şi cu un bilețel pe bancheta din față: "Ah, Mihai, Mihai! Viața e o noapte, viața e o zi..."

SUPERMARKET — CREMATORIU
Piesă în două acte şi şase tablouri

PERSONAJELE:

Ion Raropu, şomer, fost ziarist, care-şi încearcă mereu norocul în afaceri
Vasile Daraban, preşedinte al unei companii din lumea subterană, deputat în parlament
Aglaia, soția lui Vasile Daraban
Isaia, juristul companiei
Filimon Bodiu, un reprezentant al lumii interlope
Adelaida, o tînără care suferă de obezitate
Albert, businessman, fiul preşedintelui țării
În diferite scene apar businessmeni (unul cu mustață, ministru din Transnistria, înalt şi tuciuriu, altul fără de mustață, gras şi chel), femei frumoase, modiste şi dansatoare de un strip-tease vulgar; muzicanți, bodyguarzi, muşterii cheflii, cerşetori, muncitori de diferite vîrste, angajați la finisarea cafenelei.

A C T U L I

Tabloul 1.O scenă cu două niveluri. La primul nivel, aplecați asupra mesei de operație, cîțiva medici cu fețe concentrate sunt preocupați de o operație importantă. O linişte profundă, spartă arareori de zăngănitul bisturiului, căzut peste un obiect de ferox.

La nivelul doi — un birou larg, cu masă grea, luxoasă, înconjurată de scaune cu speteze înalte, aidoma unor tronuri împărăteşti. Pe peretele din față atîrnă un ceasornic cu cifre aurite. Pe o măsuță cu rotile — sticle cu diferite vinuri, care servesc drept probe. Pe ceilalți pereți se văd cîteva reproduceri din S. Dali, iar lîngă uşa de la intrare, pe perete, este afişat jurămîntul lui Hipocrate.

Vasile Daraban poartă convorbiri telefonice, rînduind celularele. Curînd îşi face apariția Albert, într-un costum alb, cu pantofi negri, bine lustruiți, urmat de o delegație de businessmeni, toți îmbrăcați sobru, în negru. O habă de vreme discută agitați. Albert desface nişte documente tehnice, pe care le admiră cu toții. Apoi, delegația părăseşte biroul, după care îşi face apariția Isaia, cu o mină tristă, rătăcită.

Vasile (după ce mai isprăveşte convorbirile telefonice, privindu-l sufocat): Ce, este? Iar nu se potriveşte ceva? De ce ar trebui să te dădăcesc ca pe un copil? Tu trebuie să fii naşul tuturor tranzacțiilor noastre. Acuma avem o afacere cu oameni din Australia.

Isaia: Dom'le şef, afacerea cu businessmenii australieni nu prea cadrează cu legislația în vigoare. Cîtă bătaie de cap şi ce cheltuieli enorme am suportat anul trecut, cînd nu m-ați ascultat. Am în vedere traficul de nou-născuți peste hotare.

Vasile: Îndreptățiri naive! Anul trecut nu eram parlamentar, nu-l aveam de prieten pe Albert! Lucrurile mari se hotărăsc la nivel înalt! Eşti băiat bun... Nu ştiu de ce preferi să rămîi singur, în găoacea ta. Fii prezent la întîlnirile pe care le am cu oamenii de afaceri. Ştii doar, la ultimele sindrofii a participat însuşi feciorul preşedintelui țării! Chiar odinioară ne-a prezentat un proiect mişto, finanțat de Banca Mondială printr-un credit solid... Şi, în general, azi e o zi bună. Adineaori am primit o ofertă de la un miliardar din Sydney. Ne cere să-i trimitem un rinichi, pentru a i-l transplanta nurorii sale. Îți închipui ce bănet? Să fim serioşi...

Isaia: Şi totuşi, e o încălcare de lege...

Vasile: Poate vrei să spui că nu avem lege? Păi, la şedința următoare a legislativului o facem! Avem echipa noastră care ne va susține! Tu munceşte! Fii solemn!

Isaia: Oricum, afacerea contravine convențiilor internaționale!

Vasile: (descumpănit): De nu cheltuiam atîta cu tine, demult angajam pe altcineva. Nu-i mare jurist acela care ştie să respecte legea, ci acela care reuşeşte s-o evite. (Îi face şmecher din deget, după care apasă pe un buton, adresîndu-i-se secretarei:" Să intre Filimon!") Anul trecut, cînd a trebuit să-ți cumpăr vilă şi maşină, ai demonstrat cu genialitate cum să evităm pedeapsa penală şi dosarul a fost clasat... Îți sunt recunoscător!.. (În birou apare Filimon Bodiu, care îl salută doar pe Vasile.)

Isaia: Ce ar trebui să mă oblige şi anul acesta?

Vasile: Dorința de a merge cu noi într-o nouă afacere, mult mai bănoasă. Dar de-acum va trebui să-ți demonstrezi talentul pentru totdeauna. Să chibzuieşti asupra unui contract privind un transplant peste ocean, pe continentul verde.

Filimon Bodiu: Las' pe mine, patronule! Doctorii noştri de-acuma au reuşit să conserve rinichiul, iar chestia juridică e pe seama lui (arată către Isaia). Firma noastră are soluții pentru orice situație!

Vasile: Juristul meu nu e prea hotărît să muncească aşa cum trebuie.

Filimon Bodiu: Mănăstirea ma... Las' pe mine, şefu'. Principalul este să-l conving să facă copii. Doar sunt paza şi securitatea firmei! (Îl ia la braț pe Isaia şi, neaşteptînd alte indicații, ies amîndoi afară, exact în timpul cînd în birou dă năvală Ion Raropu)

Vasile (privindu-l ca pe un străin): Iar ai venit cu vreo idee fantastică? N-am timp pentru tine. Spune repede ce vrei?

Ion Raropu: Repede o fac numai motanii.

Vasile: Ieri ți-am dat bani cu-mprumut. Azi ce-mi mai ceri?

Ion (încurcat puțin): Cu banii luați ieri am comandat, în Icikeria, piei de cal, ca să facem încălțăminte pentru armata națională.

Vasile: Ce-ai făcut, nechibzuitule! Ai dat pe vînt banii tăi, care sunt, de fapt, ai mei. Doar cecenii poartă război cu ruşii, iar războiul trece totul la pierderi. Să fim serioşi!

Ion: Sunt oameni curajoşi cecenii. Moldovenii trebuie să-i ajute. Ei, cîndva o să ne răsplătească înzecit... Am venit la tine cu altă chestiune urgentă, despre care ştie şi Aglaia, şi-i de acord... E o idee fantastică! În Japonia ideile sunt foarte costisitoare!

Vasile: Nu am ochii tăiați cu rogozul şi nici tu nu eşti din Port-Artur! Ia zi mai bine cînd o să-ți astîmperi aiurelile tale? Ori crezi că dacă eşti consăteanul meu, prieten de copilărie, am să cheltuiesc banii după capul tău prost?

Ion: Vreau şi eu să decolez din mizerie, frate. Am opt copii şi vreo şase femei. Toți cer de mîncare, iar eu trebuie să-i hrănesc. Să le asigur viitorul.

Vasile: Mai concret!?

Ion: Ştiu, bani deja n-o să-mi mai dai, deşi sunt dator tuturora. Mi se pare, uneori, că şi copacii de pe stradă stau cu mîinile întinse către mine, cerîndu-mi datoriile. (Se aşază mai comod pe scaun.) Am gajat apartamentul să obțin împrumut bancar, dar pentru a-mi realiza visul am nevoie de încă un apartament. Să-l gajez contra altui împrumut. Ştiind că tu şi soția ta aveți cîte un apartament...

Vasile: Nu cumva-mi ceri să vînd unul din ele?

Ion: N-ai priceput! În istoria civilizațiilor şi în biografiile bărbaților lumii, în momente cruciale, salvarea a fost totdeauna ...femeia! Deşi femeile, cu comorile de sub fustă, sunt într-un război veşnic cu bărbații...

Vasile (iritat): Lasă, omule, demagogia şi spune-mi odată ce doreşti, că n-am vreme de pierdut! Dacă nu, chem bodyguarzii şi-o să te dea afară!

Ion: Dă-mi voe să-mi înregistrez căsătoria cu soția dumitale.

Vasile (mereu întrerupt de telefoanele celulare pe care le rînduieşte agitat, încă nu a conştientizat propunerea): N-am înțeles!? Cum adică? Soția mea fidelă, gospodină şi frumoasă...

Ion: Nu vorbi despre frumusețea femeilor. Soția ta e simpatică. Iar femeile frumoase totdeauna-s curve!

Vasile (contrariat de-a binelea): Consătene! Vrei cu tot dinadinsul să-ți dau la bot?!

Ion: Nu te supăra. Ideea care mi-a venit acum cîteva săptămîni poate depăşi toate pronosticurile. Eu divorțez de a mea, tu de a ta şi ambii devenim flăcăi. Apoi, chiar a doua zi eu mă însor cu soția ta...

Vasile (amuzat peste măsură): Iar eu mă însor cu femeia ta?

Ion: În nici un caz, amice!

Vasile: De ce ?

Ion: Ehe-he-e, cine nu ştie ce curvar eşti! O să vrei să faci cu ea liuliuțu' în pat!

Vasile: Păi, aşa se vor schimba situațiile.

Ion: Divorțurile şi însurătorile noastre vor fi numai pe hîrtie. Fiecare va dormi cu cine are de dormit la casa lui! Eu mă-nsor cu Aglaia pentru a mă folosi de apartamentul ei, pe care-l voi gaja, obținînd un împrumut de la bancă.

Vasile: Şi mai apoi?

Ion: Banii împrumutați tocmai o să-mi ajungă ca să construiesc un supermarket şi o benzinărie la viaductul de la Orhei. (Nerăbdător): Cum nu înțelegi dumneata, fire de businessman ce eşti!?

Vasile: Da de ce să nu-ți realizezi ideea asta cu una din amantele dumitale?

Ion: Amantele mele au îmbătrînit şi sunt sărace. Dacă, în tinerețe, fetele devin amante ale directorilor de fabrici de mezeluri, de cum le trece vîrsta, le poți aprecia numai la kilogram... Rar dintre ele care rămîn pricopsite la vîrsta mea... Aglaia dumitale are bună avere! (Împăciuitor.) Soția dumitale ştie despre afacerea mea şi nu-i împotrivă... să-mi devină ...soție. (Visător.) Magazinul şi benzinăria vor fi amplasate pe cea mai aglomerată arteră a țării. Pe-acolo vor trece mii, milioane de oameni, capabili să facă negoț!... De cum îmi realizez visul, îndată îți restitui femeia.

Vasile (aruncă necăjit celularul pe masă şi umflă nările sufocat): Mda! O situație ce miroase a hoit şi dați-mi voie să vărs! Te pomeneşti că ideile tale mîine-poimîine te vor face preşedinte al țării!

Ion: Şi de ce mă rog crezi că nu s-ar putea întîmpla şi aşa ceva? Azi fiecare, nebun sau teafăr, se doreşte voievod! Bărbații, mai ales cei care devin impotenți, îşi acoperă goliciunea cu o hlamidă politică! Solicită puterea adică! Cu puterea politică se cuceresc toate celelalte. Chiar şi adevărul istoric! Ca să facem o abatere de la temă. La Moscova, cu ajutorul Tiraspolului, s-au descoperit nişte cioburi de oale, cu inscripții de pe timpurile cneazului Oleg. Savanții, chipurile, în secolul trecut, le-au găsit îngropate pe malul... Nistrului! Astăzi separatiştii vorbesc necontenit, referindu-se la această falsificare savantă, că Transnistria este pămînt strămoşesc al Rusiei!

Vasile: Iar o dai cu politica! Te-ai deprins să suceşti mințile oamenilor. Nu degeaba ai fost cel mai capabil din clasă. Astăzi sunt alte vremuri. Să fim corecți!

Ion: Da, vremurile nu sunt din cele mai ilustre. Dacă am ajuns pînă şi copii să facem ... dintr-un rămăşag, ce să mai zic?

Vasile (vrînd să scape de această discuție neroadă): Oricum, hai s-o încheiem cu palavrele. N-am bani!

Ion (visător): Dac-aş avea împrumutul cela! Cu bani eşti frumos, deştept, văzut! Unii încearcă să cucerească cu bani cerul, pămîntul. Numai nemurirea nu o pot cuceri! Oricît s-ar îmbîrzoi bogații să cucerească nemurirea, pînă la urmă îi cucereşte... moartea! Iaca, au trecut două mii de ani, dar n-am auzit să fi înviat cineva ca Hristos.

Vasile: Învierea lui Hristos o fi şi ea o poveste?!

Ion: Aşa a fost şi aşa va fi... Religia este pentru cei bătrîni, iar eu sunt în floarea vieții şi, ca fiece om normal, am nevoie de bani! Nu vreau să îmbătrînesc sărac. Am văzut bătrînețea tatălui meu... Nu mă tem atît de moarte, cît de bătrînețe!

Vasile (necăjit că se grăbeşte): Cu tine n-o termini degrabă nici pre viață, nici pre moarte! (În birou intră Aglaia, fardată, care priveşte, trufaş, cu luare-aminte mai întîi spre soț, apoi către Ion. I-auzi, dragă, ce s-a apucat consăteanul ista al nostru de capul meu? Ia, cărați-vă de-aici!

Aglaia (către Ion): Şi cum se va chema supermarketul nostru?

Ion (grăbit): “Aici doar Patria nu se vinde!”

Aglaia: Ghebos!

Ion (ridicîndu-se de pe scaun, iradiind de bucurie, priveşte în ochii înflăcărați ai femeii şi se adresează cu precauție către Vasile): Care va să zică, îi dai voie să se căsătorească cu mine? Dînsa ştie problema mea şi... e de-acord?

Vasile (către Aglaia): Ce nu-ți ajunge de te potriveşti aventurierului ista? Avem un cazinou cu mai multe niveluri, îl finisăm deja... Degrabă vom adopta legea potrivită în Parlament... Ori vrei să aduni miliarde? Îngăduieşte! Să fim serioşi!

Aglaia: Ideea lui nu este deloc aventură. Lasă-l în pace, că ştie ce face!

(După o mică ezitare, Vasile dă a lehamite din mîini şi reîncepe, enervat, hora celularelor.)

Tabloul 2

O cafenea cu mai multe niveluri, aidoma turnului Babel. La primul nivel, cu mese acoperite în galben, tineri discută. La intrare — calici şi cerşetori. La demisol e o saună. Se aud țipete vesele de fetişcane, instigate de bărbații tunşi, raşi peste cheliile pline de cicatrice. Printre împuşcăturile asurzitoare de şampanie răsună voci de extaz intim. “Muhamed! Aşot! Revaz! Mai încet!”

La nivelul doi cîntă muzica, pe terasă dansează perechi. Prin unghere stau glastre cu flori mari, artificiale, de diferite culori. Pe scenă fetişcane prezintă moda şi improvizează elemente erotice, înainte de a coborî în demisol, la saună, însoțite de bărbați de diferite vîrste. Deasupra terasei, meşterii finisează acoperişul. Lumea mereu suie şi coboară scările în formă de spirală, care unesc nivelurile între ele. Peste unul sînt înarmați cu celulare.

Din cînd în cînd, pe terasa de la primul nivel, apar alte fetişcane semigoale, care dansează strip-tease voluptuoase, provocînd ovații. Treptat, printre tineri, apar tot mai mulți cerşetori.

La nivelul întîi stau la o masă Aglaia şi Isaia.

Aglaia (către Isaia): Veseleşte-mă, apostole Isaia! Un jurist cu pondere, precum eşti, trebuie să ştie a-şi distra amanta. Mai ales dacă-i soția patronului său!

Isaia: Mai atent cu declarații de-acest fel! Dacă află soțul tău, n-o să mă curățe! Mai ieri m-a dat pe mîna cuțitarului cela de Filimon şi iar am încălcat legea. Compania, în loc să exporteze producția agricolă, precum îşi are menirea, în realitate, face capital enorm cu exportul de organe umane pentru transplant...

Aglaia: Ştiu totul! Soțul e o mangafa! Deunăzi, fără nici un fel de scrupule, m-a împrumutat pentru o vreme amicului său de copilărie. Acuma sunt femeie recăsătorită cu un coate-rupte, care crede că mafia o să-i dea voie să-şi realizeze ideea... Iar tu... Hai, nu fi botos! Îndreaptă-ți ochelarii şi priveşte. Tot ce e în jur îmi aparține! Dar vreau mai mult de la viață, fiindcă merit. Cu soțul meu exist, dar eu vreau să trăiesc! Îmi plac banii, ca la toată lumea, dar n-aş prefera să fiu absorbită de ei. Soțul meu a devenit un adevărat criminal!

Isaia: Ca mai întreaga noastră societate!

Aglaia: Lasă tînguielile! Dacă realizăm cu Ion Raropu ideea, o să zburăm pe Planeta fericirii!

Isaia (revenindu-şi din mrejele tristeții): Amîndoi?

Aglaia: De ce nu? N-ai dorit cîndva să te căsătoreşti cu mine? Crezi că nu meritățm o căsnicie fericită? Fie şi furată!

Isaia: N-am vrut atunci să fac păcate... Poate de aceea şi azi mă complac în burlăcie... Erai pe-atunci fiica unui mare funcționar de partid, obişnuită să trăieşti fără lipsuri materiale. Nu aveam cum să te asigur îndeajuns, fără de bani, scuză-mă! Să nu regreți. Soțul tău e medic, savant, parlamentar, businessman!

Aglaia: Ptiu! Totdeauna am fost cu Vasile doar două subiecte separate ale dreptului civil! Un medic ratat. Dar are ceva talent, dacă a reuşit să angajeze în compania lui specialişti de un înalt profesionalism!

Isaia: Totuşi, familia este un lucru sfînt. De la Dumnezeu... Dar ce se întîmplă? Astăzi noi vrem moralitate, după ce am permis ca femeile noastre să umple Europa cu prostituate... Vinovați suntem numai noi, bărbații. Istoria şi femeile n-au să ne-o ierte...

Aglaia: Iubitul meu bărbat! Am studiat destulă psihologie ca să pot face deducții. Morbul societății noastre este că familiile, din cauza factorului material, pe jumătate sunt sănătoase, pe jumătate bolnave. Linie mediană nu există. Primele s-au molipsit de un atavism cronic pe viață, celelalte suferă de mizerie acută... Şi nimeni, deocamdată, nu a găsit remediul combaterii acestor maladii...

Isaia: Mi-a ghicit nu demult o vrăjitoare că din toate nevoile o să mă salveze o femeie! Mizez pe forța unei doamne, ce va veni să mă răpească din mizeria timpului, ca să mă ducă pe un făgaş unde m-aş lipsi de obligațiuni neclare... Eu cred în viitor!

Aglaia: Ce naivitate! Femeia azi este depersonalizată, iubite! Zece lei este taxa unei şedințe de plăceri trupeşti. Oare nu vezi ce se întîmplă în jur? E o chestie stranie. Musulmanii, care practică haremul, nicicînd nu admit depersonalizarea femeilor lor, precum o fac creştinii. Şi nu-i vorba numai de o discriminare a femeilor, are loc degradarea societății în ansamblu!

(O melodie cu ritm domol îi aduce pe amîndoi pe terasa de dans. De la nivelul doi, pe scări, coboară fete, dezbrăcîndu-se din mers, urmate de tineri ce chicotesc. Printre cei rămaşi la nivelul doi, la masă, stă Filimon Bodiu cu Adelaida. Băiatul e tuns chilug, cu cicatrice pe tîmplă. Pe pieptu-i dezgolit şi păros, spînzură un lănțişor de aur, ca şi brățara de la mîna tatuată. La şold poartă pistol.)

Filimon (nemulțumit): Mănăstirea mă-sii... Ai venit pe capul meu la o vreme nepotrivită. Azi aş fi vrut să mă dedau şi eu nițel desfrîului, şi taman tu! (După o pauză) Ar fi bine să mai ții regim alimentar... Ia uite în jur ce duduițe, ce timp frumos! De-ai mai şti şi ce sume se joacă astăzi!

Adelaida (încîntată, cu fața înseninată de bucuria întîlnirii): Da, seara e feerică, dragule! Am lăsat Ineasca şi lucrul la grădiniță, numai să te văd măcar o clipă, iubitule!...

Filimon: Nu-mi zi atîta "iubitule", mama mănăstirilor, astăzi toată lumea iubeşte doar banii! (Îşi ridică picioarele pe masă, scoate demonstrativ pistolul, fluturîndu-l cu dibăcie pe mîini.) Fără bani viața pare un bărbat înalt, chipeş, lat în spate, dar... impotent. Ți-ar plăcea să fii iubita unui impotent? Eu nu iubesc şi n-am iubit niciodată pe nimeni! În societatea noastră există familii, relații, dar nu prea văd dragoste... Majoritatea trăiesc cu pasiunile, ca şi mine.

Adelaida: O pasiune frumoasă e o virtute, dragule!

Filimon: Mi-ar plăcea să fiu mereu cu ochii pe oamenii de afaceri. Aceştia sunt ingenioşi, ştiu cum să acapareze o parte din venitul social, iar eu, prin furt, tîlhărie, şantaj, le iau bani pentru a-i împărți corect între cei neavuți. Adică între cei care au fost furați. (El face un truc, de parcă ar fi avut un rival în față, de la care a parat o lovitură.) Cei de la poliție, procuratură au făcut studii de mormînjală, încît azi sunt preacurviți, ignoranți, cu o aroganță evidentă față de oamenii simpli de la țară. Astăzi obidiții noştri țărani nu mai au de unde aştepta salvarea, decît numai de la unul alde mine. (Suflă sufocat în țeava pistolului.)

Adelaida: În zadar zici că nu există dragoste. Ştiu, o iubeşti pe soția patronului tău, Aglaia, şi mi-i milă de tine, dragule, căci ... ea nu te place.

Filimon: Dînsa nu mă p l a - c e (o imită) pentru trecutul meu. Bunelul meu i-a gîtuit pe comunişti la Ciulucani, iar eu i-am urmat cauza. Am vrut să fac revoluție, dar m-au pus la zdup. Într-o vreme, pe cînd devenisem medic şi eu, era să mă fac activist de-

al comuniştilor! În viață lucrurile, adeseori, se întorc neaşteptat cu fundul în sus, fire-ar al dracului de viață…

Adelaida (visătoare): Eu, chiar neiubită, m-aş simți fericită să devin soția ta! Trebuie numai să practic sportul, să mă fac nițel mai suplă… Nu-mi închipui să mă cunun cu altul! Ții minte, cînd te-au judecat prima oară în sat, la club? Eram o şcolăriță, m-ai ademenit… de după gratii, cu privirile tale superbe. Apoi scrisorile celea fantastice pe care mi le scriai din puşcărie! Cîte promisiuni, doamne!.. Îmi plăcea şi-mi place şi-acum să mă joc acasă …cu păpuşile. Ştiu că ai să rîzi de mine, dar poți să rîzi, nu-mi pasă. Am un ursuleț, pe care l-am poreclit "Filimon". Îi place şi lui să se joace cu revolverul şi să rotească banii la "Cazinou".

Filimon: Ptiu, numai păpuşă n-am mai fost! Ia ascultă aici, la badea, fetico. Vrei să te duc la cununie, aşa-i? Eu însă nu doresc. Şi nici moralul nu-mi permite. Oare nu înțelegi că eu trec prin viața asta ca un turist… cu pantalonii descheiați? Ce fel de nuntă să faci cu mine? Am înțeles că în Occident tinerii mai întîi fac sex, casă, nasc copii, îi cresc, apoi înregistrează căsătoria.

Adelaida: Dar ai promis cîndva… Ori astăzi ai alte vise?

Filimon: E numai unul. Major! Aş vrea să întrunesc, la o masă de joc, toți afaceriştii, actualii şi foştii miniştri toți bogătaşii din țărişoara asta şi să le cîştig banii, mama lor de golani. Ca mai apoi să plec la țară, să adun acolo toți țăranii Moldovei şi să le restitui ceea ce le aparține. Mai ales aş ajuta femeile. Pe cele tinere, la fel…

Adelaida: Care, în marea lor majoritate, devin mame singure şi niciodată mirese cununate… De-ai şti cît de mult aş vrea să fiu mireasă, să joc la nunta mea într-o rochie albă, largă, cu vornicei şi druşte. Ai visat vreodată să ai o mireasă alături, în iureşul unei hore ca aceasta?

(Pe terasa de la nivelul întîi tocmai s-a declanşat o horă amețitoare, care nu se potoleşte pînă la finele tabloului.)

Filimon: Da, de asemenea marafeturi noi, moldovenii, suntem meşteri, mănăstirea cui ne are! De dimineață putem uita de mîncare, numai să cîntăm şi să jucăm la nesfîrşit hora. Dansurile noastre sunt amețitoare şi lungi cît Ciulucul. Poți nebuni de-atîta învîrtitură! (Iar scoate revolverul şi suflă în țeavă.) A nu pierde seara în zadar, vreau să-ți propun un cîştig, drăguțo!

Adelaida: Să fac business, ca mai întîi, precum ai zis că se face în țări străine, să adun avere?

Filimon: Există altă posibilitate de a deveni bogată… (După o pauză enigmatică) Actele au fost perfectate deja pe numele tău, de Isaia, juristul nostru. S-au autentificat notarial. Trebuie să-ți dai acordul, pentru a ferici un om bogat din Australia.

Adelaida: Dac-aş şti că n-o să mor, fac totul pentru tine! Ție doar nu-ți trebuie o moarte de om în plus?

Filimon: Nu fi proastă, mor numai laşii! Noi, după afacerea asta, am avea de toate, mai ales dolari! Oamenii pot să se îmbogățească prin diferite metode. (Priveşte mişcat în jur.) Cum să-ți permiți toate plăcerile vieții dacă nu agonisind bani? Acuma, mănăstirea mă-sii, sunt lefter, şi sper, cu ajutorul tău, care-mi eşti demult o prietenă fidelă… Ee-eh, mama ei de viață…

(Scena de la primul nivel, unde, după multe tropăieli, Aglaia şi Isaia revin la masă.)

Isaia: Ce păcat că aici nu putem admira azurul cerului de seară. Jos au loc orgii, sus se munceşte, iar noi, în linia de mijloc, ne frămîntăm mințile cum să ne asigurăm viitorul. Le-aş schimba pe toate dintr-o singură lovitură...

Aglaia: Mizează, omule, pe propriile-ți puteri. Cu mintea ta, să fi fost un evreu, demult erai cunoscut în Europa. Ce folos că eşti jurist talentat, scrii cărți, realizezi muzică! Duci viața unei gîze! Îți convine să trăieşti după standard depăşit. Fără abateri de la normele morale, închis în găoacea ta, în perfecțiunea unui melc. Eşti deştept, cu studii superioare!...

Isaia: Astăzi toată lumea are studii superioare, dar grijă unul de altul mai puțin... Să fi rămas gospodar în sat şi să nu fi venit la oraş... Oraşul devine cu fiece zi tot mai insuportabil pentru mine. Nu pot fi liniştit cînd văd că țara e bogată iar oamenii trăiesc sărac... Ştii de ce călătoresc prea mult miniştrii noştri peste hotare?.. (Amărît răspunde). Ca să se învețe cum se îmbogățesc acolo hoții şi tîlharii... Nu pot la oraş mai mult. Vreau acasă, la satul unde m-am născut... Să mă-ntorc acolo, la mormintele mamei şi tatei.

Aglaia: Gata! Termină cu spovedaniile. Fii bărbat! Vrei să-ți plîng de milă? Trăim azi ca să ne fie bine, iar mîine o să aibă cine ne duce la cimitir. Loc pentru tristețe găsesc şi acasă! Doresc să mă simt comod alături de tine.

Isaia (mirat): De ce, mă rog, ai intrat în afacere cu idealistul cela de Ion Raropu? Eşti avidă după bani, ei înseamnă pentru tine totul. De fapt, nu am nevoie de argumente, ştiu că ai să mă copleşeşti cu o sumedenie de palavre, îndreptățindu-te...

Aglaia: Pălăvrăgeala e prima profesie a românului! (Se întinde şi cască a plăcere.) Da, sunt obsedată de realizarea ideii lui Ion. Pasiunea de moment face ca sufletul meu să nu fie nici acasă, nici pe drum... Dar să ştii, eşti unicul om lîngă care simt adevărata plăcere de a trăi. Atît doar că cu tine nu-i interesant să faci business.

Isaia: Mda! Realizează ceea ce te preocupă. Pînă una- alta, grăbeşte-te!

Tabloul 3

O poiană la margine de codru. În zare, printre ramuri, se conturează oraşul Orhei. Jos, pe iarbă, un aşternut cu băuturi şi bucate, la care stau Ion şi Aglaia, scăldați în luminile soarelui de vară. Alături staționează un autoturism luxos, cu uşile deschise.

Ion Raropu (parcă vorbind cu sine însuşi): Am 40 de ani împliniți şi cîntăresc peste 100 de kilograme... Abia acum am înțeles ce înseamnă o viață frumoasă. Ce-ar fi să trăiesc aşa o sută-două de ani, ca cioara, dacă nu m-ar pizmui duşmanii, vizibili şi invizibili, dacă nu mi-ar pune piedici oriunde şi oricând. Un businessman adevărat croieşte sute de planuri, dar îi izbutesc puține. Şi visul meu e gata să devină realitate. Mizez pe succes. Alături te am pe tine, dulce femeie! (Către Aglaia, plin de admirație.) Cu tine poți să cucereşti imperii! Ce ingenios şi cît de energic ai dirijat pînă acuma construcția de la răscruce! Curînd o dăm în exploatare şi vom deveni avuți. Invidioşilor o să le crape băşica udului!

Aglaia (somnoroasă): Mai tacă-ți fleanca... Avem încă nevoie de cîteva sume rotunde pînă să finisăm toatele. Şi cînd mă gîndesc că trebuie să mă milogesc iar, să plîng cu mîna întinsă în fața lui Vasilică al meu...

Ion: Nu va trebui! Las' pe mine. Sfătuieşte-mă doar cum să-l conving. După atîtea săptămîni de chinuri zbuciumate, pentru asta am ieşit la iarbă verde, să ne mai relaxăm, să mai facem regulă în gînduri, în planuri, să ne mai odihnim, la urma urmei...

Aglaia: Spune vreo idee, ştii bine a le ticlui. Eşti deştept!

Ion: E adevărat, sunt deştept! Mai bine eram prost. Deşi vorba ceea: prost să fii, noroc să ai... Dar, cum zice prietenul meu: dacă nu mai sunt şi eu prost, dar iute că norocul nu mai dă buzna peste mine...

Aglaia: Se vede că nu eşti chiar prost cu totul.

Ion: Toate belelele vin de la faptul că-s sărac. Sărac şi prost. Ori cum o dai, tot acolo iese. Anume din cauza sărăciei m-a părăsit soția, prima femeie din viața mea. Apoi a doua, a treia... Nu s-au repezit să lege căsnicie cu mine nici cele care mi-au plodit baistrucii... Măcar fă-te homo... Cu părere de rău, stimată doamnă, în țara asta proştii sunt la modă. Numai ei au noroc – fac business, politică şi bani. Numai ei trăiesc suficient de bine. Şi de ce? Fiindcă-s toți de-o baie. Sau, cum s-ar spune în filosofia ta, au aceeaşi mentalitate. Se susțin reciproc în posturi şi la furat. Alte probleme – de morală, de patrimoniu – nu-şi fac. De aceea trăiesc şi (cu ironie) b o - g a t, î m p ă - r ă - t e ş - t e. Bogăția fără margini şi luxul fals – asta este Patria lor.

Aglaia: Da ştii că într-adevăr ai ceva grăunțe în dimirlia ceea a dumitale? Altminteri nu ai vedea aşa de clar realitatea noastră. Ascultă, de ce nu emigrezi în Occident? Doar pomeneşti mereu de el. Acolo intelectul se prețuieşte altfel şi s-ar putea să-ți fie bine.

Ion: Imposibil! Deja m-am pomenit în capcană! Eu nu-mi aparțin mie, ci copiilor... (După o pauză de tăcere, visător.) Aş emigra, dar vezi că unde-i bine, nu-i de mine, dar unde-i rău – hop şi eu. Aş pleca în Germania, Franța, America, dar mi-au luat-o alții înainte. Care cu jumătate de secol, care cu un secol şi jumătate... Şi mie ce-mi rămîne – Grecia, Turcia? La cules măsline sau la tencuit veceuri? Cu bună ştiință, în Occident, aş realiza multe din ideile mele! Dar cînd simt ce atitudine au unii străini față de noi şi ce investiții fac, îmi trece pofta şi de Occident. Uite, turcii care-au venit să ne reconstruiască drumurile! Toarnă asfalt, care se spală după prima ploaie. Dar şi mai mult se spală comisioanele. Sume fabuloase în buzunare naționale, dar şi internaționale. Aici toți sunt de un neam – cel din economiile subterane. Vai de țărişoara noastră! Cîți escroci, nătărăi de talie mondială trec pe la treuca noastră națională, străjuită de politicieni mediocri!. Toți vin mai mult să spele nişte bani decît să investească. . .

Aglaia (a lehamite): Deştept-deştept, dar începi să mă plictiseşti! Hai să vorbim mai bine despre copiii tăi.

Ion: Ba hai să-i facem pe ai noştri, "legitimi", precum spune un cunoscut de-al meu. Doar suntem soț şi soție!

Aglaia: Ce îndrugi, mă?

Ion: De bună seamă, nu ți-ar strica şi ție un copil. Doar nu ți-a rodit pîntecul niciodată încă...

Aglaia: Ascultîndu-te, mîna singură adună degetele într-o ciucă. Nu-mi închipui să mă culc cu tine. Nu te iubesc nici măcar un piculeț.

Ion: Se iubeşte numai Patria, stimată doamnă! Celelalte "iobiri" sunt relații. Sexuale, conjugale etc.

Aglaia: Patria? Tu mai vorbeşti de Patrie? Care Patrie — jumătate aici, şi jumătate dincolo? Simți tu oare Patria sub picioare?

Ion (patetic): Patria nu o simți sub picioare, ci la inimă. Dacă o ai în inimă şi mai are đi cine o moşteni, atunci ea nu moare, nu se pierde în istorie, oricîte hoarde ar năvăli, oricît ar croi-o străinii pe placul lor. Cîndva, copiii mei vor realiza visuri şi mai frumoase decît noi... Azi toată lumea mă condamnă pentru că am plodit mulți copii, dar, cîndva, aceiaşi oameni vor privi altfel lucrurile. Copiii pe care îi am tot Patrie se cheamă...

Aglaia (dînd a lehamite din mînă): Încetează! Nu mi-au plăcut niciodată asemenea discuții. Politica nu hotărăşte nimica. Pondere pot avea doar faptele realizate...

Ion: Politica, dragă, hotărăşte totul. Suntem de-o seamă şi cunoşti: cine e la cîrmă, acela dirijează...

Aglaia: Să plecăm chiar acuma la Vasile. Mi-am amintit că are o întrunire de afaceri, la care va asista şi Albert... (Grăbită, îşi ridică haina, îşi ia geanta şi se îndreaptă spre limuzină, grăbindu-l şi pe Ion.)

Ion: Chiar dacă nu mă întreci în înțelepciune, totuna eşti o adevărată femeie de afaceri. Ce simț, domnule, vulpe adevărată! Încă un credit, un supermarket, o benzinărie la cel mai minunat loc! Şi inima ta toată! Nu trece nici un an-doi şi ne vom cuceri nişa printre oameni; vom deveni bogați. Ne vom extinde afacerile în Europa, chiar în America. Un pic de noroc şi vom deschide o rețea întreagă de supermarkete, de McDonald's-uri, de...

Aglaia (întrerupîndu-l): Vorbă lungă sărăcia omului! Mai ales cînd e deşartă... Trebuie să ne grăbim!

Ion (un pic dezamăgit): Să sperăm că ne vom odihni în curînd mai mult. Şi mai cu folos...

(Aglaia porneşte motorul. Ion se repede spre maşină, apoi se întoarce şi ticseşte un sandviş în gură, face cu privirile un ocol mesei bogate, dorind parcă să o pună pe toată, grămadă, în gură, dar pînă la urmă dă din mînă a pagubă şi o ia fuga spre maşina care claxonează mereu.)

A C T U L II

Tabloul 4

(Biroul lui Vasile Daraban, plin cu oameni de afaceri. Cîțiva bărbați, în halate albe, îşi primesc solda chiar din mîna patronului. Filimon Bodiu, zîmbind tuturora, flutură din degete, face gestul că totul va fi şi mai bine. Cînd bărbații în halate albe ies, pe uşă apare Albert, într-un pardesiu lung, cu o pălărie cu borurile albe. Îl cuprinde pe Vasile, felicitîndu-l şi mulțumindu-i pentru contribuția lui la aprobarea unei legi în Parlament. "În sfîrşit, radiază el, transplantul de organe se admite! În sfîrşit!" Şi, aplecîndu-se către urechea lui: "Chiar mîine să treci pe la "Victoria Bank", să-ți ridici onorariul. Uite-aşa-mi placi!" Văzîndu-l pe Filimon, îl îmbrățişează şi pe acesta: "Businessul cu organele umane este deja legiferat! În sfîrşit!Acum trebuie să ne orientăm spre alte afaceri profitabile." M-am gîndit... Cu acest business o să se ocupe fratele şi cu Filimon... Va fi mai sigur..."

Anume în acest moment în birou intră Aglaia cu Ion Raropu. În acelaşi timp, la primul nivel, de desubtul scenei, cîțiva medici o aduc pe Adelaida la masa de operație. O silesc să se dezbrace. Fata le îndeplineşte porunca, pune mîinile în semn de rugăciune şi, îndreptîndu-şi privirile spre cer, se roagă: ”Doamne, Dumnezeule, întăreşte-mă să-l ajut pe omul iubit. Ajută-mă, Doamne Iisuse Hristoase!” Medicii o culcă pe masa de operație şi, curînd, încep operația.

(În biroul lui Vasile Daraban e mare agitație, mai ales că Aglaia a izbutit să-i şoptească scopul vizitei lor.)

Vasile: Domnule Albert, onorată asistență, permiteți-mi să vă comunic! (Arată către cei doi, Ion şi Aglaia) Această femeie şi săteanul meu s-au orientat la vremea cuvenită şi azi e pe sfîrşite realizarea ideii lor fenomenale. La răscrucea drumurilor, pe viaductul de la Orhei, pe magistrala principală a republicii, supunîndu-se unui risc nemaipomenit, în aceste condiții de criză totală, au construit un supermarket şi o benzinărie. (Cei prezenți aprobă cu aplauze frenetice, linguşitoare.) Vă mai comunic că aceşti doi domni sunt... soț şi soție! Deci, e un business de familie (Din nou aplauze.) Să fim solemni!

Aglaia (puțin oțărîtă către el): Dar mai laconic şi cu mai puțină pompă nu se poate?

Vasile: Desigur, desigur! (Către cei prezenți, cu aceeaşi emfază.) Onorată asistentă! De fapt, mai e nițel de tot, nişte fleacuri, pînă să tăiem panglica. Şi ca să nu pățim ca țiganul care s-a înecat la mal, mai e nevoie de un credit suplimentar. Mic de tot, cît o picătură în mare... Vorba e că aceşti doi oameni de afaceri mai au de finisat obiectivele respective şi, precum vă este bine cunoscut, adeseori cheltuielile depăşesc oferta. Ei roagă să le acordați un împrumut... Mic de tot, cît o picătură în mare.

Albert (trezit din frenezia victoriei legislative şi ciulind urechile): Din cîte ştiu, Banca Mondială încă nu a aprobat definitiv creditul pentru reconstrucția magistralei pe acel sector...

Ion (calm): Eşti puțin dezinformat, stimabile. Acolo demult lucrează buldozerele şi altă tehnică grea, nivelînd pămîntul...

Aglaia: S-au instalat demult şi semnele rutiere...

Albert (după o pauză cu subînțelesuri): Ştiu că în pădurea de la Străşeni, pe unde mai trece o arteră, se construieşte şi acolo un supermarket şi o benzinărie.

Ion (zîmbind a izbîndă): Fiecare cu businessul lui!

Albert: Să fie aşa cum ziceți!

Businessmanul cu mustață (foarte atent, ca şi celălalt, la dialogul dintre cei doi): Eu pot să împrumut s u m a m a r e, f r u m o s ă, dar trebuit asigurat creditul. Trebuit contract de gaj...

Ion: Dacă se poate... Deja nu mai avem ce gaja... Dar vă asigur. . .

Aglaia (autoritar): Afacerea noastră, precum au calculat economiştii, va aduce profit chiar din prima lună de activitate.

Businessmanul fără de mustață (nesigur pe situație): Sunt gata să vă împrumut o sută de lei.

Businessmanul cu mustață: Eu, la fel, una suta de leu!

Albert: Deocamdată, nu sunt gata să vă ajut cu nimic. Afacerile mele se află într-o situație financiară precară.

Aglaia (cu ironie): Sunt sume derizorii. E catastrofal de puțin.

Vasile (luînd apărarea celor prezenți, către Ion şi Aglaia): Nu pot oamenii acuma să vă ajute. Asta-i situația!

(Deodată, de la primul nivel, se aude strigătul prelung de durere al Adelaidei, încît se lasă o tăcere mormîntală. Primul care sparge tăcerea, după o pauză cam îndelungată, este Filimon.)

Filimon (ca pentru sine): Acuma, dacă va fi nevoie, bani se vor găsi...

Aglaia (neîmpăcată, încearcă să-l convingă pe Vasile): De ce nu vrei să fii garantul creditelor, de care mai avem nevoie? Doar ştii că afacerea noastră e pe sfîrşite şi, iată-iată, ne va aduce profit, şi vom rambursa împrumutul?

Vasile (zîmbeşte pe sub mustață): Soțul tău să-şi bată capul. Să fim corecți!

Aglaia: Adică e o răzbunare din partea dumitale?

Vasile: Cred că ar fi timpul să recunoşti că şi aşa am făcut destule pentru tine pînă acum. În rest şi mai departe — sunt chestiunile tale personale. (Pe un ton dur.) Astăzi am o întrunire serioasă cu oamenii pe care-i vezi şi nu am cînd să mă tîrguiesc cu voi. Să nu-mi faci scene, nu e în interesul tău. La urma urmei, nu mai suntem soț şi soție, nu am fost cu adevărat niciodată, nici rudă nu-mi mai eşti, aşa că descurcă-te singură cum ştii. (Către Filimon.) Condu-i, te rog, afară.

Filimon (luîndu-i cam neglijent la braț): Mergem! (Aglaia cearcă să se rețină, Filimon însă o îmbrînceşte uşurel, silind-o să iasă): Poate reuşesc eu să vă acord un împrumut cu dobîndă.

Aglaia (un timp mîndră, dar pînă la urmă ieşindu-şi din fire, reuşeşte să-i strige lui Vasile deja din uşă): Eşti o dihanie, ligioană impotentă! Vreau s-o ştie toată lumea! Eđti doar umbra lui Albert.

Tabloul 5

(O terasă improvizată pe un teren viran ce seamănă mai degrabă a şantier, în zarea căruia se vede oraşul Orhei. Nu departe – două limuzine luxoase, ale lui Ion şi Aglaiei. Pe planul doi se conturează supermarketul şi benzinăria. Cei doi se servesc cu şampanie şi alune.)

Ion: Bravo lui Filimon! A crezut în afacerea noastră! Ce băiat! Ce om! Ne-a dat un patrimoniu întreg, peste trei-patru zile finisăm construcțiile.

Aglaia: Niciodată nu am crezut în mărinimia lui. Să nu fie ceva murdar la mijloc. Nu ai văzut cum ne-a expulzat din biroul neghiobului celuia de ex-soț, ca pe doi prizonieri?

Ion: Alungă gîndurile netrebnice. Zilele acestea mă simt fericit!

Aglaia (apatic): Ia spune, ce e fericirea pentru tine, Ioane?

Ion: Cînd, de dimineață, măcar un gînd frumos îmi străbate scăfîrlia şi gîndul acesta frumos îl pot spune altora...

Aglaia: Straniu totuşi... Pînă mai ieri, îmi doream un singur lucru: să punem cît mai curînd afacerea pe roate. Să achităm datoriile, să retrocedăm ex-soțului apartamentul gajat, iar pe Isaia să-l fac juristul companiei mele. Să nu mai depindă nici

o clipă de burduhănosul cela de ex-soț... Acum însă simt că toate acestea-s efemere. Nu mi-i destul pentru a fi fericită. Plus că mai am şi o presimțire rea, o nelinişte îmi dă tîrcoale. (se alintă) Mă poți consola?

Ion: Angajăm bodyguarzi ... Locurile pe aici, ştie toată lumea, sunt pline de miracole, se pun limuzinele singure în mişcare, chiar şi-atunci cînd sînt cu frîna trasă. De-a stînga viaductului vom construi o pistă pentru elicoptere, cu parcări moderne. Dacă va fi nevoie, vom comanda şi o barcarolă luxoasă, cu care vom duce turiştii la Trebujeni, pe Răut...

Aglaia: Eşti un idealist incurabil, ca totdeauna!

Ion: Iar tu o materialistă prea ortodoxă. Ne cunoaştem de-atîta vreme, facem afaceri bune împreună, dar tot la mogîldeața ceea de Isaia ți-i gîndul. Ce-ai găsit bun la el, zău, nu pricep? Nu cred să fie prea ingenios în dragoste, de vreme ce nu-i prea curajos în afaceri.

Aglaia (gînditoare): Are el un ceva pe care nu-l ai tu...

Ion (cu gînd să o seducă): De unde ştii că nu am acel ceva mai ceva ca al lui Isaia? Ai gustat vreodată de zici aşa? Uite ce afacere bună am pus la cale! Să ştii că şi în dragoste nu-s mai puțin ingenios. Zău, nu ar fi mare păcat să încercăm...

Aglaia (cu dezgust): Stai frumos acolo unde stai. Nu permit oricui să intre în sufletul meu, mai ales încălțat cu cizme. Nu este bine cînd faci gară din intimitate... Mi-i bine cu tine în vîltoarea afacerilor, şi doar atît. Fii bun şi te bucură că ai izbutit, măcar şi prin această metodă, să fericeşti o femeie. Dar să ştii că pentru mine asta e prea puțin...

Ion: Mă consolează sinceritatea ta, dar nu mă face fericit. Fie cum spui!

(Mulțumiți, o habă, beau amîndoi şampanie, fiecare cu gîndurile sale. Melodia unui tango celebru se revarsă din boxele uneia din cele două limuzine, şi cei doi se prind în dans, păstrînd la început o distanță pudică, treptat însă lipindu-se tot mai aproape şi mai strîns unul de altul. Pe neaşteptate, în dreptul lor se opreşte maşina lui Filimon. În aceeaşi clipă, din ea coboară un grup de hlandani vînjoşi, care-i înconjoară din toate părțile. Filimon pare sufocat, nările lui se umflă, aidoma unui drogat. Aglaia cearcă să-i zîmbească, dar el face un gest plin de nemulțumire şi revoltă.)

Filimon: Hulubaşi ai păcii din codrii seculari ai Orheiului!.. Mănăstirea şi arhanghelii mamei voastre de golani! De ce nu m-ați preîntîmpinat, animalelor, cînd v-am dat banii, că afacerea voastră este ratată? Bleaghi!

Ion: În nici un caz! Ieri am vorbit cu inginerii turci, care de mîine încep să toarne asfalt pe magistrală. E nevoie doar de o săptămînă şi pe lîngă supermarketul şi benzinăria noastră vor circula mii de autoturisme...

Filimon (îi arată brutal ciuca): Boule! Ați întîrziat. Deja s-a decis totul! Preşedintele țării a emis o dispoziție prin care Banca Mondială oferă un credit lui Albert şi companiei sale...

Aglaia (strîmbîndu-l): Ce are creditul de la Banca Mondială cu construcția drumului şi afacerea noastră?

(Între timp, vlăjganii au înconjurat limuzinele celor doi şi stau de-a gata să pornească motoarele la semnalul lui Filimon.)

Ion: Nu te nelinişti, băiete. Împrumutul cu dobîndă ți-l rambursăm după cum ne-am înțeles.

Aglaia (sesizînd mişcarea vlăjganilor): Iar dacă gîndeşti că autoturismele noastre trebuie să le dai oamenilor tăi, înseamnă că ai fost pus la cale numai de Vasilică al meu.

Filimon: A fost al dumitale. S-a căsătorit chiar ieri, cu o mironosiță de 18 ani.

Aglaia: Cu-atît mai bine. Fiecare-şi făureşte fericirea cum şi cu cine poate. Sărmana duduie, habar n-are ce o aşteaptă.

Filimon: Bă naivilor, bă! Ia ascultați aici, la badea, chilia şi sfeştania mamei voastre de afacere. Bă proştilor, bă, lînă-n cap şi minte-n cur! Prin dispoziția Preşedintelui țării s-a decis ca magistrala principală a Republicii Moldova să treacă, datorită creditului obținut, nu pe la Orhei, ci pe la Străşeni. Adică va ocoli Orheiul la o distanță de peste 50 de kilometri. Tocmai pe lîngă pragul benzinăriei şi supermarketului pe care Albert, feciorașul preşedintelui, l-a construit nu demult, într-o noapte!

Ion (şocat): Hai, nu mă înnebuni. Care dispoziție, ce fel de Străşeni? (Către Aglaia): E adevărat?

Filimon: Eu vorbesc sau vaca rage! (Pune mîinile pe şolduri, îi priveşte cu răutate.) Bleaghi! Iată cum facem! Maşinile voastre sunt confiscate. Le luăm cu noi. Ca să-mi acopăr cheltuielile, supermarketul şi benzinăria voastră trec, de asemenea, în posesia mea, ca materiale de construcție. Aflarea lor în acest loc este inutilă... Şi încă ceva... Pentru că m-ați indus în eroare, o să-mi plătiți mie şi ciracilor mei un tribut. Zece mii de dolari! Nici o vorbă de prisos!

Ion: Frate, de unde să iau eu atîta bănet? Cînd am pierdut şi casa şi masa de la cei opt copii ai mei?

Filimon: Simplu de tot! Chiar eu te ajut. Una din odraslele tale va dona un rinichi... Este de unde, dacă zici c-ai plodit tocmai opt. (Rîzînd sarcastic): Văd că eşti un bărbat de prăsilă, ce te costă să mai faci vreo nouă? Şi în genere, poți face un business minunat dacă trăieşti bine cu badea. De la unul un rinichi, de la altul un ochi, de la al treilea un strămeleag – ha-ha-ha! —, că o fi tot de prăsilă, ca şi al tătîne-su... Mîine-poimîine s-ar putea să ne trebuiască poate chiar şi odoraşi, mici de tot, de o zi-două. Şi te faci cel mai bogat om din lume! Ai prins ideea? Iar tu (se adresează Aglaiei) ... o să te achiți cu patrimoniul rămas de la fostul soț, pe care, slavă domnului, nu ai izbutit să-l departajezi.

Ion: Aiureli! Aiureli! Cum, copiii mei... ei sunt Patria mea! Voi îmi schilodiți Patria!

Filimon: Care Patrie, bă, mănăstirea şi sfeştania mumei tale... Acolo ți-i Patria, sub prohab? Las-o dom'le, oi fi eu prost, dar nu de tot!

Ion (aiurit de-a binelea, urlă): De ce-e? Doar am muncit cinstit, am fost sincer? De ce ar trebui ca cineva să se îmbogățească numai pentru că este fiul preşedintelui ?

Filimon: Asta-i, bă-ă, e-co-no-mi-e de pia-ță-ă! Acolo unde sunt oameni bogați, trebuie să fie şi cît mai mulți robi!

Ion (strigă disperat): Nu, domnilor, nu vă grăbiți! Poate e o dezinformare la mijloc! Ne-am riscat viața, cu bani împrumutați, am construit un edificu modern. Priviți-l în zare cîte de frumos e! Nu se poate! Nu se poate! Clădirea e un monument istoric, la urma urmei. Nici vorbă nu poate fi să o demolăm, chiar dacă magistrala nu va trece pe acolo...

Filimon (considerînd spectacolul încheiat şi făcînd semn ciracilor să pornească motoarele, gata să plece): Basta! Am zis! Petrecere plăcută în continuare, hulubaşilor!

Aglaia (încercînd să-l reţină şi umilindu-se): Te rog, ia-mă pînă la şosea. Nu vreau să rămîn în cîrca smintitului ista (arată către Ion.)

Filimon: Cum, îl laşi aşa, de unul singur? Nu vezi că l-a apucat damblaua? E păcat, cucoano! Ş-apoi parcă vă giugiuleaţi odinioară?

Aglaia (umilindu-se şi mai mult): Te rog, nu mă chinui. Mi-e silă…

Filimon: Şi nu te temi cu-atîţia armăsari în limuzină? Vezi bine, drumul trece prin Codrii Orheiului, pe la poteca lui Kotovski…

Aglaia (cu voce stinsă): Mi-e totuna…

Ion (pierdut cu totul): Pentru Dumnezeu, nu se poate! Nu-i adevărat! Domnilor, nu-i adevărat! (Alergînd cînd spre Aglaia, cînd spre Filimon, care urcă într-o limuzină): Nu-i a-de-vă-ra-a-a-at! Nu cred… Doamne-e-e…

Filimon: Poţi să crezi, poţi să nu crezi, de-acuma e tîrziu. Pe locul unde ţi-ai înălţat supermarketul se preconizează să se deschidă un nou cimitir al orheienilor… Aşa a decis ieri în şedinţă primăria locală. Adevărat, au fost unele proteste, dar a învins prostimea… Un cimitir de însemnătate locală! (Porneşte motorul, apoi mai aruncă o frază): Deocamdată postul de director al cimitirului este lvacant. Încă o idee, stimabile!

(Aglaia urcă cu Filimon. Limuzinele pornesc, lăsîndu-l pe Ion cu braţele întinse, care mai vrea să protesteze ceva, dar e tîrziu.)

Ion: Ce tîmpenie! Cîtă muncă, cîte zbateri, cîţi nervi, umilinţe! Ca pînă la urmă… Cimitir de însemnătate locală! În această margine de Europă noi toţi suntem de însemnătate locală!.. De ce trebuie să se îmbogăţească cineva numai pentru că-i fiulcuiva? Nu-i adevărat! Nu se-e-e po-o-a-a-ate-e-e-e-e… La sigur, cine ne are de oameni? De subiecţi ai dreptului universal? Există o singură echitate socială, şi ea se numeşte moartea… (După o pauză mai îndelungată.) Ei, bine, calmează-te, Ioane! Dacă mai poţi gîndi, inventează ceva, vreo idee salvatoare! În numele copiilor, pe care mişeii pot să mi-i pedepsească… Director, a? (isteric): Ha-ha-ha! (Chibzuind, frămîntat.) Dar de ce, mă rog, să se demoleze supermarketul numai că acolo o să se facă un cimitir? Director… ştii că-i o idee şi asta?! Viaţa noastră de azi e ca un iad, şi multă lume încă are de pătimit. Oare n-ar fi mai bine ca din acel splendid edificiu de pe teritoriul cimitirului să se facă… un crematoriu? Iată idea! (Grăbit, caută ceva, dar negăsind, dispare grăbit în direcţia Orheiului.)

Tabloul 6

(Aceeaşi scenă ca în actul 1, tabloul 2. Printre tinerii care se odihnesc sunt şi Albert, împreună cu Vasile, Aglaia, Filimon. De o parte stă Isaia. Văzînd-o pe Adelaida, se cutremură. Cu excepţia lui Isaia, toţi sunt tunşi chilug, beau şi se veselesc. Ciconesc pocale cu şampanie şi strigă entuziasmeţi:”Victorie! Victorie!”. Albert, împreună cu Filimon, cu cîte-o duduiţă, dispar şi se face o pauză la toate nivelurile. Numai Adelaida, care în zdrenţe cerşeşte parcă grăbită, parcă aiurită, îşi face semnul crucii, tot vociferînd pronunţat: ”Doamne, ajută-mă Doamne…” Ajutaţi-mă, oameni buni!..” Apoi priveşte cu ochii în van şi întreabă absentă: “Te-au făcut fericit banii mei, Filimoane?” Un rinichi costă mult, Filimoane!

(Nu zăbavă, apare Ion, grav tulburat. Trece printre lume, părînd să caute pe cineva. Vede publicul, se repede să le ceară ceva, dar se opreşte brusc, de cum îi recunoaşte.)

Ion: Aceleaşi mutre cunoscute, ce nu prezintă nici un interes. Toţi sunt doar nişte animale ce consumă băutură şi mîncare. Nu mai am nici o idee... Neavînd bani, nu poţi fi preocupat de idei... Oricît de înţelept ai fi, viaţa uneori te face să dormi şi ... în copac. Copacul are ramuri trainice... Şi asta e o realitate! Doar să ne păzim să nu cădem jos prea de sus. Oare ce se mai poate întîmpla mîine?

(Se aprind din nou luminile şi pe terasa din mijloc reîncepe defilarea fetelor frumoase. Apoi încep să defileze toţi. Nimănui nu-i pasă de scîrţîitul uşii de la veceu, care, deschizîndu-se, descoperă corpul lui Isaia, spînzurat de o ţeavă.)

Cade cortina.

ÎMBĂTRÎNEŞTE VÎNTUL...

"...din dreptate se naşte moartea." (Moravia)

Trenul gonea în taina întunericului.A doua noapte, Mariana Dumbrăveanu, ghemuită pe o saltea, acoperindu-şi picioarele umflate cu două pleduri urmărea, printre crăpăturile mîncate de rugină ale tavanului, sclipiri de stele şi de lună.Afară, prins de clanţa uşii se bălăbănea un talaghir, arareori lovindu-se peste şenilele căii ferate, slobozind un zgomot şi mai mare.După ziua călduroasă, înăbuşitoare, se făcu răcoare.Mărfarul transportase cîndva plante etero-oleginoase.Mirosea a parfum ieftin.Monotonia drumului o obosise, cădea mereu în toropeală.Numai cînd plodul prindea să se zvîrcolească şi să bată din picioare, pe faţa ei necăjită de nesomn se contura zîmbetul, iar vocea ei gingaşă şoptea printre buzele-i uscate: " Hai, puiul mamei, linişteşte-te!.. Eşti cu mămica..."

...Vlăjganii tunşi pe cap, îmbrăcaţi în pantaloni şi tunici negre, au împins-o ca pe o vită în vagon. Înainte de a zăvorî uşa i-au dat salteaua, plapumele, merindele.Cineva din gaşcă a avertizat-o să nu se neliniştească, sau, ferit-a sfîntul, să întreprindă ceva nechibzuit. Dacă o să-i dea prin cap să sară din mers ?...O să se omoare, precum s-a mai întîmplat cu multe dintre alde dînsa... Unul dintre bîieţi, saşiu, gîngăvit ceva a mai adăugat, dar dînsa nu-i auzi cuvintele.El a rînjit şi... i-a arătat ameninţător un hanger de pe vremea haiducilor, smotrind-o să fie cu mintea senină... Va călători două zile şi două nopţi.La destinaţie o vor întîlni...Să fi avut actele în regulă, traversa fără probleme traversa frontierele . De-atîta au ales mărfarul...

Odată cu pornirea trenului, Mariana chibzuia că o să-şi pună capăt zilelor, sau dacă vor staţiona undeva, o să bată cu pumnii în pereţii de metal, cerînd să i se deschidă ... Dar, amintindu-şi de poliţiştii de pe litoral, pleoapele ochilor i se închideau a disperare... Nu mai avea nici un chef ca să le ceară ajutor...E zadarnic ajutorul lor! Totul li s-a plătit dinainte... "De voi sări din mers pot ucide pruncul...şi n-o să-l văd niciodată...Puiul mamei!.. De nu te apăr eu, apoi cine?..Hai, lasă, lasă nu te zbate, fii liniştit...Trage mama nădejde... Mai este bunul Dumnezeu..." în vreme ce trenul îşi

continua calea dînsa, nu a putut face mare lucru. A hotărît să stea cuminte, cu speranța, că ajungînd acolo unde trebuia să ajungă va putea naşte copilul... Burta mare o făcea greoaie, abia de izbutea să se mişte... Spera clipă de clipă c-o să i se deschidă, au s-o hrănească şi o vor pune îndată în supraveghere medicală. Din cînd în cînd netezea burta ca să liniştească zbînțuitul .Chipul mereu i se lumina prin acel întuneric: " Voi avea o fetiță, sau poate...un băiețel... Ori doi gemeni... Ba nu, neamurile noastre n-au avut gemeni..." Pe fața-i galbenă se profilă un zîmbet milos, gingaş. Pe buze i se strecurară şoaptele: "Puişorul mamei...Eu sînt deacuma mămică?..măicuță!.."

Glasul roților continua să-i țiuie în urechi.Printre crăpăturile vagonului, de-afară răzbăteau valuri de frig, zgribulindu-i spatele.

La o stație, unde trenul s-a oprit pentru cîteva minute, zări vis a vis un eşalon cu vite . Probabil erau duse la abator. Animalele se înghesuiau în vagoane, scoțînd mugete jalnice... "Avem aceiaşi soartă, gîndi Mariana. Ele, ca şi mine nu au acuma nici o salvare...merg acolo unde le duc oameniii...Dar...de ce să fiu numai cu tristețea?..Pruncul vrea să mă liniştesc...Aşa simt că vrea dînsul...Hai, liniştește-te, puiul mamei..." Toate gîndurile ei, trecură deodată la evenimentele de mai ieri ...Amintirile o cutremurau uşor.La nici 17 ani, ea, Mariana Dumbrăveanu avea presimțireatrăieşte un război ale oamenilor, că bătrînețea îi pătrunde prin firele de la tîmplele atinse uşurel de o pojghiță a căruntețeI.Tresări. Deosebea pe pereții reci pete de mucegai, paianjeni bătuți de funigine, parcă mirosea a praf de puşcă...O năvăleau gîndurile, faptele nesăbuite, căutînd dezlegarea frămîntărilor." Unde-or fi mama, tata? De ce n-au venit după mine? Ba da: sunt vinovată...Nu le-am dat ascultare... Unica fiică n-a dat ascultare părinților...Uşernică, uşuratică, m-am dat pradă sentimentelor false..."

Cînd în Moldova se declanşară, mizeria, sărăcia şi hoția la nivelul cel mai înalt al puterii, oamenii simpli de la țară, mai ales, au umplut lumea căutîndu-şi salvarea, în lucrul peste hotare.Spre Europa şi America au plecat în jur de un milion de suflete disperate. Au plecat vertiginos de repede: în cîțiva ani, total ignorați, să îndeplinească cele mai josnice şi necinstite obligațiuni contra bani. Aveau grijă de bătrînii, mai ales bogați, ce mergeau zi de zi la frizerie, sau să plimbe cîini... Toate hoiturile țărilor civilizate ale Europei ajunseseră în grija bietelor moldovence! Restaurantele şi barurile de noapte au fost complectate cu multiplele domnişoare din Moldova, care curînd se prostituau, devenind piesele de schimb ale plăcerilor bărbaților iubitori de aventuri şi de profit... în acea situație, unii din emigranți trăiau cu grija de a se întoarce, alții, de cum au dat de o viață mai decentă au şi uitat de patrie, copii lăsîndu-şi pe seama rudelor, de izbelişte. Părinții Marianei au nimerit în aceiaşi situație...

După universitate, au lucrat la şcoala din Ineasca.Constituia o familie de intelectuali, obişnuită precum multiplele prin satele Moldovei pînă la începutul anilor 90.Părinții s-au străduit să-i dea Marianei educație aleasă, dar cînd au venit vremurile, că nu primeau cu lunile salarii, lunecînd din ce în ce mai adînc în întunericul nedeterminării, au emigrat:mama în Cipru, tata în Portugalia. Mariana a fost lăsată în sama mătuşii... La înceut telefonau odată pe săptămînă, apoi odată în lună, în trei luni...iar în ultima vreme parcă uitaseră de ea. Aveau grijă doar să-i trimtă cu regularitate bani . Ea le ducea dorul, vroia să fie cu dînşii... La chemările Marianei, părinții o vesteau că nu e departe clipa în care familia lor se va reîntregi... Promisiuni care nu erau decît...iluzii... Ea absolvi şcoala din sat şi, cu ajutorul banilor veniți din

străinătate de la părinți, intră să învețe mai departe la un Colegiu din centrul capitalei...Numai după un an de studenție au venit vremuri neînțelese de ea .Clădirea căminului de fete se afla în preajma restaurantului "Beluno". Seara, băieți elegant îmbrăcați, care mereu se roteau în jurul restaurantului, de parcă aveau acolo viză de reşedință, din cînd în cînd veneau la ele cu buchete de flori invitîndu-le la distracții.Cînd a făcut cunoştință cu Andrei Roibu, băiat de la nord, cu pile peste tot, precum obişnuia dînsul să se laude, viața Marianei deveni ademenitoare, seducătoare...

– La Chişinău există deja mafia oamenilor de la nordul Moldovei, continua să declare Alexei. Ei pătrund peste tot se laudă, se susțin unul pe altul ca evreii şi, unde încap "nordiştii", nu se dau ieşiți de-acolo niciodată! Ei sunt bogați ca dihorii de putoare! mai surîdea el netezindu-şi lanțul gros, lucitor de la gît, capul tuns chilug, cercelul cu piatră din ureche .

Cu vreo doi ani mai mare decît ea, junele izbutise să călătorească prin Germania, Franța, Italia...De-acolo adusese automobile învechite, cu motoare sofisticate pe care le vindea scump oamenilor avuți. Alexei recunoştea că cele mai bogate impresii i-au rămas de la călătoriile în Italia, o țară feerică...îi promisese că în viitor o să călătorească la nordul Italiei, acolo țara e dezvoltată nu ca la sudul ei, însă pentru a merge pe Apenini, e nevoie să cunoşti limba lui Adriano Celentano...Mariana, începu stăruitoare să însuşească, apoi să vorbească pasionată italiana. îndrăgise cantonetele, vocea Rafaelei Cara, Toto Cutughio, a lui Luciano Pavaroti...

La sfîrşitul anului şcolar, într-o chidie de mai, la cămin, Alexei a sedus-o ...i-a insuflat încrederea că între ei se aprinde focul unei mirifice iubiri... Vreo săptămînă mergeau împreună seară de seară la recepții, întîlniri în restauranul "Beluno" cu fel de fel de oameni de afaceri veniți din Grecia, Turcia, Italia ... Acolo dînsa observa cum fetele se aalăturau la vizitatorii Moldovei, primid de la ei cadouri, țigări...După o perioadă de vreme acele domnişoare cădeau în mrejele plăcerilor, ca să fie invitate de-a pleca în occident...Erau şi mai frumoase şi mai drăguțe printre ele. Mariana însă devenise un deosebit obiect de atenție şi interes. Alexei o curta galant şi nu permitea nimănui din gaşca lui, de a i-o sufla de sub nas... Nu prea înaltă, mereu veselă, surîzătoare, cu părul negru şi gene lungi, negre, care-i umbreau obrajii şi fața plină de candoare.îşi împletea gîțe mici, care se lăsau domol, moale pe la tîmple .Nasul ei cîrn era subțire, transparent, obişbuit parcă să miroase parfumuri.Divă sadea! Sadea regină! Cînd zîmbea parcă aprindea toată căldura pămîntului în inima bărbaților.

Trăia în aşteptarea unor evenimente superbe. Toate-au fost bune, pînă cînd Mariana simți că e gravidă..Cum numai Alexei avea parte de destăinuirile ei, nu avea cui împărtăşi bucuria...Băiatul se schimbase .A vizitat din ce în ce mai rara, hoinărind nopțile prin alte locuri publice, motivîndu-i că este antrenat în realizarea unei noi afaceri... şi a mai curtat-o pînă dînsa ajunse la termenul sarcinii de peste trei luni, pînă "nordistul" a dispărut din oraş. La nelinişstea ei, băieții din gaşcă, îi mărturisi că Alexei e nevoit să se ascundă de poliție... A fugit în Romînia, poate în Italia...De, aşa e tinerețea cu temperamentul şi nechibzuințele sale!Cînd va sosi momentul, se va întoarce. Ce trebuie să facă dînsa? Să-l aştepte!..Să sufere aşteptîndu-l... Dragostea, iubirea, în primul rînd înseamnă răbdare, suferință... Probabil există o şansă ca să plece la el, în Italia...Cei din gaşcă o liniştiră că n-are de ce-şi face probleme cu sarcina. Alexei Roibu o aşteaptă se va căsători cu ea...

Era sfîrşit de vara, oraşul mai era în floare. într-o seară cu ploaie măruntă trei inşi din gaşca lui Alexei, cu scăfîrliile chele, cu urmele unor răni cicatrizate pe de-asupra urechilor, au venit cu o maşină neagră, modernă.

– Alexei doreşte să nu mai stai la Chişinău... El aşa doreşte. E timpul!, zise unul dintre ei.Mai întîi mergem pînă la Constanța, într-o plimbare, apoi s-a vedea...

S-a îmbrăcat frumos într-un costum alb ca neaua, cu floricele rozove pe la poale, neştiind că plimbarea, va dura o veşnicie. Deşi Alexei plecase de la ea în mod misterios, ea avea presimțirea că el e undeva pe-aproape, o doreşte... Peste noapte s-a pomenit în Romînia. La răsăritul soarelui trezind-o din somnul dulce de pe bancheta din spatele maşinii, unul dintre băieți oferindu-i un buchet de zorele o vesti, cu aere de importanță:

– Eşti în altă țară, ! Dacă o să fii ascultătoare, fetico, viața ta va fi o sărbătoare.

– Cu Alexei?.. dădu ea să afle.

– El ... A plecat în deplasare în Papua Noua Guineie...

– O să-l aştept oriunde...Oricînd, îndrăzni să îngîne Mariana.

– Altfel nici nu poate fi, aprecie unul dintre însoțitori.

La Constanța, băieții de la Chişinău aveau fixată o întîlnire într-o cafenea cu o grupă de chinezi. Lusin, căpetenia acestora, un tip uscat şi smead ca o prăjină, fără doi dinți la maxilarul de sus, căruia cînd rîdea limba îi ieşea afară ca la şarpele boa...vorbea stîlcit romîneşte... Pe neaşteptate chişinăuienii, chişinăuenii au dispărut undeva pe malul mării şi Mariana s-a pomenit față-n față cu chinezii zîmbitori, ageri la priviri ...

– Nu zice mîrc, o preveni deodată Lusin.Tu a noastră deja.Noi patronii tăi!..

– Dar Alexei?făcu ea naivă, înțelegînd că a nimerit într-o cursă.

– El la tine este aici, şi chinezul îi arătă locul inimii.Aşteptat, căutat cuminte!

S-au cazat la un hotel de mîina a treia: cu uşile şi geamurile dezbîrnate, cu mobilierul defect. Chinezii o supravegheau mereu.Unul dintre ei, Laoşi, se pretindea medic şi consulta cu regularitate cum decurgea sarcina.I se dădu medicamente, o hrăneau cu multe fructe şi legume, era plimbată pe litoral ...însă de cum însera, nu-i se permitea să iasă afară pînă în zori. Noii stăpîni erau gentili uneori, avînd grija să-i satisfacă multe dorințe: îi procurau haine simple şi comode, o lăsau să doarmă cît voieşte, într-o odaie cu Lusin, care adeseori o smotrea parcă-n glumă, parcă-n serios, cînd ea încerca să ceară limpezirea lucrurilor:

– Noi la tine plătit banii... Mulți, mulți bani... ca să fii ascultătoare... Alexei aşteaptă la tine copil...

– Minciuni! se revolta Mariana. El, probabil, nu ştie nimica...Dacă nu-mi dați drumul acasă, o să mă înnec! încercă să-l sperie ea cu fața înlăcrimată... Vreau să chemați poliția...

– Toți păzim la tine... şi poliția, reproşa Lusin rînji, țuguind buzele ca să-i iasă limba afară. Cugetînd îndelung, îşi mijea ochii asiatici: Poliția nostra! Plătit la ea mult ca tu a noastră cuminte! Pe tine hrănim, lecuim apoi... plecăm peste granița ...

Se descuraja ascultîndu-le mărturisirile.Nu mai cerca să caute dreptate...Pe litoral, în dricul amezii, cîrduri de țigani furau, jefuiau ce li se nimerea în cale.Păgubaşii revoltați veneau cu reclamații la cei care patrulau plaja, dar polițiştii, recurgeau doar la nişte formalități, reținîndu-i, iar peste cîteva ore să-i pună în libertate ... Țiganii reîncepeau îndată...eternele lor pasiuni.

A trecut vara, toamna şi într-o seară de decembrie, Mariana a fost dusă într-un fundac de peron, unde pe linia moartă stătea vagonul, negru şi pustiu.

– Tu n-are acte, zise Lusin.Noi tot cu trenul, din urma ta, cu altul...La noi actele regulă...O s-aşteptăm pe tine la Italia... zise chinezul, iar ţuguindu-şi buzele, rînjind... Noi împuşcăm la tine dacă faci şmecherie... apoi în cele din urmă adăugă liniştit: Dacă o să fie la noi bine, la tine tot o să fie bine. O să dăm mulţi bani...

La acea oră tîrzie Mariana călătorea în direcţia unei capcane infame, cu presimţirea reală de victimă ingenuă.Nu putea cuprinde cu mintea-i tînără această adevărată ingerniţă groaznică. Recapitulînd toate amintirile evenimentelor trecute, îşi aminti sfaturile de la mama şi tata, care atunci cînd o petreceau la vreo încercare, o îndemnau, o încurajau:" Fii răbdătoare, ascultătoare, ca să poţi ajunge departe...Cînd ai vreo cumpănă în cale, mergi la biserică...Bunul Dumnezeu de toţi oamenii are grijă şi-i ocroteşte..." şi ea suferea răbdătoare. Drumul vieţii ei ca un fluviu al abundenţei, continua în direcţia necunoscută, unde trebuia s-o aştepte cineva .. Adeseori simţea şi era sustrasă de la toate necazurile de zbaterile plodului de sub inimă... Cu gîndul la făt, era cuprinsă de un sentiment de gingăşie, de curiozitate şi frămîntată de întrebări:" Doamne, Doamne! Cum o s-arate copilul meu. Va fi băiat sau fată?! Desigur că va fi un băieţel..."

Această floare gingaşă a plaiului nostru, într-o totală ignoranţă a maturilor, continua să-şi ducă soarta pe un drum al ruşinii universale, despre care cu cîţiva ani în urmă Europa, Australia, America nu se pomenea să le aibă...

Curioase lucruri se întîmplă în lumea contemporană! în unele ţări, în miezul continentului african, din cauza secetei şi războaielor interetnice mor milioane de suflete fără ca omenirea să bată clopotele de alarmă... Totodată...cînd pe malul Iordanului palestinienii zborotăiesc evreii cu pietre, televiziunea transmite evenimentul imediat în toată lumea... Un preşedinte realizează un roman amoros cu subalterna şi pentru că a fost depistat de către oponenţii politici mapamondul, cu ochii la ecrane, urmăreşte zi de zi destăinuirile lui pline de pudoare...

Micuţa basarabeană călătorea acuma în van şi oamenii din jur, indiferenţi parcă, dădeau din mîini, lăsînd-o să se descurce, cum poate...

După o zi şi o noapte trenul se opri într-o gară. Grănicerii, escortaţi de dulăi zănatici, au lovit cu răngi peste pereţii de metal al vagoanelor.Mariana se ghemui şi mai tare, strîngîndu-şi burta mare în braţe.Fătul se zbătea alarmat..."Puiul mamei, linişteşte-te... Hai cu mama..." Nu s-a întîmplat nimic deosebit şi trenul porni şuierînd mai departe...pînă se opri într-un amurg plin de negură, în preajma munţilor împăduriţi. După o pauză îndelungată, de aşteptare, uşa vagonului se deschise ... în prag o aşteptau patru vlăjgani printre care îl recunoscu pe Lusin.Chinezul ce purta o chepcă neagră ca smoala pe cap rînji învingător:

– La noi, Italia, Alioşa! Mariana, bravisimo!

De-asupra caselor din jur se lăsă întunericul.De la trecători auzea frumoasa limbă italiană.Bărbaţii o escortau din toate părţile.Lusin o ducea la braţ ca pe o amantă... Aidoma unui ostatec a fost dusă într-un hotel, să facă baie. După calea anevoioasă, plodul, cînd dînsa se scufundă în cada călduţă, se opri din zbînţuială. Observîndu-i liniştea, Mariana surîse printre lacrimi, şi a cîta oară şopti cu voce plină de gingăşie: "Puiul mamei, pui! Ţi-i bine cu mama, îngeraşule?.."

După baie altă consultantă, ascultînd bătăile inimii ei, a plodului spuse, că sarcina decurge normal, şi nu există temei de îngrijorare. Mirosea a muşcate. Medicul îi zîmbi prietenos şi o asigură că în curînd... o să nască! Mai are cîteva zile...

Noaptea Mariana dormi liniştită.în zori le-a spus stăpînilor că doreşte să se spovedească la biserică... Unul dintre străjeri spuse cu amabilitate, păstrînd o privire ţintită către dînsa:

– Nu uita că suntem supuşi urmăririlor... Dar, mergem.E un lucru nobil.Suntem chinezi, dar ... creştini! Ne-ai convins că eşti cuminte... Pînă la prînz cînd vor veni negustorii canadieni, avem vreme ...

– Negustori, să mă pețească?cercă a se mira Mariana.

– Nu pune întrebări de prisos, drăguțo! îi răspunse santinela cu multă compasiune.Noi îndeplinim misiunea de a avea grijă de o sclavă pe post de ... incubator.

Neînțelegînd aproape nimic, Mariana fu condusă la biserica din Polezella. în bazilica medievală era răcoare şi pustiu.Preotul, după ce-i ascultă zguduit spovedania, a oftat cu fața în palmele-i uscățive, căzînd într-o grea tristețe:

– Toată lumea s-a criminalizat, copila mea! Totul e în corupție. La putere e banul dracului! Mulți dintre confrați au încercat să se revolte, dar... au primit cîte un glonte în frunte...Societatea noastră toată e pereclitată de a primi un glonte în frunte...

– Ce-a mai rămas pentru salvare, padre? întrebă Mariana cu tremurici în voce?

– Speranțe în puterea lui Dumnezeu, răspunse preotul cu amabilitate devotă, evlavioasă.Răbdare în credință, copila mea!

La întoarcerea, în hotel Mariana simți în prag contractații dure, frecvente dureri pronunțate. Bărbații deveniră agitați...Lusin nu mai zîmbea ca înainte.Avea o față severă, concentrată. Curînd la hotel veniră nişte bărbați tunşi de asemenea chilug, care ...vorbeau în grai basarabean. Țineau mîinile în şolduri, gata să se încaiere cu toate armatele pămîntului. Atleții escortaseră o pereche tînără: un bărbat slab, cu barba abia crescută, în ochelari, ce căuta speriat în jur, şi o femeie cu o înflătură mare la burtă, fără vreun semn vădit de suferință... Lusin o lăuda întruna pe Mariana ca pe o marfă... Le zise că tatăl copilului este un judocan vestit din Moldova...şi tot atunci, spre surprinderea şi marea ei uimire, pe uşă intră în toată înălțimea şi frumusețea, Alexei, adevăratul tată al viitorului copil...Mariana înțepeni pentru o clipă, de-asupra ochilor se iscă o iradiere de speranță. însă, Alexei avea o față gravă, împovărată de griji.

Lusin îi molipsi pe toți cu un rîs printre buzele țuguiate, după ce obținu patru pachete cu bancnote de la bărbatul de lîngă femeia pseudogravidă ...

– Alexei, dragule... se cutremură Mariana.

– Luați-o! strigă enervat băiatul.Nu vedeți, chiombilor, c-o să fete!?.

Vlăjganii o duseră într-o încăpere uriaşă, medievală cu jaluzele la geamurile arcuite... Au urcat-o pe-o masă de-aluminiu, acoperită cu cearşafuri reci, i-au prins picioarele în nişte chingi de piele şi au îndreptat asupra-i proiectoare puternice. Bărbați în halate cenuşii, cu măşti pe față şi mănuşi medicale pe mîini se pregătiră să primească naşterea... Vorbeau ceva între ei foarte încet...Mariana striga, dădea să-l cheme pe Alexei, se zbătea în convulsii. Contracțiile deveneau din ce în ce mai frecvente, durerile mai acute. I s-au pus cîteva injecții, însă durerile nu slăbiră...

– Mai este pînă i se vor porni apele? auzi dînsa glasul lui Alexei.

– Peste cîteva ore, răspunse o voce în italiană.

Vremea se depăna încet.Bărbatul, care venise alături de femeia gravidă, adusese un case, îl deschise şi îl lăsă la discreția lui Alexei.Băiatul, împreună cu doi dintre complicii lui, numărară atent pachetele cu bancnote, după care făcu atent cu degetul că totul este în ordine...

La miezul nopții, de afară, de pe caldarîmul străzii se auziră rafale de automat, apoi sunet strident de la ghinioanele polițiştilor.

– Nu faceți panică! le ordonă Alexei, dispărînd cu caseu-ul pe uşă. Au venit autohtonii la treucă...să-şi ia porția... Totul e-n regulă, îi asigură el, însoțit de nişte umbre de persoane, care vorbeau între ei în grai basarabean...Primiți naşterea!

După miezul nopții, mistuită de dureri groaznice, Mariana desluşi cum soția canadianului, cu ochii oțărîți de spaimă îşi descheie bluza şi aruncă din sîn o pernă neagră ca smoala...Cu strigăte şi țipete de durere, trezind îngrijorarea celor prezenți, Mariana îl forțase pe unul dintre medicii asistenți să-i acopere gura, urlînd la ea:

– Calmează-te, nu zbiera caracudă, tîrfă rusească!.. Zi "mersi!" că ai prilejul să faci un ban normal...Nu urla, dacă nu ai vrut să rămîi în țara ta puturoasă, în frig, întuneric şi mizerie...

Durerile păreau nesfîrşite.Mariana simțea că iată, iată îşi pierde conştiința... Cînd, deodată, simți o relativă uşurare, cum din trupul ei lunecă un ghemuleț viu, care tot atunci slobozi un glas strident şi sănătos...Buzele-i crăpate de arsură, ale Marianei, căutau însetate de a vedea ceva, dar, ochii i se acopereau cu o perdea de lacrimi de speranță că s-a realizat, a dat viață unui om nou ... Dar tot atunci ea desluşi, cum femeia canadianului, înveli ghemulețul umed, țipător în nişte scutece şi, grăbită, însoțită de bărbat dispăru din încăperea care se întunecă, odată cu stingerea luminilor de lîngă masa de operație...

Dezlegată, Mariana fu pusă pe o targă, dusă pentru starea de convalescență la hotel...în vîltoarea nopții..simțea că este furată, pustiită de nenorocire .Scoase un strigăt supraomenesc şi căzu în leşin...

Cînd îşi reveni doi din bărbații, care-i primiră sarcina îi controlau pulsul.Ea căuta copilul cu ochi disperați, dar nu vedea, nu auzea nimic... E mamă, a născut un copil şi încă nu l-a văzut: e băiat sau fată? "Cum arăți tu, puiul mamei, puişor!?.îngeraşule!..Auraşule!.."

– Calmează-te, zise unul dintre bărbați.Eşti tînără...La lumina mizeriei de azi nu-ți trebuie belea pe cap...ai născut un copil din flori..

– Unde-i fătul meu? întrebă ea, simțind cum din ugerele pieptului se preling picături călduțe de lapte.

– E plecat departe, într-o țară bogată, în condiții minunate, ocrotit de legi sănătoase...

După două zile petrecute în delir, Mariana, revenindu-şi, se pomeni cu Alexei în odaie.Băiatul avea o față liniştită, ochii lui exprimau o stare de adeforie...

– Eşti maladeață! o lăudă el. Te-ai ținut bine...Alexei scoase din buzunarul din dos al sacoului un pachet de dolari, numără o parte şi i le vîrî în sutienii umezi de scurgerea laptelui: Ia-i, pentru un trai decent la Chişinău...

Mica basarabeancă îl urmări cu priviri înlăcrimate şi, deodată ajunse la isterie:

– Ai făcut o crimă, banditule!..

– închide-ți fleanca! o izbi Alexei enervat. Ai noroc că-mi eşti cunoscută...Poate de-atîta te corcolesc, îți dau bani şi te trimit acasă...Altfel îndeplineai acest rol de incubator de cîte ori aş fi dorit eu...Piei din ochii mei!.. Chiar mîine, dimnecioară, sî-ți i-ai tălpăşiîa de pe meleagurile-acestea...

Pînă la gara din Trisete a fost adusă într-o maşină, de către Lusin, care îşi pusese în ajun dinți de aur, mari, sănătoşi...

Erau sărbătorile Crăciunului, ajun de An Nou.Omenirea se pregătea să întîmpine un nou mileniu.Pe peron era multă lume, veselie, cînta fanfara militară.

– Calmează la tine, îi zise chinezul.. Să te fi purtat altfel, nu primeai la tine atîta dolar...Alexei băiat darnic la tine.Cunoaşte, a spus...La anul aşteptăm de la "Beluno" încă odată pe tine aici...Dacă ai cunoscute "Beluno", Chişinev, nu da sfaturi proaste... Pentru tot copilul plătim la dolari...Bărbatul îi puse în buzunarul costumului nişte acte, după care o ajută ca să urce în vagonul de clasa întîi. O să călătoreşti împărăteşte, îi surîse Lusin, ca să nu i se mai vadă limba printre buzele țuguiate.Actele în regulă... ca ale cetățeanului expulzat din țară.Nu îngrijora. Ai venit în Italia ilegal...Pleci legal...Ți-a mers bine, repetă plin de încredere încontinuu chinezul, de parcă se antrena în vorbire romînească.

– Unde e copilul meu? întrebă disperată Mariana.E băiat sau fată.?Spune, te implor, pentru Dumnezeu...

– Nu te căzni, minți Lusin, ghicind în ochii ei o tristețe lugubră... Ai născut adulterin mort...

Pe peronul aglomerat trenul porni spre o periferie a Europei.Era zi senină, cu mult soare .Tristețea, însă, era vădită printre unii care petreceau trenul. La un colț de peron, se adunase alt pîlc de oameni în vîrstă deja, după toate semnele rătăciți prin părțile locului.Cercau să se bucure că în ajunul sărbătorii dar privirile lor demascau mai mult o stare a vremii de război...Spre marea surprindere a Marianei, oamenii, după ce mai închinară cîte-un păhăruț de grappa, se cuprinse la braț, începură să improvizeze o horă şi vocea lor plină de nostalgie cutremura peronul:

" Cu străini am stat la masă
şi cu ei am ospătat, Dar gîndindu-ne acasă, Multe lacrimi am vărsat.
Este-o vatră strămoşască
şi-o căsuță dedesubt...
Ea e casa părintească
Unde laptele am supt..."

Un friguşor zăbovit pe crengile copacilor pişca de obraji.Printre lume ici colo mai erau cîte un pîlc de polițişti, îmbrăcați de sărbătoare. Unul dintre ei, văzînd-o la fereastra vagonului îi zîmbi, dîndu-i milităreşte onorul... Cu fiece clipă în care trenul se îndepărta de acel oraş în sufletul Marianei prindea să vîjîe vîntul, începeau să i se întunece privirile...

La sfîrşitul mileniului ea trecea prin viață cu un vînt îmbătrînit rămas parcă în urma destinului nemaifiind în stare să mîne frigurile, s-adune din nou florile înmiresmate pe cîmpii... Cînd avea să aibă loc împrospătarea lui nu putea şti nimeni, niici chiar bunul Dumnezeu.Pentru ea îmbătrînise vîntul...îmbătrîneşte vîntul?..

Drumul şerpuia printre munții Dalmației, părînd nesfîrşit de trist.în calea ei nu era nici o speranță care să-i fi surîs .Undeva, în această lume plină de rele, de cîteva zile

se dezlănțuia vocea stridentă a unui prunc, care căuta disperat ugerele mamei lui, pe care nu le va simți niciodată...

în loc de epilog

Mariana n-a vrut să ierte... Pe Alexei l-a revăzut după doi ani, în restaurantul "Beluno".Ea devenise gestionara unei frizerii şi îşi procurase o garsonieră în centrul oraşului. El se făcu şi mai bogat, cu priviri autoritare o urmărea arogant, chiar cinic.Era înarmat cu pistol, pe care, demonstrativ îl purta la şold ca polițiștii.

– Doreşti să mai faci un trafic? o întrebă dînsul.De-acuma taxa incubatoruluie mare.Cu mult mai mare...

– Cunoşti unde-i copilul meu? E băiat, fată?..

– Aruncă tîmpeniile din cap şi chibzuieşte cum să faci parale, fato! o ținti el cu privirile. Te-am întrebat: doreşti să faci un ban?.. Nu mă afectează sentimentele...

– Cu cine să-l doresc?

– Măcar şi cu mine.

– Iar cu tine? îi tremură vocea Marianei.

– Oare nu ți-ar fi plăcut să mai faci odată sex?

– "Sex" e un cuvînt urît... Oare între noi n-a fost dragoste...

– Dragostea, precum a spus-o cineva, e un bulhac de spermă...Hai, să ne grăbim ... Mîine plec ...Afacerea continuă.

– îndeplineşte-mi dorința..Ultima pe care o pot avea față de tine... Vreau să fac dragoste, la pădure, în amurg de seară... Doar sunt o fire credulă, romantică...

Ochii ei sclipiră gingaş, apoi indulgenți.Alexei se cutremură parcă de frumusețea ei.Răsuci cheile de la maşină în jurul degetului, o mai măsură odată din cap pînă-n picioare ca pe o victimă uşor dobîndită şi...căzu de-acord.

– Prefer şi eu romantică uneori, zise el.Mergem la Vadul lui Vodă, apoi, peste trei-patru luni vii în Italia...Este o comandă extrem de favorabilă din partea unor proprietari ale minelor de briliante dinRepublica Sud Africană...

Mariana vroia să aibă de la el un copil...Au mers împreună în pădurea de la Vadul lui Vodă...Peste iarba mătăsoasă a mijlocului de vară el a iubit-o cu patimă şi extaz... Cum numai s-a îmbrăcat să plece, Mariana, neobservat scoase revolverul lui din sacou şi descărcă două focuri în tîmplele lui... Cu speranța, că totuşi ea va deveni mamă, a îngropat cadavru în rîpa din preajmă şi, se întoarse la Chişinău...

UN VIS FLĂMÂND ÎN LUMÂNARE

"Idei nebune roiau în mintea mea, Nepăsătoare la cultul zeilor. "

Horațiu

Femeia a fost şi rămâne o taină pe care, oricât am dezvălui-o, devine tot mai enigmatică. Felicia Aramă avuse o tinerețe cu ani de studenție, voiajuri prin locuri istorice şi străinătate cu oameni interesanți, după care mai lucra şi ca profesoară de limba engleză într-un liceu din oraş. S-a căsătorit cu Nicodim, un bărbat şi mai în vârstă

decât ea, angajat la procuratură. Pururi dedicat serviciului, soțul se pierdea uneori prin deplasări cu săptămânile. Şi dânsa se consacrase elevilor săi - căuta să-i învețe să scie şi să citească în limba lui Shakespeare şi Byron, apoi să-şi croiască destinele. Viața de familie nu le era tristă, dar monotonă. S-a abținut la vreme să aibă copii, iar când şi i-a dorit, n-a mai fost în stare să-i nască. Acuma, atinse vârsta şi, ambii se pensionaserăA dorit să mai lucreze.Colectivul liceului, însă, i-a făcut o petrecere de pomină şi-ideveni incomod să mai ridice glasul...

Nicodim avansase în bătrâneşe, era bolnav şi capricios. Felicia – încă tânără şi în putere, tânjind după un trai activ cu voiajuri şi oameni interesanți. Soțul parcă nu mai dorea nimica - avea hipertonie. Apartamentul lor de la etajul opt devenise şi mai posomorât. Zile în şir, dacă îl mai slăbeau bolile, Nicodim juca domino la măsuța de sub pergola adumbrită de sălcii înalte şi pletoase cu bărbații din curte. Dacă revenea în casă, mânca în tăcere tainul său dietetic, lua un ziar şi citea până adormea cu fața la perete. Felicia îi rămânea totuşi fidelă soțului, deşi adeseori în oraş bărbați din maşini luxoase cercau s-o acosteze. Frumoasă, prea mult mai tînără decât era în realitate; avea o talie mai puțin suplă, încât oricine o viedea, o credea femeie cu sete de viață, netrecută de vârsta a doua. Pentru a mai scurta din monotonia vieții, uneori trăgea cu piciorul pe la cumnată-sa, ce locuia într-o casă din preajma blocului, împreună cu nepotul Stelea. Cumnata era cam pitpalacă de fire, iar feciorul ei, un tânăr întreprinzător, înregistrase deja succese în afaceri. Cumnata fusese şi ea profesoară, divorțase de când Stelea era în clasele mici. Apoi nu mai dori să se căsătorească, dedicându-se, parcă, întru totul gospodăriei, fiului şi creşterii câinilor de soi, pe care-i vindea apoi unor oameni înstăriți . Era de fapt, un mic bussines al ei, în care era îndrumată şi supravegheată de fiu. În sezonul estival mai prefera să-şi petreacă timpul la băi, aducând de acolo multe impresii plăcute şi palavre despre aventurile amotoase ale bărbaților şi femeilor. O cicălea pe Felicia să nu uite că mai e încă tânără şi prezintă interes pentru bărbați.

– Morala, sfiiciunea, incomoditatea? zicea cumnata când au mers întâmplător la terasa din apropiere, unde cânta muzica şi se veseleau studenții.. Lasăle pe toate-n cui! Viața e una. Egoismul e în inima fiecărui soț gelos şi impotent, mai ales... S-au amestecat amândouă neîndemnatice printre junii gălăgioşi, turbulenți. În pauzele dintre dansuri, însă, Felicia desprinse cu urechea o replică ce-i ustură auzul.

– Priviți, cum se zbihuie bătrânelele! Oare nu le-a fost de-ajuns țâța vieții tinere? Înghesuie hudițele! Caraghioase-s sărmanele!.. Se pomeni insultată şi gândi necăjită:" Asta e! A venit vremea altora să se scalde în plăcerile vieții. Deja alți tineri stau la coadă la ghişeul bucuriilor, să le obțină din tot plinul..."

– Nu ceda femeie! o îndemnă cumnată-sa, ghicindu-i necazul. Pentru bucuria vieții uneori trebuie să te lupți ca s-o dobândeşti cu... pumnii. Trezeşte-l pe Nicodim din hibernare şi-ai să te minunezi... Femeia chiar şi după menopauză poate deveni un vulcan... Numai să aibă cine i-l aprinde.

– E toi de vară, bărbate, îndrăzni Felicia într-o zi să-l înduplece. Poate mergem la mare, la munte ? Am muncit o viață pentru ca s-avem odihnă...

– De-ajuns cât ne-a fost bine. Drumurile noastre ştii bine unde duc - la cimitir...

Femeia înghiți noduri şi-i dădu ascultare.Nicodim fusese prevenit de medici că o promenadă la mare sau la munte poate avea urmări imprevizibile. Ea se consolă din nou între pereții casei. Avea grijă mereu să spele, să gospodărească, să meargă la magazin

pentru a respecta cu strictețe dieta soțului. Invidia morțiș viața cumnatei şi a nepotului, care erau mereu veseli, luminoşi la față şi se bucură când au intrat pe la ei într-o seară cu un cățeluş, dog german, în brațe.

– Îl chiamă Aristid, zise nepotul. Iată, uncheşule, vă rog să-l aveți în pază până trecem cu traiul la vila din Ineasca.

– Cheltuiala are s-o achite Stelea, adăugă cumnata. Până s-a termina construcția vilei...

– N-am suferit potăi în casă, bălmăji supărat Nicodim. Dar dacă trebuie...

– Nu m-aş despărți de coteiaş. Dar mai avem încă trei de la o cățea. În casă nu-i strâmt, îşi întări rugămintea cumnată-sa.

– Fie, făcu Nicodim într-un târziu.Dar să ai grijă, nepoate, căci pensia nu prea ne-ajunge să hrănim şi câinii.

Coteiaşul le aduse o bună doză de mângâiere. Felicia şi Nicodim îkl admirau cum se gudură, citind în ochişorii lui pătrunzători o imensă curiozitate. Diminețile, Nicodim se obişnui să-l plimbe pe potecile păduricii de la Ciocana, ca la întoarcere Felicia să-l hrănească. Aristid se obişnui repede cu băile calde şi înmiremate, îi plăcea să se bălăcească în apă.Când îşi scutura blana pluşată, stropii zburau în toate părțile,, stârnind țipetele copilăreşti ale Feliciei. Ieşea din baie cu halatul ud lioarcă. Ea de la un timp se dezbrăca, scăldându-se împreună cu Aristid. Blana pluşată îi mângâia prin atingerea ei, plăcut trupul, stârnindu-i fiori fiori, aproape uitați de vreme. Câinele creştea frumos, devenea isteț, priceput la comenzile lor. Nicodim deşi era sever cu el, să simtă că în casă persistă o autoritate majoră, îl iubea la nebunie. Povestea tuturora mişcările şi dibăcia cânişorului, înțelepciunea lui şi se bucura că are cu ce să-l crească.

Stelea intra arareori, le lăsa bani şi se bucura împreună cu ei de hârjoana cânelui. Dogul se făcea tot mai puternic. Avea cap mare, corpul – osos, urechile – ca nişte pâlnii ascuțite, îndreptate înainte, ochii – ingectați. Uneori devenea fioros. Prieten se făcuse doar cu stăpânii lui. De la un timp, văzându-l pe Stelea, în ochelari de soare, tuns chilug, în blugi negri şi cămaşă tărcată, lătra răsunător, astâmpărându-se cu greu. Blocurile din vecinătate, pe care le urmărea Aristid de la înălțimea geamului, erau c-am vechi. Locatarii primiseră apartamente imediat după război şi adeseori lumea din jur era tulburată de marşuri funerare, petrecându-i rând pe rând pe cei care-şi mâncaseră mălaiul spre locul de veci. La geam, Aristid, care devenea tot mai curios şi înțelept, urmărea procesiunile, înclina capul când pe-o parte, când pe alta, strâduindu-se să înțeleagă ce-o mai fi însemnând toată povestea cu flori, panglici negre, sicrie împânzite în roşu şi bocete...

Sănătatea soțului se şubrezea şi spre mijlocul verii căzu la pat, încât nu mai putea ieşi afară să-l plimbe pe Aristid. Casa deveni din nou tristă. Câinele, mai ales serile, se punea pe un urlet sinistru, înspăimântând lumea din jur. Se ridica în două labe, țintea ochii scânteietori la fața crispată a stăpânului de pe patul de suferințe şi pe blana neagră ca smoala a obrazului se prelingeau lacrimi argintii. Felicia încercă de câteva ori să-l scoată la plimbare, dar câinele se împotrivea rânjindu-şi colții. O dată chiar începu înnebunit să sfâşie încălțămintea de la pragul uşii.

– Sloboziți-l, o rugă soțul. Fără de mine n-are să plece nicăieri. E ca un copil.

Peste oraş se lăsa noaptea. Felicia, descumpănită, se lăsa ademenită de visătoarea "Sonată a lunii" venită ca un ecou din unul din apartamentele vecine. Cineva o interpreta

la pian... Mai avea obiceiul în acele clipe de nostalgii albastre să aprindă o lumânare groasă de ceară şi, închisă în odăița sa, îşi pironea privirile uscate la făclia jucăuşă, retrăind în gândul ei amintirile vieții trecute. Învăluită de misterul singurătății, uneori simțea că în trupul ei, la cei cincizeci de ani, se stinge definitiv ghemul plăcerilor din anii mai tineri. Nu mai credea că un fior, o mângâiere de bărbat o mai poate readuce la ele. " Ca să vezi... medita dânsa. Omului totul i se dă în viață cu țârâita, la o anumită vreme. Ți-ai primit porția de plăceri în tinerețe, bucură-te la moment, apoi dă-te la o parte, fiindcă vin din urma ta alții. Iar dacă nu respecți consecutivitatea, subordonarea – deasupra tuturora stă cocoțată Morala, cu judecătoria oamenilor. Şi-atunci - păzea! Plăcerile corpului sunt o planetă aparte, pe care mai ales femeia trebuie s-o locuiască limitat, să o schimbe pe lipsuri şi răbdare. Cu soțul bolnav şi Morala, în acelaşi timp. Şi dacă planeta o părăseşte soțul, trebuie să o părăsească cu certitudine şi femeia sănătoasă. Aşa cere şi sfânta Scriptură. Aşa cere Morala, aşa cere timpul pe care îl trăieşti până ajungi nevoit să părăseşti planeta tinereței, cu pasiunile ei pronunțate şi toate slăbiciunele trupeşti..."

Obsedată de aceste gânduri, o deşteptă Aristid. Nici nu observă când deschise uşa, se strecură în odaia ei şi se lungi pe duşumea, punându-şi capul mare pe labe şi urmărind-o posomorât, în sfârâitul făcliei de lumânare, deveni... gelos. Deschise larg ochii lui prudenți, ridică capul enorm de pe labe şi mârâi amenințător. Se dorea stăpân pe tot ce sufla în acest spațiu pe care începea să-l domine. Pe la un miez de noapte Felicia a chemat "Salvarea" şi Nicodim fu dus la spital. Urletul câinelui nu contenea cât stăpânul lui lipsi.. Mereu dărăpăna tapetele cu ghearele, răsturna tot ce-i ieşea în cale, iar când medicii, neavând ce-i face soțului, l-au trimis acasă. Aristid îl întîlni în prag, descumpănit. Ținut de subțiori şi răsuflând greu, câinele îl mirosi de-a mărunțelul, mai mârâi o dată nemulțumit, apoi se retrase cu capul aplecat în colțul său şi mai mult nu se apropie de stăpân.

– Presimte apusul meu, zise necăjit Nicodim, cu barba tremurândă de neputință. Leacurile mi-au schimbat mirosul ; nu mă mai suferă nici el...

Făclia lumânării ardea toată noaptea lângă căpătâiul lui Nicodim. Privirile Feliciei, contopindu-se uneori cu acele ale lui Aristid, parcă măsurau clipele veşniciei, acompaniate de ritmurile orologiului mare de pe perete. Într-o noapte, înspre zori stăpânul îşi dădu sufletul. L-au înmormântat fără pompă şi aproape uitat de foştii colegi de serviciu. Atunci Felicia simți că rămâne singură-singurea. Cele mai mari semne de durere şi neîmpăcare le-a manifestat Aristid. Schelălăia sufocat, alergând în jurul cortegiului. Arareori, oprindu-se locului, ridica botul cu botniță albă spre cer şi urla a jale.

... În casă au rămas în doi.. Aristid devenea mai capricios, mai nărăvos simțind parcă - cel mai puternic devenise acuma dânsul! O urmărea pe stăpână la tot pasul cu priviri fugare şi vigilente. Mârâia nemulțumit când ea zăbovea la magazin când pălăvrăgea prea mult la telefon. Îi cerşea mereu atenția, şi Felicia abea le isprăvea pe toate, devenind acum mai harnică decât în vremea când trăia Nicodim. Într-o seară, după ce-l hrănise, încercă să-l băiască. Trecuse peste o lună de la moartea soțului, iar dogul nu se dădea intrat în cadă. Începuse să miroase iute a câine vagabond şi Felicia nu suferea mizeria. A umplut cada cu apa călduță, ca de obicei se dezbrăcă, intră în apă şi îmbie îndelung dulăul. Aristid se mai sclifosi o vreme, dar până la urmă cedă

îmbierilor. Alături, în baia mare, Felicia îi spălă blana cu buretele şi îi făcu tualeta cu care era obişnuit de mic. Câinele se gudură mulțumit, netezindu-şi capul de corpul ei umed şi fierbinte. După ce împlini tot ritualul, Felicia îl îndemna să iasă. Plin de plăcere şi proaspăt, acum câinele parcă ar mai fi zăbovit în cadă, alături de femeie. Ieşi totuşi în coridor, dar rămase uimit să o urmărească pe stăpână.Lăsând uşa deschisă, femeia se clăti, şi până a se înfăşura în şervetul mare şi bătut cu flori, începu să spele până la albeață, după cum obişnuia, cada mare. Şi-atunci, cum stătea aplecată, simți la spate răsuflarea blândă şi caldă a lui Aristid.... O limbă fierbinte şi plină de gingăşie, ce prinse a-i linge goliciunea, îi strecură prin tot corpul un val de

plăcere, tulbure şi înspăimântătoare. Era un fior care izbucnise instantaneu din străfundurile ființei ei, aidoma erupției unui vulcan care mulți ani fusese stins şi adormit. Încercă să se ridice, dar tot atunci simți că Aristid se aşternu pe spatele ei. Îi simți greutatea şi fierbințeala. Mişcările dogului o tulburară şi mai tare, voi să se împotrivească, dar o forță păgână o slăbea şi o supunea. Planeta firii ei albastre o cuprinse în toată puterea cu nebunia trupului ei de femeie, dominând-o. Dogul îşi înfipse ghearele sufocat în pielea fină a şalelor ei . Din gura-i larg deschisă se prelingeau peste spatele femeii şiroaie de bale, iar mişcările lui tot mai ritmice îi trimiteau miriade de săgeți, după care în corpul femeii se răspândi parcă o stare de uşurare, o eliberare trupească după atâțea ani zbuciumați ai vieții. Ochii dogului o priveau cu gingăşie şi căldură. Se lungi în mijlocul odăii, dar când femeia, tulburată încă, se întinse, goală, în aşternut, îşi culcă capul mare şi negru ca dohotul peste sânii ei vlăguiți, relaxați, aliniindu-se lângă corpul dulce, întins pe canapea. Dezmeticindu-se, sufletul Feliciei prinse a se zbate ca o gazelă în ghearele necruțătoare ale tigrului din savană. În toată firea izbucni un scâncet nevinovat de femeie, şi tot atunci câinele, parcă simțindu-i starea, continuă să-i mângâie locurile vulnerabile, care spărgeau căile luminoase şi nesecate către izvorul plăcerilor, pe care îl poate regăsi o fire încă plină de rodul şi dorințele dragostei. Lipsită deja de orice voință, fără a se mai împotrivi, se dădu pradă valurilor oceanice de păcate şi satisfacții.

" Acesta e universul omului, gândi ea. Din vinovăția noastră egoistă, uneori stăvilim cu Morala calea spre norocul ce-i dat să-l avem de la natură, de la Dumnezeu. Bine-a zis cine-a zis: " Omul trăieşte o viață, dar o trăieşte ... în fiecare zi. "

Într-un târziu, Felicia aprinse făclia lumânării şi până în zori urmări mişcările lenoase ale dogului, ce stătea alungit pe covorul moale din preajma patului, cu ochii închişi şi capul măran pe labe. Totul în viața ei luă o altă întorsătură. Dintr-un cufăraş uitat scoase bijuteriile şi le prinse la gâtul câinelui. Îi confecționă din pufoaica soțului un fel de plastron, pe care i-l îmbrăca atunci când ieşeau la plimbare prin curte în dimineții frigurоase. Aristid deveni blând, mai puțin capricios, dar şi mai gelos ca înainte. Nu se mai abătea către cățelele vagabonde care-i ieşeau înainte şi lătra nervos

când vreun bărbat cerca să lege capăt de vorbă cu Felicia. Dacă se aşeza la masă, lua seama ca stăpâna să nu rămână flămândă, iat când se potrivea, în orele de seară, intrau amândoi în baie... Până spre mijlocul primăverii Felicia a început să se obişnuiască cu

lumea ei tainică. Numai în străfundurile cugetului avea presimțirea unei fatalități cu o mare putere. Un vofor rău putea veni pe neaşteptate să-i divulge toate păcatele, să-i răpească cu vârtejurile lui patima sălbatică... Într-o seară de mai, veni în vizită nepotul

Stelea. Era împăcat în haine scumpe, la gât purta un lănțișor gros de aur, pe deget un inel mare. Pileag, el urmări cu atenție dogul ce purta botniță frumoasă, apoi dădu Feliciei un şmoiog de dolari, zicându-i cu un ton pizmătareț:

– Conacul la Ineasca e gata iar Aristid trebuie să-l păzească... Felicia simți că parchetul sub ea prinse să se cutremure. I se întunecă în fața ochilor, totul fu învăluit într-o ceață neagră, buzele-i abia strecurară cuvintele tremurânde:

– Aristid e al meu... Luați banii iştea înapoi..El, Aristid, e al meu şi n-o să vrea...

Stelea, unul din capii autorităților interlope din oraş, nu obişnuia ca cineva să i se opună vrerii lui. Acel copil cuminte, deodată făcu nişte gesturi de fraier cu mâna în care ținea un revolver negru, cu şeava lungă şi se răsti la mătuşă:

– Ți-am plătit pentru trudă! Şi-apoi hoitul dumitale nu are nevoie la cimitir de bodyguard...

Muți speriată, că uite, curând Stelea o va lipsi de Aristid. Câinele însă prinse a lătra furios la oaspete şi Felicia abia de izbuti să-l stăpânească în lesă. Nepotul țâşni ca o furtună afară, iar dogul se aruncă din urma lui cu labele dinainte oprindu-se în uşa închisă. Lătra cu gura larg deschisă, slobozind balele-i printre incisivii fioroşi. Paşii ropotitori ai lui Stelea se auziră până în josul scărilor şi Felicia, descumpănită, îi urmări de după perdele cum urcă în "Mercedes"-ul negru, luxos, comunicând cu cineva prin telefonul mobil.

A doua zi, telefonă cumnata, năpustindu-se asupra ei cu vorba:

– - Ne-am înțeles de la bun început, femeie. Ai obraz. Stelică nu-şi poate găsi astâmpărul şi mă tem să nu-ți facă ceva rău. Mai bine i-a potaia şi du-o la Ineasca... Îți dăm răgaz o zi şi o noapte...

Cîteva zile telefonul tăcu, apoi într-o seară Styelea îi ordonă insistent din stradă la telefonul mobil ca să i-l dea pe Aristid, ori chiar ea, acum, să-l ducă la Ineasca. I se oferă transport încolo şi-napoi...

– Niciodată! strigă dânsa speriată în receptor, urmărind " Mercedes"-ul din curte, la portierele căruia stăteau vreo trei duduițe, îmbrăcate extravagant, aşteptând curioase să admire frumusețea dogului. Ce mi-a rămas mie de la viață, nepoate? Altă mângâiere n-am. Fie-ți milă !

– Ți-ajunge cât te-ai bălăcit în linişte şi plăcere, în vreme ce uncheşul putrezeşte! Lasă aer curat celora care trebuie să-l respire... Cât o să mai aştept răspunsul dumitale!? Crapă răbdăul!!!

Avalanşa de insulte îi stârni lacrimile, apoi izbucni într-un plâns cu hohote. Inima părea să-i spargă pieptul şi să plece într-o beznă infinită.Aristid, observându-le, simțindu-le pe toate, se declanşă. Rupea furios perdelele, sfâşia încălțămintea şi se izbea înnebunit în uşă ca să i se deschidă. Felicia rămânea absentă în cămară, ascultând cu tremurici în spate insultele grosolane ale lui Stelea şi hohotele vesele ale fetelor la telefon. Câinele făce rotocoale, căutând ieşirea şi tot lovind cu labele cleampa zăvorului care, deodată, căzu, uşa se întredeschise şi dogul, săgetător, ca un leu flămând, zbură peste scări ca să nimerească în curtea plină de lume în jurul răzoarelor de flori.

– Îna-a-po-oi! strigă de-şi sfărâmă vocea Felicia.

Aristid se izbi cu tot corpul în limuzina de la colțul clădirii, cu parbrizul întunecat. Roțile maşinii lăsară pe oglinda asfaltului urme de derapaj.

Surprins, cu mâinile tremurânde, Stelea scăpă telefonul mobil, porni învălmăşit motorul, apoi scoase pistolul din toc, dar se reținu. Duduițele abea reuşiră se se scufunde după portierele limuzinei.Lumea urmărea înțepenită furia bestială a câinelui, care trecea dintr-o parte în alta, lovind cu labele peste metalul sunător al

automobilului strălucitor, lunecos. Maşina porni încet. Chemările insistente, neliniştite ale Feliciei, care ieşise în curte, nu mai aveau nici un efect asupra lui. Aristid sărea furios, încercând să muşte din corpul "Mercedes"-ului. Făcând un salt acrobatic, se pomeni pe capotă, desfăcând larg picioarele, lătrând sălbatec la şofer. Scrâşnind strident cu roțile pe asfalt, maşina puternică o luă brusc din loc, manevră câteva viraje. Câinele mârâi, negru ca tăciunele, la lumina felinarelor de stradă, dezechilibrat, apoi deodată lunecă peste capotă şi nimeri sub roțile dinainte. Limuzina trecu îndată peste trupul lui...

De cum lătratul lui Aristid amuți, "Mercedes"-ul o luă într-o goană nebună pe aleea străjuită de plopii de puf alb şi dispăru după colțul cartierului, acoperit de vălurile mirositoare ale serii de primăvară. Lățit la pământ, dogul mai răsufla încă. Felicia se aplecă, asupra lui, îi luă capul mare în brațe şi prinse a plânge amarnic, strecurând printre sughițuri, cu voce înfundată:

– Nu muri, dragule! Nu trebuie să mori!..

Aristid o privi cu ochii însângerați, muribunzi. Ea se văzu în lumina pupilelor mari, scânteietoare, care purtau pecetea jalei şi compătimirii. Animalul mai încercă să-i lingă fața îndurerată şi îşi dădu duhul...

L-a îngropat la o margine de oraş, mai la vale de cimitir, sădindu-i un salcâm la căpătâi. Din acea zi Felicia simți că i-au fost răpite toate plăcerile pe care poate să le aibă în viață sufletul, ființa unei femei. A fost ultimul val de fericire pe care i l-a dăruit destinul şi pe care cu atâta neglijență i l-au răpit oamenii. O voce abia auzită o urmărea din unghere, condamnând-o, fără pic de genă: " Ai vrut mai multe plăceri decât poate să-ți ofere soarta?.. Cum de ai cutezat, cum de ai îndrăznit să ignorezi Morala semenilor tăi ?.." Şi la toate frământările nu afla nici o explicație. Totul rămânea o taină pe care, oricât de mult se chinuia s-o dezlege la lumina făcliei de lumânare, ea se ascundea, se ascundea în vâltoatea nemiloasă, necruțătoare a vremii.

MOARTEA E MINUNEA VIEȚII

"Aici, când ctelele-or să-şi lese
Pleoapele spre-a ațipi, Paingii, pânză îşi vor țese, Iar viperele vor pui;

Deasupra țestei blestemate
Vei auzi cum, nechemate
Vin haitele de lupi urlând.

Şi vrăjitoare veninoase
Şi babe-n zbenguieli hidoase
Şi hoți cu hoții complotând."

Charles Baudelaire

Sfârşitul meu a venit la mijlocul toamnei, printr-o moarte subită în urma unui accident rutier. Omenirea deja păsişe în mileniul trei. Era o zi însorită, cu frunze aurii, căzătoare de pe nucii mirositori, şopotind în bătaia vântului şi sprijinindu-se în zbuciumul lor de gardurile de fier ale grădinilor. Cortegiul îl făceau doar câteva rude apropiate. La căpătâi mă prohodea o singură bocitoare – sora împovărată de ani, demult încărunțită, pe care n-o văzusem ani în şir, absorbit de serviciul de la oraş. Anume ea a insistat să-mi îndeplinească dorința scrisă în testament: să fiu înmormântat la baştină, lângă părinți. Mulți dintre săteni mă uitaseră. Părăsisem demult satul şi acum veniseră din simplă uriozitate să-l revadă pe cel despre care multe ştiau de la radio şi televiziune sau citiseră în ziare. Năsălia o duceau prietenii de copilărie: Ion Vulcanu, meşter la clăditul caselor, Avram, un bărbat chinuit de vitregiile impului (încălcase odată legea, stătuse la puşcărie şi avea o duzină de copii), Mihai, ambasador într-o țară balcanică şi care se nimerise a fi tocmai în concediu, şi al patrulea era Grigore Vulpişoară, altădată cel mai zbânțuit în mahala, întors recent dintr-o expediție pe Lună... Până la cimitirul vechi al satului Grigore, aghesmuit de-a binelea, s-a prăbuşit ca un gălătuc sub un gard, fiind înlocuit de moş Aftenie, meşter de căciuli, vestit prin părțile noastre...

Decesul meu se întâmplă pe vreme grea, când oamenii, bizuindu-se pe "inteligența maşinilor", au ajuns ca toate produsele alimentare să fie fabricate pe cale artificială. Se răspândiseră o mulțime de epidemii şi boli din această cauză. Cei din cortegiul funerar erau absorbiți de greutățile zilei (de-acum o lună întreagă țara se afla în căutări disperate ale unor vaccinuri efective) şi nu le păsa prea mult că unul alde mine s-a prostit cu moartea lui stupidă... Considerau că n-am avut ce dezvolta o asemenea viteză cu automobilul meu supersonic pe şoselele Moldovei nemodernizate.

Auzeam ca prin surdină paşii lor domoli. Preotul saşiu tot vântura cadelnița, răspândind miros de tămâie şi tot îndemna cu vocea-i rogogită: "Odihnească-să robul lui Dumnezeu...". Groparii spetiți mă aduc la groapa adânc săpată de lângă prunii scuturați de frunze, găuriți de scorburi. Boaghea de oameni adunată în jurul meu strecoară lacrimi. Parcă ignorând bocetele, preotul, în odăjdii lucitoare, îmi acoperă fața cu o pânză albă, apoi dă semn groparilor să bată capacul sicriului în cuie. Coşciugul coboră apoi în groapă, iar doi gropari îl fixează în coltonul săpat lângă alte sicrie mai vechi. Părinții mei decedaseră cu vreo douăzeci de ani în urmă, sicriele lor erau deja putrede, oasele lor – adunate într-un colț de groapă la căpătâiul meu. După asta preotul, primul, aruncă peste scândura sunătoare a noului meu lăcaş veşnic o mână de humă, zicând:

– Să-i fie țărâna uşoară şi Dumnezeu să-l aibă în pază...

Apoi, valuri de pământ argilos prinseră a cădea peste mine. La început auzeam un zgomot surd, care se îndepărta tot mai mult undeva spre afară. Lumea, împreună cu preotul, plecase spre casa surorii mele, la praznic. Rămăseseră doar groparii – ghiduşi şi glumeți (reuşiseră să bea câteva pahare) – să-mi împlinească movilița mormântului, să fixeze şi să întărească crucea de la căpătâi... Tuspatru băuți, glumeau pe seama femeilor mele, care nici una n-a venit să mă petreacă în ultimul drum, lăudându-mă că am fost un om bun, dar prea mult le-am iubit, lăsând în urma mea o întreagă rezervație de copii din flori... Deşi, mai ziceau ei veseli, am fost tare ca un armăsar, moartea nu m-a cruțat.

Prima mea noapte în mormânt, precum era de aşteptat, s-a dovedit a fi neobişnuită. Tăcere asurzitoare. Mă roade o curiozitate deosebită. De ce? Dumnezeu, când ne dă viață, nu ne înzestrează nici cu noroc, nici cu prosperitate. Atotputernicul parcă ne-ar slobozi pe toți într-un enorm ocol de pe pământ şi ne lasă ca să trăim care cum putem. Cel care se decepționează de traiul pământesc ajunge pradă disperării, îşi duce existența în mizerie. Altul, ingenios, îşi poartă soarta prin virtuți, devenind lider, ministru, rege. Iar când râul unui destin ajunge la cascadă, în căderea căreia ne aflăm sfârşitul, ne ia în stăpânire Moartea, egalându-ne pe toți în toate. Aici se isprăvesc toate plăcerile, ia sfârşit orice morală chiar.

Trupul meu deja nu mai are nervi. Nu percepe nici plăcerea, nici durerea, nici răceala. Deşi un vălurel de căldură dinspre osemintele părinților îl simt încontinuu în primele clipe de aflare acolo. Unele simțiri nu mă părăsesc definitiv. Intuiesc că de-asupra celor doi metri de țărână, ca şi peste satul meu pitoresc de la poalele Lipăgăului, cade o noapte adâncă, înstelată şi liniştită, cu miros rece de toamnă târzie. Iubitul meu anotimp în viața pământească a fost toamna. Stele mari, chemătoare în sclipirile feerice, cearcă cu razele jucăuşe să-şi facă drum şi să lumineze cât de cât chipul meu distrus de viață, chinuit de patimi. Am fost un om al patimilor, mereu doritor ca în fiecare zi să am o noutate: un eveniment sau un om nou, interesant. Fără de-acestea viața mea era monotonă şi tristă... Prunii din țântirim, cu rădăcinile mari, mustăcioase, adânci, freamătă uşor. Iar în satul din vale arareori se aude ba un chiot de veselie, ba o frântură de cântec cuprins de elan tineresc, râul vieții curgea nestingherit în albiile sale.

Am înțeles curând că printre locatarii noi, îngropați aici la cimitir, se iscă un fele de aventuri. Da, da, aventuri. Un cineva a încercat în felul lui să evadeze din coşciug şi să-şi ademenească amanta care venea îndurerată în amurg să-l deplângă. I-a izbutit să o facă chiar şi pe-aceasta. A spart capacul, a dat țărâna la o parte, dar când sforțările lui să se încununeze de succes... Doar un pic de rațiune întreține existența acestor gânduri. Aici, în străfunduri de luturi, nu mai este loc nici pentru compătimire. Nimeni dintre cei vii, rămăşi pe pământ, ca să se mişte în trup şi în gândire, nu doreşte să aducă mortul acasă, nici chiar al celui mai scump şi mai apropiat inimii martir. Este un adevăr absolut pe care omenirea îl respectă de nevoie cu strictețe milenii de-a rândul. Ceea ce e destinat morții nu mai aparține celor ce pot asculta freamătul copacilor, tălăzuirea valurilor oceanice, vuietul munților, şoaptele codrilor şi ale branişteI de pe Lipăgău.

Este cel mfi puternic, cel mai invincibil Imperiu creat de oameni. Şi noi, oameni, suntem şi rămânem neputincioşi: nu-i putem schimba locul şi natura. Din primele clipe ale aflării mele în calitate de locuitor deplin al Imperiului, unde fiecare dintre voi, cei vii, veți nimeri neapărat, am dedus că este o mare nerozie să afirm că bătrânețile nu constituie o bucurie a vieții. Nu-i aşa. Omul, cu cât trăieşte mai mult pe pământ, cu atât mai mult are şansa să se afirme, să afle tainele Universului. În Imperiul Morților există doar o singură taină – taina Morții. Adică taina de reintoarcere a noastră la viața petrecută pe pământ. Aici, în Imperiul Morților, nu există naştere. Este numai moarte. Deşi, ca şi pe pământ, În Imperiul Morților tronează Dumnezeu, cu toate că el aici să află mereu în... ambrazură. S-ar părea că El nu are grijă decât de supravegherea lor, ca nu

cumva vreo unul să găsească o modalitate de reintoarcere la lumină. Viața pentru mine (recunosc acuma), de fapt, a fost un joc bizar al naivității. Locatar al tărâmului morților fiind, însă, am devenit concentrat, altul chiar, nespus de serios pentru un trăitor de rând. Aici totul există, iar pe pământ totul trăieşte.

După o săptămână am auzit deasupra mormântului paşi. Au venit celelalte rude şi acei copii din depărtare, ce nu izbutiseră să mă petreacă în ultimul drum. Venise şi fratele mai mare, om aflat în mare post de conducere în Cetatea de scaun a despotului. Era îmbrăcat pompos, cu automatul subțioară, cu privirile mereu încruntate la stema ce lucea albăstriu în valurile line ale bătrânului Nistru. Era şi grăbit. Se uita mereu la ceasul cu briliante de pe mână cu inscripția "Rusia Veşnică". Avu grijă să aşeze pe mormânt o coroană frumoasă din crengi de mesteacăn, cu o panglică pe care-mi scria un omagiu. Legă coroana cu sârmă ghimpată, să nu o fure nimeni de acolo, nici vântul să nu o dezbine de cruce. Apoi... se iertă în gând cu mine şi plecă grăbit spre poarta cimitirului, unde îl aştepta, zgomotos, elicopterul...

Sora, ca totdeauna este cufundată în durere. Copii rând pe rând pun pe mormânt flori culese de pe văile copilăriei mele, nişte flori albe, violete de astre, cimbrişor, pelin, apoi... se postează smirna lângă crucea de stejar cu chipul lui Crist răstignit pe ea, strâmbată în ajun de vacile cirezii care trecuseră pe-aici. Sora, cu mâinile împreunate, boceşte răsunător, s-o admire şi satul din vale. Aşa e datina prin părțile noastre – să fie apreciat talentul bocitoarelor. Nici unul din cei şapte copii nu plânge, deşi ochii lor strălucesc de tristețe. În gând fiecare se ceartă cu... mine. Unul mă condamnă (acel înalt, chipeş, cu pălărie de fetru, a cărui amantă aşteptă nerăbdătoare să plece cu limuzina neagră de la poarta cimitirului) că mama lui (una din femeile mele) a murit cu vreo doi ani în urmă din cauza dorului pentru mine, care a uscat-o şi acuma nici înmormântată lângă sicriul meu nu e. Este o mare durere pentru un copil atunci când mormintele părinților se află în diferite cimitire. Ca să vezi, abia acuma am descoperit acest adevăr. De la unul din copii mei. Tusşapte sunt bine hrăniți şi bine îmbrăcați, convinşi că nicicând nu vor ajunge în Imperiul al cărui locuitor deja devenise creatorul lor. Sunt cu toții zgârciți la lacrimi, poate de aceea ca au mame diferite, fiecare posedând diferit grad de educație în această privință. Nici una dintre mamele lor, rămase în viață, nu a venit nici atunci, nici pe urmă la mormânt. Am plecat în lumea morților fără de nevastă, fără să fi fost vreodată mire. Am trăit şi am murit veşnic vădăoi, holtei, flăcău...

Unul dintre copii este inginer. A adus brazde verzi de iarbă de pe Lipăgău şi le-a aşezat configurat pe mormânt. Au legat de nădejde coroanele cu aceeaşi sârmă, să nu le ia vântul la vale şi... au plecat... Vor reveni, inevitabil, în acest Imperiu şi ei, unde totul se află în strânsă concordanță şi legătură, în funcție de religie. La acel început veneau adesea nişte spirite, străine mie, ca să ademenească sufletele noilor răposați spre alte tărâmuri necunoscute. Au venit şi la mine, dar căldura din partea osemintelor părinților mei mi-a fost de pavăză. Nici n-am sovăit măcar să le ascult doleanțele. Înțeles-am fără să vreau cauza supărării fiului.

Un adevăr am mai descoperit în sicriu. Dacă în timpul vieții marea mea dorință era să dobândesc cât mai multă linişte sufletească (chiar şi moartea a survenit în scrâşnet apocaliptic), apoi în Imperiul subteran marea dorință a cadavrelor este zgomotul. Aici liniştea şuieră... Ai nevoie de gălăgie, de rumoare măcar...

Te întrebi, cititorule, de unde se iscă gândurile acestea, când se ştie că în morminte şi cavouri totul se distruge. Ba bine că nu. Am descoperit marea minune a morții. Adevărul e că rațiunea noastră acolo (adică aici, în sicriu) nu dispare. Ea se transformă într-un nouraş, şi cum devenim schelet se strecoară printre scândurile coşciugului, printre straturile de pământ, ieşind la suprafață. Este o energie puternică, capabilă să schimbe lumea, dar... Acest nouraş, acest nucleu de rațiune acumulată în timpul unui destin omenesc, este invizibil, static, fără glas şi fără simț la căldură, frig, dar care dăinuie deasupra movilițelor mormintelor. Şi aceşti nouraşi de energie statică ai rățiunii, ai intelectului nostru sufletesc, se află acolo, în cimitir, veşnic: şi vara, şi iarna. Chiar şi atunci când locul mormintelor nu se mai distinge. Nouraşii rațiunii strămoşilor dăinuie pururi în cimitirele noastre. Vă imaginați?!.

Par a fi totuna aceşti nouraşi. Unica deosebire, şi cea mai importantă, este ca diferă în funcție de gradul de inteligență, de personalitatea celui decedat. De aici şi forța de influență asupra mediului. Astfel, probabil, şi explicația de ce uneori moartea necruțătoare şi haină se abate asupra unui popor la timpuri de răstrişte: pentru a răpi viața celor mai proeminente personalități pe care acel popor le are. Nouraşii raționali alcătuiesc acea energie capabilă să mişte neamul din impas spre vremuri mai bune. Observă şi tu, cititorule: când poporul e în cumpănă şi dezastru, încep să moară personălitățile sale de vază...

Dar de ce energia aceasta trebuie să se acumuleze la cimitir? Răspunsul e foatre simplu şi convingător: nu este om care să nu viziteze măcar o dată în viața cimitirul. Nimerit acolo, fără să-şi dea seama, omul neapărat obține acel impuls enorm de energie care-l mişcă înainte, spre veşnicie. Nu există om pe lume care să nu viziteze cimitirul până a deveni membru plenipotențiar al invincibilului, eternului Imperiu al Morții. Pe pământi, unde se crede că viața este veşnică, de-alungul istoriei umane, apar imperii grandioase, invincibile parcă. Unele prosperă, altele cad în dependență şi robie. În cele din urmă, tot oamenii le distrug, că nu le mai rămâne nici amintirea... Imperiul Morților este unic în felul său. El este de nebiruit şi se îmbogățeşte cu fiece zi, cu fiece an, cu fiece veac, sporind tot mai mult patrimoniul planetei Pământ...

Iată că şi zilele acestea Imperiul s-a înnoit. Alături de mine au fost aduşi un paznic, un ministru, un rege, o mamă cu mulți copii... Am încercat să analizez greşelile vieții mele. Le-am văzut, le-am priceput, însă oricât m-aş strădui, nu mai pot schimba nimic. Totul rămâne static şi fără alternativă. Numai osemintele străbunilor, ale părinților de-alături emanau căldură blândă şi mângâietoare. Am înțeles ca norocoşi sunt acei care au părinți, ale căror oseminte în cimitir există alături, acoperite cu valuri de pământ...

În sfârşit, am descoperit, intuitiv, poate cel mai mare adevăr: natura rămâne un tot întreg cu pământul. Când rudele, prietenii, copiii, continuă să-şi trăiască viața lor pământească fără a mai frecventa cimitirele, cu noi, cei din morminte rămâne ea, natura. Din tăriile cerului sclipesc mereu stelele, cu razele lor săgetătoare, cercând să răzbată la scândurile reci ale sicrielor şi să mângâie nourii raționali, singurii care de fapt alimentează marea energie ce pune în mişcare viața de pe pământ, fără ca oamenii să bănuiască asemenea adevăr. Acest mare adevăr există doar pentru morți, care, în definitiv, sunt înainte-mergătorii marii minuni ce se numeşte viață.

G A Z E L A

Fiicei mele Veronica

Pe la mijlocul verii Onisifor se îmbolnăvi grav. Suportă o intervenție chirurgicală, zăcu luna iulie în sala de reanimare, apoi avu o lună de convalescență, iar când îşi reveni, medicii îl sfătuiră să plece la mare. Împrumută nişte bani şi se decise să-şi aline singurătatea pe litoralul Mării Negre. Ar fi rămas acasă, în atelierul de creație, dar culorile, penerul îl oboseau, unde mai pui că în față-i apărea moartea cunoscutului Iluşa Amarii, care, uitat de prieteni, fusese descoperit mort în propria lui casă, la două săptămâni... Onisifor pentru prima oară se înfricoşă de singurătate. În tinerețe tânjea după o libertate celibatară, acuma, însă, simțea că are nevoie de cineva.

Ajuns la mare pe o căldura plăcută de toamnă, prefera să fie singur. Să nu se mai aventureze ca altă dată în nici o istorie amoroasă. Apa mângâietoare, sirenele abia auzite ale corăbiilor din larg, țipătul pescăruşilor, hazul maimuței ghiduşe de pe umărul fotografului bărbos, toate aveau harul să-l calmeze. Panorama de eden îi bucura privirile ce mai păstrau o umbră a bolii suportate. Cu mulți ani în urmă se odihnise la mare împreună cu soția şi fiica. Era tânăr, fura mereu cu ochii duduile în costume elegante de baie, cu picioarele lor bine proporționate. Acuma aşa ceva nu-l mai ademenea. Dormea pe săturate la hotel, apoi, târziu, se spala şi cobora la restaurant să ia prânzul. Prin geamurile cu perdele albe în depărtare se contura stânca împădurită, unde se cuibăreau, stinghere, vreo două căsuțe cu acoperiş de olane roşii.

Se ducea mai apoi pe plaja aglomerată, se întindea pe o saltea sub o "ciupercă" şi citea fără să se bronzeze, fără să se scalde. Ajuns la patruzeci, consideră că îşi trăise deja viața activă. Cu zece-cincisprezece ani în urmă femeile se țineau scai de el şi era de-ajuns să stea cu ele două-trei seri, ca să le cucerească... Aflând de aventurile lui, soția, femeie deşteaptă şi cu mult amor propriu, declară că nu-l mai poate accepta, odată ce a înşelat-o. A fost nevoit să-şi părăsească familia, ca printr-o minune să poată procura o garsonieră într-o margine de oraş, consacrându-se câțiva ani în şir creației şi... desfrâului. Toți cunoscuții trăiau cu speranța că se va întoarce totuşi la familie. Aşa credea o vreme şi el, dar prea se încurcase cu femeile, şi când vroi să se întoarcă, nu se putea determina la care... De la o vreme însă aşternutul lui începu să fie vizitat mai mult de boli decât de femei. Acum, la mare, avea un blocnotes. Îl răsfoia, cercând aidoma unui copil care începe să facă primii paşi, să însăileze unele gânduri. Era critic de artă, deşi se făcuse cunoscut mai mult ca pictor. În ultimul timp se limita doar la publicarea unor observații, ca să dea de înțeles că e vioi şi crează... Scrisese un roman, povestiri, avusese o expoziție, se bucurase de apreciere, însă toate acestea țineau de domeniul trecutului. E trist când eşti nevoit să constați că străduințele tale au fost zădarnice. Probabil aşa gândesc toți oameni de creație.

Poate e cazul să fie indiferent? Cum procedează aproape toți cunoscuții. Trăiesc cu ziua de azi, nu-şi fac probleme şi sunt fericiți. Oameni de creație au, probabil, alt destin. Pentru ei familia nu e decât un miracol. Începuse chiar să-i invidieze pe cunoscuții care aveau familii trainice, îndepărtându-se de ei. Devenise mizantrop, deşi

acest cusur îşi avea originea în caracterul său din anii adolescenței. Egoismul singurătății – aşa putea fi numit sindromul; totdeauna a fost obsedat de femeile plăpânde, gingaşe, slabe de înger, dar pe care... tocmai pentru slăbiciunea lor curând le părăsea...

Într-o dimineață, pe când lua micul dejun la restaurant, în fața lui se aşează o fată oacheşă, frumos bronzată, cu pletele negre resfirate pe spate. Adolescenta îl privi cu ochi melancolici. Involuntar, Onisifor tresări. Întră în vorbă cu ea.

– Vă place aici, la mare? o întrebă.

– Sunt născută lângă Stânca, răspunse ea, continuând să-l privească țintă.

– Pasămi-te, v-ați obişnuit cu vileagiturişti...

– Nu le atrag nici o atenție. Toți sunt de o teapă.

– Ce aveți în vedere?

– Îi interesează numai distracțiile.

– De ce luați micul dejun la restaurant şi nu acasă? veni el cu altă întrebare banală.

– De când a murit mama, sunt singură...

– Ai cumva frați, surori?

– N-am pe nimeni. Îmi petrec vacanța. Învăț la Cetatea Albă... Degrabă casa de sub Stâncă va rămâne pustie cu totul.

– Dă-o cu chirie, trecu el la un ton mai intim.

– Mama nu avea chiriaşi. Şi mie îmi displac. Surâse evaziv şi se vedea lesne că gândurile-i sunt departe. O singură dată mama a ținut un chiriaş, adăugă fata, şi de-atunci a rămas cu blestem asupra lui. Pentru că după plăcerea lui m-a născut pe mine... Mă scuzați de sinceritate...

Privirile fetei se începtoşară. Avu senzația că ar cunoaşte-o pe fată. Dar de unde? Frământându-şi memoria, nici nu observase plecarea ei de lângă dânsul. Când apăru chelnerul, se precipită să achite nota pentu două persoane.

– Vai de mine, nu e nevoie. Pentru Gazelă plătesc sindicatele. Mama ei a lucrat toată viața la noi şi să nu se fi întâmplat accidentul cela stupid...

Până seara căută insistent fata oacheşă, nimerind mereu peste o cruce, cu floricele, însemnând locul unui accident rutier, unde cineva îşi pierduse viața.

Rămâneau două zile până la plecarea sa de pe litoral. De fapt putea să plece imediat, dar dorința de a o mai întâlni o dată pe Gazelă îl ținu pe loc. Se simți ispitit s-o viziteze la casa de după Stâncă din apropiere, dar abandonă acest gând. Ce-ar putea zice fata?

Odată cu lăsarea amurgului, când dinspre codrii Tigheciului adia a poamă coaptă, stând pe cheiul înțesat de pescari cu undițele în valuri, o zări pe fată... Se plimba de una singură, muindu-şi picioarele în valurile domoale. Păşea cu mâinile întinse în părți de parcă vroia să-şi ia zborul în tăriile cerului. La vârsta ei, se gândi Onisifor, fetele adeseori cunosc deja multe taine ale vieții conjugale... Vor să fie singure.

– Bună seara, zise el. Admirați marea?

– Admir pescăruşii ce zboară de-asupra Basarabiei, răspunse ea, fără a-şi întoarce capul, ca şi cum era pregătită pentru acea întâlnire. De când mama nu mai e, visez mereu că zbor. Uneori mi se pare că zborul din vis poate deveni realitate.

– Înseamnă că eşti încă foarte tânără şi mai crezi, se bucură el.

– Zău? se miră fata. Făcu o piruetă, apoi îl întrebă: Unde vă e şevaletul? Nu vă mai frapează zbuciumul talazurilor?

– De unde ştii că pictez? rămase el uluit.

– Înaintea morții mama mi-a povestit despre dumnevoastră.

– Despre mine?..

– Azi dimineață, văzindu-vă, mi-am dat seama că sunteți pictorul care a desenat-o cândva pe mama. Nu vă amintiți de acel portret?

– Ce îndrugi, fetițo? N-am desenat nimic la voi...

– Ați fost o săptămână în gazdă la ea, i-ați promis atunci multe... Acesta este adevărul. Mama n-a putut să mintă în gura morții... A fost o mamă bună...

Vorbele fetei îl pironiră locului. Oricât se încruntă să-şi amintească vreo aventură amoroasă petrecută pe aceste locuri, nu putea. Era sigur că fata încurcă ceva. Îşi împreună mâinile ca în fața unei icoane şi se jură că nu pricepe nimic.

– Înseamnă că altcineva, care seamănă cu dumnevoastră, spuse cu amărăciune fata. Dar ați mai fost vreodată aici, la Carolina?

– De mai multe ori.

– Şi totuşi, să ştiți că mama mi-a spus adevărul. Mi-a arătat fotografia dumnevoastră, într-o carte.

Onisifor rămase perplex. Fata continuă să improvizeze zborul, îndreptându-se cu paşi mărunți pe nisipul alb spre casă. El se pomeni istovit şi neputincios. În memorie îi licări o vagă amintire din trecutu-i îndepărtat şi se zgudui, pricepând că faptele săvârşite o dată pot aduce asemenea urmări în viața unui om ca el. Strigă într-o doară din urma fetei, care deschidea de-acum portița casei de sub Stâncă, casă acoperită cu olane roşii:

– Luni plec acasă, cu avionul. O spuse şi se ruşină oarecum. L-ai visat vreodată pe taică-tău?

– De multe ori... Îl visez mort...

N-a închis ochii toată noaptea, măcinând la moara gândurilor întâlnirea surprinzătoare din ziua ce s-a scurs. Orice om îşi are apocalipsa propriului destin. Are şi judecata de-apoi, aspră judecată, pe care i-o fac propriii lui copii. Ei sunt cei mai obiectivi şi severi judecători şi e dureroasă această judecată... Şi deodată Onisifor îşi aminti o vară

călduroasă, cu muzică şi frigărui pe litoral. Cu prietenul său Andrei acostaseră două tinerele, care se prezentară drept chelnerițe de la restaurant. Cea smolită, ochioasă locuia împreună cu părinții într-o casă veche, împrejmuită de stufării foşnitoare. A stat la ea în gazdă câteva seri, îmbrățişând amândoi fericirea... După despărțire multă vreme nu-şi putu aminti cum o cheamă. A revenit de multe ori la Carolina, dar de fiecare dată i se deschidea un peisaj cu totul schimbat. În locul cocioabelor din stufăriile de la poalele colinelor se ridicau edificii pentru vilegiaturişti, iar alte case, mai moderne, răsăiră printre copacii tineri sădiți pe piscurile Stâncii.

A doua zi Onisifor luă calea aerului spre casă. De asupra mării se aşternea tot mai pronunțat o plapomă de ceață, iar prin hubloul rotund vedea pescăruşii plimbându-se mai liniştiți printre puținii oameni de pe litoral. Avea senzația că se întorcea mai bolnav decât venise. O grea povară îi apăsa sufletul – o căuta cu privirile pe Gazelă, având presentimentul că e undeva pe aproape şi-l urmăreşte. Dorea s-o mai revadă, să-i mărturisească ceva foarte important, deşi nu ştia cum ar decurge acel dialog. Mereu

simțea că doi ochi îl urmăresc. Vremea era noroasă, dar zborul nu se anulă. Prins destul de strâns cu centura de siguranță, privea prin hublou, nici să-i piese de doamna frumoasă, cu păr bogat, care se lipea de el, mângâindu-l cu răsuflarea caldă. Îşi rezimă capul de spetează scaunului, aşteptând să decoleze avionul. Şi iar revăzu limpede un crâmpei din depărtată lui tinerețe... O doamnă alături. S-au plăcut, l-a luat în gazdă câteva zile, cât a pictat-o pe un şevalet, în ulei.

Da, acuma îşi aduse aminte, a fost ceva. Îşi acoperi fața cu palmele obosite. Doamne, ce grave urmări poate avea o faptă nesăbuită în anii tinereței...

Privi în ochii doamnei de alături şi vru să-şi croiască loc, să iasă pe platformă, s-o caută pe fată, dar era prea târziu – nava aeriană se dezlipise de pământ.

În învălmăşeala aerogării, într-un colț al sălii de aşteptare stătea Gazela, urmărind prin fereastra mare avionul ce se avânta în înalturi, făcându-se tot mai mic, tot mai mic, până dispăru cu totul din vedere. Un buchetul de trandafiri împrăştia raze sângerii pe chipul dulce de copilă, culegându din când în când câte-o lacrimă fierbinte ce se prelingea de pe obrajii fragezi...

Catacomba 2
proză [ ]

- -
de Boris Druță [Inereanu]

2006-06-29 | |

NELLI – ZVĂPĂIATA

Atunci, dimineața, înaintea orei de lucru, în uşa biroului apăru Nelli-zvăpăiata. Avea acelaşi zâmbet malițiios, părul lung răsfirat pe spate, fața netedă, cerceii mari, argintii şi o cicatrice abia observată la ureche.

– E cam friguț afară, mi-a explicat, netezindu-şi pometii rumeni ai obrajilor.

Sub pardesiul vişiniu purta blugi de catifea neagră şi ie cu mânecile largi, atât de fină şi străvezie, încât lăsa să i se întrezărească pieptul crud încă, dar împlinit de-a binelea. Ca şi altă dată, văzând-o în uşa biroului, mă săgetă pe neaşteptate acelaşi fior. N-am zis nimic, atât că m-am ridicat din fotoliu şi stăteam încremenit. Şi pare-se că am uitat să-i răspund la copilărosul ei "Ciao!", lipsit de orice griji.

M-a sărutat din fugă pe obraz, a şters cu mâna uşor pata de ruj ce mi-o lăsase şi, aşezându-se comod în fotoliul din față, bineînțeles fără a aştepta să-i ofer locul, îmi vorbi, slobozind cuvintele cu un surâs zeflemitor:

– Am venit să atentez nițel la singurătatea matale, şefule, să mai stăm la taclale.

În răstimpul cât n-o văzusem pe fosta noastră secretară ajunseră la urechile mele o groază de bârfeli pe seama ei, mai toate asemănătoare. Cineva spunea că s-a căsătorit cu un ambasador şi a plecat la Nouakchott, în Mauritania, altcineva, dimpotrivă, susținea că şi-a ales soț un barmen de "La izvor", apoi a divorțat şi s-a recăsătorit la Moscova. Bănuiam şi eu că se vântură Nelli-zvăpăiata prin lume şi tot caută, caută... ce

caută? Avea slăbiciunea de a trăi pe picor larg, de a duce un trai în sărbătoare, lipsit de griji. Aveam tot temeiul să bănuiesc că era c-am aşa, căci doi ani cât a lucrat sub

aripa mea de şef îngăduitor, atâta şi vedeam: seară de seară veneau admiratori s-o ia ba cu limuzinele albastre, ba negre sau albe... Pentru ca a doua zi s-o văd prezentându-se la serviciu melancolică şi tăcută, cu ochii adânciți în orbite; uneori o surprindeam cu capul pe masă, păru-i bogat, curgându-i până peste parchetul lucios al

anticamerei. I-am făcut de câteva ori observație, dar dânsa avu încăpățînarea să-mi dea de înțeles că are dreptul la o viață personală şi n-am a mă infiltra în destinul ei. Mă iritau declarațiile ei, aşa că până la urmă am concediat-o pur şi simplu, deşi mi-au telefonat diferite voci necunoscute, rugându-mă să mă abțin de la o decizie atât de categorică... Dar după ce plecă Nelli de la serviciu, m-am pomenit că parcă nu-mi ajungea ceva.

În dimineața acelei zile o revedeam după trei ani.

Oricum, timpul o schimbase, dar totuşi din clipa când se aşează în fața mea, Nelli, sorbindu-mă cu ochii mari, pătrunzători, a prins a-mi răscoli nişte amintiri adolescentine. Prima oară m-am îndrăgostit într-a zecea, de-o puştoaică din banca din față, şi abia acum îmi dădeam seama: era leit Nelli! Dacă nu la înfățişare, apoi la caracter, indiscutabil! Doamne sfinte! Te pomeneşti că am concediat-o din cea mai tâmpită gelozie?!

– Tot neîngrădit trăieşti, şefule? mă întrebă ea ca din senin. Hm... i-am mărturisit odată, nu ştiu cu ce ocazie, că în viața mea nu m-a iubit cu adevărat nici o femeie. N-a uitat!

– Eşti căsătorită?

– Nu! răspunse nemulțumită de întrebare. N-am nici soț, nici amant. Sunt liberă ca o gazelă. Am încheiat-o dintr-odată cu toate!

– Te-ai călugărit, cu alte cuvinte, am dat a compătimire din cap, încercând să ghicesc dacă Nelli-zvăpăiata venise cu vreo rugăminte ori pur şi simplu a intrat să-şi vadă o veche cunoştință, să mai pună țara la cale cu el. Mă rog, fiecare îşi arangează viața cum vrea. E tânără, frumoasă, numai bună de o căsnicie fericită. Calea ei, vorba cea, e presurată cu trandafiri!

– Ai tot temeiul s-o faci. Bărbații la vârsta mea nu mai au nici o crezare. Glumisem posac, socotind că dânsa din sfială întârzie să înceapă destăinuirea. Pot să-ți fiu de folos cu ceva?

Tonul meu, însă n-o surprinse deloc. Presupuse, cum se vede, c-am să caut să-i par rece şi indiferent. Cu atât mai mult că în curând, în biroul meu avea să înceapă volanta. Nelli, însă, înțelegea că prin această vizită m-a surprins plăcut, totuşi.

– Viața asta e cu susul în jos! zise ea deodată filozofic şi patetic, de parcă făcuse o grozavă descoperire, fără a se uita la mine.

Tăceam. Mă aşezasem în fotoliul albastru şi o priveam cu dor. Vroiam s-o provoc la o discuție concretă, mai adecvată, dar nu ştiam cum. Şi nici intențiile ei nu-mi erau clare. Mă lăsai vrăjit o clipă de profilu-i clsic. Dânsa, observându-mi privirile pătrunzătoare, clipi, acoperindu-şi pe jumătate ochii mari, albaştri şi cicatricea de la

ureche ce semăna mai mult cu o urmă de cuțit.

– Ce folos de tinerețea mea... M-am căsătorit îndată ce am plecat de-aici, la 18 ani, iar peste un an am şi divorțat. Nelli răsuflă adânc. Şi de-atunci nu-mi găsesc

astâmpărul. Parc-aş fi o frunză ruptă de pe ram şi împotmolită în noroi... Bărbaţii, am impresia, că

s-au plimbat pân-acuma cu cizmele murdare prin sufletul meu, iar eu, din păcate, n-am luat seama şi le-am dat voie s-o facă...

Ultimele vorbe le spuse pe un ton melancolic. Ochii i se împăinjeniseră nițel. Apoi îi închise, părând obosită, chinuită. Nu, la sigur nu mai era zvăpăiata cea de odinioară.

– A trebuit să desfaci atât de repede căsătoria?

– Da, era imposibil să mai suport...

– Poate erai de vină tu, Nelli ?

– N-am fost fecioră, e adevărat... În viața de familie lucrul acesta n-are mare importanță. Soțul meu, însă, era un dobitoc! Unul clasic, cu urechile mari, altoit! Proasta de mine, mă temeam să nu rămân fată stătută la 18 ani! Am închis ochii şi... Nu zadarnic bărbaţii le poreclesc "viţele" pe fetele tinere. Pe-alocuri e adevărat... Lui, bărbatului meu, îi plăceau femeile străine şi vinul, deşi pe mine mă gelozea! Dacă se aghezmuia cât de cât, apoi era de ajuns să i se năzară că-mi place, să zicem, un artist din filmul pe care îl priveam amândoi, culcaţi în aşternut şi... Ehe-he, se repezea, deconecta cu scandal televizorul. Iar dacă m-aş fi împotrivit, m-ar fi distrus cu totul. Parcă era pălit de tren, n-aveai cu cine vorbi!

– Te bătea? şi îndată îmi păru rău că întrebasem.

Aveam o sumedenie de treburi legate de serviciu: era luni, era dimineață, începutul zilei de lucru. La urma urmelor, mă consideram şef de birou, şi nu muiere curioasă. Dar iată că întrebările îmi veneau una după alta. De parcă mă blestemase cineva să tac doar după ce-mi voi ostoi curiozitatea ce m-a ars atâția ani, fără să-mi pot da seama

de ce nu-mi aflu locul şi de ce... În sfârşit, ce-i cu ea, cu Nelli? Trebuie să aflu azi. Imediat. Acum.

Ea tăcu un timp, îşi feri părul blond de pe fruntea îngustă, dar frumoasă, privi întristată cerul înnorat ce se lăsa tot mai jos spre geamul larg al biroului nostru de la etaj şi reluă încet de parcă o făcea numai pentru propriul ei auz.

– Răbdam şi bătăile... La început mă gândeam: o să-i treacă. Dar el, văzând că tac, se înrăia tot mai mult. Oare nu de atâta femeile devin veninoase uneori?! presupuse ea, nedumerită, şi în acea afirmație se întrezări altă taină, una aparte. Până la urmă mi-a crăpat şi mie răbdăul! Le-am spus părinților necazul. Tata şi mama m-au silit să-l părăsesc. I-am ascultat şi m-am întors la părinți acasă. Nu-mi pare rău nici azi.

– Dar mai apoi? Ce-ai făcut mai departe? am încurajat-o, prefăcându-mă curios, fiind de fapt nu ştiu de ce foarte iritat, furios chiar. Nelli, însă tăcea, de aceea am insistat iar: Ştiu că nu te-ai călugărit? Tonul era c-am dur, dar Nelli nu-l luă în seamă, continuând calm:

– Revenind la oraş, m-am angajat secretară-dactilografă la secția raională de poliție şi...

– Ei!?

– Trăiam cu Ştefan, şoferul de la dubă.

– În concubinaj?

– Da, bineînțeles. E adevărat că mi-a propus să ne căsătorim, dar am refuzat... Până la urmă l-am îmbrâncit din calea mea!

– De ce ?

– "De ce", "de ce "... Oare nu-i clar şi aşa că mă temeam să mai greşesc şi a doua oară? El n-avea nici casă, nici masă, iar fiind mereu în serviciu de noapte... Bunică-mea zicea: cine s-a fript cu ciorbă, suflă şi-n iaurt! Abia acum înțeleg vorba! Abia acum! Pe atunci, însă, ce naivă eram, doamne! O femeie minţită mai poate fi şi proastă când îi trece norocul pe dinainte. Nu vroiam să-mi complic viaţa şi l-am refuzat. Aceasta a fost porbabil cea mai mare greaşeală a mea. În ochii ei albăstrii, adânci se aprinse iar o scânteie de regret. Încerc un sentiment de spaimă şi de speranță, deopotrivă.

– Şi cum ai încheiat-o cu Ştefan ?

– S-a căsătorit, surâse ea oțărât, probabil ca să-mi facă în ciudă. N-a nimerit nici el cine ştie ce. Ba, deloc! E bolnav, n-are copii, prăpădit nu altceva...

Cuprinsă de tristeţe, îmi vorbea despre ale sale, dar eu n-o auzeam. Nu mai aveam puteri s-o ascult. Gândeam în sinea mea: "Uite cum se întâmplă... În fond aceeaşi problemă, de acum al patrulea an. Atunci n-o înțelegeam, pur şi simplu. Acum, da, acum o înțeleg perfect. Mă irita că-i proastă, că se duce unde se duce şi se ocupă cu ce se ocupă, uitând de mine! Ignorându-mă total! Nu ca şef, ci ca bărbat. Acesta-i adevărul! Nelli e frumoasă! E foarte frumoasă! Şi dacă n-aş fi fost cap de familie, n-avea să-mi piese că-i proastă! Da, am concediat-o pentru a nu mai vedea această femeie absolut inaccesibilă mie, bărbat însurat şi serios. În definitiv eu, eu am îmbrâncit-o încolo!

– Nici nu m-am certat cu el măcar, m-au ajuns în sfârşit vorbele ei dulci. Sunt o fire care cedează totdeauna, nu pot refuza, numai că Ştefan n-a înțeles şi a fost nevoit să se îndepărteze de mine. Acum îşi construieşte un căsălău!... A zis că mă ia totuşi pe mine, aşa cum sunt. Numai să doresc şi eu.

– Cum aşa? Nu ziceai că s-a căsătorit?

– Ziceam. Da, dar vroia să divorţeze cu noul lui castravecior, căci nu poate trăi fără de mine. Nici copil nu i-a făcut nevasta lui, măcar că-s doi ani de când s-a căsătorit.

– Acum nu mai vrea el să se recăsătorească cu tine sau n-ai răbdare tu să-l aştepți până face sasa ceea?

Nelli boți nervoasă cu degetele subțiri marginea trenciului său vişiniu.

– Ştefan e o poveste cu un sfârşit trist: fiind gelos peste măsură, s-a scrântit şi acuma-i la Costiujeni, la casa de nebuni...

Bună poveste, nimic de zis! Am tăcut îndelung amândoi. Pe urmă am îndrăznit totuşi să sparg tăcerea:

– Înseamnă că eşti cu totul singură? Unde locuieşti ? Şi unde lucrezi? Ori n-ai serviciu?..

– Locuiesc la sora-mea, la un cămin muncitoresc. În ultima vreme am fost angajată la o instituție de prestigiu, deşi lucrul nu prea mă încântă. Unica bucurie o aveam în ziua salariului. Comandam din timp un taxi şi seara, cumpărând întâi un buchet mare-mare de trandafiri sau garoafe, mergeam la palatul național, la concert, să le dăruiesc artiştilor, pe scenă.

– Totuşi ți-i trist...

– Dimpotrivă, şi nici singură nu-s! râse Nelli copilăreşte, de răsună biroul. Apoi adăugă cochet: Am avut o turmă de cavaleri. Ia spune-mi, şefule, de ce oare bărbaților le plac femei tinere şi străine? Proaste, urâte, dar străine să fie? Eu nu-s deşteaptă, dar

ei îmi par nişte mărginiți, toți până la unul. Dac-aş vrea, ca orice femeie, aş suci mințile oricărui bărbat din oraşul nostru! Acum m-am plictisit ca să-i schimb ca pe nişte mănuşi. Mi-i frică de SIDA, nu râde, pe cuvânt, m-am săturat să vântur atâțea bărbați. Mai ales de cei cu posturi-cheie. Băi finlandeze, ieşiri la natură cu frigărui, cadouri, muzică, dragoste în automobile luxoase! De toți m-am debarasat, însă am dat de belea şi eu: nu puteam alege între doi funcționari. Perioadă de stagnare, domnule tovarăş! Ş îmi făcu din ochi. Îmi displăcu clipitul cela vulgar, şi ea simți imediat. Râse

scurt, răguşit: Dumneata te uiți cu nişte priviri stranii! Poate, acuzându-mă, te simți cheiță de biserică? Crezi că n-am înțeles de ce m-ai concediat? Ehe, să fi vrut eu! Pur şi simplu ai o soție de treabă. Şi simpatică. Te iubeşte. N-am vrut să-ți destram familia.

– Proeminentă generozitate, măiculiță dragă!

– Cer scuze pentru sinceritate!

Cât de necruțătoare poate fi Nelli, de necrezut. Sinceritatea ei mă dădu gata... Ce a determinat-o, însă, să mă bănuiască şi pe mine? Doar nu i-am dat prilej pentru asemenea presupuneri... Ah, scorpia! E mai deşteaptă decât vipera. Din nou aveam impresia că plutesc, de tulburare îmi vâjâia capul. Numai ca să spun ceva, am îngăimat:

– Ziceai că ai dat de belea cu cei doi... Cum? De ce?

– Păi, am un copil de la ei... L-am născut acum cinci luni...

Vorba ei, spusă parcă întrăo doară, mă şocă. Amuții definitiv.

– De la doi bărbați de-odată? Nu se poate... să faci... acelaşi copil.

Ea chicoti până am izbucnit şi eu în râs! Credeam c-o să mă sufoc, icnind...

– Lasă, lasă, haide, vino-ți în fire! mă privi dânsa cu ochii mijiți. Privirea ei era plină de gingăşie iscoditoare. Nu vreau să te sperii, dar vezi să nu nimereşti vreodată şi dumneata în asemenea daraveră. Ei au pățit-o că au meritat-o pe deplin. Ha-ha! S-au crezut mai deştepți ca mine. Tovarăşul procuror şi tovarăşul ministru-adjunct! rosti ea dur şi cu dispreț.

– Zvăpăiato, să fii oare aşa de rea?

– Fie vorba între noi, zise neluând în seamă stinghereala mea. Uneori şi viața glumeşte cu noi, când îți permiți să-ți bați joc de ea... Acuma nu am nici un prieten apropiat. Dintre bărbați, am în vedere. Bărbații din oraş. Deaceia am îndrăznit să calc pragul biroului dumitale... Te-am iertat demult. Când am lucrat sub oblăduirea dumitale, visam să petrecem măcar o oră împreună. În doi, intim. Dar nici la o cafea nu te-ai priceput să mă inviți. Ori poate erai zgârcit, economiseai valuta națională din bugetul familiei dumitale? Naiba să te priceapă. Prea eşti mata îndepărtat de lumea reală, modernă. Şi uşor mai judeci pe alții. Una-două şi m-ai concediat!

– Din ce exişti? Ai parale de pâine? încercai să schimb vorba. Speram să aibă curajul să mi se plângă, i-aşi fi dat puiținul pe care-l câştig, că nu mai sunt eu zgârâie-brânză cum crede dânsa. Să mă îndreptățesc oarecum în fața ei pentru... Pentru ce?

– Nu-mi trebuiesc gologani. Am nevoie de un prieten, un suflet de om viu.

– Bănuiam eu, dar totuşi? am insistat, fiindcă nu prea credeam să-i ajungă ajutorul oferit de stat.

– Bani mi-ajung, surâse ea, un surâs autoritar şi maliții os în acelaşi timp. Când mi se termină gologanii, iau pruncul în brațe şi mă pornesc la "vânătoare".

– Ar trebui să te-astâmperi, Nelli, doar ieşti mamă, răspunzi de...

– Nu e cazul s-o fac pe mironisița. Ştii ce-am observat eu, şefule ? continuă zvăpăiata, fără să ia în seamă "morala părintească". Sunt aşa de veseli şi întreprinzători, recurg la atâtea şiretlicuri, când e vorba să înşele vigilența muierilor, dar iată când află că au careva obligații – îi pui pe jăratec! N-au strop de imaginație, bieții funcționari. Adulterii! Şi iată, tot ducând-o într-un cântec seară de seară, când cu viceministrul, când cu magestatea sa procurorul pe la saune şi cabane vânătoreşti... Ei bine într-o zi Nelli – se împinse dânsa cu degetul arătător în piept – Nelli-zvăpăiata a purces gravidă! Ce credeți c-a fost mai departe? Mare comedie! S-au făcut morți în popuşoi şi unul şi altul. La frică saemănă a fi frați.

– Oare nu înțelegeai tu că şi dânşii sunt oameni ca toți oamenii – cu greşeli şi metehne?!.

– Ei, bine, am răbdat! Nu i-am căutat şi ei, motănaşii, credeau, pe semne, că i-am provocat adică... Bu-un! Când s-a născut Neluțu, le-am spus bucurie la amândoi. Pe rând, desigur, râde Nelli din nou răutăcioasă.

– Cred că s-au bucurat mult? aruncai cu ironie.

– Nu mai puteau de bine! râse ea, mijind iar ochii. M-am dus cu Neluțu în brațe. Întâi la procuror, apoi la coconul locțiitor de ministru... S-au speriat de moarte, ca la incendiu! Şi să vezi, şefule, fiecare mi-a pus o condiție similară: să nu divulg taina, şi atunci ei o să mă ajute. Din ziua ceea o duc bine şi comod. Nimic de zis, huzuresc! La sfârşit de lună, când mi se termină paralele, mă prezint pe rând, în cabinetele celor doi, aşa cum am venit la dumneata. Mă privesc deopotrivă cu spaimă de dihori, însă buzunarele lor păstrează nişte rezerve, din miruirea obținută de la subalterni, separate pentru mine şi Neluțu. "V-a plăcut să faceți liuliu cu mine? Fi-ți buni şi achitați taxa!" le zic. Aşa că ne-am căpătat şi eu cu feciorașul un suport material şi loc sub soare.

Nelli se ridică din fotoliu. Terminase parcă. Îşi netezi cu amândouă mâinile părul lung, resfirat pe spate, îl înfoie căpiță, pe semne ca să-i admir cerceii scumpi, prinşi în lobii urechilor, apoi îi dădu drumul să cadă, lin, ondulat, peste umerii înguşti, surâzându-mi oarecum vinovată de parcă-mi cerea compătimire...

Deodată îmi trezi repulsie şi cochetăria ei, şi situația de care era mândră – totul!

– Cum îndrăzneşti, Nelli? am întrebat cu voce răguşită şi am repetat: Cum îndrăzneşti? Doar tatăl copilului poate fi numai unul dintre ei?

– Nici eu nu pot şti care-i, coborî ea privirile. Şi adăugă: Las' să crească mare Neluțu, vedem noi apoi cu cine seamănă. Atunci vom pune punctul pe "i". Să ajungem cu sănătate până atunci.

– Puştoaico! izbucnii deodată înfuriat. Ce faci? Ai fost întâi bigamă, iar acum... Ce-ai să spui copilului tău? Ce faci, e curat şantaj...

Tăcută, îşi puse pardesiul pe neobservate şi eşi afară, fără a-mi zice "ceao!" N-am încercat s-o opresc, mai ales că până la mine ajunse şoaptă de regret:

– Credeam c-o să mă înțelegi, o să mă compătimeşti, dar tu...

Pe cer se adunau nori tulburi şi aveam senzația că foarte curând va începe ploaia. Va ploua mult, lin, monoton şi mă va izbăvi de gânduri...

În birou mă mai urmăreau ochii mari, albaştri, blânzi. Poate că şi există în haosul vieții o îndreptățire a faptelor ei! Oricum, totdeauna am fost de părerea că zilnic suntem supuşi unui examen, pe care nu fiecare îl poate susține deopotrivă... Cine ştie, cum

aveam să-l susțin şi eu, dacă dădeam frâu liber acelei "griji părinteşti", de care azi abia mi-am dat seama... Sărmana fată, m-a cruțat în felul său...

Cu gândurile la Nelli-zvăpăiata stăteam rezemat de pervazul geamului larg, aşteptând să aud răpăitul stropilor de ploaie. Mă străduiam să desluşesc siluieta lui Nelli în torentul de lume din stradă.

Când orologiul din perete bătu greu şi înfundat începutul zilei de lucru, în oraş, ca din senin, se stârni o furtună neobişnuită pentru sfârşitul lui martie. Nu ştiu de ce, dar mi-am amintit un tablou asemănător văzut în Kamceatca, când fusesem într-o deplasare. Norii grei, buluciți la orizont năvăleau fără cunten de-asupra cartierelor moderne. De vreo lună şi mai bine nu plouase, nici nu ninsese. Parcă ne-am fi aflat în altă emisferă a pământului, iar anotimpurile îşi rătăciseră cursul lor fiersc. Ploaia, însă, se reținea undeva în afara oraşului... Urmăream prin geam cum peste caldarâmul străzilor, vârtejuri mari ridicau spre înălțimile clădirilor stâlpi de colb, asemănători unor învolburări de fum de-asupra vulcanilor.

* * *

LA POARTA VIŞINILOR VERZI

Artina Tăvăluță trăia într-o căsuță din marginea veche a oraşului. Lucra chirurg la spitalul republican, serviciu care o izbăvea de povara singurătății.

În copilărie trăise o nenorocie despre care îşi amintea cu durere. În lipsă de supraveghere căzuse cu fața într-o cratiță cu uncrop. Medicii au salvat-o, dar ştergându-i frumusețea feței pentru totdeauna. Tot în anul cela murise mamă-sa, rămânând în amintirea ei o femeie înaltă, slăbuță, cu obrajii rumeni, cu părul împletit coroniță deasupra capului, care-i descoperea o frunte lată, inteligentă şi doi ochi senini, pătrunzători. Îi auzea deseori glasul moale, ca o chemare în vâltoarea vremii, răscolind în sufletul Artinei un fior de nostalgie.

Când devenise studentă, tatăl plecă la altă femeie, lăsând-o domnişoară să trăiască singurică, ca iarna în câmpie. În ograda lor pavată cu petre (cândva aici locuise ordonanța unui general român) creşteau doi doi vişini, pe care părinții ei îi sădiseră în ziua nunții, rămaşi ca o mângâiere pentru Artina... Mult s-a străduit ea să-l întoarcă pe tata acasă, însă bătrânul se întâlnise în satul de la poalele codrului cu liniştea, prisaca şi voia bună a noii soții. La început o vizita din când în când, iar dacă îmbătrânise de-a binelea, îi trimitea arareori câte-o veste prin scrisori. Îi venea greu de tot, dar fata nu se lăsă pradă necazurilor. Abslovi cu bine institutul şi lucra la cel mai prestigios spital din Moldova. Serviciul îi aducea cea mai mare bucurie a vieții; avea prieteni, uneori îi chema în ospeție, dar când rămânea singură, sufletul ei se zbucuma ca un fluture în timpul furtunii. Ajunse la treizeci de ani şi cea mai amară dorință a ei era să aibă un copil. Singurătatea o deprinsese a trăi cu iluzii, pe care încerca să le înşire pe hârtie. Şi nu era zi să nu se mire colegele ei de unde primeşte "obrăzarul" ista atâtea scrisori?

Artina singură îşi dădea sfaturi, îşi punea felurite întrebări, la care răspundea apoi cu ingeniozitate. Adesea îşi imagina o stradă cu teii înfloriți... Seara, când se aprind luminile, de dânsa se apropie un tânăr. Ea îi spune că o cheamă Artina, iar junele răspunde că îl cheamă Serafim. Iubea acest nume de bărbat. Totdeauna îl asocia cu un

erou dintr-un film portughez. Din acea seară vor deveni nedespărțiți, iar până atunci ea îi scria scrisori.

Timpul trecea, căsuța îmbătrânea. Amintirea despre mama devenea tot mai cețoasă. Numai vişinii înfloreau primăverile, aducându-i adevărata bucurie sufletească. Artina avea grijă să curețe copacii, să le potoale setea, iar vişinii, de fiecare dată coborau cu florile în părul ei despletit. "Va veni o zi, parcă îi şopteau ei adeseori, va veni... pentru fericirea noastră..." Artina zâmbea sfioasă, dar nu se mulțumea numai cu şoapta lor... Veni o dimineață cu nouraşi pe cer. O trezi un soare zâmbitor la fereastră şi ramurile vişinilor alarmate... Ieşi în prag şi împetri de spaimă. Un bărbat bărbos, cu fața nedormită, într-o cămaşă galbenă, cu flori pe ea, slinoasă, rupea negligent vişinele abia scuturate de floare şi le buchisea lăcomos în gură. Artina îşi pierdu graiul şi numai după ce bărbatul dezbină o creangă, strigă:

– Netrebnicule, îs verzi doar...

Vorbele ei parcă îl împuşcaseră din spate. Bărbatul se grebănoşă, scăpă vişinele jos, se întoarse cu privirile spre pragul uşii şi, într-o mare nedumerire, flutură mecanic clopoțelul ruginit, prins cu ață de brâu. Dezmeticindu-se, privi batjocoritor, spre cea ce-l apostrofă, scuipă şi porni înciudat în urma maşinii cu gunoi, blestemând frumoasa dimineață de primăvară. Artina vru să-l oprească, făcu vre-o câțiva-i paşi spre el, însă rămase descumpănită când maşina dispăru grăbită în drumul ei. O povară grea îi frigea inima. Nu-şi găsea astâmpărul nici acasă, nici la serviciu. Îl aştepta pe acel bărbat, să-şi ceară scuze, dar el parcă uitase de poarta ei.

Într-o noapte îl visă... Parcă venise la spital să-i aducă toată bucuria şi căldura pământului. Se apropie încetişor de dânsa şi o sărută... Râdea fericit şi naiv, ca un copil ademenit de un dar plăcut, o înțepa cu barba aspră, apoi, doborând liniştea, alarmă lumea din jur cu fluturatul clopoțelului ridicat deasupra capului... Artina se trezi buimăcită. În poarta ei stătea maşina cu gunoi, iar vechea ei cunoştință porăia în jurul urnei.

– Iertați-mă, zise Artina, apropiindu-se de dânsul. Era în aceiaşi cămaşă, dar cu o cravată roşie la gât. Atunci vişinele abia îşi scuturau florile şi...

El o ciupi cu privirile bulbucate şi înroşite, încât pe fața ei mai s-apară lacrimile.

– Ce te-ai legat de capul meu, hâdo? izbucni bărbatul. Ce mă boceşti? Ar crede lumea că iată-iată o să întind sandalele.

– Nu plâng, se stăpâni Artina. Eu... vreau să vă servesc cu vişine...

– Sunt verzi, arunca el vorba şi o părăsi, îmbujorată de ruşine. Făcu un semn în aer să-l oprească, dar el plecă, fluturând clopoțelul de-asupra capului.

Vreo două săptămâni Artina nu mai auzi de el. Îşi puse gând să-l uite, să nu-şi amintească niciodată despre dânsul şi s-ar fi împăcat cu ale ei, dacă într-o seară, întorcându-se de la serviciu, nu-l întâlni sprîgânit de poartă. Era beat şi îl scuturau sughițurile.

– Doamnă medic, mă cheamă Velu, zise el oțărându-se. Am venit să mor la Dumneata.

Ea îl chema în casă şi îl sili să-şi facă baie. Îi spălă hainele, îi dădu nişte schimburi de-ale tatălui, să se îmbrace, şi după ce-i făcu o injecție, îl hrăni. Velu îşi reveni degrabă şi deveni îndrăzneț:

– Cine ți-a prăjit fața? se hlizi el, scuturându-şi fărâmiturile de pe barbă. Bine, bine, se îdură el, când Artina îşi acoperi, sfioasă, obrajii cu mâinile, frumusețea are ceva de maimuță în ea, îți prieşte...

Artina plecă necăjită capul în jos şi se duse la bucătărie. Când se ntoarse, îl găsi pe Velu dormind la podea, învelit cu un mantou vechi, ce-l folosea la acoperitul conservăturilor. Trecu pe alături în vârful degetelor şi se culcă pe divan. Nu-i venea să creadă – era prima oară în viață când doarme singură cu un bărbat în odaie. Peste noapte începu s-o usture creierii de atâtea gânduri tulburi. Cele mai grele gânduri îi vin, probabil, omului noaptea şi se duc tot cu ea. Numai sufletul ei zburda fericit împrejurul casei, şoptind vişinilor o poveste venită să-i sfarme singurătatea.

În zori bărbatul se grăbi la serviciu.

– Deseară veniți pe-aici? îl întrebă Artina cu tremur în glas.

– Dacă-mi dai bani să-mi potolesc jigăraia, puse Velu condiția.

Veni seara târziu. Spre bucuria ei, era treaz. Îşi făcu singur baie, mâncă tăcut răcituri din picioare de porc şi ceru mantoul să se culce.

– L-am dat astăzi peticarului, minți Artina fricoasă.

Velu o privi ironic. Căzu o pauză ucigătoare parcă pentru Artina. Bărbatul era gata se plece, dar un fior de sentiment îi însăilă inima şi se aşeză pe divan alături de dânsa. Ea îşi acoperi obrajii cu palmele şi aştepta o ploaie de replici brutale. Lui Velu i se ridică sângele la tâmple şi femeia se trezi în cleştele unor brațe puternice... Târziu, târziu Artina adormi, plutind între paradis şi inferm.

Velu se întoarse la ea după o lună, într-o seară ploioasă. Veni ca să-şi ee rămas bun de la Artina.

– Mă las de păcatele tinereții, îi spuse el. Acasă, la țară, mi-a murit mama şi a rămas gospodăria moştenire. Las oraşul pentru totdeauna. Iau viața de la început.

Îi strânse mâna şi se grăbi să dispară pe poartă, dar se încâlci între ramurile vişinilor. Şi se reținu...

Artina ieşi din casă îmbrăcată sărbătoreşte, cu un buchet mare de gladiole.

– Ia-le, ca amintire. Pentru dragostea noastră. Pleoapele i se umeziră, zâmbi, parcă fericită, parcă vinovată. Voi avea un copil de la tine... Un copilaş micuț-micuț, şi ea arătă cu mânile, uite aşa, cât un îngeraş...

– Cât un pui de bodaproste, aproape că răcni ca fript Velu, învinețindu-se la față. Eşti medic, n-am să te povățuiesc ce trebuie să faci ca să te izbăveşti. Du-te de curăță hogeacul... Auzi tu? Lasă-mă în voie, că n-am când să mă gândesc la tine, la copii din

flori...

Artina dădu mecanic din cap, împăcată cu spusele bărbatului, şi-şi acoperi obrajii cu mâinile.

– Ia vişine la drum, mai îndrăzni să-i propună.

– Păi sunt verzi. Oare nu se vede?! răspunse Velu supărat, luă florile subțioară, ca pe o măturiță de baie, şi porni gârbovit, neîndemânatic, trăgând mereu cu privirile în urmă, şi, sigur că nimeni nu-i aține calea, se topi în forfota străzilor. Copacii îşi coborau ramurile în părul despletit al Artinei, fremătând o baladă melancolică.

...Artina născu un băiețel. Din anul cela scrisorile năvăleau în lădița poştală în fiecare zi. Scrisorile o sfătuiau ce poveşti să-i spună copilului înainte de somn, care cântece de leagăn sunt mai dulci, împăciuitoare şi ea îşi liniştea toți cunoscuții că

feciorașul crește voinic, dolofan, sănătos şi se împacă bine cu jucăriile, cum se împacă ea cu prima şi ultima ei dragoste.

Cu anii casa se ascunse cu totul sub ramurile vişinilor. Copacii par să fi îmbătrânit de-a binelea, în fiecare toamnă, şi numai când vine primăvara, ei îşi leagănă din nou ramurile înflorite şi stau la sfat cu albinuțele harnice, mângâie geamurile luminoase şi vesele ale căsuței. Primăvara toate par să se trezească la viață şi să o reînceapă din nou.

...Dimineața, o bătrânică iese la poartă să arunce în lădiță o scrisoare, iar seara aşteaptă nerăbdătoare poştaşul să-i aducă răspunsul. Mai răscoleşte printre noianul de întrebări care i le pune fiecare noapte şi se frământă să găsească câte un răspuns adecvat la fiecare. Are doi nepoți-gemeni: o fetiță şi un băiețel, unul mai năzbâtios decât altul. Seara, în drum de la grădiniță, trec pe la dânsa. Ea, ca bunică, îi aşteaptă, îi mângâie şi le spune multe de toate, ca nepoții s-o asculte ore întregi. Băiețelul e mai pietros, fetița e mai îndrăzneață. Bătrâna surâde împăcată, îşi acoperă obrajii cu mânile şi încearcă să ghicească cui seamănă nepoții: amarnic mai sunt buni de gâlceavă.

Feciorul ei a absolvit anul trecut medicina, nora la fel. O dinastie adevărată de medici. Lucrează amândoi la spitalul republican. Cu toate se poate bătrâna împăca, dar când vin seara feciorul şi nora să ee copii acasă, o cuprinde tristețea. Le-a dat casa, i-a rugat să locuiască împreună cu ea, dar tinerii au găsit de cuviință să-şi facă de-o parte cuib.

Şi-au zidit bisericuța fericirii lor şi se bucură de viață. Nici să le pese de singurătatea ei. Ori poate ea a îmbătrânit şi a devenit capricioasă?! Închide obloanele ferestrelor, se face surdă la freamătul vişinilor, şi, năvălită de gânduri, începe să ticluiască o nuoă scrisoare...

...Roasă pe la colțuri, o lădiță poştală aşteaptă în fiecare zi scrisori.

La poarta vişinilor verzi.

PE LINIE MOARTĂ

Acum zile întregi Aurel Săculțan, sprijinit de pervazul geamului, urmărea cu priviri somnoroase şi obosite torentul de lume antrenat într-un du-te-vino pe strada moinoasă. Părea mai degrabă o stană de piatră, de cu zori şi până seară, izbutind a observa toate ce se întâmplau acolo. Strada în fapt de seară se învăluia de un semiîntuneric oranj. La colțul din dreapta lumina lampa unei terase, împodobind cu diademe de străluciri maşini luxoase, cu geamuri tatonate, din care coborau tineri zdraveni, frezați scurt şi urmați de fetişcane tinere de tot, purtând fuste mini şi bluzițe albe. Între ei vorbeau cel mai des ruseşte, iar muzica modernă ce răzbătea din saloanele limuzinelor abia de acoperea expresiile vulgare. Junii luau loc la trei mese, pururi libere, aşternute cu roşu, mai la o parte de lumina orbitoare a lămpii ce atârna din cornişa acoperişului de olane cafenii. La numai câțiva paşi de masa lor, aşchi de lumină mângâiau un cerşetor cu hainele zdrențuite, ce stătea cu mâna întinsă la colțul opus, bolmojind ceva vorbe parcă numai pentru sine. De vreo săptămână în văzduh se simțea că vrea să plouă, dar printre clădiri, până la etajul nouă, nu ajungea decât puful mărunt al plopilor din preajmă. Rareori de tot, noaptea, ignorând somnul, scruta fulgerele şi

tunetele care-l făceau să tresară. Încerca o permanentă senzație de regret, urmărind ploaia care strălucea cu firicelele ei de diamant în lumina orbitoare a singurului felinar ce străjuia strada noroioasă. Se mira că nu zăboveşte colea în tainele adumbrite ale cerului, dar cade indiferentă peste problemele pământului, ale oamenilor.

Împlinise 40 de ani şi se slăvi în oraş ca un afemeiat, cu o droaie de bastarzi. Se trezea adesea cu gândul că este un adevărat monstru de se bucură că-i are, când nu poate ține piept mizeriei ce se năpustise asupra lui. Se trezi într-o bună zi în afara oricăror oferte

şi nicidecum nu putea pricepe de ce se întâmplă asemenea lucruri cu el. Colegii, care în timpul studenției se slăviseră că au fost turnători ai serviciilor kaghebiste, dintr-odată s-au pomenit, intuind momentul, în fruntea coloanelor de demonstranți, revendicând sacre valori naționale. Şi cum numai spiritele s-au potolit, prin circumstanțe tot atât de neclare, au obținut credite favorabile, ca peste noapte să devină mari businessmani, iar mai târziu tot ei să dicteze voința poporului, având bani mulți. El se pregătise de un alt mod de viață. Sovietic. Îşi trăise jumătate din destin cu speranța că viitorul e de partea celui care are studii superioare, este specialist de înaltă calificare, iar deşteptăciunea are trecere la comunişti până la o vreme. Mai încălzea cândva convingerea că viitorul este şi de partea celora pe care comuniştii, intenționat, îi țineau în umbră, pentru ideile lor progresiste. Dar până la urmă a înțeles că acea umbră miraculoasă nu l-a părăsit nici acum, când societatea a dat toate pe interesul banului. Majoritatea cunoscuților cu favoruri de pe timpurile comuniştilor, aveau mai multă abilitate de a se camufla, a se ridica în tribune sau a sta în prezidiuri.

– Amice, ştii care este rostul vieții noastre în ziua de azi? îl contacta din rar săteanul Doroftei la telefon.

– Să ne ducem crucea până la capăt, precum e legea creştinească, răspundea Aurel.

– Prea filozofezi, amice. Şi după o pauză, pe un ton de mentor: Azi existăm numai pentru... latrină...

Zile întregi Aurel medita cum să supraviețuiască, fără a afla vreo ieşire din această situație stupidă. Unicele bucurii care-l mai scoteau din amorțeală era radioul, televizorul. Şi... telefonul, la care zilnic îl cicăleau soțiile şi copiii ca să-i ceară socoteală: de-acum a treea lună nu plăteşte grădinița pentru gemeni; Tudoraş aştepta al doilea an să-i cumpere trompetă – băiatul avea talent şi înregistra progrese la

şcoala de muzică. Pe toți trebuia să-i ajute material. Nu-i rămânea decât să le promită că le va face cum numai va dobândi ceva bani. Bani însă nu avea, şi nici posibilitatea de a-i face.

Alteori, privind în josul străzii zdrențuroşii cerşetori de la colțuri, începu să-i dea târcoale gândul să cerşească în rând cu ei. Ba chiar îi invidia. Îi invidia şi pe cei delicvenți care îşi ispăşiseră la vreme pedeapsa prin puşcării: s-au căpătuit cu adevărata şcoală a vieții şi astăzi, când această filă a biografiei a devenit să constituie un prestigiu, prosperă peste tot ca mici şi mari întreprinzători. Se slăveau că sunt neînfricați în tot ce fac. Nicicând n-a crezut că la putere vor veni din nou...tâlharii, hoții şi bandiții. Nicicând...

"Este vârsta cea mai vulnerabilă, 40 de ani", îşi zicea. În copilărie maică-sa îi trase boghii. Ursitoarea i-a prezis că el, mezinul familiei, va avea o viață plină de zbucium, că

la 40 de ani va să aibă o cumpănă, din vina a două femei. Şi dacă scapă cu bine din astea, va trăi până după 90. "Oare să fi ajuns deacum la ecuatorul vieții? Ce mă mai aşteaptă în viitorul apropiat?" Una din femeile lui, îndată după naştere, descoperi că are dereglări psihice. Putea lăsa copilul în casă singur, iar dânsa să meargă la început la teatru sau concerte, iar mai târziu să frecventeze chiar şi instituții vesele. Dacă-i făcea observație, începea să strige la el atât de tare încât se coşeau pereții. Nu puteau s-o ogoiască nici părinții lui şi nici ai ei – boala era motivul ce-i făcea scuzabile accesele.

Degrabă se îmbolnăvi şi el. Stresurile nervoase, lipsurile materiale, deziluziile carierei şi cele provocate de noua birocrație – cea națională – venită la putereîi zdruncinară nervii şi chiar sănătatea fizică. Curele de tratament dacă şi-i amelioraseră un pic starea

generală, nu-l putură scoate din ocna unei apatii indiferente în care se prăbuşise în ultima vreme. Prietenii o răriră cu vizitele, până îl părăsiră cu totul.

Altminteri, cei din fruntea coloanelor au scandat destituirea străinilor din posturile cheie, ca apoi aceiaşi pseudopatrioți să intre în cârdăşie tot cu rusofonii, să se infiltreze în micul business, gloata iarăşi rămânând până la urmă prostită. "Oare când, Doamne, se va termina îndobitocirea românilor basarabeni?", se întreba dânsul nu odată şi era sigur că va muri şi răspuns la această întrebare chinuitoarte n-o să afle. Cândva învinuia de toate relele comuniştii, astăzi însă ajunse la convingerea că ei, comuniştii, sunt nişte tipi deştepți, previzibili. Regreta că la vremea cuvenită nu s-a

convertit la credința lor, nu s-a conformat momentului pentru a trăi şi el în belşug. Deşi nu mai avea energia din prima tinerețe, aripile lui de zbor încă erau larg desfăcute. Numai că înălțimea prinse să scadă şi el plutea cu toate ale lui, lin, tot mai aproape, tot mai aproape de pământ, purtat de vânt, fără a-şi recunoaşte că se apropie de naufragiu.

La început nu se considera nici la polurile de extremă, ca unii dintre semenii săi; o parte dintre ei îi ştia în rândurile protipendadei de afaceri, cu bogății considerabile. Alții, neatenți în ale afacerilor, fie că primiseră deja câte un glonte în frunte şi putrezeau prin cimitire sub movilițe încoronate cu flori, fie că deveniseră şi mai săraci, şi mai nenorociți decât au fost până la încercările lor nereuşite de a se îmbogăți, aşa cum o pățise şi Serafim, un prieten mai vechi de-al lui. El continua să se țină de serviciu, să-şi slujească țara şi poporul. Dar statul în care se pomenise nu-i mai asigura nici un viitor. Economie de piață! Fără nici o lețcaie din partea asigurărilor. Şi din toate părțile: vorbe, promisiuni deşerte. Partide, găşculițe şi ... tâlhari. Peste tot hoție ziua în ameaza mare. Unii îşi cumpără vile şi cabane prin Belgia, Elveția, alții îşi iau ziua bună de la rândurile pentru locuințe. Oamenii sărăcesc pe zi ce trece, văzând cu ochii, întreaga obşte se prăbuşeşte într-o gropaă prea adâncă ca să iasă de acolo în doi-trei ani. Tot mai des îşi amintea de un banc auzit odată de la bunelul Nică, în copilărie. Se zice că Sfântul Petre i-ar fi spus odată lui Dumnezeu: "Doamne, se înmulțeşte lumea. Ce-i de făcut?" La care Bunul Dumnezeu i-a răspuns: "Nu-i nimica rău, Petre. S-or amăgi unul pe altul şi-or trăi."

Îi venea să dea cu piciorul în viață, dar nu era sigur că astfel poate risipi toate incertitudinile care-l obsedau. De ce îmbătrânise atât de precoce? Şi să fi ajuns într-adevăr la mijlocul vieții active? Se ştia totdeauna o fire veselă, optimistă, cu destule

cunoştinţe acumulate la vremea când prin străduinţele sale şi ale părinţilor a obţinut diplomă universitară.

În anii studenţiei – cei mai trişti ani ai tinereţei lui – tocise destule cărţi, acumulând un bagaj de cunoştinţe care se dovedi a fi absolut inutil de cum se produse schimbul politic din ultimii ani. Nici o limbă străină nu cunoştea măcar, deşi învăţase franceza prin şcoli undeva peste zece ani de zile. Atunci simţea că n-are nevoie de ea. Şi dacă n-a fost slujitor regimului precedent, cu noua putere trebuia foarte degrabă să se închine noilor proprietari şi să facă totul cu propriile-i forţe. Avea impresia că peste tot se desfăşoară o luptă grandioasă, camuflată, de culise, cu interese de gaşcă, tenebre chiar. Deşi peste toate acestea se aşternea panorama transformărilor democratice, la prima vedere. Până şi femeile cu garderobe bogate, ale căror părinţi aveau pondere în societate, erau selectate pentru bărbaţi de asemenea cu anumită situaţie. Câte femei a cunoscut după divorţ, toate erau cu fundul gol şi la sărăcia lui lucie era nevoit să mai adune, dincolo de ideal, încă o mizerie. A întâlnit, ce-i drept, o codană frumoasă, inteligentă şi deşteaptă foc, dar ce folos, dacă de la bun început, cum venea seara acasă, era nevoit s-o caute prin aşternuturi străine. A încercat s-o dea la socoteală, dar dânsa aproape că-l bruscă:

– În casă am nevoie de un bărbat iluzoriu. În rest doresc să trăiesc precum franţuzoaicele la Paris. Pentru inimă şi pentru suflet.

De fapt, singur era de vină că nu reuşise să se acomodeze la noua stare de lucruri. De când se ştie om matur, a umblat lela, şi dacă soţia lui – prima şi unica legală – s-a dovedit a-i fi fidelă, nu a a fost în stare să evite divorţul. După aceea simţi că nu mai este capabil a fi familist. Acum se îmbolnăvise, n-avea serviciu şi nici un fel de mijloace pentru o existenţă decentă. Pentru ce şi-a irosit atâţia ani minţile pe băncile

universitare? "Eşti băiat bun, îi zicea mamă-sa încă în anii adolescenţei, dar ce păcat că te-ai născut la o vreme grea, de răstrişte." Cuvintele mamei căpătaseră acum pentru el o semificaţie profetică...

.. Şi totuşi, lumea privită prin geam îi părea frumoasă. Încerca să se complacă, imaginar, în grijile pe care intuia că le are fiecare trecător. Invidia pe cei indiferenţi la toate şi regreta pentru cei creduli ca dânsul. Îşi amintea des de Serafim, care se milostivi de o colegă, rămasă în stradă, în şomaj, şi decise să o ajute. Colega itrase în cârdăşie cu nişte ceceni, să facă business. Având nevoie de un credit, găsi serviciile unei firme, care acorda împrumuturi contra gajare de imobil. Drept garanţie colega îl găsi pe Serafim. Îl măguli cum ştiu că-i o simplă formalitate şi timp de o lună suma investită se va recupera întreit, banii obţinuţi vor fi suficienţi pentru a restitui împrumutul şi a crea venituri noi, de la care va profita el şi familia sa. Serafim ştia că nu-i merge la afaceri, dar mizeria care-l cuprinse în chingi de metal îl făcu să gajeze apartamentul, fără să spună soţiei şi copiilor un cuvânt. Firma, după ce îl îmbrobodi pe Serafim cu un contract de cumpărare-vânzare în loc de gaj, îl mai prinse încă într-o capcană. Îl făcu să scrie şi o recipisă de împrumut, iar colega puse împreună cu cecenii banii împrumutaţi în buzunar şi s-au făcut dispăruţi. La câteva luni la uşa soţiei lui Serafim, care nu ştia nici cu spatele de afacere, au bătut câţiva inşi de la firma în cauză şi i-au pus în vedere să elibereze apartamentul, deoarece el este vândut şi nu le mai aparţine... Al treilea an bietul Serafim se poartă prin judecăţi, împreună cu buna lui soţie, poate vor redobândi comândul

modest pe care l-au obținut de-a lungul anilor prin trudă şi sudoare. Astefl Serafim intră şi el pe linie moartă. Capabil, deştept, dar până la urmă deveni şomer...

Aurel încercă să recunoască pe cineva din mulțime. Era o zadarnică tentativă de a reveni la realitate, de a da rațiunii o ocupație cât de cât utilă. Dar degrabă intenția lui se pierdu din nou în labirinturile amintirilor. Îşi aminti – a câta oară! – că după divorț (acest lucru îl descoperi la al doilea an) i s-au pierdut din casă câteva lucruri scumpe: inelul de căsătorie şi două volume din jurnalul intim, pe care-l ducea din adolescență.

Nu avea bani nici măcar să meargă la biserică. Acolo trebuia să lase niscava bănuți cerşetorilor din prag – era unul din noile sale principii, pe care nu şi-l putea încălca. "Toți trăiesc rău..." Uneori regreta că odată a părăsit Ineasca şi a venit la oraş. Să fi rămas acolo, ar fi avut gospodărie, ogor, soție, o linişte sătească. Nu s-a putut deprinde niciodată cu oraşul, dar înapoi nu mai putea să se ele la oraş de la țară, să câştige un ban uşor, şi după ce s-au închis uzinele, fabricile, întreprinderile, rămânând în stradă, fără lucru, nu s-au mai întors acasă. Acolo erau de prisos. Locuiau prin gazde, îşi vindeau corpul pentru a achita chiria, abia de câştigau mijloace de existență, dar nici la sat nu se întorceau. Pentru Aurel şi ele erau aidoma unor vagoane plasate pe linie moartă. Şi nu vedea când se va sfârşi această incertitudine.

Se gândi cu groază la anii care urmau să vină. După moartea mamei sale, hotărî să-l ia pe tată-său la el, la oraş, căci acasă, la țară, nu avea cu ce face focul. Bătrânul era neputincios, abia păşea, dar avea un bun gust de mâncare. Servea la masă un pahar-două cu vin, îşi mai dregea cheful, apoi nu dormea toată noaptea, mocoşindu-se, plimbându-se prin casă.

– Toată noaptea n-am închis un ochi, se tânguia dimineața. Am plâns, vorbind mereu cu maică-ta.

– Degrabă se va încălzi şi te voi duce acasă, încerca să-l consoleze Aurel. Atunci ai să te simți în libertate, mai uşor.

– Tot trist are să-mi fie.

– De ce vorbeşti aşa?

– Îs bătrân, răspundea el cu vocea stinsă. Chipurile noastre vii exprimă vocea morții pe pământul ista nenorocit...

– Ce e bătrânețea, tată? îndrăzni Aurel să-l întrebe.

– Viață plină de c...t! prâsni el necâjit. Ori fugi şi-aşteaptă, ori şezi şi dormi. Ce ai de tras pe lume totuna ai să tragi...

Şi fața bătrânului se acoperea cu o umbră de regrete şi nemulțumire. Aurel cerca a ghici în filozofia asta un adevăr oarecare. Orice spusă vulgară a tatălui său izvora dintr-un chin şi o durere. A fost şi el cândva tânăr, a trăit războiul, lagărul de prizonieri la ruşi. Abia la adânci bătrânețe Guvernul României îşi aminti de ei, ca să-i

recunoască veterani de război şi să le dea câte-o distincție comemorativă. Bătrânul primi medalia şi era cel mai fericit om din lume. A plecat în primăvară acasă şi se lăuda prin sat, mândru că a obținut medalia mareşalului numai cu meritul şi străduința

feciorașului Aurel. Dar degrabă entuziasmul se stinse şi, deşi bătrânul se mai simțea în putere, se pomeni şi el pe linie moartă. Părea că nu-i mai pasă de viață şi zicea ades:

– Să mă tem de moarte? Niciodată. Chiar dacă aş vedea-o acuma straşnică, fioroasă, totuna nu m-aş teme de dânsa... Şi ar fi chiar mai bine dacă aş muri acum...

"Probabil că moartea nu mai este o linie ce duce în fundac", gândi Aurel la geam. "Pe o linie moartă aflându-te, mai ai posibilitate, speranța că odată şi odată te vei mişca împreună cu viața ce ți-o păstrează Dumnezeu în ființa ta, pe când, pomenindu-te în mormânt – niciodată. Moartea e un fundac din care nici înapoi ieşire nu e." Avea aceste gânduri când îşi amintea şi de prietenii care au sfârşit cu sinuciderea. Zilele trecute legă iarăşi o relație cu o grefieră de la judecată. Dar se dovedi o dudie capricioasă, trufaşă şi îndărătnică, chiar rău crescută, cum sunt majoritatea secretarelor. S-a dezis de ea. Nu simți reciprocitate, căldură şi gingăşie de la dânsa. Era o ființă-mecanism, şi nicidecum femeie. Prietenii au prins să-l condamne, cobind că o dragoste curată va întâlni-o numai la... cimitir. Şi acolo nu se ştie de o va găsi. Femeile care i-au născut copii, la un moment s-au înrăit atât de mult pe el, că toate l-au blestemat nici la înmormântarea lor să nu vină. Adică să nu se răspundă. Aşa că Aurel simțea parcă aievea că în groapă zace singur, fără de un suflet nobil alături. Suflet, dacă el s-a mai păstra sau se mai păstrează în împărăția decedaților.

...Pe linie moartă. Unde nu e nici o mişcare. Iar când mişcare nu e, viața o poți considera pe linie moartă. Şi tu, deştept fiind, dar lipsit de voință, nu ai dreptul a învăța semenii tăi cum trebuie să se comporte într-o situație anumită, nici cum trebuie să trăiască ca să-şi capete adevăratul nume printre cei care se respectă. Fiind pe linie moartă, mai ieşti şi lipsit de protecție, neştiind de unde poate surveni lovitura de grație: din stânga sau din dreapta. Ce-ți mai rămâne decât a te izola în găoacea propriilor interese, mărginite şi egoiste, dezicându-te de plăcerile vieții, ca un Diogene, ca un sihastru şi să-ți aştepți sfârşitul, petrecându-te în rugăciuni. Într-un cuvânt, pe linie moartă.

Dar ce să facă el, dacă religia nu-l tentează? Religia pentru dânsul a fost totdeauna o chestie intimă, de suflet. A crezut tot timpul, din copilărie, sufleteşte. Aşa l-a poivățuit bunelul Nică. De atunci, din fragedă copilărie, îl ținea pe Dumnezeu în inimă, fără a ieşi în stradă să cânte, să strige numele lui sau să-l cânte la chitară, să vocifereze alte melodii evangheliste, precum o fac tot felul de reprezentanți ai diferitelor confesiuni în ziua de azi.

Unicul refugiu care-i mai rămâsese era literatura. Povestioarele, nuvelele, schițele şi romanele care aşteptau a fi scrise, desăvârşite, apoi chinuitoarele aşteptări până a le publica, plus observația de la o parte: opera lui n-are priză la cititori şi nu prezintă nici o valoare literară cât de cât. Oare şi a trăit viața definitiv sau numai pe jumătate? Atunci cu ce pleacă el spre bătrânețe? Societatea, țara nu mai are nevoie de el? Nu a ştiut să se orienteze, să se convertească noii situații, ca să obțină un loc respectabil în oraşul ista.

...Oameni grăbiți îşi îndreaptă paşii într-un du-te-vino perpetuu, sub privirile lui de la geam. Fiecare se grăbeşte să dobândească ceva, poate frumos, poate plăcut, numai ca să nu stea anihilat de gânduri pe o linie moartă a vieții. Linia pe care se pomenise el în ultima vreme şi nicidecum nu putea şti când va coborî din această situație, aidoma stropilor de ploaie ce cădeau din înălțimi peste florile învăluite în ceața uşoară a nopții zbuciumate de primăvară.

Vulnerabilă e această vârstă, de 40. Când toți o socot vârstă de rubicon, iar tu te afli deocamdată încătuşat pe-o linie moartă.

COMPLOTUL

Fratelui Ion

La început serviciul său îi păru o ecuație fără vreo necunoscută. A ştiut Dumitru Sofronie, contabil-ambidextru să pună pe picoare afacerile atunci când firma "Amfitrionul" iată-iată dădea faliment. Toți colaboratorii erau mândri de patrimoniul lor ce constituia câteva edificii impunătoare din centrul oraşului, străjuite de atleți cu

priviri vigilente, cu telefoane mobile la îndemână, toți având înfățişare de tipi cu antecedente penale. Pavel Țepeş, patronul, de la o vreme începu să iasă în public numai însoțit de garda personală. Pentru munca sa Dumitru ar fi trebuit să aibă bani destui ca să-şi asigure viața de familie. Obişnuia deja să se abată uneori serile, cu şeful şi alți gurmanzi ai săi, pe la saune cu duduițe-maseze, cu pui fripți şi băutiri alese. Nu găsea în acele orgii nocturne nici un farmec, însă un soi de obligațiuni față de şef şi față de afaceri îi dicta o solidaritate bonomă... Deşi se considera un familist în esență.

– Ca să ai sămânță de bani, îl cicălea adesea Dragomir Zamura, creiereul afacerilor şi mâna dreaptă a bosului, trebuie să fii cu noi şi la greu, şi la uşor: şi la sare şi la zahăr.

– Eşti creierul firmei, îi cânta în strună patronul Țepeş. Smolit, cu părul negru lins peste fruntea lată, coşuroasă, prins în coamă la ceafă, aşa cum dicta moda zilei. Dar ce favoriți!.. Reprezentant sadea al mafiei siciliene. Distrează-te, cât eşti tânăr. Ştiu că nici inspectorițele de la fisc nu au gusturi rele, să petreacă vremea cu tine. Acostează-le, neică! Vreau să te ştiu donjuan. Iar dacă eventual te vor contamina cu frență, las' pe mine. Câteva jetabile cu medicamente puternice de import şi... ca şi cum te-ai născut din nou.

Mărturisirile de "profunde considerațiuni" nu-l flatau prea mult, iar societatea de oameni cu spirit şi pururea cu glume pe buze îi crea un confort care deveni curând o obişnuință. Ceva mai prudent rămânea doar față de Dragomir Zamura, pe care Dumitru îl cunoştea de la Universitate şi despre care se zvoneau multe lucruri urâte. Până la "perestroica", Zamura fusese informator în serviciul KGB-ului şi era unicul care, dincolo de prefăcuta încântare şi respect, nu contenea să-l suspecteze cam la tot pasul. Dumitru mai punea această animozitate şi pe seama mişcării frontiste, al cărei simpatizant era. În calitate de colaborator la "mănăstirea de lângă Planetariu", nu se putea să nu-l fi cunoscut din timpul manifestațiilor de stradă. Se întâmpla, în fața unui impact financiar, să înțepenească cu un clit de hârtii la spatele contabilului – un fel specific de a-şi exprima nemulțumirea. Şeful serviciului economic al firmei era mereu indignat de impozitele crescânde.

– Păi, aşa vine legea, se apăra Dumitru.

– Admir vigilența, dar fii şmecher, riposta acesta de fiecare dată. Legea de aceea-i lege ca să ştii cum s-o ocoleşti! Asta-i menirea unui contabil cu literă mare.

Şi degetul arătător al lui Dragomir înțepenea pe o clipă în spațiu, parcă vrând să sublinieze că în jurul lui se învârte întreg universul. "Ce-o mai fi şi cu pupcuristul ăsta?" se căznea Dumitru să-l înțeleagă, în timp ce mai încerca o baricadă:

– Ne putem alege cu-n dosar penal.

– Nu fi naiv... Venitul general al firmei este invers proporțional cu suma datoriilor tale. Matematic, m-am exprimat corect? rânjea Zamura şi ochii lui începeau să scapere luciri de gheață. În lipsa oricăror alte dovezi cât de cât raționale, acesta era argumentul de căpetenie al ex-kaghebistului. Ştia el unde şi cum să lovească.

Dumitru într-adevăr era doldora de datorii şi gândul la procentul ce-i revenea îl făcea să înghită găluşca... Dimineața, când venea la serviciu, părea că şi arborii îi ațineau calea, cerându-i parale; serile confunda umbrele lor cu vedeniile celora cărora le era dator. Îşi procurase apartament după mulți ani de peregrinări pe la gazde, îşi aranjase familia într-un loc stabil şi intrase în datorii până peste urechi. Aşa şi se zbătea ultimele luni între lipsa acută de bani şi frica de a sfida legea, mai ales când la mijloc era interes de parale. Un coleg de facultate pentru asemenea slăbiciune (se încumetă să-şi amelioreze starea materială dintr-o singură lovitură) ajunse să încaseze tocmai şase ani de ocnă. Mai avea şi o soție cam risipitoare – îi plăcea să se îmbrace după ultimul strigăt al modei, să gătească bucate gustoase, costisitoare, deşi în vremea din urmă şoma... Iar el trebuia să se zbată ca peştele pe uscat pentru a sta înaintea poftelor. Aveau un singur copil şi se chinuia să-l asigure cu toate celea. Şi cum presiunea datoriilor sporea zi cu zi, căuta mereu cu febrilitate vreo supapă prin care să erupă toate frământările. Mai mult instinctiv, ascuțişul lor se îndrepta acum spre kaghebistul de ieri. Astfel se trezi că-l urăşte. Dumitru în genere avea pică pe această organizație odioasă, care de-a lungul anilor a luptat cu înverşunare contra la tot ce era românesc între Nistru şi Prut. Nu vroia să se antreneze în polemici politice de ultimă oră, însă era vizibil, că anume KGB-ul a trădat interesele Moldovei în conflictul transnistrean, izbutind cu ajutorul Rusiei să federalizeze republica.

Dragomir Zamura, înainte de a ajunge student mediocru, lucrase ca şef de club, până a fost prins că furase un acordeon, o tobă şi două saxofoane. I se deschise dosar, care degrabă fu clasat în schimbul angajării sale în serviciile secrete ca turnător. Fusese instruit de persoane ce-i fixau întâlniri clandestine, apoi i se luă semnătura de nedivulgare a secretului de stat, i se insuflă că "este patriot al țării", mereu primejdită de naționaliştii români. Astfel ajunse la facultate cu vagi perspective de specialist şi cu simbrie sigură de securist. Informa sistematic despre toate ce se întâmplau la facultate: cine dumica anecdote despre partid şi persoanele din conducerea de vârf, cine citeşte cărți de peste Prut şi recepționează postul de radio Bucureşti, până şi cine vorbeşte din cale afară de literar româneşte. Rolul de turnător începu să-i placă şi Dragomir prinse deja a savura momentele de exmatriculare a celor căzuți în dizgrație – ştia că în anumită măsură este "meritul" lui. În mare taină, cu ajutorul unui dispozitiv oferit de omul de legătură, l-a radiat din spate pe profesorul de talie europeană Ion Onilă, pentru ca ilustrul savant să se stingă din viață ca o lumânare în numai câteva săptămâni. Nici medicii n-au putut să determine cauza morții. Iar Zamura se complăcea în fapte abominabile. Venea zilnic la întâlnirile conspirative, raportând şefului despre nivelul ideologic şi starea de spirit în grupele academice, căpătuindu-se cu o soldă fabuloasă pentru viața unui simplu student. Spre marea lui uimire acolo întâlnea diferite persoane,

aşijderi turnători, pe care nimeni nicodată n-ar fi putut să creadă. Uluit de tot a fost doar când a întâlnit-o acolo pe soția primarului, om ce se slăvea prin ideile sale progresiste şi naționale. Foarte curând progresistul primar decedă subit, în timpul unei călătorii pe care o făcea în străinătatea cu eleganta lui consoartă. Vădana primarului la puțin timp deveni demnitar de stat cu pondere în conducerea de vârf a republicii. Multe lucruri tăinuite avea el ocazia să le pipăie în postură de turnător.

– Taina că sunteți colaboratorii noştri, le amintea de fiecare dată omul de legătură, trebuie să plece cu voi în mormânt. Despre-această colaborare nu trebuie să afle nimeni niciodată, oricât de variate şi imprevizibile s-ar întâmpla să fie vremurile, oricare regimuri politice ar veni. Chiar dacă veți trăi în altă țară, peste mări şi oceane, nimeni nicicând să nu vă depisteze...

Tot la aceste întâlniri Zamura era instruit cum să compromită studenții fruntaşi, cu viziuni politice aparte, față de care urmau să le aplice cu totul alte mijloace... Aceştia, după absolvire, erau pur şi simplu marginalizați, oferindu-li-se locuri de muncă în satele fără perspectivă, unde-şi pierdeau încrederea în ziua de mâine. Neavând posibilități serioase, se căsătoreau, îşi ridicau case în satele celea, prindeau meteahna păharului şi coborau la nivelul intelectului provincial.

Lui Mihai Lelic, student în anul cinci, istorie, care pichetase monumentul lui Ştefan cel Mare în vremurile când statuia gloriosului domnitor trebuia, la dispoziția comuniştilor, zătrită din centrul oraşului, i se înscenase un conflict chiar în magazinul universal. Fu urmărit de câțiva turnători şi prins în capcană într-o situație absolut inocentă. Solicitase să cumpere o cămaşă, cerând-o... în limba română. Vânzătoarea, o rusoaică, informatoare şi ea, îl avertiză, ultimativ să vorbească "într-o limbă omenească". În ruseşte, carevasăzică! Insistența studentului fu condamnată îndată cu o tiradă tipic negustorească: "Naționalist înveterat, mămăligar afurisit". Fireşte, tonul cu care încerca să-şi apere demnitatea bietul băiat de la țară nu putu să acopere gura cât o şură a vânzătoarei. Drept care trei hojmălăi îi suciră în plină lume mâinile şi într-o bucată de oră Mihai fi deja la miliție, cu proces-verbal gata întocmit. Martori se găsiră ca la comandă... Trei ani de închisoare pentru huliganism cinic încasase Mihai, fără să se ştie că suportul adevăratelor învinuiri erau declarațiile colegului său Zamura.

Când încercările lui Dragomir de a provoca un conflict nu se soldau cu succese şi serviciile secrete nu mai puteau în nici un fel să se răfuiască cu nesupuşii puterii, intrau în uz metode supersecrete, încredințate unor agenți speciali, despre care nu ştiau niciunul dintre turnători. Un tânăr aspirant în medicină, speranța profesorilor-cardiologi, care ducea prin cămine adevărul despre neamul românesc şi care s-a aflat un timp în supravegherea lui Zamura, dispăru la numai două luni de la ridicarea ordinului de urmărire. Îl mai întâlni de vreo câteva ori, slăbit şi tras la față, ca până la

urmă să afle că se stinse dintr-o simplă împunsătură, în troleibus, cu vârful umbrelei unui călător neidentificat... Dispariția subită a "subiectului" de urmărire îl puse atunci în gardă... Dar salariul bun şi privelegiile de care se bucura (călătorise de vreo câteva ori în străinătate, printrte grupe de turişti, la stațiuni balneare de prestigiu) îl făcură să-l uite curând. Linia vieții lui fusese trasă de o mână atotputernică şi Dragomir nici nu s-ar fi gândit s-o abată. "Când moare un ins, e o tragedie, îşi zise dânsul, iar când mor mai mulți, acest lucru constituie deja o statistică!.."

Căzu apoi bob-sositor restructurarea. Vechile structuri kaghebiste au început a se destrăma, a se retrage oficial spre Moscova, şi Zamura rămâsese fără serviciu. Ultimele misiuni speciale – de a se infiltra în rândurile activiştilor Frontului Popular, ca mai apoi să întocmească listele liderilor convertiți ai mişcării – puteau să-l compromită rău. E drept că unii colegi au ştiut a trage foloase din aceasta şi acum, cu puterea democratică, se căpătuiseră cu funcții bunicele. Zamura însă se orientă prea târziu, când fu deja trecut la index. Se înspăimântă zdravăn şi trecu chiar în Transnistria, la Tiraspol, împreună cu puținii ruşi, ucraineni din grupul lor, rămaşi aici. Câteva misiuni dezgustătoare – cu mâzgălituri, pe timp de noapte, de inscripții cu caractere latine, cu depistarea unor închipuiți agenți români la Varnița şi la alte adunări publice – îl dezamăgiră şi-l dezorientară cumplit. Demagogia liderilor tiraspoleni i se păru din cale-afară de ortodoxă şi primitivă chiar şi lui Dragomir, care

nu era prea priceput în ale politicii. Colac peste pupăză picară şi evenimentele din august de la Moscova. Imperiul căzu, Moldova se declară republică independentă şi Dragomir Zamura se trezi fără serviciu, fără nici un suport material sau moral, fără Patrie chiar. În Transnistria se simțea ca acasă, în republica suverană se simțea acum

străin.

Noroc de fostul lui şef de la Chişinău, băştinaş din Transnistria, acum demnitar în structurile paramilitare de la Dubăsari, care în momentul de totală disperare îl îmbărbătă:

– Fă ce-ți pofteşte inima aici. Când ne vei trebui, te vom găsi.

Şi-ii plasă câteva relații de afaceri. Dincolo de paravanul militar-politic, războiul de pe Nistru oferea ocazii prielnice econimiei tenebre. Traficul cu arme, cu metale şi alte materii prime de la uzinele militare din Tiraspol, Râmnița şi Tighina, în sfârşit simpla

comercializare a avutului acestora îmbogățea mulți inşi fără scrupule. Diploma lui de istoric nu mai avea acum nici o valoare şi el se dădu ca toată lumea priceută afacerilor. Împreună cu alți câțiva, deja foşti turnători, întreprinse vreo două operațiuni în Transnistria şi cu o sumă suficientă de început reveniră la Chişinău. Aici reuşise să sustragă din arhive cele mai de preț icoane şi să le transfere, de astă dată profesionist, peste hotarele Moldovei. Mai obținură şi nişte credite preferențiale cu ajutorul vechilor relații, aşa încât în curând se făcură bogați, cu maşini luxoase, apartamente noi şi valută. Doar uneori frica ascunsă le mai dădea târcoale – nu cumva

Parlamentul să urmeze pilda balticilor de a depista şi a da publicității lista turnătorilor KGB-ului sovietic... O vreme legislativul republicii era gata-gata s-o facă, dar guvernul democraților fu deturnat (nu fără ajutorul serviciilor speciale de la Moscova), şi la putere veniră agrarienii, nişte persoane mediocre, flexibile la politica fratelui mai mare. Zamura, între timp, se angajă la cooperative în care Dumitru era contabil.

Văzându-l prima oară la firmă, Dumitru avu repulsie. Zamura avea un zâmbet grețos de linguşitor, mâinile-i tremurau într-una. Ochii lui trădau o veşnică alarmă ce trecea adesea în frică. "De-ajuns cât v-a fost bine", îşi zise în sinea lui, după ce-i află toată biografia. Simțea chiar o anumită satisfacție să-l vadă aşa...

Degrabă Dragomir Zamura veni cu prima sa izbândă la "Amfitrionul". Reuşi un transfer gras de la unul din cei mai influienți agenți economici tenebri. Afacerile tocmai erau în criză şi toți fură în al nouălea cer de bucurie. Dumitru se bucură şi el sincer – chiar a doua zi făcu şefului o propunere avantajoasă de punere în circulație.

Afacerea demară în trei zile şi, la două săptămâni, le aduse pe cont un venit fabulos. Dragomir şi Dumitru deveniră dintr-odată persoanele cele mai frecvente în grupul puținilor colaboratori. Şeful îi numi în aceiaşi zi pe unul contabil-şef, pe celălalt – directorul serviciului economic, fireşte, cu salarii impresionante.

Dumitru acceptase pentru întâia oară să meargă la saună. Iar unde e saună, acolo-i şi desfrâul... Sumele câştigate îl ameţiră şi nu zăbavă se trezi într-o mreajă de datorii – altele noi, alături de cele care veneau de la bugetul familiei. Dar cel mai misterios era acest triunghi pentru colaboratori şi vechii prieteni. Toți trei erau din tabere diferite – Dragomir din cea a comuniştilor, Dumitru – din frontişti, şi numai Țepeş, până a-şi deschide firma, fusese un simplu speculant de pielicele, cum i se mai spunea pe vremuri.

Avea să treacă un timp ca Dumitru să înțeleagă cât de amăgitoare îi fu bucuria. Dragomir în câteva zile se transformă din mâță blândă într-un tigru flămând. Mâinile nu-i tremurau, fața-i se îmbujora din nou, glasul îi deveni poruncitor şi sigur de sine, frica din priviri i se topi şi locul ei îl luară nişte sclipiri de gheață. Şi pe cât democrații cedau agrarienilor poziție după poziție în politică, pe atât privirile lui deveneau mai reci şi mai incolore. Deşi în aparență politica nu trebuia să aibă nici o atribuție – pe toți trei îi uneau acum afacerile – totuşi ea, politica, pătrundea, ca o negură de toamnă

târzie, societatea prin toate mădularele ei...

Nu multă vreme după aceea Zamura veni cu un alt transfer. Dumitru operă nişte calcule. Abia după ce afacerea demară îşi dădu seama că de fapt avea de furcă cu o organizație de binefacere ce acorda din străinătate ajutor umanitar spitalurilor. Medicamentele veneau adică din occident pe gratis, iar dânşii le transferaseră prin rețeaua de comerț a farmaciilor. Curată spălare de bani! "Jupoaie, canalia, şi de pe viu, şi de pe mort...", se indignă Dumitru, deşi trenul deja plecase. Indignarea lui crescu când un coleg îi şopti:

– Crezi în balivernele cu societatea de binefacere? Ăştea sunt banii partidului comunist. Şi văzând că Dumitru nu prinse firul încă, adăugă: Ai auzit de afacerea cu elicopterele?

Auzise. Mai exact, citise ceva în presa de stânga. Ştia că în afacere fusese implicat concernul "Mals", care-şi avea tentaculele întinse din Carpați pân' la Kamceatka şi care avea o filială şi în Moldova. Acum, când colegul îi măturisi cine din persoanele de vârf se numără printre fondatori, Dumitru se cutremură. "Ticăloşii... Afurisiții... Ce tipi murdari!.." nu înceta să se indigneze în sinea lui. Îşi închipui că poate sunt bani din cele trei-cinci ruble pe care colectivele grădinițelor sau orfelinatelor le donau întru alinarea năpăstuiților din Cuba sau din vreo țară din Africa. Sau din care nu se îndură să lase în mâna vreunui cerşetor bătrâna sa mamă... Într-o singură noapte, după schimbarea banilor, maică-sa s-a ales din cele trei mii, depuse la CEC pentru zile negre, cu doar... 3 lei. Ce-ar putea face un bătrân cu aceşti lei când afară bântuie scumpetea şi mizeria?.. Întâi şi-ntâi se certă pe sine însuşi. Cum de n-a priceput şmecheriile tâlharilor dintr-odată? Şi-i declară şefului fără ocolişuri că el ese din joc...

Într-o dimineață, după mai multe ezitări, dădu busna în biroul lui Zamura şi i le turnă pe toate dintr-o răsuflare. Kaghebistul păru să nu fie surprins. Îl asculta nepăsător, şi doar un sfârc vinețiu îi tresări pe gât într-un tic nervos ciudat, scoțându-l şi mai tare din țâțâni pe Dumitru. Când se ogoi, Dragomir ridică alene ochii din hârtii şi-l

fixă cu tăişul privirilor. Apoi, până ca Dumitru să sloboadă o nouă tiradă, sări în picoare, se sprijini în două mâini păroase, ca două sălcii sălbatice şi urlă:

– Carevasăzică, ne-ai crezut morți? Ne-ai crezut zdrobiți? V-ați văzut ajunşi la treuca puterii! Credeați că dacă ați umplut străzile şi piața, l-ați apucat pe Dumnezeu de barbă... Îmbrăcați şi ghiftuiți, vă venea a striga "Limbă-Alfabet!" Încearcă şi-i adună acum, când le ghiorăie şobolanii prin stomac şi le cad unghiile de frig şi de desculți ce sunt. Gârgărițe şi mai mult nimica... Spuneți-le celor din gloata prostită poezii şi cântece despre Unire.

Zamura făcu o pauză, doar cât să-şi şteargă cu batista spumele ce se înghesuiau la gură. După care reluă:

– Ați crezut că dacă luați două-trei portofolii în Parlament şi Guvern, aveți puterea în mâinile voastre? O brânză! zberă securistul şi-i întinse chiar sub nasul lui Dumitru o ciucă cât o sfeclă furageră. Apoi prinse a se bate cu pumnul în piept: Noi ținem mâna

pe robinet. Noi avem cheile de la hambare. Noi ştim unde şi ce zace, dincotro şi unde curge. Un an-doi şi toți o să vă târâți în brânci în fața noastră şi bucuroşi veți fi să rontăiți posmagi mucegăiți. O să vreți înapoi la comunism, să trageți în jug, să vă hrănim la iesle. Dar nu mai există drum înapoi. Nu mă crezi? Du-te şi scoate acuma

două mii în stradă, să ceară alfabet şi limbă română în constituție, cum vreți voi acum, şi vei vedea câți vor ieşi. Du-te. Du-te şi strigă!

Fața lui Zamura era vânătă, iar urletele lui începură să semene cuâ bubuiturile de tun. Dumitru simți cum acest "Du-te!" îi sparge timpanele. Se întoarse brusc şi, lăsându-l pe Dragomir cu gura înspumată, într-o tiradă pe care n-o mai auzea, trecu glonț în cabinetul lui Țepeş.

– O să regreți până la zăbale, strecură cuvintele cu răutate Zamura, ce intră curând din urma lui să semneze nişte documente la şef. Ştii ce înseamnă să ieşi din joc fără consîmțământul celorlalți?

Şi în ochi, a câta oară, îi fulgerară aceleaşi luciri.

– Posibil, căzu de-acord Dumitru. Dar locul meu nu mai poate fi aici. Eu n-am de gând să vă divulg sau să înaintez oarecare pretenții...

Chiar din primele zile după plecare presimțirile urmăririlor se înteți. Deveniră frecvente telefoanele anonime. La celălalt capăt tăceau. Ori telefona vreo duduie şi-l şantaja cu vorbe deşucheate, cu hohote sau cu imitartea îndelungată de orgazm...

Îi telefona des şi Țepeş, consultându-se în chestiuni de contabilitate, fără a uita să-i trimită printr-un colaborator recompense băneşti. Păstra aceiaşi corectitudine de mai înainte. Dumitru se străduia să-i răspundă corect, amabil. La două sau trei săptămâni îi sună Dragomir Zamura. Nu-l menajă, acceptând maniera grosolană, la direct.

– Am înțeles din capul locului că nu accepți riscul în viață. Deşi, nu uita: vremile s-au schimbat şi businessul are şanse numai pe muchi cuțitului... Riscul mişcă lumea înainte!

– Şi dacă nu sunt fatalist? i-o tăie rece Dumitru.

– Atunci survin surprizele, care pot fi din cele mai neaşteptate... Scurt pe doi: vântură-ți prostiile din scăfârlie şi revino la cârma contabilității noastre.

– Vreau o viață li-niş-ti-tă şi te rog să mă laşi în pace! Definitivă pe silabe Dumitru.

Zamura tăcu lung. Dumitru fu primul care puse receptorul în furcă.

De la ultima discuție trecură doar două seri. Era o sâmbătă de martie târziu. Soția plecase la țară cu fetița încă din mijlocul săptămânii. Dumitru se lungi în pat şi era cât pe-aci să adoarmă, când îl readuse la realitate soneria. În prag, un bărbat bine, cu ochelari întunecați şi în trenci negru lung, de piele veritabilă, îl salută senin:

– Nu vă supărați, vin de la Bucureşti. Am un pachet pentru Dumneavoastră. Mi se pare că vi s-a trimis un set de cărți. E în maşină, jos...

Avea acolo nişte săteni-studenți, dar parcă nu avuse nici o înțelegere să-i trimită cărți, față de care avea slăbiciuni sporite. I se mai întâmplase să-i vină colete, mesajele ajungându-le din urmă. Necunoscutul era tuns până la piele, avea cămaşă roşie, cravată deschisă, lată. Vocea plăcută, trădând un dialect plăcut din sudul Bugeacului, nu-i stârni nici o bănuială. Ajunşi jos, nu trecu încă pragul blocului, când tipul se întoarse brusc şi cu o mişcare fulgerătoare îi plioşti în față un lichid fierbinte. Izbuti doar ca prin minune să-şi acopere vederile. Era în maiou şi pantaloni de sport. Stupefiat, observă cum îi ard hainele. În clipa următoare auzi vuietul motorului unei limuzine ce se îndepărta. Apoi o arsură groaznică prinse a se lăți pe piept, pe față pe abdomen. Carnea-i sfârâia ca pe-o tigaie încinsă. În ultimile clipe îi ajunse claritatea cugetului să se izbească cu tot corpul în prima uşă şi să dea buzna în baia din apartamentul vecinului. Urlând ca o fiară de durere, se băgă sub robinet... Până să sosească ambulanța, Dumitru îşi pierdu cunoştința.

A zăcut la reanimare vreo lună, între viață şi moarte. Abia în luna a doua, după multe transplantări, pielea începu să se cicatrizeze. Chipul lui deveni de nerecunoscut...

Perioada de convalescență a durat un an şi jumătate. Între timp, de necazul lui, muri maică-sa. Nici la înmormântare nu putu să se ducă. Acum zilele se scurgeau odată cu filele de calendar. Nu avea nici o ocupație, nu ieşea în lume, de parcă murise. Ore întregi urmărea de la balcon sau prin geam lumea de afară. Ca şi mai înainte, strada era plină de autoturisme luxoase, femei frumoase, bărbați mândri şi chipeți. Undeva, după colț, un cerşetor stătea cu mâna întinsă. Soția cu fiica se făcuseră parcă altele şi se întorceau acasă de la serviciu foarte târziu. Acum nu-l mai urmăreau umbre de vedenii şi stafii, arborii nu-i mai ieşeau în cale cu mâinile întinse. Foarte curând se surprinse însă că timpul trece pe lângă el şi iaca-iaca o să se oprească.

În ultimul timp trăia cu gândul că nu demult coborâse în groapă, că a fost petrecut de cei care mai aveau să-l petreacă într-un cortegiu funebru, cu datini şi ritualuri. Şi că a revenit provizoriu pe această lume vie, în care, aşa plină de oameni într-un du-te-vino, deveni deodată ca un străin într-un imens pustiu.

A FOST ODATĂ...

Acum două săptămâni m-a părăsit soția.

De atunci nu mai slăbesc ploile. Argus, cu mițele date-n ochi, latră uneori la strachina cu frişcă, apoi se bungheşte la tabloul lui Aivazovschii din cui, ciulind urechile.

Pe divan, unde înainte dormea Gabriela, fiică-mea, stau înşiruite păpuşi cu mâinile întinse spre geamul, după care se frăsuie plopii. Vântul aruncă frunzele în sticla ferestrei, le suflă ca pe nişte fluturaşi disperați, repezindu-le apoi furios peste caldarâmul pişcat de picăturile de ploaie.

Stau aplecat peste maşina de scris "Underwood" – o vechitură, obiect de anticariat – şi caut fără răgaz (al doilea an încheiat!) postul eroilor viitoarei mele cărți. Țăcănitul strident al clapelor umple întreg apartamentul.

Probabil, din cauza maşinii acestea răblăgite m-a şi părăsit soția. Până la plecarea ei, ziulica toată în casa mea se vorbea numai în şoaptă, ca să nu-mi încurce nimeni. Deconectam telefonul. Fiică-mea nu se atingea nici ea de mine. Numai înainte de culcare mi-aminteam de datoriile de părinte – mă apropiam de pătucul ei şi, până adormea, îi spuneam poveşti.

Dar au plecat amândouă, pe neaşteptate: nici gând să insist să mai rămână. Mi-au lăsat însă liniştea ce mi-o doream, dar de atunci n-am nici un spor la scris. Când plecă, soția îşi luă cu ea toate hainele, îmbrăcă costumul cel negru... Numai vecinilor le-a spus să n-o mai aştept. Poate că a vrut să mă învețe minte? Sau, pur şi simplu, s-a săturat de trăsnăile mele? Cine ştie... Cum o mai fi ducând-o fără infernalul țăcănit al maşinii mele de scris? Mi-amintesc, cum îl caracteriza, cu adevărată vervă de scriitor, pe şeful ei, care o însoțise într-o deplasare:

– Un pântecos, cu limba scoasă afară...

Observasem, că de la un timp, plecând în deplasare, se făcea că uită pe noptiera din salon inelul de logodnă, iar la întoarcere, mă sâcâia întruna cu întrebarea: are sau nu are ceva comun la înfățişare cu Sofi Loren? Apoi porni să facă haz de nişte bancuri auzite din gura şefului:

– Ha-ha!..

Gândurile tot vin şi vin: haotice, vesele – felurite, aşteptând cu toatele să fie înveşnicite pe hârtie. Această carte îmi va deschide – sunt sigur! – drumul în posteritate. Mă nelinişteşte numai faptul că la 40 de ani împliniți voi fi doar tânăr scriitor, debutant, pe când semenii mei, demult se consideră clasici. O fi scriind din plăcere sau poate din dragoste față de magica lume a cuvintelor, care este, după mine, literatura, dar... Deocamdată mă trec fiorii când recitesc cele scrise până acum de mine.

Argus şi-o fi amintind clipele când se juca prina casă cu Gabriela, făcând tărăboi, căci, iată-l, vine abătut lângă mine şi, întinzând lăbuțele pe genunchii mei, mă priveşte îndelung, cu ochii scăldați în tristețe... Dându-şi, pe semne, sama că necazul meu nu-i mai mic, mă lasă în pace. Trece pe lângă strachina cu frişcă (mai s-o răstoarne), se duce la divanul cu păpuşi, se ridică în două labe, sceaună nemulțămit – cade jos, făcând tumbe până la picioarele mele.

Mi se face lânced pe inimă. Hârtia continuă să se împotrivească, să rămână, cu alte cuvinte, albă. A câta noapte?.. Iau cățeluşul în brațe, îl joc. Când ajungem lângă geam, încerc să ghicesc, în noianul de lumini nocturne, la care fereastră ar putea se afle soție-mea şi Gabriela?..

După care revin la ale mele. Argus ascultă țăcănitul nervos al "Underwoodului", mijind din ochi spre păpuşele înțepenite, cu brațele întinse spre geamul plângăreț al nopții târzii. Ploaia s-a domolit, nu mai bate în sticla geamului. Am scos din priză frigiderul (să nu mai huruie zadarnic!) şi încerc să mă războiesc cu puzderia de insecte, eşite la plimbare de sub tabloul lui Aivazovschii...

Orologiul cafeniu de pe dulap anunță ora trei trecut de miezul nopții. Teancul de hârtie mă sufocă. Argus pare să fi ațipit. Şi-a pus capul pe lăbuțe şi stă neclintit. În jur domneşte liniştea. Hotărăsc să mă culc şi eu. Dar... Sună aparatul telefonic. Neaşteptat,

strident, la ceas târziu, trezindu-l şi pe Argus. Dintre mițe îi lucesc ochişorii ca două steluțe de pe cer. Începe să mârâie.

– Alo!.. răzbate până la urechea mea un glăscior de copiliță. O recunosc: e Gabriela.

– Ascult... înghân zăpăcit.

Tabloul de pe perete prinde a-şi mişca valurile înfuriate prin toată casa.

– Alo?!

– De unde telefonezi, Gabi? Ce s-a întâmplat, puiule? întreb, cuprins de nelinişte.

– Mămica doarme cu tanti Lorica şi... n-are cine-mi spune povestea de seară, se plânge glăsciorul. Am vrut să mi-o spun singură, da ele au strigat la mine: "Pleacă la culcare!.." Şi după o clipă: Tăticule, hai spune-mi povestea ceea... ştii, despre lup! Cel care a pățit-o după ce a mâncat eduții...

Alături, Argus mă privea mirat, înclinând amenințător capul său flocos, când pe o parte când pe alta – la ora patru dimineață să spun poveşti prin telefon?! Oare de ce nu doarme Gabriela? Am s-o întreb...

– Era odată o capră cu trei ezi cucuieți... prind eu a depăna povestea. I-am spus-o toată. Asta mi-a ajutat să mă mai calmez. La celălalt capăt al firului fata mea hohotea veselă.

– Iar acum, tăticule, mă roagă vocea fetiței, spune-mi-o pe cea cu punguța...

Îmi veni în gând o idee care se dorea urgent aşternută pe hârtie. Ficsez receptorul între ureche şi umăr, având, astfel, mânile libere.

– A fost odată o babă şi un moşneag... şoptesc eu în receptor, iar degetele aleargă pe clapele maşinii de scris.

La celălalt capăt al firului – tăcere. Nu cumva fiica a adormit? Ți-ai găsit!

– Spune-mi-o şi pe cea cu râulețul cu lapte...

– A fost odată o văcuță şi avea cornițele de aur...

– Şi pe aceea cu peştişorul şi moşneagul, nu mai adoarme fiica.

– Dormi, puişorule, îi zic. E târziu. Argus demult a adormit.

– Spune-o, tăticule, să audă şi păpuşele mele...

– Demult, tare demult, a trăit în mări şi oceane un peştişor...

Dincolo de geam noaptea începe să se topească.

– Mi-i milă de moşneag, tăticule, îngână Gabriela cu voce plângăreață, apoi mă întrebă curioasă: De ce nu s-a dus şi el, moşneagul, de la babă, ca mămica?..

– Păpuşile tale au dormit, zic eu, înghițind nodul ce mi se opreşte în gât. E târziu, trebuie să dormi...Argus mârâie supărat. Se apropie somnoros de divan şi urmăreşte cu luare aminte păpuşile. Pe sticla geamului se preling picături de ploaie.

– Păpuşile dorm şi visează...

– Visează?! surâde glăsciorul ei zglobiu. Apoi se tânguie: Da Nicoleta, păpuşa de lângă mine, nu vrea să mă asculte şi să doarmă.

– Nu mai spune...

– Tăticule, la fereastră a apărut luna! exclamă voioasă.

– Şi ce face luna? o întreb, urmărând din geam luna rotundă şi plină.

– Luna?.. aud în receptor. Se spală şi face gimnastică...

Orologiul de pe dulap bate de cinci ori. Argus, întins pe podea, mârâie iarăşi, apoi latră de câteva ori. L-a auzit şi Gabriela.

– Hâr-r-r!.. îl zădărî ea bucuroasă. Şi – cu totul neaştepat: Un nene mi-a dăruit-o pe Nicoleta, dar nici o poveste n-a ştiut să-i spună. Nici nu vreau să dorm cu dânsa. Ea sforăie...Se lăsă o tăcere adâncă. Dau la o parte maşina de scris şi mă culc cu fața între hârtii.

– Tăticule, mă alină glasul zglobiu, tanti are hulubi. Când vor creşte mari, îi vom învăța...

– Îi veți învăța – ce?

– Să zboare... Departe, departe... Sus, sus! Să înconjoare în zbor întreg pământul!

– Tăticul e ocupat, are de lucru, dormi.Parcă mă mai liniştesc.

– Am să ascult şi eu cum lucrezi...

Ploaia a încetinit demult. Norii se grăbesc, odată cu noaptea, undeva spre cartierele îndepărtate ale oraşului. Argus picura cu botiiorul pe labe. Am aşezat "Underwoodul" la loc şi, cu receptorul între ureche şi umăr, am reluat țăcănitul. Înfiripate din litere, cuvintele se aşezau în rânduri...

Eram gata să pun punct, dar Gabriela prinse de odată a schânci cu sugițuri:

– Tăticule, eu nu vreau să vină nenea cela la noi! Cu tine vreau să ne jucăm, împreună...

Lui Argus i se năzărise ceva prin somn. Porni buimac prin casă, răsturnând strachina cu frişcă peste covoraş. Valurile tabloului se rostogoleau de-a valma, iar hârtiile începură să lunece una câte una de pe masă. Le-am strâns grăbit, cu înfrigurare şi într-o clipă le-am rupt cu înverşunare, aruncându-le furios în coş.

Am lăsat totul baltă. Gabriela mă chema în receptor.

M-am stropşit la Argus, care se ținea scai din urmă, şi m-am grăbit să es în stradă...

ÎNCHINĂ-TE TĂCERII

"O, mamă, dulce mamă..."

În pragul căminului un băiețel tremura de frig. Sufla stăruitor în palme şi bătea sprintenel din picoare. Urmărea atent cu privirea troleibusele ce bâzâiau la stația din vecinătate, deschizându-şi şi închizându-şi zgomotoase uşile, numai că nu-l vedea pe cel aşteptat.

De-a lungul străzii se aprinseră luminile. Ningea. Pe trotuarul, străjuit de plopi piramidali, treceau doi ştrengărei cu săniuțele. Unul, cel mai răsărit, îi spuse frățiorului să se întoarcă acasă, că-l aşteaptă tăticul cu centura de-a gata. Al doilea luă vorbele drept glumă, se opri locului şi râse obraznic, zădărându-l cu un gest al degetului ca pe un cotei ce încearcă să muşte. Vis a vis de cămin, la unul din balcoanele casei cu multe etaje, eşi tăticul lor şi, cu glas amenințător, îi chemă să învețe lecțiile pentru mâine...

De jur împrejur – alb şi pustiu. Fulgii roiau prin văzduhul geros, împrejurul lămpii din prag, părând nişte fluturaşi înnădiți la florile păpădiei de la sfârşitul primăverii. Băiețelul se întrebă: de ce fulgii, când cad, nu "răsună" ca stropii de ploaie? Slobozea din gură şuvițe de aburi, încercând să prindă în căldura lor vreun fulg, dar zăpada se topea numai pe vârful nasului. "Degrabă e Anul Nou, gândi băiețelul, atunci se îmblă cu "Pluguşorul" pe la casele oamenilor. Oare la oraş se urează pe la clădirile acestea înalte?"

Şi începu să şoptească urătura. O ştia, dar se încurca pe alocuri. Deaceea o reluă de la capăt...

De după colțul căminului apăru un câine roşcat, cu coada covrigită a batjocură, se apropie de băiețel şi începu să se gudure, căutând hârjoană. Nu era deprins ca un câine – mai ales unul străin! – să-i fie prieten, rămânând singur, ca chăi că-l alungase...

* * *

Ea se reținu la serviciu. După ce se eliberă, trecu pe la Licã – un vădăoi falnic, dar cu fața atinsă unde şi unde de vărsat. După cum le-a fost înțelegerea de cu zi, plecară la teatru. Acum se întorceau acasă însuflețiți, ca doi copii poznaşi. Se băteau cu bulgări de omăt, apoi se cuprindeau, şoptindu-şi ceva unul altuia la ureche, după care izbucneau iar în hohote de râs. Licã îi propuse să mîie la dânsul, ea însă refuză...

În drum spre cămin trecu pe la prietena Valentina, soțul căreia le-a servit cu vin "Noroc" în cinstea apropiatei sărbători, iar acum venea la cămin pe trotuarul pustiu, dispusă, cu un cântec uitat în colțul gurii:

"Şi-am zis verde-a bobului, Nu-i crede bărbatului..."

În liniştea serii băiețelul o urmărea vinovat, iar când ajunse în dreptul lui, îşi scoase căciulița de pe cap. Femeia, fără să-l eie în seamă, apucă hotărâtă mânerul uşii şi, crezând că alteori bărbaților totuşi trebuie să le crezi, se grăbi să între în cămin.

– Buna seara, mamă, scânci băiețelul.

Ochii îi sclipeau, iar pe buze i se desprindeau aburi uşurei, abia zăriți. Ea se opri nedumerită, iar după o clipă de luare-aminte, lăsă mânile în jos.

– Îi bună şi asta... Nu pricep nimic: de unde te-ai luat, hulubaşule?

Băiețelul îşi îndesă căciulița pe capul chilug, smârci vinovat, vru să spună ceva, dar un nod îi stătu în gât.

– Spune, măi băiete, cine te-a trimis?

– Am venit cu taxiul... de la gară, izbuti să se dezlipească şoapta de pe buzele lui vinete de frig.

– Aş vrea să ştiu: cine ți-a dat voie să vii? îl ținti ea cu nişte priviri severe. Cum ne-a fost vorba odată?

Băiețelul îşi ştergea cu mâneca sprâncenele umede şi asculta dojana ce-i dădea de înțeles că i-a făcut mămicăi o mare supărare. Ea nu avea chef să-şi irosească nervii în seara asta. Îl sili, deci, s-o urmeze pe scară până în odaia de la etajul trei.

În camera unde locuia era îmbietor şi cald, încât, până mămica reuşi să-şi spele fața de boieli, copilul adormi, sprijinindu-şi căpşorul de muchia mesei.

A doua zi, înainte de a pleca la serviciu, îl mai întrebă o dată:

– Ce-ai venit?

– Vreau să trăiesc cu tine, mamă... răspunse el înfricoşat. Ia-mă la tine, că m-am săturat de unchiul Toader...

– Ia te uită la el, neruşinatul, izbucni mămica, încât băiețelul tresări.

– Mamă, în Chişinăul ista este şcoală, o ruga umilitor băiatul. Am să fiu cuminte. Dacă n-ai loc în odăița matale, am să dorm aici, pe podea, şi arătă cu degetul spre antreul îngust, de peretele căruia se sprigineau două perechi de schiuri. Unchiul Toadere bea izvar, iar după asta mă alungă, mă trimite la tine, să cer parale... Mata nu ştii unde-i tăticul meu?..

– Taci din gură, că te cârpesc acuş! îşi ieşi femeia din fire, aruncând rujul şi oglinjoara pe masă. Dar, după o pauză de supărare, coborî la un ton domol: – Obrăznicătură! Ai fugit de-acasă ca să vii să miorlăi...

– Unchiul m-a trimis, repetă băieţelul, cercând să-şi ascundă plânsul în palme. A spus să-mi plăteşti ceea ce mi se cuvine...

Se lăsă o tăcere apăsătoare. Băieţelul îşi şterse ochii şi continua s-o privească vinovat. Boţea nervos şervetul prins de speteaa scaunului.

– Ce neruşinare! făcu ea batjocoritor, înfigându-şi mânile în talia suplă. Cum de îndrăzneşti, mirimosule, să vorbeşti aşa cu mămica? Ce educaţie, doamne!

Aştepta să spună ceva, dar băieţelul o urmărea pe furiş cum ea îşi scutura ceasul de mână lângă ureche.

– Plec la serviciu. Întârzii, bodogăni ea supărată. Mâine dimineaţă o pişti acasă, fără nici o discuţie.

Ieşi, trântind uşa. El, rămas lângă fereastră, nu se mai sătura s-o privească pe mămica lui – sprintenă, frumoasă, dispărând în torentul de lume, ce curgea pe stradă.

În lumina zilei plopii, ninşi toată noaptea, păreau nişte suliţi uriaşe înfipte în cerul sticlos. Peste tot era numai alb, ograda dinaintea căminului înviase cu mulţi copii, ieşiţi la recreaţie. Băieţelul, la fereastră, se bucura împreună cu fetele, care se războiau înverşunat cu băieţii lângă pereţii şcolii. Ele să-i dovedească pe băieţi?! În şcoala lor nici pomeneală de una ca asta.

Ziua întreagă n-a ieşit din casă. Uşa era încuiată pe dinafară. Când foamea prinse a-l chinui de nu mei putea, cotrobăi în frigider. Dădu o felioară de cârnaţ şi de un măr. Altceva nu era, dar nici nu dorea. Cârnaţul i-a plăcut şi se gândi: dacă mămica îi va da bani, o să-şi cumpere de aici, din Chişinău, o pâine "de la iepure", de care îi aducea adesea de la târg răposata lui bunică. După moartea ei unchiul aproape că n-avea grijă de dânsul...

După serviciu ea, bineînţeles, întră pe la Valentina, care era o femeie corpolentă, cu ochi senini, pătrunzători, deştepţi, cu buze late şi îi spuse noutatea.

– Şi de ce nu-l obligi pe Sandu să plătească pensia alimentară? O întreabă nedumerită prietena.

– Dă-l naibii! Nici să-i aud numele. Tontul! Tată cu obrazul de cioric! Mi-a mâncat tinereţea... M-am săturat, Valentino, de viaţă încurcată. Crede-mă, vreau să trăiesc din capul meu, măcar o săptămână, cum îmi place...

– "Cum îmi place..." Uşor de zis... Apoi, după o pauză: Şi unde ţi-i acum soţiorul?

– La urşii cei albi. Se lecuieşte beţivanul...

– Dar Licã? o iscodi de odată prietena.

– Vai, aseară m-a petrecut pân-acasă... răsuflă ea bucuroasă că prietena a schimbat tema discuţiei. E drăguţ ca un bobocel ce încearcă să-şi desfacă aripioarele. Mâine petrecem revelionul împreună, la "Moldova". O să mă-mbrac cu rochia de velur, cadoul lui...

– Când primeşti apartament, te măriţi?

O fixă pe Valentina cu ochi şmecheri:

– Oraşul, draga mea, geme de vădane... Află cu toate astea că vre-o patru bărbaţi mi-au propus căsătorie...

– Şi dacă?

– Păi, ce fel de cavaleri sunt ei, fără acoperiş de asupra capului? şi pe față i se aşternu o umbră de tristețe. Ce să mai vorbim! Asta-i şi buba, că n-o pot rupe cu Sandu... Femeile divorțate cu un singur copil, ştii singură, nu au dreptul, după lege, să pretindă la apartament cu trei odăi. Noi, deocamdată, ne socotim familie din trei persoane, înțelegi, juridic... Of, de-ap da domnul să mă văd la căsuța mea, după cum spune Lică, mi-aş însenina şi eu viața. Înainte eram mai voinică, iar acuma de toate mi-i frică. Mă înfricoşază vânturile mari, când bat afară, nopțile fără de lună. Mă tem de singurătate...

– Dar băiețelul?

– Poate până primesc casă va mai prinde la minte... Că deocamdată se ține scai de fusta mea...

– Ce fericită eşti că ai copil, zise prietena, îmbrățişându-şi modița de sub cap. Iar noi... Pe la câți medici am îmblat, cât am cheltuit – aiurea! Cu Danu trăiesc de acum al şaselea an şi nici o mângâiere n-avem în casă... Ne gândim, poate să înfiem vre-un copil, altfel...

– Îți avea, nu-ți fi bucuroşi... Sunteți încă tineri...

* * *

Curând veni de la serviciu soțul Valentinei, un bărbat cu peri suri în cap, față suplă şi priviri blânde. Din urma lui sosi şi Lică.

– Amanta! exlamă Lică cu un zâmbet înflorit pe față. Plecăm. În stradă ne aşteaptă tinerețea, visurile, cutezanța!..

Au plecat, ea şi Lică, refuzând să stee la masă, cu toată insistența lui Danu. În stradă Lică o îmbrățişă cu gingăşie şi se uitară amândoi veseli spre luminile căminului. Au vrut să între în odaie, ca de obicei, ea însă îl opri, spunându-i că i-a venit "odrăslița" de la țară. Se vor revedea mâine, la autogară, iar de acolo – la "Moldova"! De acord? De acord...

Lică îi sărută rând pe rând degetele mânii şi se despărțiră.

* * *

Băiețelul adormise. Pe uşă atârna, prinsă în pioneze, o coală de hârtie, pe care desenase cu mânuța lui Albă-ca-Zăpada, Moş Creciun şi un ursuleț olimpic între ei, iar de desubt urarea "La mulți ani!"

Ea a intrat la repezeală, a pus la fert nişte griş, apoi, trezindu-l şi pe dânsul, s-au aşezat să mesească.

– Să-i spui uncheşului că i-i de ajuns casa bunicului, rămasă moştenire, şi să nu-şi bage nasul acolo unde nu-i fierbe oala... Nu i-a fi nimic, dacă vei sta la dânsul. Cât despre plată... Poți să-i spui că statul nu încredințează banii altora pe mâønile beţivanilor...Pensia alimentară am grijă s-o păstrez eu, are să-ți prindă bine când ai să mai creşti... Parcă nu tot eu va trebui să te-mbrac, să te învăț?

– Mamă, dar când ai să vii acasă? descleştă gura copilul.

– Ehe, băiete, nu mai aşteptați, că sunt foarte ocupată, îi răspunse ea cu gândurile aiurea.

– Dar în aprilie?

– Şi atunci am să fiu ocupată.

– Mamă, îi zise el atunci cu glas rugător, în aprilie o să ne primească în rândurile pionerilor. Nina Pavlovna, învățătoarea, ne-a spus.

– Dacă o să fii cuminte... căută ea să-l împace şi să încheie într-un fel vorba.

– Mulțumesc, mamă. O să fiu cuminte!

Şi, spunând bucuros acestea se sculă iute de la masă, cu dorința s-o sărute pe obraz. Ea, însă, îl dădu într-o parte cu mâna:

– Fii cuminte şi disciplinat, cum te învață la şcoală! Lasă... Aşază-te şi manâncă până la capăt.

A doua zi îşi petrecu feciorul acasă.

– Bani de drum ai? îl întrebă ea la gară.

– De fel. Unchiul mi-a dat numai cât să vin la tine.

– Zgârcenia naibii, strecură ea printre dinți şi se duse să prindă rând la gişeul casei de bilete, unde se îmbulzea lume de peste lume, căci era ajunul Anului Nou.

În sala de aşteptare se înălța până în pod bradul împodobit. Luminile jucăuşe ale becuşoarelor colorate, aprinse ici-colo printre jucării, îți furau privirea.

Lică o căută un timp prin forfota gării... O găsi, dar dispăruse băiețelul, şi porniră să-i dee de urmă. Ea era indispusă, deşi se străduia din răsputeri să-i zâmbească din când în când lui Lică. În sfârşit, îl găsiră. Şi deoarece până la plecarea autobusului spre Ineasca mai era timp, se apropiară tustrei de brad. Lică îi dâdu băiețelului, "tânărul pasager", cum i-a zis el, o gumă de mestecat, învălită într-o foiță foşnitoare şi mirositoare...

Sosi autobusul. Îl luară în pripă de mână şi-i porunciră să urce. Lipit cu obrăjorul de sticla asudată a geamului, el se mocoşea s-o şteargă cu mânuța. De afară ea, mama lui, stând alături de Lică, îl tot probozea şi instruia: să fie atent, să nu adormă când va trebui să coboare la oprire, în sat. Vorbea, dar tot timpul, trăgea cu ochiul la ceasul de pe mâna bărbatului şi tropăia din picioare, să nu înghețe.

Băiatul stătea cu obrazul lipit de geam şi îi privea cu atâta dragoste, cu atâta speranță, de parcă i-ar fi văzut după o grea şi îndelungată despărțire...

Autobusul se urni din loc. Roțile lunecau pe asfaltul înghețat, presărat pe alocuri cu nisip. Ea, măicuța lui, continua să-i dee din urmă povețe: să fie cuminte, ascultător...

SARCOFAGUL

În mahalaua de jos a Ugrînivului de Sus, cele mai multe case erau noi, familiile tinere, copiii cam de-o seamă. Au trecut anii, fetele şi băieții din mahalaua de jos, precum şi din mahalalele Koliova şi Sîmanivka, s-au făcut mari. Perechi de îndrăgostiți începură a se veseli în voia lor şi se simțea că foarte curînd vor începe nunțile. Mahalaua trăia într-o plăcută aşteptare.

Janet Iațuleac era cea mai plăpîndă şi drăguță dintre toate fetele. Trăia doar cu bunica, părinții divorțaseră demult — mama plecase undeva şi nu se răspundea. Tatăl avea altă familie, deşi purta permanent grijă de ea şi o tot chema să treacă cu traiul la el, la Chişinău. În Ugrîniv Janet nu se bucura de atenția băieților care căutau fete cu avere, din gospodari. Pe ea, însă, nu o incomoda situația ei socială — avea gînduri frumoase, visa să devenină o bună croitoreasă, să revină la tata, la Chişinău, unde va lucra în atelierul vestitului dizainer. Primăvara fusese la tata în vizită şi se înțeleseseră că va veni la prima chemare ca să-şi facă buletin de identitate. Aşteptarea ei, pe la mijlocul verii se împresură cu un nor de curiozitate veselă. În mahalaua de jos se aştepta, către ziua

satului să se joace prima nuntă. Svetlana Guleai, de-o seamă cu ea şi prietenă de şcoală, se logodise cu Petro Dzibii, un marinar înalt, proaspăt demobizat, chipeş, cu un gît lung. De rînd cu Svetlana, toți semenii ei trăiau ce-a mai fericită vreme a vieții lor. Pentu copiii de ieri ai mahalalei povestea dragostei ei deveni de-odată cea mai frumoasă idilă.

Tinerii se pregăteau de nuntă. În ograda miresei, chiar sub cuibul de cocostîrci din cumpăna fîntînii casei familiei Duranovici, începu a se ridica un cort mare din prelată ce pălălăia în bătaia vîntului. La cîteva zile pe tavanul cortului ardeau lămpi mari: pe deregi fîlfîiau panglici colorate. Iar mirii se plimbau la braț pe ulițele satului.

Într-o seară la cîteva zile pînă la nuntă, în cămara, geamul căreea dădea în drum, amîndoi s-au îmbrăcat să-şi probeze hainele de mire şi mireasă şi, fericiți, parcă hotarîseră să se antreneze, dansînd duios «Să nu uităm a iubi trandafirii» şi «Valsul miresei». Perdelele geamului, fine şi transparente oglindeau fiecare mişcare a celor doi. În drum, un grup de tineri, îi aplaudau în tăcere, parcă temîndu-se să nu-i sperie. Se întîmplă ca tocmai să treacă pe drum bunica Janei. Privi oțărîtă la tinerii ce aplaudau, apoi la feeria de dincolo de geam şi aruncă cu voce tristă:

— Nu-i a bine... Nu se poate în ajunul nunții să joci în rochie de mireasă... E un semn rău...

Janet se împăca rău cu bunica Natalia. Bătrîna nu o lăsa nici în ruptul capului să plece la tata. O acuza mereu de trădare... Adică a crescut-o mare şi acum, cînd nepoata trebuie să-i fie sprijin, o părăseşte!... Avu, aşadar prilej să se răstească la ea:

— Lasă tinerii să se bucure. Mereu eşti pornită de-a strica veseliea cu superstițiile şi scornirile tale...

La cuvintele nepoatei bătrîna se retrase agale spre casa ei, cu acoperişul înclinat pe o coastă. Oftă doar înfundat şi iar strecură neliniştită printre buze:

— E semn rău... Nu-i a bine...

Satul era în preajma a două evenimente. Se împlineau 550 de ani de la prima lui mențiune documentară şi celebrarea primei nunți a tinerilor din mahalaua de jos a Ugrînivului de Sus. Pe maidanul de lîngă casa lui Duranovici se improviza o scenă pentru festivități. În orgrada miresei cortul era gata. Pînă şi cocostîrcii părea să se fi molipsit de fiorii prejubiliari — zburau zile-n şir pe deasupra urbei, pregătindu-şi puii de îndelungata călătorie de toamnă. În ajun, precum este obişnuit la ucrainenii din Galiția, tinerii, împreună cu Dmitro, tatăl miresei, au început să invite nuntaşii. Au trecut calea fierată la Kluziv, un sat din preajma Stamslawowului, cu multe rude şi prieteni ale fericitelor familii. Întîlniri multaşteptate, amintiri şi gorilcă. Tatăl Svetlanei, cam nesocotit cînd venea vorba de băutură, turna în el ca într-o putină, tot lăudîndu-şi fiica. În pofida tuturor vorbelor, că va rămîne multă vreme nemăritată, reuşi să-l cucerească pe chipeşul marinar!

La întoarcere Dmitro, din cale afară de distrat, glumea, nu înceta să-i povățuiască pe tineri cum să trăiască la un început de cale... Apoi începu a se lăuda că este un om neînfricat în toate şi chiar dacă a fost funcționar sub puterea sovietică el niciodată nu a ascuns faptul că tatăl lui a luptat înverşunat împotriva moscalilor în armata lui Stepan Bandera. Se mîndrea că mormîntul tatălui se află printre combatanții vestitului conducător de gherilă ucraineană, în ograda bisericii din sat.

— Dacă mai vin odată moscalii peste noi, să ştiţi că mă fac conducătorul partizanilor. Şi printre membrii lor să fiţi şi voi... Am să căsăpesc toţi moscalii pe un cap. Ei n-au ce căuta în Batchivşcina noastră sfîntă!

Şi Dmitro tot turna la taclale, pe cînd maşina se apropia vertiginos de bariera căii fierate, pe lîngă cele două camioane ce staţionau în faţa şlagbaumului. Nu observă nici pe cei doi şoferi de pe marginea drumului, ce-i fluturau agitat să se oprească, nici bariera vărgată clipind cu ochiul roşu — în sufletul chefliului parcă intrase diavolul. În loc să frîneze, apăsă şi mai adînc acceleratorul, cînd, deodată, ca un balaur aducător de moarte, calea le fu barată de locomotiva şi vagoanele în viteza lor fulgerătoare. Scîntei, sunete stridente de metal, un ţipăt scurt de fată mare şi în văzul oamenilor se petrecu straşnica nenorocire...

Cortul încăpător, frumos împodobit în ajun, deveni, în ziua nunţii, încăpere de priveghi. În două sicrie negre zăceau trupurile neînsufleţite al Svetlanei, în rochie de mireasă, şi al lui Petro, în haine de marinar. Ziua înmormîntării coincise cu jubileul de 550 ani de la fondarea Ugrînivului. Lumea din mahalaua de jos mai era în şoc: cum un tată, ziua în amiaza mare, să comită o neatenţie atît de criminală şi să omoare doi copii ca două flori, iar dînsul să se aleagă doar cu cîteva zgîrîieturi? Că doar automobilul se boţi de nerecunoscut.

Janet fusese poftită de rudele răposaţilor ca să-şi îndeplinească misiunea de... druşcă de onoare — prindea tinerilor buchete albe şi panglici negre în piept. Avea o presimţire tulbure — părea că pluteşte într-o peşteră de neclaritate, cu nebulozităţi miraculoase, haotice. Sufletul ei căuta o lumină, o limpezire la întrebările vieţii şi morţii, pe care le simţi deodată alături şi reale... O rudă de-a lui Petro îi şopti la ureche că trebuie să se apropie de sicriul mirelui şi să-i prindă un buchet mare alb, în piept. Janet se temea să privească chipurile mutilate, cu urme de răni adînci, care-i facea de nerecunoscut. Doar fotografiile mirilor de la căpătîiul sicriilor, florile vii, multe, aduse de vizitatori, o aduseră cu gîndul că aici zac două iubiri veşnice şi neîmplinite. Se apropie de sicriul lui Petro, cercă să prindă cu acul şi aţa buchetul în haina neagră şi tare ca betonul... Simţi slăbiciune în picioare, sîngele se învălmăşi la tîmple şi în văzul tuturora Janet căzu în leşin. Şi-a revenit cînd Olesea Deiceachivski, vecina lor, şi cu feciorul ei, Vasica, o stropeau cu apă, lîngă fîntână, departe de procesiunea funerară care începu încet a se mişca spre biserica din preajma cimitirului.

Bunica Natalia cu ochii adînciţi în orbitele costelite şi triste ale ochilor petrecîndu-şi peste toţi privirile-i de vrăjitoare, îngînă:

— Şi pe toate le rînduieşte dorinţa bunului Dumnezeu — cînd vrea să te ieie în împărăţia cerului, nu te lasă în viaţă nici pentru o clipită... Şi îşi face larg semnul crucii, ca să vadă parcă toată mahalaua: Dumnezeu să-i odihnească în pace pe nenorociţii copii!

O vreme tinerii din mahala, parcă se consolidase în jurul acelei crîncene dureri. Unii încercau zadarnic să se debaraseze cît mai repede de povara tristelor amintiri. Mama Svetlanei, chiar şi în starea în care se afla — cu fiica cumplit decedată şi un soţ mafler, în situaţia de condamnat pentru ucidere din culpă — făcu comemorarea celei de-a 9-a zi, de a 20-cea... Vasica Deiceachivschi, flăcăoanul Olesei, era mai hotărît şi mai energic decît toţi. Organiza mereu plimbări pe la pădurea din deal, improviza nişte sindrofii infantile...

La a 30-a zi după marea tragedie, mulți tineri hotărîseră să meargă la ziua de naştere a prietenei lor Oxana Puksa. Se pregăti şi Janet. Îmbrâcă rochia roşie, scurtă, îşi pieptănă părul ondulat, făcîndu-se atrăgătoare, seducătoare. Cocostîrcii se pregăteau să plece în țările calde şi deveniseră parcă mai agitați. Zburau înalt de-asupra Ugrînivului de Sus, cercetînd zările nemărginite încotro aveau curînd să-şi ieie calea... Janet nădăjduia să se debaraseze de povara tristeții care îi mai învălura ființa. Înainte de a ieşi din casă, se alătură bunicii Natalia, în fața icoanelor cu lumînările aprinse şi şopti în gînd «Tatăl nostru...» Pentru sine se mai rugă să se pomenească cît mai curînd la Chişinău, unde o aştepta bunul ei tată şi atunci se va simți cu adevărat liberă şi protejată...

După rugăciunea de seară, bunica Ana o petrecu după obicei cu nenumăratele preîntîmpinari şi uşoare povețe, pe care Janet le ştia pe de rost şi care-i erau oarecum supărătoare. Cînd se văzu în drum răsuflă uşurată... Porni leger, lovind cu tocurile pantofilor negri asfaltul şoselei. Mergea cam iute, de parcă se îngrijora ca nu cumva bunica s-o mai rețină cu cicălelile ei sîcîitoare — să fie cuminte şi prudentă cu băieții, să fie aşa şi pe dincolo... Tocmai tresări cînd în cale îi apăru Maricica, secretara de la silirada, o domnişoară iubitoare de scorniri şi bîrfe, ascuțită la limbă. Cînd trecuseră una pe lîngă alta, fără să-şi arunce obişnuitul salut, inima-i zvîcni pe o clipă. Secretara siliradei tot mai considera că Janet, în an-primăvară îi trecuse calea şi-i ademeni cavalerul, Andrei, un flăcău înalt, lat în spete, dar mereu aplecat ca un moşneag, smolit ca un țigan cu părul lung, neîngrijit, care şi-l flutura deocheat pe la petreceri cîntînd la chitară. Drept că Andrei îi făcuse curte cîteva seri, dar Janet era prea retrasă. Şi nici flăcăul nu avea gînduri serioase... Cînd trecu de Janet, Maricica îi aruncă totuşi o privire stranie şi o luă şi mai grăbit spre portița de fier, unde mai stătea bunica Natalia. Janet mai trase odată cu coada ochiului spre poarta bunicii şi le văzu discutînd agitat. «Cred că mă țesală», se gîndi ea şi grăbi să dispară după colțul hudiței, şleahul satului, unde se plimbau deja perechi frumos îmbrăcate. Însă în aceeşi clipă auzi chemarea severă şi dură a bătrînei:

— Janet, puica bunicii! întoarce-te, fetițo, înapoi!

— «Ce mai vrei de la mine» se mînie Janet, dar intui în glasul bunicii o notă alarmată, încît se opri şi porni înapoi cu paşi nesiguri. Avu şi o pornire să se clarifice cît mai curînd cu Maricica — la sigur, o întoarce din cale să o obrăzească de față cu bunica. De ce este chemată din cale şi să se certe cu bunica? Dar las' că o pune la respect chiar dacă o va face duşman, nu-i nici un bai. Acum cînd pleacă la tata nu-i mai pasă şi unul Dumnezeu ştie cînd va reveni la Ugrîniv...

— Sărmănica mea nepoțică, se aruncă deodată bunica spre ea cu brațele întinse, bocind ca de mort. Janet se opri speriată, privi înspre, Maricica ce stătea de-o parte, cu fața palidă, în lacrimi ținînd în mîini o telegramă.

— Tatăl rău... E rău cu el... Ați primit veste c-o murit... Dumnezeu să-l ierte...

«Doamne, Doamne, vru deodată să strige, oare cîte se mai pot întîmpa cu sufletul meu în această viață? Doamne...»

— O fi vreo greşeală la mijloc, zise megieşul Pavlo, care adineaori o petrecea la trenul de Stanislaw, împreună cu bunica Natalia la gară. Ce v-ați prins toate în bocet, dintr-odată? În viață sînt uneori greşeli şi în ale telecomunicației...

Cuvintele lui Pavlo o scoaseră din tulburarea presupunerilor naive, dar cu cît el încerca să le liniştească, o neagră presupunere din ce în ce mai clară îi cuprindea fiinţa. Straniu, dar cu fiece clipă devenea şi mai hotărîtă că trebuie să plece numaidecît la Chişinău. Chiar acum, fără să mai piardă nici un minut. Abia aşteptă ca bunica să-i mai adune încă o legăturică.

— Cum ajungi la Chişinău, continuă pe ton de bocet bunica, telefonează... Cum ajungi, telefonează, să ştiu dacă Lionea, tatăl tău cu adevărat...

Cînd urcă în tren, vagonul i se păru întunecos şi rece. Mai ales de cum părăsi puţinele lumini ale oraşului. Peste cîmpiile Pocuţiei se lăsa o noapte neagră, întunecoasă, iar trenul înainta obosit şi greu prin beznă. Abia acum Janet îşi dădu seama că s-a pornit la un drum de o noapte, îmbrăcată uşurel — doar în fusta-i roşie, scurtă de tot, şi în pantofi negri. Simţi curînd răceala nopţii, dar de-acum nimic nu mai avea nici o importanţă. Toate gîndurile erau la tatăl ei, unica fiinţă scumpă, care probabil nu mai era printre cei vii.

Pe la jumătate de cale în vagon intră o companie de la o nuntă — toţi veseli, puşi pe picior de petrecere. Cîteva domnişoare cheflii de-abinelea cîntau nişte catrene vulgare, chiuiau nestingherite. Pe banca dinaintea ei se aşeză un bătrîn cu faţa păroasă, neîngrijită. El scoase din sacoşă un pachet cu merinde — ceva usturoi, slănină şi votkă. După ce bătrînul ospătă (îi propruse şi ei slănină şi votkă, dar ea refuză), adormi îmbrăcat, începînd să sforăie deocheat şi zgomotos, străduindu-se parcă să acopere veselia gaştei deşuchiate. În vagon luminile aproape toate erau stinse. Janet nu putea să închidă un ochi. Se ghemui pe banchetă, în ungherul de lîngă fereastră, chinuindu-se să nu privească în direcţia chefliilor. Ar fi ieşit, dar se temea să nu o acosteze cei înfierbîntaţi — îşi dădea seama că poate fi mai rău. Gînduri din cele mai negre o năboiau în învălmăşeala groaznică amestecată cu bezna de după miezul nopţii. Se pomeni dintr-odată ca zăvorîtă într-un sarcofag macabru, în care nu pătrundea nici o rază de lumină şi din care nu pătrundea nici o rază de lumină şi din care părea că nu va mai izbuti să se elibereze. În toiul vacarmului o trezi din amorţire un băieţel, care se apropie pe neobservate — să fi avut vreo doi anişori, cu părul răsfirat în dezordine, părea că vine dintr-o altă lume, dintr-o poveste. O găsi cu ochişorii lui zglobii, rîse vesel şi o arătă hazliu cu degetuţul. După o pauză şopti, temîndu-se parcă să nu o sperie: «Ma-ma!» Janet tresări — o rază de lumină şi căldură divină învălui ungherul vagonului, din care-şi făcu odinioară sarcofag. Îi întinse mîna şi el veni în braţele ei. I se părea un vis pe care-l vede aievea. Adeseori visa să ajungă soţia cuiva, să nască neapărat un băieţel. Chiar scrisese şi o poezie despre viitorul ei copil... Acuma copilul parcă veni dintr-un viitor nedefinit, să-i aline necazurile, să-i alunge întunericul şi frigul din suflet... Copilaşul clipea din ochişorii vii, ce licăreau prin întuneric, îi mîngîia mîinile şi continua să şoptească dulce, pe silabe: «Ma-ma!» Cînd se păru că visul ajunge în apogeul feeriei, de băieţel se apropie o femeie, bolmojind somnoroasă şi supărată, îl trase brutal din faţa ei şi-l duse, subsuoară, la locul de unde plecase odinioară fără de voie...

În gara Chişinău ajunse hăt după miezul nopţii, cînd somnul încerca s-o fure. Afară hălăduia vîntul unei nopţi de august, stropi rari hăuleau pe la geamurile mari, înalte şi arcuite ale clădirii peronului, construită după război de prizonierii germani. Lume coborîse puţină. Era încă sezon estival şi călătorii din Galiţia mai ţineau cale spre Marea Neagră, la Odesa. Cînd trenul se pomeni pe peron numai ea, cu plasele ce i le

dădu bunica... Înțelesese îndată că vestea tristă, telegrama adusă de Maricica, erau adevărate şi că nu e nici o greşeală în ale telecomunicațiilor, cum o asigura vecinul Pavlo. Totdeauna trenul de la Stanislaw venea la Chişinău în această oră tîrzie, dar de fiecare dată o întîlnea tata. Acum nimeni nu o întîmpină şi Janet se înfricoşă. Pînă la casa unde locuia tata, în regiunea Malinei Mici, era cale lungă. Transportul obştesc va începe să circule către ziuă, peste vreo patru ore. Nu putea să aştepte în gară. Nu avea răbdare să ştie adevărul despre tata — e viu sau mort.

Se apropie un bărbat nu prea înalt, îmbrăcat într-un pulover negru, pe gît, cu ochii somnoroşi, puțin holbați parcă a mirare. Îşi îndreptă şleapca cu cozorocul lucitor, ca să o întrebe, precum au obişnuința s-o facă taximetriştii;

— Incotro doriți, domnişoară?

Vocea lui i se păru atît de neglijentă, chiar cu o notă de zeflemea, încît Janet avu pornirea să-i reproşeze că nu doreşte să plece nicăieri. Dar achipui în sacoşă portmoneul cu cei cîțiva gologani pe care i-i dădu bunica de drum — aveau să-i ajungă, se gîndi, pînă la casa tatălui...

— Mai sus de mahalaua Melesteului.

— O nimica toată, făcu şoferul şi se oferi să-i ducă sacoşele. Maşina e la colț, mergem. Cîteva clipite şi te-arunc pîn-acolo... De ce n-ai plecat cu toții la Odesa, la mare?

— M-am odihnit de-ajuns, răspunse Janet, urcînd pe bancheta din față, alături de şofer. Bancheta era prea joasă pentru ea, picioarele-i se pomeniră aproape dezgolite din cauza rochiței scurte, dar fata obosită, chinuită de gînduri nici nu avu grijă măcar să se sfiască de ochii lacomi ai şoferului, care îşi trase din nou fugar chepca peste ochi. Janet era obsedată numai de gîndul cum îl va găsi pe tata — viu sau mort...

— Eşti o fată foarte drăguță, auzi parcă de undeva vorba taximetristului, ce mînuia virtuos volanul. Cînd te-ai ocupat ultima oară cu sexul?

În iureşul de gînduri Janet parcă nu auzi, parcă nu înțelesese clar întrebarea. Îşi reveni cînd sesiză că maşina goneşte pe un drum fară de clădiri, fară lumini, ca deodată să se oprească brusc. Era o margine de oraş şi Janet înțelesese că se abătuseră din cale. Nici nu dovedi să întrebe, cînd bărbatul se năpusti ca o namilă peste ea, cu toată greutatea, şi începu să-i rupă lengeria. Locul dintre banchetă şi volan era îngust şi bărbatului îi era cu totul incomod să realizeze ce-şi pusese în gînd. Janet țipă scurt ca un porumbel rănit de o săgeată. Un gînd salvator îi străpunse creierul şi fata începu să strige:

— Lăsați-mă! Eu plec la înmormîntarea lui tăticu! Lăsați-mă!

În loc de răspuns, bărbatul se apăsă şi mai tare peste ea şi prinse să facă nişte mişcări, de parcă se pomeni într-o agonie de convulsii. Zbătîndu-se ca o pasăre într-o colivie îngustă, fata prinse cu mîna un mîner — în clipa următoare bancheta ei se lăsă pe jumătate pe spate. Îşi strecură jumătate de trup între banchete, dar mai departe nu avea unde se retrage. Acum îi era şi mai incomod să se apere — cu şoldurile prinse între banchete, doar mîinile firave mai încercau să respingă namila ce năzuia să-i desfacă picioarele. Era prea strîmt şi deloc comod ca să-i izbutească. Enervat la culme, bărbatul de la care mirosea a motorină şi alcool îi rupse furios chiloții, apoi prinse să bolmojească horcăit:

— Soția e plecată în Grecia! Curvărește! Iar eu vreau femeie încontinuu... Vreau sex... Sînt deja în vîrstă, dar tot mai vreau sex. Vreau sex.

— Lăsați-mă, nu mă forțați!

— O să-ți fie bine cu mine, domnișoară... — continua huiduma monologul său hîrcîit. Vreau muieri tinerele... Cele de seama mea s-au deformat, s-au urîțit ca limba rusă... Iar eu mă aprind doar între picioarele celor tinerele. Ca tine!... Ai puțintică răbdare... Doar sexul e o plăcere şi pentru tine!

— Lăsați-mă...

Mişcările bărbatului deveneau tot mai aprige şi mai insistente. Janet simți dureri ascuțite mai jos de coaste, ramele de metal ale banchetelor îi răneau şoldurile prinse între ele şi greutatea namilei ca într-o triplă menghină. Într-o milionime de secundă o străfulgeră acelaşi gînd avut în tren în miez de noapte — că se află într-un sarcofag de unde nu are nici o ieşire, prinsă pe de-asupra în geiarele unei caracatițe. Mai încercă să strige, dar mîna mare, aspră şi puturoasă a bărbatului îi acoperi gura. Neizbutind să se urce peste ea şi să-i desfacă picioarele, taximetristul se freca acum cu tot corpul ca un bolnav de epilepsie, lovind-o cu neglijență peste corp. Adeseori icnea, necăjit, cu chica năclăită de sudoare, pînă începu să răcnească animalic:

— Cedează, tîrfo. Doar se vede de la o poştă că eşti curvă. Îți propun un act de plăcere. Doar ştii c-o să-ți dau bani... Domnişoare alde tine se bucură cînd pentru un act sexual primesc bani de la un taximetrist... Majoritatea din voi, cum numai se privesc în oglindă şi înțeleg că sînt frumoase, îndată se gîndesc la buzunarul clienților!.. Apoi, tot gîfîind, el îşi luă răgaz şi spuse furios: «Oare nu pricepi că acuma eu pot să te omor, să te arunc într-un hău, la gunoiştea oraşului şi n-o să ştie nici dracul cine-a făcut-o...».

Şoferul nimerise şi el ca într-o capcană. Cu o gheată sparse parbrizul, dar nicidecum nu putea să ajungă într-o poziție comodă de a-şi atinge scopul. Dar nici nu-şi slăbea victima din încleştările puternice... Nemaigăsind altă ieşire din acea situație de sarcofag sufletesc, dintr-odată Janet, cînd mîna mare îi slăbi gura, prinse a spune răspicat şi clar:

«Tatăl nostru, Carele eşti în ceruri, Sfințească-se numele Tău

Vie împărăția Ta, Facă-se-n voia Ta...»

Rugăciunea fetei îl şocă pe şofer într-atîta, că în următoarele clipe se dădu speriat într-o parte. Revenit la volanul limuzinei, îi dădu voie fetei să se aducă în ordine, aşteptă ca ea să se liniştească, ca pînă la urmă să-i spună pe un ton categoric răsuflînd adînc:

— Să nu crezi c-o să scapi de mine... Te duci acasă, îl înmormîntezi pe tat-to, iar poimîine, după amiază vom face ceea ce n-am izbutit să facem astăzi... Şi să nu deie naiba să te plîngi poliției... Toată poliția mi-i cunoscută. Bandiții, de asemenea, îmi sînt cunoscuți... Făcu o pauză, după care răsuflă iar adînc, îşi scuipă grețos clăbucii peste geamul deschis şi iar repetă: «Curva mea e-n Grecia. Iar eu, fără de trup muieresc nu pot o zi!... Să nu fi iubit femeile aveam să fiu numaidecît narcoman... Nu mă tem de nici o acuzare... Păzea! Am bani şi nu vei dobîndi nimica... Ai înțeles?»

— Da, şopti Janet printre lacrimi, aşezîndu-şi părul despletit şi rochița sfîşiată. Acuma vreau acasă, să-l văd pe tata...

Cînd se miji de ziuă un taxi verde staționă în mahalaua Malinei Mici la o poartă mare de metal, întredeschisă.

Primul lucru pe care îl prinse Janet printre lacrimi în rama porții deschise fură luminile vii ale sfeşnicului din casa mare unde, pe laiță se zărea chiar din drum sicriul cu corpul neînsufleţit al tatălui. Auzea glasul stins al mătuşii Nata, care-l bocea îndurerată pe frate-său...

Janet ieşi anevoie din maşină, uitînd sacoşa cu merinde ce i-o dăduse bunica Natalia. Uită şi să plătească şoferului. Păşi spre ograda de unde acum îi întindeau brațele cea mai mare durere şi nenorocire în viața ei ce abia începea. Auzi din urmă un glas ca dintr-un butoi metalic, al şoferului pretenții os:

— Sacoşa... Vasăzică, cum ne-am înțeles... Ne revedem mîine, nu uita...

CEA MAI TRISTĂ BALADĂ DE IUBIRE

«Pînă la lacrimi mi-e dragă viața... »
(Dintr-un cîntec)

După divorțul consecutiv cu cea de-a doua soție, Sandu Ailenei avea deja o reputație dubioasă printre cunoscuți şi rude. A încercat să înjghebe o familie, pîna obosise să tot înceapă a zidi castele din nisip. Fetele bune de mult se măritaseră. Cele pe care le întîlnea acuma îi faceau doar probleme. Se hotarî s-o încheie cu burlăcia, cînd pretinsa logodnică îl molipsi de-o boală venerică. Tratîndu-se, decise să nu se mai căsătoreasca nicicînd ca şi bunicul Isidor, care după ce-i murise soția, trăi singur peste 50 de ani. Hotarî, deci, să-şi ducă, resemnat, crucea burlăciei pîna la capăt.

Repară locuința cu două odăi din vecinătatea gării, îşi cumpără un «Renault» c-am vechişor, stabili nişte raporturi de tutore față de feciorul de la prima soție. Dacă se întîmpla să mai cadă vreun ciubuc de la capii agenților economici, îşi acoperea datoriile, îşi rezerva ceva biştari pentru băiat. Fecioraşul, de numai zece ani, era pistruiat şi roşcat, ca şi dînsul. Cunoscuții, văzîndu-i alături, vrînd-nevrînd se junghiau a rîde, constatînd totala lor asemănare.

Mai avea un frate, inginer, bun familist, aderent al «Martorilor lui Iehova», dar nu se prea ducea pe la el. Soția acestuia totdeauna se purta cu el rece, la distanță. Dacă venea în ospeție, mai că nu-i răspundea la binețe. Comportarea inexplicabilă a cumnatei, mai ales de cînd divorțase de soție, îl facea să aibă complexe. Stătea mai mult acasă sîmbetele, duminicile, consolîndu-se în lecturi.

Unica şi cea mai mare grijă erau părinții care trăiau la țară, şi aveau nevoie de sprijinul lui. Îi ajuta cu parale, le procura lemne pentru iarnă, cîte-o butelie de gaz, să aibă cu ce face demîncare. Din cauza asta venea mai des la Ineasca. Iarna mergea în pădurea de la Stănica cu sătenii la vînătoare. Aceştea îi cunoşteau dibăcia şi agerimea ochiului, lăudîndu-i «Wencester»-ul cu două țevi. Sandu putea doborî la distanță mare căprioarele, bursucii şi mistreții. La sfîrşitul zilei, lîngă dealul lutos, găurit de prigorii Hîrtopului, făceau frigărui, împarțind cu gonaşii vînatul.

Fiind de doi ani burlac, se obişnuise să-şi spele singur rufele, să facă demîncare, să țină casa în ordine, descoperind că a gospodări nu este atît de greu. Îi făcea chiar

plăcere. Nicidecum nu înțelegea de ce soțiile se ceartă cu soții, învinuindu-i că le sînt servitoare, roabe în viața casnică. Era convins că nu-i decît un prilej de ciorovăială familiară.

La serviciu era corect, gentil cu doamnele, evita luările de mită, păstrîndu-si reputația de om onest, producînd adeseori mare învălmăşeală prin instituțiile unde controla activitatea financiară. Depistase pe mulți certați cu legea fiscală, care fuseseră deferiți justiției şi condamnați chiar, astfel ca pe lîngă puținii amici pe care-i mai avea, îşi făcuse şi duşmani. În serile lungi primea telefoane anonime cu amenințări, fără să aibă vreo protecție din partea organelor puterii. O vreme trăi cu frica în aşternut, apoi depăşise teama şi se amuza cînd îl telefona cîte-o voce de derbedeu, amenințîndu-l cu moartea. Privea cum peste gardul curții lor îşi ridica un adevărat palat unul dintre autoritarii lumii interlope, iar mai tîrziu, cînd fu gata, scruta pîna-l dureau orbitele geamurile în care aproape nicicînd nu se vedea lumină, din cauza perdelelor grele şi negre.

Îndemnat de frate şi părinți, sîmbăta şi duminica mergea la biserică, serile citea uneori Biblia, convins că Dumnezeu are să-l ocrotească şi-l va feri de rele. Vecinii îl admirau pentru acuratețea şi atenția cu care-i trata, pentru cîte-un «servici» oferit batrînilor, repezindu-i cu limuzina la policlinică. Şi doar curiozitatea lor nu înceta să crească, dorind, să afle dacă are vreo femeie. De fapt, mai tragea uneori cu piciorul pe la vădană, soția unui fost demnitar din oraş, dar o facea mai mult din necesitate bărbătească, decît să fi avut un sentiment puternic.

Într-o seară friguroasă de noiembrie, cu vînt şi fulguire uşoară, se întorcea obosit din deplasare. La o benzinărie îşi alimentă limuzina şi, cînd să iasă la şosea, o femeie îi facu semn sa se oprească. De obicei nu lua pasageri, dar de data asta fața îmbujorată de ger îi mulcomi inima. Femeia se aseză pe bancheta din spate şi el putea s-o urmărească în retrovizor cum îşi freca mînile, suflînd în ele. Femeia de la care adia un parfum cu miros de primăvară îşi scoase gluga pardesiului de piele şi peste spetează, spre surprinderea lui, se rostogoli uşor o gîță lungă şi bogată. Femeile, la vîrsta de 30 de ani (pe care parea s-o aibă pasagera), nu prea au obiceiul să poarte gîțe...

Cînd privirile lor s-au întîlnit în oglindă, ea zîmbi enigmatic. Parcă mai văzuse acest zîmbet undeva. Da, cu certitudine îl vazuse. Era zîmbetul Monei Liza lui Leonardo da Vinci. Aroma de primăvară, cu ierburi proaspete, năvăli deodată peste ființa lui, trezindu-i fiori de plăcere. Ea tăcea şi numai rar îl pişca în oglindă cu priviri încîntătoare.

— E frig şi nevoie mare cu iarna asta, cercă să însăileze un capăt de vorbă şoferul. Se vede că n-aveți transport, dacă stați la marginea drumului la această oră...

— Soțul meu n-are patima maşinilor şi nu-mi ramîne decît să recurg la servicii ocazionale.

— N-ajung bani, probabil.

— Aşa e. Doi copii, construim casă... Amînăm procurarea maşinii pentru vremuri mai bune.

— Şi dacă soțul totuna n-are pasiunea tehnicii? o mai ispiti bărbatul.

— Am să conduc eu, zise femeia sigură pe sine. Să avem maşină, şofer se va găsi!

— Stați în oraş?

— Nu, răspunse moale vocea femeii, topindu-se în comoditatea din salon. Locuim la Colonița, iar în oraş lucrez soră medicală. Şi, ezitînd puțin, ea îi lămuri: Acum plec la serviciu, în schimbul de noapte.

— Şi bărbatul nu se teme să vă lase de una singură, nopțile, la drum?

— Nu-i gelos. Principalul pentru el e să agonisesc bani. Iar de la Colonița pînă la Chişinau nu e decît o aruncătură de băț...

— E un soț bun, aprecie Sandu, amintindu-şi de cele două soții geloase. E cuminte.

— Ca pîinea cea caldă. Unde-l pui acolo şade, surîse evaziv nevasta. Lucrează la depozitul din sat şi are grijă de copii. Celelalte toate-s pe capul meu!

— Dac-ați avea transport, tot v-ar fi mai îndemînă.

— Am să dau peste-un amant cu limuzină, rîse uşurel de data asta femeia cu aceeaşi voce plăcută. M-ar duce şi m-ar aduce de la serviciu.

— Fi-ți liniştită. Puteți considera că l-ați şi întîlnit, îndrăzni să spună Sandu, căznindu-se să-i prindă privirea în lumina retrovizorului.

— Adică, doreşti să-mi devii un birjar personal?— preciză femeia.

— Pentru asemenea regină cu o voce ca din rai nu-i păcat să-ți jertfeşti viața...

— Vai, vai! Ce cuvinte înaripate! Dar soția nu vă este geloasă? îl lua cu şiretlic femeia, dorind parcă să vadă dacă nu o ia în derîdere cu declarațiile lui juvenile.

— N-am soție...

— O istorie obişnuită! Iar surîse codana. În deplasări toți bărbații sînt flăcăi!

Limuzina stopă brusc la primul semafor. Intraseră deja în oraş şi cît ținu roşul semaforului, privirile lor se întîlniră în dreptunghiul oglinzii. Femeia era cu-adevărat frumoasă. Prin surîsul buzelor rumene, se vedeau dinții sănătoşi şi măşcați. Sandu, cînd porni mişcarea la verde, adăugă, de data asta pe un ton mai serios:

— Aveți posibilitate să vă convingeți că vorbiți cu un bărbat într-adevăr divorțat. Mă numesc Sandu.

— Margareta, se recomandă nevăstuica. Deşi, unii îmi zic Marga... Numele ista nu-mi place, e ridicol oarecum... A fost cîndva o cîntăreață: Gigi Marga!

Sandu o duse pînă la scările luminate de felinare ale spitalului. Cînd să iasă, femeia, sprijinită de mînerul porții de fier, cu zăbrele ornamentate, pe care o străjuiau doi plopi puternici, dori să concretizeze:

— Lucrul meu de fiecare zi e la policlinica stomatologică, iar aici fac de gardă o dată la trei nopți, prin cumul. La o gospodărie tînără e nevoie de bani mulți... Notați-vă dacă doriți...

Nu avea nici o bucățică de hîrtie şi el scrise numărul de telefon pe o cutie de chibrituri, pe care tot atunci o ascunse în torpedoul maşinii. Savură o vreme mersul elegant al femeii care se îndepărta spre clădirea veche din cărămizi roşii cu multe etaje, oftă melancolic, apoi apăsă pe accelerator...

Din seara ceea trecuse o lună încheiată. Chipul femeii cu gîță frumoasă nu i se ştergea din memorie. Însă chestiunile de serviciu îl purtau prin obişnuitele deplasări şi viața lui privată rămînea mereu pe un plan secundar. Cutia de chibrite se ferise parcă înadins de ochii lui şi cînd îşi puse în gînd să o întîlnească pe Margareta, o căută pe la policlinica stomatologică, unde presupunea că lucrează, rătăci cîteva seri pe traseul ce unea benzinăria cu oraşul, dar fără nici un succes. Voi s-o caute chiar la Colonița, dar

îşi stăvili intenția, mulțumindu-se cu gîndul că femeile nu l-au prea iubit, mai degrabă el le-a acostat, de parcă fura toată viața dragostea lor. Se împăcă cu un gînd laş, dar lăsă să fie aşa: mai bine păgubaş decît haimana. Adică ridică mînile şi cedă în fața chipului frumos, cu gîța bogată, care o lună încheiată îl ținea în prizonieratul unei stranii şi dulci nelinişti.

Într-o vreme păru că o uitase definitiv.

* * *

Odată, întîmplător, făcînd ordine în maşină, dădu peste o cutie de chibrituri, pe care era mîzgîlit numărul de telefon. Bucuros ca un copil că regăsise firul unei amintiri uitate, peste puțină vreme auzi la celălalt capăt al receptorului vocea catifelată a acelei femei.

— Am cutreierat toate spitalele oraşului, dar nu te-am gasit, porni el parcă să se îndreptățească.

— Policlinica noastră deserveşte persoane sus-puse şi nu figurează în agendele oficiale, îi explică ea cînd se revăzură, zîmbitori, în maşină. Margareta purta o rochie vişinie, cu guler alb, iar gîța ei neagră cobora peste umărul drept acum şi mai miraculos. Ochii scînteietori îl sorbeau sălbatic şi plini de patimi. În obrajii ei îmbujorați de ger parcă se oglindea stofa rochiei, pălălaia roşie potolindu-se abia după ce îşi îmbrăcă paltonul cu guler de blană cafenie.

O repezi pîna la Colonița, de data asta cu totul aproape de casa încinsă cu şchele. Era un loc pitoresc, pe un medean de unde se zărea oraşul şi un larg de cîmpie înzăpezit, pe cerul căruia zburau croncănind corbii serii. Casa era cu două niveluri, neterminată, din cărămidă albă.

— Te-aş invita, zise Maragareta, dar... voi, bărbații, deşi nu totdeauna dați arama pe față, ramîneți veşnic pretențioşi, geloşi...

— Ne revedem mîine?

— În stația terminus «Rebreanu». De-acolo iau de obicei troleibuzul.

— La ora opt e bine?

— Şi un sfert, preciză Margareta.

Sandu începu să facă tot posibilul şi dimineața o întîlnea, iar seara o conducea pe Margareta în stația «Rebreanu», de unde venea sau pleca spre Colonița cu o cursă. Îi facea o neasemuită plăcere să-i asculte păsurile, să-i admire obrajii smoliți, ochii mari, gîța feerică. Avea impresia că toți din jur îl invidiază. Cînd se ciocnea de privirile ei, roşea ca un flăcău la prima întîlnire. Uneori ea venea în halat alb pe sub palton, iar în salonul maşinii îl dezbrăca. În acele clipe ale gerului de-afară părea că în lumea lor intra aievea primăvara cu prospețimea ei verde şi înflorită. Altă dată relațiile de-acest fel cu femeile pentru el se terminau fulgerător în aşternut... Margaretei, abia peste vreo două luni izbutise într-o seară să-i sărute mîna. Atunci îi darui şi un buchet de garoafe cu ocazia zilei îndrăgostiților.

— De ce nu te-aşezi niciodată lînga mine, pe bancheta din față?

— Să nu cramponez parbrizul, glumi ea ştrengăreşte.

La cîteva zile, Sandu o întîlni cu parbrizul şi geamurile tuciurii. Acum Margareta se aşează comod alături şi el, cu mînile tremurătoare, îi mîngîie gîța mătăsoasă, ca să o miroase şi să o sărute.

— Ce dulce e...

— Mînă, birjare! facu dînsa cu vocea ei copilărească, făcîndu-se că nu observă emoțiile.

De cînd o întîlni, Sandu uită de soția fostului demnitar de stat. Trăia zilele, nopțile într-o tainică, miraculoasă aşteptare. Avea impresia că amîndoi au început a construi un castel de poveste, unde vor sta împreună imediat ce îl vor termina. Deocamdată pereții lui frumoşi erau jilavi şi Sandu se temea să-l clintească, ca să nu se năruie. «E ființa visurilor mele, îşi zicea el mereu. Cea pe care am căutat-o şi o caut toată viața. Cea care ma căuta pe mine. Ce păcat e că aparține altuia. Dar care bărbat din lume nu şi-ar dori să se afle acuma în locul meu?...» Observa pe zi ce trece că şi Margareta se simțea comodă, dorea să-l întîlnească. Mereu îi clipea din ochii ei mari, îi zîmbea chiar dacă era obsedată de problemele zilnice şi-i mulțumea cu sinceritate de fiecare dată, cînd se despărțeau, pentru ajutorul ce i-l acorda.

Acest joc de-a îndrăgostiții dură vreo jumătate de an, cînd, pe la finele lui martie, într-o după-amiază, Margareta îi telefonă acasă şi-l rugă să vină la ea la serviciu.

— E ziua de naştere a prietenei mele. Vreau să bem sampanie, mărite birjar!

Asistentele se dovediră a fi vesele şi destul de şotioase, mereu înşirînd anecdote. Toate iubitoare de şampanie. Doar Margareta părea mai rezervată, asculta mai mult ceea ce se vorbea şi privea mîndră cînd la Sandu, cînd la colegele ei, bucuroasă de compania care o înconjura. Sandu se intimida, roşea, tocmai îi asudase fruntea şi tîmplele, ochii lui scînteiau de fericire cînd prindea privirile Margaretei, care stătea lipita de umarul lui, îmbrăcată într-un halat curat si scrobit. Roşața se răspîndi peste obrajii lui pistruiați, peste urechi, nici să crezi că în viață avuse două soții, cunoscuse şi alte femei.

— Frumuşel roşcat are Marga noastră! Mire adevărat!

— O poartă cu avionul în mai toate dimineții le şi serile, o susțin u altă colegă şi toate se năpustiră mai abitir să-l intimideze.

— E visul fiecăreia dintre noi, toate am dori să avem un asemenea sponsor! Hi-hi. Ha-ha!... Burjare!

Dupa sindrofie Margareta îi propuse să-i facă, dacă doreşte, cunoştință cu soră-sa Adelina, o femeie cam de vîrsta lui, care purta şi ea gîța lungă, dar nu chiar atît de bogată şi fermecătoare. Acasă la sora Margaretei îi aştepta de asemenea şampanie şi o masă cu bucate. Abia aici descoperi surpriza — era de fapt ziua Adelinei. Îndată pricepu că sora e moralistă, cu educație puritană, căci îi privi suspect pe amîndoi, zicînd parcă în treacăt:

— Luați de seamă! Dacă te află Isaie, soro, nu te va putea salva nimeni!...

Seara s-au simțit fericiți, leger ca niciodată. Margareta era în bună dispoziție şi, cînd urcă să meargă ca de obicei în direcția stației «Rebreanu», dînsa îl bătu deodată uşurel pe umăr, zicîndu-i cu voce dulce:

— Eşti neospitalier, birjare!

— De ce? se miră Sandu.

— Comiți eroare după eroare cu nefirescul tău comportament.

— Cu ce-am păcătuit, onorata mea doamnă?

— Nu mi-ai propus nici o dată să-ți văd bîrlogul, aşa cum o fac bărbații amorezați...

Sandu intui că acum e clipa astrală. Mînui dibaci volanul pe stradelele înguste şi curînd maşina intră prin poarta arcuită într-o curte veche, cu cireşi bătrîni, scorojiți.

Apartamentul lui Sandu o făcu pe Margareta să se mire de curățenia şi ordinea ce domnea în cele două odăi. Doar bucătăria trăda lipsa îndelungată a unei mîini de femeie. Ea, nestingherită, îşi răsuflecă mînicele pănă la coate, făcu totul lună, apoi, relaxată, în cele din urmă, zise veselă, cu obişnuita-i mină de ştrengăriță:

— De azi înainte mă oblig ca să fiu ministrul culturii bordeiului tau, Sandule! Iubițelul meu birjar!...

* * *

Cele mai chinuitoare erau zilele de wek-end, cînd Margareta trebuia să se afle în familie. În cele obişnuite se întîlneau mai mult în timpul prînzului. Sandu pregătea din timp ceva demîncare şi cum serviciul ei era aproape, îi telefona şi ea venea pe jos, străduindu-se să nu o zăpsească nimeni. Nu-i scăpă însă mătuşii Vera, o vecină blîndă, dar bolnăvicioasă, care stătea mereu pe banca din preajma pridvorului casei lui Sandu, la aer proaspăt. Margareta începu să o salute, să o întrebe de sănătate, iar uneori să-i administreze şi cîte o injecție.

— E tinerică pentru tine, băiete, îi zise într-o zi bătrîna. Nici un bărbat nu poate s-o treacă cu vederea... Vecinul cela din cetatea de peste gard mereu o fură cu ochii. Alteori o pîndeşte cu o ocheană de după perdele cînd voi intrați în curte...

Sandu se sfii, totodată simțindu-se flatat — mătuşa nu-şi permisese să zică ceva asemănător despre nici una din femeile cu care îl văzuse pînă atunci.

Curînd Sandu şi Margareta începură să se întîlnească şi seara. Se iubeau pătimaş, încît abia izbuteau să ajungă la timp la stația «Rebreanu», de unde Margareta prindea ultima rută de Colonița. Dimineții, aşteptînd-o în stație, ca să-şi potolească nerăbdarea, privea aceleaşi fețe ale bătrînelor, care stîrceau pe scăunaşele lor vînzînd dis-de-dimineață semințe de floarea-soarelui. Odată, cînd vru să-şi cumpere şi el semințe, una din ele, cu şalincă de lînă pe spate, îi strecură un compliment:

— E drăguță păsărica, domnişorule, dar prea mulți bărbați îi dau tîrcoale... Şi dînsa e neînfricată. Cînd nu vii dumneata, se urcă în care maşină nimereşte... Bagă de seamă, să nu dea vreo pacoste peste ea...

Nu dădu mare atenție celor auzite. Împotriva unei dragoste mari şi luminoase, de cînd e lumea şi pămîntul, apar vorbe rele, se gîndi el. Margareta îl cucerea mereu cu cea mai curată sinceritate.

Aşa trecu iarna, primăvara...

De cum veni vara, Margareta făcu în fel şi chip să plece, împreună cu soră-sa Adelina, tustrei la mare. S-au odihnit împărăteşte, în Eforie Sud, la «Vila lui Eminescu». Adelinei îi mai trecu din asprime, împăcîndu-se cu gîndul că sora este ocrotită de un adevărat bărbat: galant, plin de atenție, cu maşină şi bani... Au revenit în oraş bronzați, plini de impresii, continuînd să zidească castelul lor de poveste. Se vedeau acum aproape zilnic, căci Margareta recurgea tot mai des la ajutorul lui: ba o repezea pînă la magazinul unde se vindeau materiale de construcție, ba pînă la meşterul ce trebuia să-i tencuiască casa, ba cu alte chestiuni mai mărunte şi el se străduia să-i îndeplinească cea mai neînsemntată dorință. Începu să aibă neplăceri la serviciu, dar şeful era un om înțelegător şi-i satisfăcea destul de des rugămințile.

Într-o zi îi solicită să o ducă pe maică-sa, de la spital, în satul ei de pe malul Răutului. Călători aproape o oră cu batrîna îngîndurată, cu un şal vechi pe umeri. La despărțire avu să-i spună:

— Eşti om bun, dar te-ai legat c-o femeie căsătorită. Dacă-i strici familia, vă tund pe-amîndoi pînă la piele! Nu te uita că sînt bătrînă! La o mînie găsesc în mine atîta răutate, că nu te salvează nici un procuror!...

Sandu rămase buimăcit. În ultimul timp şi fără vorbele astea era răscolit de frămîntări, cînd se gîndea că Margareta, în afara clipelor fericite, îşi are viața ei, cu familie, copii.

— Hai, birjar, zi-i birjar! îl îndemna ea cu vorba cîntecului, daca el încerca să o întrebe ce ar face, pomenindu-se amîndoi față-n față cu soțul ei. Şi noi avem dreptul la fericire, Sandule. Măcar un piculeț, chiar dacă o furăm. Aşa e tinerețea, cu prihanele ei... Dacă n-ai mai fi tu, ajutorul tău, ochii nu mi s-ar mai usca de lacrimi...

Zbuciumul ei pentru gospodărie, pentru a finisa casa îl alerta şi pe Sandu. O purta pe la uşile diferiților clienți ca să adune toate necesare pentru casă. Cînd trebuia să achite cumpărăturile, Margareta, parcă stingherindu-se, scotea din portmoneu banii, se achita, ca după o vreme să zică, într-un fel îndreptățindu-se:

— Banul se face cu trudă. Şi cu frică, uneori... Unde-i interesul banului acolo poate persista şi crima...

— Si cît o să mai munceşti aşa, ca o albină, dragă?

— Las' că nu uit nici de suflet, le întorcea dînsa în şagă. Hai birjare, mînă faetonul spre palatul fericirii noastre! Doar acolo este fotoliul meu de ministru al culturii...

Acest îndemn îi aducea în casa lui Sandu şi măcar pentru cîteva clipe se scufundau în hăul patimilor, uitînd de zbuciumul zilei încheiate...

* * *

În vara anului următor, din nou împreună cu sora ei Adelina, au mers pentru două săptămîni la izvoarele Slănicului. Sora mereu prefera să împletească pulovere cu lînă de Angora, stătea la sfat cu femeile venite să se odihnească. Lui Sandu şi Margaretei le plăcea să rătăcească serile răcoroase prin colinele împădurite, numărînd pînă tîrziu noaptea stelele pe cer, le plăcea cabana, potecile pline de farmec şi taine. Aici nimeni nu le încurca — nu se pomenea, spre deosebire de oraşul lor, nici un derbedeu care ar înjura, nu întîlneau persoane în stare de ebrietate. Feriți de ochii lumii, în vecinătatea magnoliilor înflorite, îndrăzneau să se scalde, goi, în apa înspumegată a rîulețului ce venea din susul munților. La numai cîteva zile pielea lor se facu de ciocolată.

Lumea celor doi se izolase într-un spațiu ce nu depindea de nimeni, numai de Dumnezeu. Sora Adelina îşi făcu o cunoştință şi nu-i împovăra prin nimic. Maragareta îşi despletea adesea părul ei învălurat, scăldîndu-se în apele Slănicului şi captivînd toți vilegiaturiştii. Zîmbea şi hohotea năstruşnic, alături de Sandu, dacă vreun turist străin se apropia cu camera de luat vederi ca s-o filmeze. Nu o interesa nici părerea Adelinei, nici ochii ce ar fi putut-o recunoaşte... Se îmbrăca leger şi mereu inventa ceva, dornică de a se zbînțui. În odaia din hotel se dezbrăcă odată goală-goluță şi prinse a improviza elemente de striptease, pe care le demonstrau nişte dansatoare, venite aici de prin regiunea Moscovei. În fața oglinzii făcea mişcări care-l întărtară şi mai mult pe Sandu. Ea, veselă, apoi tristă, zicea parcă cu duioşie:

— Ce păcat că fericirea curînd va trece şi iar o să mă întorc la vechile mele griji. Apoi, aruncîndu-se asupra lui în pat, ca o leoaică, începu să-l dezmierde: «Mînă, birjar, şi du-mă-n noapte...».

Reîntors de la Slănic, Sandu avu multe griji la serviciu şi nu se văzură o săptămînă. O întîlni ocazional, duminică, în unul din scuarele oraşului. Margareta ținea de mînuță un baiețel mai mare şi o fetiță mai mică. În urma lor păşea soțul, un bărbat subțire, înalt, atins în creştet de chelie. Observîndu-l, ea trecu pe-alături ca pe lîngă un străin, păstrînd o mină serioasă şi indiferentă. Îndepărtîndu-se, Sandu multă vreme îi urmări, păstrînd jocul conspirației. Erau o pereche potrivită. Margareta părea că-şi ține soțul la distanță. El cerca să-i spună ceva, iar dînsa parcă nici nu-l asculta, fiind întru totul preocupată de copii, care păşeau cuminți de mînă cu părinții. Întîmplător, îi prinse privirile care-i spionau de la distanță şi îi aruncă, pe furiş, o ocheadă înfuriată, cu amenințări, dîndu-i de înțeles că trebuie să dispară de-acolo...

— Familia e un lucru sfînt, dragul meu, încerca dînsa să-l dojenească, cînd s-au revăzut a doua zi. Dragostea noastră nu-i decît un generator, un stimulent pentru ca ea, familia, să se facă mai trainică. Hai să ne înțelegem: eventual, dacă mă mai întîlneşti cu familia, să te fereşti cît mai departe de mine... Iar, pentru cînd sînt lipsă, şi-mi duci dorul — poftim.

Şi Margareta scoase din gentuță o fotografie de-a ei, înrămată. Din ziua ceea chipul Margaretei îl privea de pe noptiera din preajma divanului, la geamul larg al odăii, unde dînşii petreceau atît de des clipe din cele mai frumoase.

* * *

După acea întîlnire lui Sandu îi veni ideea să verifice dacă dragostea lor este sinceră şi trainică. Hotarî să dispară. Îşi luă, fără s-o preîntîmpine, o deplasare într-un oraş portuar. Aproape o lună facu acolo o adevărată răzie printre agenții economici. Depistase o groază de evaziuni fiscale, dînd prilej organelor de anchetă să producă arestări masive printre boşi de cel mai înalt rang. Despre isprăvile lui se vorbi în presă. Margareta află despre toate pe la sfîrşit de lună, stînd la masă într-o seară cu familia în fața televizorului. Se gîndi cu amărăciune că acolo unde există interesul banului urmările pot fi dintre cele mai imprevizibile. Un dor sălbatic începu să o frigă iar la inimă şi nu avea răbdare să-l reîntîlnească, să-l dojenească, să fie din nou fericită. Revăzîndu-l peste o lună şi jumătate, îl sărută de-a mărunțelul, iar după ce îşi mai potoliră patimile, îi zise cu mîhnire:

— Nu ştiu dacă-i bine ce-ai făcut. Statul nu e în mare cîştig, dar cei condamnați?... Te bucură faptul că stau la închisoare? Pricepi, oamenii vor căuta să se răzbune, iar tu nu eşti ocrotit de nimeni... Ştii că trăim acuma într-o societate coruptă, criminalizată... Iar dacă ştii, atunci ce mă fac eu?

— Am depăşit deja frica, zise liniştit şi plin de curaj Sandu. Aseară, din partea clădirii mafiotului, vecinul meu, mi-au aruncat o piatră în geam. Nu m-am speriat, nici n-am chemat poliția. N-are nici un rost! Sectoristul e cumpărat demult cu tot cu mațe de către huiduma aceasta din lumea interlopă... Ce-a vrea Dumnezeu, aceea va face cu mine.

Despărțirea îi apropie şi mai mult. Acum întîlnirile lor deveniră mai frecvente. Şi numai cînd Margareta lua drumul spre casă, Sandu se simțea părăsit şi uitat. Doar plimbările solitare cu feciorul în zilele de odihnă îi mai completau lipsa femeii dragi. «Ele,

femeile, oricînd mi-au creat numai probleme, cugeta el descumpănit. Margareta îşi iubeşte familia, iar eu pentru dînsa nu sînt decît un refugiu permanent. Un amant ca mulți alții. După orice poezie vine starea de proză. O amantă, oricît de pătimaşă, dacă nu te leagă ceva de ea, pînă la urmă nu e decît o simplă amantă... Margareta e altceva. Sau poate dînsa e mai cumpănită decît mine? Ştie a-şi stăvili la momentul potrivit emoțiile? Nu, trebuie să sfîrşesc cu această aventură... Romanul dintre un bărbat singur şi o femeie căsătorită nu poate dura la nesfîrşit...»

Îl fulgeră un gînd să se întoarcă acasă, la părinți, să locuiască în casa bătrînească. Poate acolo va afla un suflet bun, va înjgheba o familie şi va uita de chinurile care-i furară liniştea. Avea poate să ştearga orice urmă a trecutului său şi să le ia pe toate de la început. Se gîndea că poate despărțirea şi îndepărtarea de oamenii care te ştiu îndeaproape ar fi un prilej de uitare. Regăsi într-un block-notes vechi telefoanele uneia dintre femeile pe care le iubise. O săptămînă evită întîlnirile cu Margareta şi plecă la acele mîngîieri demult uitate. Dar şi această aventură nu-i aduse decît remuşcări şi repulsie. Dormea alături de altă femeie, dar gîndurile-i erau numai la ea. O oră de dragoste cu Margareta îi înlocuiau toate plăcerile avute cu celelalte femei din viața lui. Pînă la urmă se decise să accepte chinul alături de ea...

Cînd o revazu, vîntul, florile, soarele nu mai însemnau nimic pe lîngă chipul ei cu gîță bogată şi setea de a o vedea azi, mîine, poimîine, o veşnicie nu-l mai părăsea. Cu fiece gînd de a se despărți de ea, valuri de dor o apropiau, o apropiau tot mai mult. O simțea, o simțea, o dorea, o dorea... Se îmbrăca frumos, îşi îngrijea exteriorul, iar lui totdeauna i-au plăcut femeile gospodine. Se simțea mîndru, cînd observa că nici un bărbat nu trecea pe lîngă ei indiferent. Dar fericirea asta îl frigea uneori ca un cuțit înfipt în inimă, care nu te lasă să mori, ci te plimbă aşa, cu durerea prin lume, ca să te miri tu însuți de puterea vieții trupului tău. Odată, plimbîndu-se în amurgul serii pe o ulicioară mai intimă a urbei, conteni pentru o clipă lîngă ei o limuzină luxoasă, pe a cărei fereastră îşi scoase capul ras pînă la piele o năMilă cu lănțişor de aur la gît, cu ceas scump pe o mînă păroasă şi-i strigă, țintuindu-l cu privirea:

— Nu vinzi duduița din colivie, jupîne?

Lui Sandu îi plăcu că bărbaților nu le scapă frumusețea Margaretei, chiar şi după sticla întunecată a maşinii. Dar se simți frustat cînd colegul de la serviciu, văzînd-o numai pe un minut, cît îl aştepta în stradă, îi aruncă cînd ieşea pe uşă:

— Gîța asta am mai văzut-o... Călătorea într-o maşină guvernamentală... E frumoasă foc şi-i atît de dulce!...

Fraza colegului îl ajunse din urmă cu ghimpele celui de-al doilea sens şi, poate pentru prima oară, în inima-i scînteie focul geloziei. Hotărî să plece cu Margareta în pădurea de la Stănica, la vînătoare. Ea părea că aşteptase de mult invitația, căci îl cuprinse patimaş, îl sărută ordonîndu-i copilareşte:

— Mînă, birjare!...

În casuța din piatră albă, cu mansardă, petrecură o seară furtunoasă, la focul căminului, ascultînd freamătul neliniştit al stejarilor. Vîntul arunca în geamuri stropi mărunți de ploaie şi frunze îngălbenite de tei. Singuri la gura sobei, gustau frigărui cu vin din poamă căpşună şi dragostea părea să nu mai aibă margini. În toiul îmbrățişărilor fierbinți Sandu încerca să provoace discuția care o tot amîna de mai multe saptamîni.

— Crezi că idila noastră, dintre o femeie căsătorită şi un bărbat singur, poate să contnuie la nesfîrşit?

— Birjarul meu iubit. Fii cuminte şi nu fi neascultator. Peste o săptămînă plecăm amîndoi la Poiana Braşov, la Sinaia. Eşti bucuros că balada noastră continuă c-o iubire adusă de către sfinții veacurilor trecute?

— Te-ai supărat cînd am încercat să te părăsesc? nu se ostoi bărbatul.

— Dacă o făceai înadins, te vînam oricum c-o lunetă, de pe acoperişul bordeiului tau. Nu uita că eu sînt Ministrul culturii!.. Şi, după o pauză, îngînduratâ, îi şopti cu voce plină de patimă şi sinceritate: Tu eşti speranța mea din urmă... Va veni o zi cînd îți voi spune multe adevăruri, pe care nici nu le bănuieşti măcar.

— De ce nu mi le spui acuma?

— Păstrez şi eu o taină, miraculoasă, pentru tine. Oare chiar atît de curios eşti?

— Cît de mult aş vrea să-ți fie veşnic dor de mine, se predă bărbatul şi-şi scufundă fața în părul ei bogat şi aromitor.

— Atunci, mînă, birjar...

Deşi la serviciu începea o perioadă încordată, obținu de la şef învoire pentru două săptămîni. La Sinaia au cutreierat potecile munților, au schiat. Margareta dori să învețe a mînui volanul. Îi plăcea să stea în locul şoferului, să-l urmărească pe Sandu în retrovizor. De data aceasta erau numai în doi, cu lumea şi mîngîierile lor...

Abia spre sfîrşitul aflării lor la munte, Sandu telefonă întîmplător fratelui, află că feciorul lui muri într-un accident rutier şi fură nevoiți să se reîntoarcă acasă. «Iată cum e viața aiurită, gîndi Sandu, gonind spre casă. Tocmai cînd îți este mai mare dragul să trăieşti, se amestecă durerea, răul...».

Drumul înapoi îl făcură mai mult în tăcere şi mîhniți. Frînt de vestea neagră, îl podideau lacrimile. Margareta nu mai avea putere să-l liniştească. Se despărțiră apucînd fiecare drumul lui.

* * *

După Sinaia, viața de familie a Margaretei luă o întorsătură neaşteptată. Soțul, pe care-l ştia cu stăpînire de sine, indiferent la cele ce făcea ea la oraş, cum agonisea bani, o întîlni ursuz şi bombă de capricios. Se încăpățina, nu vorbea cu ea şi stătea la geam mereu îngîndurat, cu barba prinsă în palme, absent. La urechile lui ajunseră mai multe zvonuri despre aventurile ei, dar nu socoti de cuviința să-i ceară socoteală.

Şi la serviciu o aştepta o surpriză. Şeful secției farmaceutice realizase multe medicamente din ajutoarele umanitare prin rețeaua de comerț şi acum umbla val-vîrtej, cerîndu-i dimineața şi seara dări de seamă, iscălituri pe documentele de contabilitate. Intervenise în toată afacerea parchetul general şi dînsa nu-şi vedea capul de griji. Medicul-şef era mereu chemat la cercetări, iar într-o zi, exaltat, îi zise cu răutate vădită:

— Ai fi putut să legi concubinaj cu orice prăpădit, numai nu cu un inspector fiscal! Amantul dumitale-i o bombă cu efect întîrziat! Oare eşti atît de nechibzuită?!

La început Margareta se miră — de unde pînă unde ştie şeful despre relațiile ei cu Sandu. Dar foarte repede îşi dete seama: de cînd a facut cursuri de contabilitate şi a început să deservească, pe lîngă serviciul la policlinica stomatologică, firma farmaceutică, a prins firul unei clare şi aprige lupte dintre fisc şi afacerile tenebre. De cele mai multe ori, duelul se termina cu o sumă frumuşică în buzunarul factorului fiscal, dar, evident, de zece-cinsprezece ori mai mică decît o eventuală amendă, dacă nu şi ceva

mai complicat. Sandu bănuia că în afacerea cu medicamentele era implicat şi vecinul-mafiot, cu geamurile întunecate, dar nu avea de unde să ştie că aici este amestecată şi Margareta. Cît despre dînsa, femeia înțelesese că bărbatul cel mai drag din lume încălcase regula de joc dintre fisc şi lumea rechinilor tenebri. Dar ce are a face ea aici? Şi se îngrozi, cînd înțelesese că ea ar putea fi tocmai şurubaşul răzbunării. «Doamne, ce să fac? Ce-o să fie mai departe?»

Era ca fiartă în oală. Prima la care alergă după consolare fu sora Adelina. Ascultînd-o, aceasta îi zise indiferentă, parcă în zeflemea:

— Eşti la vîrsta cînd trebuie să răspunzi pentru ceea ce faci.

— Sandu n-are nici o atribuție la descoperirea afacerilor şefilor mei. Fiecare vrea bani mulți. Şeful a primit partea leului, eu abia de mi-am acoperit nevoile casnice.

— Ştiu ei cum şi pe cine trebuie să se răzbune, n-ai grijă, zise Adelina. Încearcă să te prefaci că nu vezi nimic, trăieşte cum ai trăit. Dar... îndepărtează-l pe Sandu din viața ta. O să fie mai bine şi pentru tine, şi pentru el...

Se gîndi să se retragă, dar nu mai avea încotro — şeful nu o mai asigura că se află în umbra unor oameni sus-puşi şi mari. Acum nu o tăia capul cum o să se descurce: toate documnetele au fost deja sechestrate. Începu să scape grijile familiei, copiilor. Soțul rămînea în aceeaşi înțepenire şi nu îndrăznea să-i spună ce teamă o cuprinse.

— De cînd ai îndrăgit curorturile, ai uitat cu totul că avem casă, că avem copii, îi zise bărbatul într-o seară morocănos.

Ea nu mai putu ține piept stresurilor şi, ca să se răcorească, izbucni în hohote de plîns. Degetele-i tremurînde ba despleteau, ba împleteau gîța. Manichiurile vişinii se afundau în şuvițele de păr, părînd nişte mergeluşe răscolite prin tăciuni. Cînd se mai potoli, printre suspine, începu sa se tînguie:

— Am şi eu nevoie de un soare, de lumina în toate greutățile pe care le întîmpin... Nu pot ține piept singură la toate poverile...

— Nu e bine cînd încerci să-ți amăgeşti destinul. Nu uita că oamenii au ochi să vadă, urechi să audă şi limbă să vorbească...

Voi să-i cadă în genunchi, să se spovedească de toate păcatele de care se simțea vinovată în fața lui, dar Isaie, parcă citindu-i intențiile, făcu un gest că n-are nevoie de nici o explicație şi-i zise:

— Nu se întîmplă nimic. Să fie sănătoşi copiii. Ei au să ne judece, cînd vor creşte mari.

— Vreau să te rog ceva, bărbate, îngînă Margareta într-un miez de noapte.

— Să mă rogi?

— De se-ntîmplă ceva cu mine, să duci copiii să-i crească Adelina. Ei pentru tine au să fie o povară, dacă ai să vrei să-ți faci altă familie, cu altă femeie...

— Ce te apucă cu prostii din astea? Ți-am spus: nu s-a întîmplat nimic. Uităm de toate. Nu-i familie fără certuri...

Se decise să evite cu insistență întîlnirile cu Sandu, deşi el o telefona peste fiecare ceas la serviciu. O aştepta la stația «Rebreanu», plin de frămîntări şi necaz din cauza pierderii feciorului, nepricepînd ce se întîmplă cu el, de ce se ascunde Margareta.

Îl cuprinse un val sălbatic de gelozie. În zilele cînd n-o întîlnea, sîngele îi clocotea în vene. Veni de cîteva ori cu maşina pînă la poarta casei ei, dar nu cuteză să intre în

gospodărie străină. Urmări de la distanță cum se jucau în ogradă cei doi copilaşi ai femeii lui iubite şi regreta acum ca nu sînt ai lui.

* * *

Îl telefonă chiar ea, la sfîrşitul unei zile de muncă:

— Ai emoții, lighioană? încerca să pară degajată. Ma aştepți în bordeiul tău cu şampania la rece, cu frigăruii pe jăratic?

— Te caut de-o veşnicie...

— Eşi în stradă, dar nu mă aştepta la locul obişnuit, ci în scuarul gării. Aşa trebuie...

— Zbor la tine!

După două săptamîni încheiate Margareta era mai frumoasă şi mai seducătoare şi el, cu tot necazul trăit în acest răstimp, dacă i-ar fi propus să-şi pună capăt zilelor pentru ea, ar fi facut-o fără a sta pe gînduri. Uitînd de doliu, făcu ca în salonul lor să se răspîndească melodia Mariei Tănase.

— Iubeşte-mă, şopti dînsa ştrengăreşte şi prinse a cînta odată cu marea artistă:

«Numai inima nu-i piatră, Ea nu uită şi nu iartă...»

— Poate întîlnirile noastre îți aduc neplăceri? şi inima lui începu să tremure ca nu cumva Margareta să-l ia în serios.

— Vorbeşti tăclale, birjare! Mînă căluțul spre castelul desfrîului nostru... Deşi, cîndva, cînd o să mă satur de tine, te voi părăsi.

S-au iubit aprig, cu patimă, contopind într-un singur eter două inimi, un cer cu stele clare, care-i străjuiau la geamul larg, cu perdele vişinii, amintindu-şi despre seara din casa pădurarului de la Stănica. Cînd veni ora despărțirii, Margareta îl sărută lung şi dulce, apoi, deodată desprinse crucilița de aur şi i-o prinse la gît.

— Nu mă refuza. Să o porți totdeauna şi să ştii: fără tine, viața mea nu mai are nici un sens, birjare! Nu te-am întrebat niciodata: te supără această poreclă?

— Mă amuză!

— Dar mai am o rugăminte.

— Îmi place vocea ta catifelată în seara rugăminților majore.

— Vreau ca de azi să nu mă petreci pînă la stația «Rebreanu», dar... să mă laşi pe-aproape, printre casele celea înalte...

Opri maşina în vecinătatea unui bloc din preajma stației terminus. Margareta ieşi, parcă furişîndu-se; el o urmări prin retrovizor cum se pierdu printre umbrele arborilor, cu paşi eleganți, mărunți, în pardesiul ei roşcat. Închise ochii, zîmbi dulce chipului care stăriua în imaginația lui şi care pleca fericită de la el. După clipele trăite cu femeia dragă, îi veni gust de petrecere şi cum nu era ora chiar tîrzie, plecă îndată la fratele, soția căruia tocmai scotea plăcintele din cuptor. Au mesit «ciupind» cîte-o cinzeacă, apoi mai trecu pe la vărul Nicolae, care venise în ajun şi se întoarse pe la miezul nopții în casa lui, unde mai domnea mirosul cald al Margaretei. Matuşa Vera care mai era afară, zise plină de admirație:

— Ce minune de femeie! Vecinul din cetate o priveşte mereu prin geam cu ocheana... Dumnezeu să te învrednicească!

...A doua zi plecă la serviciu mai devreme. În garajul din preajma oficiului, spălă maşina de noroi, apoi participă la o şedință din cabinetul şefului şi cînd reveni în biroul sau, îl surprinse la telefon vocea Adelinei:

— Unde-ați fost aseară, farmazonilor?

— Are mare importanță pentru tine? socoti că nu e dator să-i raporteze.

— Vorba e că Marga n-a tras acasă şi bărbatul, copiii o caută peste tot. Dacă-i la tine, hotărăşte-i să plece tot acuma acasă, că-i bucluc.

— Aseară ne-am despărțit în stația «Rebreanu». Mai mult nu ştiu nimic.

— Nu spune poveşti! Batrînele care vînd răsăritä spun că n-au văzut maşina ta aseară.

Urmă o pauză lungă în receptor. Apoi, Adelina, pe un ton mai împăciuitor:

— Hai s-o căutam. Poate, doamne fereşte, a nimerit la vreun spital.

Întreaga zi cutreierară spitalele, secțiile de poliție, dar zădarnic. Au căutat-o şi a doua zi, şi a treia...

— Spune, te rog, adevărul, îl cerceta tot mai insistent Adelina. Nu vreau să afle soțul ei despre relațiile voastre. Ştiu c-o iubeşti. Poate-ai ascuns-o în casa pădurarului şi n-o laşi la familie?

— Mergem s-o căutam peste tot, propuse Sandu, îngrijorat şi el de-a binelea; barba i se acoperi cu broboane de sudoare.

Sora găsi în dormitorul lui doar un pulover de-al Margaretei uitat atunci seara... La despărțire însă, observînd crucilița de aur pe gîtul lui roşcat şi păros, se înspăimîntă:

— De ce e la tine?

— Margareta mi-a dăruit-o.

— Am zis odată c-o să se termine rău aventura voastră! Apoi, dînd cu ochii de fotografia Margaretei, o trînti cu furie în podea să-i sară aşchiile ramei. Cu ochii în lacrimi, fără a-şi lua rămas bun, ieşi puşca din casă ca să nu se mai întoarcă niciodată.

... Trei săptămîni rudele Margaretei au fost în căutari disperate. Apoi au anunțat procuratura. În declarație îl bănuiau pe Sandu în dispariția ei miraculoasă. Ultimul în seara ceea o văzuse el.

* * *

— Mărturiseşte, unde ți-i găgioala, îl luă frontal procurorul, un bărbat cu mustăți negre, mic de statură şi foarte gras, mestecînd mereu o țigară cubaneză în dinți şi punîndu-i din capul locului cătuşele pe mîini. Avem informații că tu ai fost ultimul care-a văzut-o. Ajută-ne, să dezlegăm cumva enigma. O iubeşti doar...

— Dac-aş şti unde se află, oftă Sandu, m-aş duce neîntîrziat şi-aş aduce-o... în rochie de mireasă.

— Aşa-i, carevasăzică, oftă omul legii lung, fixîndu-l cu priviri pătrunzătoare prin ceața fumului plumburiu. Semnează, carevasăzică, aici.

Îi desfăcu cătuşele şi Sandu semnă pentru întîia oară un proces verbal întocmit asupra lui.

— Pleacă de te mai gîndeşte, îi zise procurorul, admirînd frumusețea femeii de pe fotografia ce o tinea în mînă. Şi nu uita: dac-auzi ceva despre ea, anunță-ne imediat, fie ziuă, fie noapte...

Pus sub banuială, sora Margaretei, colegele ei de serviciu îl ocoleau acum. Trăia zile încordate — îl frigea dorul de ea, vroia să-i audă glasul, glumele, şi totodată îl scutura în spate gîndul că în dispariția ei e pus sub negre bănuieli. După discuția cu

procurorul, simțea pe mîini tot timpul cătuşele reci de fier. Apăsat de gînduri, îşi accidentă «Renualt»-ul la o cotitura, dînd într-o bordură. Îl repară o zi întreagă şi din lipsă de bani, nu mai vopsi locul îndreptat. Se puse iar pe căutat, dar zădarnic. Seara, cînd revenea acasa, privea îndelung cele două fotografii din ramă — a fiului şi a Margaretei, străjuind telefonul în speranța că poate-poate va zbîrnîi şi la receptor îl va chema o voce de catifea, plină de farmec:

— Alo, birjare!...

Mai fu chemat o dată la convorbire, procurorul, punîndu-i aceleaşi întrebari, dar neizbutind să afle ceva, îl petrecu pînă-n prag, parcă cerîndu-şi scuze pentru deranj şi trăgînd amețit din țigară:

— Rudele, carevasăzică, ne bombardează cu reclamații, cerînd arestarea dumitale. Dînşii presupun că dispariția Margaretei este legată numai de relațiile voastre. N-avem încotro, trebuie să verificăm...

Sandu hotarî să se ducă la o vrăjitoare din mahalaua Teleneştilor. Țiganca îi spuse ca Margareta se află în stapînirea a trei persoane: doi bărbați şi o femeie, îmbrăcată în alb, care o chinuie într-o încăpere, undeva la poalele pădurii şi nu se ştie dacă va scăpa cu zile. Îi mai spuse că şi pe el îl asteaptă o grea cumpănă... Două femei doresc să-l omoare. Dacă va trece cumpăna, are să trăiască mult, peste 90 de ani... Iar Margareta, unde se află, strigă, cere ajutor, dar scăpare n-are... O mai căută la casa pădurarului de la Stănica, pe la rude, cunoscuți, dar de fiecare dată venea acasă disperat. Se fereca în durerea sufletului său. Cei care-l cunoşteau, nu-l mai telefonau. Doar din cînd în cînd cîte-o voce anonimă îl amenința la receptor, punîndu-i în vedere că va fi asasinat, dacă nu se va găsi Margareta.

* * *

La o chindie de octombrie, doi tractorişti, terminînd aratul lanului din preajma Ineascăi, se opriră în dreptul fîntînii lui Glod, ca să toarne apă în radiator. Căldarea de la cumpănă lipsea. Sloboziră caldarea lor în adîncul pietrelor, dar vadra se lovi de ceva tare. Unul aruncă un bulgare, crezînd că a secat apa, dar se auzi un plioscăit clar. Luă atunci o oglinjoară din buzunar, vînă razele soarelui şi le îndreptă spre adînc. Descoperi plutind în oglinda apei un obiect negru ca smoala. Aduseră o cangă şi amîndoi prinseră să tragă greutatea la suprafață. Era ceva într-un sac, dar aproape de inelul colacului, cînd să pună mîna pe el, pînza lui se rupse şi sacul căzu cu zgomot înapoi. Au mai îndreptat tot atunci fascicolul de lumină al oglinzii şi s-au cutremurat: din pînza ruptă a sacului stîrcea un picior de om...

Sosind la fața locului, polițiştii, cu măşti antigaz, au coborît în fîntînă, au legat sacul cruciş şi l-au tras la suprafață în văzul mulțimii adunate. Sacul ascundea cadavrul unei femei în descompunere, fără haine, tunsă chilug; craniul purta în față şi din spate, amprentele unor lovituri de rangă cu fileturi. Expertul legist, după autopsie, stabli că toate coastele cutiei toracice sînt strivite, fapt ce sugera versiunea unui accident rutier. Din imposibilitatea de a identifica cadavrul, după ce fură luate toate amprentele, probele, victima fu transportată pentru cîteva zile la morga din Orhei. În aceeaşi seară televiziunea republicană, Ministerul de Interne anunțară că în fîntîna din preajma Ineascăi a fost depistat cadavrul unei femei de 20-22 de ani, cu amprentele unei morți violente, cu semne de viol. Criminalii au imitat un accident rutier... Se demonstră şi

fotografia cadavrului în descompunere, care nu fusese identificat. Dupa cîteva zile, fu înhumat, sub un numar special la cimitirul din localitate. Organele abilitate deschiseră o anchetă penală...

Apoi surveni imprevizibilul... Se descoperi că în ultimele luni în organele de anchetare nu era cunoscut nici un caz de depistare a cadavrelor neidentificate. Fuseseră somate multe persoane cu posturi de răspundere din organele ordinii publice. Procurorul burtos, iritat de insistența rudelor, chemă pe Adelina şi Isaie, le demonstră caseta video cu cadrele lugubre despre victima scoasa din fîntîna lui Glod. După demonstrări repetate, Adelina găsi ceva asemănare cu Margareta...

— Victima are numai 20-22 de ani? încercă să precizeze Isaie.

— Concluziile expertizei în asemenea cazuri sînt, carevasăzică, foarte aproximative, recunoscu procurorul cu vocea-i gravă, tragînd lacom din țigară.

În aceeaşi zi, la morga din Orhei avu loc procedura de identificare şi, în prezența rudelor, Adelina îşi recunoscu sora după dintele de aur şi manichiură, iar soțul ghici alunelele care se mai pastrau pe coapsa stîngă...

Cum victima fusese descoperită în fîntîna din marginea Ineascăi, satul de baştină al lui Sandu Ailenei, procuratura consideră bănuielile rudelor întemeiate. Pînă în seară inspectorul fiscal fu arestat.

* * *

— Acum o sa-ți aminteşti totul, canalie! tuna procurorul țintindu-l cu ochi răutăcioşi şi punîndu-i din nou cătuşele pe mîini. Fabula asasinării ne este deja cunoscută... Carevasăzică, ai comis omorul în casa ta. Dupa ce ai dezbrăcat şi tuns victima, pentru a n-o putea nimeni identifica, ai pus-o în portbagajul maşinii, ducînd-o într-o fîntînă părăsită din preajma satului dumitale... De ce ai facut-o, nemernicule?

Sandu nu izbuti să scoată un cuvînt. Un nod amar şi înăbuşitor îi sugruma glasul, răsuflarea. Privea bleg la fotografiile pe care procurorul i le înşira pe masă, cătuşele îi smulgeau mîinile din umeri, pe fața-i neberbierită prinseră să-i curgă şiroaie de sudoare. Îl treceau cînd fierbințeli, când fiori de gheață.

— Nenorocita mea, Maragareta... şoptiră buzele lui speriate.

— Vecina dumitale, Vera Chirică, ne-a spus că în seara dispariției acestei femei, ai spălat portbagajul, iar mai tîrziu l-ai şi vopsit... Ca să speli urmele de sînge, canalie!

În birou intrară doi polițişti, îl înşfăcară de subsuori şi îl împinseră cu brutalitate în duba din curtea procuraturii. Mai dovedi să prindă privirile pline de răutate şi blestem ale rudelor Margaretei, care boceau în preajma clădirii vechi, cu pereții trişti şi geamurile arcuite. Auzi chiar o voce plină de durere, strigînd ceva despre judecata lui Dumnezeu:

— Criminalule! Ai ucis mama a doi copii şi ne-ai nenorocit şi pe noi...

Cum numai fu îmbrîncit în celula penitenciarului, uşa de la intrare se deschise vraişte şi asupra lui Sandu tabărîră două mătăhăli, lovind cu pumnii şi picioarele în el, ca într-un sac cu paie. Înainte de a se retrage, îl mai snopiră cu reteveiurile. Cînd îşi veni în fire, fu scos la lumină, într-un cabinet puturos, unde-l aştepta procurorul cu mustăți negre şi țigareta obişnuită în dinți. Facu sever către lucrătorii docili ai penitenciarului:

— Prea v-ați stăruit... Alcătuiți măcar cumsecade procesul-verbal... Unde-s explicațiile martorilor că bănuitul a opus rezistență în momentul reținerii? Apoi făcu către arestatul încovoiat şi însîngerat: Ascultă, canalie! Probe directe, deocamdată, nu

avem, carevasăzică, dar să ştii că noi nu sîntem chemaţi să scoatem cartofi, ci să descoperim crime. Nu încape nici o îndoială ca asasinatul femeii este trebuşoara ta. Faci benevol autodenunțarea sau o să te ajutăm noi să scrii cum s-au întîmplat toate?

— N-am nici o atribuție la acest omor, se gîngăvi Sandu. Nu mă chinuiți în zadar...

— E obraznic pederastul! clănțăni o voce printre zîngănitul uşilor grele de fier. Îl facem să vorbească în versuri, pînă mîine dimineață...

— Sărmănelul, încă nu cunoaşte viața puşcăriilor noastre, despre care habar n-au nici miniştrii, pînă nu nimeresc aici, cugetă în voce un locotenent cu dinți de metal.

Fu îmbrîncit iar în celulă. Încercă să se dezmeticească, dacă sufletul i-a rămas în trup sau l-a părăsit. Căuta să-şi reamintească ce s-a întîmplat cu el în acest scurt răstimp, dar gîndurile păreau să înoate haotic într-o mocirlă vîscoasă. Sîngele i se închegase pe buze, în nas, pe haine... În jur era beznă. Doar un mic fascicol de lumină pătrundea din coridor, prin crăpătura subțire a uşii de metal. Deodată auzi parcă nişte voci bizare, simți că cineva îl gîdilă la picioare. Pricepu că sînt guzganii, care foiau în jurul lui. În acea realitate tulbure, i se păru că aude o voce foarte cunoscută şi scumpă: «Mînă, birjare!. . » Două lacrimi măşcate se rostogoliră peste sîngele închegat. Nodul din gît creştea să-l sugrume, să-i oprească răsuflarea. Un scîncet înfundat se rupse din ființa lui chinuită.

Trecu vreme multă, pînă fu iarăşi scos la lumină, unde-l aştepta acum locotenentul cu fața obosită, străjuind la masă cu o foaie curată şi un pix.

— Vei scrie benevol, unde-ai îngropat hainele, gîța Margaretei... Tot, de-a fir a par...

— Aş dori şi eu să ştiu, şopti Sandu, chircindu-se de durerea ce i-o produse bătaia de odinioară.

— El vrea plăceri! rîse o voce camuflată după zăbrelele unei celule. Priviți la poza lui de pederast.

— Închideți lioarba, putregaiule! reproşă acelei voci locotenentul şi se adresă din nou lui Sandu: Te întreb ultimă oara: o să recunoşti crima? Şi fără să-i aştepte răspunsul, începu să-l amenințe: Sîntem în afara oricărui control. Facem aici ce dorim, numai să descoperim crimele

— Credeți-mă, eu n-am nici o vină...

— Duceți-l la plăceri! răcni deodată, descumpănit, ofițerul.

Fu dus din nou în celula neagră. Abia răsuflă, cînd simți că pe lîngă uşă trec nişte duduițe cu paşi mărunți şi chicoteli desfrînate. O voce şoptită le ordonă:

— Intrați cîte una în camerele deschise. Aveți pentru relații doar o oră. Cînd vă chem, îndată să-mi ieşiți în coridor.

Curînd în jurul lui Sandu, parcă din pereții umezi, străbăteau gemete de plăcere, slobozite de prostituate... Fuseseră aduse clandestin din oraş, pe o uşă tăinuită, ce dădea în stradă, de temnicerii penitenciarului, ca să satisfcă plăcerile deținuților. O voce de bărbat slobozi peste un ceas un ordin şi toate duduiele ieşiră din celule, strecurîndu-se în stradă, unde le aşteptau maşinile negre ale proxeneților.

— Auzi, Mitrule, adună fiarele care s-au scăldat în plăceri şi ticseşte-le în celula ceea din subsol... Pentru patru curve au plătit banditii, numai o sută de dolari.

— Lumea moare de foame aici, după ziduri, dar satanele astea nu-s mulțumite că au agonisit într-o oră o sută de dolari, se auzi o voce revoltată.

— Închideti lioarba, putregaiule!

Probabil îi era ruptă o coasta, nu putea să se întoarcă şi stătea aplecat, îngenuncheat parcă. Coțcăitul guzganilor se auzea tot mai pronunțat şi, înfricoşat, să nu cadă pradă rozătoarelor, lovi uşurel în uşă, chemînd santinelele. Se deschise ferestruica şi o voce îl întrebă printre sughițuri:

— Ce-ți doreşte rînza? E după miezul nopții...

— Guzganii, şopti Sandu.

— Credeam că la ora asta vrei să te spovedeşti, iar tu te doreşti în palatul Versailles.

— El vrea plăceri! chicoti o voce obraznică din celula vecină.

— Poate că i-a sosit ceasul, rînji omul pazei, zîngănind cheile. Se auzi cum se deschide o uşă de metal, apoi paşi tiptili. Cineva se apropia de uşa lui. Şi iar vocea temnicerului, preîntîmpinînd: Numai fără victime, claponilor! Vreți amor? Banii încoa!

— O sută, anunță vocea hîrcăită şi chicoti înfundat.

— Intră de-l fă cocoşel, mizerie! se mai auzi vocea gravă şi cazonă.

Zăvorul de la uşă căzu şi asupra lui Sandu tabărîră doi inşi, care prinseră a-i rupe pantalonii, pricinuindu-i dureri sfîşietoare. Şi, în timp ce santinela zăvora la loc uşa, să se facă întuneric beznă, iar guzganii speriați dispărură prin găurile lor, unul îl înşfăcă brutal de urechi, aplecîndu-i capul spre burtă, şi ținîndu-l aşa. Celălalt, lăsînd să-i cadă patnatalonii, îl cuprinse pe de la spate cu ambele mîni de talie, tocmai să-şi înfigă unghiile... Apoi, cînd tipul, după mişcări zbuciumate, însoțite de răcnete de plăcere, îşi încheie mendrele, se schimbă cu celălalt... Sandu cazu ca o petică la podeaua rece de beton...

— Peste nouă luni are să nască, blegul! se auzi o voce, rîzînd cu poftă, ca îndată să ordone subalternilor: Ia, aveți grijă sa nu-l sfîşie guzganii. Dacă mai aveți dolari, pentru un seans — cocoşelul ista vă stă la dispoziție!

Iar se deschise vraişte uşa celulei, apăru o umbră de bărbat, care aruncă pe neaşteptate peste Sandu o căldare cu apă clorurată, pentru dezinfecție... Pînă în zori îşi pierdu cunoştința şi nu mai ținea minte ce se petrecu cu el. Îşi reveni doar atunci cînd în fața lui stătea burtosul procuror, tragînd din pipă şi întrebîndu-l întăritat:

— Cum ai odihnit aici, noaptea?

— N-am nici o vină, abia rosti Sandu. Lacrimile-i şiroiau pe față fără voia lui. Pentru Dumnezeu, credeți-mă, căutați adevarații criminali...

— Aici toți devin credincioşi, neprihăniți, facu procurorul enervat. Dar cine comite atîtea crime? Am devenit o societate criminală! Lumea se înspăimîntă, iar noi sîntem veşnic bănuiți că chinuim oamenii şi-i punem la dubală... Apoi adăugă oțărît şi obosit: Carevasăzică, am percheziționat casa dumitale, maşina, cu raze ultraviolete, dar n-am găsit nici o probă ce ar demonstra complicictatea la omor. Şi n-am descoperit crima numai de aceea că ai lucrat foarte bine. Ai reuşit să ştergi urmele ca un detectiv sadea. Trebuşoara însă e a dumitale...

După această convorbire Sandu fu supus controlului medical. Doctorul penitenciarului îl unse pe alocuri cu iod, iar cînd se plînse că îl dor coastele, cel în halat alb, scoase din buzunar o pastilă de analgină, o rupse în două şi i-o întinse:

— Jumatate pentru coaste, cealaltă — pentru gust de mîncare. În aceeaşi zi îl vizită avocatul, care-i ajută să facă o reclamaţie Procurorului general pentru torturile la care fu supus şi-l asigură că-l va apăra cu mare interes, considerîndu-l nevinovat. La despărţire îi transmise vorbă de la frate şi părinţi, precum şi o cordeluţă din poale de patrafir preotesc.

— Să te rogi lui Dumnezeu, îi zise avocatul. Uneori nici noi nu putem face nimic cu bestiile de-aici. Statul se criminalizează, Sandule! Cuiva, sus, îi convine haosul...

Avocatul, îl mai ajută să scrie o contestare a mandatului de arest în instanţa de judecată, dupa care îl lăsă iar pentru cîteva zile cu speranţa că va fi eliberat de sub strajă. Pînă în seară fu strămutat în altă cameră, cu paturi în două etaje. I s-a făcut o injecţie, care-i mai potoli durerile. Era numai cu un locatar sadea al puşcăriilor, cu tatuajuri pe spate şi pe burtă, vorbind cu argouri. Insul nu-i permise să închidă un ochi două zile şi două nopti, tot întrebîndu-l dacă nu are coşmaruri legate de asasinarea tîrfei celea de muieri. Apoi, în locul acestuia, veni altul, framîntat de aceeaşi curiozitate: unde a omorît-o, cum a tuns-o, cum a dezbrăcat-o şi unde a îngropat hainele, gîţa. De unde a luat sac cubanez, care-i o raritate acuma pe la noi...

Aproape că nu închise un ochi în restul zilelor. La insistenţa avocatului instanţa examină legitimitatea mandatului de arest şi, în prezenţa procurorului, îl declară nelegal. Spre nemulţumirea rudelor Margaretei, Sandu Ailenei fu pus în libertate.

— Cum de-aţi îndrăznit să-l apăraţi pe un criminal?! se napustiră asupra avocatului rudele ce nu se mai dezlipeau de clădirea judecătoriei. Asasin al unei mame cu doi copii...

Mînia acestora îl treziră din starea de absenţă totală, în care se scufundase. Sandu se întoarse spre nemulţumiţi şi spuse răspicat:

— Eu am iubit-o, sînt gata să mor pentru ea. Dar n-am nici o atribuţie la omor...

— Ticălosule! îl petreceau glasuri care mai de care revoltate.

— Bravo, îl bătu pe umăr la despărţire procurorul. Ai reuşit, carevasăzică, să obţii graţierea. Dar să ştii, băiete, peste un an, peste doi, totuna descoperim crima dumitale şi de-acum eu singur am să cer pedeapsa cea mai aspră... Sîngele de om nu se şterge niciodata de pe conştiinţa asasinului!

* * *

Reveni acasă descumpănit, indiferent la toate. Parcă nici nu-i trase atenţia mătuşii Vera care-l întîlni cu privirile înlăcrimate de compătimire. Nu o auzi nici cînd îl întrebă de nu are nevoie de ajutorul ei... Nu-l mai dureau coastele stîlcite, rănile de pe urma bătăilor. Îl durea amarnic sufletul. Căzu peste el o scurgere tîmpă de timp pustiu, gol, fără nici o speranţă, fără nici un sens. Doar din vreme-n vreme, ca un ecou surd, îi revenea în memorie, distrugîndu-l, tabloul batjocurii pe care o suportase de la cei doi homosexuali. Nu scăpă de această senzaţie nici peste cîteva zile, cînd procurorul îl înştiinţă pe el şi pe rudele Margaretei, că dosarul contra lui Sandu Ailenei se clasează din lipsa dovezilor şi a probelor.

...Ziua ceea îi fusese de greu blestem. Rudele asasinatei îl blamau înfuriate, promiţindu-i că-l vor stîrpi de pe faţa pamîntului, dacă justiţia este coruptă şi nu poate face dreptate. Scoase maşina din garaj, împrumută bani de la mătuşa Vera şi trecu în revistă toate cărările, pe care le cutreierase cîndva împreună cu cea mai iubită femeie din

viața lui. Cumpără apoi o coroană din flori roşii, vii, şi cu anevoie găsi mormîntul Margaretei. Prinse coroana de crucea puternica de stejar, privi o vreme cum fîlfîia în bataia vîntului panglica, pe care scrisese simplu: «Celei mai iubite femei, de la birjar» şi stătu acolo, singuratic, în vîrful dealului, înconjurat de morminte proaspete, pînă pe cer prinseră a licări primele stele şi luna, acoperită de nori răzleți şi grei...

Cînd ajunse acasă, începu să bureze şi peste geamul larg se scurgeau lacrimile cerului. Pe pervaz, indolente, dar senine şi pline de voluptate, străjuiau cele doua fotografii, cu chipul gingaş al Margaretei şi, plăpînd, al fiului.

Deschise toate uşile casei şi vîntul umed începu să joace uşor perdelele... Apoi scoase de pe perete arma, o încărcă cu două cartuşe, potrivi capatul țevilor în gură şi apasă dintr-o dată pe ambele trăgaciuri...

Cele mai bengoase minuni în destinul omului se pot întîmpla atunci cînd el încearca să-şi pună capăt zilelor. Clipa fatală din acea noapte se sfîrşi surprinzător pentru Sandu Ailenei... Apăsînd de ambele trăgaciuri, țevile armei rămăseseră mute... Deodată el se pomenise în starea ostaşului, într-un moment de răgaz al unui război greu, obositor şi veşnic. În strada pustie lătrau cîinii. Vîntul vuia enervat la fereastră, perdelele tremurau în valuri, rasturnînd sticla şi paharul, facîndu-le țăndări pe podea. Holba ochii înnebunit, avînd presimțirea că nu vede nimic în jurul lui. Îi clănțăneau maxilarele, mîinile i se slabiseră şi scăpă arma jos. Două împuşcături asurzitoare urmară una după alta, ca printre pereții casei să şuiere gloanțele rătăcite... Doar o clipă îl despărțise de trecerea lui în veşnicie. Mai trecură momente grele de haos în gînduri, pînă desluşi huruitul unei maşini grele ce trecea pe drumul umed de peste geam... El încleştă pumnii, închise geamul, dadu un picior armei, ca să ajungă undeva sub divan. Toată ființa lui triumfă. O voce lăuntrică țipa ca să-i desfacă pieptul: «Sînt viu... Trăiesc! N-am murit şi... Trebuie sa trăiesc!!!»

Pînă la amiază chemă nişte meşteri şi instală la intrare o uşa grea de fier, schimbă toate lacătele geamurilor, permută mobila dintr-o odaie în alta, puse portiere negre, ca să nu să se vada lumina de-afară. Cînd meşterii plecară, el se lungi pe divan, ținti privirile în tavan şi se pomeni cu gîndul că este... nemuritor, că, odată ce moartea l-a ocolit, el va trăi o veşnicie. Un zîmbet maliții os, cu nuanță lugubră i se contură în colțul gurii, buzele-i musteau în salivă, cu un uşor tremurici. Puse oglinda înaintea sa, scoase din frigider două sticle şi prinse a bea încontinuu şampanie, ciocnind cu sine tot şoptind desluşit şi rece: «Sa fii sănătos, birjare! Sănătate şi viață îndelungată!» Neobservat pentru el, noaptea se topi cu tainele ei. Către zori oboseala îl doborî într-un somn adînc şi greu. Dormi o zi şi-o noapte... Prin cap huruiau şenilele tancurilor, lătrau cîinii, rîdeau femeile; doi copii, cu voce nenorocită, disperată o chemau în ajutor pe mama... Trezindu-se, buzele-i vinete parcă mai continuau sa şoptească victorioase: «Eu trăiesc! Trebuie sa trăiesc! Şi n-am să dau voie nimănui să-şi bată joc de mine...». Ochii lui migeau răutăcioşi, declarînd că se va război înverşunat cu toți care încearcă a se gîndi că el este asasinul Margaretei. Deşi, de la ea i s-au început şi multe rele în viață... Da, da, de la ea... Iar dacă ea nu mai este, oare dînsul trebuie să-şi ducă existența în chinuri, în necazuri permanente? Viața e unică, trecătoate. Unul trăieşte, altul pleacă. Aşa e de cînd lumea şi pămîntul!.. Deodată el îşi roti privirile prin toată odaia învăluită de lumină, luă fotografia femeii iubite, o ținu o vreme în dreptul inimii, care zvîcnea ca turbată, apoi o...

trînti cu furie de podea făcînd-o țăndări... Tot atunci, cu mişcări învălmăşite adună țăndările cu mătura într-un pachet de celofan, pe care-l aruncă în fundul sobei. Mai aruncă din urmă nişte hîrtii, le dădu foc şi totul se prefăcu în cenuşă... Trebuia să scape de chinuri cît mai repede... Prea tare îl ustura sufletul, care-i cerea o izbăvire de necazurile cuibărite permanent în el. Mai încercă prin mişcări stîngace de mînă să facă gimnastică. Flutura din cap aidoma unui cal nărăvaş şi parcă-parcă arunca de pe umeri o povară grea ca de plumb. Apoi se băi, avînd lîngă cadă aprinsă o lumînare de parafină. Precum obişnuia uneori să se relaxeze, privea făclia îndelungat, cu privirile-i reci, fără să clipească... După ce îşi şterse corpul cu un ştergar aspru, îmbrăcă halatul lung, ce stătea pe el ca o mantie de preot, îşi călcă pantalonii, cămăşile. În dricul amiezii, după multe-multe zile, se îmbrăcă îngrijit, ca un mire şi ieşi în oraş. La volanul automobilului, care tot timpul i se părea că aduce a miros de sînge, porni în direcția unde locuia soția fostului demnitar. N-o văzuse demult. Trebuia să-i fie dor. Înainte de întîlnire, însă, trecu pe la cancelaria judecătoriei.

— Am venit să iau copia deciziei de achitare, îi zise grefierei, o fetişcană drăguță, cu ochişori şireți de motănaş. Domnişoara, îmbrăcată elegant, într-un costum roşu, în canotieră, cu voal negru peste ochi, văzîndu-l, deodată răsuflă adînc, oarecum necăjită şi-i făcu un gest cu mîna, arătîndu-i uşa capitonată cu dermantină cafenie.

— Domnul judecător a poruncit să treceți pe la el... Doreşte să schimbe două vorbe, iar sentința vrea să v-o înmîneze personal...

— Doar nu e o distincție prezidențială, reproşă Sandu nemulțumit. Totuşi se încumetă să intre.

Biroul, cu masă lungă, lucioasă, era înalt, cu tapete înflorate, creînd impresia unei cîmpii înfloritoare. Judele, un bărbat cu fața ovală şi priviri calme, îngădui răbdător pînă Sandu veni neîndemînatic spre el. Aşezîndu-şi grijuliu gulerul mantiei, omul legii îi oferi printr-un gest să se aşeze în fața lui. Mai isprăvind cu hîrtiile de pe birou ce avea să le iscălească, deodată îi zise:

— Vreau să mă uit încă în ochii dumitale... Uneori există cazuri cînd în documentele oficiale fixezi unele lucruri, iar intuiția îți spune cu totul altceva... Procurorul a înaintat recurs față de încheierea emisă. Încă se va mai vedea... Eu vreu să te întreb, fără protocol: ai vreo vină în moartea Margaretei ori intuiția mă dă de gol şi pe mine? Spune, te rog, adevărul. Totul va rămîne între noi... Poate şi dumitale îți va fi mai uşor pe suflet. E prea caraghios, din cale-afară acest caz...

— Plec la serviciu... gînguri nemulțumit Sandu, socotind că este iar amenințat. Nu pot fără de lucru... N-am să încerc a mă da la provocare, dar... aflați de la mine, şi privirile lui iar se încruntară, ca pe obraji să-i apară broboane de sudoare mari ca lacrimile de femeie care plînge de-asupra mortului: cît o fi şi-oi mai trăi, voi căuta făptaşul. Eu, cu mîinile mele am să-l pedepsesc pe asasinul Margaretei...

— Voi fi curios să văd roadele chinurilor dumitale...

Soția fostlui demnitar îl aşteptă, ca să-i secе puterile care le mai avea. El, însă nu simți nici o plăcere...

** *

La o săptămînă după eliberarea lui, Sandu se angajă contabil la o companie de livrare a petrolului. În colectiv erau mulți tineri, absolvente ale Academiei de Studii

Economice. După serviciu prefera să rămînă la birou şi să rezolve integrame din ziarele pe care le citea din scoarță în scoarță. Cu ocaziile zilelor de naştere ale vreunui colaborator, participa cu pasiune la sindrofiile vesele. Aflînd că este divorțat, liber adică, domnişoarele prinseră a-l ademeni cu privirile lor seducătoare, încurajîndu-l. Se străduia să fie mereu călcat la dungă, proaspăt bărbierit, parfumat, începu să poarte un colier cu lănțişor de aur şi un ineluş, cu semnul zodiacal al capricornului. Fața lui devenea tot mai senină şi mai liniştită. Dragostea de viață ferecă cu lacăte trainice uşa de unde puteau să iasă în orice clipă faptele lui din trecut. Doar cîte un gînd răzleț îi răscolea în memorie nişte evenimente petrecute odinioară, pe care tot atunci parcă dînd cu piciorul în ele, furios, le alunga... Se gîndea că trebuie cît mai curînd să înmormînteze trecutul şi să privească în viitor cu optimism. Avea peste patruzeci. Sufletul lui, însă, nu împlinise nici măcar 18 ani. Dorea să întîlnească o fată, ce ar semăna întocmai cu Margareta, femeia lui iubită, care vrînd-nevrînd arareori i se înfățişa înaintea privirilor lui, cu vorbe dulci, cristaline, plăcute, întotdeauna întrebîndu-l: «De ce a trebuit să se întîmple aşa, birjare?...». Simțindu-i aievea prezența, el căuta precaut în jur, parcă dorind să se asigure că nu-l observă nimeni. Dar alte vorbe răzlețe sunau în urechile lui: «Bravo, birjare! Ai luptat cu justiția ca leul! Eşti învingător!» şi tot atunci auzea în tîmple nedumirirea ei: «Dar de ce ai distrus fotografia mea, birjare? Doar sînt atît de frumoasă, drăguță... Toată frumusețea mea e pentru tine, dragul meu birjar...».

** *

Străzile aglomerate, cu terase şi cafenele, unde se înşirau mese albe cu umbrele colorate, havuzuri asaltate de copilaşi veseli, îi alinau zbuciumul. Dar, de cum venea seara, revenind acasă, Sandu parcă începea să se lupte cu sine însuşi. Se aşeza în fața oglinzii şi încerca să se convingă, că dînsul nu are nici o vină, nu este vinovat de moartea Margaretei şi trebuie să facă ceva concret pentru a se debarasa, a se izbăvi de frămîntările care nu-l lăsau să se calmeze. Uneori, intenționat, cu noii colegi, stătea pînă noaptea tîrziu la serviciu, jucînd belot. Nu-i plăcea jocul de cărți, avea repulsie față de orice joc de hazard, nu suferea fumul de țigară, vorbele nesfîrşite, dar acea atmosferă era mai calmantă decît starea de singurătate. Acasă, chiar şi în compania unei domnişoare drăguțe nu-şi găsea astîmpărul. Se sufoca peste numai cîteva ceasuri şi o ruga să-l lase singur. Pereții casei i se păreau de la o vreme negri şi el, a cîta oară, îi văruia. Se îmbrăca într-o salopetă, îşi punea un chipiu făcut din ziar pe cap şi, ca o gospodină dădea cu var, apoi spăla pînă la luciu podelele, aerisind odaia. Şi totuşi, peste cîteva zile, iar simțea că îl urmăresc nişte ochi gingaşi, plăpînzi, iar o voce cristalină îl admira: «Şi-i bine, comod acuma, birjare?»... Sandu gîndi să schimbe apartamentul sau să plece la o stațiune balneară. Pentru o săptămînă, pentru o lună, să se izbăvească de privirile celea, să nu audă vocea, pe care o vedea şi o asculta doar în clipele cînd venea acasă. Simțea cu fiece zi că are nevoie... să se lecuiască...

* * *

Odată, întîmplător, în stradă o întîlni pe sora Margaretei, care îl privi ca pe un monstru.

— Să ştii, zise dînsa. Nimeni n-o să mă convingă că asta nu-i trebuşoara ta... Dumnezeu e mare şi vede. Ți-ai făcut-o cu mîna ta şi locul tău e numai la puşcărie! De

cîte ori te voi vedea, voi vedea moartea sorei... Ea îl privi disprețuitor, adăugînd cu răutate: Mărojel, să nu te mai duci să depui coroane... N-ai dreptul să te-apropii de mormîntul Margaretei. Las-o măcar pe lumea ceea să se izbăvească de tine...

El socoti să tacă. Plecă privirile şi de-atunci, dacă o şi zărea de departe, se străduia cît mai curînd s-o ocolească, să evite întîlnirea cu ea. Pentru consolare Sandu merse la avocatul, care-l apărase şi i se spovedi ca în fața preotului despre toate chinurile psihologice prin care trecea la acel moment. Apărătorul îi ascultă cumpătat păsul, bătu monoton cu degetele-i groase în masa lucioasă şi, spre marea surprindere, îl întrebă:

— Touşi, cine a asasinat-o pe Margareta?

— Dac-aş şti... murmură Sandu şi, pe dată simți că nu-l poate privi sincer în ochi, ca în toate zilele celea cumplite, cînd avocatul îl vizita la penitenciar.

— N-am nici un temei ca să nu-ți dau crezare, stimabile. Dar, dacă doreşti să te purifici, nu ocoli nicicînd adevărul... Sînt un om credincios, merg sistematic la biserică. Am răbdare să ascult predicile locaşului sfînt. Dumnezeu a poruncit aşa: dacă este crimă, ea se purifică prin pocăință, prin suferință...

— Iar dacă omul nu se găseşte vinovat? întrebă Sandu abea să fie auzit.

— Omul multe poate să le facă, multe poate să le spună, dar Dumnezeu la toate e martor. El vede şi faptele bune şi faptele rele... N-am întîlnit nici un client de-al meu, care a comis fraudă, să reuşească a ocoli pedeapsa şi astfel să fie fericit...

Avocatul îi dădu de înțeles că nu mai doreşte să se ocupe de problemele lui... O povară îl apăsa ca o nălucă. Soarta-i rînjea mereu alături, sufocîndu-l, năruindu-i somnul, culorile... Cîteva zile a dispărut de-acasă. S-a dus la casa pădurarului din vecinătatea iazului. Încercă să pescuiască. Dar în freamătul stufăriilor iarăşi auzea glasul Margaretei. Cît a stat între pereții puşcăriei ea, parcă nu avea loc acolo, nu-i făcea nici o vizită, nu-i vorbea şi nu-i auzea vocea cristalină. Acum, reîntors la libertate, dînsa era mereu alături. «De ce mă necăjeşti, Margareto. De ce ?» Se cutremură cu toată ființa... gîndind că are misiunea de a face totul numai... ca să-i fie bine. Cel care-i în viață trebuie să trăiască după plac. Cîndva, moartea îl va lua şi pe el în împărăția ei, dar deocamdată el trebuie să trăiască. Este şi el o zidire Dumnezeiască! La urma urmei legea l-a găsit nevinovat...

Ca să se izbăvească de tremuriciul mîinilor, picioarelor, într-o dimineață a făcut un cros de lungă distanță, ocolind o deleancă, nişte hățişuri, boschete, urcînd, suind nişte coclauri defrişate, pînă reveni la căsuța pădurarului, mort de oboseală.

Adormi visînd sala de judecată, ochii acuzatori ai procurorului, judecătorului, dar care au declarat sus şi tare că el, Sandu Ailenei, nu este vinovat şi nu are nici o atribuție în moartea tragică a Margaretei. Cînd se trezi, pumnii lui erau încleştați. Avea o presimțire că ar dori să-i dezbată obrazul celuia care gîndeşte ceva rău despr el. În urma acelui somn, Sandu simți că necazul sufletesc din inima lui... se atrofiase. Gata! S-au terminat toate. A început ceva nou în viața lui. Adevărul pur este ascuns deja cu şapte rînduri de lacăte, nu mai putea ieşi la iveală şi acel adevăr... nu-l mai înfricoşa...

* * *

Sfîrşitul baladei de iubire a celor doi a fost cu totul altul... Revenind la clipele fatale Sandu Ailenei, de fiecare dată depăna în mare taină firul unor amintiri, care, cu fiece zi, îi întunecau destinul...

Margareta trebuia să plece într-o suburbie a oraşului, să se înțeleagă cu un meşter în privința uşilor şi ferestrelor la casă. Pe la prînz îi telefonă să-l roage:

— Ei, birjare, am nevoie să te văd, un piculeț doar...

Margareta se isprăvise cu brio cu toate dările de seamă, contabilitatea ei era în ordine şi la ora fixă, de cum îl văzu pe Sandu în birou, gata de ducă, simți că, uneori, mai e nevoie de a te complace şi în aventurile momentului. Îl măsură ca o ştrengăriță cu privirile, aruncîndu-şi gîța mare de la spate, peste umere între piepții bine conturați...

— Să te iau în brațe?

— Birjare! aprobă ea, s-o audă colegele din birou ce admirau invidioase dragostea celor doi. Astăzi mergem la Ministerul Culturii... să facem darea de seamă a activității bordeiului nostru! Şi să bem preferata cafea cu usturoi...

— Şi cum facem cu deplasarea ta urgentă la meşteri?

— Nici o discuție mai mult, birjare! Mînă caii unde-am poruncit eu!

La el acasă, au băut şampanie, apoi cafea cu usturoi. Rețeta era inventată de Sandu. Margareta de fiecare dată se amuza, privindu-l cum amantul ei trebăluieşte la bucătărie. Sandu fierbea apa, turna căteva lingurițe de cafea ness, apoi punea în ceaşcă cîte doi căței de usturoi tăiați în felii. Acoperea băutura cu un şervet şi o lăsa aşa cîteva minute. După aceea, scotea cu linguriția usturoiul. Cafeaua astfel pregătită avea un gust şi un miros specific.

— Ilustrul meu birjar!, exlamă dînsa fericită, cînd, după ce sorbi cafeaua, prinse a se alinta înaintea oglinzii, cu gîța ei lungă, asemănîndu-se cu Venera coborîta de pe pînzele lui Boticelli... Pornise muzica, imitînd dansul buricului ca o indiană. Îl chemă să o urmeze la dans, dar Sandu o refuză, stînd in fața ei stană de piatră, urmărind-o ca un leu în fața victimei...

— Ce te-a apucat de eşti atît de veselă? o chiti el cu privirile.

— E dispoziția unei femei îndrăgostite, surîse dînsa. Vreau să-ți spun, birjare, că balada noastră de iubire astăzi... va lua sfîrşit.

— Există un motiv serios?

— M-am îndrăgostit de alt birjar... Nu fi supărat. Toată viața e o întîlnire, e o despărțire... Aşa e soarta femeilor frumoase... Am impresia că mi s-au epuizat toate simțămintele față de tine... Mai departe nu pot...

— Sloboade-ți pîntecele, căci vorbeşti cu el...

— Doar mă ştii, că nu-mi plac glumele... îl privi ea serios. Sînt femeie măritată şi mult nu poate continua aşa. Ne-am jucat oleacă cu dragostea şi-i deajuns! După o pauză, Margareta propuse: Hai să rămînem pur şi simplu prieteni! Oare nu s-ar putea şi aşa?

— Să ne despărțim chiar de azi?

— Din această clipă... Zicînd acestea Margareta se îmbrăcă, puse poşeta pe umăr şi-i făcu semn că e vremea de plecare.

Sandu se pomeni cu amorul propriu lezat. Îşi dădu seama că femeia nu glumeşte. Nicicînd nu fusese învălmăşit de valurile geloziei ca în acea clipă. Fierbea, colocotea toată

ființa lui. Își imagină că această femeie dulce, gingaşă, atît de atrăgătoare, curînd va deveni (sau poate a şi devenit) amanta altuia. Iar el? El merită asemenea final?

— Margaretă, nu te juca cu focul! Chibzuieşte bine.

— Hotărîrea mea e de nezdruncinat, amabile! Familia mea e demnă de a fi păstrată, ocrotită... Nu te deranja să mă conduci. Plec singură...

Cuvîntul «amabile» îl săgetă în inimă ca o lance otrăvită. Se simți insultat şi cuprins de flăcările geloziei. Clipele fulgerau în fața lui. Margareta, ignorîndu-i toate emoțiile, apăsă pe cleampa uşii dînd să iasă... El se înfurie, obsedat de un gînd: «De ce această minune să nu-mi aparțină? Oare m-am născut pe fața pămîntului ca să n-am parte de frumusețe?»

Se puse în pragul uşii ca să-i stăvilească calea. Răsufla sufocat pe nări. Se lăsă o tăcere adîncă. După o vreme, cînd se părea că părul lui roțcat se ridică enervat ca acele ariciului, zise cu o nuanță de răutate:

— Nu trebuie să pleci de-aici, fără a te hotărî... Mergem la mine în sat, să te vadă mama!...

— Îți arde-a glumă, birjare! vocea ei era tăioasă, necruțătoare. Fața lui care exprima numai şi numai agresivitate îi trezi un sentiment de dispreț... Pe dată, parcă din senin, el devenise pentru ea îndepărtat şi străin. În sinea ei, se simțea satisfăcută că el îşi dă arama pe față. Demult voia s-o termine cu el... Să se despartă. Acuma se ivise un prilej ideal... Simțindu-se învingătoare, cu piciorul pus pe victimă, ea îl privea cu ochi indiferenți. După o scurtă ezitare îi spuse: Oraşul e plin de muieri!... Nu ştiu cum, dar în ochii mei, dintr-odată, parcă ai devenit... altul... Scuză-mă, pentru vorbele sincere, dar simt că nu mai poate fi ceea ce a fost între noi.

— Îți bați joc de mine? îşi încruntă el privirile, simțind că un fior vrea să-l declanşeze pe o arenă a nebuniei. Eu nu merit să-ți fiu...? Simți că vorbele lui nu mai însemnau nimic pentru Margareta care, plină de voință şi hotărîre, cerca să iasă afară.

Clipele treceau. El continua să stea în calea ei, urmărind-o cu privirile tăioase şi reci. După o pauză confuză, puse mîna ştrengăreşte la gură şi izbucni într-un rîs nestăpînit, strecurîndu-şi vocea printre degete:

— Fereşte-te din calea mea, că nu ai nici un drept să mă opreşti! Faci mai rău...

Sandu deveni nestăpînit... O apucă strîns de mînă, fixînd-o cu privirea. Ochii îi scăpărau de furie, obrajii pistruiați i s-au acoperit (a cîta oară!) cu borboane de sudoare.

În acea clipă Margareta îşi aminti cum Sandu, odată, l-a bătut ca pe un cîine cu mînile şi picioarele pe un şofer care-i crease o situație accidentală, uşor de evitat. El o făcea cu răutate şi furie bestială. Acela răcnea neomeneşte, cîrceindu-se de durere. Margareta s-a speriat, dar Sandu, după ce isprăvi cu bătaia, parcă nimic nu s-ar fi întîmplat, urcă alături, apăsă pe accelerator şi, fredonînd o melodie veselă, plecară de-acolo. A vrut atunci să-l dea la socoteală. El a întrerupt-o dur, spunîndu-i că dînsul este bărbat, iar bărbații au legile şi principiile lor... Mai avusese şi alt caz de coşmar. Într-o seară, cînd se întorceau de la poalele Carpaților, la o cotitură, fără a fi cineva martor, l-a strivit pe un cioban, care-şi mîna turmele de mioare. În vreme ce ea se îngrozi de priveliştea ceea, Sandu, instantaneu, luă altă decizie: înşfăcă cadavrul de mîini şi de picioare şi-l aruncă din toate puterile, ca pe un vălătuc, în valea abruptă din marginea şoselei. Dispărînd de la locul infracțiunii, în privirile jalnice ale bîrsanelor, Sandu apăsă

acceleratorul, pornind muzica lui preferată «Emanuiel». Maşina, cu roțile de sînge, era mînată nebuneşte... Marga a vrut şi de data ceea să discute, dar el o privi sever, zicîndu-i:

— Tacă-ți gura! Ori doreşti să stai la zdup?

Ea văzu în acea noapte caracterul lui schimbător ca vîntul de afară. Nu-şi putea explica de ce îl iartă. Îşi mai aminti şi reproşurile surorii mai mari care, de cum a făcut cunoştință cu el, a dat necăjită din cap: «Oare nu eşti capabilă să te pricopseşti cu un amant pe care-l meriți? Ia-ți de seamă, soro... Şi de ce se ține scai de tine? Oare nu este în serviciu, nu are preocupările lui? Izgoneşte-l dracului. Nu-mi place deloc. Privirile lui... sînt de vampir...».

Margareta, obsedată de amintiri, tresări cînd el o mai întrebă odată:

— Mergem să te vadă mama? şi dădu peste cap încă un pahar de şampanie. Vreau să mă-nsor cu tine...

— Poate să iau cu mine copii, bărbatul? îndrăzni dînsa să glumească.

El o smunci puternic de mînă, încît Margareta se pomeni parcă amenințată de un leopard. Se înspăimîntă, însă în suflet i se trezi orgoliul, devenind hotărîtă să se împotrivească.

— Nu-ți bate joc de sentimentele mele! răcni el. Margareta, în loc de răspuns, iarăşi izbucni în hohote de rîs, şi încercă să iasă afară. Sandu o întoarse cu putere spre el, țintuind-o cu privirea, repetînd obişnuitele cuvinte: Mergi să te vadă mama? Te vreau în căsătoirie...

— Iar eu nu te vreau! răspunse dînsa calm, fermă, încercînd să-şi sloboadă mîinile.

* * *

Margareta, simți o lovitură năprasnică de pumn peste față, apoi încă una şi încă una... Ochii ei deveniră mari-mari de uimire, pînă căzu jos pe podea. Turbulent, nestăvilit în faptele sale, Sandu luă din colțul odăii o rangă, şi... o lovi cu sălbăticie peste țeastă... Numai după cîteva momente, zbătîndu-se în convulsii, corpul firav al celei mai frumoase şi iubite femei pe care o avuse Sandu Ailenei în viață, se despărți de suflet... În stradă se auzea huruitul maşinilor. Peste pereți, în cealaltă locuință, vecinii stîrniseră între ei o sfadă. Nu se înțelegea nici în cer, nici în pămînt. Sandu Ailenei, cu mîinile tremurătoare, ochii holbați, înnebuniți făcea nişte mişcări maşinale, fără să-i judece mințile...

I-a tuns gîța, a aprins focul în sobă şi urmări atent pînă cînd părul bogat se topi sfîrîind, de-asupra cioburilor de sticlă unde arsese în ajun portretul Margaretei. Dezbrăcă cadavrul, tixind hainele pe gura sobei, după care puse corpul neînsuflețit al Margaretei într-un sac ieşi cu el, furişîndu-se, în prag, după care îl aruncă în portbagajul maşinii. Reveni apoi în casă, ascultă încruntat liniştea ce se domolise de curînd, cîntărînd dacă nu l-a auzit cineva. După clipe de ezitare, spălă minuțios şi grăbit podeaua. Convins că nu au rămas careva urme de sînge, privi ceasul, fotografia feciorului de pe pervaz... Era trecut de miezul nopții. Trebuia să se grăbească...

Ieşind afară, vîntul umed de aprilie îl lovi în față.

Porni motorul, încleştă volanul şi, numai la cîteva minute pe şoseaua liberă şi întunecoasă gonea maşina din răsputeri. Nu se gîndea la nimic, decît să ajungă în sat, la

maică-sa, să i-o arăte pe Margareta, aşa moartă cum era. Doar atît de mult îi vorbise, o lăudase! Peste o oră era deja în preajma casei. Privi din depărtare lumina lămpii de la geam. Satul era debranşat de la rețeaua electrică... Rătăcit în gîndurile lui, acceleră motorul şi plecă mai departe, în ponoare. Cu vreo patru zile în urmă plouase, drumul era umed. Limuzina înaintă cu îndîrjire prin glodul vîscos, pînă ajunse în preajma fîntînii părăsite din mijlocul arăturii... Isprăvise totul după miezul nopții. N-a mai tras pe la mamă-sa. În zori trebuia să ajungă la serviciu, în oraş!

* * *

Vroia să creadă că acel coşmar a fost doar în vis. «Voi răspunde numai în fața lui Dumnezeu, la bătrînețe, îşi zicea în sine. Acuma am să trăiesc. Nicidecum nu doresc să răspund în fața legilor făcute de păgîni. Aşa a vrut Dumnezeu să se întîmple... cu Margareta. Fiecare îşi găseşte moartea de la Dumnezeu. Iubita mea a avut multe păcate, față de soț şi copii. De azi înainte, toată povara păcatelor ei, trec să fie ispăşite de umila mea persoană. De către mine! Şi eu o să i le ispăşesc cu destoinicie!» În drum spre casă, revăzu în memorie toate cele întîmplate... La mama în grădină, sub copacul de zarzăr, copacul copilăriei lui, îngropase acele haine ce nu puteau să ardă în sobă.... Vedea flăcările mici ale focului din sobă... Se auzea sfîrîitul gîței arzînd. În ochi avea întipărită imaginea corpului despuiat. Încruntă sprîncenele, amintindu-şi cum, pînă a arunca sacul în fîntînă, a trecut peste el cu roțile maşinii, înscenînd un accident rutier. Vedea aievea gura colacului de la fîntîna neagră ca un abis, auzea plioscăitul surd al apei, cînd sacul legat la gură, în care era corpul neînsuflețit al Margaretei căzu la fund... Auzea scrîşnetul cleştelor, cu care tăie lanțugul, lăsîndu-l să cadă în fîntînă cu tot cu căldarea de tinichea...

Cînd ajunse în oraş, trecu pe la frate-său. Era murdar de sînge, cu scurta plină de noroi.

— Mămulică dragă, vii din funddul iadului atît de tărziu, în halul ista? îi zise acesta umit.

— Frate, zise el cu vocea-i obosită, înghițind noduri. Ia aminte, fi-i atent, te implor: dacă cineva o să te-ntrebe vreodată despre-această clipă, să zici că în noaptea cu pricina... am dormit la tine. Ai înțeles?

— Dacă aşa va fi nevoie, zise fratele, fără să se împotrivească, ştiindu-i hărțagul. Îl petrecu speriat cu privirea, lăsîndu-l să plece la casa lui. El gîndi că Sandu a găsit o metodă de răzbunare contra celui vinovat de moartea fiului. Dacă cineva o să-l ispitească, neapărat o să-i asigure alibiul. Doar atîta frate are!

De cum ajunse acasă, Sandu iar spălă maşina, tăie covoraşul din portbagaj, unde stătu cadavrul şi, a cîta oară! dădu cu var pereții, împroşcați cu sînge. Se tot întreba, dacă nu i-a scăpat ceva din vedere.

Cum a stat la serviciu, numai el ştia. Pe la amiază, cînd se gătea să plece cu maşina, a venit Aleutina, prietena de birou a Margaretei. Cunoscuta, privindu-l cu zîmbetu-i obişnuit, îl întrebă cu voce şăgalnică:

— Ei, şi unde ați fost aseară, tu cu Marga, hulubaşilor?

— Cu ea? Nicăieri... liniştindu-şi emoțiile, consideră să explice: Aseară?... După ce am petrecut-o la stația terminus, am mers la fratele în ospeție unde-am şi-noptat...

— Ca să vezi... Bărbatu-său peste tot o caută. Sora ei la fel. Aleutina, văzînd că mîinile lui Sandu tremurau uşor, concluzionă: Straniu... Eram convinsă că ea a rămas să doarmă la tine... Doar n-a putut să plece nicăieri din oraş...

— Nu-ți fă probleme. Dînsa niciodată nu a rămas să doarmă la mine. Ştii doar... Ea a plecat acasă... Am vrut s-o petrec pînă la Colonița. A refuzat. Se temea să n-o vadă cineva...

— Ce-i cu ea? Ce fel de flirturi s-acestea? Da, n-am ştiut că Marga noastră e capabilă de asemenea aventuri... Oare să nu-i ajungă hîrjoana pe care o face cu tine? De ce nu procedează ca mine: am un amant, pe care-l numesc prostituata mea. Cînd am nevoie de ceva nou, proaspăt, plec la el şi... El e prostituata mea de serviciu... Poftim, caz aparte! Voi, însă...

Pentru o clipă avu impresia că Aleutina bănuieşte ceva. A fost adînc mişcat, cînd o auzi spunîndu-i:

— De ce nu mă iei deloc în seamă? Doar Marga este măritată, iar eu – liberă. Zilele trecute m-am certat cu dînsa. Mi-a spus clar că nu este contra ca să devenim amanți... Aşa-i viața. Mereu în schimbare, în ascensiune, în perfecțiune...

— Pleacă de-aici, nu înțelesese el de ce o bruscă pe fata asta atrăgătoare şi drăguță. Lasă-mă. Vreau să fiu singur...

Aleutina ieşi înfricoşată, văzînd cum capul i se prăbuşi obosit pe umăr. Şi dispăru în drumul ei. Sandu Ailenei, pentru a se convinge că tot ce s-a petrecut noaptea a fost un vis de coşmar, mai culese cu mîna tremurîndă un număr de telefon. Acel număr găsit cîndva scris pe o cutie de chibrituri...

— Marga nu a venit astăzi, la serviciu, răspunse altă colegă, recunoscîndu-l. O caută toată lumea şi nu pot da de ea. Dacă ştiți ceva telefonați. Vă rugăm frumos...

Toată ziua era în starea unui captiv. «De ce a trebuit să faci asta, birjare? auzea el vocea ei. Trebuia să fii mai gingaş, mai indulgent, mai răbdător cu mine... De ce mi-ai luat lumea romanticii, dragostei şi frumuseții?... De ce-ai făcut-o, birjare? De ce?...»

* * *

Evenimentele tragice încercau zadarnic a se şterge din memoria lui. Sandu Ailenei dorea să se convingă că n-are nici o atribuție la asasinatul Margaretei. După multe întortocheli ale sorei, justiția a izbutit să-i confirme vina, condamnîndu-l la ani grei de închisoare. Şi-a ispăşit termenul cuminte, simțindu-se în locul de detenție cu mult mai bine decît la libertate. După eliberare s-a întors la vatră lipsit de sănătate şi de tinerețe. Anii rămaşi l-au ținut mereu pe făgaşul vieții cu mica consolare că şi-a plătit păcatul în fața legii şi, nicidecum, în fața lui Dumnezeu. Era mereu cu gîndul şi visul la dulcea femeie pe care i-o dăruise tinerețea, dar pe care el a strivit-o cu cizmele murdare... Ocolea rudele şi prietenii găsindu-şi refugiu în mare taină, atunci cînd se furişa, printre gardul vechi, la cimitir. Ore în şir zăbovea lîngă o cruce înclinată pe o parte, bătrînă şi ea... Închidea ochii a ruşine, îşi încorda auzul să desluşească chemările ascunse sub lacătele pămîntului. De cum anii îi îngrelase picioarele, tot mai rar auzea vocea cristalină, jovială, plină de viață. I se părea că timpul, retrăirile, emoțiile i-au răscumpărat vina, dar nu păcatul... Era gata să primească cea mai grea osîndă, să fie răpus de săgeți otrăvitoare. Poate aşa ar fi fost mai uşor să se despartă de chinurile ce l-au însoțit un destin întreg. Durerea lui oamenii nu o înțelegeau, mulți o şi uitaseră. Era

privit între crucile cimitirului ca un om lipsit de măsura timpului şi de bunul simț. A vrut de cîteva ori să-şi pună capăt zilelor, dar a fost scos la timp din ştreang... S-a împăcat cu gîndul că ultima lui datorie față de lume este de-a primi moartea în toate chinurile ei, aşa cum îi va trimite-o Dumnezeu... Şi în toată neînțelegerea vremii, bătrînul găsea să-şi aline necazul, păcatul ce nu-l va părăsi niciodată, printr-o chemare de voce ce plutea spre auzul lui schilod şi slab: «Ehe-e, viață! Cum se poate de trăit în brațele răului şi minciunii? Cum nu crezi că noi nu trebuie să zăbovim nici pentru o clipă locului? Nu şovăi, omule... Ține căpăstrul strîns. Mînă, caii vieții, birjare! Mînă, nu sta pe loc!..»

FILIMON BODIU

«Cine îşi apără țara, chiar cînd îl aşteaptă ura, moartea, pedeapsa, acela trebuie socotit că-i într-adevăr om.»

Cicero

...Foametea continua să secere în toate părțile, ocolind, cît nu ar fi de straniu, doar oamenii noii puteri şi satrapii ei. Lumea încerca să tragă hîrca pe sfoară cu ghindă de pădure, cu rumeguş de lemn, cu borş cu ştir. Şi nimeni nu avea nici o nevoie să ia apărarea oamenilor, fiecare nu se gîndea numai la el, cum să scape viu pînă în vară. Chiar şi cei dintr-o familie prindeau a se fura chiorîş cu priviri de lupi hăituți — cine pe cine-l va supraviețui. Şi numai pe Filimon Bodiu începu să nu-l prindă liniştea. Nu putea uita cum sovieticii, încă în vara lui ’41 arestaseră pe domnul Trifan Druță de la Ineşti, cel mai înstărit gospodar din părțile locului pentru că făcuse armata la Curtea Regală în timpul românilor; pe părintele Pantelemon şi pe directorul şcolii din Ciulucani, domnişorul Scurtu, cică pentru că făcuseră politică pentru partidul lui Cuza. Filimon nu se prea pricepea la politică, dar de multe ori fie că le potcovise caii, fie că le trase oblene la brişcă sau obezi la roțile faetonului şi-i plăcea că-l aveau de meşter bun, lăudîndu-l de fiecare dată şi răsplătindu-l curat. Pe unde le-o fi putrezind acuma oasele, căci s-a auzit că au fost duşi pe locuri pustii, înghețate şi sălbatice.

După ce sovieticii reintrară în Basarabia, în vara lui ’44, pe capul băştinaşilor se năpustiră vremuri şi mai negre — deportări, foamete organizată, iar deportări, colectivizare. Mii de basarabeni se pierduseră fără veste în acei ani de crime şi urgie comunistă. Lumea deveni într-o singură noapte speriată, mereu cu frica în spate şi se părea că nimeni niciodată nu se va răscula împotriva nedreptăților. Şi chiar dacă cineva încerca s-o facă era depistat îndată de encavedişti, arestat şi, dispărut fără veste. La geamurile caselor țărăneşti, de cum dădea înserarea, nu mai ardea nici un felinar. Numai în miezul codrilor, din preajma Ciulucanilor-Mîndreştilor, fierarul Filimon Bodiu, un țăran tînăr, înalt, chipeş, cu fața smolită, mereu cu un petic de pălărie lăsată pe frunte, se părea că nu le observă pe toate, lovind aprig cu ciocanul în nicovală şi agitînd foiul fierăriei. De la părinți îndrăgise munca asta grea şi găsea în meseria de fierar tot sensul vieții lui. Numai cîte nu se perindaseră prin fața fierăriei sale — țărani şi boieri, simpli trecători, oştiri şi haiduci, care potcovind caii, care reparînd bucşele sau roțile căruțelor. Poate de-aceea în cele vremi zbuciumate nici autoritățile române, nici acele sovietice nu l-au mobilizat la război.

Pînă la război se căsători cu Olimpiada, o domnişoară năltuţă, slăbuţă, cu gîţă lungă, bălaie şi tocmai cînd foamea era în toi avea deja doi copii. O fetiţă cu ochii negri, puţin încruntaţi ca şi tat»său şi un băieţel cu părunl bălai ca de înger. De cum asupra familiei lui începu să planeze pericolul morţii, ca mai toţi bărbaţii din Ciulucani-Mîndreşti, plecă în Polonia cum îi spuneau atunci moldovenii Ucrainei de Răsărit, ca să aducă ceva demîncare. Lumea mergea încolo cu munca pe la băştinaşi, în schimbul unui sac-doi de cartofi. Filimon, mai fusese prin părţile celea, chiar la sfîrşitul războiului, după obezi pentru căruţe. Stătuse în satul Ugrîniv, din coastele Stanislawului, şi întîmplător, fusese rugat să repare nişte loitrare. A fost condus de către flăcăi înalţi, tăcuţi, într-o pădure unde se întîlni cu vestitul Stepan Bandera, un bărbat cu cicatrice mare pe obraz şi ţinută militară. Stepan Bandera se interesă cum trăiesc moldovenii cu ruşii şi ceilalţi sovietici...

— Ia aminte, frăţine, îi spuse Bandera. Pe lîngă cotropitorii noştri comuni, ca ciupercile după ploaie, apar cozile de topor. Aceşti slugoi sînt cu mult mai periculoşi decît ruşii... Dar să nu cedaţi. Pe ruşi trebuie să-i baţi pînă la moarte, altfel nu scapi de ei... Dînşii sînt farisei notorii! Au venit asupra noastră, aducîndu-ne foame, izgonindu-ne din case ca pe vite, dar peste tot declară că ne sînt... eliberatori!

Filimon îi mărturisi conducătorului gherilei ucrainene despre pîrjolurile la care fusese chiar martor în acele luni, cît războiul trecu pe plaiurile ciulucănene. Bandera trăgea aprig din ţigară, învăluind camarazii înarmaţi cu rotocoale groase de fum. Şi, după o apreciere a muncii lui Filimon la repararea căruţelor, rosti printre fumuri de ţigară:

— Asta e... şi Bandera parcă îi reaminti: Avem, ca şi voi aceeaşi duşmani — muscalii... Sînt duşmani cruzi, vicleni, care au venit la noi pentru multă-multă vreme. Deocamdată-i imposibil să-i dăm gata, dar nici cu mîinile în buzunare nu putem sta. Cînd nu faci nimic, nimic nu se întîmplă! Mai trase adînc un fum, apoi continuă: În rezultatul acestei conflagraţii mondiale, muscalii au obţinut recunoştinţă, încredere şi mari favoruri. Teroarea lor se va declanşa şi mai mult, se vor stabili cu trăinicie în Europa... Da, sîntem conştienţi că nu vom cîştiga nici bătălia, nici războiul cu ei. Esenţial este să cucerim inimile semenilor noştri, urmaşilor... Ne aşteaptă ani de suferinţe. Ce bine-ar fi s-avem susţinerea moldovenilor!... Regretăm că vecinii de la nord, bieloruşii nu acordă ocupanţilor moscali nici o împotrivire. Merită admiraţie cei din Ţările Baltice, care se sacrifică în numele poporului lor.

Stepan Bandera îi produse o impresie de om deştept, hotărît în ceea ce face. Revenit la Ciulucani, sovieticii parcă aflaseră despre convorbirea lui cu martirul ucarinenilor şi, într-o seară, doi encavedişti îi făcură nitam-nisam percheziţie în fierărie. Găsindu-i un satîr şi un pumnal rătăcit acolo încă de pînă la război, fu arestat, învinuit pentru păstrare neautorizată de arme reci şi dus într-un zămnic la Chişcăreni. Filimon însă nu mai aşteptă să fie judecat. Evadă tot în acea noapte, îşi luă soţia şi copiii şi plecă la un cumnat din Hirişeni. Din acea zi începu să evite întîlnirile cu autorităţile, deşi, în învălmăşeala timpului, sovieticii îi pierduseră urma pentru o habă de vreme...

Nopţile gemea prin somn şi soţia nu-l putea ogoi. În ultimul timp prefera să doarmă, şi pe vreme caldă, şi în nopţile friguroase, afară pe prispă, punîndu-şi sub cap o pufoaică şi învelindu-se cu un cojoc. Inima lui Filimon devenea tot mai neîmpăcată. Neîmpăcată era şi soţia lui, o codreancă zveltă, rumenă la faţă, care-şi iubea familia şi

bărbatul, hotărîtă să-l urmeze pe drumurile întortocheate ale sorții, oricît de primejdioase ar fi.

* * *

Lui Filimon nu-i mai scăpau din memorie cuvintele răzvrătitului ucrainean Stepan Bandera. Arestările din ultima vreme îl făcuseră să le înțeleagă tot mai limpede rostul. Singur nu bănuia cum începu să rostuiască cele întîmplate cu cele ce aveau să vină...

Autoritățile române petrecuse în anii '30 reforma agrară, dădură tuturor posibilitate de a se hrăni şi a se căpătui fiecare, totuna. Cel harnic a prosperat, cel lenos şi dugos s-a rostogolit în fundul mizeriei. Cînd ruşii au ocupat iarăşi Basarabia, autoritățile noi începură să mizeze pe golănimea care scăpase şansele reformei, vînduse hălcile de pămînt celor gospodăroşi. Foarte curînd banii obținuți din nadelurile vîndute fură băuți, bruma de avere o risipiră şi acuma declarau ruşilor că au ajuns în halul acesta fiindcă... au fost supuşi exploatării de către cei avuți.

Peste toată Basarabia comuniştii se instalau tot mai obraznic în capul mesei. De după Ural şi de pe Volga veneau cu puhoaiele, aducînd cu ei obiceiuri şi grai străin. Împreună cu «nacealnici» din Transnistria care vorbeau o limbă pocită, făceau din cozile de topor autohtone activiştii comunişti, comsomolişti, primari, şefi de diferite categorii. Aceştea începură să traducă în viață poruncile lui Lenin şi tătucăi Stalin: prinseră a închide şi a devasta bisericile, pe oameni a-i lipsi de avere, a-i mîna în colhoz, a-i obliga să scoată icoanele de pe pereți şi să-şi zmulgă cruciulițele de la gît Noii vandali umblau mereu prin sate măturînd podurile caselor țărăneşti şi lipsindu-i de ultimul bob, ca să împlinească planul de postavcă. La Mîndreşti şi Ciulucani, sate aproape contopite în hatul lor, în zilele de sîmbătă şi duminică, de la Teleneşti, soseau căruțe cu nişte bărbați în uniforme militare care vorbeau tare şi plecau împreună cu primarul la pădure. Acolo se veseleau la mese copioase, cîntînd ceastuşte, apoi jucau gopacul de le pîrîiau călcîiele... Cei care au încercat să se împotrivească au fost mînați în Siberia. Filimon Bodiu deveni şi mai neîmpăcat, şi mai hotărît.

— Poate te astămperi, Filimoane, încerca să-l potolească Olimpiada, ferindu-şi buclele de păr blond de pe frunte. Avem copii, ai o meserie ce ne aduce un comînd cît de cît... Ş-apoi mi se pare că numai tu unul te revolți. Restul sătenilor, ca şi vitele la cireadă: unde le mînă păstorul acolo se duc...

— Nu pot, draga mea, nu pot! Cînd văd ce fac bandiții, rupe din mine... Îmi arde sufletul ca benzina! Tu, dacă ai frică, poți să te desparți de mine... Cumva mă descurc... Dar dacă te hotărăşti să fii alături, apoi s-o ştii de la neica: ne aşteaptă vremi grele, suferințe... Vom fi persecutați, hăituiți, arestați, poate chiar ucişi...

La vorbele bărbatului fața Olimpiadei înmărmurea. De-atîta îl şi îndrăgise cu ani în urmă. Era cel mai vînjos şi isteț din toți flăcăii satului. Deseori se încăiera cu băieții de sama lui apărînd adevărul şi totdeauna avea izbîndă. «Prea frumoasă eşti pentru timpurile noastre, îi zicea dînsul atunci. Frumusețea ta are nevoie mereu de paza unui bărbat ca mine»... Pentru ea, Filimon s-a bătut la jocul din mijlocul satului la cuțit cu alde flăcăii lui Mardari şi a ieşit învingător. De-atunci se convinse, că soțul ştie a o apăra şi poate să se apere de toate... Olimpiada, frămîntîndu-şi buclele părului bălai, oftă adînc, cutremurîndu-se, ca să zică:

— Psemne aşa vrea Dumnezeu, Filimoane. Ştii că n-am să mă despart de tine. Sîntem legaţi prin cununie. Doar iaca de copii mi-i frică...

— Lasă-i să se deprindă cu adevărul de pe-acuma. Am să-i învăţ să nu le fie străine necazurile pe care le suferim noi toţi, conchise Filimon, trăgîndu-şi pălăria şi mai aprig peste frunte, ca să întrebe oftînd: Cît dracul o să ne mai temem? Şi coborî la un ton împăciuitor: Cît am să ţin ciocanul în mâină şi voi bate nicovala, n-o să pierim de foame. Oriunde nu ne-a duce Dumnezeu.

* * *

Pe malul Ciulucului, pînă la război lumea era veselă, harnică, gospodăroasă, iar cei cîţiva ţigani talentaţi duceau faima localităţii departe de hotarele ei cu orchestra pe la nunţi şi cumătrii. Într-una din acele zile, Filimon, cu soţia şi copii, parcă înadins, aflîndu-se la o nuntă din Mîndreşti, s-a fotografiat. Era unica lor fotografie împreună, înainte de marea confruntare cu autorităţile. De fapt, stihia lui Filimon era nu atît foiul şi nicovala, cît pădurea. Ştia toate tainele ei, învăţase să vorbească cu frunzele şi arborii, cunoştea la perfecţie graiul păsărilor şi modul de viaţă a tuturor jivinelor din ea. De-aceea cînd veni vremea, îşi făcu un bordei într-o poiană din inima pădurii şi locuia acolo, cînd simţea că autorităţile încep să-l urmărească. Într-o zi, dădu întîmplător peste un depozit cu muniţii lăsat în hăţişuri de trupele sovietice.

Noaptea îşi aduse la bordei o mitralieră grea, i-o arătă soţiei şi feciorului Ionică, de numai zece ani. Le-a mai spus să-şi ţină limba după dinţi, şi-şi căuta de ale lui la fierărie, tot umflînd foiul, tot ciocănind ziua şi noaptea la potcoave, caiele. În mirosul de bălegar, şi roiurile de musculiţe ce domneau peste fierărie, cu roaba neagră dinainte, numai funingine, ciocănea furios în nicovală de parcă anume pe ea trebuia să-şi descarce furia. Devenise mai puţin vorbăreţ, trăgea mereu cu urechea la orice foşnet al pădurii şi ştia ce se întîmplă în ultima vreme prin satele din împrejurimi ... Culmea indignării lui Filimon a fost ziua cînd Ionică se întoarse din sat cu cruciuliţa ruptă de la gît.

— Cine ţi-a rupt-o, măi clopoţelule?

— Feghea Corman, directorul şcolii, smîrci băiatul.

Mai marele pe şcoală fusese pînă la război negustor de pielicele. Oamenii satului, nu se ştia de ce, dar îl porecleau «Tîrnăcop». De cum sosise ruşii, s-a dat în partid şi a fost numit director. Era o fire şmecheră, vulgară, mereu căuta să toarne pe cîte un sătean la raion şi cînd venea duba, în miezul nopţii după ordinara victimă, Feghea Corman era în culmea plăcerii. Acuma, îndeplinea cu osîrdie dispoziţia comuniştilor, care luptau cu religia. El devastase biserica, punîndu-i primul în raion un lacăt cît lumea la uşă, el adunase, împreună cu alţi activişti de partid, răstignirile de prin grădinile oamenilor şi le duse într-o rîpă din pădurea Budăilor, iar în cuvîntările sale cerca să convingă sătenii, că ceea ce face este bine şi de folos politicii sovietice...

O săgeată otrăvită îi străpunse inima. Faţa lui se oţărî de durere şi el gemu iar, ca pentru sine, încleştînd şi mai vîrtos lemnul ciocanului. Începu să lovească cu furie în nicovală, scînteind-o... Nu se putea împăca nici în ruptul capului cu clica venită la putere în sat. El, care toată copilăria a ştiut de credinţă în Dumnezeu, de stimă faţă de oameni, acum să trăiască în atîta umilinţă? Să i se rupă copilului său cruciuliţa piept, silindu-l să se lase de Dumnezeu! Şi încă cine? Cea mai mare puşlama din sat a devenit învăţător: Tudor, care acuma îşi mai zice Feghea.

Ieşi în sat şi făcu în fel şi chip ca să-l întîlnească pînă-n seară. Îl găbji pe o ulicioară din capătul satului. L-a privit chiorîş, dar nu i-a zis o vorbuliță. L-a mai petrecut doar cu privirile sale aspre, încît Tudor Corman-Tîrnăcop, călare pe un armăsar şarg, dădu iute pinteni calului, dispărînd degrabă spre dealul pădurii.

Armăsarul îl luase de la curtea lui Trifan Druță din Ineşti, cînd boierul fusese dus în Siberia. Acuma, Tudor, care până la război mai fusese şi cîrlănar, hoinărea prin sat mîndru de trofeul lui, fălindu-se mai ales vădănilor rămase după război fără de bărbați. Pe lîngă director de şcoală, sovieticii îl mai făcuseră şi primarul satului. Cu atîtea posturi pe umere acum bătea mereu pe la porțile oamenilor sau dădea buzna în bătătură, cu o mapă de chirză la subsuoară, din care scotea o foaie de hîrtie şi un creion chimic pe care-l îmbăla, pînă i se colorau buzele în verde:

— Toată lumea să treacă în colhoz...

— Adică? făcu mirat Filimon, cînd Tudor ajunse să vorbească şi cu el.

— Să dai cuznița şi toate ce le ai ca să se folosească întreg satul de ele. Pe dejeaba.

«Ce-ar fi fost dacă-i beam sîngele încă atunci, în hudiță ?», se gîndi Filimon, dar se stăpîni la vreme»

— Ce-o să facă oamenii cu toate hîrgăile astea de fier? Doar ştii că nimeni n-are să le ee în primire? Dar dacă trebuie, mă rog, luați-o..

— Bine, bine... bombăni Tudor însemnînd ceva în hîrtiile sale. Predarea fierăriei va trebui să o facem oficial. Aşa-i politica tovarăşilor de la Kremlin...

— Păi, dînşii, tovarăşii dumitale să şi-o ieie, se răsti Filimon ca să-l audă şi însoțitorii primarului.

— Ai să te căieşti de vorbele astea, mai îl dojeni, mai îl amenință primarul. Dar îl lăsă în pace, la fierăria din pădure.

Nu la multe zile, pe la mijlocul verii, într-o noapte, în sat veniră nişte dube negre şi doi-trei ofițeri cu soldați. În plină noapte începură a culege lumea. Filimon dovedi să-şi ieie soția, copii şi fugi în zămnicul din pădure. Soldații cotrobăiră peste tot, dar spre zori maşinile părăsiră Ciulucanii fără de Filimon. Dimineața satul era numai vaiete şi bocete. Nici pe timp de război, nici pe foametea care abia părăsi aceste meleaguri nu fusese atăta jale. Toată lumea vorbea că cei deportați s-ar putea să nu se mai întoarcă niciodată pe meleagurile natale...

Filimon, boți pălăria de furie, apoi o îngropă sub o brazdă de pămînt şi jură în colțul bordeiului: orice s-ar întîmpla cu el, orice şi-ar pune în gînd noua putere, el va rămîne la baştină. Dacă mişeii îl vor omorî pe el, pe nevastă şi pe copii, încaltea vor fi predați humei strămoşeşti.

* * *

Lumea ajunse ca să nu mai fie ocrotită decît numai de unul Dumnezeu. Dar şi Dumnezeu părea să fi fost dus în Siberia. Tudor Corman, Tîrnăcop, devenea din zi în zi tot mai obraznic. Nu mai era fălos — devenise brutal şi încrezut. În cuvîntările lui folosea mai multe fraze deprinse de la demnitarii din raion. Pe fecioru-său, Mişa, îl dăduse să învețe la şcoala rusă din Teleneşti. Cînd Filimon, cercă să-l întrebe de ce se dă întru totul după noua putere care este împotriva credinței lui Dumnezeu, primarul i-o turnă plin de aroganță:

— Dac-a fi nevoie, o voi vinde şi pe mama, şi pe tata, numai ca să-mi fie bine... Cine şi ce are cu mine?!

Obrajii lui Filimon îi jucară plini de nervi... Îl mai privi pieziş pe Feghea şi cercă să-i aprecieze ... bădărănismul care-l cucerise odată cu sosirea noii puteri. Acum el era stăpînirea, el dicta legea în sat. «Nu se mai poate trăi aşa», repeta mereu Filimon, urmărit de privirile bănuitoare ale soției, care ba îşi aducea, ba îşi îndepărta colțul barizului de pe frunte. Bătea aprig o bucată de metal, care, pînă la urmă, se prefăcu în hanger.

... În puterea nopții se tupilă spre casa din preajma grajdului de cai, unde sforăia Tudor, şi cu hangerul proaspăt meşterit îi dădu borheiele afară. Apoi se furişă şi la casa lui Zosca Pleşca, secretarul primăriei, pe care-l mînă pănă la malul priporos, acoperit de cătiniş, al Ciulucului. Îl sili să îngenuncheze şi să bea apă de un deget, dacă l-a dus capul şi i s-a dat mîna să scrie în listă pe cei mai buni gospodari ai satului, ca să-i ducă în Siberia. Pe Agripina Crăciun, cea care umbla hojma prin sat, strîngînd pînea de la oameni, pentru postavcă, o aruncă într-o fîntînă părăsită, fiindcă i s-a ridicat mîna să închidă biserica... Iar la cîteva zile după aceea, țăranii care veneau la Teleneşti, la piață, văzură chiar în centrul tîrgului, la cîțiva paşi de raicom, o găină moartă, spînzurată de ambele picioare, cu inscripția:

«M-am ouat, m-am tot ouat, Dar pe Stalin nu l-am mai săturat...»

Cînd vestea despre răzvrătitul din Ciulucani ajunse să tulbure liniştea organelor encavediste, Filimon îşi luă într-o noapte familia şi plecă în pădurile din Lituania, unindu-se cu răzvrătiții de-acolo. A stat la ei o iarnă. Apoi făcîndu-i-se dor de leagănul copilăriei, se întoarse în Moldova. La întoarcere trecu pe la frații de pădure ucraineni, care luptau şi ei cu cotropitorii ruşi. Înțelesese că aceşti patrioți au jurat să nu se întoarcă acasă pînă ultimul moscal nu va părăsi meleagul natal. Atunci îi veni gîndul să înfiripe un detaşament de gherilă la Ciulucani. Adună în pădure învățătorii, cîțiva intelectuali ai satului, să pună țara la cale.

— Trebuie să stîrpim cozile de topor, îl susținu înfocat o învățătoare din Cîşlea.

Curînd invadatorii au început percheziționări masive. Îl căutau pe răzvrătit şi depozitul lui de muniții. Filimon umbla nopțile prin sate să mobilizeze poporul. Dar în afară de panică şi înspăimîntare, oamenii nu-i mai promiteau nimic. Pricepu că se pomeni deodată, într-o colonie a... morților de frică! Ba chiar cineva din rudele lui puse în gardă pe encavedişti. Pentru orice eventualitate, după raidurile nocturne, se retrăgea la familie în cotlon, stînd acolo cu armele de-a gata.

În sat venea tot mai rar. Trecu pe la un vechi prieten, Parapil, muzicant, din țigani. Parapil fusese răpit pentru o vreme de encavedişti, apoi a fost eliberat şi trimis la Ciulucani, ca să-l urmărească. Filimon, fire, pricepută, a prins capcana ce i se întindea şi i-a spus răspicat:

— Dacă te zăpsesc că le duci poşta, să ştii că înainte de-a te spînzura, mai întîi am să te jupesc de la bostanul tău împuțit pînă la vine...

— Să fiu al dracului, al iadului, să-mi ardă mațele, Filimoane, dacă vreau să te trădez, îşi făcea țiganul semnul crucii în toate cele patru părți ale lumii. Lăieşul se angajă la fierărie în locul lui şi, de cînd fusese eliberat de la închisoarea din Chişinău, vorbea puțin, nu sfătuia cu lumea. În schimb era cu urechea, pe orice foşnet din pădure, scrutînd desişurile. Avea misiunea să urmărească fiece pas a lui Filimon.

La Arhanghelul Mihail, Filimon venise totuşi în sat, la hram. A tras cîteva duşte cu cumătrul Profir Scurtu, apoi îl puse pe Ionică să stea în tindă de strajă cu automatul, iar el cu Olimpiada şi fiica Iulia s-au culcat în casa mare, să se odihnească omeneşte după zile multe, grele de peregrinări.

Ațipiră repede, furați de somnul dulce de casă, dar nu pe multă vreme. Întîi auziră cîinele lătrînd. Filimon sări ca fript. Privi prin geam şi văzu umbre tupilîndu-se printre pomi. Apoi auzi o lovitură grea cu patul armei în uşă şi o voce strigînd: «Otcroi!»

Enervat, Filimon îi trase o cleapcă feciorului Ionică.

— De ce n-ai luat de seamă, nesocotitule, prinse a-l dogeni, pricepînd că au nimerit în capcană. Îi adună pe toți trei şi, neavînd răgaz pentru panică, chiar atunci începu să-i povățuiască: «Eu am să țin piept, iar voi... Voi, Ionică şi Iulia, săriți pe fereastra de la cuptor şi plecați la cumătrul Ion Codreanu, la Cucioaia... Acolo o să ne aşteptați... Iar, tu Olimpiadă, să mergi din urma mea...».

Cu lacrimi în ochi, soția începu a scînci.

— Închide gura! Fă ce ți-am spus! o smotri el avan. Şi amîndoi ajutară copiii să sară peste ferestruica din tindă, ce dădea în dosul casei şi, socotind că sînt salvați, s-au lipit amîndoi de perete. Îl păli un dor nebun de soția lui frumoasă, zveltă, cu ochi focoşi, plini de tinerețe. O sărută pe buze şi, parcă luîndu-şi rămas bun de la ea, zise, precum se spune înainte de a te spovedi preotului: «Mă rog de mă iartă, Olimpiado». «Domnul să te ierte, Filimoane! Te rog de mă iartă şi tu pe mine...». «Dumnezeu să te ierte...».

— Otcroite, vî arestovanî! răcnea un glas pițigăiat la uşorul uşii.

Filimon aruncă o grenadă. Uşa se făcu țăndări. Urmărit din spate de Olimpiada, deschise foc din mitralieră şi începură să se retragă spre poarta care da în cărăruşa ce ducea spre pădure. Dar de cum ieşiră în mijlocul ogrăzii, împrejmuită cu garduri de nuiele înnegrite de ploaie şi vînturi, văzură la poartă o duba după care se tupilau encavedişti înarmați. Filimon îndreptă mitraliera spre maşină şi deschise focul. Cît ploaia de gloanțe ciuruia metalul sunător, scoțînd scîntei din dubă, el încercă să vadă dacă au dovedit să fugă copiii. Ionică şovăia, cu Iulia de mînuță... Strigă cu voce năprasnică:

— Fugi, măi, unde ți-am spus. Fu-u-u-gi!!!

Şi cînd tocmai Ionică cercă să sară pîrlazul grădinii, răsunară cîteva rafale şi din hainele copilului parcă săriră nişte vrăbii însîngerate şi speriate... Căzu răpus pe gardul de nuiele. Numai Iulia, aidoma unui fulguşor, în rochița ei de noapte dovedi să sară pîrlazul şi se făcu nevăzută...

Cu Olimpiada la spate, Filimon continua să tragă îndîrjit spre toaia de encavedişti printre care zări venit acolo pe ferarul Parapil. Încordat pînă peste puteri mai dovedi să scoată inelul şi să mai arunce o grenada în direcția dubei. Detunătura o incendie. Ograda se umplu de fum, de lumină şi de colb. Olimpiada, văzîndu-şi fecioraşul ciuruit de gloanțe, răcnea neomeneşte. Filimon parcă nici nu o auzea. Cu priviri încruntate de corb îi lăsă pe encavediştii înspăimîntați să se apropie şi iar trimise asupra lor ploaie de gloanțe. Unul după altul cădeau răpuşi pe sub zarzării desfrunziți.

Dinspre Teleneşti se auzi venind o maşină blindată. Urmă explozia unui obuz, în prispă, apoi rafale de automat din toate părțile şi mitraliera lui Filimon amuți...

Din ogradă l-au scos pe o foaie de cort. Mîinile lui vînjoase erau cu pumnii încleştați, iar dinții muşcară fioros limba. Olimpiada, grav rănită, fu dusă, chiar în aceeaşi zi, în spitalul puşcăriei centrale de la Chişinău.

Cele două cadavre, ale lui Filimon Bodiu şi feciorului Ionică, au fost duse noaptea în mare taină şi îngropate în gunoiştea tîrgului din preajma cimitirului evreiesc. Encavediştii au adunat de-asupra celor două morminte o movilă de gunoaie şi le-au dat foc. Apoi au mai adus, au mai adus gunoaie...

Nimeni niciodată nu a mai ştiut după aceea unde se află osemintele celor doi. Micuța Iuliana fu dusă şi ea la o casă de copii din fundul Rusiei. Îi schimbară actele şi, la fel, nimeni n-a ştiut niciodată unde se mai găseşte. După ce-şi reveni, Olimpiada a fost judecată cu 25 de ani de închisoare, pedeapsă care şi-a ispăşit-o în lagărele Gulagului siberian...

După noaptea de pomină, securitatea ani în şir zvonea în lungul şi în latul Basarabiei gogoaşe despre «banditul Filimon Bodiu de la Ciulucani». Timpul mătură snoavele. Peste ani, la gunoiştea din Teleneşti se inițiară lucrări de salubrizare. Un buldozer mîna valuri de pămînt peste văgăuna Țarincăi din Mihalaşa, nivelînd pămîntul. Deodată, dedesubtul unui strat de gunoaie arse şi putrezite, ieşiră la iveală două schelete — unul de copil şi celălalt de om matur. Tractoristul se înspăimîntă neaşteptat de două brațe osoase, înnegrite de vreme, răsărite de-odată deasupra valului de pămînt răscolit. Cel decedat cum se vede întîlnise moartea cu pumnii încleştați, blestemîndu-i pe călăii săi... Tractoristul se cutremură. Avea impresia că mîinile de schelet, ridicate spre cer, şi-acuma cheamă la răzbunare...

* * *

Într-o zi de primăvară, la Ciulucani îşi făcu apariția o femeie uscățivă, înaltă, cu ochii ascunşi în orbite. Purta broboadă neagră şi scotea o vorbă rar de tot, semănînd mai degrabă că e o mută. Recunoscînd-o, oamenii, încă îmbibați cu zvonurile kaghebiste... prinseră a se şuşoti agitați...

Olimpiada se opri în casa lor părăsită. Se hrănea cu ceea ce i se dădea din cerşit. Era urmărită la tot pasul de polițistul de sector, un bărbat trufaş, mereu cu zîmbetul zeflemitor în colțul gurii, părînd curios de fiecare mişcare ce avea să o facă nenorocita femeie. Olimpiada căută insistent mormîntul lui Filimon şi al feciorului. Merse la Teleneşti, la autorități. Secretul însă era ascuns în arhivele kaghebiste, secret pe care dînsa nu putu să-l afle niciodată. În locul fostei gunoişti, acum era un lac de acumulare.

Cel mai nemulțumit de sosirea ei acasă era Mişa Corman, feciorul lui Feghea-Tîrnăcopul, primarul, un curvar despuiat, cu ochii mereu injectați de beție, merteu în cămaşă albă, cravată la gît, cu mustățile asudate şi față bujetă. Tot Ciulucanii ştia că Mişa Corman era slugoi la kaghebişti. De cum o vedea pe Olimpiada trecînd pe drum, începea să-i tremure burduhanul. Avea indicații de la comitetul raional de partid să o forțeze să plece din Ciulucani. Prea aproape era satul de raion şi cei de la raicom nu doreau să aibă un desident atît de periculos chiar în coastele lor. Strîns cu uşa partidului, Mişa Corman o chemă şi-i spuse că este ordin de la autoritățile din Teleneşti... să se strămute cu traiul la Cîşlea...

— Să pleci unde te-or duce ochii! La soră-ta! Că de nu, vei pleca de unde-ai venit, se silea Mişa a fi hotărît.

O huleau unii oameni din sat, amenințînd-o, din îndemnul securiştilor, să plece din Ciulucani... La cîteva săptămîni de la sosire, Olimpiada plecă. Se oploşi la baştina ei, un sat mic, ascuns într-o văgăună din codri, parcă ferit de ochii lumii... Se opri la sora

ei, care trăia singură, la poalele pădurii, îmbătrînită de ani şi sărăcie. Pînă la moarte, în fiecare dimineaţă şi seară Olimpiada înţepenea în faţa icoanelor. Îşi făcea întruna semnul crucii şi şoptea abia auzită: »Să moară ruşii! Să piară toţi ruşii!»

Murise Olimpiada în deplină uitare, fiind înmormîntată de autorităţi sub gardul cimitirului. Acolo unde se înmormîntau cei spînzuraţi sau înecaţi... Peste o vreme se întîmplă că şi crucea ei dispăru din colţul acoperit de cătiniş al cimitirului. Doar vîntuleţul, cînd adie dinspre pădure, învăluie uşor o moviliţă de ţărînă, îngînînd o doină de veşnică tristeţe şi strecurînd parcă arareori o frază răzleţită, plină de durere, ce străbate din adîncurile mormîntului: « Să moară ruşii! Să piară toţi ruşii!».

Etlia Becker

Învăţătorilor din satul meu natal
şi celora din Teleneşti
«Căci Dumnezeu nu este nedrept, ca să uite lucrul vostru şi dragostea
pe care aţi arătat-o pentru numele Lui, voi, care aţi slujit şi slujiţi sfinţilor.»
(Epistola către Evrei a Sfîntului
Apostol Pavel. Cap. 6, versetul 10)

După acea zi de duminică, cînd deasupra tîrgului avu loc lupta aeriană, iar sub dealul Molnicului căzură două avioane sovietice incendiate de un «Messerschmidt», drumul ce ducea spre Nistru se umplu cu trăsurile evreilor puşi pe picior de evacuare. Caii încordaţi în grebănare opinteau la coviltirele pline cu bulendre, cu plozi şi femei pornite pe bocete. Feţele triste şi speriate ale oamenilor nimeriţi la necaz priveau îndurerate îndărăt spre locul unde au trăit o viaţă şi acum părăseau toate, numai să se salveze. Tîrgul îi petrecea cu pălălaia incendiilor lăsate de trupele sovietice care se retrăgeau şi ele în mare învălmăşeală. Cîte-o căruţă aproape goală trecea în goană pe lîngă convoiul de coviltire, pe lîngă oamenii ce mergeau anevoie pe jos, parcă ameninţată de urmărire. O parte din refugiaţi rămîneau în urmă, dar după ce se îmbrăţişau a despărţire, o apucau parcă haotic în urma convoiului, fără a şti încotro se îndreaptă, grăbindu-se să părăsească locurile natale. Ierburile înalte dintre pietrele cimitirului vechi din marginea tîrgului tremurau a tristeţe în unduirea uşoară a vîntului.

Bătrînul Nică avea mulţi prieteni printre evrei şi ieşise în marginea Ineascăi, satul care-i la o aruncătură de baţ pe unde trecea drumul refugiaţilor, să-i petreacă. O senzaţie tulbure şi neînţeleasă îi stăpînea cugetul, dar se împăcă cu gîndul că evreii au fost totdeauna informaţi şi, dacă bat în retragere, există un temei serios. Din acea populaţie evreiască, care vara trecută, în iunie 1940, îi întîmpina cu extaz pe sovietici la podul Ciulucului, nu rămăsese nici urmă. Comandamentul sovietic părăsi şi el în grabă tîrgul, fugind de trupele germane, care le călcau pe urmă. Sprijinit în toiag, bătrînul urmărea acest calvar, răscolind fel de fel de bănuieli.

— Rămîi cu bine, căpitane Ion! îl trezi din gînduri vocea tristă a lui Mendel Şleizer, morarul tîrgului.

— Da de ce plecați, jupîne Mendel? Rămîneți, fără voi moare viața dughenelor, încercă bătrînul să-l iscodească. Cum v-ați împăcat cu puterea care pleacă, aşa o să vă împăcați şi cu cea care vine...

— Dac-ar fi aşa, căpitane Ion, îngînă trist şi rece Mendel, aducînd cu brațul spre sine pe cei trei copii — două fete mari şi un flăcăuandru roşcat. Căruța lui trasă de un singur misir negru, cu un par în loc de o roată, era plină doar de tristețe şi bocetele Fainei, jupîneasa lui slabă, cu ochii adînciți în orbite şi părul despletit ca de mort.

— Trebuia să urci în căruța lui Leiba Locş, era aproape goală, se miră bătrînul, cercînd să mai descarce atmosfera apăsătoare.

— Domnu' Ion, oftă Mendel căutînd zarea cu privirile tulburi. Dă-ne voie s-avem şi noi... potlogarii noştri!

Bătrînul Nică cerceta torentul de lume, poate-şi mai descoperă prieteni, care într-o singură zi deveniseră parcă alții şi, oricît încerca, nu găsea cuvinte de consolare.

— Nu cumva te-a prins grija de ei? tună pizmătarnic Colea Hăitaşu, un bărbat balcîz, cu un singur ochi. Celălalt îl pierduse într-o încăierare, cînd fu prins la o muiere din Băneşti. Jidanii totdeauna ne-au jăcmănit, ne-au sărăcit... Iaca le-a venit şi lor ceasul răsplății...

Bătrînul îl privi lung – să-şi pună sau nu mintea cu el. Pînă la urmă, îi făcu semn să se facă mai aproape:

— S-o ştii de la mine, măi chiorule: o țară este cu atît mai bogată cu cît poate să-şi apere evreii!... Evreul niciodată n-a vîrît nimănui mîna în buzunar!

Colea prinse privirile înțepătoare ale bătrînului. Avea barbă albă, țepoasă, făcuse două războaie şi trecea ca gospodar la Ineasca.

Înspre noapte torentul de refugiați se mai rări. Dar a doua zi se află că la Malul Galben, Colea Hăitaşu cu încă doi complici au jefuit cîteva căruțe, lăsînd oamenii nenorociți în pielea goală în mijlocul drumului. Iar cînd în Tîrgul Teleneştilor intrară trupele germano-române, şuvoiul de refugiați se curmă, lăsînd într-o frică teribilă evreii ce nu izbutiră să se evacueze...

* * *

Pe la mijlocul lui iulie se treceau cireşele. Vara veni tîrziu în acel an şi cît priveai deasupra tărgului, roşeața lor se legăna în adierea vîntului, semănînd cu nişte pistrui sîngerii pe crengile arborilor. De cum se schimbase puterea, peste căsuțele şi dughenele sărăcăcioase ale tîrgului se prăbuşiră puhoaie de ploi. Noua orînduire a pornit întîi cu pogromul asupra evreilor: copii, bătrîni, femei, bărbați fură adunați cu forța în ograda Mochilesei, locul unde se făcea tîrg de vite. În răgazul dintre ploi soarele dogoritor stîrnea nori de aburi pe care-i slobozea în văzduh pămîntul reavăn. Mirosul de balegă mai aduna încă tăuni, bîzoi, bondari. Captivii, grupați în mici familii pe veretcile răzmuiate de ploaie, îşi aşteptau din zi în zi destinul. Fuseseră arestați într-o singură noapte şi acuma stăteau sub cerul liber ziua şi noaptea, şfichiuiți de ploaie, sleiți de arşiță, sub supravegherea santinelelor de după gardul de scînduri late, înnegrite de vreme şi sprijinite pe-alocuri de corlate cioturoase.

Țăranii satelor din apropiere, obişnuiți să vină la tîrg după cumpărături, găsiră dughenele închise. Şoapte înfrigurate îi făceau pe unii să zăbovească lîngă ograda Mochilesei, privind spre acel enorm ocol cu înfrigurare. Mînat de aceleaşi şuşoteli,

bătrînul Nică trecu şi el pe la fostul iarmaroc. Printre lumea oropsită recunoscu pe Moşcu Becker, cizmarul, la care, cît timp i-au fost copiii mici, a cusut încălțăminte numai la dînsul. Moşcu n-avea față pe el. Căuta speriat în jur, negăsind să spună cuiva o vorbă. Alături de el, pe veretcă, Sara netezea în neştire părul unei fetițe de vreo 13 ani şi legăna un cărucior din care se ițea un copilaş încă sugaci. Văzîndu-l, Moşcu îi făcu bătrînului semn cu privirile să se apropie, cît să-i scape două vorbe:

— Căpitane Ion... Pe noi au să ne omoare... Sîntem ovrei... Te rog, pentru Dumnezeu! Copiii n-au nici o vină. Scapă-i de moarte, dacă poți...

Bătrînul, la auzul acestora, se cutremură. Privi la cireşul din fundul ogrăzii, unde, între două crăci groase, îşi făcu culcuş şi punct de supraveghere o santinelă ce cînta mereu la muzicuță melodii bavareze. Cînd se sătura să sufle în acel fluier străin, culegea cîte-o cireaşă sîngerie, aruncînd-o leneş în gură. Apoi scuipa sîmburii peste capetele năpăstuiților, stricîndu-se de rîs. Mai recunoscu pe Beniamin Kogan, rabinul, ce fusese arestat chiar în timpul rugăciunii, în sinagogă. Purta obişnuita-i tichiuță pe creştet, alb ca neaua şi trist ca tăciunele, citea întruna Tora. Văzîndu-l şi el pe bătrînul Nică de la Ineasca, îi aruncă aceeaşi rugă:

— Salvează copiii, căpitane Ion. Vorbeşte mata cu autoritățile... Dumnezeul tău o să te răsplătească în vecii vecilor...

Năucit, nici nu observă cînd se apropie de el un locotenent tuciuriu, cu priviri încruntate. Iar peste încă o clipă se trezi între baionete, arestat. Locotenentul părea să nu ştie şepte.

— Pentru că încalci ordinea, se cuvine să te împuşcăm pe loc. Ştii de-asemenea lege?

— Războiul e război, dar omenia-i omenie, se îndîrji bătrînul să înduplece soldații. Eu mi-am trăit traiul, nu mai am ce pierde. Am făcut şi eu cătănie la Fălciu...

— E stare de război, tătaie, zise ofițerul puțin mai domol, ştergîndu-şi sudoarea de pe frunte. Noi îndeplinim ordinul mareşalului...

Fu condus la şeful de post, un oltean cu o față rotundă şi trufaşă. Acesta îl măsură cu privirile-i pătrunzătoare, îi citi o lungă notație, apoi, mai stăvilindu-şi orgoliul, îl amenință:

— Nu glumi cu țara, moşule. Caută-ți de nevoi, dacă nu doreşti să pați ca cei din ocolul de bovine. Prizonierii de-acolo nu sînt decît nişte vite, pe care le înghite abatorul războiului — bătrîni, copii, femei, fără importanță.

Dar nu scăpă numai cu atît. Bătrînul fu escortat pînă la Ineasca, unde i se mai făcu şi o percheziție. Pe drum, însă, mai prinse la îndrăzneală şi încercă să intre în vorbă cu locotenentul, mai marele pe cele două santinele.

— Oare n-aveți deloc suflet, măi băieți? Cu ce a păcătuit neamul nostru ca să ne batem joc de oameni nevinovați?

— E stare de război, tătaie, îi mai aminti o dată ofițerul. Aşa-i politica, aşa-i ordinul... Multe nu le aprob nici eu, dar ordinul nu se discută, ci se execută!

Şi tăcu aproape tot drumul, absent la boscorodeala moşneagului.

— Da copiii ce vină au? Că-s suflete neprihănite încă, nu se lăsa bătut moş Nică.

După ce sfîrşi cu percheziția, negăsind nimic compromițător, ofițerul îl trase deodată deoparte, ferindu-se de privirile megieşilor ce urmăreau înspăimîntați printre corlatele gardului procedura, şi-i zise cu tristețe în voce:

— Acasă mi-au rămas muica beteagă, nevastă delicată în țoale frumoase şi trei copilaşi... Sînt la datorie, tătaie! Ce pot face mai mult?... Mîine, pe la amiază, va avea loc executarea. Iar de la cel ocol pînă la marginea tîrgului, unde vor fi împuşcați, e un drum şi un podeț...

* * *

Noaptea fu iar ploaie şi furtună. De dimineață însă ziua se arătă cu soare dogoritor. Pe drumul lunecos încă apăruseră o puzderie de culbeci. Bătrînul Nică nu închisese un ochi. De cum se opri ploaia, ieşi încă pe întuneric, pe cărări numai de el ştiute. Acuma stătea tupilat după un cătiniş înalt, urmărind cum dinspre tîrg vine, înşirată, coloana de oameni schilodiți şi sleiți de puteri. O parte din bătrîni, care nu mai puteau păşi, erau aruncați într-un car cu loitrele însîngerate, tras de doi plăvani mari. Cei care abia puteau mişca picioarele, sprijiniți de alții mai în putere, îşi continuau drumul ghiontiți din urmă de santinele. Glodul vîscos descălța cîte-un picior, dar nimeni nu se mai întorcea să-şi încalțe din nou gheata. Cămăşile prizonierilor erau fără de nasturi, hainele numai zdrențe. Dusă spre locul execuției, mulțimea nu mai plîngea, nu se revolta. Fețele oamenilor exprimau absență şi crispare. Soldații cu armele în cumpănă urmăreau prudenți fiece mişcare a deținuților. Două motociclete cu ataş întrecură anevoios coloana, stropind cu glod convoiul lugubru. La văzul ofițerului neamț şi al mitralierelor montate pe ataş cineva dintre femei începu să bocească evreieşte, răspîndind jalea peste toate dealurile ondulate cu văluri albe de negară zvîntată. Bătrînul Beniamin, cu poalele halatului negru şi lung plin de noroi, citea întruna rugăciunile din Tora, arareori ridicînd mîinile către ceruri, cerînd îndurare şi iertare.

Alături de rabin păşea familia lui Moşcu. Cizmarul îşi sprijinea soția cu ochii scăldați în lacrimi, descumpănit, neputincios. Calmă parcă, cu două gîțe îngrijit împletite, împingînd cu uşurință landoul, păşea Etlia, fiica lor. Pe fața copilței părea să nu fie nici zdreanță de primejdie. Frățiorul Baruc era liniştit în cărucior, încercînd să muşte dintr-o cireaşă pe care cineva i-o rupsese din copacul lagărului. Încheia coloana locotenentul oltean, care purta acum armă cu baionetă lucitoare. Auzind bocetele stridente ale femeilor cuprinse de panică, ofițerul îşi făcu pe furiş semnul crucii...

Cînd coloana ajunsese lîngă podețul ce lega două maluri ale unei rîpe nu prea adînci, la numai o sută de paşi de apa Ciulucului, şeful coloanei strigă santinelelor din frunte şi din părți să se oprească. Cîțiva soldați aleseră vreo zece bărbați mai în putere şi-iconduseră pînă în preajma podmolului abrupt al rîului. O mulțime de lipitori negre ca smoala se străduiau zadarnic să iasă pe muchia înverzită a malului. Celor scoşi din coloană li se dădură hîrlețe, lopeți şi ordin să sape o groapă pătrată. Rămasă în drum, coloana primi alt ordin: să se aşeze pe pămîntul încă ud. Toți urmăreau cu înfrigurare cele zece hîrlețe şi lopeți.

...Groapa fu gata pe la chindie. Ofițerul ordonă execuția. Prizonierii aduşi de la mic la mare pe muchia gropii, înrămată cu un val de țărînă neagră ca tăciunele, începuseră să strige disperați, să ceară zadarnic cruțare. Soldații aliniați în două rînduri — cei din față în genunchi, cei din spate în picioare — au dus armele la ochi. «Foc!» răsună scurt comanda şi oamenii, ciuruiți de gloanțe, cădeau de-a valma în hăul gropii, cu fluturări de mîini disperate.

«Mare-i prostia ta, omule! Doamne, cum îngădui aşa ceva?, îi căina bătrînul Nică, tupilat, cu răsuflarea tăiată, sub podețul din preajmă, urmărind masacrul evreilor. Oare

ce-i trebuie omului ca să trăiască împăcat că pămîntul e dat de la Dumnezeu pentru viața oamenilor? Şi de ce omul trage în oameni, nimicindu-i, fără să aibă frică de Dumnezeu?...»

Mulți din cei condamnați fuseseră doar răniți. Căzuți în groapă, se apucau disperați cu mîinile tremurînde de muchia gropii, ca de o speranță la viață. Executorii se repezeau să-i lovească necruțător cu paturile armelor, iar cînd oamenii cădeau îndărăt, mai descărcau cîte un foc de armă... La o azvîrlitură de băț, în susul apei, ofițerul neamț îşi ştergea calm lentilele ochelarilor cu o batistă parfumată, albă ca neaua. Alături, cele două mitraliere de pe ataşele motocicletelor erau de-a gata pentru orice eventualitate.

Pe la asfințit groapa fusese acoperită cu țărînă. Pînă se lăsă amurgul, dedesubtul pămîntului reavăn se auzeau gemetele oamenilor, iar gorganul de țărînă părea că răsuflă...

Nimeni din cei care au urmărit pe ascuns tabloul bestial al execuției din acea zi n-a observat ca printre cei executați să fi fost Etlia Becker şi frățiorul Baruc. Dar cui să-i pese — cu două-trei suflete mai mult sau mai puțin la o coloană de oameni...

* * *

Bătrînul Nică aşteptă în cătinişul de sub podeț pînă căzu întunericul. Avu grijă ca cei doi copii să nu vadă execuția, altminteri i-ar fi descoperit. Sub streaşina nopții, tupilați printre ciritei şi tufe de cătină, au trecut dealul Ponoarelor, pînă au ajuns pe vale, în Fundătură la Ineasca, pe sub pădure, în Lunca ierburilor dese şi mustoase printre care erau mulți spini. Aici, într-o casă veche, trăia Arefta, o bătrînă fără bărbat şi cu două capre la gospodărie de cînd o ține lumea minte. Copiii erau obosiți şi hămesiți. Etlia privea mereu în aceeaşi direcție şi părea absentă la toate. Simțea doar în mînuțele-i tremurînde cartea sfîntă a Torei, pe care o luase în ultima clipă din brațele unchiului Beniamin... Micuțul, văzîndu-se într-o casă de oameni, acum scotea scîncete înfundate, buzele îi erau crăpate de foame şi de sete. De cum ajunsese în pragul casei, bătrînul strigă surorii să pregătească de lăutoare.

— I-ai scăpat de moarte, bade?! se miră Arefta cu ochi mai degrabă scînteietori a izbîndă decît alarmați. Ea încrucişă mîinile la piept şi, după ce-şi făcu larg semnul crucii, mulțumi icoanelor din colț: «Dumnezeu e mare şi le vede pe toate!».

— N-a fost nimeni pe-aici? o mai iscodi bătrînul.

— Ziua s-a plimbat prin luncă Colea Hăitaşu, cu roibul său. Îl încearcă la călărie. E primar acum, avizuha, ce mai!...

— Ai în vedere, soro! O privi bătrănul pîndiş. Răspunzi cu capul de sărmanii iştia... De te-ntreabă cineva, spune că-s nişte nepoți de la Sculuceni. Şi să nu-ți treacă prin cap să te lauzi!..

Bătrînul lăsă copiii pe seama Areftei şi plecă la casa lui, în altă margine de sat, să afle din vorbele oamenilor ce se mai aude de masacrul evreilor, dar mai ales dacă nu i-a zăpsit cineva. Mulțumea în sinea lui ofițerului... «De-acum nimeni nu-i mai omoară, îşi zise el liniştit. Am avut o casă de copii, le-am purtat tuturora de grijă, acuma-s cu toții mari, la gospodăriile lor. Nu mi-a mai rămas mult să trăiesc, dar dă-mi, Doamne, zile să scap sufletele năpăstuite!...»

* * *

În vara ceea Etlia venise în prima vacanță la părinți. Era liceană la Liceul «Regina Maria» din Chişinău. Era o elevă ageră, silitoare şi veselă. Visa să devină profesoară de limba română. Recita cele mai bune poezii şi era îndrăgostită de flori, pădure şi stele. Fața ei pistruiețică şi ochişorii ca murele imprimau chipului o paloare vie şi optimistă. I se părea că viața asta este numai frumoasă şi cu oameni buni. Asculta de mama, asculta poveștile tatălui, mergea la sinagogă ca toate neamurile, să asculte cu evlavie predicile unchiului Beniamin, cel mai respectabil rabin din localitate. Anume de la el deprinsese să citească Tora. Acum îi citea adeseori şi mătuşii Arefta rînduri din cartea sfîntă. Bătrîna fusese cîndva o femeie frumoasă, delicată la ale ei, dar anii o sluțiseră, n-avea mai nici un dinte în gură şi toată viața n-avu decît grija caprelor. Copilița, după vreo săptămînă, îşi reveni din stres şi-i povestea mereu cîte ceva din tainele frumoase învățate din carte sau la liceu. Pe fața bătrînei înfloreau în acele clipe scîntei de bucurie şi o rază de fericire. Părea că se schimbase ceva în sufletul ei. Dintr-un cufăr de vreme veche ea scoase o ie cam mărişoară şi o îmbrăcă pe fată. Băiețelului, care abia trecuse de un anişor, îi cusu nişte scutece din pînză de prosoape, ce şi le pregătise pentru moarte şi toată viața avusese grijă să nu scape moliile în ele. Nu uita nici pentru o clipă că fratele Nică o prevenise atît de aspru că răspunde cu viața ei de copii.

O vreme îi ținu ascunşi într-un şopron. Le făcuse o saltea de fîn, îi hrănea cu lapte, le fierbea cartofi, mămăligă. După tragedia trăită, copiii îşi reveniseră. Îi lua cu dînsa prin pădure să pască caprele, să le păzească să nu-i mezdrească pomii din grădină. Casa ei era despărțită de restul satului printr-o rîpă mare, acoperită cu stufării şi brusturi. Mai în fiecare seară, trecea pe la ei moş Nică şi le aducea şi el cîte ceva de mîncare. În sat nu auzi nici un zvon. Doar Colea Hăitaşu, întîlnindu-l de vreo două ori în lunca de sub geana pădurii, mereu călare pe calul său roib, îi aminti să fie puțin mai precaut cu el, căci e primarul satului şi are drepturi mari!

— Mi-s dragi copiii iştia ca ochii din cap, zice bătrîna Arefta. Ian cată cît de frumuşei şi drăguți sînt! De ce, Doamne, i-ai adus pe lume să vadă atîta nenorocire!?...

Micuțul Baruc avea un păr auriu, o privire vie, iscoditoare. Mereu căuta joacă şi aventuri. Prinse a merge; surioara Etlia îl ducea îndemnîndu-l de mînuță, pe cărăruie, îl săruta cu dragoste după fiecare mică ispravă. Fata era ascultătoare, răbdătoare la capriciile frățiorului, pricepută la trebi. Bătrîna o învăța să tivească, să coase la canava, să mulgă caprele... Etlia le făcea pe toate cu o deosebită ascultare.

Odată se întîlni în Luncă cu nişte femei din sat şi nu mai ostenea să-şi laude nepoții de la Sculuceni. Războiul plecase undeva departe-departe şi lumea cam punea la îndoială vorbele bătrînei Arefta că rudele de la Sculuceni au lăsat copiii în grija ei. Dar bătrîna era cam răutăcioasă la mînie şi nimeni nu încerca să se pună în poară cu ea. Iar copiii într-atît îi schimbară viața Areftei, încît aceasta uită de poruncile aspre ale fratelui Nică.

* * *

După masacrul evreilor din Teleneşti, viața de-acolo parcă murise. Bătrînul Nică mergea totuşi la tîrg, mai mult să afle ştiri de pe front şi dacă nu cumva îl paşte vreo primejdie. La cîteva luni află cu mare spaimă şi sinceră durere că locotenentul care-l ajutase să salveze copiii a fost descoperit şi executat. Cineva îl pîrîse şi fu împuşcat pentru trădare de Patrie şi simpatie față de duşman.

Războiul intrase în al doilea an şi, după înfrîngerile de lîngă Moscova şi de la cotul Donului, nemții se făcură mai răi şi chiar dacă întîlneai rar vreun ofițer neamț prin Teleneşti, acest lucru se simțea după dispoziția şi comportamentul aliaților. Se încrîncenară şi cozile de topor. Colea Hăitaşu deveni mai agitat. Venea uneori pe la poarta bătrînului, îl sfredelea cu singurul ochi întreg, aruncîndu-i:

— Să nu crezi, boşorogule, că nu pricep unele lucruri... Sînt destul de hîtru şi priceput... Ai noroc că-mi eşti rudă...

Moş Nică nu zicea nimica, ci numai veni la soră-sa şi o preveni să-şi țină limba în ocol.

— Va trebui să-i ferim o vreme de ochii lumii.

— Oare n-ar fi mai potrivit, frate, ... să-i botezăm? Să-i dăm la legea creştinească şi-atunci vor cheri orice bănuieli.

— E o treabă, căzu de-acord bătrînul.

...În dimineața acelei duminici în preajma bisericii veniră bătrîna Arefta cu cei doi nepoți. Îl luă pe Baruc, îl dădu părintelui Gheorghe, care făcu rînduielile şi-l trecu prin altar. Dar toată atenția căzu pe surioara lui. Etlia era ca o lacrimă de frumusețe. Zveltă, cu numai cîteva picături de pistrui pe fața ei de codană fragedă, cu priviri fine, cultivate la liceul din Chişinău, încîntă lumea în numai o jumătate de oră, cît dură botezul. Femeile priveau cu admirație şi invidie comoara de care se bucurase, nitam-nisam, mătuşa Arefta.

— Deie-ți în gînd că ea are aşa neamuri! Şi cît de delicată e nepoata, dragă! Ce nume frumos poartă!

— Da ce ie i-a cusut! Nici n-am bănuit că ai nepoată aşa de chipeşă la Sculuceni.

— E pricepută şi gospodină! răspundea bătrîna la laudele femeilor. Îi seamănă bunicii!

De la botez însă bătrîna veni acasă cu frica în spinare. La ieşirea din ograda bisericii dădură nas în nas cu Hăitaşu, cocoțat în şa, urmărindu-i cu aceeaşi ochi, de astă dată de după lentilele unei perechi de ochelari bulbucați, ce-i făceau privirea şi mai fioroasă.

— Ai mințit preotul, băboiule! se răsti la ea balcîzul. Zice lumea că-s nepoții matale, da-s prea roşcați. Seamănă a jidănaşi... La Sculuceni nu prea ai rude...

— Oare nu ți-i destul că ți-ai bătut joc de ei în noaptea ceea din an-vară? încercă bătrîna să-i ia apele, mai mult îmbărbătîndu-se pe sine. Dacă n-o să te-astîmperi singur, te-a astîmpăra Dumnezeu! Ce te tot zvîrcoleşti, parc-ai avea viermi în fund... Nu ți-i totuna cum îşi poartă oamenii necazurile pe-aceste vremuri de pîrjol?

— Oamenii vorbesc, urechile mele aud, se mai ostoi Colea. Jidanii în orice vreme au tulburat apele peste tot. De-atîta oamenii se răzbună pe ei.

«Care oameni? Nişte rîsuri alde tine», vru să-l înfrunte Arefta, dar socoti la timp să nu-şi pună mintea cu nebunul satului. Şi dădu numai din mînă a pagubă.

— Oricum... În caz de ceva, pădurea ți-i aproape, mai zise cu subînțelesuri în cele din urmă primarul. Să nu zici că-s rău de tot. Dac-ar fi altul, demult înfunda pădurea cu voi, cu tot cu nepoți. Şi dădu pinteni calului...

Tot drumul de la biserică pînă la casa de lîngă pădure îşi strîngea la piept copiii, parcă voind să-i ocrotească pentru fiecare clipă de o eventuală primejdie ce-i poate paşte.

— Nu-ți fie frică mare, îi zise pe neaşteptate într-o zi Etlia. La moarte e mai bine să nu te gîndeşti... Moartea vine atunci cînd omul nu mai există. Pe cît trăim trebuie să credem şi în frumusețea vieții, într-un viitor mai bun... În vara ceea de pînă la război, la liceul nostru a fost în vizită Ionel Teodoreanu, cel care a scris «La Medeleni»... E de prin părțile noastre şi scrie foarte interesant.

Apoi fata tăcu îndelung, parcă călătorind prin alte lumi decît cea din preajma pădurii...

Peste toamnă se aşternu o iarnă cu omături mari şi geruri aspre şi toate parcă se mai liniştiră. Lunca se scufundă sub o plapumă albă. Bătrînul Nică le aduse făină, brînză de oi şi mulți cartofi. Venea pe la ei tot mai rar, să nu facă urme, să nu dea de bănuit. Abia cînd se desprimăvără, bătrîna Arefta începu iar să iasă cu odraslele prin pădure, mergea cu ei pînă în mahala. Etlia ştia multe, îi povestea bătrînei cîte şi mai cîte aflate de ea la liceu. Şi satul începu să deie mai des pe la Arefta. Veneau femei la Etlia ca să le citească ba o scrisoare sosită de pe front, ba să le ajute să scrie cîteva cuvinte celora aflați în depărtări... Cînd Lunca înflori, Etliei îi plăcea să se piardă cu frățiorul ei prin ierburile înalte din poiană, să-i împletească coronițe, aşezîndu-i-le pe frunte. Dacă venea la ei bătrînul Nică, aducîndu-le jucării meşterite din lemn, era cea mai mare sărbătoare în inima micuțului Baruc. Bătrînul observa că Etlia se făcu domnişoară bine, treptat-treptat de pe chipu-i se ştergeau parcă amprentele durerii trăite odinioară. Şi ofta adînc...

Maşina celui mai groaznic război răzleți şi prigoni pe bieții evrei cum numai o putură face doar barbarii biblici. Ticsiți în lagăre şi crematorii, la acel mijloc de secol le rămăsese doar speranța că va apărea un nou Moise care să-i călăuzească iar prin labirinturile destinului de popor sfînt, prin pustiul umanității spre un alt tărîm al făgăduinței. Pînă atunci însă, într-o dumbravă a unui sat românesc, la streaşina unei căsuțe vechi, țărăneşti o copiliță, Etlia Becker, şi frățiorul ei îşi depănau povestea vieții, scurtă de tot încă, neştiind ce le va aduce ziua de mîine şi anul care avea să vină.

* * *

Noua putere încercă să arate că se stabilise definitiv şi pentru totdeauna, deşi veştile despre înfrîngerea aliaților la cotul Donului nu mai era o taină. Colea Hăitaşu apărea tot mai des călare pe cal în dumbrava Luncii, încercînd să o descoase pe Arefta. Acum devenise şi mai obraznic. Nu-i mai era ruşine să apară în plină lume în hainele jecmănite din căruțele evreilor, în cizmele din piele de box, lăcuite ale lui Mendel Şleizer.

— Ştii tu, băboiule, că locotenentul a fost executat de Curtea Marțială? I s-a făcut milă de jidani! Ancheta a descoperit că la groapă n-au ajuns toți evreii...Vorbea zeflemitor, cu mîinile în şolduri, sufocîndu-se parcă. Pricep eu că ascunzi doi pui de jidovi... Ca să n-ai neplăceri, du-i unde te-ajunge mintea şi capul... Dacă nu doreşti să te jupoaie de piele pînă la buci...

N-am să mă uit că mi-ai fost moaşă...

Înaltă, cu fața mare şi brațele mereu desfăcute, gata parcă să-l înşface de beregată în fiece clipă, mătuşa înțelese că ultimele cuvinte sînt şi povață, şi prevenire... Încă în ajun fratele Nică presimți pericolul care-i păştea şi-i spuse ca să fie mai prudentă.

— Să-mi iau tălpăşița de-aici, zici? îl luă Arefta în stilul bătrînului Nică, după ce privirile-i piezişe zăriră după poartă căştile a doi jandarmi. Copiii nu-s la mine, i-am dus acasă... Du-te de-i caută...

...În poiana din desişul pădurii, lîngă un lac mai puțin cunoscut de ineşteni, bătrînul Nică săpase un bordei. Pe laița de lemn mătuşa Arefta aşternuse veretci groase, adusese perne şi un iorgan. Pe copii îi aduse aici în ajun cu un car tras de un bou şi o vacă.

Seara, după ce mătuşa închidea animalele, pornea grăbită pe potecile şerpuitoare, printre copaci şi venea să doarmă la nepoței. Uneori mergea să-i supravegheze şi bătrînul Nică. Într-o dimineață în căsuța mătuşii au dat năvală soldații, cotrobăind peste tot. Colea Hăitaşu strunea pe fiecare ostaş, poate vor găsi ceva suspect. Dezamăgiți, soldații au bătut în retragere, trăgînd cîteva împuşcături spre codru. Pădurea le răspunse doar cu ecoul cîtorva mlădițe doborîte.

— Păzea! Urlă primarul la despărțire. A venit vremea cînd nici eu nu-mi mai aparțin. Aşa-i politica!..

* * *

În aceeaşi zi, pe la chindii, căsuța de sub geana pădurii fu înconjurată de un pluton de soldați în uniformă verde. Doi bătrîni — o băbuță înaltă, aproape fără nici un dinte în gură, şi un moşneag cu barbă albă, țepoasă – după un scurt interogatoriu au fost scoşi la marginea Luncii şi împuşcați. Carul războiului întoarse oiştea din nou spre apus şi se apropia tot mai mult de lunca Ciulucului.

...A doua zi, înspre amurg, Etlia Becker cu fratele ei Baruc de mînă şi ceva bulendre într-un cărucior hîrbuit ieşiră la marginea pădurii. După ce fetişcana se încredință că nimeni nu-i poate observa prin pînza întunericului, cei doi luară poteca pădurii în întîmpinarea stelelor şi a lunii care aveau să apară.Tot mai departe în urmă rămînea o Luncă cu flori gălbii, tomnatice.

Odată cu plecarea lor din Luncă şi a celor doi bătrîni, pămîntul pentru încă multă vreme devenise parcă mai rece, mai trist şi mai sărac.

În aer plutea un iz de ploaie tomnatică şi mirosea a praf de puşcă.

FRUNZE CĂZĂTOARE

Într-un sfîrşit de toamnă, Profirie Linca, tînăr avocat pleca în deplasare în lunca Prutului, la Leova. După absolvirea facultății publicase poezii şi schițe cam stîngace, dar de fiecare dată cînd pleca la drum, prefera să ieie revistele şi ziarele, recitind şi analizînd pentru sine cele create. Atunci, stînd comod pe scaun, la fereastra autobuzului, corecta sîrguincios, manuscrisul unei nuvele, nici să observe cînd ajunsese la serpantina şoselei din codrii înveliți de promoroacă ale Hînceştilor. Era concentrat, încît abia auzi alături o voce cuminte şi copilărească:

— Prefer să citesc poeziile dumneavoastră.

La auzul unei voci atît de plăcute şi duioase, Profirie privi încîntat chipul unei domnişoare vesele, cu părul negru, ondulat şi ochii zglobii, scînteietori care-l țînteau în lumina lor... Îndată simți ceva zguduitor. Vocea de-alături îl îndemnă la un dialog plăcut şi interesant. Domnişoara îi spuse că este educatoare de copii la Cania, pe care îi învață, la sărbători, să-i citească poeziile... Convorbirea a continuat pînă la Leova, nici să prindă de veste cum trecu timpul. Profirie îi povesti de procesul complicat la care avea să participe. Era un caz despre un furt de cai de către țiganii din partea locului... El imita

de minune vorbele lăieşilor, cu intonaţii şi grimase. Domnişoara se amuza şi era nespus de încîntată... Timpul trecu fulgerător de repede şi ea regreta mult că degrabă se vor despărţi... Cînd să coboare, îi dădu domnişoarei agenda cu numărul de telefon de la Chişinău.

— Dacă-mi permite-ţi, zise domnişoara. Mai bine am să vă scriu. Prefer să port corespondenţa prin scrisori.

— Cui o să-i scrieţi? dori dînsul să afle şi-i zîmbi.

— Păi, dumneavoastră... Lui Porfirie Linca. Citesc cele publicate, cu regularitate, v-am spus...

— Iar eu cui să-i ticluiesc epistole?

— Angelei, zise domnişoara. La unica grădiniţă de la Cania, numele acesta dintre educatoare îl port numai eu.

— Mergeţi des la Chişinău? dori dînsul s-o mai întrebe, cînd autobuzul pleca din gară.

— În zilele libere, oricînd, zise fata fără a-l slăbi cu ochii. De la Leova pînă la Cania e o aruncătură de băţ. Aici vin aproape în toată ziua, după serviciu...

— Zilele cît va decurge procesul de judecată voi sta la hotelul central din Leova. Dacă doreşti să discutăm despre poezie, vino la Leova, îi propuse Porfirie nestingherit.

— Mă voi strădui, zise domnişoara fluturîndu-i din mînă a despărţire.

Era zi de luni. Porfirie, participînd la proces, era mereu cu gîndul la acel lăstărel de fată. Chipul diafan, smolitel, îl frapase şi toate i se încurcau la mijloc. Avea soţie, o fetiţă-diamant, dar uitase să telefoneze acasă, la Chişinău. După procesul obositor venea în odaia de la hotel şi stătea ore întregi cu privirile ţintite în pod, uitînd să cineze. Nu se hotăra să plece la Cania, la acea grădiniţă, de copii... Aştepta să se întîmple ceva plăcut, frumos. În acea presimţire ciudată de aşteptare minunea se petrecu.

Joi, Porfirie, revenit de la proces, în pragul clădirii hotelului vechi, cu două etaje, fu surprins de ochii scînteietori. Domnişoara zveltă, în rochie opreg, în şosete roze şi pantofiori negri, îl salută ca pe un dorit prieten.

— Mi-a fost dor..., ezită ea. Nu vă supăraţi...

— Nu mi-aţi făcut nici un deranj. Dimpotrivă...

Porfirie a invitat-o în odaia lui şi, cuprins de emoţii, inconştient parcă, i-a povestit o istorie hazlie din copilărie, pe timpurile cînd edilii localnici îndemnau copiii satelor să iasă în cîmpia Ciulucului, cu găleţile ca să înece ţistariii în găurile lor... Angela îl asculta frapată de felul cum dînsul vorbea, gesticula, se bucura şi se emoţiona aidoma unui copil năstruşnic.

Apoi au mers la restaurant, la cinema... De la Leova pînă la Cania e cale de vreo 30-40 de kilometri. La acea oră încolo nu circula nici un transport, dar Angela nu dădea semne că se grăbeşte undeva.

— Mîine am zi liberă, zise ea, de parcă-i citise gîndurile.

Cînd s-au întors la hotel, deja întunecase. Dinspre stufăriile Prutului sufla un vînt tăios de toamnă, în văzduh roiau frunze căzătoare.

— Ce mult doresc să locuiesc la Chişinău, zise Angela visătoare, cînd se aşeză în fotoliu. La masă ardeau trei lumînări în candelabru, desluşind sticla de şampanie şi cele două pocale. Atunci, mereu aş fi alături de dumneavoastră.

— Păi, eu sînt deja căsătorit, îi aminti, dar văzînd ochii întristați, indiferenți ai domnişoarei la această noutate, dînsul socoti s-o încurajeze: – Visul dumitale e realizabil... La vară — încercați să deveniți studentă, la Universitate, la facultatea de drept.

— E o ideie minunată, afirmă ea. Apoi, sorbind o gură de şampanie din pocal, arătă cu privirile către lumînările din candelabru: — Mă calmează luminile lor..., mă înaripează la fapte frumoase.

— Sînteți o fire romantică, ghici Porfirie.

— Şi... îndrăgostită, preciză domnişoara nestingherită...

După mulți ani, Profirie nu putea explica clipele, care au urmat mai apoi... Domnişoara se împotrivea cu înverşunare, dar mişcările lui au fost atît de dibace şi pline de măestrie, că, după cîteva minute, dezbrăcați, amîndoi se zbăteau în valurile plăcerilor. Angelica pierduse feciorelnicia, dar avea pe față amprenta unei satisfacții dorite, împlinite... Nici n-au observat cînd s-a făcut ziua. La geamul mare al odăii, cu perdele albe, frunzele plopilor roiau şăgalnice, învălurîndu-se în simfonia căderii lor. În candelabru se stinseră sfîrîind lumînările. Apoi, adormiră buştean unul în îmbrățişarea altuia, uitînd de toate ce le aveau de făcut peste zi...

S-au despărțit într-un amurg fumuriu la stația de autobuz. Mirosea a poamă căpşună, a mere, a porumb uscat. Angelica plecă la Cania, Profirie – la Chişinău.

* * *

Trecuse vremea peste toamnă, iarnă, primăvară... Îşi telefonau des şi aşteptau cu nerăbdare să se revadă. Deja era vară şi căldurile teribile dominau peste colinele înverzite ale Chişinăului. Porfirie abandonă cariera de avocat şi devenise ajutor de procuror. Cu mustăți crîncene şi priviri severe, în haine cazone purta amprenta unui demnitar pregătit pentru confruntările televizate în fața celui mai înverşunat oponent. Avea birou separat, cu chipul voievodului pe perete. Nu publica poeziile sale în presa republicană. Avea la serviciu nişte caiete şi, cînd îl pătrundea inspirația, aşternea gîndurile aşa, pentru plăcerea proprie...

Angelica apăru în biroul lui pe neaşteptate. Era nespus de fericită că se întîlneşte cu el după atîta vreme de despărțire.

— Ce bine e că v-am regăsit, zise ea. Şi fără de răgaz continuă, păstrîndu-şi zîmbetul feeric pe buze: Sînt studentă la drept. Voi fi alături de dumneavoastră.

— Nu mă boieri cu tertipul «dumneavoastră», zise el împăcat. La o adică mai sîntem colegi de breaslă. Eu procuror, iar tu? şi el zîmbi oarecum zgîrcit.

— Viitorul notar privat, conchise domnişoara, apoi lămuri: Cum numai termin facultatea, devin notar...

Studenta Angelica venea mereu în vizită la el, ca şi cum ar fi fost drogată. Se cerea mereu a se afla în prezența lui, să-i asculte vocea, să-i mărturisească despre problemele ei globale şi mărunte ce le avea de confruntat la facultate... Porfirie era încîntat de ea, dar nu prea avea timp să-i acorde atenție, decît în orele de răgaz. Avea automobil şi, cînd se ivea posibilitatea, plecau în afara oraşului, la o cabană din codrii Orheiului... Uneori făceau dragoste chiar pe masa biroului, precum dorea Angelica... El, cu grijile lui, privea la toate aventurile petrecute aproape indiferent. Nu purta vreo oarecare obligațiune față de prezent şi viitor. Şi nu o dată i-a declarat:

— Ar fi normal, la vîrsta care o ai să te căsătoreşti, să naşti copii... Totdeauna sînt locuri vacante şi pentru aventuri, îi aminti dînsul stînd culcat alături. Noi sîntem numai amanți, fără de vreo obligațiune reciprocă...

— Neapărat, dragul meu! Te înțeleg şi îmi convine. Eşti un stimulator al sufletului meu hărțuit de patimi...

Discuțiile de acest fel se petreceau, mai ales, în anul cînd Angelica absolvea facultatea... Peste o lună după studenție dînsa se căsători cu un coleg de grupă, dar continua cu aceeaşi regularitate, tainic, să se întîlnească cu Porfirie... Proaspăta căsătorită curînd se pomeni... gravidă.

* * *

Tinerii părinți, lîngă fecioraşul lor, erau în culmea fericirii. Abia cînd s-a revăzut cu Porfirie, Angelica înțelesese totul... Analizînd perioada aventurilor ultimului an, cu revederi clandestine la apartamentul unde se întîlneau, ea înțelesese totul. Radu era feciorul lui Porfirie... Dar nu mai avea alta a face decît să se acomodeze cu situația creată... Copilul creştea dolofan, harnic la mîncare; care tot mai mult îi amintea o noapte, petrecută în compania unui bărbat căsătorit, pe care-l iubea cu mult dor şi pasiune...

Întîlnindu-se ocazional peste cîteva luni după naştere, în plină stradă, Angelica îi spuse cu vădite emoții:

— Am un copil-minune... Seamănă leit cu tine.

— Uită de toate! o turnă Porfirie sever şi hotărît. Eu am familie, tu ai familie – fiecare cu problemele sale. Hai, să închidem taina sub douăzeci de lacăte ruginite. Pricepi?

Declarația lui neaşteptată o şocă, o descumpăni. Din acea clipă ea văzu parcă un alt om, neobservat pînă atunci... În sine, începu... să-l urască. Nu voia să-l vadă, să-l întîlnească, se ruga în sine ca el să plece din oraş. Frămîntările-i erau călăuzite de tăcere şi tristețe. Soțul, un om deştept, întreprinzător mereu o curta, îi răbda capriciile. Potrivea că-i este greu zilele şi o lăsa nopțile să doarmă, iar el îngrijea de copil... După naştere Angelica rămăsese aceeaşi: plină de farmec, ademenitoare, doar că, evident, începu a se lăți în şale, deveni durdulie. Ea mereu a avut frica să nu se îngraşe, respecta dieta, retrăind clipele cînd, eventual, s-ar putea întîlni cu Porfirie. Deşi îl izgonea din suflet, bătîndu-l cu picioarele, totuşi, dorea să se revadă cu el... Doamne, cît nu suportă o inimă de femeie îndrăgostită! Numai că ea constatase: Porfirie părea că s-a îndepărtat de ea. Pentru totdeauna. Dacă se întîlneau, era vădit că el o ocoleşte cu privirile, fără a-i da vreo atenție. Mustățile-i crîncene, privirile-i serioase, pline de importanță o necăjeau, o aduceau la nebunie, la stări de nervozitate, care se răsfrîngeau pe capul bietului soț. Ea stîrnea gîlcevi, scandaluri turbulente... «Doamne, cum o să cresc eu un copuil, căruia nu voi putea să-i spun cine este tatăl lui? Cum, Doamne, o să suport eu toată viața acest păcat, această povară şi cine o să mă poată înțelege vreodată?» Uneori, pomenindu-se singură în odaie, de fața copilului, se bătea cu capul de pereți şi plîngea cu lacrimi amare... Soțul ei, aplana fiecare conflict cu mult tact şi răbdare. Ieşea mereu cu ea şi copilul la plimbare, mai ales seara în amurg, pe aleea de tei; se juca cu ea ca copilăreşte. Rupea frunzele late şi le spulbera în părul ei cîrlionțat şi negru... Agelicăi îi plăcea nespus să fie ninsă cu frunze căzătoare. În copilărie, în sat, a trăit lîngă pădure şi i se

întipări în minte frumusețea frunzelor căzătoare în bătăile vîntului toamna... Frunzele pluteau pe valuri atingîndu-i fața şi pleaopele obosite, mîngîindu-i şi alinîndu-i retrăirile...

Coşmarurile sufleteşti ale ei continuară pînă în toamna cînd soțul, obținînd victorie la alegeri, deveni prefect de județ. S-au mutat pentru mulți ani cu traiul în alt oraş. Ea absolvise facultatea, lucra notar public. Se străduia să-l acopere pe Porfirie cu o plapumă a uitării, să-l ascundă în trecut, să trăiască mereu cu plăcerile prezentului. Dar prezența copilului, care semăna picătură de apă cu taică-său, i-l aducea arareori în amintire pe Profirie... În acele clipe, dînsa se străduia să-i spună în şoaptă cuvinte grele, dureroase, ce l-ar fi putut răni pînă în adîncul sufletului. Pînă în cele din urmă se căznea că este atît de nemiloasă cu un bărbat întîlnit în viața ei ocazional, care demult nu-i mai ține calea, nu-i încurcă în nimic... Dar, iată, fiul, care este crescut de alt bărbat... e al lui! Împreună cu soțul a cutreierat multă lume, a fost peste hotare, aveau de toate. Călătoriseră tustrei la Roma, Atena, Dubay şi Miami... După cîțiva ani, cînd Răduțu se ridicase de-a binelea, Angelica potrivi că toate se vor limpezi, dacă o să mai nască o fetiță. A mers, special cu soțul, la Slănic, la Sovata, dar timpul trecea şi, medicii au început s-o convingă că soțul ei... a fost, iar acuma nu mai este capabil să zămislească urmaşi... Ea se obişnui cu noutatea. Soțul ei, cu atît mai mult. El crescuse singur la părinți şi potrivi că nu este nici o tragedie la mijloc.

* * *

Alături de soțul blond, şi pistruiat, Angela, cu fiece an se simțea tot mai nu ştiu cum. Deşi rudele şi prietenii vorbeau întruna că Răduțu, care avea un păr negru, smolit şi ochii mari, seamănă leit cu dînsa, dacă zîmbea, i se dezgolea strunga dinților mărunței leit Porfirie Linca! Angela vedea şi în comportarea fiului acele apucături, cunoscute, pe care le avea fosta ei dragoste... Dar, pe lîngă toate emoțiile, copilul îi aducea numai bucurie: creştea sănătos, isteț plin de ingeniozitate; prefera ca şi creatorul lui, fotbalul şi-l chinuia mereu pe taică-său ca să meargă împreună la Chişinău, la meciurile «Zimbrului» pe stadionul republican...

Angela rămînea aceeaşi: frumoasă, mereu prezentînd interes pentru bărbații din jurul ei. O curtau şi-i făceau complimente. Şeful serviciului cadastral județean, un celibatar înstărit, fără ajutorul căruia nu poate exista nici un notar, mereu îi ținea calea, dorind să-i fie cel puțin amant! Îi promitea că, de cum va deveni soția lui, vor pleca în străinătate... Acolo, el va înfia copilul, pe Radu, şi o să-i fie credincios pînă la moarte. Au fost împreună în cadrul unei delegații la Roma, dar ea l-a ținut la distanță, fără a-i permite să întreacă măsura bunei conduite... Cu toate că dînsa avea față de el simpatie, dar îl refuza şi într-o părere de rău medita: «Oare de ce noi, femeile, adeseori manifestăm exces de mîndrie şi orgoliu, dacă totdeauna e acelaşi final: îmbătrînim, ne urîțim şi murim...». Celibatarului i se crease impresia că dînsa are probleme cu soțul, dar părerile lui erau greşite... La revenirea din Italia, starea de lucruri îl înfurie pe celibatar şi el emigră curînd în Canada. De-acolo continua s-o tachineze cu lungi scrisori de dragoste... «Doamne, doamne, se căznea dînsa mereu. Cum de-am îndrăznit, pentru care merite, să nasc copil de la un tont... Porfirie Linca, mare procuror!... De s-ar interesa cît de cît de el... Trup din trupul lui!»

Acuma ar fi vrut, avea posibilitate să nască poate doi copii... Anii, însă, treceau, iar speranțele deveneau deşarte. Au consultat medicii, au umblat la tratament, pînă cînd înțelesese că tot ce-a putut în viață să realizeze, dînsa a realizat. Şi vîrsta, şi tinerețea, care o părăsiseră erau de vină.

— Linişteşte-te, zicea bărbatul cu voce împăcată. Sînt familii care n-au nici unul, iar nouă ni l-a dat Dumnezeu pe Radu. Şi mai multă fericire nu-mi trebuie...

Ea îl asculta tăcută pe soț şi... vroia întruna să se destăinuie, să-i spună adevărul. Nopțile se zvîrcolea în aşternut, chinuită de-acest gînd, şi de cum deschidea gura, privea ochii blînzi, plini de sinceritate ai soțului şi schimba capătul de vorbă. Chibzuia cu înfrigurare că l-ar fi amărît cumplit pe acest om atît de bun. «Nu da frîu emoțiilor, femeie nebună ce eşti! îşi zicea. E o taină pe care nimeni niciodată nu trebuie s-o ştie. Nimeni niciodată!», repeta dînsa cu înfrigurare.

* * *

Cînd expiră mandatul soțului şi Angelica reveni cu traiul în oraşul procurorul căruia era Porfirie Linca, societatea se democratizase, trecuse la economia de piață. Unii coborîră cumplit în mizerie, alții se îmbogățiră de-a binelea, construiseră case mari, frumoase, se plimbau neobişnuit de leger în maşini luxoase... Din această cauză oraşul studenției ei devenise altfel: neobişnuit de frumos şi atrăgător, cu alte interese, cu alte personaje... Angela cu familia făcuseră un capital bun în provincie, aveau de toate. Ca un magnet atrăgeau după ei vechii şi noii prieteni.

Deşi ocupa un post cu pondere, Porfirie Linca, om cinstit din fire, ce nu putea comite fărădelegi, trăia din salariu şi, astfel, parcă se împotmolise în mizerie. Avea opt copii, abia de izbutea să-i asigure cu hrană. Soția lui, învățătoare, umbla mereu în unul şi acelaşi costum înflăcărat, neprimind salariul de luni de zile. Locuia cu familia la bloc, nu departe de centrul oraşului, iar Angela cu familia înstărită, mai spre periferiea urbei, într-un adevărat conac, cu turle de poveste, acoperite cu olane roşii. Soțul era antrenat în afaceri. Conducea una din cele mai bogate firme comerciale de achiziționare a tutunului. În zilele de lucru Angela se plimba pe drumurile oraşului cu o maşină neagră, cu geamurile şi parbrizul întunecate. Purta ochelari cenuşii şi pentru toată locuitorimea era un notar stimat şi onorat. Ca o snoabă veritabilă, se îmbrăca elegant, privirile ei erau pline de farmec şi de taine. De la o vreme, începu a se ocupa cu actele de binefacere, împărțind ajutoarele umanitare care veneau în județ de la organismele internaționale, devenind o personalitate socială cunoscută. În adîncul sufletului dorea să ajungă la şcoala unde lucra soția lui Porfirie Linca. Aflase că e o femeie liniştită, care suferă şi moare în dragostea sa pentru copii, nu se plînge niciodată de mizerie şi este obişnuită să trăiască modest, sperînd că va ajunge timpuri mai bune. Nu invidia, nu era scandalagioasă şi nu bîrfea... De vreo cîteva ori a întîlnit-o în oraş, cu copiii. Unul din ei, o fetiță, probabil cea mai mare, arăduia la chip cu... Radul ei. Angela cerca să creadă că soția lui Porfirie nu cunoaşte nimic despre dragostea soțului, despre Radu... «Poate nici nu ştie. Nu i-a spus nimeni, gîndea dînsa. E bine. Pentru aceasta îl stimez... Dac-o fi aşa... Trebuie să mă revăd cu Porfirie, să-i spun că Radu e a lui... Doar atîta să-i spun, să ştie. Altceva nu doresc nimic...».

De la o vreme, simțea tot mai mult că aşteaptă prilejul potrivit de a se întîlni cu el. Unul la unul. Față în față...

Într-o zi de septembrie, cu uşoare căderi ale frunzelor de pe copacii străzii, ca în acea îndepărtată zi, cînd au făcut cunoştinţă, zărindu-l de departe cum pleca cu mersul lui puţin caraghios la serviciu, Angela opri maşina la un colţ de stradă. Îl urmări setoasă de după geamurile întunecate, apoi coborî, barîndu-i calea şi îndrăzni să intre cu el în vorbă. Era acelaşi. Doar mustăţile arătau ceva mai stufoase, mai plioştite oarecum. Inima ei zvîcnea neastîmpărată, învălmăşită de emoţii. Se înfricoşă. Simţi că îl mai iubeşte. «Pentru care merite, Doamne?» Inimioara ei săltă din piept ca un hulubaş în agoniile morţii, ciocnindu-se de aceeaşi nedumirire: «De ce trebuie să-l iubesc anume pe el?» N-a îndrăznit să-i ceară mare socoteală. Nu era prilejul. I-a spus doar că doreşte o întîlnire confidenţială cu el. Are nevoie să clarifice o chestie importantă... Îl imploră... El o ascultă tăcut semănînd cu un surdo-mut, trecu pe alături cu paşi plini de indiferenţă şi plecă în drumul lui fără să se intereseze despre doleanţele femeii coborîte special pentru dînsul din JEEP-ul luxos... Angela simţi ofensa, dar nu putu rămîne indiferentă. Se decise cu îndîrjire... şi-i telefonă peste zi la serviciu.

El iarăşi se prefăcu a nu o recunoaşte. Vorbi cazon, uscat în receptor, dar acceptă o întrevedere. Vocea lui i se păru rezervată, fricoasă, de parcă se temea... să nu i se răpească... fericirea. În acel val de nedumerire şi multe întrebări subterane, Angela consideră că el îşi iubeşte familia, soţia şi se ţine de fericirea lui cu ambele mîini. Această stare o încînta, îl venera ca totdeauna, dar se pomeni iarăşi ofensată, dezamăgită că el, Porfirie Linca, om cu apucături lirice de poet nerealizat nici nu aminti, nu se interesă de fiul lui, Radu... «Poate dînsul nici nu ştie că are de la ea un fiu? îi fulgeră o întrebare şi tot atunci constată cu timiditate: Ah, da, desigur, dînsul nu cunoaşte marea mea taină... Dar... El trebuie s-o ştie? Trebuie! Radu e feciorul lui! Ca şi toţi ceilalţi copii pe care-i are acasă, lîngă el...» Îi propuse să se întîlnească în afara oraşului, într-o cafenea din dumbrava de nici. El acceptă a se întîlni, fără de mare entuziasm, pentru cîteva minute, prevenind-o că e limitat în timp şi foarte ocupat. «Dar, — zise el parcă în zeflemea, — dacă soţia ex-prefectului insistă...»

Angela se pregăti pentru această întîlnire, de parcă avea să asiste la o recepţie prezidenţială. Se îmbrăcă în haine scumpe, roze, în pantofi negri, se îmbrobodi cu un batic alb, ca şi atunci, la prima lor cunoştinţă. În cafenea era pustiu, domnea un miros de sindrofie avută loc aici noaptea trecută. Era cald, înăbuşitor. Porfirie avea o faţă obosită, pe la ceafă îi curgeau şiroaie de sudoare pe care o ştergea supărat cu o basma albastră. Se îngrăşase şi nu prea îngrijea de el. Avea pantalonii vechi, bluza şi cravata ponosită. O preveni că nu va servi nimic... nu dispune de finanţe...

— Nici o problemă, eu vă servesc, zise dînsa şi comandă o şampanie, o cutie de ciocolate, un pachet de ţigări scumpe. Porfirie, înainte de a servi o ţigară, cercetă cu mare interes ambalajul...

Nicidecum nu se ivea capătul firului de discuţie pentru care se întîlniseră cei doi... Totuşi s-au decis şi au ciocnit primul pocal. Angela deveni, ca de obicei, mai îndrăzneaţă, şi într-un sfîrşit, zise încîntată:

— Eşti un bărbat fericit, Porfirie... Ai serviciu bun, familie mare, frumoasă!..

— Întocmai! Ai dreptate. De-ar mai plăti salariile la timp...

— Ţi-aminteşti despre aventurile tinereţei. Ori ai devenit cu totul om al prezentului, fără de trecut?

— Îhî, zise el, scărpinîndu-se cu îndîrjire în nas.

— Erai odată avocat. Preferai deplasările în lunca Prutului — cercetai acolo un dosar interesant despre ţigani şi furtul de cai. Povesteai amuzant, interesant despre lăieşii ceea. Ţi-aminteşti?...

— Au fost de toate. Acuma lăieşii se ocupă cu furtul maşinilor, traficul de droguri... În explicaţiile lor, însă, folosesc aceleaşi fraze, aceleaşi grimase. Ei sînt un popor etern în conservatismul lor!..

Discuţia deveni de odată, plictisitoare, neinteresantă. Procurorul căpătă iar o mină serioasă, potrivind că poate fi implicat într-un act de provocaţie legat de serviciul său. Faţa i se crispă, cînd mai auzi vorbele ei cu tonalitate veselă:

— Dezlegi uneori şi vreo istorie amoroasă?

Întrebarea îl surprinse.

— E treaba mea, — o stopă el promt, ştergîndu-i parcă cu brutalitate zîmbetul ce se desena pe obrajii ei rumeni.

— De ce eşti atît de sever cu mine, Porfirie?

— Viaţa aşa e... răspunse dînsul, socotind discuţia încheiată, cercînd a se scula de la masă.

– Stai oleacă... îl opri ea, luîndu-i mîna asudată şi păroasă. Vreau să-ţi spun ceva important. Eşti om al legii şi trebuie să dispui de cît mai multă răbdare, cînd vine vorba de o informaţie utilă pentru tine...

— Ar fi fost mai bine să divulgi secretele la masa mea din birou. Neaşteptînd să-i facă vreo replică, se sculă de la masă şi ieşi urmat de Angela.

S-a urcat alături de ea în maşină, solicitînd să coboare într-un loc ferit de lume de la un colţ de stradă, de unde avea să meargă pe jos pînă la clădirea somptuoasă a procuraturii oraşului... Apăsînd pe accelerator, ea îl aduse la locul unde dorise, apoi frînă brusc şi aşteptă pînă el coborî gîfiind... Fumînd, îl urmărea nervoasă cum el se îndreaptă grijuliu spre locul de lucru... Ducea mapa subsuoară ca un brigadier de colhoz, fără a privi în stînga sau în dreapta, fără a-şi lua cumsecade rămas bun de la ea. «Iaca oameni! Nici n-am intuit că el poate fi aşa, – gîndi necăjită. Ca să vezi... Toată lumea doreşte a fi în relaţii bune cu mine, iar dînsul parcă e un deocheat... Nici n-a dorit să mă asculte, nici nu am izbutit să-i spun taina... Ori poate dînsul o ştie. Sau poate nici nu face să-i spun?...»

— Am făcut-o conştient, o surprinse dînsul a doua zi, cînd o contactă la telefon. Nicicînd n-am acceptat murdăria şi falsul. Iar tu, necătînd la bani, la situaţia pe care o ai, pînă acum trăieşti cu un fals în viaţă. Nu banii îl determină pe om. Cum o să repari greşeala? El ezită, ca după multe clipe de frămîntări tăcute, să spună cu durere în voce: Tu, deja nu mai poţi repara nimica. Greşeala o va putea repara el, dacă o să dorească... va fi înţelept, peste ani v-a reveni la mine. Mă va recunoaşte, iar dacă nu... Treaba lui. Nu e chestia mea, nici a ta, ci a fiului!... Cel mai mult îmi place la oameni, înţelepciunea... Nu crede că vreau răzbunare. Nu port vina cea mare. Sufleteşte, sînt responsabil de păcatul făcut de-amîndoi. Păcatul e acelaşi, dar... căile noastre demult s-au răzleţit şi sînt diferite...

Angelica, de cum era sigură pe prezentul şi viitorul ei, simţi că s-a vîrît conştientă în pălălaia unui foc, de unde nu va mai putea ieşi nicicînd. Pricepu în sfîrşit că a stîrnit un foc care mocnea şi aproape se stinse în viaţa ei. De ce a trebuit să-l aprindă din nou,

cu revenirea la păcatele tinerețelor? Doar situația creată nu va limpezi nimic. Numai Răduțu va putea repara greşeala. Cum şi cînd?

Marea consolare a Angelei s-a petrecut peste cîtăva vreme. S-au reîntîlnit ocazional, în stradă... Porfirie Linca scoase din sacoşă o minge desumflată şi i-o dărui, zicînd hotărît:

— Mai am încă doi feciori, dar nici unul nu-i amator de fotbal ca şi Răduțu... Să-i dai acest balon olimpic... Cînd va creşte mare, neapărat va deveni fotbalist. Eu voi sta la tribună şi o să-l admir. E un băiețel minunat...

Porfirie făcu o plecăciune respectuoasă şi, nezicînd mai mult un cuvînt, se grăbi în drumul lui.

De atunci inima Angele, cînd mergea pe lîngă clădirea procuraturii, îi tresărea mereu, iar Răduțu, fiind obsedat de filmele detective, cerea întruna să fie dus ca să facă cunoştință cu un procuror în carne şi oase. Fiul visa să devină un mare detectiv, să repare toate greşelile, vrute şi nevrute, din această viață plină de enigme, pe care le comit oamenii.

AMICELE (Marturisiri discrete ale unei domnisoare) In lumea barbatilor roiesc vesnicele taine amoroase, iar cind tainele sunt prea multe, femeile vaduvite de atentia lor sufera si patimesc. Nu doresc a fi sclava minciunii. Seri la rind, stind la geamul meu adolescentin am visat la o dragoste romantica, sa am aevea un baiet puternic, ingenios, atent si iscusit in arta iubirii. Imi imaginam c-o sa-l intilnesc in plina strada, sau intr-un scuar de teatru. El se va apropia de mine cu un zimbet amabil, imi va intinde miina, ma va lua galant la brat si ma va pofti intr-o plimbare solitara pe aleile parcului autumnal... Trecea insa timpul si sperantele mele se adumbrau in picla asteptarilor. Baietii se fereau de mine de parca eram afumata cu par de lup. Cite unul parca-parca incerca sa ma curteze, apoi disparea, se dizolva rpintre lumea strazii sa nu mai revina. Abia intr-un tirziu de primavara, pe neasteptate, am cunoscut in troleibuz un june roscat si inalt, cu bicepsi proieminenti si picioarele de atlet. Era un imberb cu bubusoare pe fata, dintii albi, mascati si buzele-i carnoase. Ma privea tintit, sever, incruntindu-si genele stufoase ce bateau in culoare albinoasa si desenind parca un zimbet in coltul gurii vorbea despre una si aceias... Descoperise, in timpul unei expeditii stiintifice ca in Africa, reprezentantii tribului Cronga Yu... practica zoofilia cu babuinii... El povestea si singur ridea ca un zalud. Apoi... Flacaul veni intr-o seara, dupa ploaie, la randez vous... Ma chema sa facem o promenada prin boscetul de visini din vaiuga Pelinului. Nu-mi era delac interesant cu el in acea seara.Am mers la plimbare mai mult ca nu aveam ce face. Dupa lungi minute de tacere, ochii baiatului deodata parca se aprinse, bratele lui vinjoase m-au cuprins puternic la pieptul lui, in care inima-i se zbatea ca un soim rinit intr-o colivie.Luata prin surprindere, mai ca n-am dovedit sa inteleg cum m-am trezit la pamintul reavan, pe un covor de iarba si urzici.Abea cind o durere apriga mi-a strapuns cu mii de sulite corpul, mi-am dat seama ca-si satisface placerile, slobozind un urlet de satisfactie... Scapata din strinsoare, l-am tratat atunci ca pe o bestie, parasindu-l cu multa ura, blestem, ordonindu-i sa ma uite si sa nu mai indraznеasca sa-mi atina calea, daca vrea sa nu-l dau pe miina legii pentru ca m-a batjocorit. Ori ca s-a speriat de amenintarile mele, ori ca si-a atins scopul animalic, deflorindu-ma, dar mai mult nu l-am intilnit in calea mea niciodata. Ma straduiam si eu sa uit acel cosmar... Am jurat in sinea-mi sa nu ma mai intilnesc niciodata cu baietii, fata de care, din acea zi, am inceput sa simt dispret si

dezgust. Am marturisit necazul meu sufletesc Sabinei, colega de liceu, o fata inalta, care mai de multi ani practica taecwandoul. Amica mi-a ascultat rabdatoare pasul, dupa care mi-a spus ca si ea s-a confruntat exact cu aceleasi dezamagiri la prima ei dragoste. Parea sa fie vesela, silindu-ma si pe mine sa nu ma amarasc, caci barbatii de azi, a zis ea, nu au nici o valoare in ochii ei. Nici unul nu poseda adevaratele maniere cavaleresti, nemaivorbind de arta iubirii... Stiu numai sa-si satisfaca placerile trupesti. Apoi mi-a explicat multe lucruri frumoase, descoperite in cartile inteleptilor lumii. Sabina era eminenta la invatatura, stia sa se descurce in problemele adolescentei...Mi-a propus sa-i fiu prietena credincioasa. Din seara ceea am jurat ca nu vom mai prieteni cu baietii. Sabina avea un caracter dur si acel juramint stiam ca trebuie sa-l pastrez cu pietate. Prietenia cu dinsa imi insufla mai multa siguranta, cu ea imi era interesant oriunde ma aflam. La liceu era conditii exelente pentru agrement. Chiar in vecinatatea caminelor fremata o padurice si, noi iaseam adeseori la natura, sa facem frigarui. Amica nu ma slabea nici pentru o clipa. Odata am chefuit linga rug, impreuna cu alte liceiene, pina dupa miezul noptii. Sabina se c-am pasionase de bere. Am fi stat acolo pina in zori, (era vara!), daca nu se abatu peste noi o ploaie nastrusnica. Amindoua sub o singura umbrela am alergat pina la coltul caminului, unde apa zgomotoasa bolborosea in jgheab. Ne-am oprit si, deodata, la lumina felinarului din prag, chipul jovial al Sabinei mi s-a deschis in toata frumusetea lui... Am simtit atunci o apropiere stranie de ea. Toata caldura pamintului coborise parca intre noi si...ne topea. Pentru prima oara am simtit alaturi de mine o adevarata gingasie, dorinta lacoma de a ma apropia de o fiinta iubita, care mi-a patruns cu fioruri prin toata fiinta. O forta magica ma atragea, ma apropia de ea - de chipul ei, de corpul ei zvelt, de buzele ei fragede, proaspete. Ne-am sarutat cu patima. Miinile noastre tremurinde, se strecurara pe rind sub rochiile de matase, ridicindu-ne poalele si cautind cu infrigurare sinii pirguiti, apoi lunecind sub chilotii fini, cu dantelute... Fiori si valuri de placere ma facura sa-mi pierd cumpatul. Picioarele mi s-au inmuiat, m-am lasat in genunchi, de parca eram doborita de un vraf de flori de lacrimioare. Nu ma mai speria nici ploaia, nici scaparatul fulgerului ceresc. Inconstientul ne domina pe amindoua. Sabina cu o dibacie uluitoare mi-a descheiat cu ambele miini sutienii albi ca neaua, m-a despuiat de chilotei.Parca molipsita de o boala fulgeratoare, am aplicat in urmatoarea clipa asupra amicei aceleasi miscari... In jur, din cauza orei tirzii, nici tipenie, dar ce ne pasa noua atunci!? Contemplam clipe superbe si dulci. Miscarile, palpitarile, mingiierile reciproce peste locurile intime de pe trupurile noastre ne aduceau noi valuri miraculoase de extaz. Sabina, ca si mine, slobozea gemete placute, acoperite de zgomutul usurel al ploii care mai batea cu stropii ei mascati in cupola neagra ca si noaptea a umbrelei. Traisem o jumatate de viata dar nu stiam ca pot exista asemenea placeri. Ceea ce nu o simtisem de la un barbat, acuma imi dadea cu multa daruire amica de liceu... Fusese o dragoste daruita reciproc, o descarcare de rele, de necazul cautarilor anterioare, de dezamagiri adunate pina la acea clipa astrala. Nici n-am observat cind ploaia conteni, iar printre zdrentele de nori, pe cerul inca negru ca smoala se ivira primele stele.Mirosea a ierburi si flori proaspete. Eram amindoua scufundate inca in adincurile fericirii, multumirii si placerii, nespus de bucuroase ca ne-am descoperit... Intr-un tirziu Sabina m-a condus, (ma supuneam vointei ei ca o pisicuta oarba) in odaia caminului, unde era uscat, placut, comod. Prin geamul intredeschis razbatea rumoarea calma a noptii. Sabina selecta o caseta cu muzica

erotica. Abia auzita, in odaie plutea melodia duioasa a saxofonului. La lumina pala a luminarilor, tacute, ne-am dezbracat. Simteam necesitatea de ne continua daruirile corpurilor mladioase si infocate de tinerete. Limbile noastre se cautau ca niste serpi neveninosi, patrunzind cu evlavie si caldura in sefletele rascolite de senzatii nobile, senzatii inexplicabile, se revarsau in asternutul comun ca o lava de simtiri divine. Gemetele Sabinei, gemetele mele, adormeau peretii, florile din glastre, insirate pe pervazul geamului. Uitasem complet de lumea nterioara si exterioara a moralitatii. Placerile se adunau in faclia luminarilor sfiriietoare... Intelegeam pentru prima oara ce poate insemna adevaratele slabiciuni ale corpului de fata, dornic de a savura placerile pe care le poate descoperi natura si Dumnezeu. Roiuri de intrebari (si nicidecum de regrete) cucereau clipele si pestisorii colorati din acvariul odaii. Numai amica mea parea sa nu se intrebe si sa nu regrete nimic si insista cu mai multa perseverenta sa culegem de pe corpurile vlaguite de virtute cit mai mult rod din pomul placerilor. Simtisem pina la urma o feerica descatusare, regretele sau remuscarile de orice fel lipsind cu desavirsire... Nu gaseam un raspuns clar. A mai trecut o zi, si eu biruind sfiala am incercat a ispiti colegele mele, daca n-au observat ceva suspect in una din serile trecute linga coltul caminului. M-am convins ca ele nu cunosc si nici nu aveau de unde sti feeria adevaratelor taine ale fericirii trupesti. Pentru ele placerile veneau dintr-un subsol sumbru, ferecat cu mii de lacate, cheile carora s-au pierdut pentru totdeauna in haul... moralitatii umane. Am simtit ca incep sa ma trateze cu repulsie si dispret. Cineva chiar a scuipat a greata, acuzindu-ma ca sunt o depravata, numai ca am indraznit sa abordez aceasta tema.M-am acuzat ca sunt victima exploziei vagabondajului sexual ce s-a declansat in mizeria timpului de azi... Cit despre mine nu simteam nici un fel de remuscare. Traiam sub impresiile momentelor fericite, petrecute alaturi, impreuna cu Sabina. Asteptam nerabdatoare seara. Amica pleca de obicei la antrenamentele sale si venea tirziu, cind se facea noapte. Erau cele mai lungi ore care se scurgeau pe ceasurile pinzei lui Daly... Odata seara, cu o jumatate de ora mai de vreme decit de obicei auzii pasi de atlet (asa avea mersul Sabina) pe coridorul lung. Inima a inceput sa mi se tulbure de emotii. Am alergat sa deschid nerabdatoare usa, cind in prag, ca un munte, cu zimbetul sau malitios, aparu tinarul care-mi fura cindva feciorelnicia. Tinea in miini un buchet mare de trandafiri purpurii, o cutie de bomboane, o sampanie, doua pocale de cristal zinganitor... Marturisi ca a venit sa se impace cu mine, ca-si cere scuze pentru cele intimplate si doreste sa redevenim prieteni sinceri si credinciosi. Ii ascultai palavrele si cu cit declaratiile lui deveneau mai inflacarate, cu atit fiecare vorba a lui ma irita la culme. Desi frumos ca un fante, chipes - un adevarat vis pentru o domnisoara de varsta mea - acum nu mai insemna pentru mine decit un trunchi de mesteacan putred, rece si acoperit pe alocuri de mucegai... Am devenit furioasa, l-am bruscat cu vorbe grosolane, i-am aruncat buchetul cu flori cit colo, silindu-l sa plece de unde a venit. Dinsul potrivi ca e cazul sa rabde capriciile mele, sa-mi dovedeasca cu tot dinadinsul ca e cavaler sadea. A inceput sa adune argumente in sustinerea unei prietenii albastre, sa ma calmeze adica. Intre timp isi facu aparitia Sabina..Vazindu-ma atit de exaltata, inca pina clarifica lucrurile, se emotiona si mai tare decit mine. Fara multe explicatii, scapa citeva miscari iscusite in directia pretinsului cavaler si-l lovi fulgerator cu picioarele ei luigi in burta; apoi forfeca miinile ei pe linga beregata cogemitelui flacau. Meseria pe care Sabina o capatase la indelungile antrenamente era vadita si de temut. Ea se batea mai ceva ca un

barbat care-si apara ceva scump si sfint. "Cavalerul" scapa din miini bomboanele, sticla de sampanie se facu tandari, explodind, iar florile sburara in urma lui, cind, asa atlet cum era, o lua la sanatoasa, coborind cite 3-4 scari odata... Răfuindu-se cu vizitatorul nepoftit, Sabina mă cercetă minuțios să-i mărturisesc cu lux de amănunte cum sau întîmplat toate şi cum de a îndrăznit acest tip să dialogheze cu mine... Am realizat că amica a devenit foc de geloasă. Mă dojeni, aducîndu-mă pînă la lacrimi. Cînd mă liniştii, mi-a cerut, calmă, să-i mai jur odată fidelitate şi credință, asigurînd-o că nu o voi schimba cu altă amică niciodată. Într-un tîrziu, ca să-i dovedesc adeziunea, am acceptat ritualul jurămîntului. Mi-am spart cu o lamă vîna de la mînă, picurînd pe o băsmăluță sîngele meu peste al ei... Sabina mi-a spus atunci, că acest ritual constituie legăzura noastră conjugală pentru toată viața, pînă la moarte...

După acea logodnă o lună de zile i-am făcut pe părinți să se neliniştească grozav. Părăsirăm amîndouă liceul şi am plecat într-o călătorie la munte. A fost o adevărată lună de miere, pe care n-am s-o uit toată viața! Sînt şi azi sub acele impresii de paradis. Cer albastru, răcoarea austeră a pinilor cu cetini verzi, cîntecul şi trilurile diferitor păsări! Apoi nopțile de la Slănic, cu plimbările noastre ademeneitoare pînă la Cabana din deal. Atunci am simțit în persoana Sabinei un adevărat înger ocrotitor, care îndeplinea alături de mine rolul unui bărbat viril şi puternic, dar şi tandru, satisfăcîndu-mi cu îngăduință capriciile de domnişoară. Mulți băieți încercau să ne acosteze, să ne curteze sau făcîndu-ne propuneri care mai de care, pline de măguliri. Rîdeam de naivitatea lor, străngîndu-ne amîndouă de mîini, în semn de solidaritate şi credință de nezdruncinat. Eram fericite că am izbutit să creăm mai mult decît o adevărată familie...

BĂDĂRANII

Proaspăt absolvent al facultății de litere, Octavian Rabovilă avu norocul să rămână la catedra de limbi moderne. Urma se predeie limba maternă în grupele ruse. Era tânăr însurățel, soția tocmai îi născuse un băiețel, dar fiindcă nu aveau gazdă, trăiau răzleți. Elvira la țară, creştea copilul, iar Octavian locuia într-un cămin studențesc. Li s-a promis peste un an o garsonieră şi această speranță îl ținea la un serviciu mai puțin plătit.

Studiul limbii materne i-a plăcut dintotdeauna lui şi acum o amărăciune grea îi năpădi sufletul, când cunoscu mai îndeaproape atitudinea batjocoritoare a studenților alolingvi de la Universitate față de obiectul pe care-l preda. Unii lectori ruşi îi reproşau că n-are nici un temei să-l entuziasmeze predarea unei limbi, care în Moldova are o sferă redusă de uz, era lipsită de orice prestigiu. Unde mai pui că toate instituțiile s-au reprofilat de mult cu predarea în limba rusă.

Studiase de mic istoria neamului. De la taică-său, profesor de istorie, care apucase puțintică şcoală românească. O studiase mai mult clandestin, şi la facultate. Vedea la tot pasul politica de rusificare, începând cu '40, când ruşii veniră în Basarabia cu tancuri şi blindate să ne "elibereze" de sub jugul burghezo-moşieresc român. În numai două-trei decenii limba fu scoasă din uzul oficial, strâmtorată prin bucătării şi pe lanurile de tutun sau sfeclă. Existau, ce-i drept, câteva publicații de limbă moldovenească, o Uniune de scriitorilor, unde se vorbea în limba maternă, dar şi aici la festivități mai puțin oficiale. Se subțiau obiceiurile, tradițiile culturale, locul lor

ocupându-l o subcultură cu un pronunțat iz propagandistic. Unicii ei apostoli rămâneau deocamdată bunicii şi dascălii de la țară, pe care Octavian avu prilejul să-i admire în copilărie. Se străduia din răsputeri ca să nu-şi dea toate pe față, ştiind că la orice facultate sunt agenți secreți, informatori remunerați într-un fel sau altul de serviciile KGB, care făceau destule probleme studenților şi profesorilor tineri mai ales.

În postura de lector avu chiar din primele zile şi alte descurajări. Disprețul studenților, lasitatea noilor colegi, suspiciunea adminstrației nu-l încurajau deloc. Şi totuşi, Octavian se încuraja: dacă va îndeplini programul de studii, are să obțină un anumit rezultat. La cursuri aproape că vorbea pereților – fiecare student părea să fie preocupat de ale lui. El, însă, avea o satisfacție oarbă de a le vorbi în duioasa limbă românească, străină auzului celor din aulele universitare. De la o vreme studenții ruşi începură să facă gâlceavă, învinuindu-l că la orele de limba moldovenească le vorbeşte "prea româneşte". Deşi tot ei

chicoteau, auzind de la el vreun cuvânt asemănător celor ruseşti şi-l luau în zeflemea. Octavian nu înceta să asude, explicându-le legile gramaticii, pe care vrând-nevrând studenții rusofoni trebuiau, în virtutea programei universitare, să le însuşească.

Cei care ținură cursul până la el, manifestaseră o atitudine neserioasă la examinare, el, examenul fiind calificat ca o simplă formalitate. Odată cu venirea lui Octavian Rabovilă, lucrurile luară o întorsătură neaşteptată. La primul colocviu cei mai mulți se pomeniră restanțieri. Fu o explozie. Se neliniştea întreg decanatul, chemat să mențină o reuşită bună. Ca explozia să nu se răspândească până la rectorat, comitetul de partid, tânărul lector cunoscu reacția secretarului de partid al facultății Okorokov.

Acest Okorokov avea o față roşie ca sfecla, se plimba mereu prin aule, cu mâinile tremurânde, mai ales în prima jumătate a zilei, controlând într-o tăcere ursuză prezența profesorilor şi frecvența studenților. Îi mergea vestea de un mare afemeiat, care seducea

studente tinere. Locuia de unul singur într-un apartament cu trei odăi. Divorțase demult, soția părăsindu-l chiar la un an-doi după ce veniră în Moldova. În trecut ajunsese general de securitate undeva într-un oraş din Siberia şi din cauza paharului fusese pensionat şi

trimis să lupte pe frontul ideologic în "Moldova însorită", unde mocneşte naționalismul român... Aici Okorokov se făcu un mare amator al vinului "Xeres" şi uneori, între studenți aşa şi era poreclit. Se vorbea că are şi doi feciori, dar care dovediră de tineri să fie condamnați în câteva rânduri şi acum îşi ispăşeau din nou aventurile la Cricova. Receptiv la toate ce putea zdruncina temeiurile sovietice, a doua zi Octavian fu poftit la partcom.

– Precum eşti comunist, nu pot să te trag la altă răspundere, îl luă atent generalul în retragere. Dar te-aş sfătui s-o laşi mai moale cu limba dumitale. Românească... Şi făcu o pauză ca să detecteze reacția tânărului lector. Octavian suportă cu indiferență dărăbănitul de mitralieră al degetelor în biroul masiv.

Nimeni n-o să învețe a vorbi precum doreşti dumneata, reluă ex-generalul pe un ton mai moale. Eşti băiat tânăr, familist, trebuie să ai grijă de carieră. Ca să-ți aduci soția de la țară, ai nevoie de o garsonieră, poate şi de un apartament... Ascultă, n-ar fi mai bine să-mi faci periodic o dare de seamă, cine cu ce se ocupă în cămin, cine citeşte cărți româneşti, publicistica politică a lui Eminescu, romanele lui Marin Preda... Ai face

un serviciu în interesul statului. Te bucuri de stima studenților şi ai afla uşor tot de ce avem nevoie. Ți-e clar care este politica partidului?

Octavian îl ascultă atent, izbutind cu greu să păstreze o mină indiferentă. Când ieşi din cabinet, Okorokov îşi frecă mâinile bucuros că a izbutit să-l convingă pe un "țâncan" de orientare naționalistă. Fusese împotrivă ca absolventul Rabovilă să fie lăsat la catedră, dar l-au convins profesorii că e un specialist de mare viitor şi cu o platformă ideologică sănătoasă, pe poziții marxist-leniniste... Acum însă îşi dădu seama că a fost dus în eroare. "Toți sunt nişte naționalişti, fii de culaci", scuipă el printre dinți. Dar nu-i nimic, limba lor în Basarabia a încălecat pe un cal mort. S-o ştie".

Avea Octavian şi susținători. Unul dintre ei, Ilie Armasu, un lector mai în vârstă, ascultându-i păsul, plescăi din buzele sale mari şi-şi dădu absent cu părerea:

– Crezi că reuşeşti să-i convingi că le este necesar româna? Dacă rusofonii nu vor s-o ştie, n-au s-o învețe niciodată... Aşa li-i națiunea.

La toate sfaturile colegilor, Octavian rămânea neutru. Nici unul din studenți nu trecu a doua barieră, pomenindu-se restanțieri potențiali. Asemenea cazuri universitatea nu cunoscu până atunci. Partcomul, în frunte cu Alexei Doagă, un om serios, negru ca un țigan, se zgudui:

– Nu-ți pare că e mai deştept oul decât găina, tinere?

Mai rămăsese cam vreo lună până la vacanță. Studenții întraseră în sesiune şi Octavian se trezi că față de persoana lui manifestă un viu interes Catia Coțcataia. Era o studentă nou venită la facultate, plină de tinerețe, după care turbau nu numai studenții, dar şi mulți profesori. Întreagă-i faptura se scălda într-o rară frumusețe, iar vocea-i tremurătoare turna o sevă dulce în ființă, electrizându-te. La prima vedere părea o fire modestă şi timidă, deşi se îmbrăca oarecum extravagant, ceea ce o făcea să treacă în categoria codanelor de tip sex-bombă. După nereuşita la examenul de limbă "moldovenească", Catia începu să se rețină după cursuri pe lângă tânărul lector, tot cerându-i explicații. Părea chiar amuzant uneori să vezi cum se opintea studenta să insuşească materia. Nu era din sămânța celor talentați, dar munca de zi cu zi îl făcea pe Octavian să creadă că fata începe să înregistreze anumite succese. Uneori făcea schimb de câte un zâmbet de politețe. Lectorul tot mai des se cutremura la surâsul ei enigmatic şi cuminte. Începu să-i placă cum se îmbracă, cum răsfoieşte paginile în sala de lectură, cum dă busna în aula pustie, cerând să o limpezească într-o problemă neclară. Până şi sfoțările ei de a vorbi cât de cât româneşte începu să-i pară nostime.

Inima bărbatului nu era o stană. Cucerit de sinceritatea fetei, hotărî, cu titlu de excepție, să o examineze înainte de termenul stabilit, în afara comisiei. Adică, el personal. A treia oară. O chema la catedră şi-i spuse intențiile, sfătuind-o să se prezinte peste două zile

pentru a-şi lichida restanța. Catia izbucni într-o furtună de bucurie; mulțumi, făcând câteva pocloane grațioase, apoi trecu la o notă de destăinuire, plină de farmec:

– De când am divorțat, locuiesc singură în două odăi. Am mereu nevoie de bani, şi bursa de a-şi recăpăta-o, lichidând restanța, mi-ar prinde foarte bine.

Spuse acest lucru în română, aproape fără nici o greşeală.

– Când e posibil, eu totdeauna ajut oamenii, bâigui lectorul. Soția era departe, iar zilele de odihnă, şi le petrecea singur, în oraş, ceea ce începu să-i procure tot mai des o tristețe nebună. Studenta îi prinse fistâceala.

– Dar... n-ar fi mai potrivit, zise ea deodată, cu tremurul seducător în voce, să susțin examenul... la mine acasă...

Octavian se cutremură, roşața îi năvăli pe față. Încercă zadarnic să scape de adierea valurilor de gingăşie pe care le emana trupul mlădios şi tandru al fetei, flămândă de mângâiere bărbătească.

– Numai, vă rog, să nu credeți nimic rău, nu-l slăbea Catia. Doresc foarte mult să veniți la mine în vizită.

– Voi încerca, răspunse copleşit lectorul. Catia scoase îndată un bilețel din gentuță şi i-l întinse:

– Iată numărul meu de telefon. Am să vă aştept sâmbătă seara... Şi ea părăsi aula cu paşi mărunței, eleganți, lăsându-l absolut descumpănit.

Cele două zile Octavian le petrecu la sala de lectură. Era de fapt prezent în sală doar fizic, căci gândurile îi zburau de astă dată mereu nu atât la soție, la copil, cât la... Catia. Află de la un prieten că studenta Chițcataia divorțase acum un an. Fusese căsătorită cu un demnitar de la guvern, pământean de-al ei de pe malurile Donului. Dar ceva nu putură împărți şi demnitarul plecă la altă femeie, lăsând-o singură în două odăi. Mai află că e o fire închisă, nu s-a compromis până acum prin nimica. "Şi e foarte bine, îşi zice în sinea sa. O fire discretă i-ar crea probleme".

Sâmbătă. Peste oraş se lăsau valurile amurgului. Seara, Octavian, cu răsuflarea întretăiată, telefonă. Catea era bine dispusă. Până în receptor ajungea o muzică clară şi feerică. Îl aştepta cu nerăbdare. Din ultimii bani, el cumpără un buchet de gladiole, îmbrăcă cel mai

bun costum, se parfumă, îşi adânci pălăria neagră de fetru peste genele ochilor frumoşi şi ieşi grăbit. Amfitrioana îl întâmpină într-un hălățel de catifea subțire, strâns pe talie.

– Să începem examinarea, zise parcă în glumă, parcă în serios Catea, schițând uşor zâmbetul ei diafan.

– Da, da, desigur...

Catea scoase din gentuță matricula, i-o întinse. În timp ce lectorul Octavian semna că studenta Coțcataia a lichidat restanța, Catia, gălăgioasă, deschise sticla de şampanie şi umplu pocalele.

– Pentru nemuritoarea limbă română! ridică prima pocalul.

Octavian nu mai putu să paseze. Muzica plutea lină prin odaie, adulmecând patimi şi înghițind principii. Tăcerea nu dură mult. Catia îngustă ochişorii, îi prinse mâna lui Octavian şi-l trase uşurel după ea în ritmul melodiei domoale.

– Vă iubesc la nebunie, şopti într-un târziu. Purtat de ritmul dansului şi îmbătat de parfumul trupului tânăr, Octavian nici nu observă când ajunseră în altă odaie. Lumina slabă a unei lumânări groase atămâia pereții împodobiți cu câteva picturi erotice. În clipele următoare Octavian se pomenit în patul desfăcut, despuiat de haine, scufundându-se în albiturile puhave. Trupul gol al fetei zvâcnea de patimi şi foc între brațele lui însetate.

Deodată Catea îi prinse mâinile şi şopti cu voce încă nevlăguită:

– Hai sub duş. Ai să vezi ce plăcut e... Eu intru prima în baie, te chem acuşica...

Şi lunecă ca o zvârlugă din strânsoarea braţelor. Lumina slabă îi învăluia liniile corpului într-un mister şi mai seducător. Îşi aruncă peste umeri halatul, prinse din mers ciupicii de cameră, scăpă din rama uşii o privire galeşă şi dispăru în baie.

Trecură doar câteva clipe de când uşa băii înghiţi trupul amfitrioanei. Octavian surprinse deodată de un zgomot nedesluşit, care nu zăbavă trecu în paşi de oameni grăbiţi. N-a dat bine să se dezmeticească, că în odaie se aprinseră luminile orbitoare ale abajurului şi în uşă s-au postat doi vlăjgani, ţinând în frâu un dog. De după umerii acestei delegaţii de iţi chipul plin de o satisfacţie bestială al lui Okorokov în persoană. Câinele se smuncea spre

bărbatul cese căzne să-şi acundă febril goliciunea şi vlăjganul abia de izbutea să-şi stăpânească. Apoi, Okorokov trecu înaintea tuturora, făcu un gest şi cel cu câinele dispăru la bucătărie, de unde se auzi îndată chicotind Catea. Octavian pricepu totul...

– Adică, examinăm studenţii... pardon, studentele la domiciliu? În ce limbă comunicaţi în aşternutul Catiei Coţcataia? Dacă nu-i secret, fireşte...

– Ce idiotism, rosti Octavian cu gals stins. Dacă sunteţi bărbat, permiteţi-mi baremi să mă îmbrac...

– Acuşică, răspunse Okorokov şi începu să formeze un număr de telefon: Alo, tovarăşe rector... Vă aduc la cunoştinţă că lectorul Octavian Rabovilă primeşte restanţa la româna studentei Catea Coţcataia. În aşternutul ei, gol-goluţ...

Octavian sări din aşternut şi se repezi spre haine, dar vlăjganul îl izbi înapoi.

– Uite ce e, român împuţit... Să ştii pentru toată viaţa: organele lucrează şi sunt la datorie. Nu vom permite nicicând româinizarea Basarabiei. Ia-ţi hlamidele şi pleacă la ţară, unde-ţi este locul, bădăranule...

"Bădăranule... bădăranule... bădăranule", îi răsuna ca un ecou vocea lui Okorokov cât se îmbrăcă şi cât îşi cărăbăni ciolanele până în odăiţa din cămin. Se simţi în doar câteva secunde devorat de demnitate, de principii, de tot ce acumulase în anii de studii şi chiar până la facultate. De sfaturile şi învăţătura pe care i-o cultivă tatăl, de multe altele adunate în minte şi în suflet şi pe care le pierdu, le risipi într-un sfert de ceas. De soţie şi de fecior, pe care îi trădase atât de cumplit... Cu cine? Cu o studentă. O târfă străină care l-a îngenuncheat ca pe un bădăran...

Era descumpănit, strivit, murdărit pentru totdeauna. Cineva îi furase totul. Îl prădase până şi de Patrie. Cine? Nu avea cui se plânge şi unde găsi alinare, îndreptăţire. În jurul lui erau numai vrăjmaşi – duşmanii limbii, duşmanii acestui pământ. Duşmanii care stau în capătul mesei şi jubilează... Să fi avut un revolver, şi-ar fi pus capăt zilelor.

Abia hăt după miezul nopţii prin negura gândurilor încâlcite răzbătu chipul soţiei şi a unui copil ce aveau nevoie de căldură părintească. Poate el, băiatul lui va fi precaut. Şi mai dârz în lupta asta crâncenă, ce pare să nu mai aibă capăt. În negura nopţii copacii se

legănau de vânt, ca şi cu o mie, cu două mii de ani în urmă. Şi numai el avea greţoasa presimţire că fu slobozit în lumea asta, acum câteva ore, prin intestinul gros...

Abia peste vreo doi ani, când vremile începură să se schimbă, îşi găsi o slujbă la oraş. Îşi aduse şi familia şi încerca cu greu s-o scoată în capăt cu simbria nu prea mare, cu gazda, cu alte multe nevoi pe care le are omul la început. Fie şi de-al doilea început. Într-un timp îi veni să se intereseze de studenta Catea Coţcataia. Spre marea lui uimire află că asemenea studentă nici n-a fi figurat în listele universităţii... Nu-l mai află nici pe

Okorokov la facultate. Se trecu şi el în lumea ...celor drepți. Cu toate păcatele şi cu toate metodele mârsave de urmărire a tinerilor profesori. Îi rămase doar ecoul printre oameni. Din când în când bătea la porțile auzului şi timpanele îi infigeau atunci în creier un cuvânt greu, împovărător: "Bădăranule".

“Bădăranilor... bădăranilor... bădăranilor”, îl urmărea uneori ecoul zile întregi. De la o vreme prinse a se întreba: "Cine sunt bădăranii?"

* * *

DRAGOSTE DE FLUTURI GALBENI

Olgăi Iațuleac

Atunci dimineață în celulă eram numai două. Eu şi Varvara, o femeie mărunțică şi smolită, care avea prostul obicei de a se scobi mereu în nas şi, culcată, să citească întruna.

Pe la amiază au adus-o pe grăsană, îmbrăcata într-o haină largă, înflorată, cu miros de parfum scump în urma ei. Nimerise pentru prima dată aici şi o bănuiam de săvârşirea unui omor.

Noutățile le am aflat de la supraveghetorul Petro, un hahol mătăhălos şi binevoitor la prima vedere. În ziua ceea de serviciu era Petro şi nu asiatul Şamil, cu ochi înguşti, care nu ştia să vorbească încet, dar scotea nişte sunete ca un artist de operă, care-şi gâtuie vocea în octava a treia. Petro, înainte de a o aduce pe a treia, ne-a servit prin ghişeu cu câte-o țigară şi ne-a povestit câte ceva despre ea: e fiica unei romănce şi a unui japonez. Mai mult nu ştiam nimic despre dânsa, care odată intrată în celulă, se urcă imediat în tăcere pe lavița de sus. Cu fața la perete, ea mâzgâlea ceva peste inscripțiile haotice rămase încă de pe timpurile lui Grinea Kotovski.

După legea deținuților noul sosit este dator să ne spună pentru care păcate a nimerit în rândurile noastre. Eu şi Varvara eram în aşteptare. Nu ştiu de ce, dar atunci preferam liniştea. Nici grăsana nu-şi da ghes la vorbă. Varvara, la lumina lămpii roşii din colț, ocrotită cu o grilă bătută de păianjeni, îşi încorda vederea asupra unei cărți. Nu mă puteam concentra într-atâta, încât să citesc cărți şi stăteam culcată pe burtă, urmărind gaura neagră din colț, de unde curând trebuiau să iasă şobolanii la promenadă.

În suflet o invidiam pe Varvara. Era o femee erudită. A citit toate cărțile închisorii, chiar şi operele complete ale lui Lenin, Marx şi Engels, pe care temnicerii ni le aduceau zilnic cu de a sila. Intelectul ei se evidenția mai ales când începea polemica cu administrația, apărându-şi poziția, manevrând cu citate întregi din teoria marxist-leninistă. De la dânsa aflasem lucruri curioase din lumea cărților. Spre ruşinea mea, în viața n-am citit nici o carte de la început până la sfârşit. Şi mă bucuram că viața mi-a oferit prilejul de-a mă întâlni cu Varvara. La libertate ea lucrase învățătoare, dar fiind stăpânită de lăcomia banilor, porni pe calea

escrocheriei. Se dădea mare făcătoare de minuni, străduindu-se să le convingă pe fetele stătute că poate să le mărite prin vrăji. Făcea de măritat, adică. Şi acuma stătea la puşcărie a treia oară...

Aveam şi eu cândva o pasiune. Să cresc flori de cameră. Ţin minte, bunica mă sfătuia, că atunci când sădeşti florile în ghiveci, trebuie se le uzi cu apă amestecată cu sânge de gainã. Se prind îndată...

Aici m-aş ocupa cu imortelele, ştiu că ar veni le ele fluturaşi de afară. Fluturaşi mari, galbeni. Aşa cum îi iubeam în copilăria îndepărtată – unica mea bogăţie ce o maiam de la viaţă. În rest toata biografia mea se reduce la pereţi de beton şi lumina slabă a lămpii

din colţ, vorbe deocheate ale supraveghetorilor. Poate şi la croncănitul ciorilor din vecinătatea închisorii, ce sălăşluiesc în plopii seculari. Demult nu văzusem nici copaci, nici ciori, le auzeam numai croncănitul. Zi şi noapte, fără a şti care anotimp e afară – primăvara, vara sau toamna? Iarna pentru noi e frig, însă supraveghetorii sunt îmbrăcaţi în haine groase. Am şase ani de când stau în celulă şi asemenea lururi le-am priceput de minune...

La amiază, degrabă după ce o aduse pe grăsană, se deschise ghişeul murdar al uşii. Petro, cu un zâmbet enigmatic, muşcându-şi uşurel musteaţa, clipind din ochi, ne aduse prânzul. Străchini înnegrite de aluminiu cu supă de sorean, câte o cană de ceai şi câte o bucată de

pâine neagră. Grăsana se coborî de pe laviţa de sus ca să nu fie bănuită că declară greva foamei, se făcu a gusta supa, după care vărsă strachina în gaura veceului din colţ. Muşcă o gură de pâine şi iar se urcă la locul ei. Nu credeam că dânsa poate să se hotărască la greva foamei. Dacă ar fi trezit această bănuială, administraţia ar pune pe picior de alarmă medicina care ridică "pacientul" pe picioare. Medicii te pompează cu injecţii şi pastile, încât eşti în stare să mănânci şi paie. E o procedură scârboasă şi bănuiam că nouvenita se

ferea din răsputeri să evite bănuiala. Dar poate nu-i era foame? Când stai zile întregi nemişcat în celulă, foamea nu se simte. Supravegeam acest lucru şi nu puteam găsi adevăratul răspuns, deoarece grăsana continua să tacă cu dârzenie.

Petro strânse din celelalte celule tacâmurile. Pe coridor se auziră paşii grăbiţi ai mai multor supraveghetori. Undeva în fundul coridorului, nişte tineri se răzvrătiseră şi strigau cât îi ţineau bojocii, să-i audă lumea de dincolo de ziduri: "Cerem libertate! Cerem libertate!" E ceva obişnuit în viaţa zilnică a închisorii. Toţi se vor liberi. În asemenea cazuri sunt puse în funcţie reteviele, iar feţele supraveghetorilor se transformă în chipuri de fiară. Am observat săptămâna trecută, când, chiar în celula de vis-a-vis, făcuseră isterie doi inşi. Urmăream această procedură prin gaura uşii. Petro lovea în ei ca în câini, iar din gingăşia lui – nici pomină! Mai apoi, când aplană situaţia, el ne povesti că răzvrătiţii cu pricina au nimerit aici pentru viol. Au violat o femeie gravidă, care se întorcea de la spital printr-o pădurice. Femeia batjocorită în stare de stres a născut chiar în faţa lor doi gemeni. Griminalii, ca să şteargă urmele, au stropit femeia şi pruncii cu benzină şi le-au dat foc. Acuma îşi aştepta pedeapsa capitală şi... se răzvrătesc...

Conflictul a fost localizat repede. Cu santinetele asiatice nu e de glumă. Peste puşcărie se lasă o linişte relativă. După prânz toată lumea era dispusă să doarmă. Varvara dormea cu cartea pe piept, grăsana continua să mâzgălească peretele, iar eu, culcată pe burtă, fărâmiţam bucăţele de pâine.Din gaura din colţ ieşiră şobolanii la plimbare. Erau vreo patru. Unul mai dolofan decât altul. Îi cunoşteam pe fiecare în parte.

Fiecare avea numele lui: Vanea, Petea, Mişa. Favoritul meu era Leonea, Brejnev. Dacă mă văd vreodată la libertate, îndrăgesc un bărbat, îi nasc un băieţel şi-i pun numele Leonid... Şobolanii erau flămânzi de-a binelea. Leonid se ridică pe două labuţe, rânji spre mine cu ochişorii ca doi tăciuni şi prinse bucăţica de pâine între dinţii săi inscisivi. Ceilalţi prinseră a se încăiera între ei, răpind hrana unul de la altul. Forfoteala lor mă amuza şi le strigai cu jumătate de voce: "Ho, mânjilor, ho!"

După ce s-au săturat de-a binelea, prietenii mei deveniseră liniştiţi, continuînd să miroase picioarele mesei, scaunelor de fier, pisuarul. Apoi, leneşi, parcă luându-şi rămas bun pentru o vreme de la mine, au dispărut în gura din colţ. "Au sălaşul lor ca şi noi. Oare au şi ei puşcărie? m-am gândit. Uneori omul este nevoit să-şi trăiască viaţa dracul ştie cum şi unde." Săptămâna trecută mi s-a jupit toată pielea de pe corp. N-am ştiut nicicând că, aidoma şarpelui, din lipsa de vitamine, omul poate să se jupească dintr-odată de toată pielea corpului. Cu mine s-a întâmplat aceasta a două oară. La noi se zice că este puşcăriaş cu adevărat acela, care şi-a lăsat măcar o dată pielea între zidurile închisorii! Şi s-a înfrăţit cu şobolanii.

Grăsana se coborî de pe laviţă şi multă vreme stătu la masa de fier, cu barba sprijinită în mâinile scurte şi puternice, ţintindu-şi privirile spre lampa roşie din colţ. N-am putut suporta tăcerea ei şi m-am strofolit nitam-nisam la ea, amintindu-i că e datoare să-şi spună păsul. Ea tresări, dar privirile continuau să-i fie concentrate în acelaşi punct. Pe obrajii mari prinse a se prelinge şiroaie de lacrimi. Lacrimile ei, însă, nu puteau trezi milă nici în inima mea, nici a Varvarei. Sunt lacrimi de dragoste, fericire, necaz, însă ele sunt preţuite doar dincolo de zidul înalt. Aici, în celulă, ele nu sunt decât... lacrimi.

– Eşti japoneză? am întrebat-o.

– Mamă-mea a fost ridicată şi dusă la Extremul Orient, în '40 şi acolo s-a încurcat cu un samurai, prinse în sfârşit grai grăsana. Îl chema Akihiro. Mama îmi spunea că seamăn cu el. Mai mult nu ştiu nimica despre dânsul.

– Dar pentru care păcate ai nimerit la noi? o interogă cu voce severă Varvara, care continua să citească.

– Mi-am ucis mahalepul. Aşa i se zice bărbatului în satul nostru. L-am suferit vreo douăzeci de ani. Neamurile lui nu m-au acceptat. Au spus că sunt japoneză şi le amestec sângele neamului. Poate deatâta înjosire nu mi-a rodit pântecele nici un copil. La început medicii spuneau că nu sunt aptă de-a fi mamă, apoi când medicina m-a calicit de-a binelea şi unul în halat mi-a declarat că pot deja să dorm cu toată gara, că tot sterilă rămân, s-a descoperit că soţul e... clapon! Iat-aşa, suratelor!.. oftă grăsana, şi-şi ţinti privirile spre mine:

– Şi au început terorizările şi bănuierile mahalepului. Mă batea şi mă vâra sub masă, ordonându-mi să latru ca şi câinele... Ştiţi voi, suratelor, ce e aceea prostituţie? ne întrebă ea deodată.

– L-ai înşelat, dori se afle Varvara, lăsind într-o parte cartea.

– Tocmai că nu.

Sinceritatea grăsanei trezi interesul Varvarei:

– Vicleano! Ce înseamnă pentru tine prostituţie?

– Atunci când te chinui să conviețuieşti zi de zi într-o casă cu un om pe care demult nu-l mai iubeşti. Aceasta e o adevărată prostituţie.

– De aceea l-ai asasinat?

– Da.

– Şi cum de te-au prins, fa? am rămas nedumerită. I-ai făcut harachiri sau?..

– Când în casă este rău, toate se termină cu un deznodământ. Boala soțului a fost că a pierdut simțul măsurii. A trădat fidelitatea deschis. Cu cea mai bună prietenă a mea. Gelozia este oarbă şi răzbunătoare pentru cei ce are patima ei. Într-o noapte i-am pus cahla. Mă îngrozesc, amintindu-mi noaptea ceea plină de calvar.

– Şi-apoi cum de te-au prins, fă? deveneam eu şi mai nerăbdătoare. Cum de ți-au mirosit urmele?

– La început nimeni din sat nu bănuia că soțul e dispărut. După ce-l otrăvisem, l-am hăbucit ca pe-un gălătuc şi l-am dat pe foc, în cuptor. A ars ca tizâcul, până în zorii zilei. Mă înfricoşeam că se răspândea un miros de carne arsă prin mahală, însă sătenii, probabil, n-au luat în seamă.

– Apoi te-au vândut?

– Primarul, după o jumătate de an, văzând că soțul nu se arată în lume, a declarat la poliție... Eu mă deprinsesem de-acumcu toate şi lucran în voie la câmp. Şi numai în preajma iernii la uşa casei mele şi-a făcut apariția un anchetator tinerel, plin de draci. M-a

ischitit pe colo, pe dincoace. Am scris lămuriri când l-am văzut ultima oară pe soț. Apoi, împreună, l-am căutat prin pădurea din preajmă, prin iaz, pe câmp, dar fără succes.

– Totuşi, te-a vândut vreo canalie.

– Cum avea s-o trădeze, dacă a făcut asasinatul fără să vadă careva? se stropşi Varvara către mine.

– A fost greşeala mea. L-am ars la sfârşitul primăverii şi nu mi-a dat prin minte un lucru. Anchetatorul, când pierduse orice speranță, hotărî să mă lase în pace crezând că soțul meu e pierdut fără de veste, dar s-a reținut în pragul uşii. M-a privit cu luare aminte şi mi-a cerut... cociorva... A scos cenuşa din cuptor şi a găsit mandibula soțului, care nu arsese...

Deodată grăsana îşi miji ochii ei înguşti şi izbucni în hohote stridente de plâns. Am tresărit uşurel şi, întorcându-mă ca şi Varvara, cu spatele la ea, i-am şoptit plină de indignare:

– Proasto! La puşcărie nu nimereşti pentru cele făcute, ci pentru faptul că te-au prins...

Grăsana continua să răcnească printre lacrimi că şi-a pierdut viața pentru totdeauna. M-a scos din fire până la urmă şi i-am ordonat să închidă gura, că mă doare capul. S-a oțărât la ea şi Varvara, dar grăsana nicidecum nu se putea potoli. Proasta de ea! Eu am nimerit aici a patra oară, şi nu bocesc. Am nimerit că n-am avut ocazia ca să nu fiu prinsă. De câte ori am devalizat apartamente prin spargere, de atâtea ori am fost prinsă în flagrant delict. M-a născut mama fără de noroc.

Pe când grăsana, japoneza asta, s-a prostit cu totul şi n-a fost prevăzătoare. Doamne! Lumea vorbeşte că japonezii sunt oameni deştepți la ei în patrie, dar aici, prin străini, uite cum se prostesc!

Grăsana continua să facă istericale. Şi nu aveam ce-i face alta, decât s-o bocănim. Dar împreună cu Varvara am socotit că n-are rost să ne punem mintea cu ea. Am bătut

în uşă şi l-am rugat pe Petro să ne scoată la plimbare. Supraveghetorul a spus că nu se poate. Varvara, însă, i-a promis c-o să-i scrie o lucrare de curs la istoria P.C.U.S. Petro e student la facultatea de drept fără frecvență şi adeseori apelează la ajutorul ei şi nu putu s-o refuze.

Când a deschis uşa, mi se părea că spre celula noastră năvălesc roiuri de fluturi galbeni, fluturi pe care îi admiram în copilărie, când mă jucam cu ei în grădină la bunica. Printre gratii năvăleau razele soarelui strălucitor şi blând. Peste hainele noastre jucau fluturaşi galbeni de lumină... Japoneza singură continua să răcnească după noi, s-o luăm la promenadă. Era prea exaltată, izbea cu pumnii în uşă. L-a supărat grozav şi pe bunul nostru Petro. S-a întors la ea cu reteveiul şi i-a potolit obrăznicia. Când ne plimbam prin curtea închisorii cu ziduri înalte pe meterezele cărora stăteau santinetele înarmate, Petro

continua să-i citească morală:

– Aicea nu eşti pe scenă şi emoțiile trebuie să le uiți dincolo. N-ai ştiut să prețuieşti libertatea.

Urmară câteva somații categorice ale lui Şamil în limba rusă, pe care le înțeleg toți puşcăriaşii de minune... Grăsana muți. Petro veni la noi, căci avea el ce avea cu Varvara: discutau lucruri neînțelese pentru mine. Despre filozofie şi marxism-leninism, căci prietenul nostru curând avea să susțină examenul la facultate... Eu ridicam mâinile în sus şi mă chinuiam să simt căldura razelor de soare ce se străduiau să pătrundă peste muchia zidurilor, aidoma fluturaşilor galbeni... Galbenul e unica culoare ce pătrundea până la noi.

Ne-am întors împreună cu Petro şi încă doi supraveghetori spre celulă, însă, cum deschiserăm uşa, îndată se stârni tărăboi în toată puşcăria. Grăsana izbutise să răsucească un juvăț din fusta ei înflorată şi să-l prindă de gratiile geamului. Se zbătea în convulsii cu limba scoasă afară. Ochii ei ieşiseră din orbite. Petro se repezi cu un pumnal şi tăie ştreangul, răcni cât îl ținură bojocii să vină medicii; apoi către japoneză, ordonându-i categoric să nu moară, căci va purta răspundere. Până veniră medicii, grăsana nu mai dădea semne de viață. Învălmăşeala din jur nu-mi trezi nici o emoție, decât un val de invidie. Unica plăcere de a ieşi dintre zidurile acestea la libertate e o moarte uşoară. Într-o clipă să te izbăveşti de toate suferințele...

Grăsana zăcea întinsă în coridor. Medicii au confirmat moartea, doi temniceri asiatici au rostogolit-o pe năsălii şi opintindu-se au dus-o dincolo de zidurile închisorii. Petro, ca o fiară, ne îmbrânci înăuntrul celulei, încuind ambele lăcăți de la uşa de fier. Un guzgan îşi făcu apariția din gaură şi tot mirosind masa, scaunele de fier, se opri lângă bulhacul de sânge rămas după moartea grăsanei. Din urma lui, parcă înfricoşați, ieşiră şi şobolanii ceilalți.

În celulă rămaserăm iarăşi noi două, cu guzganii...

* * *

SĂRBĂTOAREA UNEI FECIOARE

Pe fratele Gheorghe l-am înmormântat în seara Vinerii mari. Paştele n-a fost paşte, celelalte sărbători – la fel. Tragedia familiei noastre se întâmplase îndată după

plecarea mea de la cei doi copii, după care plecare locuiam singur într-o garsonieră închiriată în cartierul vechi al oraşului. Moartea fratelui îmi cauzase un adevărat şoc. Patriot înflăcărat, pe Gheorghe nimeni nu l-a putut opri să plece la luptă când hoardele căzăceşti năvăliseră în Transnistria. Am considerat că s-a grăbit, deoarece cât de neînfricat ai fi, în faţa tancurilor ruseşti nu poţi apare cu praştia. Oricum el m-a considerat laş şi a plecat.

Moartea lui mă făcuse ursuz, pierdusem orice interes, mai ales faţa de femei. Fiind profesor la arte, nu ştiu de ce mereu eram iritat de viitoarele artiste, drăguţe de altfel. Îmi potoleam singurătatea mai mult în plimbări solitare. Prietenii familiei dintr-odată s-au retras şi numai amintirile trecutului mai pătrundeau în creieri, ca o rază de lumină. Starea apăsătoare îmi generase o şi mai mare frică: să nu-mi îmbătrânească sufletul. Am ţinut totdeauna la părerea că în pofida oricărei vârste nu trebuie să permitem sufletului să îmbătrânească. Adeseori mă îngrozesc semenii mei burtoşi, neîngrijind de ei – nişte persoane cu trecut, cu prezent, dar fără viitor. Viitorul, afirmă ei, s-a oprit. Ei mai spunafirmă că viaţa îţi oferă şansa la o anumită vârstă şi trebuie să te împaci cu ceea ce ai dobândit atunci... Eu însă, după cele două drame personale nutream speranţa de a găsi o delectare ce m-ar abate de la gândurile triste. Numai nu în vreo eventuală întâlnire cu o femeie. Ba chiar am decis că nu sunt capabil de-a fi familist şi altă familie nu mi voi crea niciodată. Trecea timpul şi traiul meu devenea tot mai monoton. Dimineaţa plecam la serviciu, seara, la întoarcere, treceam pe la sărăcăcioase magazine.

Cele mai apăsătoare mi se păreau clipele de aşteptare a autobuzului la staţie. Aşteptând, lumea era mereu antrenată în discuţii politice: vorbeau cu ironie despre conducere, despre faptele "vitejeşti" ale mercenarilor ruşi în Transnistria. Evenimentele din stânga Nistrului

al treilea an consecutiv continua să-i denigreze pe moldoveni. În staţii rusofonii, parcă presurau cu obrăznicie sare pe rană. Mă obişnuisem oarecum cu atare stare de lucruri, convins că este inutil să te pui în poară cu nişte lifte hrăpăreţe, înarmate şi lipsite de cultură. Precum îmi zise un prieten, timpul le va pune pe toate la locul lor şi Dumnezeu, peste toate mai mare, ne va întinde o mână de ajutor. E o chestiune politică şi dezlegarea ei se va întâmpla, cred eu, atunci când fiicele mele vor ajunge la vârsta mea de azi...

În monotonia aşteptărilor, într-o dimineaţă se întâmplă un lucru neobişnuit pentru mine. La staţie îşi făcu apariţia o domnişoară elegantă, îmbrăcată cu gust. Ivirea ei parcă descărcase atmosfera enervantă. Presupusem că e o liceistă sau poate o absolventă a gimnaziului, căci avea nişte maniere adolescentine proeminente. Bărbaţii mai tineri, care până atunci stătuseră pe bănci, se ridicară în picoare, începând fiecare în felul său să-i dea semne de atenţie. Unul o întrebă încotro pleacă, altul dacă n-are nevoie să se aşeze în locul lui pe bancă ş.a.m.d. Domnişoara, cu un zâmbet enigmatic de Giocondă, le mulţumea tacticos pentru atenţie şi oarecum îi îndepărta politicos. Spre surprinderea mea, am observat că s-a apropiat de mine, mereu mângâindu-mă cu privirele ei arzătoare. Simţisem străbătând prin toată făptura de un fior pe care-l mai cunoscusem student fiind la Universitate, când eram îndrăgostit lulea de o fată de la istorie. Atunci, în zilele de iarnă trăiam zile frumoase de aşteptare, de idile şi farmec. Dar... domnişoara de la istorie iubea pe altul, pe un mustăcios de la securitate şi mi-a

tăiat-o odată şi pentru totdeauna. Mă folosea doar ca să-i facă în ciudă securistului, să-l aţâţe. Până la urmă ei s-au căsătorit, iar despre jocul ei din culise aflasem la o depărtare de ani.

De atunci am rămas cu rană în suflet, convins că soarta chiar de la început m-a văduvit de măreţia primului amor. În problema femeilor totdeauna e nevoie de multă răbdare, pe care, din păcate, n-am avut-o niciodată şi poate de aceea m-am grăbit cu însurătoarea ca acum să ajung a fi ridicol. De fapt, ar fi un mare neadevăr, dacă aş spune că n-am iubit-o pe prima şi unica mea soţie. Greşeala mea a fost că m-am căsătorit cu o femee deşteaptă, ingenioasă, inteligentă, dar personalitate! Iar când sub acelaşi acoperiş convețuiesc două

personalităţi cu caractere diferite, familia nu este decât un miracol. Acum compar însurătoarea mea de atunci cu o revoluţie care izbucneşte în clipa când se coc premizele respective pentru acest pas. Trăiesc de-atunci, de la hotărârea mea să divorţez, cu părerea că bărbaţii nu sunt sinceri când afirmă că se iau din dragoste curată, fiindcă nimeni niciodată n-a ştiut ce mai înseamnă şi asta. Dar când suferi povara divorţului, te convingi că viaţa conjugală nu e altceva decât o părere. Toate fetele la început sunt sfinte, mângâioase, ascultătoare, să le pui în sân nu alta; îţi iartă orice greşeală, par înţelegătoare şi atente. Dar mai trece puţină vreme şi apare proza vieţii. Şi te pomeneşti într-o bună zi că s-au convertit în mercantilism, că înclină spre gâlceavă, încât ai impresia că marea majoritate a femeilor sunt pur şi simplu... schizofrenice. Sau poate e altceva la mijloc...

Bărbaţii – aşa le este natura – se întâmplă să aibă nevoie de mai multe femei în tinereţea lor. Deştepţi au fost musulmanii când au gândit cu genialitate că în viaţa lor este foarte binevenit şi necesar haremul. Acolo familiile sunt trainice şi sănătoase, iar bărbaţii nu sunt învinuiţi, pare-se, de infidelitate... Acum, când domnişoara mai că se lipise de mine, uitasem de noua şi vechea filozofie a căsătoriei.

Autobusul ca înadins întârzia... Vântuleţul răscolea frunzişul uscat şi putred, aşezat toamna trecută pe la rădăcina plopilor de pe marginea drumului. Începu să bureze. La celălălt colţ al străzii, unde, pe asfaltul negru ca smoala, jucau luminile semaforului stăteau zgribulite două pisici, cărora nici să le piese de ploaie. Desfăcusem umbrela, străduindu-mă să trimit gândul la examenele ce aveam a le primi în acea zi studenţilor, apoi la ultimele crâmpeie de viaţă ale fratelui, când de-odată mă pomenii cu o voce dulce şi cuminte alături:

– Am uitat umbrela acasă.Ploaia asta născtruşnică... Îmi daţi voie?

Am fixat într-o clipă că domnişoara, deja alături, sub umbrelă, e puţin mai în vârstă decât fiică-mea.

– Mi se pare c-aţi suportat un naufragiu, zise dânsa zgribulindu-şi spatele... Vi-i zâmbetul ba trist, ba fascinant...

Ultima ei frază sună cam neobişnuit, semănând mai mult cu o chemare din viacul trecut, cu o voce sonoră de care n-am avut norocul la vârsta adolescenţei. Era ceva miraculos şi inexplicabil. Simţii cum mă topesc în preajma acelei fiinţe, . căzute ca un fulger de fericire în viaţa mea scurtă. Ploaia întetea, pisicile de la colţul străzii, ca şi toată lumea, au început să-şi caute unde să se dosească. Simţeam aproape suflarea fetei şi ochii, ochii care mă înnebuneau. Nici n-am observat când sosi autobusul. Lumea prinse să se agite, întârzia la serviciu, iar noi stăteam nemişcaţi, nici că ne păsa. Am scos

cărticica de vizită din buzunar, am slobozit-o uşor în gentuța ei neagră, cu lăcățile aurite şi desene albe pe ea, zicându-i, stânjenit, ca un adolescent:

– Cred eu că... trebuie să facem cunoştință...

Spre marea-mi surprindere, domnişoara observă autobusul, mă apucă de mânecă, şi trăgându-mă spre uşă, zise indiferent:

– Niciodată n-am acceptat cunoştințele din stradă.

La vârsta mea, când nu mai sunt nici bătrân, dar nici tânăr, în situații similare pot fi supus pericolului de a deveni ridicol. Aşa a pățit şi fratele Gheorghe, căzut pradă unei dragoste ce aparținea altuia, în numele ei dorind să-şi arate vitejia la Nistru. Dar în loc de dragoste şi glorie, găsi acolo moartea... Adus pe scut în Vinerea Mare, pretinsa lui dragoste n-a venit să-i vadă fața ciuruită de gloanțe şi steaua ce i-au ars-o cazacii pe frunte. Ea a plecat cu un alt amant într-o exursie, undeva pe insulele Canare.

Vreo săptămână, cât aşteptam la stația cu ghinion (ori poate cu noroc?!), domnişoara parcă dispăruse. Nu apărea de nicăieri, deşi îi simțeam privirile pretutindeni. În zilele celea plecam la serviciu ca la nuntă. Tristețea mă părăsi, încât se minunau şi studenții de

buna-mi dispoziție. Într-o chindie de octombrie, când vântul mâna aiurea frunzele aurii în susul şi josul străzilor, mă telefonează cineva:

– Sunt domnişoara care nu acceptă cunoştințele din stradă...

Într-o clipă am fost şi în Aleea Clasicilor.

– Sunteți nespus de drăguț, doar că aveți ceva dintr-un bărbat înaintea unei încăierări, zise, mirosind trandafirul pe care i l-am dăruit. Nu cumva plecați la luptă cu cazacii?

– Dar de ce ar trebui să plec?

– Aşa-i timpul, nu m-aş mira. Vecinul nostru a căzut la Cocieri. Nimeni însă nu se poate dumeri pentru ce a murit...

– E trist, e trist, ce mai vorbă, i-am spus. Şi toamna e tristă. Şi frunza e tristă. Să ne adâncim în tristețea toamnei...

Ajunşi în dreptul unei bănci, auzirăm nişte bătrâni care, chipurile, discutau între ei.

– E cam tinerică pentru domnul...

Dialogul bătrânilor, nu ştiu de ce, m-a amuzat, m-a încurajat. Soarta mă îndemna să cred că bunul Dumnezeu mi-a adus în cale acea dragoste pe care n-am întâlnit-o în adolescență. Prezența fetei îmi înnobila sufletul.

– Să plecăm de-aici... Să plecăm...

Rugămintea a fost convingătoare. Am oprit un taximetru şi peste jumătate de ceas ne-am pomenit într-un apartament bine amenajat din preajma hipodromului. Domnişoara vorbea despre flori, cărți, despre mode. După o cafea mă întrebă:

– Vă simțiți bine? E apartamentul nostru.

– Oarecum...

– Dragul meu. Bărbații devin ridicoli când îşi manifestă prea evident slăbiciunile în fața unei situații imprevizibile. Suntem doi îndrăgostiți, iar îndrăgostiții sunt scutiți de eşecuri...

– E neobişnuit oarecum... mă bâlbâi ca un zălud, străduindu-mă să înțeleg dacă ceea ce se întâmplă cu mine e realitate sau vis. Cum să socotim cele ce se întâmplă între noi?

– O istorie fulgerătoare în biografia mea, zise împăcată.

– Un fulger?..

– Care e şi nu e... Viața noastră este o scânteie de pierderi şi recuperări. Am impresia că ați apărut în viața mea cu o întârziere de câteva zile... Dar sunt fericită că ați apărut...

– Iar eu am sensația că ați venit de acolo, din adolescență...

S-a lăsat o tăcere adâncă. Doar lumânarea de pe masă, pe care o aprinse domnişoara, sfârâia uşurel.

– Când v-am văzut pentru prima oară la stație, simțeam că în ființa mea s-a trezit... femeia, recunoscu deodată ființa care îşi lipise obrajii de ai mei. În colțul ochilor ei, la lumina slabă străluceau două lacrimi.

În vreme de dincolo de geam păşteau doi cai albi, cu coamele în vânt, noi pluteam pe valuri cunoscute şi necunoscute totodată. Oraşul adormea în pace şi linişte. De pe peretele din față ne priveau ochii dulci din fotografia domnişoarei. Într-un târziu fata cu părul lung zise ca pentru sine:

– Ce păcat că fericirea durează doar câteva secunde...

Mă incomodau vorbele ei şi doream s-o readuc la realitate, să clarific până şi... lucrurile clare: cine este, de unde vine, ce înseamnă toate cele ce se întâmplă între noi aproape inconştient, numai după o singură întâlnire...

– De mâine ne vom vedea mai des...

Domnişoara, ştergându-şi lacrima abia vizibilă, ofta uşurel:

– Ați zis că a avea familie e un adevărat sacrificiu? Mă căsătoresc. Peste patru zile voi juca nunta...

– Zău? făcui mirat, convins că domnişoara glumeşte. Ea însă îşi ascunse căpşorul în pieptul meu şi continuă să-mi spună:

– Mă căsătoresc cu un cazac din Transnistria, pe care l-am întâlnit înainte de dragostea noastră... Uite cum se întâmplă... Avem o dragoste, dar nu putem merge împreună mai departe. Asta e...

Convingându-mă până la urmă că domnişoara nu glumeşte, simțisem cum o slăbiciune puse stăpânire pe întreaga-mi ființă. Clipele care adineaori ne înveliseră cu miresme de flori şi plăcere plecau, plecau, ducându-mă parcă în neantul deznădejdei.

– De ce îți trebuie să-ți legi viața cu un cazac? Ai lui au semănat oroare, moarte în Transnistria. L-au ucis pe fratele...

– Da, voi, românii, aveți suflete nobile, pacifiste. Sunteți oameni cu adevărat, dar nu sunteți duri ca şi cazacii. Poate fiindcă vă lipseşte demnitatea de neam...

Domnişoara se îmbrăca încet, parcă indiferentă la toate ce fusese adineaori între noi. Îmi amintii vorbele unui coleg de catedră despre basarabenii văduviți de intelectualitate, despre primele talente care apăruseră la noi, despre eşaloane întregi cu rusoaice drăgălaşe trimise de Moscova în Moldova. Poate prin aceieaşi coincidență băieții de-atunci s-au căsătorit cu rusoaice? Mulți dintre ei, devenind mai târziu oameni politici, cu vremea şi-au uitat limba, obiceiul, iar odraslele lor s-au pomenit mancurtizați. "Iată

cum se întâmplă... Când simți fericirea în mâinile tale, desfaci palma s-o vezi şi te-alegi cu... dezamăgirea. Oare voi mai avea puteri la vârsta mea să recuperez cele neîmplinite? Ori poate a avut dreptate fratele, care, ducându-se la moarte, a spus că omul totdeauna are o parte a sufletului ce nu se vede, nu se împarte cu nimeni, căci aparține în exlusivitate propriei sale conştiințe..."

– E totul pierdut şi nu va rămâne nimic din dragostea noastră efemeră! am murmurat într-un târziu, când trebuia să ne despărțim.

– Va rămâne, zise ea convinsă. Va rămâne un copil, căruia o să-i pun neapărat numele Dumnevoastră. Între oameni totdeauna rămâne ceva veşnic, sacru. Rămâne soarele, luna... stelele, cerul care ne uneşte sub acelaşi acoperiş...

Mă cuprinseră durerile de cap. Pe la miez de noapte ne-am despărțit. Păşeam clătinându-mă ca un beat spre gazda-mi pustie şi rece. Amărăciunea coborâse în întreaga mea făptură. Doream să mă împac oarecum cu întâmplarea de adineaori, că doar nu aveam a-mi pune capăt zilelor la o simplă dezamăgire. Dumnezeu ne dă viața aşa cum este. Ş-apoi cine din noi poate afirma cu tărie că atunci când suntem obsedați de eşecuri, suntem datori a socoti că trăim adevărata nefericire?

* * *

ATUNCI CÎND NOAPTEA NU DORMEA

Era sfârşitul lunii mai. Până la demobilizarea mea rămâneau zile numărate.

Sosise deja noul contingent, nişte băieți bine instruiți, ce ne înlocuiră pe noi, soldații vechi, încât aproape că am rămas fără griji. Mai ales seara odată cu încheierea zborurilor de antrenament, după ce avioanele erau aşezate cu strictețe în linie, adormind liniştite la locurile lor de repaos, deveneam liber ca o pasăre şi puteam să-mi petrec timpul aşa cum gaseam de cuviință. Santinelele, cu dulăi în lanț, păzeau împrejurimile bazei militare. Şi în acel ocol enorm de sârmă ghimpată se simțea miros plăcut de flori de drăcilă, îmbibat cu un iz uşurel de motorină.

Nopțile îmi plăcea să cutreier malurile abrupte ale Stârului, râul din localitatea N. De la cazarmă treceam printr-un desiş de vişini cu vârfurile uşurel argintate de lumina slabă a lunii, care ba apărea, ba dispărea printre nori, coboram cărăruşa ce străbătea şerpuitoare prin păpurişul înalt, foşnitor, până mă pomeneam lângă apa neagră ca smoala, plină de vârtejuri. La cotitura ceea apa înghesuia malurile, iar sub două sălcii bătrâne şi pletoase, prinse în pripoane, se legănau pe valuri vreo câteva bărci.

...Noaptea era cuprinsă de o ceață uşoară, încât, dacă priveai peste vişinet, spre cerul luminat de lămpile oraşului din depărtare, abia puteai desluşi zidurile crenelate ale cetății Liubart, denumire dată în cinstea făuritorului ei, un pan polonez.

Observasem în seara ceea pe cer nişte nori grei, negri ca fumul de smoală arzând, care, parcă mobilizați în grabă de o putere supranaturală, tăiați pe alocuri de secera lunii, îşi luau calea peste Pocuția spre Basarabia mea natală... Aruncam din mers petricele în râu. Ajuns, la bărci, am urcat în una din ele. Valurile năstruşnice prinseră a mă legăna, de parcă voiau să mă adormă ca pe un copil. Şezând în barcă, eram cu gândurile acasă, la cele petrecute acolo până la armată. Încercam să-mi amintesc

crâmpeie de viață, pe care le memorizam îndată după naştere. Pesemne ca toți oamenii, odată şi odată, se gândesc în sinea lor şi la aceasta, căutând cu insistență în memorie câte-o imagine din împărăția îndepărtatei copilării... Şi părea că retrăiesc clipa când, înfăşat într-un bariz în carouri, mama mă scălda într-o covățică. În sobă arde focul, lemnele trosnesc... Lăutoarea este fierbinte, mă sufoc, scâncesc, dar mama mă spală cu insistență, strecurând printre buze cuvintele unui cântec: "Pe un vârf de munte, pe-o vale-adâncă..."

Apoi îmi apare în gând, ceva mai desluşit, un alt crâmpei din viață. E iarnă. Afară viscoleşte. Pe lângă garduri, de-a lungul drumului din centrul satului, fumegă suluri de zăpadă. Păşesc prin troiene, cu o torbă de făină în spate, spre malul râpei, unde e casa bunelului. Mă trimisese mama la el. Ajung înghețat bocnă, cu lacrimi de frig pe obrăjori. Bătrânul mă urcă îmbrăcat pe laița de lângă soba fierbinte şi după ce dinții mi se opresc din clănțănit, el zâmbeşte şi se pare că vrea să-mi facă o surpriză. Scoate dintr-un cufăraş negru ca tăciunile nişte nuci, zaharicale şi mi le dă. Mă sărută, înghimpându-mă cu barba albă ca neaua, zice că am împlinit azi patru anişori şi mă felicită!.. Amintirile vin cu duiumul, însă astăzi nicidecum nu mai pot resimți deplin atmosfera acelor dulci timpuri. Azi parcă toate sunt altele, schimbate nu ştiu cum...

Barca tresări vârtos, nimerind în iureşul unui vârtej. Stufăriile prinseră a foşni, stârnite de vânt. La un moment m-a cuprins teama că m-aş putea răsturna în râu. Am sărit din luntre şi m-am pornit în josul râului, spre stufăriile din preajma cetății. Aerul jilav aducea dinspre pădurea de peste aerodrom acelaşi miros de motorină, de apă stătută şi de coşolină. Locurile din preajmă erau mlăştinoase, dar nevoia de țănțari venea mai încolo, pe la mijlocul verii. Aveam o presimțire ciudată, mai ales când deodată, am desluşit înaintea mea urme de paşi mărunți, ce nu semănau a fi lăsați de cizmă soldățească. Era exclus ca în locurile celea să nimerească vreo persoană civilă... Ieşind din stufăriile înalte, am răsuflat uşurat. Dar în aceeaşi clipă fui surprins de o spaimă cruntă, de ceva necunoscut şi îngrozitor: în fața mea răsari ca din pământ o fată... goală. Stătea statuie înaintea-mi şi tremura de frig. În descumpănirea ce mă cuprinse, i-am desluşit totuşi oasele zigomatice clar conturate, fruntea-i îngustă, ochii asiatici, nasul lățit şi păru-i lung şi blond, care purtat de valurile vântului jilav, cerca să-i acopere pe-alocuri goliciunea. Mă zguduii cu toată ființa, amintindu-mi spusele unui camarad de oaste din Bielorusia, căruia îi ziceam Seabră, adică prieten. Acest Seabră, parcă în glumă, parcă în serios, ne mărturisi că în Volânia există o sectă în afara legii, care se numeşte "apostolii luminii". Aceşti "apostoli", o dată în an, se adună pe ascuns pe malul Stârului, aprind un foc şi se roagă. După îndelungate rugăciuni sectanții beau crâncen şi ospătează monstruos, apoi îşi petrec noaptea cu pricina în dezmățuri şi desfrâu... Pruncii zămisliți în acea seară, la naşterea lor, sunt aduşi cu toții jertfă... focului...

Ochii ei se făcuseră mari, bărându-mi calea. Muțisem, cât timp încercam s-o ocolesc. Fata însă continua să-mi stăvilească drumul şi, întinzând brațele spre mine, şuşoti ceva cu vocea-i stinsă, silindu-mă printr-un gest să stau locului. Dinții ei mari, albi, clănțăneau amenințător, iar fața-i umedă şi suptă de nesomn mă hipnotiză parcă. Abia după o vreme am simțit cum de pe buze ise desprind nişte vorbe necuviincioase... Fata îmi întoarse spatele catifelat şi, cu mişcări feline, râzând maliții os, dispăru în desişul stufăriilor. Frica încuibată în trupul meu era atât de puternică, încât nu mă hotăram să continui calea şi stăteam ca un par bătut. După ce am încercat a mă calma, potrivisem,

totuşi că cele întâmplate nu sunt decât o simplă halucinație. Ajuns stăpân pe propria mea siguranță, curând auzii la spate un suspin adânc, înăbuşit. M-am întors. Era acelaşi nud, cu un cuțit mare în mâini, tăiuşul căruia străluci în dreptul pieptului meu. Privirile de vasilisc ale fetei făcuseră să dispară. Deseori moartea trece pe lângă noi fără ca s-o observăm. În momentul cela însă realitatea era crudă. Moartea, precum vă dați bine seama, stătea la câțiva centimetri de mine...

– Ce-i cu tine?

Întrebarea mea, pe culmea indignării, răsună atât de tare, încât fata lăsă cuțitul în jos, bâigui ceva, apoi începu să scâncească abia auzit. Scuturat de spaima morții, încercai a mă stăpâni.

– Liniştește-te! i-am zis înțepat, sfidător, ca în gând iar să mă înfurii. Ce-o fi însemnând toate astea?... Vorbesc cu muma pădurii?...

Ea continua să mă privească deja pe furiş, scrâşnind din dinți.

– Îmbracă-te, să nu răceşti, am revenit mai calm.

Ea însă tăcea cu încăpățînare. Mă fulgera atunci gândul că o fi scrintită. Surdomută. Într-o clipă de tâmpenie, poate să mă omoare şi nici să nu răspundă măcar... I-am smuncit pumnalul din mâini, aruncându-l cât colo în stufării.

– Pleacă! m-am răstit la ea, făcând-o să tresară.

– Unde? mă surprinse deodată cu un râs himeric.

– ?!...

Aproape înconştient, am silit-o să meargă după mine până la cotitura cu sălcii, unde stăteau priponite bărcile. Câteva luni în şir nu văzusem zare de femeie, pe când acum păşeam hotărât alături de una în veşmintele Evei. Pişcam cu privirile îndărăt, simțindu-i căldura sânilor fragezi, părul mânat de vânt peste umerii mei, părându-mi că o să se topească pământul sub mine... Mă amăra doar gândul că mă aflu în compania neaşteptată a unei debile.

Ajungând lângă bărci, ce i s-o fi năzărit zăludei, că țipă strident şi se repezi cu toată firea să-şi înfigă ungiile în gâtul meu. O făcuse pe neprins de veste, căutând să mă stranguleze dintr-o mişcare... Am reuşit s-o îmbrâncesc cu brutalitate, ca să zboare ca o surcică în valurile nămolite ale râului. Nu-mi dădeam seama ce fac. Ținând pumnii încleştați, o aşteptam să iasă pe mal. Ea însă izbucni în hohote de râs şi se bălăcea în apă arătându-mi prosteşte limba. Ieşise pe mal abia când mă ogoisem, încredințând-o că-i dau iertare. Ea, fără a-şi feri părul de pe față, sâni şi coapse, veni alături şi netezindu-mi epoleții albaştri, mă rugă să ne aşezăm nițel pentru a ne potoli oboseala. Încerca să-şi şteargă apa de pe sânii catifelați şi tineri. Apoi prinse a smulge iarba din jur ca s-o arunce supărată în râu.

– Ascultă, divcino, dracul să te ia, ştii să vorbeşti sau nu?

– Sunt rusoaică! îmi reproşă dânsa vehement. După o mică pauză se îndârji iarăşi cu vocea la mine: Fiți afurişiți cu toții!

– Unde ți-s țoalele?

Nu-mi răspunse, ci îşi acoperi doar fața cu palmele sale neobişnuit de mari, probabil ajungând în sfârşit ruşinea la conştiința ei. Şuşoti iar ceva asemănător unei rugăciuni.

– Bucură-te c-am dat peste tine... Câte nu se întâmpla noaptea...

Ea mă privi acuzator şi izbucni cu un glas în care tremura mult necaz.

– Fii blestemat şi tu, în vecii vecilor!

– N-ai ce te războiu cu mine... Afurisit e-acela care ți-a jucat festa.

Spre uimirea mea, fata clătină afirmativ din cap, dar tot atunci se ridică în picioare şi făcu un gest de batjocură. Îşi scutură apoi nisipul de pe coapse, fese, de pe rotungimea abdomenului. Potrivind toate normale, veni iar lângă mine, aşezându-se alături.

– Te jenezi?

– Cum de-ai nimerit aici fără ca să dai peste santinele?

– Sunt stăpână pe toată țara şi unde vreau acolo pătrund, cercă ea să mă convingă plină de sine.

– Posibil... zisei compătimitor, fără a înțelege de ce.

– Crezi că e o comedie la mijloc? Nicidecum! Puturosul ăsta de râu e vinovat. El mi-a mănat hainele la vale. Ai înțeles?!

– Bănuiesc...

– Negreşit că-i aşa, se oțărî dânsa zgribulindu-se lângă mine.

Abia de mai pronunța vorbele. I-am dat vestonul, pantalonii kaki, rămânând în albituri. Nu se lăsă mult rugată. Hainele îi erau cam mari. I-am pus şi chipiul pe cap. Fata duse cu semeție palma la tâmplă, salutându-mă milităreşte, şi râse bucuroasă, dezgolindu-şi dinții mari şi albi... Gândul că fata este o veritabilă reprezentantă a sectei descrise de Seabră nu-mi dădea pace, dar n-am îndrăznit s-o descos cumva. Ea mă cuprinse cu palmele de umeri şi încercă să mă ridice, dar mă dovedisem prea greu pentru puterile ei.

– Îmi place să mă scald în dricul nopții, zise ea mai apoi plină de importanță. Sunt în treacăt pe-aici. Până acum m-am scăldat în Obi, Enisei, Terek, Amur, Dunăre, Nistru, Volga... Râurile necuprinsei mele țări! Dar mai neghiob râu ca Stâr n-am văzut. Am lăsat hainele colea lângă barcă, dar în locul lor am găsit pumnalul cu care am dorit să te omor... Cum te cheamă?

Nu-i plăcu numele meu. Aflând că sunt din Moldova, mă numi cu mare dispreț "român". S-a grăbit să-mi spună că a cunoscut destul de bine Chişinăul, care-i "tixit de naționalişti"...

– Acuma extremiştii români de la voi fac gălăgie. Vor tricolor, alfabet, limbă de stat... Nu e prea mult? încercă fata să-mi ceară socoteală. O să vă iasă toate pe ochi... Vezi avioanele astea de pe aerodrom? În câteva clipe ajung acolo şi fac praf din toți naționaliştii. Suntem puternici! Să nu uitați că prin țara noastră mare şi iubită putem să ne plimbăm cum dorim şi când dorim...

Ea se mai roti o dată în jurul meu şi zâmbi plină de răutate. Totuşi era frumoasă. Emoțiile îmi urcau cu noduri în gât, mi se întrerupea răsuflarea şi nu puteam pronunța cuvintele desluşit. Vrând să-i reproşez oarecum, vocea mi se stingea ca para focului în ploaie. Ea îşi mută capul de pe umăr pe pieptul meu. Inima îmi zvâcni cu putere. Mă cuprinse cu ardoare...

Timpul trecu uluitor de repede. Cu fața scăldată în plăcere, şireată, ea nu dorea să se scoale de pe iarba jilavă şi moale. M-am uitat cu înfrigurare la ceas. Curând la cazarmă va suna deşteptarea. Trebuia să ne dispărțim. Ajutând-o să se ridice, fata iar prinse a face grații în jurul meu, râzând în hohote.

– Eu sunt stăpâna nopții, zise ea. Am făcut şi voi face tot ce vreau. Nu fac politică, dar supravegez totul...

Apoi, cu aceleaşi mişcări feline, dispăru în împărăția stufăriilor de parcă ar fi înghițit-o iadul. Din urma ei veni un râs nerod. După care se aşternu liniște... În jur domnea doar foşnetul stufăriilor.

Dispăriția fetei m-a neliniştit. Prinsem a-mi chinui mințile: cum să ajung la cazarmă în izmene? Ce ruşine!... Ce-o să se mai hlizească Seabră...

Peste o vreme fata reapăru îmbrăcată într-o rochie roşie ca şi broboada. În mâini ținea hainele mele. Aruncându-mi-le, aşteptă să mă îmbrac.

– Ține-l, întinse dânsa pumnalul pe care-l aruncasem în stufării. Ca amintire despre o seară petrecută pe malul Stârului în compania unei lunatice...

– Păi, suntem deja cunoscuți.

Reproşul meu nu-i conveni.

– Nu e neapărat să ne cunoaştem mai bine. Adresa mea este mare. Dacă

o să am nevoie, te voi găsi. Fii pe pace! Dar dacă nu-ți vei putea potoli curiozitatea, află că sunt designer şi vino oricând la casa de mode din oraş.

– Cine ți-a întors hainele? Doar spuneai că ți le răpise apa?...

– Le uitasem în stufării, se îndreptăți dânsa. Tot acolo am găsit şi cuțitul. Ia-l, ca amintire...

Vorbele şi comportamentul ei mă mai făceau să cred că ceea ce se întâmplă cu mine nu e decât un vis feeric, un miraj. Ea, însă, continua să râdă, cu un râs fals, până se apropie de mine şi mă sărută pe neprins de veste, fugar. Mi-a şoptit apoi "mulțumesc", fără a pricepe

pentru care binefacere, mi-a spus că-i place la nebunie ploaia ce începuse a picura mărunțel, odată cu lumina zilei, şi un zâmbet larg se contura cu sforțare evidentă în clipa când hotărî să se despartă de mine. La lumina clară a zilei îi deosebeam chipul, sânii proeminenți, mâinile şi picioarele puternice şi lungi. Avea rochie roşie ca sângele, pe care se conturau unde şi unde câte-o seceră şi un ciocan. Îndepărtându-se de mine, observasem deodată că din mişcările ei feline din timpul nopții parcă nu rămăsese nici urmă. Mă fulgeră gândul că şi în această privință, jucase teatru de-a binelea. Mersul ei era stângaci, greoi, de parcă era o bătrână de peste şaptezeci de ani. Astfel păşi printre pinii drepți ca lumânările, printre posturile de gardă, se topi în verdeața umedă, în direcția cetății lui Liubart.

N-am avut îndrăzneala s-o chem cumva, să-i aflu numele măcar. Toate cele trăite atunci se topeau în lumina zilei, cu nedumeriri şi enigme... M-am liniştit apoi cu gândul că, uneori în viață ni se întâmplă şi cazuri inexplicabile. Noaptea în care am întâlnit-o pe fata ceea pe malul Stârului ascunde şi azi un miracol...

Zilele rămase până la demobilizare le-am petrecut în zbuciumul căutărilor acelei fete pe străzile aglomerate ale oraşului din vecinătatea aerodromului cu avioane moderne, gata în orice clipă să zboare spre cele mai fierbinți colțuri ale țării. Am colindat toate casele de mode, am intrat prin magazine, pe la gară, am urmărit băncile adumbrite de sălcii pletoase din parcul "Lesea Ukrainka"... Simțeam că ochii ei înguşti, puțin expresivi, dar precauți, mă urmăreau peste tot... Cu toate acestea, nimeni nu ştia de ea.

Într-o seară de iunie am părăsit Volânia. Împreună cu mine, pe cer, spre Basarabia pluteau nori grei şi negri. Luam cu mine amintirea nălucii nocturne de-atunci,

care, în ciuda căutărilor zbuciumate, nu mi se mai arătă vreodată, deşi aveam presimțirea că ochii ei şireți vânau mereu alături. Mă mai vânează şi azi, şi nu sunt sigur că nu mă vor urmări şi mâine...

DOINIȚA

După vara năduşitoare, petrecută în componența unui detaşament studențesc pe şantierele de şoc din stepa Bugeacului, m-am întors acasă într-o sâmbătă pe la chindie. Eram student la drept, primul viitor jurist din sat şi aveam o mândrie deosebită să fiu printre prietenii mei de şcoală ca să le povestesc ceva dintre cele auzite de la prifesorii universitari legate de jurisprudență şi lumea interlopă. Ca de obicei mă rețineam puțin acasă, izbutind doar să schimb câteva-i vorbe cu părinții, dar atunci l-am găsit în ogradă numai pe tata. Căra cu nişte căldări smălțuite ravacul din cada de-afară în butoaiele din beci. Mama era dusă "la ajutor" – se mărita verişoara Galea. Am vrut să-l ajut pe tata, dar el nu m-a lăsat să mă murdăresc, spunând că nimeni în gospodăria lui nu ştie a face lucrul ista mai bine decât dânsul.

...Toamna se arăta a fi fermecătoare. Aşternut cu frunze îngălbenite, drumul ce ducea spre pădurea de la Chitca mă îmbia într-acolo şi, fără a chibzui mult, m-am dus să hoinăresc pe potecile copilăriei mele. De acolo (de la Chitca) Ineasca, satul meu, se vede ca în palmă. Viile, urcând pe dealurile îngemănate, se domoleau în valuri aurii la soare, lăsând o ieşire spre lunca de pe şesul Ciulucului. Plutea în liniştea răcoritoare a serii un miros de poamă căpşună. Taman ca atunci...

Parcă o văd pe Doinița... Smolițică, ferindu-şi mereu părul negru ce-i acoperea neascultător ochii, zâmbind a voie bună cu buzele de culoarea vişinilor coapte, mă îmbia cu îndemnul ei ştrenghăresc să ne duce, la "Luminița" ceea de la şcoală...

Trebuia să cânt în fața colegilor şi oaspeților veniți din centrul raional, dar, când urma să ies pe scenă, în uşă apăru Doinița şi mă chemă nerăbdătoare pe o clipă afară. Pe o singură clipă numai.

Era o neastâmpărată şi deseori găsea prilej de şotii – când se cuvenea, dar mai des când nu se cuvenea. Am insoțit-o supărat până în pragul şcolii. Geamurile mari aruncau lumină peste pământul reavăn din care se ridicau valuri uşurele de ceață, învăluind merii înfloriți din livadă. Fără nici un fel de întroducere, Doinița mă trase încetişor de mânecă şi-mi arătă stăruitoare cu degetul spre mărul albit de la colțul şcolii. Mi-am încordat vederile şi atunci, sub coroana copacului am desluşit rochia învățătoarei de muzică, diriginta clasei noastre, ocrotită de brațele unui flăcău zdravăn, purtând pe cap o pălărie mare din paie de orez.

– Se pupă... am şoptit abia, stăpânindu-mi răsuflarea.

Doinița, oarecum îngrijorată, îşi purtă ochii focoşi când la mine, când la perechea de sub copac, ținând ca o gospodină de trebă mâinile în şolduri.

– E Fănică, agronomul... oftă colega uşurel. Apoi făcu bănuitoare: – Dee-ți în gând!..

De odată am şuierat prelung cu o mână dusă în moalele capului – a prăpădenie nu alta... De-a dreptul luați prin surprindele, îndrăgostiții de sub măr s-au rupt din sărut şi au tulit-o în desişul livezii. Atunci Doinița, speriată şi ea, mă înşfăcă de-o mână şi, chifnind ştrenghăreşte, precum îi era firea, am zbughit-o în şcoală, ascunzându-ne într-o clasă pustie.

– Ai văzut?.. nu m-am stăpânit eu.

– Răii, înghână fata, abia tregându-şi răsuflarea.

Aşa ceva nu trece cu vederea, prin urmare, plin de ambiție, cum eram pe atunci, am declarat că mă duc să-i dau de ştire directorului care asista la "Luminiță".

– Te trage cineva de limbă? îmi dădu ea, nemulțumită, chipiul pioneresc peste ochi. Ai văzut? Să peară totul în tine, chiar acuma!..

Şi dispăru de lângă mine, mistuindu-se undeva în seninul înmirezmat al serii...

Un chiot de flăcău mă readuse la realitate, amintindu-mi de nunta verişoarei. Un miros subțirel de tescovină plutea din vale spre Chitca. Ciulucul, la apusul soarelui, părea un semn de întrebare pe tot întinsul şesului.

Am luat-o la picior spre casă. Tată cărase tot răvacul, pusese un mălai la teasc şi tăifăsuia cu mejieşul Simion Lazu. Stăteau în gura ghârliciului, iar lumina din prag, strecurată printre tufele de vie, le bătea în spate.

– Dacă s-ar pune nucari pe marginea drumului până la Brănduşa, mai întâi de toate statul ar avea mare folos, am prins eu vorbele vecinului, care, se vede, începu să socoată pe degete: – De frumos? Copac delicat! Nuci – o să aibă? Aibă! Da lemnul? Lemnul, băiete!

– Au sădit mai anțărț până la Malul Galben, dar nu le-a ticnit hleiul, i-am amintit vecinului.

– Da cine i-a îngrijit? mi-a cerut socoteală Simion. Sătenii au uitat atunci că nucii puşi trebuiesc îngrijiți, udați la vreme, curățiți, păziți de ger...

– Ascultă ce spun oamenii şi prinde la minte, măi băiete, căci geme valea de proşti, mă preveni tata, nerăbdător să împle cănița cu vin.

– Mătincă vreți să vă duceți chercheliți la nuntă... nu m-am lăsat eu.

Tata se simți înțepat. Vecinul sări să-i eie apărarea, scoțind pieptul înainte:

– Băiete, să taci! Mucles! Om ca badea Vlad nu găseşti în toată Europa!

Tata împunse supărat cu privirea, dar vecinul ținea cu tot dinadinsul să-şi limpezească până la capăt gândul:

– Iac-aşa, Serafime! Viața-i o minune şi dac-o perzi tămbălău în tinerețe, degeaba te pocăieşti la bătrânețe – dacă s-a dus îi bună dusă... Cât trăieşti, fă bine oamenilor. Să fii sigur că urmaşii se aleg cu ceva după tine – fie măcar şi pentru câteva zile. Simion

măsură cu privirile îngândurate dacă pricep ce spune el, apoi i se adresă tatei: – Cui în sat n-am făcut eu uşi şi ferestre? Oamenii mi-s martori şi de roşit, cred eu, n-am ce roşi în fața lor pentru cele făcute. Şi trecu hotărât la cântare:

– Peste văi şi peste dealuri...

Tata a zis câteva vorbe de aprobare, după care, cu glas domol, a prins să-i țină hangul:

– Peste văi şi peste dealuri

Voi chema numele tău, Până când pământul, valuri, Va cadea pe trupul meu...

Şi tot aşa până ne-a surprins mama.

– V-aţi grămădit ca la bufet! se răsti ea. Lumea nu-şi vde capul de lucru, iar voi...

– Nu striga, hulere, că pentru tine cântăm! încercă în felul ista s-o ogoiască tata, dar mama...

Într-o clipă ne-a zburătăcit cu vorba ca pe nişte pui de potârniche. Eu, bunăoară, m-am retras în casa cea mare să-mi schimb hainele şi să plec la nuntă.

Doinița... Zi însorită de septembrie... Din îndemnul fratelui plecam la Chişinău la o şcoală technică... Iar fetița copilăriei mele, răzemată de un vişin, cu ochii jucându-i în lacrimi, rămânea în Ineasca...

Pe umeraşele garderobei stăteau hainele mele, care nu mă mai încăpeau: cele de ostaş, de muncitor, iar printre ele – o cămaşă brodată cu floricele de gergine pe la guler şi două mărțişoare la piept.

Din depărtarea unei seri friguroase de februarie se îngână şoaptele ei:

– Ce zi e azi, Serafime? Ai uitat?.. E ziua numelui tău...

Îi simțeam răsuflarea aproape... În cele din urmă, sfioasă ca o lacrimioară, mă lăsă nedumerit cu o cămaşă – cadou, în mijlocul drumului...

Tata mergea cu o sticlă de vin în mână, aşa cum e obiceiul la Ineasca de-a te duce gospodăreşte la nuntă, iar mama ne boscorodea în continuare, că în lipsa ei doi bărbați, cât lumea de mari, n-au fost în stare să închidem nişte găini în poețică.

Ajungând în dreptul clubului, mama hotărâ, totuşi, să ne lase în pace, căci prin uşa deschisă larg se vedea cun juca tineretul.

– Bată-i-iar pârdalnicul! Aista-i cântec, aista-i joc la dânşii? Ian te uită cum dau dracii din mâini, cum se bâțâie, parc-ar avea râie sub coaste, oameni buni!

Nichita Țurluiac, şeful clubului, drângănind la chitară, cânta cu buzele late lipite de microfon:

– N-am cu nimenea nimi-i-ic!..

Nu o dată m-am ridicat împotrivăa modei noi de la clubul Ineascăi, însă de fiecare dată înainte răsărea Doinița, rugându-mă să las lucrurile în voia lor, încât amintirea copilăriei să rămână sinceră şi dreaptă ca lumina lunii din seara mărțişoarelor...

Ne aflam în fața şcolii. Doinița, cu un surâs fluturând în colțul gurii, se apropie de mine şi, în văzul colegilor mei invidioşi, mi-a prins mărțişoarele în piept.

– Aseară la noi a fost un artist din Chişinău, a dovedit ea să-mi spună. M-a ascultat cum cânt la vioară şi i-a zis tatei să mă ducă luna viitoare la concurs, la filarmonică... O să mă asculte Maria Dragan...

– I-ai spus şi despre mine? am întrebat-o, dar...

Doinița iar dispăruse. Plecase grăbită cu două funde albe în gâțe, lăsându-mă nedumerit.

În capul mesei mireasa îşi ştergea atent lacrimile cu batista, iar mirele stătea alături stăpânit de-o modestie... falnică. La sfârşitul nunții aflasem că mătuşa Minodora uitase să-l lege cu prosop pe Nichifor, cumnatul-său – un holtei întârziat din Ineasca. Datoria lui cea mare a fost să strânge întruna ca un hăbăuc:

– Muzica, la mâncare!..

Mangu, lăutarul satului, mândru ca totdeauna de viața pe care şi-a trăit-o cinstit şi cu rost, căci şi-a văzut cei trei feciori să ajungă medici vestiți, ridica tilinca spre stele, făcând să răsune în ograda verişoarei mele "Mărăraşul", "Cârlănuța", "Brâul", "Horboțica", "Ițele", "Găinuşa" – atâtea alte frumuseți ale dansului popular. O pală de

vânt, abătută peste sat se luă la harță cu ramurile nucarilor din ogradă, cu trandafirii din grădină.

Şi gândurile iar îmi zboară spre Doinița!.. Doina mea, Doiniță!

Între timp se încinse o "Periniță", o horă aprinsă. Două fetişcane fluturau băsmăluțele de asupra capului. Viorica, o şcolăriță din clasa a zecea, biruindu-şi sfiala, mă prinse în joc, iar când veni vorba să ne sărutăm, după legea dansului, roşi şi se strecură la o parte, lăsându-mă singur în mijlocul horei...

– Muzica, la mâncare! nu-şi uită Nichifor misiunea.

Şi ocarina îi zicea neobosită o melodie mai veselă decât alta.

– E bine de trăit acuma, cumătre, zise un gospodar bondoc.

– Dar nu prea este când... se căină o năvăstuică în bariz înflorat ce dansa cu el.

– Aşa-s vremile, adăugă cumnatul Sergei, um bărbat mărunțel, dar iute în mişcări. Trebuie să îmbli la fugă ca să le dovedeşti pe toate, iar dacă încerci să te împedici, nimeni nu-ți dă crezare. Dar nu-i nimic, sănătate de-ar fi...

Somnoroasă, luna mai zăbovea pe vârful Lipăgăului, când în ograda nunții nu mai rămâsese decât vreo două perechi. Nici cu gândul la doi ochi albaştri, care mă pândeau de undeva de alături, m-am pornit spre casă. Dar lângă râpa lui Zosca ce-mi văd ochii? Două umbre, din care una semăna leit cu a Doiniței, s-au grăbit să dispară din calea mea...

Un chiut răguşit, venit din inima satului, încercase parcă să le sperie... Înțepenit locului, cum stăteam, cu răsuflarea întretăiată, mi-am amintit pe loc de întâmplarea de atunci, din noaptea ceea friguroasă de februarie.

A doua zi trebuia să mă prezint la facultate. La marginea satului, unde aşteptam o maşină de ocazie, mai era un bărbat ce pirotea pe bancă, o femeie gravidă şi un copil năzbâtios. Femeia îşi smotrea mereu odrasla nagâțoasă, tot fluturând din mână maşinilor ce treceau pe şosea. Pe bancă bărbatul, cu pârul vâlvoi şi mâinile lăbărțate

peste poalele impermeabilului, cerca să-şi mențină – de bine, de rău – capul pe umăr, mânând fără să-i pese porcii la gir.

– Iat-atunci, n-ai fost vrednic să mergi cu mine... la Chişinău, zise deodată femeia în adresa mea. Poate azi n-ajungeam la halul ista... Aşa e când norocul îl ocoleşte pe om... Artist mi-a trebuit, apoi se oțără la bărbatul ce dormea lungit pe bancă: scoală

dimone că trebuie să plecăm acasă...

– Doinițo-o-o!, am şoptit involuntar, acoperindu-mi gura cu mâinile tremurânde. Femeia, însă, mă privi a compărimire, doar adăugând: Încă nu se ştie cum ți-a fi şi ție viitorul. Nu mă condamna... Fiecare are soarta lui...

Când se ivi de după cotitură autobusul cu direcția spre Bălți, femeia strigă supărată la băiețelul obraznic, aghățat de pomul care îşi întindea ramurile peste gardul unei grădini. Autovehiculul frână brusc. Femeia zmunci buimăcită două plase cu păpuşoi şi cartofi, le repezi împreună cu arıştantul cela al ei pe uşa din fața autobusului ticsit de lume, dar când dădu să urce şi ea, îşi aminti de celălalt – de bărbatul adormit pe bancă. Se repezi la el şi începu să-l zgâlțâie de-o mânecă. Acela bombănea ceva nedesluşit, fără a deschide măcar ochii, amenințând aiurea cu degetul. Şoferul clacsonă de câteva ori. Dar – degeaba.

– Ajută-mă, Serafime, să-l încarc... îmi şopti, disperată, femeia, căci era artistul de la filarmonică...

Până la Chişinău n-am ştiut ce-i cu mine...

Doinița... O văd mereu ca aevea, cu feţişoara ei lipită de obrazul meu, stând pe dealul de la Chitca, cu privirile pierdute în zare – spre livada Prihonului, spre nucarii de pe la răscrucile drumurilor, la Ciulucul şerpuitor, închipuind un semn de întrebare pe întinsul câmpiei de lângă Ineasca noastră.

****

VISCOLUL

Nucul lovea cu ramurile în creasta porții. Paiele adunate în stogurilegrădină se destrămau în valurile albe ale viforniței, împrăştiindu-se împreună cu fulgii printre ramurile copacilor şi tufele deshărăgite de viță de vie. De jur împrejur se ridicau mormane de omăt, troienind întunericul, cărarea ce ducea spre pragul înalt al casei.

Sub gardul de nuiele, a treia noapte în şir, un câine se lupta cu stihia. Spulberul îi răpise apa din strachină, hrinca de pâine, iar adinieaori un vârtej, pătruns mişeleşte printre nuielele gardului, îi vânturase culcuşul de paie şi el rămase doar cu panerul gol, înghețat. Blana i se îmbibase cu fulgi. Părea un câine de zăpadă. Rareori întorcea capul spre plapumele uşoare ale spulberului, desprinse de pe streaşina casei, descleşta gura, ca se prindă cu limba fulgi, pentru a-şi potoli setea...

În ajun stăpânul îi scurtase legătoarea şi el, zmuncindu-se după coaja de pâine troienită nu departe, îşi roase de curmei gâtul până la sânge. Lătră de câteva ori, chemând în ajutor stăpânul, căci vifornița ridica vârtejuri de zăpadă tot mai învâlvorate în fața lui, izbindu-le apoi de crengile goale şi negre ale nucului. O vreme se ascunse după coşul îngețat, răscoli zăpada până ajunse la pământul negru şi se intinse obosit, culcându-şi capul pe labele dinainte. Închise ochii. Ora târzie şi vuietul bântuielii de afară nu-l mai scoteau din sărite. Îl cuprinse moleşeala, somnul însă nu-l prindea...

I se năzărea că-i vară – vara trecută... Vedea satul din vale, dealurile acoperite cu negară, auzea clinchetul tălăncilor şi al clopoțeilor, simțea mirosul iute de tizâc şi parcă toată stâna îşi făcuse loc, alături de dânsul, sub paner... O cățăluşă zburdalnică, roşcată, îi însenină zilele, hoinărind împreună din urma turmei, prin văgăuni şi hățişuri. Seara, tolăniți lângă gardul de nuieluşe, adulmecau spre şuvițele de lapte ce se scurgeau țârâind în găleți...

Când stâna adormea sub cântecul neobosit al chiriecilor, dinspre pădure adia miros de tei. De asupra satului ascuns sub o pânză subțirică de ceață, stelele se contopeau parcă cu fumul de tizic. În colibă, învăliți cu iorgane, dormeau, sforăind, cobenii...

De odată un trosnet se răspândi în jur, şi câinele sări de după culcuş. Alături descoperi prăvălită o cracă de nuc, ruptă de vânt. Un vârtej uriaş se năpusti năpraznic peste dânsul. Picioarele îi slăbiră, cureluşa îl strângea, mai să-l gâtuie. Rana îi sângera, lăsând pe zăpadă picături roşii.

Se zbuciumă în jurul panerului, scheunând răguşit, dar geamurile, laolaltă cu toată casa, dormeau duse. În lumina ochilor i se țesea o perdea de lacrimi, răsuflarea lui

fierbinte topea fulgii, care mai apoi îngeţau pe blană... La orizont se iţi discul roşu-întunecat al soarelui. Liniştea începu treptat să-şi făcă loc în mijlocul naturii.

Iată că apăru şi stăpânul. Încotoşmănat într-un cojoc miţos, lung până la călcâie, cu musteaţa zburlită şi buzele vinete, se apucă să facă pârtie spre poartă. Zărind craca dezbinată, aduse bărdiţa, cu care o mărunţi bucăţele şi lemnele tăiate le cără în şopron. Când dădu cu privirile de câine, o vreme stătu ca nedumerit. Ascultându-i lătratul hârcâit, ce s-o fi gândit: "Păcătoşenie!.. Ciobenii au spus că-i pui de lup, dar el nici a hămăi nu ştie. Are noroc că-i place vecinei..."

Câinele, văzându-şi stăpânul, începu să se gudure. Flutura din coada amorţită, cerându-se slobozit din legătoare – să-l lase până la stână, până la căţeluşa cea roşcată...

Stăpânul făcu pârtie până în dreptul culcuşului, cercetă trăinicia curmeiului şi... îşi văzu de treabă. În văzduh mai plutea câte un fulg, topindu-se în jurul hogeacului, care fumega pe casă. O găină ieşi stârnită de pe cuibarul din poeţică, cotcodăcind parcă a

lehamite, iar motanul cel negru îşi arătă capul prin uşa întredeschise...

* * *

Pe la chindie stăpânul se întorcea, cu paşi îndesaţi, din musaferie. Într-un loc era mai să cadă, însă, ajungând în dreptul câinelui, holbă ochii roşi, apoi prinse a bodogăni. Mai încercă o dată trăinicia legătoarei, prinse în belşug de parul gardului, chibzui o habă, fluturând din cap, îşi îndreptă cuşma pe cafă şi, peste un timp, se întoarse cu un braţ de paie. Îl aruncă peste câine, dându-i şi o bucată de pâine uscată. După care dezghiocă grăunţe la găinile din coteţ şi se grăbi în casă cu un braţ de lemne, căci se înăsprea gerul. Câinele mirosi culcuşul, icni, îşi făcu loc sub paner şi se culcă, întinzând capul peste labele dinainte.

Începu să ningă. Ningea frumos, liniştit peste culcuşul lui. Vântul se astâmpărase, nu mai spulbera ca noaptea trecută şi, în curând, cuprins de moleaşală, aţipi.

O noapte întregă de iarnă au tot roit în jurul lui dealurile cu negara unduind în vânt, oiţele, cobenii, stând la taifas lângă para tizicului, şi o căţăluşă roşcată, ţintată în frunte...

****

ZIDUL

Ploaia conteni abia la revărsatul zorilor.

Pe faţada clădirii cu cinci etaje atârnau portretele lui Karl Marx, Fridrih Enghels şi Vladimir Lenin, din ale căror bărbi se mai scurgeau şiroaie murdare de vopsea cafenie. Copacii dezgoliţi se înălţau ca nişte spade până la streşina acoperişului şi cu freamătul lor parcă împrăştiau întunericul somnoros al dimineţii. Câte-un troleibus şilenţios trecea prin pustiul străzii şi dispărea apoi, parcă supărat de singurătate, după colţurile clădirii cenuşii din capătul bulevardului.

De câte ori intra în această clădire cu piloni de marmură şi havuz fără apă şi peştişori în hol, unde se mai afla şi statuia din fontă neagră a unui soldat eliberator cu arma îndreptată înainte, cu talpa unui picior ridicată la înălţimea de un metru de la

soclu, Tudor simțea o greutate chinuitoare ce-i învăluia sufletul şi ofta necăjit. Stia pe de rost fiecare treaptă până la etajul de sus şi, cu gândul la capriciile demnitarului care urma să-i pună o iscălitură pe un petec de hârtie, se simțea obosit. Femeia deridicatoare, cu mişcări grele, legănate, în salopetă albastră, murdară, spăla cu teul scările. Se simțea un aer proaspăt şi umed. Undeva, dinăuntrul lavoarului cu uşa deschisă, se auzea gălăgia şuvoiului de apă curgătoare.

Deridicatoarea îl întâlni cu indiferență. Astăzi, spre deosebire de celelalte zile, el era primul la rând. Se bucură. Zilele trecute şeful lipsise. Se reținea din concediu. Astăzi, la sfârşitul lunii va veni neapărat. Trebuie să dee darea de seamă... Curând, pe scări, din urma lui se auziră paşi. Puțin ghemuit pe scaunul de la fereastră, din fața anticamerei de la etajul trei, urmărea cum ridică scările domnişoara blondă. Era secretara. O fată simpatică, înaltă, cu ochii puțin mijiți, nasul mic şi buzele late, înclinată mereu spre un surâs camuflat, şiret. Rochia-i lungă, înflorată, gofrată la ploaie, în mişcările ei elegante, crea impresia că dânsa demonstrează moda Ninei Ricci. Lovea ritmic cu tocurile pantofilor negri în parchetul lucios, îl privi fugitiv, nemulțumită oarecum când scoase cheile din sacoşă să deschidă uşa anticamerei.

– Astăzi o să vină şeful?

– Vozmojno, răspunse vocea ei seacă. Jdite v coridore!..

"La naiba cu emoțiile, îşi zise Tudor, rămânând locului s-aştepte. Astăzi "dihorele" nu va avea încotro şi va iscăli permisul pentru grădiniță..."

În coridor începu să sosească lume la audiență, ocupând liniştiți rând unul după altul. O doamnă cu broboada înnodată deasupra capului, exact ca în ziua de ieri, blestema întruna, mărunt, birocratismul şefului, care lipsea atâta vreme:

– Câtă vreme pierdută şi nimeni n-are nici o treabă de grijile mele. Uitați-vă, pe vârful clădirii au cățărat portretele celor trei bărboşi! Acolo nu e locul decât al lui Hitler... El ar face ordinea cuvenită!

Au apărut două fete în costume roşii: una înaltă, cealaltă ceva mai josuță. Amândouă au deschis uşa anticamerei, după care, ca de obicei, secretara se baricadă. Intrând înăutru, tustrele prinseră a hohoti vesele. Apoi începură a se şuşoti între ele, trăgând cu coada ochilor spre lumea ce se aduna în coridor.

– Eu sunt primul la audiență, le aminti Tudor, deschizând uşa mai tare.

– Paşol tî! înjură una şi uşa se închise, la insistența secretarei, parcă ermetic.

Înghiți în sec, dar se stăpâni, strângând pumnii duri şi găsindu-şi calmul în lectură. Pe măsuța din coridor stătea o revistă veche de politică. Citi nişte noutăți învechite – despre măcelul sovieticilor de la Vilnius în luna decembrie. Deridicătoarea între timp deschise vraişte uşa anticamerei, ştergând praful peste tot. Cele trei continuau agitate discuția. Secretara sfârşi cu machiajul şi acum se privea mereu în oglindă, reacționând prin hohote înfundate la cele ce vorbeau celelate. Apoi îşi fixă pe vârful nasului o pereche de ochelari cu rama aurită.

– Bengoşi! aprobă încântată fata de statură mai mică. Cadou! Mită de la subalterni. Un fraier de la Tiraspol... I-am ajutat să obțină două foi la Narva Iăssu, în Estonia.

– Bengoşi!..

Secretara continuă să se admire la oglindă dintr-o parte şi din alta.Astâmpărată în sfârşit, culese un număr la telefon şi reveni la discuția întreruptă ieri cu ruda de la Tambov.

– Alionuşca, alo?! Aseară ne-au întrerupt, probabil naționaliştii... Chibzuieşte bine la propunerea care ți-am făcut-o. Lasă dracului ferma ceea, urmează-mi pilda. Locuşor mai potrivit decât Moldova nu găseşti în toată Uniunea. Şeful de-aici e pământeanul nostru. El poate să-ți facă o invitație oficială, ce ți-ar favoriza loc pentru muncă şi apartament modern. Aşa cum au obținut toți pământenii noştri. Are s-o facă cu plăcere, căci la Chişinău prea s-au înmulțit moldovenii. Ții minte cum a zis şi Puşkin: "Zdesi u nas moldovanno i toşno!.." Românii de-aici, cum îşi mai zic unii, vor să divorțeze de Moscova. Au uitat cum i-am eliberat când umblau în opinci, mâncau doar mămăliga lor şi brânză de oi... Nu te codi, Alionuşca, vino cu traiul aici... Strada unde se află sediul meu, şeful a izbutit s-o numească mai anțărț "Tambovskaja". Frumos! Pe aleile blocurilor unde locuiesc pământenii noştri cresc numai mestecebi albi. Miroase a Rusie!... Alo! Alo???

– S-a întrerupt, o compătimi fata cea mai înaltă.

– Da-a, oftă secretara, privind la ceasul de pe mână. Şefulețul meu se reține, ca de obicei.

– S-au obrăznicit aborigenii, dori să revină la discuție una din fetele în roşu. Când trăiam cu părinîii la Batagai, în Jacutia, nu credeam că indeva se pot încălca drepturile omului. Dar n-o să le meargă moldovenilor cu una cu două. Într-o bună zi le închidem

robinetul cu țiței şi hamba cu ei!..

Tudor asculta ca toți care aşteptau discuțiile obraznice ale domnişoarelor şi deodată se bunghi la harta politică de pe perete. Chiti îndelung Lituania. "Ce popor minunat! Luptă cu fermitate contra godacilor. Are demnitate, mândrie, îl admiră o lume!.. Pământul e mare, lumea-i diversă. Undeva e frig, undeva e arşiță, dar peste tot mişună vânturile. La noi, în Moldova, vânturile renaşterii naționale sunt stăvilite de un zid mare, înalt..."

Iar se bunghi la harta Uniunii. Când era şcolar, i se formase impresia că toată configurația geografică a Uniunii este asemănătoare cu un porc cu barbă, ce stă înjunghеiat pentru a fi pârlit pe buturugi, cu fața spre Alasca...

– Vine şeful? întrebă un bărbat roşu la față cu o şuviță de păr sur în chică. Stătea deja rezimat de uşor, zâmbindu-i secretarei. În mâini avea o scurtă de piele veritabilă pe care mai apoi o aşează peste umerii domnişoarei.

– Artiom Artiomovici! desfăcu brațele secretara. Vă aştepta-a-am!

– Care-i situația? întrebă omuleanul.

– Cele două foi la Pițunda? chiti fata şmecheră.

– Yes! o făcu bărbatul pe englezul.

– Facem totul pentru oamenii buni, Artiom Artiomovici!

– Dar nu uitați, că eu sunt primul la audiență, le aminti din coridor Tudor.

Fata răsuflă sufocată, privi obosită, cerând compătimire celor trei:

– Oare de ce n-am la uşa anticamerei un semafor, pentru toate cutrele ce vin în audiență: când e lumină roşie, când e lumină verde... Fiecare îşi vâră nasul unde nu-i fierbe oala, de parcă eu hotărăsc întrebările în locul şefului.

Deridicatoarea terminase cu ştersul prafului şi plecă undeva în fundul coridorului sa ducă teul şi căldările hodorogite. În coridor se adunau din ce în ce mai mulți oameni, care ştiau că Tudor este primul la rând. O femeie trecută de prima tinerețe, ce purta perucă şi pe lângă urechile căreia țâşneau fire de păr cărunt, venise cu un băiețel de mână. Curând odrăslicioara uită parcă de maică-sa şi veni lângă Tudor.

– Şoimulețule! Ce vei fi când te vei face mare?

– Rus! răspunse copilul semeț. Mămica a spus că ei sunt acuma la putere şi la modă.

– Îți place aici? îl întrebă curios Tudpr.

– Oamenii aici sunt nervoşi, se ceartă, răspunse băiatul. În Suiedia ne va fi mai bine, aşa a spus mama.

– Emigrați ?

– Lăsați-l în pace! se supără mamă-sa, apropiindu-se de ei. Când l-am născut, credeam c-o să fiu fericită, dar acuma trebuie să lupt pentru drepturile care în alte țări demult sunt garantate. În cartierul unde locuiesc nu-i nici o grădiniță, nici o şcoală

moldovenească. Parc-aş trăi în fundul Rusiei. Mai nebuni ca politicienii noştri n-am întâlnit pe nicăeri, prin câte locuri am umblat. Cu "drujba" lor ne-am pomenit într-o rezervație naturală. De ce să nu plec spre o viață cu perspectivă, în primul rând pentru copil?

– Credeți c-o să obțineți permisiunea oficialităților?

– Ştiu că am în față un zid, dar până la urmă n-au să aibă încotro. În primul rând Rusia lor o să se destrame. Dumnezeu nu bate cu bățul. Le-a găsi şi lor ac de cojoc, concluzionă femeia, luându-şi copilul de mână, s-o urmeze.

Sub geamul clădirii, jos, în curte, Tudor zări o maşină albă. Din ea coborâ şeful urmat de o adevărată suită. Curând lumea agitată din coridor auzi gălăgia gloatei ce se ridica pe scări. Înainte păşea o femeie cu un coc auriu, cu cercei în formă de lăcrimioare. Avea fața mare, diafană, ca de copil şi o talie de necuprins, mereu admirată pe furiş de privirile şefului, care păşea în urma ei, în palton lung, negru şi o pălărie cu borurile mari, de aceeaşi culoare.Femeea era cunoscută celor ce aşteptau din săptămâna trecută. Cineva chiar dovedise să o poreclească "bulibaşca". Tudor îl vedea pe şef pentru prima oară. Ajuns în dreptuil lui, observă că e albinoc, cu umerii lați, cu fața mare, coşuroasă. De desubtul paltonului avea costum gri.

– Lenocica, vorbi şeful secretarei din mers. Audiența cetățenilor se amână pentru o oră.

Domnişoara luă aminte dispoziția şefului. Surâse mulțumită. Fetele în roşu se agitară, aplaudând, împreună cu Artiom Artiomovici. Tudor privi trist la orologiul din perete. Prinse a se plimba îngândurat printre pilonii de marmură, simțind răcoarea lor în spate.

– Vreau cu tine, auzi el alături vocea copilului.

Amândoi se plimbau în tăcere... Din cabinetul şefului răbufneau hohotele deocheate ale "bulibaşei", apoi ale şefului, apoi ale celorlalți însoțitori... Deodată, Tudor, fără voia secretarei, dădu busna în cabinetul spațios, cu covoare scumpe pe jos, surprinzând pe toțice adunați aplecați asupra tablei de şah. Juca şeful cu "bulibaşca", care mai ținea întruna mâna la gură.

– Pare-se... cercă să îngâne Tudor.

– Mat! strigă femeia sub a cărei greutate scârțâia scaunul.

– Ba să am iertare! reproşă şeful. Mai există o combinație. Mat? Eu vă declar şah, şi făcu energic o mutare cu nebunul.

Se lăsă o tăcere încordată. Rivalul şefului mai făcuse câteva mişcări, dar nicidecum nu-l putea învinge pe oponent. Într-un sfârşit, Tudor scoase demersul, în care ruga să i se acorde loc la grădiniță pentru fiică, pe care şeful trebuia s-o iscălească.

– Tovarişci! i se desprinse şefului o şoaptă nervoasă, când văzu dinainte, pe tabla de şah demersul lui Tudor. Vorbesc în limba rusă: Nu-mi încurcați! Audiența va fi peste o jumătate de oră. Şi tot atunci, cu vocea-i tunătoare strigă spre uşa ce dădea în anticameră: Lenoci-ca-a-a!!!

– O singură iscălitură, vă rog...

– Am încheiat discuția! trânti şeful cu pumnoiul în masă ca figurile să salte.

"Bulibaşca" zise:

– Aveți obraz. Omul abia s-a întors din concediu. Lenoci-ca-a!

În cabinet, îmbrăcată în scurtă modită, apăru secretara, cele două fete în roşu, precum şi bărbătuşul cu ochii zglobii. Domnişoara privi acuzator la Tudor şi-i ordonă cu o nuanță brutală: Ieşi afară, cât n-am chemat poliția pentru actul dumitale de huliganism. Şi ceru îndurare de la şef – a dat busna fără voia mea, ca la el acasă.

– Vreau să-mi iscăliți demersul şi plec îndată. Fiica n-are loc la grădiniță, iar soția nu poate ieşi la lucru. O singură iscălitură. Aştept de-o săptămână...

– Aşteptați în coridor, dacă nu vreți să chem poliția!

Porunca secretarei era dură şi plină de amenințare. O rumoare se stârni printre admiratorii jocului de şah, care mizau pe forța... secretarei. Tudor voi oarecum să reproşeze, însă ochii celora din jur îl măsurau cu răutate şi el îşi aminti de povețile soției, când îl petrecu dimineață de-acasă: Fii peste tot răbdător.

– N-am să repet de zece ori, ordonă şeful către secretară, apoi către Tudor: V-am refuzat o lună în urmă şi vă refuz şi-acum demersul. N-avem locuri la grădinițe. N-ai buletin de oraş. Nu ieşti locuitorul oraşului.

– Ce să fac atunci? Doar lucrez în oraş, la uzină.

– Pleacă în satul de unde-ai venit. Acolo fă-ți casă, lucrează pământul. Ştii bine că aici n-ajung locuri de lucru, apartamente...

Tudor simți că n-are nici un rost să mai polemizeze. Pătuli hârtia şi ieşi petrecut de privirile absente ale "bulibaşcăi".

– Ce om needucat, doamne! zise dânsa către secretara sufocată. Să dea busna aşa nitam-nisam... Şi urmărind tabla cu pătrățele, după o pauză surâse către fața crispată a şefului: Şah!

Urmară hohote vesele, agitate.

Tudor, zgribulit, eşi în stradă. Lumea din coridor rămase îmbulzită la uşa anticamerei. Se aşeză pe prima bancă de pe aleea parcului, acuoperită cu frunze umede de anul trecut, ce luceau la lumina slabă. Nici să ee în seamă că i se răzmuiaseră pantalonii. Închise ochii şi chibzuia ce să-i spună soției. Să se întoarcă la țară, precum îl îndeamnă nu o dată şeful? La uncheşul Aftenie care şi el e pensionar şi are nevoie de supraveghere? Ori să capete iscălitura multrâvnită prin alte mijloace? Dar de unde să ee bani pentru mituire? Înainte, până la restructurare, trebuia să mituieşti birocrații, pentru a-ți ajuta să ocoleşti legea, iar astăzi e nevoie să mituieşti demnitarii, secretarele,

ca să faci totul după buchia legii. "N-o să dau mită nimănui! Sunt în impas, dar n-o să mituiesc, măcar să se desfacă pământul!

Norii grei ce pluteau de-asupra oraşului coborâseră parcă în sufletul lui. Avea impresia că o mână invizibilă, uriaşă l-a îmbrâncit de subțiori şi cu toată neruşinarea a încercat să-l arunce din viață. Aprinse o țigară, urmărind cu indiferență pietonii grăbiți în drumurile lor. N-avea unde se grăbi. Se ciocnise a câta oară de zid şi nu mai are rost să încerce a găsi soluționarea problemei lui cu ajutorul oamenilor. Mai privi o dată la portretele grandioase de pe frontispiciul clădirii, la cele trei chipuri revoluționare, din ale căror frunți se desprindeau şiroaie murdare de vopsea, lunecând pe la colțurile ochilor şi creând impresia că bărboşii se plâng lumii ce păşea pe stradă. Curând în pragul clădirii ieşi femeia cu barizul înnodat de-asupra frunții, care bombănea nemulțumită, indignată. Vântul aduse la auzul lui o frântură din vorbele ei:

– În locul bărboşilor iştea trebuie de aninat portretul lui Hitler. Numai el poate să vină de hac tuturor bandiților, păgânilor...

– Ce-au fcăut cu tine la poliție? se pomeni cu băiețelul alături. Toată lumea a zis că te-au dus la poliție.

– Vi s-a vizat cererea de plecare? întrebă Tudor de mămica lui.

– Să fi încercat a-mi refuza, făcu femeia. Cât năduf am strâns, s-o mai făcut şi pe asta, le-aruncam o grenadă sub scaun. Porcălăii stimează forța! Porcului dacă-i dai drept în rât, prinde a-ți şti de frică, altfel n-ai făcut nimica cu el.

– Sărmăneii de voi!

– N-avem nevoie de consolare. Plecăm în Suiedia. Copilul meu va avea noroc de viitor, iar voi, care rămâneți aici, n-o să scăpați de ruşi în vecii vecilor. Noi vă compătimim... Părăsim cloaca asta de Imperiu, care a îndobitocit cu minciuni o lume întreagă. Ce păcat c-am petrecut aici cei mai frumoşi ani ai vieții... Nimeni nu te-aude, dar de tăcut nu poți. Parcă ai în față un zid de granit. Cine să-l străbată, să-l spargă, ca să răzbată spre o viață normală.

Îşi luă copilandrul de mânuță şi dădu a lehamite din mână. Ca să dispară degrabă amândoi după colțul străzii...

O POVESTE DESPRE NOAPTE

În valea Culei se ofileau trandafirii, livada şi geana pădurii de pe piscul dealului prinseră să rugineascâ. Mirosea a iarbă cosită, poamă şi mere coapte. Am mers jumătate de zi pe jos, cu rucsacurile în spate şi pe la chindie ajunserăm pe malul iazului de la Țibirica. Simțind plăcerea odihnei, Elena, fără a-şi scoate povara din spate, se întinse pe troscotul moale de pe malul iezăturii, iar eu m-am grăbit să mă scald. Simțisem că fata adormise şi, dorind a-i face o surpriză, am înotat spre celălalt mal, de unde m-am întors cu patru mere mari şi roşii... Elena a deschis ochii abia înspre amurg. Mă privi mirată, surâse împăcată, netezindu-şi fața şi părul moale, galben.

– Ai să te scalzi?

– Prefer numai la piscină.

– Ştiu că eşti cea mai bună înotătoare de la institut, dar... O să-ți pară rău. Apa e călduță.

Cuvintele mele parcă nici nu ajunseră la urechile ei. A mâncat un măr, admirând cu ochii mari şi pătrunzători luna plină ce se ridica, odată cu lăsarea amurgului, tot mai triumfătoare de asupra pădurii. Numai într-un târziu reveni la discuția noastră.

– Nu m-am scăldat niciodată noaptea.

– Încearcă! Nu rata ocazia...

– Poliţistule! surâse ea, să mă întărâte, apreciind într-un fel insistența mea.

– Facultatea noastră pregăteşte jurişti de înaltă calificare, am reproşat, admirând freamătul uşurel al ramurilor nucilor bătrâni din preajmă.

– Toţi jurişţii sunt poliţişti! conchise Elena, sigură pe silogismul ce îl auzeam a câta oară. După universitate vei sta la colț cu țuruiacul în dinți, bagheta "magică" în mână, reglând circulația străzii...

– Ai să te scalzi? am întrerupt-o.

– Dacă trebuie, şi fata îşi lăsă degrabă treningul, rămânând în slipi şi sutieni albi cu buline negre.

– Dezbracă-i. În ponoarea asta n-are să te vadă nimeni.

– Nu fi obraznic, Soare! Şi noaptea se găsesc multe guri căscate.

Elena se apropie de malul abrupt al iezăturii. Zăbovind o clipă, urmări luna pe cerul înalt al toamnei, cărarea aurie ce se aşternea peste oglinda apei, apoi ridică mâinile puternice în sus, în părți şi aidoma unui zbor de lăstun alunecă în valurile scânteietoare. Ieşi la suprafața apei tocmai în mijlocul iazului şi strigă cu vocea răguşită:

– Ei, Soare de noapte! Vino încoace la lelea să te învețe a înota!

Şi porni dibaci să înoate pe spate, apoi fluture cu o repeziciune uluitoare, eu admirând-o cu plăcere. În lumina zgârcită a lunii pe oglinda apei semăna cu-o albină harnică ce culege nectarul de pe flori în preajma serii. Mă bucuram că Elena preferă să facă orice lucru cu desăvârşire. E un dar al ei de la Dumnezeu. Mi-a spus odată

că este duşmanul mediocrităților...

– Vino încoace, Soare, a repetat ea văzând că şovăi. Dacă te îneci, n-ai nici o frică. Vreau şi eu să am medalia "Pentru salvare de la înec".

– Mersi de încurajare...

M-a lăsat în pace şi multă vreme s-a bălăcit în apă. În priveliştea feerică în clipa ceea am hotătât să fumez. Am găsit rămase ca prin minune la fundul buzunarelor nişte semințe de cânepă şi m-am grăbit să bat țigara cu ele. Plăcerea curând coborî în toată ființa mea, iar când Elena ieşi din apă, ochi-mi deveniră injectați de-a binelea. Ea mirosi cu luare-aminte aerul din jurul meu şi făcu un gest plin de dezaprobare. Ghici că mă drogasem şi, ca s-o îmbun cumva, am hotărât s-o îmbrățişez obraznic... O palmă usturătoare se lipi tot atunci de obrazul meu, stingându-mi pe loc flacăra.

– Ce mai e şi asta? am murmurat nemulțumit.

Elena se îmbracă liniştită, îşi puse ruczacul şi, micuță, cu privirile severe, păşi pe lângă mine, descumpănitul, un lungan pletos şi slăbănog. Am hotărât s-o urmez, aruncând țigara cu ghinion cât colo în bulgării drumului.

– Cum o să aperi legea, Soare, dacă eşti infractor? zise dânsa, când eram aproape de pădurea din deal. Fiind narcoman, întinde-o de pe-acuma la puşcărie!

– Gata! E ultima țigară.

– N-o să te mai scoată nimeni din impas.

– D'apoi tu? Doar nu eşti indiferentă, tu, unicul om care ştie de meteahna ce-o am...

– Am nevoile mele, Soare! şi se opri brusc ca să declare: Inima mea nu-i un autobuz ca să încapă cât mai mulți în ea!

– Desigur, eşti solicitată de o puzderie de flăcăi.

– Soare, zău mă amuzi! Adevărată sursă de inspirație. Mai ales pentru povestirile alcoolice pe care le scrii, poluînd publicațiile republicane.

Învinuirile amicei mele oricând puteau să mă descumpănească şi am hotărât să tac. Multă vreme am mers din urma ei, ascultând paşii mărunți şi foşnetul frunzelor.

– Mă mândresc şi nu e rău să fii scriitor. Doar şi tu ai slăbiciunea penelului. Ş-apoi nu pricep ce vrei să devii: medic ori pictoriță?

La întrebarea mea, Elena răspunse cu fermitate:

– Femeie!

Şi iar tăcerea coborî între noi cu răcoarea ce mă strângea în spate. Mi-amintisem de toamna trecută, când am făcut cunoştință cu Numan, un uzbec înalt şi simpatic, ce vindea curmale la piață. Ne-am împrietenit şi l-am chemat să mâie la mine, la cămin. Băiatul era vesel şi ghiduş. Ştia multe despre mafia din Uzbekistan. Povestea captivant. Îi credeam şi-l ascultam cu plăcere. Într-o seară mi-a propus să fumez o țigară. M-am pomenit de odată într-o stare pe care n-o poți descrie. Decât s-o trăieşti. De atunci şi slăbiciunea față de semințele de cânepă... Tot în toamna trecută, într-o seară după ploaie am cunoscut-o pe Elena. Pe terasa de lângă căminul nostru, al juriştilor, cineva instalase două amplificatoare, dar nimeni nu ieşea la dans. Din deal, de la Malina, venise un grup de fete de la medicină, dar erau nemulțumite de pasivitatea noastră.

– Ei, polițiştilor! a strigat cineva de-afară, pare-se chiar Elena. Treziți-vă din somnul de moarte şi ieşiți la lumină!

Pe Elena am văzut-o în pragul odăii mele, alături de celelalte fete de la medicină, care ne dojeneau, zicând că în preajma sesiunii au şi ele necesitatea să se delecteze...

– Dați-ne voie să ne batem nițel joc de Domniile voastre! zise una dintre colegere Elenei şi ne-au scos pe câțiva cam cu de-a sila afară, pe terasă. Toți băieții nu-şi dădeau rând să danseze anume cu ea, dar când sosi ora de plecare, Elena m-a chemat într-o parte şi a surâs copilăreşte.

– Te rog să faci un act de eroizm.

– Să acopăr ambrazura, ca şi Ionică Soltâs?

– Mai al dracului! făcu ea. Pe hudița ce duce la căminul nostru e-ntuneric beznă. Fii bărbat până la urmă şi însoțeşte fetele pân-acolo.

Într-o oră târzie i-am mărturisit Elenei că folosesc droguri. Ea, probabil, a luat în glumă destăinuirea mea şi, ca să mă consoleze, mi-a propus o rețetă de "leac": să-mi comand... un sicriu!

În zilele următoare, după lecții, mă duceam să-i ajut Elenei la lucrările ei practice pe care le avea la morgă. Îmi punea şi mie pe umere un halat alb şi studiam împreună muşchii, oasele cadavrelor "muiate" în formalină în căzi emailate de metal. La început mi se părea ceva oribil, dar curând m-am deprins cu atmosfera morților şi chiar am îndrăgit medicina. I-am mărturisit Elenei că nu-mi închipui viața de mai departe, fără a avea sănătatea în casă. Adică, să mă însor cu un medic. Ea nu mi-a lăsat nici o speranță, decât o promisiune că se va gândi la anul ce vine... Trecu iarna, veni sesiunea de vară,

iar în toiul arşiței ne-am împrăştiat prin detaşamentele studenţeşti: eu – în stepa Bugeacului, ea – în Crimeea, de unde mi-a scris cu regret că nu poate promite nimic nici după toamna ce vine. Mai apoi, tot de la ea, am aflat că la plaja din

Gurzuf l-a cunoscut pe un medic din Franța!.. Astăzi, călătoria pe care am hotărât s-o facem pe jos de la Chişinău până în lunca Ciulucului, unde se aflau colegii noştri la lucrările agricole, ne vedeam după câteva luni. Atitudinea fetei, care se schimbase oarecum față de mine – era mai cumpătată şi mai retrasă – m-a făcut să mă bucur de cele câteva semințe de cânepă rătăcite undeva prin colțul buzunarului. Deşi regretam c-am fâcut-o. Chiar am zis într-un târziu:

– N-am să fumez mai mult măsălari, şi am întors demonstartiv buzunarele.

Elena oftă adânc şi îşi netezi părul răsfirat peste umeri.

– Soare, mai păcătos lucru e atunci când omul vede minciuna şi o lasă să facă prietenie cu realitatea... N-am nici o încredere c-o să te debarasezi de-această meteahnă. Fii aşa, de unul singur. Doar un scriitor, în afară de un caracter original, mai trebuie să aibă şi o biografie întortocheată. Nu aş dori să-ți fiu o soție comodă. Nici simpatică nu mai sunt, precum aş dori să fiu.

– Eşti o fată foarte frumoasă, zău! şi am încrucişat mâinile spre ea, ca în fața unei icoane.

– Mersi de compliment!

După miezul nopții am ajuns în cealaltă margine a pădurii Budăilor. În valea Ciulucului, sub livada Prihonului, adormea un rug. La slaba lui lumină se mai zăreau culorile corturilor unde sălăşluiau studenții. Răcoarea se simțea de-a binelea. Am aşezat rucsacurile la tulpina unui păr din vârful dealului. Mi-a trecut pentru o clipă pica şi am cuprins-o pe Elena, mirosindu-i părul bogat.

– Eşti o taină şi o durere...

– Soare! Eşti sentimental ca totdeauna. Taina poate fi de-o zi, de-o lună, de un an, de-o viață. Uneori trebuie să o luăm cu noi în mormânt. Eu ce fel de taină sunt?

– Dac-oi muri să ne pună pe-amândoi în acelaşi sicriu cu toate tainele ce le avem.

– Ducă-se cu noaptea! Hai să lăsăm morții în pace. Să vorbim despre lumina focului. Uneori, când cad în tristețe, prefer s-aprind o lumânare şi s-o privesc îndelung. În flacăra ei văd nemurirea...

Elena este o ființă care poate crea clipe ce se cristalizează în inimă pentru întreaga viață. Mă bucuram că am întâlnit-o, în acest veac al oamenilor mercantili, în marea lor majoritate plictisitori. Descoperisem tot atunci că golul sufletesc ce l-am avut până a o

întâlni pe Elena s-a complectat, şi drogul vieții deveni ea, fata pe care am îndrăgit-o cu toate fibrele. Chiar i-am zis:

– Crede-mă că de azi uit de toate prostiile.

– Principalul e să te crezi tu pe tine însuți! murmură fata.

– Vreau să fim împreună pentru totdeauna, Elena.

– E târziu deja, Soare! zise dânsa. Trebuie să plecăm acolo, în vale. Suntem aşteptați... În drum multe se schimbă. Dar mie mi se pare că am întârziat. Să mergem.

Iată cum vine treaba, am cugetat eu. Uneori la o cotitură de drum o vorbă poate distruge totul ce-a fost adunat în suflet pentru a trage o concluzie spre bine. Şi totul se transformă în negură, în noapte. Să se întâmple acestea că vremile sunt tulburi? Cine să-mi răspundă? Elena? Ea îşi puse rucsacul şi mergea înainte, lăsându-mă de unul

singur cu frământarile mele. Am înțeles că o nedumerire îi lasă şi ei unele speranțe pentru azi, poate şi pentru mâine.

Se luminase de-a binelea. În vale studenții plecau la livadă. După puține şovăieli, păşii şi eu pe urmele fetei, împăcat că toate sunt ale mele şi ceea ce poate să se întâmple mai rău în viața mea a rămas în urmă, pe drumurile nopții trecute...

* * *